



BP۱۴۷۵.j

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است

منشورات کنگره بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث (۵)

چکیده مقالات کنگره (زبان فارسی) / جلد دوم

زیر نظر: دکتر محمد علی رضایی اصفهانی / به کوشش: محمد امینی تهرانی - مهدی جهانی

چاپ اول: ۱۴۰۰ ش / ۱۴۴۳ ق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ ● قیمت: ۴۴۴ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

## مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸:

تلفن: ۳۷۸۳۶۱۳۴ ۲۵ ۹۸ + تلفکس: (داخلی ۱۰۵) / ۳۷۸۳۹۳۰۵ ۲۵ ۰

◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه. تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ - ۲۵ ۰

pub\_almustafa

http://buy-pub.miu.ac.ir

miup@pub.miu.ac.ir

با تشکر از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

● ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت

● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● ناظر چاپ: ایوب جمالی



این اثر با حمایت «دبیرخانه حمایت از طرح‌های پژوهشی»  
معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه چاپ شده است.

منشورات کنگره بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث (۵)

## چکیده مقالات کنگره (زبان فارسی)

(جلد دوم)

زیر نظر: دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی

به کوشش: محمد امینی تهرانی - مهدی جهانی



مرکز بین المللی

ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراوری اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه‌السلام و مقام معظم رهبری علیه‌السلام می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم العالمية» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم



کنگره بین المللی گام دوم انقلاب  
اسلامی از منظر قرآن و حدیث

### امام خامنه‌ای عَلَيْهِ السَّلَام:

انقلاب پُرشکوه ملت ایران که بزرگترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک چلّه پُرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دوّمین مرحله خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است.

بیانیه گام دوم انقلاب، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

<https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=41673>

### تقدیم به:

روح ملکوتی بنیان گذار تمدن نوین اسلامی حضرت روح الله موسوی خمینی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ و شهدای گران قدر راه انقلاب اسلامی که با خون خود نهال انقلاب را آبیاری نموده تا به درخت پربار تمدن نوین اسلامی بدل گشته و مقدمات طلوع خورشید عظمای ولایت فراهم گردد.



---

## فهرست

---

- مقدمه ریاست کنگره ..... ۳۷
- مقدمه مدیر علمی ..... ۳۹
- مقدمه معاون علمی ..... ۵۳
- فصل اول: تمدن نوین اسلامی و گام دوم ..... ۵۷
۱. عزت مندی جامعه اسلامی براساس قاعده نفی سبیل از نظر فریقین با تطبیق بر آیه ۱۴۱ سوره نساء - ۵۸
- عبدالله جبرئیلی جلودار ..... ۵۸
۲. نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ..... ۶۰
- رقیه جاویدی، پروین دری ..... ۶۰
۳. چرایی حکومت اسلامی از دیدگاه تفسیری مقام معظم رهبری علیه السلام ..... ۶۱
- هاجر شعبانی، طاهره آذرخش ..... ۶۱
۴. خوانش چهار ویژگی کلیدی انقلاب اسلامی در آیین «بیانیه گام دوم» مقام معظم رهبری علیه السلام ..... ۶۲
- سید حسین شفیعی دارابی ..... ۶۲
۵. بررسی مولفه‌های عزت ملی در بیانیه گام دوم رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران و تطبیق آن با آیات و روایات ..... ۶۳
- مصطفی دهقانی فیروزآبادی ..... ۶۳
۶. راهکارهای قرآنی و حدیثی تحقق تمدن نوین اسلامی ..... ۶۴
- عبّاس الهی ..... ۶۴
۷. مستندات قرآنی و روایی عزت ملی؛ عوامل و موانع آن ..... ۶۵
- مجتبی میرزایی، مسعود شیرازی ..... ۶۵

۸. مؤلفه‌های ثبات اصل عزتمندی جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۶۶
- احمد مسعود باختزی \_\_\_\_\_ ۶۶
۹. عوامل تقویت‌کننده و تضعیف‌کننده عزت ملی در قرآن و روایات \_\_\_\_\_ ۶۷
- محمدصادق شهبازی راد \_\_\_\_\_ ۶۷
۱۰. نقش معنویت در تکوین و پیروزی انقلاب اسلامی ایران \_\_\_\_\_ ۶۸
- فریده باوریان (نویسنده مسئول)، محمد سهرابزاده \_\_\_\_\_ ۶۸
۱۱. طراحی و تبیین رابطه انسان در تمدن سازی نوین اسلامی از منظر قرآن کریم \_\_\_\_\_ ۶۹
- یاسین توکلی (نویسنده مسئول)، روح اله توکلی، عبدالله توکلی \_\_\_\_\_ ۶۹
۱۲. نقش محسن فخری زاده در تحقق تمدن نوین اسلامی با توجه به مؤلفه‌های تمدن ساز در بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۷۱
- اکبر غفوری \_\_\_\_\_ ۷۱
۱۳. عوامل فروپاشی تمدن ثمود از نگاه قرآن و تطبیق آن با تمدن غرب \_\_\_\_\_ ۷۲
- علی پارساخصال \_\_\_\_\_ ۷۲
۱۴. بررسی قرآنی و روایی عزتمندی در بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۷۳
- محمد نبی احمدی، اسلام شاهمرادی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۷۳
۱۵. واکاوای مبانی قرآنی مقاومت و مؤلفه‌های آن از منظر مذاهب اسلامی (با رویکرد وحدت و همگرایی درون تمدن اسلامی) \_\_\_\_\_ ۷۴
- مظاهر حیدری \_\_\_\_\_ ۷۴
۱۶. بن‌لایه‌های اقتصادی تمدن نوین اسلامی با تأکید بر حدیث عنوان بصری در تراز گام دوم انقلاب اسلامی ایران \_\_\_\_\_ ۷۵
- مختارعلی رضائی (نویسنده مسئول)، محترم قوی \_\_\_\_\_ ۷۵
۱۷. شاخص‌های فقهی نظام خانواده تمدن ساز با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۷۶
- فاطمه فلاح تفتی \_\_\_\_\_ ۷۶
۱۸. تحلیل و بررسی نقش اعتقادی و اخلاقی امام در تشکیل جامعه اسلامی بر اساس تعالیم نهج البلاغه و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۷۷
- زینب عطاءاللهی، نجمه روانتاب \_\_\_\_\_ ۷۷
۱۹. نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_ ۷۸
- رقیه جاویدی، پروین دری \_\_\_\_\_ ۷۸



۲۰. حضرت معصومه علیها السلام الگوی مبارزاتی دختران در تمدن نوین اسلامی \_\_\_\_\_ ۷۹
- محمد رضا حقیقت سمنانی (نویسنده مسئول)، امیر جهانی فرد سید جلال نورافشان \_\_\_\_\_ ۷۹
۲۱. بررسی عوامل جاودانگی شعارهای انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث با رویکرد بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۸۰
- حسین علوی مهر، محمد رضا حقیقت سمنانی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۸۰
۲۲. جایگاه جمعیت در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۸۱
- حسن نجفی، سیده زهرا عابدیان \_\_\_\_\_ ۸۱
۲۳. مبانی فرهنگ مطلوب از دیدگاه اهل بیت علیهم السلام ناظر به بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۸۲
- علی رئیسی، سکینه غلباش قره بلاغی \_\_\_\_\_ ۸۲
۲۴. عدالت از منظر احادیث اسلامی و در اندیشه امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۸۳
- محمد جواد اسکندرلو \_\_\_\_\_ ۸۳
۲۵. محتوا پژوهی روایی تاثیر روابط اجتماعی مؤمنین در تمدن سازی اسلامی \_\_\_\_\_ ۸۴
- امیر بنی عصار \_\_\_\_\_ ۸۴
۲۶. رسالت روحانیت در بیانیه گام دوم و ترویج اسلام ناب \_\_\_\_\_ ۸۵
- حسین علوی مهر، عبدالکریم عباسی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۸۵
۲۷. بررسی تطبیقی ابعاد فرهنگی بیانیه گام دوم انقلاب با قاعده نفی سبیل \_\_\_\_\_ ۸۶
- عقیل یوسفی زارمی، مریم طوسی \_\_\_\_\_ ۸۶
۲۸. موانع و راهکارهای عملی استقرار عدالت در جامعه با محوریت بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۸۷
- زهرا زمانی \_\_\_\_\_ ۸۷
۲۹. موانع اجرای عدالت اجتماعی با محوریت بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۸۸
- صدیقه طوسی \_\_\_\_\_ ۸۸
۳۰. راهکارهای علمی و عملی وحدت از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_ ۸۹
- اختر غلامی \_\_\_\_\_ ۸۹
۳۱. مؤلفه های گفتمان تمدن ساز در قرآن، نهج البلاغه و اندیشه سیاسی امام خامنه ای \_\_\_\_\_ ۹۰
- مجتبی دولتی، (نویسنده مسئول)، مرضیه شمسی گوشکی، حسن دولتی \_\_\_\_\_ ۹۰
۳۲. بنیان های تمدن ساز در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۹۱
- حسین علوی مهر، سید رضی زکی مرتضوی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۹۱
۳۳. عوامل عزت ملی از دیدگاه امام خامنه ای در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۹۲
- سپهلا مرادی، نرگس خاتون امینی کمرودی \_\_\_\_\_ ۹۲
۳۴. عدالت سیاسی در مبانی اندیشه ای آیت الله خامنه ای (با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی) \_\_\_\_\_ ۹۳

۹۳. بهمن ربیعی نیا، امیررضا امامی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_
۹۴. ۳۵. شناخت دینی و تأثیر آن بر مفهوم آزادی در اندیشه سیاسی امام خمینی علیه السلام \_\_\_\_\_
۹۴. محسن شفیعی سیف ابادی \_\_\_\_\_
۹۵. ۳۶. بررسی معیارهای پیشرفت علمی کشور از منظر امام خامنه‌ای علیه السلام در شهدای هسته‌ای ایران \_\_\_\_\_
۹۵. سمیه نوروزپور کشتلی، آسیه اسماعیلی \_\_\_\_\_
۹۶. ۳۷. تدوین انقلاب اسلامی به‌عنوان الگویی مستقل برای سایر کشورها بر پایه بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_
۹۶. علی اکبرپور آلمه جوقی، محمدرضا صالحی وثیق \_\_\_\_\_
۹۷. ۳۸. علم تمدن ساز از منظر امام خامنه‌ای با تأکید بر آیات و روایات \_\_\_\_\_
۹۷. حدیث محمدی \_\_\_\_\_
۹۸. ۳۹. مبانی قرآنی راهبرد فرهنگی انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_
۹۸. حسین زاهدی \_\_\_\_\_
۹۹. ۴۰. نقش پیامبران الهی در ایجاد تمدن‌ها \_\_\_\_\_
۹۹. قدسی فخری دمشقیه \_\_\_\_\_
۱۰۰. ۴۱. بررسی ویژگی تمدن اسلامی در منظر فوکویاما و گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_
۱۰۰. مریم کبیرعلوی \_\_\_\_\_
۱۰۱. ۴۲. مستندات قرآنی شاخصه‌های تمدن اسلامی از نظر مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_
۱۰۱. خدیجه حسین زاده باردئی، محدثه کاشفی (نویسنده مسؤل)، راضیه سادات سیدخراسانی \_\_\_\_\_
۱۰۲. ۴۳. واکاوی تأثیر آزادی بر نسل جوان از منظر جان استوارت میل و آیت الله خامنه‌ای با رویکرد قرآنی - \_\_\_\_\_
۱۰۲. زهرا سادات، زهرا کاشانیها \_\_\_\_\_
۱۰۳. ۴۴. وظایف جوانان در گام دوم انقلاب از دیدگاه رهبر انقلاب با تأکید بر سه اصل تحصیل، تهذیب، ورزش \_\_\_\_\_
۱۰۳. سیده زینب السادات حسینی، مرتضی فیروزجاهی \_\_\_\_\_
۱۰۵. ۴۵. بررسی عوامل ایجاد عدالت از منظر قرآن و روایات \_\_\_\_\_
۱۰۵. مؤگان جمالزایی، دکتر مهرناز گلی \_\_\_\_\_
۱۰۶. ۴۶. ابعاد عزتمندی انقلاب با رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_
۱۰۶. محمد حسین عسکری، حجت الله مهرابی کوشکی \_\_\_\_\_
۱۰۷. ۴۷. مبانی فقهی سه اصل حاکم در روابط بین الملل (عزت، مصلحت، حکمت) با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_
۱۰۷. سید محمود \_\_\_\_\_

۴۸. بررسی آزادی در بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد فقهی. \_\_\_\_\_ ۱۰۸
- سکینه گنج خانلو، سید احمد رضا قاسمی. \_\_\_\_\_ ۱۰۸
۴۹. تحلیل جایگاه تمدن نوین اسلامی به عنوان بنیادی ترین اصل در بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد گفتمانی. \_\_\_\_\_ ۱۰۹
- سمانه طهماسبی، سعید سعیدی. \_\_\_\_\_ ۱۰۹
۵۰. عوامل انقراض تمدن‌ها از منظر قرآن و حدیث و با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب. \_\_\_\_\_ ۱۱۰
- فاطمه غلامی، محبوبه کیانی. \_\_\_\_\_ ۱۱۰
۵۱. تاثیر اشرافیت و تجمل‌گرایی در انحطاط جامعه اسلامی از منظر قرآن. \_\_\_\_\_ ۱۱۱
- خدیدجه حسین زاده باردئی، زهره خورشیدی فر (نویسنده مسئول). \_\_\_\_\_ ۱۱۱
۵۲. نقش گفتمان‌سازی معلمان در تحقق تمدن نوین اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی. \_\_\_\_\_ ۱۱۲
- زینب طیبی، فروغ صالحی‌زاده. \_\_\_\_\_ ۱۱۲
۵۳. نقش عدالت در نظریه ولایت فقیه با تأکید بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی. \_\_\_\_\_ ۱۱۳
- زینب طیبی، فاطمه خسروپناه. \_\_\_\_\_ ۱۱۳
۵۴. علل انحطاط جوامع اسلامی و راهکارهای مقابله با آن از دیدگاه امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری. \_\_\_\_\_ ۱۱۴
- زینب طیبی، فاطمه خسروپناه. \_\_\_\_\_ ۱۱۴
۵۵. شاخصه‌های فرهنگی و سیاسی حفظ و تداوم انقلاب از دیدگاه رهبری. \_\_\_\_\_ ۱۱۵
- زینب طیبی، سمیه احمدی طیفکانی، آسیه گلستانی. \_\_\_\_\_ ۱۱۵
۵۶. راهکارهای گسترش عدالت اجتماعی از دیدگاه نهج البلاغه و مقام معظم رهبری. \_\_\_\_\_ ۱۱۷
- زینب طیبی، زهرا کهوری، سلیمه سالاری پور. \_\_\_\_\_ ۱۱۷
۵۷. بایسته‌های تمدن نوین اسلامی در قرآن و سنت با تأکید بر بیانیه گام دوم. \_\_\_\_\_ ۱۱۸
- زینب طیبی، مریم جعفری سراجی. \_\_\_\_\_ ۱۱۸
۵۸. عوامل عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب. \_\_\_\_\_ ۱۱۹
- فاطمه سالاری. \_\_\_\_\_ ۱۱۹
۵۹. شرایط و موانع تحقق جهادکبیر در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی با تأکید بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی. \_\_\_\_\_ ۱۲۰
- زینب طیبی، آسیه گلستانی، فاطمه مدبر. \_\_\_\_\_ ۱۲۰
۶۰. نقش کنشگری حضرت زینب علیها السلام در حفظ و صدور انقلاب (با محوریت امر به معروف و نهی از منکر). \_\_\_\_\_ ۱۲۱

- فرانک بهمنی \_\_\_\_\_ ۱۲۱
۶۱. تبیین مقوله «پیشرفت» در اندیشه مقام معظم رهبری علیه السلام در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۲۲
- میثم ناظمی \_\_\_\_\_ ۱۲۲
۶۲. بررسی پیشینه نظارت و کنترل در قرآن، روایات و تاریخ تمدن اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۲۳
- محمد علی رضایی اصفهانی، سید امان الله حسنی (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۱۲۳
۶۳. عناصر اقتدار بین المللی انقلاب اسلامی ایران در بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۱۲۴
- محسن اصغری \_\_\_\_\_ ۱۲۴
۶۴. مستندسازی قرآنی سخنان مقام معظم رهبری در باره راهکارهای عزت مندی اقتصادی جامعه \_\_\_\_\_ ۱۲۵
- ظفر عباس رضوی \_\_\_\_\_ ۱۲۵
۶۵. مستندات قرآنی و روایی عزت ملی؛ عوامل و موانع آن \_\_\_\_\_ ۱۲۶
- مجتبی میرزایی، مسعود شیرازی \_\_\_\_\_ ۱۲۶
۶۶. اعتلای جامعه آرمانی اسلامی در پرتو آیات امامت با تأکید بر سخنان مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۱۲۷
- طاهره ماهروزاده، خدیجه ضیایی \_\_\_\_\_ ۱۲۷
۶۷. نقش قرآن در ظهور تمدن اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۲۸
- زینب زمانی انالوجه \_\_\_\_\_ ۱۲۸
۶۸. رسالت و وظایف حوزه علمیه انقلابی در تحقق گام دوم \_\_\_\_\_ ۱۲۹
- سهیلا مرادی \_\_\_\_\_ ۱۲۹
۶۹. فقه سیاسی شیعه و ظرفیت های نظام سازی و تمدن سازی \_\_\_\_\_ ۱۳۰
- دکتر محمد حیدری زاد \_\_\_\_\_ ۱۳۰
۷۰. محوریت عدالت نسبت به سایر آرمان ها در گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۱۳۱
- محمدصادق شهبازی \_\_\_\_\_ ۱۳۱
۷۱. تحلیلی مبانی و اصول عزت ملی در روابط بین الملل \_\_\_\_\_ ۱۳۲
- مریم شهبواری \_\_\_\_\_ ۱۳۲
۷۲. مفهوم درک پیشرفت از دیدگاه گام دوم انقلاب از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۱۳۳
- فاطمه طاهری، روح الله نباتی \_\_\_\_\_ ۱۳۳
۷۳. تبیین راهکارهای استمرار و تقویت آرمانهای انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۳۴
- حبیبه شاهنده، قنبر گل پرست \_\_\_\_\_ ۱۳۴
۷۴. نقش ناجا در تحقق جامعه اسلامی در راستای تمدن سازی نوین اسلامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_ ۱۳۵

۱۳۵. اکرم صالحی
۷۵. بایسته‌های دولت اسلامی مطلوب با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۳۶
۱۳۶. محمود ابراهیمی و رکیانی
۷۶. عدالت اجتماعی و مبانی نظری آن در حاکمیت علوی با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۱۳۷
۱۳۷. عصمت همتی
۷۷. عزتمندی جامعه مسلمانان از منظر مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_ ۱۳۸
۱۳۸. مریم شب تاری
۷۸. بررسی ابعاد عدالت اجتماعی در چشم انداز گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۱۳۹
۱۳۹. کیوان احسانی، ملیحه غلامی
۷۹. راهکارهای ارتقای کرامت انسانی در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۴۰
۱۴۰. زکیه فرهادی، عطیه شیرزادی، حبیب الله حلیمی
۸۰. معرفی عزت با تاکید بر سیره نبوی و علوی و رهبران انقلاب اسلامی و نقش آن در روابط بین الملل \_\_\_\_\_ ۱۴۱
۱۴۱. سیده فاطمه حسینی
۸۱. تحلیل تمدن‌آفرینی امام علی علیه السلام در حوزه علوم اسلام \_\_\_\_\_ ۱۴۲
۱۴۲. سیدحسین شفیعی دارابی، نسرین انصاریان (نویسنده مسئول)
۸۲. تحلیل علل انحطاط «تمدن سبأ» از منظر قرآن و تطبیق آن بر تمدن‌های مادی معاصر \_\_\_\_\_ ۱۴۳
۱۴۳. سیدحسین شفیعی دارابی، مرضیه خراسانی (نویسنده مسئول)
۸۳. شاخصه‌های سنجش عدالت از دیدگاه مقام معظم رهبری با تاکید بر بیانیه‌های گام دوم \_\_\_\_\_ ۱۴۴
۱۴۴. شهناز یوسفی
۸۴. ظرفیت‌ها و بایسته‌های تمدن‌سازی انقلاب اسلامی در «بیانیه گام دوم» \_\_\_\_\_ ۱۴۵
۱۴۵. قنبرعلی صمدی
۸۵. تبیین پیامدهای ظلم در انحطاط جامعه اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۴۶
۱۴۶. صدیقه فیجانی، هاجر خادم زاده
۸۶. شاخصه‌های تمدن از منظر آیات و روایات با تکیه بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۱۴۷
۱۴۷. مریم شمخانی، معصومه حیدری
۸۷. آثار اخلاقی دنیاگریزی در تحقق تمدن نوین اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۴۸
۱۴۸. فاطمه مرادی
۸۸. مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری در حوزه عدالت اجتماعی \_\_\_\_\_ ۱۴۹
۱۴۹. زینب حیدری، زهرا ملکی

۸۹. تمدن سازی نوین اسلامی با رویکرد عدالت محوری براساس سیره ائمه اطهار ..... ۱۵۰
- سید حسین دانشگر، سارا بنی عامریان، مژگان باقرتبار طوری ..... ۱۵۰
۹۰. مولفه های اقتصادی تمدن اسلامی با تأکید بر داستان حضرت یوسف علیه السلام ..... ۱۵۲
- سیده فاطمه طاهری ..... ۱۵۲
۹۱. پیامدهای ایجاد تفرقه در فروپاشی تمدن ها از دیدگاه قرآن کریم ..... ۱۵۳
- خدیجه حسین زاده باردئی، پریسا صدیقی (نویسنده مسول) ..... ۱۵۳
۹۲. کارکردهای اوقات فراغت و رسانه ملی در تحقق تمدن نوین اسلامی (نقد و بررسی بازنمایی نقش پدر در سریال نون.خ) ..... ۱۵۴
- منیره شریعت جو ..... ۱۵۴
۹۳. موانع بر پا کننده عدالت اجتماعی در جامعه کنونی از دیدگاه رهبری با تأکید بر آیات و روایات ..... ۱۵۵
- حمیده صنیعی ..... ۱۵۵
۹۴. شاخص های فقهی نظام خانواده تمدن ساز با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۱۵۶
- فاطمه فلاح تفتی ..... ۱۵۶
۹۵. مولفه های خودسازی در شکل گیری تمدن اسلامی از دیدگاه آیات قرآن کریم ..... ۱۵۷
- طیبه جعفری ..... ۱۵۷
۹۶. نقش مردم در جامعه پردازی تمدن نوین اسلامی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۱۵۸
- حکیمه قاسم پور قاضی محله ..... ۱۵۸
۹۷. نقش عبرت پذیری از تاریخ در پیشرفت جامعه اسلامی از منظر آیات و روایات ..... ۱۵۹
- سحر نعمتی، فاطمه خدا بنده لو ..... ۱۵۹
۹۸. آثارآزادی اجتماعی در گام دوم انقلاب از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه ..... ۱۶۰
- زاله سالاری، زهره میرزاده ..... ۱۶۰
۹۹. مولفه های کرامت انسانی با تأکید بر قرآن کریم و بیانات رهبر معظم انقلاب ..... ۱۶۱
- زهرا صالحی تمبانونی، فاطمه نیکبخت نیا ..... ۱۶۱
۱۰۰. عوامل سیاسی انحطاط تمدن ها از منظر قرآن و روایات ..... ۱۶۲
- خدیجه حسین زاده باردئی، مرضیه محمدی (نویسنده مسئول)، محمد کاظم محمدی ..... ۱۶۲
۱۰۱. بررسی راهکارهای عزت مندی سیاسی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات ..... ۱۶۳
- سید ظفر عباس رضوی ..... ۱۶۳
۱۰۲. نقش هنردر تمدن اسلامی از منظر علامه طباطبایی و جوادی آملی ..... ۱۶۴

۱۶۴. منیره شیرمحمدی، آمنه کریمی، نرگس کریمی، لیلامرسلی، فاطمه غوررقانلو
۱۶۵. فصل دوم: رویکرد قرآنی بانوان درگام دوم
۱۶۶. ۱. نقش مادر در مبارزه با آسیب‌های اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری
۱۶۶. هاجر شعبانی، اکرم کریمی
۱۶۷. ۲. دیدگاه اسلام بر اهمیت فرزندآوری و افزایش جمعیت براساس بیانیه گام دوم
۱۶۷. اعظم بیگم موسوی فرد، سهیلا مرادی
۱۶۸. ۳. تکنیک‌های از بین بردن امید و ایجاد یأس در زنان ایرانی
۱۶۸. فائزه سادات عظیم زاده اردبیلی، فاطمه رضوی راد
۱۷۰. ۴. نقش آفرینی زنان در نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی
۱۷۰. سید حسین شفیعی (نویسنده مسئول). فاطمه اسبقی. نسیم کاظمی
۱۷۱. ۵. ابعاد نقش آفرینی حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب
۱۷۱. اکرم صالحی
۱۷۲. ۶. نقش خانواده در سلامت روان از دیدگاه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب
۱۷۲. شهربانو زارعی، واعظم امجد فر، ودکترهادی کمال عزت
۱۷۳. ۷. اشتغال زنان در گفتمان انقلاب اسلامی (با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری)
۱۷۳. صفورا سادات امین جواهری
۱۷۴. ۸. راهکارهای تقویت فرهنگ معنویت در نسل جوان، توسط خانواده
۱۷۴. نسترن بهرمان، مینا اشرفی
۱۷۵. ۹. بانوان و تقویت سبک زندگی اسلامی ایرانی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام
۱۷۵. فاطمه قمری، سمیه حاجی اسماعیلی
۱۷۶. ۱۰. بایسته‌های زنان در ترویج سبک زندگی اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب
۱۷۶. الناز جهان پور، فاطمه بهروزثانی، رقیه ضیافر
۱۷۷. ۱۱. نقش مادران در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب با تربیت دینی فرزند
۱۷۷. زینب طیبی، سیده زینب توسلی
۱۷۸. ۱۲. مسئولیت‌ها و حقوق زن در خانواده از نگاه مقام معظم رهبری علیه السلام و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی
۱۷۸. زینب خسروی نیا، نجمه نظری رباطی
۱۷۹. ۱۳. نقش زنان در کاهش پیامدهای رشد منفی جمعیت در گام دوم انقلاب اسلامی
۱۷۹. مرضیه آگاه، محمد صادق فاضل
۱۸۰. ۱۴. مؤلفه‌های حفظ کرامت زن در بیانات مقام معظم رهبری

۱۸۰. \_\_\_\_\_ مریم علوانیان سداوی
۱۸۱. \_\_\_\_\_ ۱۵. اشتغال بانوان از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام
۱۸۱. \_\_\_\_\_ پروانه رمضان مظفری
۱۸۲. \_\_\_\_\_ ۱۶. نقش تربیتی مادر در تربیت نسل چهارم انقلاب با توجه به قرآن و بیانیه گام دوم انقلاب
۱۸۲. \_\_\_\_\_ فاطمه ناصری، زهرا محبی
۱۸۳. \_\_\_\_\_ ۱۷. حقوق فرزندان مهدوی بر والدین
۱۸۳. \_\_\_\_\_ سهیلا مرادی
۱۸۴. \_\_\_\_\_ ۱۸. نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی و گام دوم انقلاب اسلامی
۱۸۴. \_\_\_\_\_ زهرا فرزام، نعمان امیدی
۱۸۵. \_\_\_\_\_ ۱۹. نقش زنان در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین
۱۸۵. \_\_\_\_\_ مریم نوروزپور
۱۸۶. \_\_\_\_\_ ۲۰. بررسی مدیریت زن در خانواده با توجه به بیانیه گام دوم
۱۸۶. \_\_\_\_\_ معصومه استقلال
۱۸۷. \_\_\_\_\_ ۲۱. زمینه سازی قرآنی حضور اجتماعی زنان با تکیه بر دیدگاه مقام معظم رهبری
۱۸۷. \_\_\_\_\_ محمد جواد یعقوبی
۱۸۸. \_\_\_\_\_ ۲۲. نقش جوانان در جهاد علمی و جهاد اقتصادی از نگاه قرآن و روایات
۱۸۸. \_\_\_\_\_ فاطمه غلامی، معصومه محسنی پور
۱۸۹. \_\_\_\_\_ ۲۳. نقش زنان در گام دوم انقلاب؛ با تأکید بر الگوی سوم (زن نه شرقی و نه غربی)
۱۸۹. \_\_\_\_\_ زهرا حداد زاده بهابادی (نویسنده مسئول)، معصومه شریفی، محسن رفیعی
۱۹۱. \_\_\_\_\_ ۲۴. نقش سلامت فردی و اجتماعی زنان در بهبود کیفیت زندگی
۱۹۱. \_\_\_\_\_ زهره دانشجو
۱۹۲. \_\_\_\_\_ ۲۵. نقش مادران در تربیت نسل منتظر از منظر مقام معظم رهبری
۱۹۲. \_\_\_\_\_ مطهره محمدی
۱۹۳. \_\_\_\_\_ ۲۶. نقش مدیریت فرهنگی بانوان در تمدن نوین اسلامی
۱۹۳. \_\_\_\_\_ سمانه میان دی
۱۹۴. \_\_\_\_\_ ۲۷. نقش مادر در تربیت مهدوی نسل چهارم انقلاب اسلامی
۱۹۴. \_\_\_\_\_ زینب طیبی، فاطمه سماواتی
۱۹۵. \_\_\_\_\_ ۲۸. نقش زن در معنویت خانواده با تکیه بر دیدگاه مقام معظم رهبری
۱۹۵. \_\_\_\_\_ زینب طیبی، زهرا مصلح



۲۹. نقش زن در تعالی اخلاقی و معنوی جامعه با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۹۶
- زینب طیّبی، فاطمه سماواتی \_\_\_\_\_ ۱۹۶
۳۰. شاخصه‌های زن تراز انقلاب اسلامی در بیانات مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۱۹۷
- زینب طیّبی، سیده کلثوم عدنانی \_\_\_\_\_ ۱۹۷
۳۱. نقش زن در ترویج فرهنگ مقاومت در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۹۸
- زینب طیّبی، فاطمه رستمی‌کیا \_\_\_\_\_ ۱۹۸
۳۲. حق نفقه زن از منظر فقه امامیه و حقوق فرانسه از نگاه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۱۹۹
- زینب طیّبی، آسیه گلستانی، نجمه نظری رباطی \_\_\_\_\_ ۱۹۹
۳۳. چالش‌ها و راهکارهای پیش روی مادران در مسیر رشد فضایل اخلاقی نسل چهارم انقلاب از منظر مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۰۰
- طاهره درمیریدی، زینب خسروی نیا \_\_\_\_\_ ۲۰۰
۳۴. تأثیر قناعت زن بر اقتصاد خانواده در گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه اسلام \_\_\_\_\_ ۲۰۲
- سعیده رئیسی \_\_\_\_\_ ۲۰۲
۳۵. ویژگی‌های الگوی سوم زن، در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۰۳
- ژاله سالاری، زهره میرزاده \_\_\_\_\_ ۲۰۳
۳۶. نقش زن در رشد باورهای دینی اعضای خانواده و بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۰۵
- حمیده حیدری بهراسمان \_\_\_\_\_ ۲۰۵
۳۷. مستندات قرآنی نظر رهبری در مورد نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۰۶
- خدیجه غلامی، مهدی جهانی، جمال کاوند \_\_\_\_\_ ۲۰۶
۳۸. نقش تربیتی اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۰۷
- آسیه جلال زاده \_\_\_\_\_ ۲۰۷
۳۹. نقش تربیتی مادر در تربیت نسل چهارم انقلاب با توجه به قرآن و بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۰۸
- فاطمه ناصری، زهرا محبی \_\_\_\_\_ ۲۰۸
۴۰. بررسی نقش زنان در حفظ هویت فرهنگ اسلامی-ایرانی با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۰۹
- روح الله نباتی، فاطمه طاهری \_\_\_\_\_ ۲۰۹
۴۱. بررسی نقش زنان در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۱۰
- فاطمه طاهری، ساناز طاهری، روح الله نباتی \_\_\_\_\_ ۲۱۰
۴۲. تحلیل محتوای بیانات امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام در زمینه نقش زنان در رشد، پیشرفت و

- آبادانی \_\_\_\_\_ ۲۱۱
- فاطمه طاهری، ساناز طاهری \_\_\_\_\_ ۲۱۱
۴۳. وظایف جوانان در گام دوم انقلاب با توجه به بیانات مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۱۲
- لیلی کریمی \_\_\_\_\_ ۲۱۲
۴۴. الگوی مناسب یک زن مسلمان از منظر قرآن \_\_\_\_\_ ۲۱۳
- فاطمیما ویس کرمی \_\_\_\_\_ ۲۱۳
۴۵. سیری بر چشم انداز رهبر معظم انقلاب اسلامی در حوزه علم آموزی بانوان \_\_\_\_\_ ۲۱۴
- فاطمه هدائی \_\_\_\_\_ ۲۱۴
۴۶. نقش تربیتی «مادر» به مثابه تمدن سازی در رویکرد اسلام تمدن \_\_\_\_\_ ۲۱۵
- فاطمه عطارد \_\_\_\_\_ ۲۱۵
۴۷. مستندات قرآنی نظر رهبری در مورد نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۱۶
- خدیجه غلامی، مهدی جهانی، جمال کاوند \_\_\_\_\_ ۲۱۶
۴۸. برکات معنوی انقلاب در حوزه بانوان \_\_\_\_\_ ۲۱۷
- سکینه دهقان باغی \_\_\_\_\_ ۲۱۷
۴۹. نقش زنان در بیداری اسلامی پس از انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۱۸
- فاطمه خدابخشی موری آبادی \_\_\_\_\_ ۲۱۸
۵۰. نقش بینش، گرایش و کنش مادر در کودک خدا باور \_\_\_\_\_ ۲۱۹
- حانیه مازارچی، طاهره حسن زاده خیاط، نورالهیدی مازارچی \_\_\_\_\_ ۲۱۹
۵۱. راهکارهای مقابله با تجمل گرایی در میان زنان از دیدگاه رهبری با تأکید بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۲۰
- زینب اکبری \_\_\_\_\_ ۲۲۰
۵۲. نقش مادر در تربیت نسل مومن با تکیه بر بیانیه گام دوم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۲۱
- خدیجه کیانی، سمیه نجفی زمردیان، زهرا کامیار دهقان \_\_\_\_\_ ۲۲۱
۵۳. گام دوم انقلاب اسلامی و نقش تربیتی زنان از دیدگاه قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۲۲۲
- طاهره محسنی، مهدیه صدیف مطلق \_\_\_\_\_ ۲۲۲
۵۴. شرایط ظهور و نقش زنان در زمینه سازی آن \_\_\_\_\_ ۲۲۳
- جمیله براتیان \_\_\_\_\_ ۲۲۳
۵۵. نقش مادران در تربیت فرزند مهدوی با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۲۴
- نسترن بهرمان، زهرا سادات حسینی \_\_\_\_\_ ۲۲۴

۵۶. تحلیل رابطه عفاف و عبادت از دیدگاه قرآن و روایات ..... ۲۲۵
- سمیه حبیبی والا ، نسترن بهرمان ..... ۲۲۵
۵۷. مخالفت صریح برنامه‌های توسعه محور همسوی با دیدگاه‌های فمینیستی با مبانی دینی و تأثیر آن بر  
تزلزل نهاد خانواده ..... ۲۲۶
- حکیمه قاسم پور، سحر نعمتی ، مهدی جهانی ..... ۲۲۶
۵۸. مستندات قرآنی و روایی جایگاه زن دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای حفظه الله ..... ۲۲۷
- سعیده آخوندزاده، سحر نعمتی ، مهدی جهانی ..... ۲۲۷
۵۹. نقش بانوان طلبه در تحقق تمدن نوین اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۲۲۸
- زینب خسروی نیا، پریسا عباسی هفشجانی ..... ۲۲۸
۶۰. نقش بانوان در مواجهه با آسیب‌های اجتماعی در بیانات مقام معظم رهبری ..... ۲۲۹
- زلیخا قاسمی گشویه ..... ۲۲۹
۶۱. وظایف همسرمداری زن در خانواده از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ..... ۲۳۰
- پروین دری، زهرا کریمدادی ..... ۲۳۰
۶۲. نقش طلاب جوان در پیشرفت اسلامی ایرانی در گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۲۳۱
- حانیه ماهی گیرقوبیل، حوا گهره قشمی ..... ۲۳۱
۶۳. نقش تربیتی اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۲۳۲
- آسیه جلال زاده ..... ۲۳۲
۶۴. نقش زنان در توسعه دانش در گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۲۳۳
- فاطمه مهرخواه ..... ۲۳۳
۶۵. واکاوی نقش زنان در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۲۳۴
- سید حسین شفیعی (نویسنده مسئول). فاطمه اسبقی. نسیم کاظمی ..... ۲۳۴
- فصل سوم: سبک زندگی و گام دوم** ..... ۲۳۵
۱. بیانیه گام دوم رهبری و کاوشی در دستاوردهای مدیریت زمان در سبک زندگی قرآنی و حدیثی ..... ۲۳۶
- مجید حیدری فر، مرضیه محمدی آرام ..... ۲۳۶
۲. تحلیل قرآنی - روایی راهکارهای جهادی مبارزه با سبک زندگی غربی از منظر مقام معظم رهبری در  
حوزه اقتصادی ..... ۲۳۸
- مژگان میرزائی ..... ۲۳۸
۳. مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری در سبک زندگی اسلامی ..... ۲۳۹
- حسن روشن، سید بچی مرتضوی، سیده عفت حسینی ..... ۲۳۹

۴. عوامل ترویج سبک زندگی غربی و راه‌های مقابله با آن از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۲۴۰
- دکتر محمدنبی احمدی (نویسنده مسئول)، نوراله خانی پور \_\_\_\_\_ ۲۴۰
۵. تحلیل قرآنی - روایی مولفه‌های تمدن ساز سبک زندگی در حوزه مصرف از منظر مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۴۲
- سید احمد موسوی باردئی، خدیجه حسین زاده باردئی (نویسنده مسئول)، طاهره ماهروزاده \_\_\_\_\_ ۲۴۲
۶. ازدواج صحیح از منظر قرآن (با تأکید بر آیه ۲۷ سوره مبارکه قصص) \_\_\_\_\_ ۲۴۳
- بمانعلی دهقان منگابادی، رضیه درویش زاده (نویسنده مسئول) \_\_\_\_\_ ۲۴۳
۷. چگونگی شکل‌گیری سبک زندگی غیردینی، با نگاهی دشمن‌شناسانه به داستان فرعون در قرآن کریم \_\_\_\_\_ ۲۴۴
- آمنه شهبازی \_\_\_\_\_ ۲۴۴
۸. از خانه تا شهر سبک زندگی اسلامی - ایرانی از منظر آیات و روایات \_\_\_\_\_ ۲۴۵
- محمد محیط آرا \_\_\_\_\_ ۲۴۵
۹. مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام در سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۴۶
- فائزه خرمی دهباززی \_\_\_\_\_ ۲۴۶
۱۰. وظایف حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه از نگاه بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۴۷
- رقیه دورقی، سیده فاطمه موسوی \_\_\_\_\_ ۲۴۷
۱۱. خانواده در تراز گام دوم انقلاب با تأکید بر آیه ۱۸۷ سوره بقره \_\_\_\_\_ ۲۴۸
- مجید جعفری هُرْفْتَه \_\_\_\_\_ ۲۴۸
۱۲. نقش وعده‌های الهی در تحقق سبک زندگی انقلابی - اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۴۹
- رضا مهدیان فر، سیده آرزو بنی‌صدر \_\_\_\_\_ ۲۴۹
۱۳. راهکارهای مقابله جهادی و هوشمندانه با ترویج زندگی غربی در ایران از نگاه قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۲۵۰
- زینب عباسی (نویسنده مسئول)، الهه نوبخت \_\_\_\_\_ ۲۵۰
۱۴. هنجارهای سبک زندگی سیاسی و اجتماعی زن تراز تمدن نوین اسلامی از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۲۵۱
- مجتبی دولتی (نویسنده مسئول) مرضیه شمسی گوشکی، حسن دولتی \_\_\_\_\_ ۲۵۱
۱۵. «واکاوی همبستگی معنویت و اقتصاد در سبک زندگی جوانان به سنجه آیات و روایات؛ با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» \_\_\_\_\_ ۲۵۲
- دکتر سید مهدی رحمتی کوثر السادات آقاپور حصیری \_\_\_\_\_ ۲۵۲
۱۶. «واکاوی تأثیر قرائت و انس با قرآن بر معنویت جوانان با تأکید بر بیانات رهبری و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» \_\_\_\_\_ ۲۵۳
- سید مهدی رحمتی \_\_\_\_\_ ۲۵۳

۱۷. عوامل و موانع رشد معنویت و اخلاق و تأثیر آن در پیشرفت جامعه اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۵۴
- سعید خدادادی \_\_\_\_\_ ۲۵۴
۱۸. عوامل تقویت کننده حیا در سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۵۵
- پرستو مجیدی پور (نویسنده مسئول)، پروانه اسدی \_\_\_\_\_ ۲۵۵
۱۹. «آسیب شناسی سبک زندگی اسلامی بر اساس آموزه‌های قرآن و روایات با محوریت بیانیه گام دوم» \_\_\_\_\_ ۲۵۶
- محمد سحرخوان \_\_\_\_\_ ۲۵۶
۲۰. بررسی تطبیقی هدف ازدواج در نگاه اندیشمندان شیعی، با تأکید بر مفهوم رشد \_\_\_\_\_ ۲۵۷
- زهرا عسکری دستجردی، زهرا مجیدی فر \_\_\_\_\_ ۲۵۷
۲۱. راهبردهای قرآنی ایجاد سبک زندگی در تمدن نوین مبتنی بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۵۸
- مهدیه جهانی \_\_\_\_\_ ۲۵۸
۲۲. مدارا در سیره رفتاری پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و نقش آن در پیشبرد معنویت، اخلاق و انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۵۹
- مریم افشارویگنی \_\_\_\_\_ ۲۵۹
۲۳. آسیب شناسی نژادپرستی، ملی گرایی، قوم گرایی، تعصبات مذهبی \_\_\_\_\_ ۲۶۰
- لیلاوروجی \_\_\_\_\_ ۲۶۰
۲۴. تاملی بر راهبردهای قرآن کریم در باب دگرذیسی سبک زندگی مورد اشاره در بیانیه گام دوم انقلاب (دگرذیسی در سبک زندگی انسان جاهلی) \_\_\_\_\_ ۲۶۱
- جواد زروندی \_\_\_\_\_ ۲۶۱
۲۵. بررسی شاخصه‌های سبک زندگی مسئولان حکومت اسلامی در نامه‌های نهج البلاغه و بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۶۲
- محمد رضا ضیایی \_\_\_\_\_ ۲۶۲
۲۶. مولفه‌های سبک زندگی در بیانات مقام معظم رهبری عَلَيْهِ السَّلَام \_\_\_\_\_ ۲۶۳
- معصومه سعید، فاطمه عرب گورچوئی \_\_\_\_\_ ۲۶۳
۲۷. راهکارهای بازدارندگی از نفوذ سبک زندگی غربی \_\_\_\_\_ ۲۶۴
- فیروزه دلداری \_\_\_\_\_ ۲۶۴
۲۸. بررسی راهکارهای خانواده گرایی در جامعه ایران با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۶۵
- لادن آسمان رفعت \_\_\_\_\_ ۲۶۵
۲۹. تفاوت مولفه‌های سبک زندگی غربی و زندگی اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۶۶

- ۲۶۶ عارفه مرادی \_\_\_\_\_
۳۰. اصول الگوی صحیح مدیریت خانواده مسلمان از منظر نامه ۳۱ نهج البلاغه (راه کاری برای مقابله با ترویج زندگی غربی) \_\_\_\_\_ ۲۶۷
- زینب صادقی ، روح الله پورعابدین \_\_\_\_\_ ۲۶۷
۳۱. مؤلفه‌های معنویت و اخلاق از منظر قرآن و حدیث با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۶۸
- راضیه صنم یار \_\_\_\_\_ ۲۶۸
۳۲. فنون دستیابی به قناعت در زندگی از منظر روایات \_\_\_\_\_ ۲۶۹
- عارفه نجفی عمران \_\_\_\_\_ ۲۶۹
۳۳. نقش اشرافیت و تجمل‌گرایی در انحطاط جامعه اسلامی با تأکید بر آیه ۱۶ سوره اسراء \_\_\_\_\_ ۲۷۰
- رقیه عالمی \_\_\_\_\_ ۲۷۰
۳۴. تحلیلی بر سن ازدواج دختران در افق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۷۱
- زهرا راد \_\_\_\_\_ ۲۷۱
۳۵. تأثیر احسان به والدین در سبک زندگی مؤمنانه از دیدگاه حضرت علی علیه السلام \_\_\_\_\_ ۲۷۲
- مرجان پورسالاری زاده \_\_\_\_\_ ۲۷۲
۳۶. کیفیت زندگی برمبنای شاخص‌های شهر اسلامی از منظر آیات قرآن و روایات \_\_\_\_\_ ۲۷۳
- محمد محیط آرا \_\_\_\_\_ ۲۷۳
۳۷. باورهای زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۷۴
- زهرا نیک زاد \_\_\_\_\_ ۲۷۴
۳۸. بایسته‌های رفتاری خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۲۷۵
- معصومه فرجی چمزینی \_\_\_\_\_ ۲۷۵
۳۹. اصلاح سبک زندگی با تبیین نوع مهریه در آیه ۲۷ سوره قصص (با رویکرد گام دوم) \_\_\_\_\_ ۲۷۶
- فاطمه مرادی \_\_\_\_\_ ۲۷۶
۴۰. گام دوم انقلاب و مولفه‌های دستیابی به سبک زندگی اخلاقی جامعه از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۲۷۷
- مهسا قربانی (نویسنده مسئول) ، سید معصوم حسینی \_\_\_\_\_ ۲۷۷
۴۱. گام دوم انقلاب و بررسی مولفه‌های عدالت سیاسی در اختلاس زدایی از منظر سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۷۸
- مهسا قربانی \_\_\_\_\_ ۲۷۸
۴۲. تاثیرات اخلاق مداری بر استحکام زندگی زوجین از دیدگاه آیات و روایات \_\_\_\_\_ ۲۷۹
- فاطمه سادات حسینی \_\_\_\_\_ ۲۷۹
۴۳. تمدن اسلامی و شاخصه‌های خانواده مطلوب در منظومه فکری مقام معظم رهبری؛ با تأکید بر

۲۸۰. \_\_\_\_\_ شاخصه بینشی
۲۸۰. \_\_\_\_\_ زهرا سادات نادری، فاطمه صادقی معصومه شریفی، محسن رفیعی
۴۴. منشور اخلاق فردی اجتماعی در سبک زندگی در گام دوم انقلاب اسلامی با محوریت نامه ۶۹ نهج البلاغه \_\_\_\_\_ ۲۸۲
۲۸۲. \_\_\_\_\_ زینب طیبی، سیده معصومه معنوی، صفیه گرجی
۴۵. نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی \_\_\_\_\_ ۲۸۳
۲۸۳. \_\_\_\_\_ فائزه خرمی دهباززی
۴۶. وظایف حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه از نگاه بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۲۸۴
۲۸۴. \_\_\_\_\_ رقیه دورقی، سیده فاطمه موسوی
۴۷. آثار و برکات اجتماعی معنویت از منظر امام خامنه‌ای در جامعه اسلامی با تأکید بر روایات \_\_\_\_\_ ۲۸۵
۲۸۵. \_\_\_\_\_ اسماء مرادی
۴۸. آسیب شناسی مہجوریت اخلاقی قرآن در جامعه اسلامی از منظر امام خمینی علیه السلام \_\_\_\_\_ ۲۸۶
۲۸۶. \_\_\_\_\_ معصومه اکبرپور
۴۹. راهکارهای صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت در بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام \_\_\_\_\_ ۲۸۸
۲۸۸. \_\_\_\_\_ عالیہ نجفی
۵۰. نقش خانواده در تربیت نسل مومن و انقلابی در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۸۹
۲۸۹. \_\_\_\_\_ فاطمه ناصری، ملیحه نورالدینی
۵۱. مولفه‌های رشد معنوی در قرآن و روایات \_\_\_\_\_ ۲۹۰
۲۹۰. \_\_\_\_\_ لیلا نفیسی ثانی
۵۲. تاثیر نیروی جوان در حرکت تحولی از دیدگاه مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۹۱
۲۹۱. \_\_\_\_\_ حسن نجفی، مقدسه معتمدی
۵۳. شاخصه‌های خانواده سالم از منظر اسلام \_\_\_\_\_ ۲۹۲
۲۹۲. \_\_\_\_\_ هاجر شعبانی، سمانه مرادی شاه قاسمی
۵۴. آثار رسانه بر سبک زندگی اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۲۹۳
۲۹۳. \_\_\_\_\_ حسن نجفی، زهرا مصلح
۵۵. پیامدهای اجتماعی تک فرزندی در گام دوم انقلاب با تأکید بر آیات و روایات \_\_\_\_\_ ۲۹۴
۲۹۴. \_\_\_\_\_ هاجر شعبانی، سمانه مرادی شاه قاسمی
۵۶. راهکارهای تقویت معنویت از دیدگاه نهج البلاغه و مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۹۵
۲۹۵. \_\_\_\_\_ مرگان دهقانی سیاهکی

۵۷. تبیین جوان‌گرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۹۶
- فاطمه پیروی منش \_\_\_\_\_ ۲۹۶
۵۸. عوامل تقویت معنویت در جوانان از منظر مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۹۷
- صغری طاهری \_\_\_\_\_ ۲۹۷
۵۹. راهکارهای اثربخشی شهدا در افزایش بصیرت جوانان از منظر مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۲۹۸
- زینب خسروی نیا، فاطمه خادمی نژاد \_\_\_\_\_ ۲۹۸
۶۰. راهکارهای مواجهه با سبک زندگی غربی در خانواده‌های اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_ ۲۹۹
- زلیخا قاسمی گشویه \_\_\_\_\_ ۲۹۹
۶۱. راهکارهای ترغیب جوانان به عرصه‌های معنوی با تاکید بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۳۰۰
- فاطمه ناصری، رفیعه رنجبری \_\_\_\_\_ ۳۰۰
۶۲. سبک‌های زندگی افراد دیندار با نگره به اهداف در راستایی تبیین بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۰۱
- مهدی جهانی محمد شعر باف محمد احسانی \_\_\_\_\_ ۳۰۱
۶۳. تاثیر نیاز و کمال بر تکامل معنوی انسان معاصر \_\_\_\_\_ ۳۰۲
- محمدحسین محمدی، عباس کریمی \_\_\_\_\_ ۳۰۲
۶۴. ازدواج صحیح از منظر قرآن کریم با تاکید بر آیه ۲۷ سوره قصص \_\_\_\_\_ ۳۰۳
- احمد مرادخانی، عقیل یزدانی \_\_\_\_\_ ۳۰۳
۶۵. بایسته‌ها و شاخص‌های قرآنی و انقلابی برای تحقق خودسازی \_\_\_\_\_ ۳۰۴
- حمید قادری \_\_\_\_\_ ۳۰۴
۶۶. سیاست‌های کلی توجه به جوانان در تحقق نظام دینی با تکیه بر آموزه‌های قرآن \_\_\_\_\_ ۳۰۵
- سیدعبدالرسول نودادی، سیدعسکری فهیم علوی، سیدابراهیم نودادی \_\_\_\_\_ ۳۰۵
۶۷. زمینه‌سازی تقنینی در راستای تحقق بُعد اخلاق و معنویت بیانیه گام دوم از منظر حضرت آیت الله خامنه‌ای \_\_\_\_\_ ۳۰۶
- هادی حسین خانی \_\_\_\_\_ ۳۰۶
۶۸. تحلیل و بررسی کنترل جمعیت از منظر اخلاق کاربردی \_\_\_\_\_ ۳۰۷
- سیدمرتضی هنرمند، احسان ترکشوند \_\_\_\_\_ ۳۰۷
۶۹. آسیب‌شناسی تجمل‌گرایی از منظر اخلاق اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۰۸
- سیدمرتضی هنرمند، جمال سروش \_\_\_\_\_ ۳۰۸
۷۰. راهکارهای تقویت معنویت در جامعه با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۳۰۹



- سیده حکیمه موسوی ..... ۳۰۹
۷۱. مطالعه و تحلیل جایگاه سبک زندگی ایرانی - اسلامی از نقطه نظر مقام معظم رهبری با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۳۱۰
- معصومه پازکی ..... ۳۱۰
۷۲. نقش اخلاق و معنویت در سبک زندگی اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۳۱۱
- محمد رضا جهان نژادی، جمال سروش ..... ۳۱۱
۷۳. پیوند مدنیت اسلامی و سبک زندگی در اندیشه مقام معظم رهبری علیه السلام مطالعه مضامین و سویه‌های معنایی ..... ۳۱۲
- محبوبه علی محمدی ..... ۳۱۲
۷۴. حقوق فرزندان مهدوی بر والدین ..... ۳۱۳
- سهیلا مرادی ..... ۳۱۳
۷۵. نگاهی به شایستگی‌های تربیتی خانواده مومن انقلابی از دریچه سوره انسان با نظری به خانواده فاطمی ..... ۳۱۴
- مریم شحیطاوی ..... ۳۱۴
۷۶. سبک زندگی اسلامی با تأکید بر رهنمودهای رهبر انقلاب در گام دوم انقلاب ..... ۳۱۵
- محبوبه جلالی ..... ۳۱۵
۷۷. نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی از منظر روایات ..... ۳۱۶
- صبح ابراهیمیان ..... ۳۱۶
۷۸. سبک زندگی و تمدن نوین اسلامی در بیانیه گام دوم آسیب‌ها و راهکارها ..... ۳۱۷
- اکبر غفوری ..... ۳۱۷
۷۹. گونه‌های سبک زندگی در سوره لیل با روش داده بنیاد ..... ۳۱۸
- ربابه زینوند لرستانی، مهدی زارع ..... ۳۱۸
۸۰. آسیب‌های ترویج سبک زندگی غربی بر خانواده با محوریت بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۳۱۹
- مریم جعفری ..... ۳۱۹
۸۱. ویژگی‌های اقتصادی مسئولان حکومت اسلامی در بعد زندگی شخصی ..... ۳۲۰
- مرتضی لفته‌ای ..... ۳۲۰
۸۲. نقش خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب با تکیه بر مدیریت معاش و اقتصاد در قرآن ..... ۳۲۱
- مسعود داودی پور ..... ۳۲۱
۸۳. اهمیت تهذیب نفس نوین اسلامی با تکیه به گام دوم انقلاب ..... ۳۲۲

- الهام احمدوند ..... ۳۲۲
۸۴. نگرشی بر نقش سبک زندگی اسلامی بر تحکیم خانواده با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۳۲۳
- طیبه قربانی، اکرم صاحبی ..... ۳۲۳
۸۵. بررسی اهمیت نهاد خانواده در بیانیه گام دوم، با توجه به سبک زندگی اسلامی از منظر آیات و روایات ..... ۳۲۴
- حامد میرزاخان ..... ۳۲۴
۸۶. نقش کراهت زن در جدا سازی عادلانه زوجین از منظر قرآن و حدیث ..... ۳۲۵
- مریم برقی، زهره سادات قافله باشی ..... ۳۲۵
۸۷. اخلاق اجتماعی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث ..... ۳۲۶
- علی حاتمی ورنیاب ..... ۳۲۶
۸۸. تأثیر تغذیه بر خلق و خوی فردی با نگرشی بر سبک زندگی اسلامی ..... ۳۲۷
- نسترن بهرمان، الهام آقاجانی (نویسنده مسئول) ..... ۳۲۷
۸۹. بررسی ارتقاء صلاحیت معنوی مدیران دولتی با اقتباس از رهنمودهای سر فصل دوم بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی منطبق با آیات قرآن کریم ..... ۳۲۸
- مهدی میرزایی ..... ۳۲۸
۹۰. راهکارهای تحقق فرهنگ قناعت در خانواده بر اساس آیات و روایات ..... ۳۳۰
- مطهره روشی ..... ۳۳۰
۹۱. واکاوی تأثیر آزادی بر نسل جوان از منظر شهید مرتضی مطهری با رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۳۳۱
- زهرا سادات، دکتر زهرا کاشانیها ..... ۳۳۱
۹۲. نقش اندیشه در سبک زندگی اسلامی از منظر مقام معظم رهبری ..... ۳۳۲
- محمد غلامپور، علی ضیایی ..... ۳۳۲
۹۳. نقش نرم خویی پیامبر در خانواده، با تاکید بر بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام ..... ۳۳۳
- نسترن بهرمان، مینا اشرفی تیرشابی ..... ۳۳۳
۹۴. عوامل خشم در جوانان با رویکرد اسلامی ..... ۳۳۴
- نسترن بهرمان، زهره صبری ..... ۳۳۴
۹۵. آثار قناعت اجتماعی در سبک زندگی اسلامی از منظر آیات و روایات با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۳۳۵
- نسترن بهرمان، بتول علی پور ..... ۳۳۵
۹۶. آثار قناعت فردی در سبک زندگی اسلامی از منظر آیات و روایات با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب

- اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۳۶
- نسترن بهرمان، بتول علیپور \_\_\_\_\_ ۳۳۶
۹۷. نقش فرهنگ عاشورا در ایجاد معنویت و اخلاق با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۳۳۷
- عارفه مرادی \_\_\_\_\_ ۳۳۷
۹۸. بررسی جایگاه سبک زندگی اسلامی در تحقق تمدن نوین اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۳۸
- سهیلا شیروانی \_\_\_\_\_ ۳۳۸
۹۹. نقش جریان دانشجویی در مقابله با تهدیدات فضای مجازی در گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۳۳۹
- روح اله کریمی دردشتی، عبدالحسین کلانتری، فاطمه کریمی دردشتی \_\_\_\_\_ ۳۳۹
۱۰۰. فرآیند مطالبات از دولت در استخدام نسل جوان در ترویج معنویت و فرهنگ اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۴۰
- نسترن بهرمان، نرگس نجاتی \_\_\_\_\_ ۳۴۰
۱۰۱. دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام درباره ضرورت فرزندآوری \_\_\_\_\_ ۳۴۱
- سمیرا قانع‌ی بیدگلی ۱ \_\_\_\_\_ ۳۴۱
۱۰۲. ملاک‌های صحیح ازدواج از نگاه آیات ۲۵ تا ۲۷ سوره قصص \_\_\_\_\_ ۳۴۲
- نرگس امیری کلاریجانی \_\_\_\_\_ ۳۴۲
۱۰۳. بررسی تاثیر نقش اجتماعی جوانان در عملیاتی نمودن راهبرد گام دوم انقلاب از دیدگاه مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۳۴۳
- سمانه طهماسبی، رشید رکابیان، رضا طهماسبی \_\_\_\_\_ ۳۴۳
۱۰۴. کارکرد معنویت در عرصه اجتماع در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۳۴۴
- مهدیه السادات میرحسینی \_\_\_\_\_ ۳۴۴
۱۰۵. شاخص‌های معنویت‌گرایی در قرآن با تکیه بر رهنمودهای آیت الله خامنه‌ای \_\_\_\_\_ ۳۴۵
- مهدیه علوی فر \_\_\_\_\_ ۳۴۵
۱۰۶. پیامدهای اشرافیت و تجمل‌گرایی مسئولان با تأکید بر آیه ۱۶ سوره اسراء \_\_\_\_\_ ۳۴۶
- اکرم سادات سیدی \_\_\_\_\_ ۳۴۶
۱۰۷. راه کارهای تحقق قناعت در جامعه \_\_\_\_\_ ۳۴۷
- مریم شمخانی، سیده زهرا عطا حسینی \_\_\_\_\_ ۳۴۷
۱۰۸. بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام و ارتباط آن با بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۳۴۸
- حمیدرضا گل محمدی \_\_\_\_\_ ۳۴۸
۱۰۹. اعتماد به جوانان در گام دوم انقلاب از منظر مقام معظم رهبری \_\_\_\_\_ ۳۴۹

۳۴۹. حمیدرضا گل محمدی
۱۱۰. سیاست غرب در مقابله با سبک زندگی اسلامی و راهکارهای قرآنی مقابله با آن ۳۵۰
۳۵۰. فاطمه کیانی
۱۱۱. دلایل و راهکارهای تحقق فرهنگ قناعت در جامعه اسلامی ۳۵۱
۳۵۱. فاطمه غلامی، شیما بختیاری جوزانی
۱۱۲. تاثیر زمان انعقاد نطفه بر سلامت جنین ۳۵۲
۳۵۲. اشرف پهلوانی (نویسنده مسئول)، خدیجه حسین زاده باردئی
۱۱۳. نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی ۳۵۳
۳۵۳. فاطمه غلامی، فاطمه صفری
۱۱۴. معیارهای رشد معنوی در جامعه اسلامی ۳۵۴
۳۵۴. علیرضا استادی مقدم
۱۱۵. بررسی علل معنویت گریزی در نسل جوان و بیان راهکارهایی برای حضور آنان در عرصه معنویت از نگاه قرآن و روایات ۳۵۵
۳۵۵. فرشته سعیدی صبور، علیرضا سعیدی صبور
۱۱۶. بررسی تطبیقی مدیریت پسماندها در سبک زندگی اسلامی مورد نظر مقام معظم رهبری با مفاهیم قرآنی و روایی ۳۵۶
۳۵۶. فاطمه کیانی، علی سلحشور
۱۱۷. نقش فقر زادبی بر معنویت و اخلاق با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب» ۳۵۷
۳۵۷. ریحانه حسنی، سیده فاطمه طاهری
۱۱۸. وظایف حکومت در برابر اخلاق و معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب ۳۵۸
۳۵۸. شادی حسنونند
۱۱۹. تأثیر چهل سالگی در رشد معنوی با تأکید بر آیه ۱۵ سوره احقاف ۳۵۹
۳۵۹. ریحانه سادات سید مهدی
۱۲۰. باورهای زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی ۳۶۰
۳۶۰. زهرا نیک زاد
۱۲۱. الگوگیری از شخصیت حضرت زینب علیها السلام در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی بر اساس قرآن و حدیث ۳۶۱
۳۶۱. سیمین محمد صالح
۱۲۲. عوامل رشد معنوی انسان در سوره کهف با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری ۳۶۲

- فرزانه فرشبیم، خدیجه حسین زاده باردئی، مریم السادات موسوی \_\_\_\_\_ ۳۶۲
۱۲۳. موانع و آسیب‌های سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۶۳
- کلثوم انوری \_\_\_\_\_ ۳۶۳
۱۲۴. نقش جوانان در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۶۴
- فریبا ملائی \_\_\_\_\_ ۳۶۴
۱۲۵. مستندات قرآنی - روایی بایسته‌های اخلاقی خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۳۶۵
- معصومه فرجی \_\_\_\_\_ ۳۶۵
۱۲۶. راهکارهای افزایش نشاط و معنویت در جامعه با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۳۶۶
- فرزانه دهمرده \_\_\_\_\_ ۳۶۶
۱۲۷. نقش جوانان در تحقق بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۳۶۷
- فریبا ملائی \_\_\_\_\_ ۳۶۷
۱۲۸. وظایف جوانان در تحقق بیانیه گام دوم و توسعه انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۶۸
- حمیدرضا گل محمدی \_\_\_\_\_ ۳۶۸
۱۲۹. عوامل آرامش خانواده در سبک زندگی حضرت زهرا علیها السلام با تأکید بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۳۶۹
- الهام قاسمی پوری \_\_\_\_\_ ۳۶۹
۱۳۰. شاخصه‌های تقوا در رشد خانواده از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۳۷۰
- نجمه اله صوفی، محدثه رضایی، سودابه حسن زاده سرحدی \_\_\_\_\_ ۳۷۰
۱۳۱. جایگاه نهضت عاشورا در افزایش معنویت و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت \_\_\_\_\_ ۳۷۱
- مهدی قانع اردکان \_\_\_\_\_ ۳۷۱
۱۳۲. نقش عدد چهل در رشد معنوی انسان از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۳۷۲
- صدیکا والی، خدیجه حسین زاده باردئی \_\_\_\_\_ ۳۷۲
۱۳۳. بررسی قرآنی روایی دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد آسیب‌های سبک زندگی غربی بر روابط اخلاقی - عاطفی زوجین \_\_\_\_\_ ۳۷۳
- سیده مرضیه حسینی، سحر نعمتی، مهدی جهانی \_\_\_\_\_ ۳۷۳
۱۳۴. راهکارهای دستیابی به سبک زندگی اسلامی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۷۴
- هاجر معدنی پور، سحر نعمتی، مهدی جهانی \_\_\_\_\_ ۳۷۴
۱۳۵. جایگاه توسل به اهل بیت علیهم السلام در قوام حیات معنوی جوانان از دیدگاه رهبری \_\_\_\_\_ ۳۷۵
- مینا صمدی، فاطمه کمچکی ملایی \_\_\_\_\_ ۳۷۵
۱۳۶. نقش دین و باورهای دینی در سلامت روانی جوانان در گام دوم انقلاب اسلامی \_\_\_\_\_ ۳۷۶

۳۷۶. مینا صمدی، مهناز امیری \_\_\_\_\_
۱۳۷. پیامدهای گرایش جوانان به سبک زندگی غربی و راهکارهای مقابله با آن در بیانات رهبر معظم انقلاب \_\_\_\_\_
۳۷۷. فاطمه یار \_\_\_\_\_
۳۷۷. ۱۳۸. تأثیر فضای مجازی بر سبک زندگی اسلامی در گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_
۳۷۸. فاطمه عابدینی پور \_\_\_\_\_
۳۷۹. ۱۳۹. گام دوم انقلاب و راهبردهای ترویج فرهنگ جهاد در مکتب شهید سلیمانی \_\_\_\_\_
۳۷۹. اسما حسنی نیا، خدیجه غلامی \_\_\_\_\_
۳۸۰. ۱۴۰. پیامدهای تجمل گرایی در گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و نهج البلاغه \_\_\_\_\_
۳۸۰. کوثر ذاکری بلیلی \_\_\_\_\_
۳۸۱. ۱۴۱. ویژگی های خانواده اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام \_\_\_\_\_
۳۸۱. پروین دری، زهرا کریمدادی \_\_\_\_\_
۳۸۲. ۱۴۲. راهکارهای صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت در بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام \_\_\_\_\_
۳۸۲. عالیه نجفی \_\_\_\_\_
۳۸۳. ۱۴۳. مقایسه مبانی سبک زندگی اسلامی و غربی با تاکید بر بیانات امام خمینی علیه السلام و رهبر معظم انقلاب \_\_\_\_\_
۳۸۳. فاطمه دردمند \_\_\_\_\_
۳۸۴. ۱۴۴. تأثیر سبک زندگی اسلامی در ایجاد شادی و نشاط از منظر قرآن کریم \_\_\_\_\_
۳۸۴. مریم فخرالدینی، حمید طهماسبی قرابی \_\_\_\_\_
۳۸۵. ۱۴۵. تحلیل کارکردی لذت های مادی و معنوی در تأمین شادکامی انسان در سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_
۳۸۵. مرتضی فدایی اصفهانی، محمد زینلی خوزانی \_\_\_\_\_
۱۴۶. بررسی راهکارهای عزت مندی فرهنگی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات \_\_\_\_\_
۳۸۶. سید ظفرعباس رضوی \_\_\_\_\_
۳۸۶. ۱۴۷. نقش همدلی و مواسات در سبک زندگی اسلامی \_\_\_\_\_
۳۸۷. زهرا توکلی، سمیه کریمی \_\_\_\_\_
۳۸۸. ۱۴۸. واکاوی مولفه های معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_
۳۸۸. زهرا توکلی \_\_\_\_\_
۳۸۹. ۱۴۹. شاخصه های سبک زندگی اسلامی منطبق در قرآن و حدیث \_\_\_\_\_
۳۸۹. فاطمه ناصری، بنت الهدی سلامی، حبیبه نژاد سبحانی، ملیحه نورالدینی \_\_\_\_\_

۱۵۰. ظرفیت‌های جسمی جوانان و مدیریت آن‌ها برای تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث \_\_\_\_\_ ۳۹۰
- روح اله مقدسی (نویسنده مسئول)، مجید حیدری فر، محمد رضا جواهری، آمنه قلی پور \_\_\_\_\_ ۳۹۰
۱۵۱. شناسایی نقش خانواده در توسعه و ترویج فرهنگ حجاب و عفاف در جوانان \_\_\_\_\_ ۳۹۱
- نرگس نجاتی (نویسنده مسئول)، نسترن بهرمان \_\_\_\_\_ ۳۹۱
۱۵۲. راه‌کارهای تربیتی مقابله با شیطان در نهج‌البلاغه و جایگاه آن در گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۳۹۲
- وحید رضائی، مهدی جهانی \_\_\_\_\_ ۳۹۲
- فصل چهارم: انقلاب اسلامی و غرب و شرق \_\_\_\_\_ ۳۹۳**
۱. مهاجم فرهنگی؛ اهداف، روش‌ها و راه‌کارهای مقابله با آن در اندیشه مقام معظم رهبری با تأکید بر مستندات و حیانی \_\_\_\_\_ ۳۹۴
- حسین مرکزی مقدم \_\_\_\_\_ ۳۹۴
۲. گونه‌شناسی تهدیدات سخت دشمن و راهکارهای مقابله با آن از منظر قرآن کریم با تکیه بر بیانیه گام دوم \_\_\_\_\_ ۳۹۵
- احمد محمدی مجد \_\_\_\_\_ ۳۹۵
۳. مرزبندی با دشمنان؛ علل و پیامدها \_\_\_\_\_ ۳۹۶
- زینب بهجت پور، ناهید سادات سیدرضائی \_\_\_\_\_ ۳۹۶
۴. شناسایی جریان تحریف و گام دوم انقلاب اسلامی؛ نگاهی بر آثار شهید مطهری و بیانات رهبر انقلاب علیه السلام \_\_\_\_\_ ۳۹۷
- امیرحسین خورشیدی اطهر \_\_\_\_\_ ۳۹۷
۵. آسیب‌شناسی ترویج سبک زندگی غرب با تأکید بر آیات و روایات \_\_\_\_\_ ۳۹۸
- علی حسن بگی، ملیحه غلامی \_\_\_\_\_ ۳۹۸
۶. نقد «فهم متن» ریکور با تکیه بر آرای تفسیری آیت الله خامنه‌ای علیه السلام \_\_\_\_\_ ۳۹۹
- محمدعلی داعی نژاد، فاطمه زاهدی \_\_\_\_\_ ۳۹۹
۷. بررسی مستندات قرآنی، روایی دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در رابطه با نفوذ فرهنگی دشمنان در انقلاب \_\_\_\_\_ ۴۰۰
- سیدعیسی مسترحمی (نویسنده مسئول) سیدصادق مجابی \_\_\_\_\_ ۴۰۰
۸. راهکارهای مقابله با نفوذ اقتصادی از منظر قرآن و روایات با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب \_\_\_\_\_ ۴۰۱
- سیدعیسی مسترحمی (نویسنده مسئول) سیدصادق مجابی \_\_\_\_\_ ۴۰۱
۹. مستندات قرآنی دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام در مسئله مذاکره با آمریکا \_\_\_\_\_ ۴۰۲

۴۰۲. علی آقا صفری و سید علی احمد رضایی
۴۰۳. ۱۰. تحلیلی بر منطق قرآنی «جریان تحریف» در بیانات رهبرانقلاب
۴۰۳. محمدرضا خانی
۴۰۴. ۱۱. بررسی شبهه دونالدسن مبنی بر عدم تمایل امام سجاد علیه السلام به مبارزه و فعالیت سیاسی با تأکید بر نظرات مقام معظم رهبری علیه السلام
۴۰۴. علی قانع، منیره هادی به
۴۰۶. ۱۲. آثار جنگ نرم در بیانات رهبری و آیات و روایات
۴۰۶. زینب خسروی نیا، حوریه اسدزاده
۴۰۷. ۱۳. تبیین مستندات قرآنی مقام معظم رهبری در موضوع تهاجم فرهنگی
۴۰۷. محمدجواد اسکندرلو
۴۰۸. ۱۴. شیوه‌های دشمنان اسلام در مایوس سازی مدیران از منظر قرآن
۴۰۸. هادی تهرانی پور علی آقا صفری
۴۰۹. ۱۵. ضرورت انقلاب اسلامی در بنگلادش از منظر قرآن و بیانیه گام دوم انقلاب
۴۰۹. عبدالله
۴۱۰. ۱۶. گام دوم انقلاب و مواجهه دین‌مدارانه با تمدن غرب از منظر رهبری
۴۱۰. یدالله حاجی زاده
۴۱۱. ۱۷. اصول قرآنی حاکم بر روابط خارجی در فرمایشات مقام معظم رهبری با تکیه بر بیانیه گام دوم
۴۱۱. علی سلحشور، مهوش پوررحمانی
۴۱۲. ۱۸. «خطر نفوذ» در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث
۴۱۲. سید رضی مرتضوی، حسین علوی مهر
۴۱۳. ۱۹. تهاجم فرهنگی دشمنان جامعه اسلامی با تکیه بر آموزه‌های قرآن و بیانیه گام دوم
۴۱۳. احمد محمدی مجد
۴۱۴. ۲۰. شیوه‌های دشمنی دشمنان انقلاب اسلامی از دیدگاه امام و رهبری
۴۱۴. سعید خدادادی
۴۱۵. ۲۱. مرزبندی با دشمنان؛ علل و پیامدها
۴۱۵. زینب بهجت پور، ناهید سادات سیدرضائی
۴۱۶. ۲۲. الگوی پژوهش تمدن ساز در بیانیه گام دوم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری علیه السلام
۴۱۶. محمد مهدی ولی زاده (نویسنده مسئول)، زهرا مرندی
۴۱۷. ۲۳. مستند سازی قرآنی و روایی (عدم مذاکره با آمریکا) - بیانیه گام دوم انقلاب



۴۱۷. محسن خوش فر، احترام سادات موسوی زاده
۲۴. توطئه‌های آمریکا بر ضد انقلاب اسلامی ایران و راهکارهای مقابله با آن (با تأکید بر فرمایشات مقام معظم رهبری علیه السلام) ۴۱۸
۴۱۸. باقرریاحی مهر
۲۵. راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ فرهنگی دشمن در کلام رهبری ۴۱۹
۴۱۹. خدیجه حسین زاده، کنیز کبری، غلامحسین
۲۶. راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ فرهنگ غربی در ایران ۴۲۰
۴۲۰. عزیزه لطفی دیزج‌یکان، حلیمه ایمانی
۲۷. تحلیل شگردهای فرهنگی و اقتصادی دشمنان در مایوس سازی مردم (با تکیه بر آموزه‌های قرآن و بیانیه گام دوم) ۴۲۱
۴۲۱. فاطمه همایون، سید حسین شفیعی دارابی
۲۸. بررسی عوامل سیاسی، اقتصادی و نظامی استکبار ستیزی در اندیشه مقام معظم رهبری ۴۲۲
۴۲۲. زینب طیبی، عبدالمحمود جهانگیری، سمیه احمدی طیفکانی، فاطمه جاودان
۲۹. راهکارهای تحقق اهداف انقلاب اسلامی در گام دوم انقلاب با تأکید بر قرآن کریم و بیانات رهبری ۴۲۳
۴۲۳. زینب طیبی، مرضیه شمس الدینی گورزانی، نرگس حیدری
۳۰. مبانی قرآنی مقاومت اسلامی در مقابل نظام سلطه با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری ۴۲۴
۴۲۴. زینب درانی
۳۱. تحلیل انتقادی دیدگاه خاورشناسان درباره ابعاد حیات امام کاظم علیه السلام با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام ۴۲۵
۴۲۵. سمیه رضایی
۳۲. راهکار مقابله با جنگ نرم با تأکید بر بیانیه گام دوم ۴۲۶
۴۲۶. رقیه دورقی، محمدصادق فاضل
۳۳. گونه شناسی نفوذ دشمن در جامعه اسلامی از دیدگاه رهبری با استناد بر نهج البلاغه ۴۲۷
۴۲۷. معصومه اکبرپور
۳۴. دشمن شناسی از دیدگاه مقام معظم رهبری ۴۲۹
۴۲۹. زینب طیبی، سمیه احمدی طیفکانی، آسیه گلستانی، کبری دادخدایی، زینب ربیعی
۳۵. تحلیل روابط بینامتنی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با قرآن کریم با تکیه بر توصیه‌های هفتگانه ۴۳۱
۴۳۱. احمدکریمی، ابراهیم فلاحی

۳۶. مولفه‌های انقلابی بودن در بیانیه گام دوم انقلاب. \_\_\_\_\_ ۴۳۳
- معصومه شریفی، حسن نجفی، فاطمه رستمی کیا \_\_\_\_\_ ۴۳۳
۳۷. شیوه‌های نفوذ سیاسی دشمن از دیدگاه مقام معظم رهبری. \_\_\_\_\_ ۴۳۴
- سارا توکلی \_\_\_\_\_ ۴۳۴
۳۸. تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب بر مبنای مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی. \_\_\_\_\_ ۴۳۵
- محمد مهدی کیانپوری، پروین دری \_\_\_\_\_ ۴۳۵
۳۹. راههای مقابله با تهاجم فرهنگی از دیدگاه مقام معظم رهبری. \_\_\_\_\_ ۴۳۶
- سمیه صفری زاده، مهدی جهانی \_\_\_\_\_ ۴۳۶
۴۰. بازکاوی مفاد قاعده «نفی سبیل» با تأکید بر نظرات امام خمینی علیه السلام. \_\_\_\_\_ ۴۳۷
- رسول عبداللهی، علی کریم پور قراملکی \_\_\_\_\_ ۴۳۷
۴۱. نقش دیپلماسی عمومی در تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. \_\_\_\_\_ ۴۳۸
- غلامرضا بهروزی لک، محمد بشیر احمدی \_\_\_\_\_ ۴۳۸
۴۲. تحلیل استکبار ستیزی در بیانیه گام دوم. \_\_\_\_\_ ۴۳۹
- علیرضا شاهین \_\_\_\_\_ ۴۳۹
۴۳. تبیین توطئه‌های دشمنان علیه جامعه اسلامی (ایران) از منظر قرآن. \_\_\_\_\_ ۴۴۰
- مجتبی میرزایی، مسعود شیرازی \_\_\_\_\_ ۴۴۰
۴۴. شناخت ماهیت قرآنی انقلاب بر اساس بیانیه گام دوم. \_\_\_\_\_ ۴۴۱
- سپه‌لا مرادی \_\_\_\_\_ ۴۴۱
۴۵. پابیندی به ارزش‌های انقلاب در تداوم انقلاب اسلامی از دیدگاه قرآن و رهبر معظم انقلاب. \_\_\_\_\_ ۴۴۲
- سیده مریم قاسمیان \_\_\_\_\_ ۴۴۲
۴۶. مقایسه انقلاب اسلامی با انقلاب‌های دنیا با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب. \_\_\_\_\_ ۴۴۳
- رعنا محمدی \_\_\_\_\_ ۴۴۳
۴۷. نگاه اجمالی به فرهنگ و تمدن شرق و غرب و جامعیت فرهنگ و تمدن اسلام از دیدگاه گام دوم انقلاب. \_\_\_\_\_ ۴۴۴
- حوریه نیرومند \_\_\_\_\_ ۴۴۴
۴۸. تبیین حکومت اسلامی از منظر امام خمینی علیه السلام. \_\_\_\_\_ ۴۴۵
- زینب کاظمی \_\_\_\_\_ ۴۴۵
۴۹. دلایل مفید نبودن مذاکره ایران و آمریکا از نگاه قرآن و حدیث. \_\_\_\_\_ ۴۴۶
- حلیمه خاتون موثق الانق \_\_\_\_\_ ۴۴۶

۵۰. الگوی مواجهه با دولت‌های متخاصم و کفر با تکیه بر سیره امیرالمومنین علیه السلام ..... ۴۴۷
- نقیسه حکیمیان جزی، احسان علی‌اکبری، محسن خوش‌فر ..... ۴۴۷
۵۱. بررسی جایگاه مشارکت مردمی در تداوم انقلاب اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۴۴۹
- فاطمه بهروزبیاتی، فاطمه سلطان محمدی ..... ۴۴۹
۵۲. توطئه‌های دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم و راهکارهای مبارزه با آن در بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۴۵۰
- بیات فاطمه ..... ۴۵۰
۵۳. چشم‌انداز راهبردهای اجرائی گام دوم انقلاب اسلامی ..... ۴۵۱
- آفرین قائمی ..... ۴۵۱
۵۴. عوامل تداوم شعارهای انقلاب درقران و حدیث با تکیه بر بیانیه گام دوم ..... ۴۵۲
- رضوان جویلی فاطمه غلام نژاد ..... ۴۵۲
۵۵. شرایط جنگ احزاب در ایران اسلامی امروز و عوامل پیروزی با تکیه بر بیانات رهبری علیه السلام ..... ۴۵۳
- سحر نعمتی، زهرا سپهری، زهرا ماهتابانی ..... ۴۵۳
۵۶. علل گرایش جوانان غربی به اسلام از دیدگاه مقام معظم رهبری ..... ۴۵۴
- زینب طیبی، فاطمه بیژنی ..... ۴۵۴
۵۷. شیوه‌های غرب در ابتدال جوانان و راه کارهای مقابله با آن در گام دوم انقلاب ..... ۴۵۵
- لیلا محمدی ..... ۴۵۵
۵۸. بررسی تطبیقی روند جابجایی قدرت جهانی از غرب به شرق از منظر بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۴۵۶
- سیدحمید سیدجعفری ..... ۴۵۶
۵۹. مولفه‌های انقلابی‌گری در قرآن و روایات با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب ..... ۴۵۷
- اعظم طوماری ..... ۴۵۷
۶۰. نقش نظریه بازگشت به خویشتن در شکل‌گیری و تحقق انقلاب اسلامی ۵۷ ..... ۴۵۸
- مسعود وزینی ..... ۴۵۸
۶۱. تبیین علل تداوم انقلاب از منظر بیانیه گام دوم انقلاب با بهره‌گیری از نظریه داده بنیاد ..... ۴۵۹
- محمدعلی فاطمی نیا، علیرضا ارشادی ..... ۴۵۹
۶۲. شاخص‌های هویت انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ..... ۴۶۰
- نرجس سادات حقایقی ..... ۴۶۰
۶۳. مبانی حمایت از مستضعفین جهان در آیات و روایات ..... ۴۶۱

۴۶۱. عذرا یغموری
۴۶۲. ۶۴. عوامل فرهنگی و اخلاقی استکبارستیزی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی علیه السلام
۴۶۲. جواد اسماعیل نیا (نویسنده مسئول)، سمیه احمدی طیفکانی، فاطمه جاودان
۴۶۳. ۶۵. تحلیل تطبیقی مؤلفه‌های تمدن غرب و تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری علیه السلام
۴۶۳. مجتبی صبوری
۴۶۴. ۶۶. غرب شناسی در برابر شرق شناسی با تاکید بر بیانات رهبری
۴۶۴. باقرریاحی مهر (نویسنده مسئول)، مسعود شم آبادی، عبدالمطلب اسکندری
۴۶۵. ۶۷. خوانش و تحلیلی بر دیدگاه‌های انتقادی دکتر رضایی اصفهانی پیرامون قرآن پژوهی خاورشناسان
۴۶۵. عباس کریمی (نویسنده مسئول)، باقرریاحی مهر
۴۶۶. ۶۸. عوامل و پیامدهای فتنه از دیدگاه نهج البلاغه و مقام معظم رهبری علیه السلام
۴۶۶. مینا صمدی
۶۹. توطئه‌های دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن و تطبیق بر دشمن‌های چهل ساله علیه جمهوری اسلامی ایران
۴۶۷. سیده زهرا عزیززنی کانی
۴۶۸. ۷۰. توطئه‌های دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم با تطبیق بر دشمنی‌های چهل ساله دشمنان
۴۶۸. فاطمه باخدا
۴۶۹. ۷۱. دستاوردهای انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام
۴۶۹. پروین دری، علیا کریمی حقیقی
۴۷۰. ۷۲. جایگاه انقلاب اسلامی در عصر مدرنیته از دیدگاه قرآن و حدیث
۴۷۰. طاهره محقق، زهرا ملک محمد دستجردی
۴۷۱. ۷۳. بررسی و تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب
۴۷۱. سمانه پورغلام

---

## مقدمه ریاست کنگره

---

بسم الله الرحمن الرحيم

قرآن به عنوان کتاب هدایت، تبیان هر چیزی است که سعادت دنیوی و اخروی انسان در گرو آن است. آموزه‌های وحیانی قرآن، به گونه‌ای است که هر کسی در هر سطحی از ادراک و دانش که باشد می‌تواند نیازهای اندیشه‌ای و انگیزشی خود را از آن تأمین کند.

از طرف دیگر هر انسانی نیازمند الگوهای عینی و ملموسی است که به او نشان دهند که آثار و برکات راه چیست و چگونه می‌توان به سلامت به مقصد و مقصود رسید. از این رو خداوند، پیامبر مکرم ﷺ و عترت طاهره آن حضرت را به عنوان «مبین» و اسوه‌های عینی و عملی حسنه برای مردمان شمرده تا ایشان را سرمشق خویش قرار دهند.

بر اساس بیان قرآن نتیجه تمسک به عروة الوثقی الهی و حبل الله المتین که همان قرآن و عترت است، هدایت در صراط مستقیم و رهایی از گمراهی و گمگشتگی در ظلمت‌ها است. امروز که جهان به شدت گرفتار فتنه‌های گوناگون است، نیاز بشر به این مشعل هدایت برای برون رفت از بحران‌ها بیش از هر زمان دیگر است.

انقلاب اسلامی و گفتمان برآمده از آن در چارچوب و با محوریت اسلام ناب محمدی ﷺ به دنبال ارائه نظام جامع تمدن اسلامی در جهان معاصر است. امامان انقلاب اسلامی بر آن بوده و هستند تا تمدن نوین اسلامی را شکل دهند و الگویی عینی از زیست مؤمنانه در جهان معاصر را به بشریت ارائه کنند.

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که مقام معظم رهبری علیه السلام ابلاغ فرمودند، در حقیقت منشوری مبتنی بر آموزه‌های وحیانی قرآن کریم است که شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی را مدنظر قرار داده و بنا دارد جهت‌گیری‌ها را در راستای تحقق آن سامان دهد.

تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و شناسایی و تبیین مبانی و اصول قرآن و حدیثی آن بی‌شک می‌تواند راهگشای تحقق آرمان‌های گفتمان انقلاب اسلامی باشد. جامعه المصطفی العالمیه در همین راستا و بر اساس رسالت و مأموریت خویش اقدام به برگزاری همایشی با موضوع تبیین مبانی و اصول قرآنی و حدیثی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نمود. ضمن تقدیر و تشکر از برگزارکنندگان این همایش ارزشمند به‌ویژه همکاران گرامی در مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث و همچنین فضلاء و اساتیدی که با ارائه بیش از ۱۰۸۰ مقاله به دبیرخانه دائمی همایش قرآن و حدیث المصطفی در این رویداد بزرگ علمی مشارکت داشته‌اند برای همگان توفیق خدمت به ساحت قرآن کریم را از خدای بزرگ مسألت دارم.

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

علی عباسی

آذرماه ۱۴۰۰

---

## مقدمه مدیر علمی

---

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾؛ (اسراء، آیه ۹).

قرآن کریم نوری در ظلمات جهل و کفر و شرک و خرافات جاهلیت بود جهان را در چهارده قرن پیش روشن ساخت و انقلابی در جهان برپا کرد که گام اول آن در عصر پیامبر اسلام ﷺ برداشته شد و گام دوم آن در عصر امام علی علیه السلام برداشته شد و گام‌های بعدی توسط امامان اهل بیت علیهم السلام پیموده شد و گام آخر آن توسط مهدی آل محمد علیهم السلام برداشته خواهد شد.

یکی از جلوه‌های این انوار الهی در انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۸ شمسی درخشید و گام اول آن توسط امام خمینی رحمته الله علیه برداشته شد و تا چهل سال ادامه یافت، و اینک گام دوم آن توسط جانشین علی وار ایشان امام خامنه‌ای علیه السلام برداشته می‌شود و می‌رود تا این انقلاب به دست صاحب اصلی آن حضرت بقیه الله عجل الله تعالی فرجه له داده شود تا گام نهایی آن به دست ایشان رقم بخورد (ان شاء الله) حضرت امام خامنه‌ای علیه السلام برای پیمودن گام دوم انقلاب اسلامی بیانیه‌ای گرانسنگ صادر فرمودند و برنامه‌ای راهبردی و آینده پژوهانه را ترسیم نمودند که چراغ راه ایران و امت اسلامی باشد.

از آنجاکه مفاد این بیانیه مستند به آیات قرآن کریم و احادیث اهل بیت علیهم السلام است. دانشوران «مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث جامعه المصطفی العالمیه» بر خود فرض دیدند که بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث اهل بیت علیهم السلام تبیین کنند تا

مبانی، مستندات و لوازم قرآنی حدیثی محتوای عالی این بیانیه روشن گردد و زیر ساخت فرهنگی جهت عملیاتی شدن بیانیه گام دوم فراهم گردد.

بر این یک ماه بعد از صدور بیانیه گام دوم در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ شمسی یعنی در اسفند ۱۳۹۸ شمسی نخستین جلسات کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث برگزار شد و شروع آن اعلام شد.

لیکن مراحل اداری و مقدمات کار در سال ۱۳۹۸ شمسی انجام و جذب مقالات و نشست‌های علمی آن آغاز شد و با استقبال زیاد قرآن پژوهان و مراکز علمی روبه‌رو شد لیکن به خاطر شیوع بیماری کرونا (اسفند ۱۳۹۸ ش) برگزاری اجلاس نهایی کنگره به تاخیر افتاد تا در زمستان ۱۴۰۰ شمسی این شجره طیبه به بار نشست و به همت همکاران کنگره به ویژه قائم مقام مدیر و معاون علمی کنگره حجت‌الاسلام والمسلمین محمد امینی تهرانی و با حمایت خاص ریاست جامعه المصطفی‌العالمیه حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر عباسی و دیگر مسئولان؛ کاری عظیم سامان یافت که در زمره بزرگترین کنگره‌های تاریخ ایران گشت، والحمد لله رب العالمین.



---

## گزارش اجمالی کنگره

---

### ۱. اهداف کنگره:

- همایش گام دوم دارای اهدافی است که در ذیل به آن اشاره می‌گردد:
۱. تبیین مبانی گام دوم از منظر قرآن و حدیث
  ۲. تبیین راهکارهای اجرایی گام دوم از منظر قرآن و حدیث
  ۳. تبیین جایگاه قرآن و حدیث در گام دوم انقلاب اسلامی
  ۴. تقویت و تعمیق گام دوم انقلاب اسلامی در اندیشه دینی
  ۵. تبیین الگوی قرآنی و حدیثی انقلاب اسلامی برای جهانیان
  ۶. تبیین نقش نهادهای قرآنی به‌ویژه در جامعه المصطفی‌العالمیه در گام دوم انقلاب اسلامی
  ۷. تبیین مبانی گام دوم انقلاب اسلامی انقلاب با توجه به آموزه‌های قرآنی و حدیثی.

### ۲. محورهای کنگره:

گام دوم، عقلائییت و قرآن و حدیث	گام دوم، علوم روز و قرآن و حدیث
گام دوم، تمدن و قرآن و حدیث	گام دوم، سبک زندگی قرآنی و حدیثی
گام دوم و غرب و شرق	گام دوم و آینده‌پژوهی
گام دوم و دانش‌های قرآنی و حدیثی	راهکارهای اجرایی‌سازی گام دوم از منظر قرآن و حدیث
مبانی و مستندات قرآنی و حدیثی بیانیه گام دوم	رسالت طلاب جامعه المصطفی‌العالمیه در تحقق بیانیه گام دوم
نقش جوانان در تحقق بیانیه بیانیه گام دوم	نقش بانوان و خانواده در گام دوم انقلاب اسلامی

### ۳. شورای سیاست گذاری کنگره

حضرت آیت الله اعرافی رئیس هیئت امنای جامعه المصطفی العالمیه و ریاست حوزه های علمیه	حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر عباسی رئیس جامعه المصطفی العالمیه
حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبادی معاونت پژوهش جامعه المصطفی العالمیه	حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر قنبری معاونت ارتباطات و بین الملل جامعه المصطفی العالمیه
حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر جزایری معاونت آموزش جامعه المصطفی العالمیه	حضرت حجت الاسلام والمسلمین محمدی عراقی مسئول دفتر مقام معظم رهبری در قم
حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر رستم نژاد معاونت آموزش حوزه های علمیه	حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر جزایری معاونت آموزش جامعه المصطفی العالمیه
حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد فاکرمییدی رئیس مدرسه عالی قرآن و علوم	حضرت حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی رئیس مجتمع عالی قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد امینی تهرانی رئیس مدیر گروه علمی قرائات	حجت الاسلام والمسلمین دکتر حسین علوی مهر رئیس مدرسه عالی تفسیر
حجت الاسلام والمسلمین محمد حسن پیرولی معاونت آموزش مجتمع قرآن و حدیث	حجت الاسلام والمسلمین سیدیوسف موسوی معاونت پژوهش مجتمع قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین حسن رضایی رییس پژوهشگاه المصطفی	حجت الاسلام والمسلمین مسلم احمدلومعاون فرهنگی تربیتی مجتمع قرآن و حدیث

### ۴. شورای علمی کنگره

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسن زمانی معاون اجتماعی حوزه های علمیه	حجت الاسلام والمسلمین دکتر رضایی اصفهانی ریاست محترم مجتمع عالی قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبد الکریم بهجت پور ریاست حوزه های علمیه خواهران	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد فاکر میبیدی ریاست مدرسه عالی قرآن و علوم
حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبد الکریم بی آزار شیرازی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر حسین علوی مهر ریاست مدرسه عالی تفسیر و علوم قرآن

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسن پیرولی معاون آموزش مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد امینی تهرانی مدیر گروه علوم و فنون قرانات مجتمع عالی قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسین محمدی عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه	حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید حیدر طباطبائی مدیر گروه علوم حدیث مجتمع عالی قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین دکتر صاعد رازی نماینده انتشارات انقلاب اسلامی و سایت اینترنتی مقام معظم رهبری	حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید یوسف موسوی معاون پژوهش مجتمع عالی قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد رضا ستوده نیا عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد جواد اسکندرلو مدیر گروه علوم قرآن مجتمع عالی قرآن و حدیث
حجت الاسلام والمسلمین دکتر روشن ضمیر معاون پژوهش دانشگاه علوم اسلامی رضوی	حجت الاسلام والمسلمین حسین شیرافکن عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه
حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید عیسی مسترحمی مدیر گروه قرآن و علوم طبیعی مجتمع عالی قرآن و حدیث	حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی رستم نژاد معاون آموزش حوزه های علمیه سراسر کشور
حجت الاسلام دکتر غلام جابر جعفری از کشور پاکستان و نمایندگی روسیه	دکتر حمیدرضا طوسی عضو هیئت علمی جامعه المصطفی
دکتر فائق ولی زاده از کشور روسیه	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد یعقوب بشوی از کشور پاکستان
دکتر سید علی سید اف از کشور تاجیکستان	دکتر رییس اعظم شاهد از کشور هندوستان

## ۵. ارکان کنگره

مدیر علمی: حجت الاسلام والمسلمین دکتر رضایی اصفهانی (ریاست مجتمع عالی قرآن و حدیث)  
 معاونت علمی: حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدامین تهرانی  
 معاونت اجرایی: حجت الاسلام والمسلمین سید یوسف موسوی  
 مسئول دبیرخانه: حجت الاسلام والمسلمین علیرضا شاهین

### ۶. کمیته اجرایی کنگره

معاون علمی کنگره و قائم مقام مدیر: حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدامینی تهرانی  
 معاون اجرایی کنگره: حجت الاسلام والمسلمین سید یوسف موسوی  
 معاون پیشتیبانی و منابع انسانی: حجت الاسلام والمسلمین خلیل زاد  
 معاون ارتباطات و بین الملل: جناب آقای حسین حیدری  
 معاون فرهنگی مجتمع عالی قرآن و حدیث: حجت الاسلام والمسلمین احمدلو

### دبیرخانه کنگره

مسئول دبیرخانه: حجت الاسلام والمسلمین علیرضا شاهین  
 مسئول ارزیابی: حجت الاسلام والمسلمین مهدی جهانی  
 مسئول روابط عمومی: حجت الاسلام والمسلمین عقیل یوسفی  
 مسئول سایت و نشست های علمی: حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا حقیقت سمنانی

### ۷. کمیته های علمی کنگره

#### اول: کمیته گام دوم، علوم عقلی و قرآن و حدیث

مدیر کمیته:	حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی رستم نژاد
دبیر کمیته:	حجت الاسلام دکتر محمدجواد دشتی

#### اعضای کمیته:

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد مهدی گرجیان	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد باقر قیومی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر مصطفی عزیزی علویچه	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد تقی یوسفی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد غفاری	

**دوم: کمیته گام دوم، علوم روز و قرآن و حدیث**

مدیر کمیته: حجت الاسلام دکتر سید عیسی مسترحمی	دبیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین مهدی جهانی
--	---

**اعضای کمیته:**

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسین صاعد رازی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر عباسعلی واشیان
حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی آقاصفری	جناب حجت الاسلام والمسلمین میثم ناظمی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر حامد دادسرشت تهرانی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی همتیان
حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبدالمومن حکیمی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبدالله توکلی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسین رفیعی	

**سوم: کمیته گام دوم، تمدن و قرآن و حدیث**

مدیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین دکتر حسین علوی مهر	دبیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا حقیقت
---	--

**اعضای کمیته:**

حجت الاسلام والمسلمین عباس الهی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید حسین شفیعی دارابی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدهادی منصور	حجت الاسلام والمسلمین سیدرضی زکی مرتضوی

**چهارم: کمیته گام دوم، سبک زندگی قرآنی و حدیثی**

مدیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین دکتر رضایی آدریانی	دبیر کمیته: جناب آقای محمد زینلی
---	-------------------------------------

**اعضای کمیته:**

حجت الاسلام والمسلمین حمید الهی دوست	حجت الاسلام والمسلمین سید ابراهیم ملکی
حجت الاسلام والمسلمین محسن جلالی	حجت الاسلام والمسلمین محمد قربانی مقدم
جناب آقای دکتر احمدی فراز	جناب آقای محسن برقی کار
سرکار خانم زهرا سهرابی	سرکار خانم زهرا توکلی

**پنجم: کمیته گام دوم، انقلاب اسلامی و غرب و شرق از منظر قرآن و حدیث**

مدیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسن زمانی	دبیر کمیته: حجت الاسلام دکتر باقر ریاحی مهر
--	--

**اعضای کمیته:**

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد جواد نوروزی	جناب آقای دکتر غلام حسین مقیمی
جناب آقای دکتر حسن رضایی هفتادر	جناب آقای دکتر سید حسین علوی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر عباسعلی براتی یزدی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر باقر ریاحی مهر

**ششم: کمیته گام دوم، و دانش های قرآنی و حدیثی**

مدیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین دکتر فاکر میبدی	دبیر کمیته: حجت الاسلام دکتر عبدالله جبرئیلی
--	---

**اعضای کمیته:**

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد امینی طهرانی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبدالله حاجعلی
حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید حیدر طباطبائی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد صادق یوسفی مقدم

**هفتم: کمیته گام دوم، آینده پژوهی قرآنی و حدیثی**

مدیر کمیته: حجت الاسلام دکتر غلامرضا بهروزی لک	دبیر کمیته: حجت الاسلام والمسلمین علیرضا شاهین
---	---

**اعضای کمیته:**

دکتر اسماعیل شراهی	حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید جعفر رحمان
حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد کوهی	دکتر محمد رحیم عیوضی

**هشتم: کمیته تخصصی بانوان**

مدیر کمیته: سرکار خانم زینب بهجت پور	دبیر کمیته: سرکار خانم دکتر سمیه کامرانی
--------------------------------------	--

**اعضای کمیته:**

سرکار خانم دکتر زینب طیبی	سرکار خانم دکتر طاهره ماهرو زاده
سرکار خانم دکتر رقیه جاویدی	سرکار خانم دکتر عاطفه صادقی
سرکار خانم دکتر راضیه زارعی	سرکار خانم دکتر معصومه شریفی

**نهم: کمیته بین الملل**

مدیر کمیته:	دبیر کمیته:
حجت الاسلام دکتر محمد یعقوب بشوی از پاکستان	حجت الاسلام والمسلمین محمد عسکری از پاکستان

**اعضای کمیته:**

جناب آقای دکتر غلام جابر محمدی از پاکستان	جناب آقای دکتر رئیس اعظم شاهد از پاکستان
جناب آقای سید مجتبی رضوی از هندوستان	دکتر ترلان سیف الله اف از آذربایجان
دکتر منظر بیاتی از عراق	جناب آقای استیفان شفر از آلمان
جناب آقای رحمان دهلان از اندونزی	جناب آقای عبدالقادر محمد بلو از نیجریه
جناب آقای عباس خان فاضل اف از تاجیکستان	

## ۸. آثار کنگره

۱. شناخت نامه کنگره	۲. منبع شناخت بیانیه گام دوم
۳. نشست‌ها، کرسی‌ها و کارگاه‌های کنگره	۴. چکیده مقالات کنگره (فارسی) (جلد اول)
۵. چکیده مقالات کنگره (فارسی) (جلد دوم)	۶. چکیده مقالات کنگره (غیر فارسی)
۷. علم و عقل در گام دوم انقلاب اسلامی	۸. علوم و بیانیه گام دوم (جلد اول) (علوم اجتماعی. اقتصاد. سیاست. مدیریت)
۹. علوم و بیانیه گام دوم (جلد دوم) (علوم تعلیم و تربیت، روانشناسی و پزشکی)	۱۰. دانش‌های قرآنی در گام دوم (جلد اول)
۱۱. دانش‌های قرآنی در گام دوم (جلد دوم)	۱۲. تمدن نوین اسلامی و گام دوم (جلد اول)
۱۳. تمدن نوین اسلامی و گام دوم (جلد دوم)	۱۴. انقلاب اسلامی و غرب
۱۵. رویکرد قرآنی بانوان به گام دوم	۱۶. آینده‌پژوهی و مهدویت در گام دوم
۱۷. سبک زندگی و گام دوم (جلد اول)	۱۸. سبک زندگی و گام دوم (جلد دوم)
۱۹. مجموعه مقالات غیر فارسی (جلد اول) (زبان اردو)	۲۰. مجموعه مقالات غیر فارسی (جلد دوم) (زبان اردو)
۲۱. مجموعه مقالات غیر فارسی (جلد سوم) (عربی، انگلیسی)	۲۲. مجموعه مقالات غیر فارسی (جلد چهارم) (هندی، آذری، بنگالی، برمه‌ای، آلمانی، اندونیزی، تاجکی، فرانسوی، روسی، ترکی، بلتی و...)

تذکر: تمام آثار در سمیم بررسی و مشابهت‌یابی انجام شد و سه مقاله به خاطر مشابهت

بالا حذف شد.



۹. مجلات منتشرکننده مقالات کنگره:

۱. مجله علمی قرآن و علم
۲. مجله علمی مطالعات قرائت قرآن
۳. مجله علمی قرآن پژوهی خاورشناسان
۴. مجله علمی علوم حدیث تطبیقی
۵. مجله تخصصی مطالعات حدیث پژوهی
۶. مجله تخصصی قرآن و علوم
۷. مجله تخصصی مطالعات قرآن پژوهی نور وحی

۱۰. کنگره در آینه آمار

تعداد کل چکیده‌ها: ۱۶۹۶	مقالات پذیرفته شده: ۹۵۸
مقالات چاپ شده در مجلات: ۴۲	مجموع مقالات رسیده به کنگره: ۱۰۸۲
مقالات چاپ شده در مجلدات: ۲۸۲	مجلدات منتشرشده: ۲۲
تعداد ارزیابان: ۷۱	تعداد نشست‌ها: ۱۶۳
تعداد کرسی‌های علمی و ترویجی: ۸	تعداد کارگاه‌ها: ۴۰

تذکر: دو جلد مجموعه مقالات کنگره به صورت جداگانه توسط مرکز خواهران هرمزگان منتشر می‌شود.

۱۱. نرم افزارهای کنگره:

مجموعه آثار کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث

## ۱۲. ارزیابان مقالات:

آقایان: محمد علی رضایی اصفهانی، محمدفاکر میبیدی، محمدحسن زمانی، مهدی رستم نژاد، غلامرضا بهروزی لک، حسین علوی مهر، سید عیسی مسترحمی، محمد امینی تهرانی، عباس علی واشیان، عباس الهی، محمد حسین صاعد رازی، علی کریم پور قراملکی، عبدالله جبرئیلی، حسن رضا رضایی، علی آقا صفری، محمدرضا حقیقت سمنانی، مهدی جهانی، علی رضا شاهین، محمداقبر ریاحی مهر، محمد جواد دشتی، محمد یعقوب بشوی، محمد عسکری ممتاز، عقیل یوسفی زارمی، سید مجتبی رحمانی، سید مجتبی رضوی اصیل، سیدرضی زکی مرتضوی، میثم ناظمی، علی فرهنگیان، محمد حسین رفیعی، سید علی حسینی، سعید حسنی، حسین مرکزی مقدم، مجتبی انصاری مقدم، کامران اویسی، مهدی سازندگی، نجات یحیی، مجید ابوالقاسم زاده، عباس جوانشیر، علی اصغر کوراوند، محمدهادی منصوری، محمد حسین محمدی، علی محمد راهی، مهدی همتیان، ابوذر رجبی، حمید رضا کاظمی.

بانوان: زینب بهجت پور، زینب طیبی، نسترن بهرمان، منیژه کاشانی، محبوبه جوکار، معصومه حاجی مقصودی، مریم رمضانیان، نرگس رشیدی راوندی، سیده نفیسه حسینی واعظ، فاطمه طائبی، سمیه پاپی، حمیده کرمی، عفت رمضانیان، صدیقه بهرامی، فاطمه حسین آبادی، مریم افشارویگنی، حدیثه سلیمانی، فهیمه ربیعی، فاطمه قنبری، طاهره سادات ضیاء حسینی، فاطمه عطارد، مهدیه علوی فر، طیبه توکلی، سیده معصومه فاطمی، طاهره عبداللهی، زهرا فتحی، الناز جهان پور، راضیه شیرینی، پریوش علیزاده، فاطمه درویشی، صدیقه کاویانی.

### ۱۳. مراکز علمی همکار کنگره

۱. نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها	۲. دانشگاه علوم اسلامی رضوی
۳. مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه	۴. مرکز پژوهشی قرآن کریم المهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small>
۵. جامعه مدرسین حوزه علمیه قم	۶. مرکز تخصصی قرآن امام علی بن ابیطالب <small>علیه السلام</small>
۷. مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی <small>رحمته الله علیه</small>	۸. مؤسسه پژوهش‌های قرآنی المهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small>
۹. پژوهشکده اعجاز قرآن دانشگاه شهید بهشتی	۱۰. مرکز تخصصی کلام ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small>
۱۱. پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	۱۲. مرکز آموزش تخصصی تفسیر و علوم قرآن
۱۳. دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم قم	۱۴. دانشگاه میبد
۱۵. دانشگاه معارف	۱۶. انجمن‌ها و قطب‌های علمی حوزه علمیه قم
۱۷. رادیو معارف	۱۸. شبکه قرآن و معارف سیمای جمهوری اسلامی ایران
۱۹. مؤسسه مطالعات اسلامی	۲۰. مرکز تخصصی امام خمینی <small>رحمته الله علیه</small>
۲۱. دانشگاه امام صادق <small>علیه السلام</small>	۲۲. دانشگاه قم
۲۳. مرکز تخصصی تفسیر ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small>	۲۴. دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم اصفهان
۲۵. انجمن قرآن پژوهی حوزه	۲۶. دانشگاه علامه طباطبائی <small>رحمته الله علیه</small>
۲۷. جامعه الزهرا <small>علیها السلام</small>	۲۸. مرکز مدیریت حوزه علمیه خواران
۲۹. پژوهشگاه امام صادق <small>علیه السلام</small>	۳۰. سیلیویکا
۳۱. مؤسسه فتوح اندیشه	۳۲. دانشگاه آزاد اسلامی
۳۳. دانشکده شهید محلاتی	۳۴. دانشگاه فرهنگیان
۳۵. معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه	۳۶. دانشگاه اشرافی اصفهان
۳۷. نمایندگی المصطفی اصفهان	۳۸. پژوهشگاه المصطفی

### ۱۴. نشانی پایگاه اطلاع رسانی کنگره

<http://hamayesh.miu.ac.ir/hadith/fa>

نشانی کانال کنگره در پیام‌رسان ایتا

<https://eitaa.com/Conferencegam2>

---

## سخن پایانی

---

در پایان لازم است از همه کارگزاران کنگره به ویژه مدیران محترم کمیته های علمی کنگره، معاونان محترم حجج اسلام دکتر امینی تهرانی و موسوی و اعضای دبیرخانه که با زحمات شبانه روزی و نویسندگان و ارزیابان محترم کتابها و مقالات و نیز همه کسانی که در آماده سازی آثار و برگزاری کنگره زحمت کشیدند به ویژه مسئول محترم انتشارات بین المللی المصطفی حجت الاسلام والمسلمین نویخت و همکاران انتشارات و ریاست امور مشترک مجتمع عالی امام خمینی رحمته الله علیه حجت الاسلام والمسلمین زهادت و به صورت خاص ریاست جامعه المصطفی عليه السلام العالمیه حجت الاسلام والمسلمین دکتر عباسی و معاون پژوهش المصطفی عليه السلام حجت الاسلام والمسلمین عبادی و نیز معاونت پژوهش حوزه های علمیه حجت الاسلام والمسلمین مقیمی که حمایت خاص از این کنگره نموده اند، تشکر کنم. اجرهم علی الله.

والحمد لله رب العالمین

مدیر علمی کنگره بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث

محمد علی رضایی اصفهانی

۱۴۰۰/۸/۲۲

---

## مقدمه معاون علمی

---

بسم الله الرحمن الرحيم

هر روزی که سپری می‌شود و هر لحظه‌ای که به جلو می‌رویم برگه‌ای زرین از مدیریت داهیانه و حکیمانه ناخدای مدبر انقلاب اسلامی ایران مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله امام خامنه‌ای عنه‌السلام هویدا و آشکار می‌گردد.

یکی از این برگه‌های زرین و جلوه‌های درخشان مدیریتی ایشان «بیانیه گام دوم» انقلاب اسلامی خطاب به ملت ایران است. این بیانیه صحبت‌های بی‌پرده و شفاف یک مدیر و پدر دلسوزی برای فرزندان و ملت خود است که پس از طی زمانی ۴۰ ساله با همه سختی‌ها در حال عبور از مرحله‌ای سخت و ورود به مرحله مهم دیگری هستند که قرار است با پیمودن صحیح آن یک «پیچ تاریخی» در جهان معاصر اتفاق افتد.

بیانیه گام دوم آگاهی بخشی به منظور آماده کرده ملتی بزرگ برای مسئولیت‌های پیش روست. این بیانیه نقش راه انقلاب اسلامی ایران برای رسیدن به یک تمدن نوین اسلامی است. این بیانیه نشان از صداقت مدیری و رهبری فرزانه دارد که بدون تعارف همه خطرهای سختی‌های راه را برای روندگان آن، روشن می‌نماید و علاوه بر بیان نعمت‌ها و رویش‌های انقلاب اسلامی، ضعف‌ها و سختی‌ها را نیز بیان می‌نماید.

روشن و واضح است که بیانات و نوشته‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران متاثر از اندیشه‌های ناب ایشان است و این اندیشه‌های ناب در بستر قرآن و احادیث نورانی

اهل بیت علیهم السلام شکل یافته است. اندیشه‌هایی که از دوران کودکی و نوجوانی و جوانی تا میان سالی و بزرگ سالی همگی در اثر انس بسیار ایشان با قرآن و عترت شکل گرفته است. به یقین می‌توان گفت که برای همه عبارات ایشان در «بیانیه گام دوم» می‌توان مستندی از قرآن و حدیث یافت و به نوعی آن را با قرآن و حدیث ارتباط داد. وظیفه همه علاقه مندان به انقلاب اسلامی است تا ارتباط این بیانیه ارزشمند را با قرآن کریم بیش از پیش روشن نمایند و این امر مستلزم تلاشی در خور و شایسته است.

بر همین اساس کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب از منظر قرآن و حدیث در مجتمع عالی قرآن و حدیث جامعه المصطفی العالمیه و زیر نظر استاد فرزانه حجت الاسلام والمسلمین دکتر رضایی اصفهانی که خود مفسری انقلابی و نواندیش است، شکل گرفت تا در این راستا به نوعی بیانیه گام دوم را با قرآن و حدیث بسنجد و مبانی و راهکارهای اجرایی این بیانیه را از قرآن و حدیث استخراج نماید.

در بررسی مقالات رسیده به کنگره مراحل متعددی طی شده است تا این کتب به حالت فعلی تبدیل شود. اگر چه ممکن است در رسیدن به این شرائط فعلی همه مقالات یکسان نباشند اما اهم مراحل که برای هر مقاله طی شده است را می‌توان در مراحل زیر معرفی نمود:

۱. ارسال مقاله توسط نویسنده به سایت کنگره
۲. ارزیابی اولیه چکیده توسط مسئول ارزیابی جهت رفع اشکالات اولیه
۳. ارزیابی اولیه مقاله توسط مسئول ارزیابی جهت رفع اشکالات اولیه
۴. ارزیابی ثانویه توسط ارزیاب تخصصی
۵. برخی از مقالات دو یا سه ارزیاب داشته‌اند به خاطر تخصصی بودن
۶. ارسال فایل اصلاحات به نویسنده
۷. ارسال مقاله اصلاح شده توسط نویسنده به دبیرخانه
۸. رویت مقاله اصلاح شده توسط ارزیاب و تأیید نهایی

۹. ارسال مقاله به کمیته مربوطه
۱۰. ارزیابی مجدد در کمیته جهت بررسی چاپ در کتاب
۱۱. ارسال اصلاحات کمیته به نویسنده
۱۲. ارزیابی توسط معاون علمی و دبیر علمی کمیته
۱۳. رفع اشکالات و ارسال به دبیر کمیته توسط نویسنده
۱۴. تأیید نهایی مقاله توسط کمیته و چاپ در کتاب
۱۵. بررسی مقالات در سمیم جهت مشابهت‌یابی
۱۶. بررسی مجدد چکیده و یکسان‌سازی چکیده‌ها
۱۷. شکل دهی مقالات تأیید نهایی معاون و دبیر علمی
۱۸. ارسال برای انتشارات

امید است تا این فعالیت‌ها گامی در راستای رسیدن به تمدن نوین اسلامی را فراهم سازد و موجبات خشنودی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف باشد.

قائم مقام و معاون علمی کنگره بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی ایران از منظر قرآن و حدیث

محمد امینی تهرانی

۱۴۰۰/۸/۲۲





## فصل اول

---

تمدن نوین اسلامی و گام دوم

---

## ۱. عزت مندی جامعه اسلامی براساس قاعده نفی سبیل از نظر فریقین با

### تطبیق بر آیه ۱۴۱ سوره نساء

عبدالله جبرئیلی جلودار<sup>۱</sup>

چکیده

عزت مندی جامعه اسلامی یکی از شاخصه‌های مهم گام دوم انقلاب در جامعه اسلامی است که در بیانیه گام دوم تحت عنوان توصیه ششم عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن مطرح شده است. این اصل بر اساس «قاعده نفی سبیل» که از جمله قواعد فقه است و در روابط حقوقی مسلمانان با غیر مسلمانان نقش تعیین کننده‌ای دارد و به عنوان شاخصی مطمئن برای تعدیل و تنظیم روابط یاد شده به کار می‌رود و حافظ استقلال، عزت و شرافت مسلمانان است. در جهان امروز کشورهای استعمارگر به دنبال نفوذ و سلطه هرچه بیشتر بر ممالک اسلامی هستند، قاعده نفی سبیل، سنگری مهم در برابر هجمه‌ها محسوب می‌شود و همین قاعده یکی از قواعد اصلی عزت‌مندی جامعه اسلامی است اما مهمترین ادله این قاعده مستندات قرآنی و روایی است و برای حجیت قاعده نفی سبیل به آیات متعددی از قرآن می‌توان استناد کرد؛ اما مهمترین آنها آیه ۱۴۱ سوره نساء است که در ادبیات فقه، به «قاعده نفی سبیل» مشهور است با دقت در نظرات فقها و مفسرین ذیل ۱۴۱ سوره نساء در بین فریقین ما شاهد اختلافات زیادی هستیم برخی گفتند مراد آیه شریفه، نفی سبیل و سلطه کافران است بر مؤمنان در آخرت نه در دنیا؛ برخی دیگر «سبیل» را در آیه شریفه به معنای حجت دانسته‌اند؛ برخی دیگر گفته‌اند کفار از این جهت که کافر هستند سلطه‌ای بر مؤمنان از این جهت که مؤمن هستند ندارند؛ برخی هم مانند علامه طباطبایی سبیل را اعم از دنیا و آخرت گرفته است و می‌گوید مومنان تامادامی که ملتزم به ایمان باشند برکافران

۱. دکتری تفسیر تطبیقی، استاد جامعه المصطفی العالمیه، مجتمع قرآن و حدیث

در دنیا غالب هستند مادر این مقاله با روش توصیفی تحلیلی و انتقادی به اهم مباحث  
اختلافی بین آنها میپردازیم.

کلید واژگان: قاعده نفی سییل، عزتمندی جامعه اسلامی، رابطه بین اسلام و کفر، تسلط و  
غلبه، گام دوم انقلاب

## ۲. نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

رقیه جاویدی<sup>۱</sup>، پروین دری<sup>۲</sup>

### چکیده

موضوع پژوهش حاضر، نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام است. فرهنگ یکی از مباحث مهم و کلیدی در حوزه علوم انسانی و مدیریت اجتماع است و پایه و بنیان یک تمدن پویا و پایا است. سؤال اصلی پژوهش، نقش فرهنگ اسلامی ایرانی و فرصت‌ها و تهدیدات آن در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام است که با روش توصیفی - تحلیلی و به کارگیری تحلیل مضمون در تحلیل داده‌ها تبیین شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، تم مرکزی «نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن اسلامی» را دو تم اصلی «فرصت‌های فرهنگ اسلامی ایرانی» و «تهدیدات فرهنگ اسلامی ایرانی» و ۳۶ تم فرعی با فراوانی ۱۳۸، سامان‌دهی می‌کند. بر مبنای فراوانی تم‌های فرعی می‌توان گفت: «مهندسی فرهنگی و مدیریت مدیرانه مسائل فرهنگی» با فراوانی ۲۴ و «تمرکز اصلی برنامه‌ریزی دشمنان روی تخریب فرهنگ مردم» با فراوانی ۶ بیشترین تأثیر در تم‌های اصلی و تحقق تمدن نوین اسلامی دارند. کلیدواژگان: فرصت، تهدید، فرهنگ اسلامی ایرانی، تمدن اسلامی، مقام معظم رهبری.

۱. دکتری علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام قم، roghayeh\_javidi@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام و دانش آموخته سطح دو حوزه، zendgino97@gmail.com

### ۳. چرایی حکومت اسلامی از دیدگاه تفسیری مقام معظم رهبری علیه السلام

هاجر شعبانی<sup>۱</sup>، طاهره آذرخش<sup>۲</sup>

#### چکیده

اسلام، به عنوان یک دین، طرح بزرگ زندگی بشر در همه ابعاد آن به شمار می‌رود. حکومت در آن، یکی از محوریت‌ترین مسائل آن به شمار می‌آید. تبیین اهداف و غایات این حکومت، هدف نوشتار کنونی را تشکیل می‌دهد.

نتایج پژوهش در این تحقیق با شیوه ت. صیفی و تحلیلی، معطوف به این حقیقت است که حکومت، جامعه را از بی نظمی نجات می‌دهد منتهی در وقتی که با اصول ارزشی حاکم بر برنامه ریزی‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی بیان شده در آیات قرآن کریم و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله منطبق گردید. در آن صورت، جامعه بشری را به سوی اهداف عالی و قرب الی الله هم نزدیک می‌نماید. ضمن اینکه، می‌تواند با قوانین جمعی، قومیت‌های مختلف با مذاهب، زبانها و نژادهای متفاوت را با هم متحد نماید. این تحقیق، ضمن این که بیان می‌کند حکومت اسلامی در ایران اسلامی، به دنبال تاسی از حکومت پیامبر اسلام است، می‌خواهد عدالت اجتماعی را در بین آحاد بشر مستقر نماید.

کلید واژگان: اسلام، تفسیر، حکومت اسلامی، مقام معظم رهبری

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآن، معاون پژوهش مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام.

Shabanihajar@yahoo.com

۲. دانش پژوه سطح ۲، مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام، nasimdel33@gmail.com.

## ۴. خوانش چهار ویژگی کلیدی انقلاب اسلامی در آینه «بیانیه گام دوم»

### مقام معظم رهبری علیه السلام

سید حسین شفیعی دارابی<sup>۱</sup>

#### چکیده

شناسائی ویژگیهای متنوع انقلاب اسلامی و بازگوئی آنها برای دیگران، از جمله مسائل پایه‌ای است که از دیر باز مورد توجه موافقان و مخالفان با این پدیده بی بدیل سیاسی در دوره معاصر قرار گرفته است؛ بر اساس واقعیت‌های موجود، اگر بگوئیم: مقام معظم رهبری، گوی سبقت را از همه فعالان در این عرصه مهم تحلیلی، ربوده است، سخنی به گزافه نگفته‌ایم؛ البته متن جامع «بیانیه گام دوم انقلاب» را باید اوج تلاش‌های معظم له در این حوزه فرهنگی - سیاسی دانست؛ زیرا با تأمل مناسب صورت گرفته در محتوای فرازهای مختلف این بیانیه، روشن گردید که در تدوین آن، بیش از ۳۰ ویژگی اعتقادی، اخلاقی، سیاسی، اقتصادی، نظامی و... مورد بازگوئی قرار گرفته است. قطعاً انجام پژوهش پیرامون تک تک آنها، امری لازم (بلکه ضروری) است؛ اما به جهت لزوم رعایت محدودیت حجم مقاله، چاره‌ای جز این نبود که در صفحات پیش روی، به ذکر خوانش چهار ویژگی اساسی: «تأثیرپذیری همه جانبه از اندیشه سیاسی امام خمینی علیه السلام»، «عدم الگوگیری از قیام‌های مارکسیستی و امثال آن، تبدیل جهان «دوقطبی» به جهان «سه قطبی»»، و «گسترش اقبال و توجه به «معنویت» بسنده شود. براینند محتوای این مقاله این است: تمامی ویژگی‌های انقلاب اسلامی که در متن بیانیه گام دوم به آنها توجه داده شده است؛ افزون بر همخوان بودن با واقعیات بروز یافته در روند انقلاب اسلامی، ریشه در آیات و روایات و سخنان امام راحل علیه السلام و نیز دیگر آثار گفتاری و نوشتاری مقام معظم رهبری دارد.

**کلید واژگان:** انقلاب اسلامی، اندیشه سیاسی امام خمینی علیه السلام، جهان دو قطبی، عدم الگوگیری از قیام‌های مارکسیستی، توجه به «معنویت».

۱. دکترای تفسیر و علوم قرآنی، هیئت علمی و استادیار جامعه المصطفی علیه السلام؛ مدیر گروه آموزشی تفسیر و علوم

---

## ۵. بررسی مولفه‌های عزت ملی در بیانیه گام دوم رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران و تطبیق آن با آیات و روایات

---

مصطفی دهقانی فیروزآبادی<sup>۱</sup>

چکیده

قرآن کریم و روایات بر عزت ملی تأکید ویژه‌ای داشته‌اند و آن را موجب استقلال سیاسی، اقتصادی و فرهنگی هر حکومتی می‌دانند. مقام معظم رهبری هم به تاسی از آیات قرآن کریم در بیانیه گام دوم انقلاب آن را به صورت مصداقی بحث نموده. در این خصوص مطالبی را در جهت تحقق آن فرموده‌اند که مقاله حاضر بصورت تحلیلی و توصیفی و بر پایه اطلاعات کتابخانه آن را مورد بحث و بررسی قرار داده و نتیجه اینکه: از منظر قرآن کریم و روایات و مقام معظم رهبری عزم ملی همان اقتدار سیاسی و اقتصادی و فرهنگی هر کشوری است. مولفه‌های عزت ملی عبارتند از: مدیریت جهادی و اعتقاد به اصل «ما می‌توانیم» ایستادگی روزافزون در برابر قلدران و مستکبران، نیروی انسانی مستعهد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی، نگاه خوش‌بینانه به آینده اقتصادی، در تحقق آن نقش بسزایی دارند.

کلید واژگان: عزم ملی، بیانیه گام دوم انقلاب، مقام معظم رهبری، قرآن کریم، روایات.

## ۶. راهکارهای قرآنی و حدیثی تحقق تمدن نوین اسلامی

عباس الهی<sup>۱</sup>

چکیده

تمدن نوین اسلامی و تحقق آن از منظر آیات و روایات از مسائل مهم و ضروری عصر حاضر است، بدون شک آموزهای قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام می‌تواند در تحقق آن، نقش مهمی را ایفا کند؛ به همین رو نوشتار پیش رو در پی آن است تا به روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از این آموزه‌ها راهکارهایی را ارائه نماید. برخی از مهم‌ترین آنها عبارتند از:

۱. توحید محوری که اساس و بنیان تمدن اسلامی است.
  ۲. ولایت محوری. هیچ تحول اساسی در تمدن نوین اسلامی خارج از دایره ولایت، رخ نمی‌دهد، چراکه از دیدگاه قرآن کریم، همه موجودات باید تحت ولایت الهی باشند؛ چنان که می‌فرماید: {هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ...}؛ (الکهف / ۴۴).
  ۳. قانون مداری. اسلام با ظهورش توانست در مدت کوتاهی با محوریت قانون، تمدنی بزرگ را رقم بزند.
  ۴. مقاومت. اصل استقامت یکی از اصول مهم برای ساختن ساختمان محکم تمدن نوین اسلامی است.
  ۵. تربیت مدیران لایق. تحقق تمدن، به مدیریت کارآمد نیاز مبرم دارد.
  ۶. توجه به عقلانیت اسلامی. عقلانیت اسلامی برای پایه ریزی و سامان دادن جامعه متمدن برآمده از زلال وحی و آموزه‌های نبوی نقش ویژه‌ای را ایفا می‌کند..
- کلید واژگان: راهکارها، تحقق تمدن نوین اسلامی، توحید گرایی، قانون محوری، استقامت

۱. استاد یار و عضو هیأت علمی جامعه المصطفی العالمیه، abbas\_elahi48@yahoo.com.



## ۷. مستندات قرآنی و روایی عزت ملی؛ عوامل و موانع آن

مجتبی میرزایی<sup>۱</sup>، مسعود شیرازی<sup>۲</sup>.

### چکیده

حضرت آیت الله خامنه‌ای یکی از بزرگترین و تأثیرگذارترین رهبران دینی جهان هستند، که تطبیق کلام ایشان با کلام صاحبان دین امری ضروری و بدیهی است. اساساً مشروعیت حکومت جمهوری اسلامی ایران در تبعیت نمودن از فرمایشات قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام است. مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، در توصیه ششم، به یک اصل کلی در روابط بین الملل جمهوری اسلامی ایران، اشاره فرموده اند. و این اصل را دارای سه شاخه می‌دانند، عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن.

در این مقاله بدنبال یافتن مستندات قرآنی و روایی شاخه عزت ملی مطرح شده در بیانیه گام دوم انقلاب در ارتباطات بین الملل جمهوری اسلامی ایران با سایر دولت‌های جهان هستیم. محقق از روش تحقیق کتابخانه‌ای استفاده برده است و از جمله دستاوردهای این تحقیق، تطابقات رفتاری و گفتاری رهبری در سیاست‌های بین المللی جمهوری اسلامی ایران با رفتارها و گفتارهای قرآنی و روایی ائمه شیعه علیهم‌السلام است. این تحقیق سند محکمی بر اعتقاد ما بر نایب بودن مقام معظم رهبری از امام زمان عجل‌الله‌فرجه است و هیچگونه شکگی در مشروعیت الهی ایشان باقی نمی‌گذارد.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، گام دوم انقلاب، مستندات قرآنی و روایی بیانیه گام دوم انقلاب، مستندات قرآنی و روایی سیاست‌های کلی مقام معظم رهبری در روابط بین الملل، عزت ملی

۱. دانش پژوه درس خارج / مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم‌السلام قم، mojtabamirzaey@yahoo.com

۲. دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه قم، nosrat1214@gmail.com

## ۸. مؤلفه‌های ثبات اصل عزتمندی جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری

احمد مسعود باختری<sup>۱</sup>

### چکیده

در بیانیه گام دوم انقلاب، به سه اصل (عزت، حکمت و مصلحت) در روابط بین المللی تأکید شده است. اصل عزتمندی جامعه اسلامی، در واقع در رأس اضلاع سه گانه فوق قرار دارد. جوامع اسلامی با وجود در اختیار داشتن بخش اعظم منابع طبیعی و نیروی انسانی، قرن‌هاست که با چالش عمده در این زمینه مواجه است، در حالی که آیات متعدد بر عزتمندی مؤمنین تصریح دارد. لذا با توجه به مطلب فوق، ایجاب می‌کند تا به بررسی این پرسش اساسی پرداخت که چگونه می‌توان به عزتی که خدای متعال مؤمنین را شایسته آن فرموده است، نایل شد؛ و مؤلفه‌های حصول آن از منظر قرآن چیست. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که آیات متعدد قرآن با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری، توحید، باور به عزتمندی، تمسک به قرآن و سنت، عدم پذیرش سلطه کفار، تحکیم وحدت و همگرایی، اقتدار علمی - نظامی - اقتصادی و فرهنگی، عملگرایی و تقوایشگی، از مؤلفه‌های اساسی نیل به اصل عزتمندی جامعه اسلامی، و شرط تداوم آن محسوب می‌شود.

کلیدواژگان: مؤلفه‌های عزتمندی، جامعه اسلامی، بیانیه گام دوم، مقام معظم رهبری

۱. دانش‌پژوه دکتری تفسیر تطبیقی، جامعه المصطفی العالمیه گرگان، .mbakhtari2011@gmail.com

## ۹. عوامل تقویت‌کننده و تضعیف‌کننده عزت ملی در قرآن و روایات

محمدصادق شهبازی راد<sup>۱</sup>

### چکیده

عزت ملی ششمین بند بیانیه گام دوم انقلاب است. پژوهش به دنبال جستجوی عوامل مؤثر بر عزت ملی در آیات و روایات است. این کار را از طریق روش کتابخانه‌ای و با جستجوی مفاهیم مرتبط با عزت صورت گرفته است. در نتیجه سه سطح از مسائل مرتبط با عزت در آیات و روایات یافت شده است: مربوط به آحاد امت، حاکمان و عموم جامعه. عوامل مختلفی برای آن ردیابی شده‌اند: توجه به خدا در سطح بینشی و گرایشی و بندگی در سطح عملی، روابط صحیح مردم با رهبری دینی، مبارزه و اصلاح اجتماعی برای توحیدی کردن دنیا، تلاش برای تغییر واقعیت‌ها به آرمانها، کسب فضائل اخلاقی، رفتار رحمانی و اصولی، عدالت‌ورزی، محاسبه واقع‌بینانه، استقلال، اشتغال، دانش و اتقان عمل، مواظبت بر دشمن و برنامه داشتن، پنهان‌کاری و نخواستن نیاز از او، عدالت‌ورزی حاکمان، و عوامل اجتماعی و مادی عزت‌آفرین.

کلید واژگان: عزت ملی، استقلال، عزت، ذلت، وابستگی.

۱. دانشجوی دکتری سیاست‌گذاری فرهنگی دانشگاه امام صادق علیه السلام، mohammadsadegh.shahbazi@gmail.com

## ۱۰. نقش معنویت در تکوین و پیروزی انقلاب اسلامی ایران

فریده باوریان<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، محمد سهرابزاده<sup>۲</sup>

### چکیده

معنویت برآیند مجموعه اعمال و عبادات با منشأ اعتقاد به خداوند و توکل و توسل براوست؛ که به عنوان یکی از مهمترین مباحث تربیت اسلامی جایگاه رفیعی در حیات الهی انسان دارد. این مقوله به معنای بازسازی و احیای بسیاری از ارزش‌های اسلامی تحریف شده در انقلاب اسلامی ایران، سرلوحه حرکت و مبارزه بوده است. انقلابی که هدف اصیل آن احیای اسلام و ارزش‌های دینی و حاکمیت بخشیدن به دین الهی در جامعه بوده است. بر همین اساس مقاله حاضر درصدد پاسخگویی به این سوال است که «معنویت در تکوین و پیروزی انقلاب اسلامی چه نقشی داشته است؟» این مبحث را که از مؤلفه‌های اصلی مورد توجه آیت الله خامنه‌ای در بیانیه گام دوم انقلاب بوده است، که به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع اینترنتی، کتابخانه‌ای و اسنادی (سخنرانی‌ها و پیام‌های امام خمینی و آیت الله خامنه‌ای) صورت یافته است. یافته‌ها حاکی از آن است که؛ پدیده بی‌بدیل معنویت در روند تکوین و پیروزی انقلاب اسلامی، ضمن ایجاد تحولات عمیق فکری در دو سطح داخلی و بین‌المللی، با رهبری امام خمینی به عنوان آگاه‌ترین افراد جامعه، ایجاد تحول الهی در روح مردم و وجود ایدئولوژی اسلامی در عرصه عمل (و با تأسی به مبانی فرهنگ سیاسی تشیع) نظامی نوین بر پایه هستی‌شناسی توحیدی بنیان‌گذارد.

واژگان کلیدی: معنویت، انقلاب اسلامی، ایدئولوژی اسلامی، پیروزی انقلاب اسلامی.

۱. دانش‌آموخته دکترای تاریخ انقلاب اسلامی دانشگاه بوعلی سینا fbavaryan@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد حقوق pz.sohrabzadeh@gmail.com

## ۱۱. طراحی و تبیین رابطه انسان در تمدن سازی نوین اسلامی از منظر قرآن کریم

یاسین توکلی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، روح اله توکلی<sup>۲</sup>، عبدالله توکلی<sup>۳</sup>

### چکیده

بر اساس آموزه‌های دینی، تمدن سازی؛ نظام سازی، نهادسازی و جامعه سازی از خود سازی انسان شروع می‌شود و انسان هسته اصلی تغییر و تعالی تمدن نوین اسلامی است. با وجود پژوهش‌های بسیاری که در مورد تمدن اسلامی و روابط انسان صورت گرفته، پژوهشی با متدلوژی علمی برای بررسی و تبیین روابط انسان در تمدن سازی نوین اسلامی بر پایه قرآن صورت نگرفته است. به همین منظور این پژوهش، با رویکرد کیفی و به روش تحلیل مضمون و شبکه مضامین، این موضوع را مورد بررسی قرار داده است. هدف این پژوهش طراحی و تبیین روابط انسان در تمدن سازی نوین اسلامی از منظر آموزه‌های قرآن کریم است.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد روابط انسان بر اساس آموزه‌های قرآن در ۵ مضمون فراگیر؛ رابطه انسان با خودش، رابطه انسان با انسان‌های دیگر، رابطه انسان با طبیعت، رابطه انسان با آخرت و رابطه انسان با خدا، قابل تبیین و تحلیل است. رابطه انسان با خودش به دو مضمون سازمان دهنده؛ خودشناسی و خودسازی تحلیل شده است. رابطه انسان با انسان‌های دیگر به دو مضمون سازمان دهنده؛ عدل و احسان تحلیل یافته است. رابطه انسان با طبیعت به چهار مضمون سازمان دهنده؛ تسخیر، تسلط، تخریب و تهدید تحلیل گردیده است. رابطه انسان با آخرت به دو مضمون سازمان دهنده؛ مسئولیت و پاداش سازماندهی شده است. رابطه انسان با خدا که محور همه روابط انسان است به مضمون

۱. دکترای فلسفه تعلیم و تربیت، معاونت توسعه منابع و امور دانشجویی دانشگاه فرهنگیان پردیس فاطمه

الزهراتبریز. Y.tavakkoli@cfu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی مشاوره و راهنمایی دانشگاه فرهنگیان اردبیل، rohollah.tavakoli.76@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان تبریز،

alimohammad.tavakoli1380@gmail.com

سازمان دهنده عبودیت و بندگی تحلیل شده است. هریک از این مضامین از چندین مضمون پایه تشکیل یافته است. مجموع مضامین اصلی و یا پایه که در این پژوهش از متن قرآن استخراج شده ۴۶ مضمون می باشد. همه مضامین در یک شبکه مضامین درهم تنیده که الگویی برای تمدن سازی نوین اسلامی است، طراحی گردیده است.

**کلید واژگان:** روابط انسان، تمدن سازی نوین اسلامی، آموزه های قرآن

۱۲. نقش محسن فخری زاده در تحقق تمدن نوین اسلامی با توجه به مولفه‌های تمدن

## ساز در بیانیه گام دوم

اکبر غفوری<sup>۱</sup>

چکیده

هدف نهایی انقلاب اسلامی ایران ایجاد تمدن نوین اسلامی می‌باشد. مقام رهبری می‌فرماید: خط کلی نظام اسلامی، رسیدن به تمدن اسلامی است. ایشان در بیانیه گام دوم ۷ گام را برای تحقق تمدن نوین اسلامی مطرح می‌فرمایند که عبارتند از: علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد قوی، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی در روابط خارجی و سبک زندگی. هدف این مقاله بررسی نقش شهید فخری زاده در تحقق تمدن نوین اسلامی با توجه به بیانیه گام دوم می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در حوزه‌های علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، استقلال و عزت ملی شهید فخری زاده نقش مهمی در زمینه تحقق تمدن نوین اسلامی در چارچوب بیانیه گام دوم داشته است. مقام رهبری در حوزه علم و پژوهش وی را عنصر علمی کم‌نظیر و گرانبها یاد کرده اند. در عرصه معنویت و اخلاق، اخلاص، صفا، حالات عرفانی، تواضع و فروتنی و تهجد از ویژگی‌های او بود. در زمینه عزت ملی «تفکر انقلابی» و «انقلابی‌گری» را رمز عزت ملی می‌دانست. روش تحقیق در این مقاله توصیفی-تحلیلی می‌باشد.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، فخری زاده، تمدن اسلامی، علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، استقلال، عزت ملی.

### ۱۳. عوامل فروپاشی تمدن ثمود از نگاه قرآن و تطبیق آن با تمدن غرب

علی پارساخصال<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از اقوامی که از آن‌ها در قرآن نام برده شده است قوم ثمود می‌باشد. قوم ثمود تمام ویژگی‌های یک تمدن عظیم و قدرتمند را دارا بودند. آنان دارای خانه‌هایی ایمن و محکم، کشاورزی و زراعت پر رونق، جمعیت زیاد، ثروت فراوان و قدرت قابل توجهی بودند. با وجود تمام این مؤلفه‌ها، قوم ثمود دچار زلزله و نهایتاً سقوط و نابودی به وسیله عذاب الهی گردید. از جمله عوامل افول تمدن ثمود که در قرآن به آن‌ها اشاره شده است می‌توان به ظلم، کفران نعمت، تکذیب حجت خداوند (حضرت صالح) و طغیان و سرکشی آنان اشاره نمود. از آن جایی که سنت‌های الهی ثابت و تکرار پذیر می‌باشند، این مقاله با استفاده از روش توصیفی تحلیلی با تطبیق علل زلزله و سقوط تمدن ثمود بر غرب و به خصوص آمریکا می‌توان افول این تمدن‌ها را همانگونه که رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب اشاره فرموده اند، پیش بینی نمود.

کلید واژگان: قوم ثمود، بیانیه گام دوم، تمدن غرب، قرآن

۱. کارشناسی ارشد علوم حدیث، دانشگاه قرآن و حدیث، parsakhesal\_ali@yahoo.com



## ۱۴. بررسی قرآنی و روایی عزتمندی در بیانیه گام دوم انقلاب

محمد نبی احمدی<sup>۱</sup>، اسلام شاهرادی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

یکی از مفاهیم مهم اخلاقی در اسلام مفهوم عزّت و ذلّت در انسان است. عزّت نفس، فضیلتی است که بین دو اخلاق رذیله قرار گرفته است و انسان در صورت انحراف از این صراط مستقیم، به دو مسیر انحرافی، یعنی تکبر و تذلل گرفتار می‌شود. عزّت یکی از فرازهای اصلی بیانیه گام دوم انقلاب را نیز به خود اختصاص داده است. هدف اصلی این مقاله بررسی قرآنی و روایی عزتمندی در بیانیه گام دوم انقلاب است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است. یافته‌های تحقیق نشان داد که قرآن کریم تمامی عزّت را از آن خدا می‌داند و عوامل دستیابی به عزّت حقیقی عبارتند از: اطاعت مطلق از خدا و پیامبران الهی و ائمه، تمسک به قرآن و پیروی از دستورات آن و انجام عمل صالح. انسانی که می‌خواهد عزتمند باشد باید مطیع خداوند و پیرو پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام باشد. چنین فردی باید ولایت مدار، بصیر، آگاه، اهل مدارا با مردم و مجاهد در راه خدا... باشد. در بیان مقام معظم رهبری نیز انقلاب اسلامی بر اساس همین هدف و انگیزه، شکل گرفت تا بسترساز عزّت در این کشور باشد. در این مقاله مقوله‌های بیان شده در نگاه رهبری در آیات قرآن و روایات نیز مورد توجه و بررسی قرار گرفت و این نتیجه گرفته شد که در انقلاب اسلامی ایران برای رسیدن به اهداف گام دوم و تمدن نوین اسلامی توجه به عزّت ملی به مثابه راهبردی مهم است که جهت‌دهی کشور را تعیین می‌کند.

کلید واژگان: قرآن، روایت، بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی، عزتمندی.

۱. دکتری ادبیات عرب، رییس وعضو هیات علمی دانشگاه رازی mn.ahmadi217@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد دانشگاه علوم معارف قرآن کریم قم: eslam1397sh@gmail.com

## ۱۵. واکاوی مبانی قرآنی مقاومت و مؤلفه‌های آن از منظر مذاهب اسلامی (با رویکرد وحدت و همگرایی درون تمدن اسلامی)

مظاهر حیدری<sup>۱</sup>

چکیده

مقاومت مهمترین رمز سربلندی، عزت و افتخار نظام اسلامی است. مسلمانان با مقاومت و اتکا به وحدت می‌توانند جهت تمدن سازی به موفقیت‌های بسیاری دست یابند. یکی از عناصر مهم مقاومت اسلامی، وحدت و همگرایی مسلمین و اخوت اسلامی است که از اصول تمدن اسلامی می‌باشد. مقاومت که به دنبال همین ضرورت به وجود آمده است، اساس و بن‌مایه قرآنی دارد.

نگارنده در این نوشتار قصد دارد به روش توصیفی - تحلیلی، با استفاده از منابع تفسیری، فقهی و کلامی، مبانی قرآنی مقاومت و مؤلفه‌های آن را از منظر مذاهب اسلامی (شیعه و اهل سنت)، با هدف تقریب و وحدت میان مسلمین و ایجاد گامی در راستای بیانیه گام دوم انقلاب جهت فراهم سازی زمینه ایجاد تمدن اسلامی، مورد واکاوی قرار دهد. از جمله یافته‌های این مقاله اینکه؛ ایستادگی و مقاومت از اصول مشترک میان شیعه و اهل سنت است که دارای مبانی و مؤلفه‌های قرآنی می‌باشد و می‌تواند موجبات ایجاد تمدن اسلامی با وحدت و یکپارچگی مسلمین در برابر دشمنان مشترک استکباری همچون آمریکا و اسرائیل را فراهم سازد.

**کلید واژگان:** مقاومت، وحدت، تقریب مذاهب اسلامی، تمدن اسلامی، بیانیه گام دوم

۱. دانش آموخته سطح چهار حوزه علمیه قم، استاد جامعه المصطفی العالمیه m.heidari012@gmail.com

---

## ۱۶. بن‌لایه‌های اقتصادی تمدن نوین اسلامی با تأکید بر حدیث عنوان بصری در تراز گام دوم انقلاب اسلامی ایران

---

مختارعلی رضائی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، محترم قوی<sup>۲</sup>

### چکیده

تمدن نوین اسلامی از جمله مسائلی است که پرداختن به آن، مقتضای کامل و جامع بودن دین اسلام و بحث از آن به جهت تبیین کارآمدی تعالیم اسلامی در ارائه چشم‌اندازی نو و ماندگار، ضروری می‌نماید خصوصاً در این دورانی که استکبار جهانی با سیاه‌نمایی و تخریب چهره اسلام عزیز سعی در نادیده گرفتن و انکار ظرفیت و توان تشکیلاتی اسلام در ایجاد ترقی و تمدن دارد.

پژوهش حاضر چیستی و ماهیت و مؤلفه‌های تمدن نوین اسلامی را با توجه به منابع اصیل اسلامی یعنی کتاب و سنت و نیز بیانیه گام دوم انقلاب بررسی و استنباط نموده و با روش تحلیلی - توصیفی، در جهت دفاع ابدی از نظریه انقلاب اسلامی و پر کردن فاصله میان بایدها و واقعیت‌ها، از متن حدیث منقول از امام صادق علیه السلام و ظرفیت عمیق اما نهفته آن، بن‌لایه‌های اقتصادی تمدن نوین اسلامی را استخراج نموده و آنها را حقیقه هوالمالکیه، اصالت انفاق در اسلام و مبارزه با اتراف و ویژه خواری اقتصادی دانسته است.

کلید واژگان: تمدن اسلامی، بن‌لایه‌ها، اقتصاد اسلامی، حقیقه هوالمالکیه، اصالت انفاق، استکبارزدایی، گام دوم انقلاب اسلامی

---

۱. دکتری فلسفه اسلامی موسسه آموزشی، پژوهشی امام خمینی علیه السلام marezaei1382@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح چهار تفسیر تطبیقی و مدرس جامعه الزهراء علیها السلام mrsghavi1359@gmail.com

## ۱۷. شاخص‌های فقهی نظام خانواده تمدن‌ساز با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

فاطمه فلاح تفتی<sup>۱</sup>

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب که تک‌تک واژگانش با عنایت انتخاب شده‌اند و مخاطب اصلی آن جوانان به‌عنوان جمعیتی پرنرژ و آینده‌ساز هستند، دارای محتوا و مضامین راهبردی است که می‌توان آن را منشور انقلاب اسلامی در نقطه عطف چهل‌سالگی ارزیابی کرد، از این رو با مطالعه توصیفی - تحلیلی بر روی محورها، فرازاها و نکته‌های پرمغز این بیانیه شاخص‌های فقهی نظام خانواده تمدن‌ساز استخراج شد. تمدنی که همه مؤلفه‌های آن بر محور دین اسلام می‌گردد و مسائل فقهی حاکم بر خانواده را از بعد تمدنی می‌نگرد. این شاخص‌ها عبارت‌اند از: نگاه تمدنی به نظام خانواده، نگاه نظام‌وار به خانواده، ورود به مباحث فقه خانواده با دید فقه حکومتی، تأکید بر مناسبات انسانی و بالتبع نگاه اخلاق‌مدارانه و توجه به مقتضیات زمان و مکان در مسائل خانواده که می‌تواند به‌عنوان ملاک و راهبردی اساسی برای ارزیابی اسناد و لوایح مرتبط با نظام خانواده باشد.

کلید واژگان: شاخص‌های فقهی، نظام خانواده، تمدن‌ساز، بیانیه گام دوم انقلاب

## ۱۸. تحلیل و بررسی نقش اعتقادی و اخلاقی امام در تشکیل جامعه اسلامی بر اساس تعالیم نهج البلاغه و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

زینب عطاءاللهی<sup>۱</sup>، نجمه روانتاب<sup>۲</sup>

چکیده

امامت از مهمترین اصول دین در نزد شیعیان است و امام کسی است که عهده دار تمام امور انسان‌ها در عرصه‌های اعتقادی، اخلاقی و غیره است. طبق منشور اعتقادی و اخلاقی نهج البلاغه و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، امام در هر یک از این عرصه‌ها برای ایجاد جامعه اسلامی نقش محوری و راهبردی دارد. در بُعد اعتقادی امام، ابتدا به تبیین مبانی اسلام و سپس گفتمان سازی آن در سطح گسترده تر می‌پردازد و در نهایت از انحراف و شبهاتی که از سوی معاندان و شبهه افکنان به جامعه اسلامی تزریق می‌شود، جلوگیری می‌کند. امام افزون بر اعتقاد در سه محور اخلاقی نیز ایفای نقش دارد. در طول تاریخ شاهد ارزش‌های اخلاقی بوده ایم ولیکن به مرور زمان دستخوش فراموشی شده است. در این راستا امام در احیاء این ارزش‌های اخلاقی و ترویج و نهادینه سازی آن و مبارزه با کانون‌های ضد اخلاقی حقیقی و مجازی نقش بسزایی دارد. با توجه به اینکه نقش امام و توجه به جایگاه وی در جامعه، در سرنوشت ملتی اثرگذار است و وجود و یا عدم وجود او و نقش افرینی ایشان سعادت یا شقاوت جامعه را رقم می‌زند در این مقاله سعی شده است به نقش اعتقادی و اخلاقی امام از دیدگاه نهج البلاغه و بیانیه گام دوم انقلاب بررسی شود. این مقاله به روش توصیفی و کتابخانه‌ای انجام شده است.

کلیدواژگان: امام، جامعه اسلامی، نقش اعتقادی، نقش اخلاقی، نهج البلاغه، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

۱. دانش پژوه سطح ۴ کلام اسلامی تربیت مدرس صدیقه کبری علیها السلام، قم، [www.zfbahary@gmail.com](mailto:www.zfbahary@gmail.com)

۲. دانش پژوه سطح ۳ کلام اسلامی موسسه آموزش عالی حوزوی فاطمه معصومه علیها السلام بندرعباس، [najmeh.ravantab@chmail.ir](mailto:najmeh.ravantab@chmail.ir)

## ۱۹. نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم

رهبری علیه السلام

رقیه جاویدی<sup>۱</sup>، پروین دری<sup>۲</sup>

چکیده

موضوع پژوهش حاضر، نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام است. فرهنگ یکی از مباحث مهم و کلیدی در حوزه علوم انسانی و مدیریت اجتماع است و پایه و بنیان یک تمدن پویا و پایا است. سؤال اصلی پژوهش، نقش فرهنگ اسلامی ایرانی و فرصت‌ها و تهدیدات آن در تحقق تمدن نوین اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام است که با روش توصیفی - تحلیلی و به کارگیری تحلیل مضمون در تحلیل داده‌ها تبیین شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، تم مرکزی «نقش فرهنگ اسلامی ایرانی در تحقق تمدن اسلامی» را دو تم اصلی «فرصت‌های فرهنگ اسلامی ایرانی» و «تهدیدات فرهنگ اسلامی ایرانی» و ۳۶ تم فرعی با فراوانی ۱۳۸، سامان‌دهی می‌کند. بر مبنای فراوانی تم‌های فرعی می‌توان گفت: «مهندسی فرهنگی و مدیریت مدبرانه مسائل فرهنگی» با فراوانی ۲۴ و «تمرکز اصلی برنامه‌ریزی دشمنان روی تخریب فرهنگ مردم» با فراوانی ۶ بیشترین تأثیر در تم‌های اصلی و تحقق تمدن نوین اسلامی دارند. کلید واژگان: فرصت، تهدید، فرهنگ اسلامی ایرانی، تمدن اسلامی، مقام معظم رهبری.

۱. دکتری علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام قم roghayeh\_javidi@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام و دانش آموخته سطح دو حوزه، zendgino97@gmail.com

## ۲۰. حضرت معصومه علیها السلام الگوی مبارزاتی دختران در تمدن نوین اسلامی

محمد رضا حقیقت سمنانی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، امیر جهانی فرد<sup>۲</sup> سید جلال نورافشان<sup>۳</sup>

### چکیده

حضرت معصومه یکی از ستارگان درخشان بندگی و جهاد است. شخصی که در عرصه جهاد اکبر یعنی مبارزه با نفس و جهاد کبیر یعنی نهادینه سازی فرامین الهی در جامعه و در راه مبارزه با طاغوت زمان در همراهی با امام خود بهترین نقش را ایفا نمود. با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی که مقام معظم رهبری بر نقش جوانان خصوصا بانوان در تحقق آرمان های انقلاب اسلامی در تمدن سازی اسلامی تا طلوع خورشید ولایت عظمی تاکید ویژه ای داشته و بر مقاومت و جهاد و مبارزه تا تحقق آرمان ها در گام دوم نظر دارند و از طرفی دختران جامعه جایگاه ویژه ای در به ثمر رساندن این آرمان ها تا تحقق تمدن نوین اسلامی دارند بهترین الگو برای دختران جامعه ما در گام دوم انقلاب و تمدن نوین اسلامی آن حضرت است. بر اساس نتایج به دست آمده حضرت معصومه به عنوان دختری است که در تمام دوره زندگی اش دست از مبارزه برنداشته و همواره در حال جهاد فی سبیل الله بوده است. هم در عرصه جهاد علمی و هم عرصه جهاد سیاسی، چه دوره هایی که در خانه پدر که محل سامان دهی مبارزات است و از نزدیک با اعضای خانواده سروکار دارد و چه در مواقعی که پدر در زندان است و از آنجا مبارزات را راهبری می نماید و چه در همراهی با امام رضا در رسیدن به اهداف مبارزاتی خود و چه در هجرت از مدینه که بزرگترین اقدام مبارزاتی حضرت معصومه برای تحقق اهداف انقلابی خود می باشد. روش گرد آوری اطلاعات کتابخانه ای و روش تحقیق این پژوهش تحلیلی توصیفی است.

**کلید واژگان:** حضرت معصومه، الگوی مبارزه، گام دوم، دختر مبارز، تمدن نوین اسلامی

۱. دانش پژوه دکتری تفسیر تطبیقی جامعه المصطفی، mohammad.hagh54@yahoo.com

۲. سطح چهار و استاد حوزه علمیه قم mohammad.hagh54@yahoo.com

۳. سطح ۳ تفسیر موسسه اسراء mohammad.hagh54@yahoo.com

## ۲۱. بررسی عوامل جاودانگی شعارهای انقلاب اسلامی از منظر قرآن وحدیث با رویکرد

### بیانیه گام دوم

حسین علوی مهر<sup>۱</sup>، محمدرضا حقیقت سمنانی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

#### چکیده

سرنوشت قریب به اتفاق انقلاب‌ها در طول تاریخ، پس از مدتی، تغییر و تحریف در شعارها و آرمان‌های آن انقلاب بوده است، اما انقلاب اسلامی به مثابه معجزه قرن در این نیم قرن، انقلابی زنده و پویا بوده و شعارهای آن نیز مانند روز اول زنده و پابرجاست، رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم که ترسیم کننده گذشته، حال و آینده انقلاب است، بر جاودانگی شعارهای انقلاب تاکید ورزیده و عوامل آن را بیان داشته اند، هدف این پژوهش روشن نمودن مبانی قرآنی و حدیثی چرایی جاودانگی شعارهای انقلاب اسلامی است، از آنجا که شعارهای اصلی انقلاب شعراهایی با ماهیت دینی است و در متون دینی نیز به راز و رمز این جاودانگی پرداخته شده، اهمیت مساله جاودانگی شعارهای انقلاب اسلامی و ضرورت بررسی این عوامل از منظر قرآن وحدیث روشن می‌گردد، براساس نتایج به دست آمده، فطری بودن، دل پذیری وجذابیت شعارهای انقلاب، حفاظت و حراست از شعارهای انقلاب توسط امام جامعه و مردم، دشمن شناسی و ایستادگی در برابر دشمن و مقابله فکری و عملی با منافقین داخلی، عوامل جاودانگی شعارهای انقلاب است که از بیانات رهبری به دست آمده و قرآن وحدیث بر آن دلالت دارد. روش پژوهش در این مقاله تحلیلی و توصیفی می‌باشد.

کلید واژگان: شعارهای انقلاب اسلامی، افول ناپذیری، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم

انقلاب اسلامی

۱. دانشیار جامعه المصطفی العالمیه halavimehr5@gmail.com

۲. دانش پژوه دکتری تفسیر تطبیقی جامعه المصطفی، mohammad.hagh54@yahoo.com



## ۲۲. جایگاه جمعیت در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

حسن نجفی<sup>۱</sup>، سیده زهرا عابدیان<sup>۲</sup>

### چکیده

جمعیت و فرزندآوری، ارزش بالایی در استحکام و توسعه یک تمدن دارد. برافراختن پرچم تمدن نوین اسلامی، تربیت نسلی است شجاع، باسواد، متدین، دارای ابتکار، پیش‌گام، خودباور، غیور. تحقق عینی چنین تمدنی با پرورش نسلی جوان میسر خواهد بود. بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به عنوان نقطه عطفی در جمهوری اسلامی ایران در راستای ایجاد تمدنی نوین، نیروی انسانی مستعد و کارآمد را مهم‌ترین ظرفیت امید بخش کشور در تحقق تمدن نوین اسلامی دانسته است. با توجه به بیانات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، نیروی انسانی مستعد، نقشی کلیدی در تشکیل امت اسلامی؛ قدرت‌بخشی اقتصادی، دفاعی - امنیتی و سیاسی کشور ایفا کرده و شرایط لازم جهت تشکیل امتی نیرومند را فراهم می‌آورد. با عنایت بر آسیب‌های وارده بر اثر کاهش جمعیت بر امت اسلامی، توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری به عنوان ولی فقیه و مجتهد جامع الشرایط، می‌تواند مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی را هموار نموده و شاهد پیشرفت قابل توجهی در این امر بود.

کلید واژگان: فرزندآوری، جمعیت، تمدن نوین اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. دکتری مطالعات برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبایی، hnajafih@yahoo.com.

۲. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام، s.z.abedian@gmail.com.

## ۲۳. مبانی فرهنگ مطلوب از دیدگاه اهل بیت علیهم السلام ناظر به بیانیه گام دوم انقلاب

علی رئیسی<sup>۱</sup>، سکینه غلباش قره بلاغی<sup>۲</sup>

چکیده

جوامع بشری زمانی می‌تواند به سمت کمال و رشد حرکت کند که در متن آن جوامع، فرهنگی مطلوب پایه ریزی شده باشد. ایجاد این فرهنگ توسط فرهنگ سازانی ممکن است که نسبت به جوامع انسانی و نیازهای آنها آشنایی کامل داشته باشند تا بتوانند برنامه‌ای را تنظیم کنند که با اجرای آن جامعه و افراد به سمت کمال و جایگاه اصلی خود حرکت کنند. به طور قطع این چنین فرهنگی، ریشه در دین الهی و آموزه‌های وحیانی دارد. در طول تاریخ، انبیاء و اولیاء الهی این وظیفه خطیر و مهم را از طرف خداوند بر عهده داشته‌اند. از این رو این مقاله با روش تحلیلی و با مطالعه کتابخانه‌ای مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبانی فرهنگ مطلوب، هستی‌شناسی بر اساس توحید و معرفت‌شناسی بر پایه‌های عقل و نقل و انسان‌شناسی بر اصل خدا محوری است. در این صورت جامعه به سوی تعالی و رشد حرکت می‌کند و انسان در مسیر فطرت خود قرار می‌گیرد. لذا تمامی جوامع بشری به فرهنگ اصیل اسلامی متمایل شده و تمدن نوین اسلامی در جهان شکل می‌گیرد و مقدمات ظهور فراهم می‌آید. بنابراین مبانی فرهنگ مطلوبی که برخاسته از سیره اهل بیت علیهم السلام است در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب نقش بسزایی دارد.

کلید واژگان: فرهنگ، فرهنگ مطلوب، مبانی فرهنگ، اهل بیت علیهم السلام، بیانیه گام دوم

انقلاب

۱. دانش پژوه دکتری جریان‌های کلامی معاصر جامعه المصطفی العالمیه، دانش آموخته سطح ۴ علم کلام،

araeci265@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۳ کلام اسلامی موسسه آموزش عالی حوزوی فاطمه معصومه علیها السلام بندرعباس

sghebash67@yahoo.com

## ۲۴. عدالت از منظر احادیث اسلامی و در اندیشه امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری

محمدجواد اسکندارلو<sup>۱</sup>

### چکیده

عدالت در فرهنگ اسلام و تشیع ارزش و اهمیت والایی دارد و عدالت رهبران جامعه از اهمیت بیشتری برخوردار است. در مقاله پیش رو، با توجه به احادیث اسلامی و بیانات امام راحل و مقام معظم رهبری، به روش توصیفی و تحلیلی، محورها و مباحث اصلی ذیل مورد بحث و بررسی قرار گرفته است:

ضرورت ایجاد عدالت در اقشار مختلف جامعه، مفهوم شناسی عدل و عدالت اجتماعی، اهمیت امانت و عدالت از منظر احادیث، ابعاد عدالت اجتماعی، اصول اساسی عدالت اجتماعی، راهکار اجرای عدالت اجتماعی، راهکارهای اجرایی نمودن عدالت فرهنگی در نظام اسلامی، تبیین عدالت سیاسی، راهکارهای اجرایی عدالت سیاسی در نظام اسلامی، تحلیلی از بی عدالتی در جهان معاصر، عدالت از دیدگاه مقام معظم رهبری. در پایان مقاله، اصول حاکم بر فضای جامعه اسلامی در گام دوم انقلاب ذکر گردیده که برخی از مهمترین آنها عبارت است از: ارتقاء فرهنگ عدالت جویی، نظارت رسمی و دقیق از طریق گماردن بازرسان درستکار، همکاری و تعاون اجتماعی میان ملت و دولت، احیاء امر به معروف و نهی از منکر، ایجاد فضایی مناسب برای رشد نیروها به ویژه نسل جوان.

کلید واژگان: عدالت اجتماعی، عدالت فرهنگی، عدالت سیاسی، امام خمینی، مقام

معظم رهبری

## ۲۵. محتوا پژوهی روایی تاثیر روابط اجتماعی مؤمنین در تمدن سازی اسلامی

امیر بنی عصار<sup>۱</sup>

چکیده

تحقق تمدن اسلامی هدف نهایی پیاده سازی دین در جامعه است که هرگز با نگاه فردی به شریعت قابل توجیه نخواهد بود. بهره گیری از منابع غنی دینی و استفاده از دستاوردهای قابل اطمینان دانش روز، دو پیش نیاز رسیدن به چنین تمدنی است. تحلیل میراث روایی شیعه، نشان از آن دارد که برخی مفاهیم از جمله ایمان نه آن گونه که در اذهان بیشترین افراد جاگرفته؛ که در مرتبه ای فراتر از سایر ارزشهای دینی، حقیقتی معجون گونه دارند و در فرایند زمان، بر اساس اصول و ضوابطی معین شکل می گیرند. ایمان مشتمل بر شتابدهنده هایی همچون حُسن خُلق است که به کارگیری آن علاوه بر تقویت ایمان، روابطی حسنه در سراسر جامعه بوجود می آورد. آنگاه که «هنر ارتباط» با «رضایت به تقدیر و توکل»، همسفر می شوند آرامش را نه فقط برای فرد که برای جامعه به ارمغان آورده و نسلی تمدن ساز تربیت می گردد. ایمانی که در روابط اجتماعی استحکام یافته، قدرت اقامه دین داشته و هنگامی که تحت سایه پیروی از ولایت قرار می گیرد بسیاری از استعدادهاى فرد و جامعه را شکوفا می کند و ضمن برداشتن موانع درون و بیرون جامعه دینی، مکارم اخلاق اجتماعی را بسان میوه ای دلپذیر به بار می نشاند. برآیند استحکام روابط اجتماعی و شکوفایی استعدادها ذیل ولایت و رفع موانع، تمدنی است اسلامی که پژوهش پیش رو با تحلیل محتوای روایات کتاب ایمان و کفر الکافی بر آن است تا با تبیین مسیر ایجاد چنین تمدنی، نقشه راه و چشم انداز اهل بیت علیهم السلام را در ایجاد حکومتی جهانی روشن نماید.

کلید واژگان: ایمان، آرامش، تمدن اسلامی، روابط اجتماعی، کفر

۱. استاد یار جامعه المصطفی العالمیه a.baniasar@gmail.com

## ۲۶. رسالت روحانیت در بیانیه گام دوم و ترویج اسلام ناب

حسین علوی مهر<sup>۱</sup>، عبدالکریم عباسی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

به استناد تاریخ روحانیت همواره نسبت به حفظ و تبلیغ اسلام ناب اهتمام جدی داشته و در هر برهه‌ای از زمان که اسلام در معرض خطر بوده، روحانیت با تمام وجود به میدان آمده است. بی تردید پس از انتشار بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی توسط رهبر انقلاب و طرح تمدن نوین در پرتو اسلام، روحانیت که دغدغه دین و پیشرفت اسلام را دارد باید حضوری جدی داشته باشد. اما از آنجا که عده‌ای از بزرگان تشیع مانند ملا احمد نراقی و محقق کرکی در فقه نگاه اجتماعی و حکومتی داشته‌اند که با نگاه تمدنی به فقه برای حل مسائل جهانی نمی‌سازد، نیاز به تغییر بینشی آینده نگر ضرورت دارد. علاوه بر این رهبر معظم انقلاب نیز معتقدند پس از خودسازی و جامعه پردازی نوبت به تمدن سازی رسیده است. از آنجا که برای تبیین اهداف تازه نظام آثار چندانی نگاشته نشده در این مقاله سعی شده است به روش توصیفی و تحلیلی با استفاده از بیانات امام خمینی علیه السلام بنیانگذار انقلاب اسلامی و امام خامنه‌ای به رسالت روحانیت در تبیین و تحقق این مرحله مهم انقلاب اسلامی پرداخته شود. از یافته‌های پژوهش این است که تبیین و تحقق مفاد و مفاهیم هفت گانه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مخصوصا در راستای تمدن سازی و نظام سازی از وظایف مهم و اصلی نهاد روحانیت است.

کلید واژگان: انقلاب اسلامی، روحانیت، اسلام، رهبر، بیانیه گام دوم.

۱. دانشیار گروه تفسیر و علوم قرآن، جامعه المصطفی العالمیه، halavimehr5@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری رشته تفسیر تطبیقی، جامعه المصطفی العالمیه، ka449249@gmail.com

## ۲۷. بررسی تطبیقی ابعاد فرهنگی بیانیه گام دوم انقلاب با قاعده نفی سبیل

عقیل یوسفی زارمی<sup>۱</sup>، مریم طوسی<sup>۲</sup>

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب در چهل سالگی انقلاب اسلامی ایران توسط رهبر معظم انقلاب با هدف تبیین چشم انداز چهل ساله دوم انقلاب ابلاغ گردید. بی شک فقرات این بیانیه مبتنی بر مبانی دینی است و اگر بخواهیم این بیانیه را از نگاه قرآن و سنت مورد بررسی قرار دهیم یکی از موارد آن بررسی آن با قواعد فقهی است و به مناسبت روح حاکم بر این بیانیه از جمله این قواعد، «قاعده نفی سبیل» است. این قاعده به طور مستقیم برگرفته از آیات و روایات است و می‌توان ابعاد مختلف بیانیه از جمله ابعاد فرهنگی را به صورت تطبیقی با این قاعده مورد بررسی قرار داد. در این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی و با اسناد کتابخانه‌ای در پی آن بودیم تا با استناد به «قاعده نفی سبیل» هرگونه تسلط و برتری بیگانگان در ابعاد فرهنگی بیانیه گام دوم را مورد بررسی قرار دهیم. یافته‌های این پژوهش مبین این حقیقت است که: اولاً رهبر معظم انقلاب با ظرافت تمام، در ابعاد مختلف بیانیه، از جمله ابعاد فرهنگی به این قاعده پایبند بوده اند. ثانیاً، با بهره‌گیری از مبانی، اصول و قواعد مختلف از جمله قاعده فقهی «نفی سبیل» در صدد نفی هرگونه تسلط بیگانگان در ابعاد فرهنگی جامعه اسلامی همچون علم و دانش، رسانه و سبک زندگی بوده اند. به گونه‌ای که اگر این حساسیت‌ها، دقت‌ها و پایبندی‌ها به مبانی، اصول و قواعد اسلام و انقلابی نبود، پیامدهای جبران ناپذیری از طریق همین بیانیه متوجه آتیه انقلاب و جامعه اسلامی و انقلابی ایران می‌بود.

کلید واژگان: فرهنگ، بیانیه گام دوم انقلاب، قواعد فقهی، قاعده نفی سبیل

۱. دانشجوی دکتری قرآن و مستشرقان، جامعه المصطفی، ayosefi1988@yahoo.com

۲. دانش پژوه سطح سه رشته فقه و اصول جامعه الزهراء (ع)، ayosefi1988@yahoo.com

---

## ۲۸. موانع و راهکارهای عملی استقرار عدالت در جامعه با محوریت بیانیه گام دوم انقلاب

---

زهرا زمانی<sup>۱</sup>

چکیده

عدالت مهم‌ترین نیاز فطری بشری از برجسته‌ترین اصول و معارف دینی است که هدف بعثت انبیاء می‌باشد. عدالت روح و جوهره تعالیم عالیه اسلامی است که عامل استقرار صحیح کارها و انسجام و پایداری جامعه است. از آن جا که مبنای تفکر و اندیشه مقام معظم رهبری مبتنی بر مکتب اسلام است و بزرگ‌ترین گام را در راه استقرار عدل از طبقات محروم می‌داند لذا اهمیت جایگاه عدالت در جامعه اسلامی موجب شد تا این پژوهش با نگاهی توصیفی و با استفاده از متون معتبر روایی و کتب اخلاقی - اجتماعی، به بررسی موانع تحقق عدالت و راهکارهای عملی استقرار آن در جامعه بپردازد. در ابتدا برخی موانع از جمله: تغییر ارزش‌ها، عدم شایسته‌سالاری و اهلیت‌گرایی، تعصب‌های غلط و ناروا و در ادامه برخی راهکارهای عملی از جمله: عدالت رهبران جامعه اسلامی، ایجاد عدالت اقتصادی و ایجاد عدالت اجتماعی پرداخته شده است. تحقق عدالت در جامعه همواره مورد توجه شرایع و نظام‌های الهی بوده که مهم‌ترین هدف اجتماعی انبیاء و مصلحان اجتماعی معرفی شده است.

کلید واژگان: استقرار، انقلاب، بیانیه گام دوم، جامعه، عدالت

## ۲۹. موانع اجرای عدالت اجتماعی با محوریت بیانیه گام دوم

صدیقه طوسی<sup>۱</sup>

چکیده

عدالت آرمانی انسانی است و سابقه‌ای به قدمت عمر بشر دارد. از سپیده دم آفرینش به عنوان یک گرایش فطری در نهاد همه انسان‌ها نهادینه شده و یکی از مهم‌ترین اهداف بعثت انبیاء الهی اجرای صحیح آن در سطح جوامع بشری بوده است. یکی از مهم‌ترین اقسام عدالت، عدالت اجتماعی به معنای بهره‌مندی همه افراد جامعه از امکانات عمومی، بر اساس ظرفیت‌ها و استعدادهاشان است. اجرای این امر ضروری جامعه، علاوه بر ایجاد زمینه‌های لازم، نیازمند رفع موانع و چالش‌های پیش روی آن نیز می‌باشد. به همین دلیل رهبر معظم علیه السلام در بیانیه گام دوم انقلاب که یکی از سیاست‌های بلند مدت جمهوری اسلامی و چراغ هدایت نسل جوان کشور است، با مخاطب قرار دادن ملت ایران به ویژه جوانان و مسئولان و کارگزاران نظام، برخی از موانع سدّ راه اجرای عدالت اجتماعی را بیان نموده‌اند که پژوهش ذیل با محوریت این بیانیه ارزشمند به روش توصیفی - تبیینی و با بهره‌گیری از کتب اخلاقی، سیاسی، روایی و تفسیری، به نگارش درآمده است. این موانع عبارتند از: فساد، وسوسه امیالی مثل مال و مقام و ریاست، حرص و طمع و حرام‌خواری (لقمه حرام) است و منشأ این آفات در واقع چیزی جز پیروی اشخاص از هواهای نفسانی آنها نیست و بهترین راه برطرف کردن این مانع، تلاش برای جهاد با نفس و تزکیه می‌باشد. بخشی از این موانع ناظر به قوای سه‌گانه و عدم نظارت و قاطعیت آنها نسبت به بخش‌های مرتبط و ذی‌ربط آنها می‌شود که رفع این مانع نیازمند نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع بر عملکرد آنهاست.

کلید واژگان: اجرای عدالت اجتماعی، بیانیه گام دوم، فساد، موانع.

۱. طلبه سطح ۲ حوزه علمیه الزهراء علیها السلام گلدشت، reza.zh.2018@gmail.com



### ۳۰. راهکارهای علمی و عملی وحدت از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

اختر غلامی<sup>۱</sup>

#### چکیده

مهم ترین مسئله‌ای که امروز ذهن مسلمانان را به خود مشغول ساخته است، مسأله اتحاد و یک پارچگی مسلمانان است. در شرایط کنونی آشنا کردن مسلمین با راهکارهای وحدت اهمیت حیاتی و دوچندان دارد. بدین جهت ضرورت دارد پیرامون راهکارهای وحدت مسلمانان از دیدگاه حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (زید عزه) پژوهش صورت گیرد. این تحقیق به روش توصیفی - تحلیلی با مطالعات کتابخانه‌ای در صدد بازشناسی راهکارهای علمی و عملی وحدت مسلمانان از دیدگاه معظم له می‌باشد... بنیان و فرضیه پژوهش آن است که ترسیم سیمای حقیقی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمیختن ایمان به خدا با کفر به طاغوت، هم اندیشی علمای مذاهب اسلامی در فضای علمی و به دوراز تعصب، تحمل هم دیگر با وجود اختلاف نظر، دخالت ندادن اختلافات عقیدتی در میدان روابط و سیاست ایجاد بانکهای اسلامی و... از جمله راهکارهای علمی و عملی مهم اتحاد و یکپارچگی مسلمانان از دیدگاه مقام معظم رهبری است که در بیانیه گام دوم و سایر مناسبت‌ها به آن تصریح فرموده اند. از منظر ایشان برداشتن این گامهای اساسی می‌تواند باعث صلح، امنیت ثبات در جهان اسلام شود و اختلافات و دشمنی‌های مذهبی، قومی و منطقه‌ای را که سالها مسلمین از آن رنج می‌برند برطرف کنند و سبب پیشرفت مسلمین در زمینه‌های گوناگون گردد و جلوی تسلط و نفوذ استکبار در جهان اسلام گرفته شود. بدیهی است پیاده کردن رهنمودهای ایشان در جهان اسلام نیازمند تلاش پیگیر، صبر و استقامت عالمان دین و روشن فکران مسلمان و نیز همکاری و هم دلی عموم مسلمان در این مسیر می‌باشند.

**کلید واژگان:** قرآن، رهبری، مسلمانان، وحدت، گام دوم، راهکار.

### ۳۱. مؤلفه‌های گفتمان تمدن ساز در قرآن، نهج البلاغه و اندیشه سیاسی امام خامنه‌ای

مجتبی دولتی<sup>۱</sup>، نویسنده مسئول، مرضیه شمسی گوشکی<sup>۲</sup>، حسن دولتی<sup>۳</sup>

#### چکیده

مهم‌ترین هدف درگام دوم انقلاب، خودسازی، جامعه پردازی، ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی<sup>۱۲</sup> است. برای تحقق این گام، نیازمند منظومه و گفتمان فکری و عملی هستیم که توانایی این مهم را داشته باشد. به نظر می‌رسد تنها گفتمانی که توانایی لازم برای تمدن سازی را با تکیه بر نظام اعتقادی، تربیتی، آموزشی، سیاسی، اجتماعی و... داراست و می‌تواند زیست عمومی عصر حاضر را به سمت تحقق تمدن نوین اسلامی سوق دهد، گفتمان انقلاب اسلامی است. این گفتمان مبتنی بر اسلام به عنوان آخرین و کامل‌ترین دین و قرآن به عنوان کاملترین کتاب، نهج البلاغه به عنوان کلام امام معصوم، با قرائت و تفسیر امام خامنه‌ای است. پژوهش حاضر، با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی به تبیین مؤلفه‌های گفتمان مذکور می‌پردازد. حاکمیت الهی و اتکا به اسلام ناب محمدی<sup>۱۳</sup>، دفاع از کیان اسلامی، ملازمت دین و سیاست، تبعیت از مکتب اهل بیت<sup>۱۴</sup>، پایبندی به ولایت فقیه، عدالت خواهی، مردم‌سالاری دینی، اقتصاد عدالت محور، استکبارستیزی، نفی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری، دفاع مستضعفین و مظلومین و... از جمله مؤلفه‌های گفتمان تمدن ساز هستند.

**کلید واژگان:** تمدن نوین اسلامی، گفتمان انقلاب اسلامی، اندیشه سیاسی، قرآن،

نهج البلاغه.

۱. دانشجوی دکتری علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران، mdmd3807@gmail.com

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی - فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تهران، پردیس

فارابی، mdmd3807@chmail.ir

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد عمران، گروه عمران، دانشگاه علوم و تحقیقات سیرجان،

mdmd3807@gmail.com

## ۳۲. بنیان‌های تمدن ساز در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث

حسین علوی مهر<sup>۱</sup>، سید رضی زکی مرتضوی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

«تمدن» به معنی مصطلح امروزی، بر اساس دیدگاه «انسان محوری» در غرب، شکل گرفته و به نوع خاصی از پیشرفت مادی و معنوی گفته می‌شود که مجموعه‌ای از پدیده‌های اجتماعی قابل انتقال، که ابعاد مختلف اخلاقی، مذهبی، علمی داشته و در همه اجزای یک جامعه مشترک هستند را شامل می‌شود؛ «تمدن اسلامی» بنیانهایی دارد که ریشه در «قرآن و حدیث» دارند و برخی از آنها در «بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» مورد اشاره قرار گرفته است؛ «علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، سیاست خارجی، سبک زندگی»، از بنیان‌های تمدن ساز هستند و مورد تاکید آیات و روایات فراوان قرار گرفته اند؛ این مقاله با روش کتابخانه‌ای و تحلیلی توصیفی، به دنبال تبیین بنیان‌های تمدن ساز در بیانیه گام دوم از منظر قرآن و حدیث است و به این نتیجه دست یافته که بنیانهای تمدنی همچون «عدالت، ارزشهای اخلاقی و سبک زندگی» در تفکر امام خامنه‌ای که برخاسته از معارف قرآن و حدیث است، تفاوت‌های اصولی و مبنائی با بنیانهای تمدن ساز در تعریف مصطلح جهانی و خصوصاً نسخه غربی آن که نشأت گرفته از تفکر اومانیستی است دارد، که ضرورت استخراج و استنباط این بنیانها برای ایجاد «تمدن نوین اسلامی» را روشن می‌سازد.

کلیدواژگان: تمدن، بنیان تمدنی، تمدن اسلامی، بیانیه گام دوم

۱. دانشیار و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه halavimehr5@gmail.com

۲. دانش آموخته دکتری تفسیر تطبیقی، smrzzm3@gmail.com

### ۳۳. عوامل عزت ملی از دیدگاه امام خامنه‌ای در گام دوم انقلاب اسلامی

سهیلا مرادی<sup>۱</sup>، نرگس خاتون امینی کمرودی<sup>۲</sup>

چکیده

هدف نظامی که مبتنی بر دیدگاه اسلام تشکیل می‌شود، تحقق عدالت، عزت و اقتدار ملی است. عزت ملی این است که یک ملت در خود و از خود احساس حقارت نکند. عزت از جمله مفاهیمی است که با مفاهیم دیگری نظیر کرامت، قدرت و اقتدار قرابت معنایی دارد. و جامعه و نظام اسلامی، در هیچ‌یک از برخوردهای بین‌المللی خود، نباید طوری حرکت کند که منتهی به ذلیل شدن اسلام و مسلمین شود.

با توجه به اینکه کسب عزت و اقتدار از واجبات الهی و زمینه ساز امید است تا زمینه ساز تمدن اسلامی شود بر آن شدیم که به بررسی کسب عزت ملی از دیدگاه امام خامنه‌ای بپردازیم. از دیدگاه امام خامنه‌ای عوامل عزت و اقتدار آفرین اعتقاد به خدا و داشتن ایمان، ایجاد انقلاب اسلامی، اتحاد، خودباوری، ایستادگی در مقابل دشمن، تولید علم، مشارکت عمومی، استفاده از ظرفیت داخلی، عملکرد درست مسئولان و در خدمت مردم بودن آنان است. این مقاله به شیوه توصیفی و به صورت کتابخانه‌ای صورت پذیرفت.

کلید واژگان: عوامل، عزت ملی، گام دوم، انقلاب اسلامی، امام خامنه‌ای

۱. دانش آموخته سطح سه فقه و اصول، morad1366@chmail.ir

۲. طلبه سطح چهار فقه خانواده مجتمع حوزوی الزهراء (ع)، amini313@chmail.ir

### ۳۴. عدالت سیاسی در مبانی اندیشه‌ای آیت‌الله خامنه‌ای (با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

بهمن ربیعی نیا<sup>۱</sup>، امیررضا امامی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

#### چکیده

عدالت سیاسی، به عنوان یکی از وجوه عدالت، همواره مورد توجه حکومت‌ها بوده است. پس از انقلاب اسلامی و با روی کار آمدن نظام جمهوری اسلامی، اهمیت عدالت سیاسی نسبت به قبل بیشتر شد؛ به نحوی که همواره امامین انقلاب بر این مبحث تاکید ویژه‌ای داشته‌اند اما در ارتباط با عدالت سیاسی در اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای چه می‌توان عنوان نمود؟ لذا سوال اصلی پژوهش مطرح می‌گردد؛ عدالت سیاسی در مبانی اندیشه‌ای آیت‌الله خامنه‌ای به چه صورت تعریف و تبیین می‌گردد؟ هدف از پژوهش حاضر، بررسی مفهومی اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای حول محور عدالت سیاسی در اسلام می‌باشد. اهمیت پژوهش بدان خاطر است که از طرفی مبانی اندیشه‌ای عدالت سیاسی ولی فقیه زمانه مشخص و تبیین می‌گردد و از طرف دیگر هویداسازی تبلور اندیشه‌های ایشان حول محور عدالت سیاسی در بیانیه گام دوم انقلاب، خود سندی است که تاکید و اهمیت ایشان را در مورد این مفهوم نشان خواهد داد. روش پژوهش حاضر کیفی، مبتنی بر توصیفی تحلیلی بوده و روش گردآوری داده‌ها از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و سایت‌های اینترنتی می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که آیت‌الله خامنه‌ای عدالت سیاسی را امری ضروری تلقی نموده و تحقق آن را وابسته به دولت و حکومتی می‌داند که عدالت اجتماعی را در جامعه به جریان دریاورد.

کلید واژگان: عدالت سیاسی، مبانی اندیشه‌ای، آیت‌الله خامنه‌ای، گام دوم.

۱. دکتری علوم سیاسی دانشگاه اصفهان، b.rabie2014@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد علوم سیاسی، دانشگاه یزد، amirrezaemami93@gmail.com

### ۳۵. شناخت دینی و تأثیر آن بر مفهوم آزادی در اندیشه سیاسی امام خمینی علیه السلام

محسن شفیعی سیف ابادی<sup>۱</sup>

#### چکیده

هدف اصلی مقاله حاضر تأثیر سنجی معرفت و شناخت دینی امام خمینی علیه السلام بر مفهوم آزادی در چارچوب اندیشه سیاسی ایشان، بر مبنای روش هرمنوتیک قصدگرا و مولف محور و متناسب با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است. در همین راستا، سوالی که مطرح می شود عبارت است از اینکه «معرفت دینی امام خمینی (ه) چه تأثیری بر اندیشه سیاسی او بخصوص در زمینه مفهوم آزادی سیاسی داشته و امام از بکارگیری این مفهوم چه قصد و نیاتی داشته است؟» فرضیه مورد آزمون نیز عبارت است از اینکه «تفسیر امام از دین، بر مفهوم آزادی در اندیشه سیاسی وی تأثیر دارد و شرایط زمانی، مکانی و ایدئولوژیکی سبب برداشت ویژه وی از دین شده است.» نتایج حاصل از تحقیق که به شیوه اسنادی و کتابخانه‌ای و به روش توصیفی و تحلیلی بدست آمده است، نشان دهنده آن است که امام خمینی با تأکید بر روش فقه‌های سنتی علمای دین، به حفظ جایگاه دین در مسائل سیاسی و اجتماعی جهت سعادت دنیوی و اخروی تأکید کردند. در همین راستا پرداختن به مفهوم آزادی و تبیین آن بر اساس اصول اسلامی مورد فهم گفتمان فقه محور را با توجه به اقتضای زمان، به صورت کنترل شده و منضبط، ضروری دانسته و شرایط سیاسی - اجتماعی لیبرال غربی را به شدت نفی می کرد.

کلید واژگان: تفسیر دین، آزادی، امام خمینی، قرآن

۱. دکتری علوم سیاسی، دانشگاه اردکان shafiee@ardakan.ac.ir

## ۳۶. بررسی معیارهای پیشرفت علمی کشور از منظر امام خامنه‌ای علیه السلام در شهدای هسته‌ای ایران

سمیه نوروزپور کشتلی<sup>۱</sup>، آسیه اسماعیلی<sup>۲</sup>

### چکیده

مقام معظم رهبری در بیانیه‌گام دوم، با بیان پیشرفت چشم‌گیر علمی پس از انقلاب، توصیه بسیاری بر توجه به علم و پژوهش داشتند. این امر نشان‌دهنده اهمیت دانستن معیارهای لازم برای رسیدن به پیشرفت علمی کشور می‌باشد. چون ایشان در بیانیه، از شهدای هسته‌ای به نیکی یاد کردند، ده معیار علمی به دست آمده، بر زندگی شهدای علم هسته‌ای، مورد بررسی قرار گرفت و هدف اثبات وجود معیارهای پیشرفت علمی از منظر امام خامنه‌ای علیه السلام، در شهدای شاخص علمی، بوده است. دانسته شد که مهم‌ترین معیارها، ایمان؛ روحیه معنوی و انقلابی؛ باور به خود؛ ابتکارات علمی؛ کار و تلاش و پرهیز از نیمه‌کاره رها شدن کارها؛ جهش علمی؛ تبدیل تحریم به فرصت؛ مدیریت جهاد علمی؛ عشق به پیشرفت علم در کشور؛ و دلسوزی و معرفت تا پای جان، می‌باشند که به وضوح در زندگی و شخصیت شهیدان، مسعود علی محمدی، مجید شهریاری، داریوش رضایی نژاد، مصطفی احمدی‌روشن، و محسن فخری‌زاده وجود داشته و ملکه بوده است. یقیناً برخورداری از این معیارها در مجاهدان علم، رمز پیشرفت علمی کشور است. این مقاله با روش توصیفی - تبیینی انجام شده است.

**کلید واژگان:** بیانیه‌گام دوم، پیشرفت علمی، شهدای علمی، شهدای هسته‌ای، مجید شهریاری و محسن فخری‌زاده.

۱. دانش آموخته سطح ۳ تفسیر و علوم قرآنی، snoruzpoor2020@gmail.com.

۲. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه علمیه فاطمه الزهرا علیها السلام قائمشهر، asieh.esmaili99@gmail.com.

## ۳۷. تدوین انقلاب اسلامی به عنوان الگویی مستقل برای سایر کشورها بر پایه بیانیه گام دوم انقلاب

علی اکبرپورآلمه جوقی<sup>۱</sup>، محمدرضا صالحی وثیق<sup>۲</sup>

چکیده

پژوهش حاضر باهدف ارائه الگویی برای نهادینه‌سازی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب ارائه شد. فرضیه پژوهش این می‌باشد که ایران با پیشرفت در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، توانسته است الگوی خوبی برای سایر کشورها در زمینه نهادسازی و مستقل بودن ارائه دهد، اما این الگو با محدودیت‌هایی همراه است. در این راستا، الگوی نظری مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب و توجه به آیات و روایات، با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها بیانگر آن است که انقلاب اسلامی، الگوی دولتی مستقل را به جهانیان ارائه داده که می‌تواند الگویی مناسب برای سایر کشورهای انقلابی باشد، البته این الگوبرداری با موانع و محدودیت‌هایی در داخل و خارج از کشور روبه‌رو بوده است. بدین ترتیب، با گذر از این نقاط ضعف و تأکید بیشتر بر نقاط قوت و ویژگی‌های مثبت انقلاب اسلامی بر پایه بیانیه گام دوم انقلاب، سعی شد، طرحی ارائه گردد تا ضمن تعمیق راهبردی آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی، به تقویت نقاط قوت فعلی و پوشش نقاط ضعف پرداخته شود.

کلید واژگان: انقلاب اسلامی، الگویی مستقل، آیت‌الله خامنه‌ای، بیانیه گام دوم.

۱. کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه پیام نور قوچان akbarpourali1370@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری دانشگاه تهران mo.rezasalehi@ut.ac.ir



## ۳۸. علم تمدن ساز از منظر امام خامنه‌ای با تاکید بر آیات و روایات

حدیث محمدی<sup>۱</sup>

### چکیده

در بیانیه گام دوم، علم و پژوهش در صدر توصیه‌ها و از مهمترین دغدغه‌های امام خامنه‌ای است. هدف از این تحقیق، کشف دیدگاه رهبری درباره علم تمدن ساز، چستی، عوامل و آسیب‌های پیش روی آن با تطبیق با آیات قرآن و روایات بود. روش در این تحقیق توصیفی - تحلیلی اسنادی است که در آن مفاهیم، عوامل و آسیب‌های مرتبط با علم در رهنمودهای رهبری با بیشترین بسامد کشف و با آیات و روایات تطبیق و تبیین شد. براساس یافته‌های تحقیق، علم تمدن ساز همان علم نافع از منظر اسلام است. دانشی در مسیر عبودیت الهی، احیای دین، مطابق و هماهنگ با فطرت و عقلانیت و در جهت خیر و صلاح و مصالح دینی و دنیایی که رویکرد کاربردی دارد و در نتیجه این علم نافع برای تحقق نیازمند عواملی چون ایمان و معنویت، حرکت جهادی و تولید است و رهایی از قید و زنجیرهایی مانند تحجر گرایی، تقلید کورکورانه و مصرف گرایی.

کلید واژگان: علم تمدن ساز، علم نافع، بیانیه گام دوم، تولید علم، جهاد علمی

### ۳۹. مبانی قرآنی راهبرد فرهنگی انقلاب اسلامی

حسین زاهدی<sup>۱</sup>

چکیده

پیروزی، تداوم و گسترش چشم‌گیری انقلاب اسلامی ایران، بدون پشتوانه اقتصادی، نظامی و دو بلوک قدرتمند شرق و غرب در گرو عمق و غنای فرهنگی با مبانی قرآنی بوده است که صدور انقلاب را برای کشورهای دیگر رقم زده است، با مراجعه به ساختار و محتوای انقلاب اسلام بر اساس تجربه چهل سالگی این نوشتار بر اساس روش تحلیلی توصیفی، به مبانی قرآنی راهبرد فرهنگی انقلاب اسلامی پرداخته است، مبانی فرهنگی قرآنی که برخاسته از فطرت خدادادی و هماهنگ با عقل انسانی است، راهبرد عملیاتی نمادهای فرهنگی قرآنی مانند: مساوات، نفی سلطه، نفی نژادپرستی، دفاع از مظلومین و مستضعفین، ایثار، ایستادگی در برابر مستکبرین، پیوند وحدت، و. بر اساس ارزش‌ها، باورها و مبانی معرفتی قرآنی بنا گردیده است.

یافته‌های تحقیق عبارتند: ۱. راهبرد فرهنگی قرآنی در سه لایه اساسی زیرین، میانی و روبنایی یعنی لایه معرفتی، ارزشی و کنشی تبیین شده است. ۲. لایه‌های اساسی راهبرد فرهنگی انقلاب اسلامی بر اساس مبانی قرآن کریم بیان شده است.  
کلید واژگان: مبانی قرآنی، راهبرد فرهنگی، انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم.

۱. دانشجوی دکتری قرآن و علوم مجتمع قرآن و حدیث gagarh1357@gmail.com

## ۴۰. نقش پیامبران الهی در ایجاد تمدن‌ها

قدسی فخری دمشقیه<sup>۱</sup>

### چکیده

در مقاله حاضر نقش پیامبران الهی در ایجاد تمدن‌ها از منظر اقتصاد، سیاست، اخلاق و علم بررسی می‌شود. چرا که دو دیدگاه موافق و مخالف مطرح در این باره پیروان بسیاری دارند این مسئله صرفاً مربوط به گذشته نیست و قابل تعمیم به تمدن معاصر و آینده نیز است. در تحقیق ذیل نقاط ضعف تمدن غرب و عوامل افول آن از جمله عامل جدایی دین از سیاست با استناد به بیانیه گام دوم انقلاب و دو نامه رهبری به جوانان اروپایی و غربی بررسی می‌گردد. در بیانیه گام دوم آرمان بزرگ انقلاب ایجاد تمدن نوین اسلامی مطرح شده که این منظور جز با بررسی شیوه و نقش پیامبران الهی در تمدن سازی و پیروی از سیره آنان میسر نمی‌شود که این مقاله بدان می‌پردازد. این مقاله در صدد اثبات تأثیرگذاری مثبت پیامبران در بنیان تمدن‌ها در طول تاریخ است. هدف تحقیق در این مقاله بنیادی است زیرا صرفاً در مورد نقش پیامبران الهی در ایجاد تمدن‌ها اطلاع‌رسانی می‌کند و روش تحقیق نقلی - تاریخی است. آنچه از این مقاله برداشت می‌شود این است که پیامبران به امور اقتصادی بسیار توجه داشتند، زیرا بقاء و ماندگاری دین به آن وابسته است و اگر اموال و ثروتها به دست ناهلان بیفتد برای بقای جامعه دینی زیان‌آور است. همچنین پیامبران در وضع قوانین پیشگام بوده‌اند و بالاترین رتبه را در این عرصه کسب کرده‌اند. پیامبران الهی به علم نیز اهتمام ویژه‌ای داشتند به گونه‌ای که شمار بسیاری از دانشمندان و مخترعان و مکتشفان از وجود انبیاء بهره گرفته‌اند.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، گام دوم انقلاب، نقش، پیامبران الهی، تمدن، ایجاد

۱. دانش پژوه سطح دو، موسسه حوزه علمیه معصومیه تبریز، godsi9898@gmail.com

## ۴۱. بررسی ویژگی تمدن اسلامی در منظر فوکویاما و گام دوم انقلاب

مریم کبیرعلوی<sup>۱</sup>

چکیده

تمدن اسلامی برای قرن‌ها در اوج شکوفایی بوده و خدمات شایانی را به بشر رسانده است. به جرات می‌توان گفت علت اصلی پیشرفت‌های دنیایی امروز مدیون شکوه و عظمت اسلام در دوران‌های گذشته بوده است. ولی متأسفانه برخی اندیشمندان غربی و شرقی این پیشرفت‌ها را انکار و حتی برخی مثل فوکویاما با ارائه راهکار و نظریه‌های برعلیه اسلام اقدام کرده و سعی در عقب نگه‌داشتن آن نموده‌اند. این پژوهش با هدف بنیادی، بصورت توصیفی و تحلیلی دیدگاه رهبری را با نظریه فوکویاما در خصوص اسلام و انقلاب اسلامی مورد نقد و بررسی قرار می‌دهد که گردآوری اطلاعات پیرامون موضوع، بصورت محیطی و محدود با ابزار کتابخانه‌ای انجام می‌گیرد و روش تحقیق در آن نقلی و علمی می‌باشد. با مقایسه دو دیدگاه فوق می‌توان نتیجه گرفت برخلاف نظریه فوکویاما که دمکراسی را شکل نهایی حکومت در جوامع و حرکت جامعه بشری را به سوی دمکراسی لیبرالی می‌پندارد، با ظهور انقلاب اسلامی، مردم به اسلام گرایش پیدا کرده و اسلام آغازگر تمدنی نو در جهان شده است.

کلید واژگان: گام دوم، گام دوم انقلاب، فوکویاما، پایان تاریخ

## ۴۲. مستندات قرآنی شاخصه‌های تمدن اسلامی از نظر مقام معظم رهبری

خدیدجه حسین زاده باردئی<sup>۱</sup>، محدثه کاشفی<sup>۲</sup> (نویسنده مسؤل)، راضیه سادات سیدخراسانی<sup>۳</sup>

### چکیده

تمدن اسلامی با رشد چشم‌گیری مسیر خود را طی کرده اما برای حفظ آن شاخصه‌هایی تعیین شده تا برای توسعه بیشتر آن، اقدام درست و اساسی صورت گیرد. در این راستا مقام معظم رهبری برای توسعه تمدن اسلامی نظریه جدید تمدن نوین اسلامی را مطرح کرده‌اند که در آن موارد مختلف تمدن اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گرفته که یکی از پراهمیت‌ترین مسئله شناختن شاخصه و خط سیر عملکرد تمدن اسلامی است. مقاله پیش‌رو سعی دارد به روش توصیفی - تحلیلی شاخصه‌های تمدن اسلامی در اندیشه ایشان را براساس آیات مستندسازی کند. به‌طورکلی ترقی تمدن نوین اسلامی به همت همه جامعه نیاز داشته و در سایه ایمان به خدا، کار و تلاش مستمر، استقرار عدالت و اقتصاد سالم به‌وجود می‌آید و آیات مختلفی نیز به این امور پرداخته است.

**کلید واژگان:** تمدن اسلامی، شاخصه‌ها، خدامحوری، عدالت، اقتصاد سالم، مقام معظم رهبری.

۱. دانش‌آموخته سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه

الزهراء علیها السلام و مدرس مجتمع عالی بنت الهدی؛ hosinzadeh110@gmail.com.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، مجتمع آموزشی بنت الهدی، مدرسه قرآن و حدیث،

kashifi1400@gmail.com

۳. دانش‌آموخته سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی، مدرس و پژوهشگر حوزه و دانشگاه،

124000mr@gmail.com

## ۴۳. واکاوی تأثیر آزادی بر نسل جوان از منظر جان استوارت میل و آیت الله خامنه‌ای با رویکرد قرآنی

زهرا سادات<sup>۱</sup>، زهرا کاشانیها<sup>۲</sup>

چکیده

در بیانیه گام دوم نسل جوان در تحقق تمدن اسلامی نقش اصلی دارد و یکی از مؤلفه‌هایی که در جهت بخشی به فعالیت‌های این نسل و ایجاد انگیزه در آن‌ها بسیار مؤثر شمرده شده است، مؤلفه «آزادی» است. در تحقیق حاضر سعی بر آن است تأثیر مفهوم «آزادی» مدنظر جان استوارت میل و آیت الله سید علی خامنه‌ای بر نسل جوان با رویکرد قرآنی مورد بررسی قرارگیرد. سوال اصلی این است مفهوم آزادی مدنظر جان استوارت میل و آیت الله خامنه‌ای چه تأثیری بر محدوده آزادی نسل جوان دارد؟ این تحقیق به روش تحلیل و نقد داده انجام گرفته و نتایج آن نشان داده است که آراء جان استوارت میل با وجود ارائه راه‌حلی در جهت تکمیل ساختارها و اصلاح اندیشه‌ها، به دلیل مبانی غیرالهی و انسانی صرف، به محدود کردن دامنه آزادی جوامع به ویژه جوانان منتهی می‌شود. هم‌چنین توجه و به کارگیری آراء آیت الله خامنه‌ای - که منطبق بر مبانی توحیدی به طرح ساختار انقلاب اسلامی پرداخته است - جهت ایجاد بستری لازم برای جوانانی که بتوانند جامعه‌ای با گسترده‌ترین دامنه آزادی ممکن را تحقق بخشند، ضروری است.

کلید واژگان: آزادی، نسل جوان، جان استوارت میل، امام خامنه‌ای، قرآن کریم، گام دوم انقلاب اسلامی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد الهیات و معارف کلام اسلامی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

zara.sadat90@gmail.com

۲. دکتری قرآن و حدیث، استاد دانشگاه تربیت دبیر رجایی تهران zkashaniha@yahoo.com

## ۴۴. وظایف جوانان در گام دوم انقلاب از دیدگاه رهبر انقلاب با تأکید بر سه اصل تحصیل، تهذیب، ورزش

سیده زینب السادات حسینی<sup>۱</sup>، مرتضی فیروزجاهی<sup>۲</sup>

### چکیده

بیانیه گام دوم در یک تقسیم کلی شامل نگاهی به گذشته، حال و آینده انقلاب اسلامی است و از این منظر، سیاست‌ها و راهبردهای آینده را مشخص نموده است. آرمان ترسیم شده در بیانیه، ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای قیام مهدوی است. در پژوهش حاضر برای پیگیری و بررسی نظرات و راهکارهای رهبر انقلاب برای جوانان در شکل دهی و ایفای نقش و زمینه سازی برای جامعه بزرگ جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه که در این پروژه مربوط به سه محور علم و پژوهش، معرفت و اخلاق و سبک زندگی ایرانی - اسلامی می‌باشد، با توجه و تأکید بر فرمایشات ایشان در سال ۸۲ در جمع انجمن اسلامی دانش آموزی که سفارش به تحصیل و تهذیب و ورزش نمودند، با روش توصیفی - تحلیلی پرداخته می‌شود، با تطبیق فرمایشات مقام معظم رهبری در این جلسه و سایر جلسات در راستای بیانیه گام دوم انقلاب مطالبی به دست آمد که از جمله راهکارهایی خطاب به جوانان است. همچنین نتایج حاصل از این پژوهش عبارتند از اینکه رهبر انقلاب؛ تحصیل و دانش را مقدمه توانمندی کشور و محقق کننده آرمان‌های انقلاب می‌دانند و هدف از آن را خدمت، سعادت بشر، استقرار عدالت، رشد فضایل انسانی و دفاع از حقوق انسان‌ها می‌داند. هر فرد باید ابتدا خودسازی را از خود شروع نموده و اخلاق را رعایت نماید سپس دستگاه‌ها، نهادها و مردم باید معنویات و اخلاق را در جامعه رواج داده و با کانون‌های ضد آن با روشی معقولانه برخورد کنند. ورزش نیز یکی از محورهای مهم سبک زندگی است، چون

۱. دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث دانشگاه مازندران، z.hosseini@umz.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه مازندران، m.firuzjahi@gmail.com

در مکتب اسلامی سلامت جسمی زمینه ساز سلامت روح است و قوت مادی را به قوت معنوی تبدیل نموده و تقویت جسم، تقویت عقل و اعتدال نفس را به دنبال دارد. مطلبی که از این نتایج یافت می‌شود، این نکته است که نقش اصلی و اساسی در زمینه سازی و تحقق گام دوم انقلاب و شکل گیری تمدن نوین اسلامی بر دوش جوانان است که این نقش کلیدی را باید با کسب علم و اشاعه اخلاق و سلامت جسم و روح در خود و دیگران ایفا نمایند که در واقع این امر با جهاد عظیم در این عرصه‌ها دست یافتنی است.

**کلید واژگان:** وظایف جوانان، گام دوم انقلاب، رهبر انقلاب، تحصیل، تهذیب، ورزش.



## ۴۵. بررسی عوامل ایجاد عدالت از منظر قرآن و روایات

مژگان جمالزایی<sup>۱</sup>، دکتر مهرناز گلی<sup>۲</sup>

### چکیده

«عدالت» به عنوان یکی از مهم‌ترین مفاهیمی است که آدمی از دیر باز نسبت به آن شناخت داشته و در واقع به عنوان منبع دستیابی و رسیدن به فضایل مورد توجه همگان بوده است.

در اهمیت عدالت همین بس که اصل دوم از اصول اعتقادی اسلام عدل است. عدل یکی از صفات جمالیه خداوند متعال است و همان طور که توحید با تمام شاخه‌های خود، زیر بنای تمام اصول و فروع اسلامی است و وجود آن در تمام عقاید و وظایف فردی و اجتماعی دیده می‌شود. قرآن درباره عدل به گونه‌ای روشن دستور می‌دهد که پیامبر به مردم بگوید: «... و مامور شدم که میان شما عدالت کنم...»

بنابراین پرداختن به این موضوع مهم می‌آید از این رو در این مقاله تلاش بر آن است تا با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی به بررسی موانع و اسباب دستیابی به عدالت در آیات و روایات بپردازیم. برخی از مهم‌ترین موانع عدالت شامل: تبعیض، ملیت پرستی، تفاخر و تعصب نژادی، تضييع حقوق به بهانه اقلیت دینی و قومی و راهکارهای تحقق عدالت شامل: تقویت تقوا، توجه به اصل مساوات و برابری، توجه به شایسته‌سالاری در گزینش افراد، ترویج امر تعاون و همکاری در بین مردم و اصلاح سیستم حکومتی و نظام اداری است.

**کلید واژگان:** عدل، عدالت، موانع عدالت، اسباب عدالت.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی زاهدان،

mozghan.jamali9797@gmail.com

۲. استادیار گروه علوم و قرآن حدیث دانشگاه سیستان بلوچستان، dr.goli92@gmail.com

## ۴۶. ابعاد عزتمندی انقلاب با رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محمد حسین عسکری<sup>۱</sup>، حجت الله مهربانی کوشکی<sup>۲</sup>

### چکیده

پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ شمسی در ایران از زوایای مختلف قابل بررسی و پژوهش می‌باشد از جمله این موارد مقایسه عزتمندی و استقلال ایران در قبل و بعد از انقلاب اسلامی است. در این مقاله که به روش توصیفی و تحلیلی صورت پذیرفته است مواردی همچون؛ ثبات و امنیت و حفظ تمامیت ارضی، سربلندی در عرصه‌های علم و فناوری، ارتقاء بینش سیاسی آحاد مردم و افزایش چشمگیر معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه به عنوان «ابعاد عزتمندی انقلاب با رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» مورد بررسی قرار گرفته است همچنین با توجه به ابعاد عزتمندی ایجاد شده به واسطه انقلاب اسلامی که منجر به ارایه الگویی از نظام پیشرفته اسلامی ایرانی به جهانیان گردیده و باعث برهم زدن معادلات معمول و رایج حکمرانی بر کشورها گردیده است معرفی شاخصه‌های این عزتمندی که برگرفته از آموزه‌های دینی است، در بخش دوم مقاله معرفی و تبیین گشته است، مواردی همچون؛ اصلاح رابطه خالق با مخلوق، توکل، ولایت پذیری و معنویت گرایی.

کلید واژگان: عزت، بیانیه گام دوم، علم و فناوری، معنویت گرایی

۱. دانشجوی دکتری تفسیر تطبیقی جامعه المصطفی نمایندگی اصفهان، mh1367askari@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری تفسیر تطبیقی جامعه المصطفی نمایندگی اصفهان mh1367askari@gmail.com

---

## ۴۷. مبانی فقهی سه اصل حاکم در روابط بین الملل (عزت، مصلحت، حکمت) با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

---

سید محمود<sup>۱</sup>

چکیده

انسان موجودی اجتماعی است که برای بقای خویش لازم است که با دیگران ارتباط برقرار نماید، اما این ارتباط باید در چارچوب قوانینی باشد که خداوند متعال برای انسان تدوین نموده است. یکی از جنبه‌های ارتباط با دیگران در زمینه امور بین الملل است که خداوند متعال اصولی را حاکم قرار داده است که لازم است در اینگونه روابط بدان توجه شود. فلذا لازم است که این اصول و مبانی آنها مورد بررسی قرار گرفته شود. در منابع اجتهاد برای روابط بین الملل سه اصل عزت، مصلحت و حکمت بیان شده است که این نوشتار به روش توصیفی تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای به بررسی مبانی فقهی این سه اصل در روابط بین الملل پرداخته است. در منابع فقهی برای تبیین این سه اصل آیات و روایات بسیاری وجود دارد که به صراحت این سه اصل را معرفی می‌کند. در بین این اصول، اصل عزت از همه آنها مهم‌تر است، بگونه‌ای که اصل مصلحت و حکمت در راستای تامین اصل عزت می‌باشند.

کلید واژگان: اصل عزت، اصل حکمت، اصل مصلحت، روابط بین الملل.

## ۴۸. بررسی آزادی در بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد فقهی

سکینه گنج خانلو<sup>۱</sup>، سید احمد رضا قاسمی<sup>۲</sup>

### چکیده

تبیین و تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب با هدف راهکارهای اجرایی موجب گفتمان سازی، ایجاد باور عمومی و عملیاتی سازی مفاد آن توسط مسئولین اجرایی خواهد شد. یکی از محورهای اصلی این بیانیه توجه به آزادی است که می‌بایست با تبیین و تشریح آن، به راهبرد و راهکارهای عملی در چهل سال دوم انقلاب بیانجامد. منظور رهبری از واژه آزادی در بیانیه گام دوم یک ابر مفهوم است. این تحقیق، از روش آمیزه‌ای و به کمک اسناد نوشتاری و سامانه‌های رایانه‌ای و نرم‌افزارهای علمی و روش داده‌پردازی توصیفی و تحلیلی بهره برده است. و آزادی در بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد فقهی را مورد بررسی قرار می‌دهد. دستاوردها و نتایج تحقیق عبارت‌اند از: تعریف رهبری از آزادی در بیانیه گام دوم انقلاب، آزادی و برپایی اجتماعات و گردهمایی برای مشورت و تبادل نظر، آزادی رفتاری در آزادی اجتماعی، حدود آزادی از منظر شرع، حکومت و تأمین منزلت آزادی اجتماعی، آزادی و منع ایجاد مزاحمت برای دیگران، آزادی بر مبنای دین، شعار جهانی.

کلید واژگان: آزادی، بیانیه گام دوم انقلاب، فقه، مقام معظم رهبری

۱. دانشجوی دکتری تفسیر و علوم قرآنی موسسه آموزش عالی زینبیه s.farhadi\_ch@yahoo.com

۲. دکتری جامعه شناسی دانشگاه تربیت مدرس p.w1990jan@gmail.com

## ۴۹. تحلیل جایگاه تمدن نوین اسلامی به عنوان بنیادی ترین اصل در بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد گفتمانی

سمانه طهماسبی<sup>۱</sup>، سعید سعیدی<sup>۲</sup>

### چکیده

ایجاد تمدن نوین اسلامی به معنای ایجاد وحدت در جهان اسلام با هدف افزایش کارآمدی و انسجام جهان اسلام در مواجهه با ساخت آینده جهان است. آنچه امروزه انقلاب را دائم تحت تاثیر قرار می دهد وجود چالش است. در واقع چالش ها باعث پویایی جوامع می شوند به شرطی که مواجهه با آنها همراه با تدبیر باشد. در غیر این صورت تبدیل به بحران می شوند. در نتیجه دو چالش آینده انقلاب را می توان ایجاد تمدن نوین اسلامی و تقابل تمدنی با جهان غرب عنوان کرد که در این تقابل جهان اسلام باید ارائه دهنده نسخه راه گشا و رهایی بخشی برای جوامع انسانی در چارچوب نیازهای آینده بشری باشد از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی جایگاه تمدن نوین اسلامی در گفتمان گام دوم انقلاب صورت پذیرفته است و در تلاش است به این پرسش پاسخ دهد که با توجه به رویکرد گفتمانی تمدن نوین اسلامی در گفتمان گام دوم انقلاب دارای چه جایگاهی است؟ این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی این فرضیه را مطرح می کند که «تمدن نوین اسلامی در عصر حاضر از مهمترین آرمان های انقلاب اسلامی به شمار می رود به طوری که ماحصل و خلاصه گفتمان گام دوم انقلاب تشکیل تمدن نوین اسلامی است».

**کلید واژگان:** تمدن نوین اسلامی، گفتمان، گام دوم انقلاب، مقام معظم رهبری

۱. دانشجوی دکتری علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی، samaneh.tahmasbi1368@gmail.com.

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم سیاسی و روابط بین الملل دانشگاه آیت الله بروجردی، saeed.saeeedi27332@gmail.com

## ۵۰. عوامل انقراض تمدن‌ها از منظر قرآن و حدیث و با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب

فاطمه غلامی<sup>۱</sup>، محبوبه کیانی<sup>۲</sup>

### چکیده

تمدن و تمدن‌سازی از مهم‌ترین مسائل جامعه و حکومت اسلامی است. بیانیه گام دوم بسان چراغ هدایتی، راهبر ملت به سوی تمدنی متعالی است که تدوین و نگارش آن توسط امام خامنه‌ای (دامت برکاته)، نشان از دغدغه‌مندی ایشان نسبت به ایجاد تمدن نوین اسلامی است. رهبری تاکید دارند که برای ادامه راه و ساختن تمدنی که زمینه ساز ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الیه باشد، باید شناخت دقیق و درستی نسبت به گذشته داشته باشیم. لذا مهم‌ترین منابع اخبار گذشتگان برای عبرت آموزی، آیات و روایات هستند. در این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از شیوه کتابخانه‌ای، و با نگاه ویژه به بیانیه گام دوم انقلاب، عوامل انقراض تمدن‌ها از منظر قرآن و احادیث مورد بررسی قرار گرفته است، که با بررسی چالش‌ها و آسیب‌هایی که منجر به انقراض تمدن شده است نسبت به عوامل عدم پایداری تمدن اسلامی هشدار می‌دهد. از جمله این عوامل عدم تکافل، توازن و عدالت اجتماعی، هنجارشکنی و فساد در اخلاق، دوری از استقلال و آزادی، غفلت از نظارت و کنترل اجتماعی، خرافه‌گرایی و انحراف در دین، عدم وجود زمامدارن شایسته و... است. باید توجه داشته باشیم که اصلاح جامعه انسانی برای تمدن‌سازی یا بقای تمدنی متعالی و پایدار، فقط با ضوابط و اصول الهی میسر است.

کلید واژگان: انقراض، تمدن، قرآن، احادیث، بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. طلبه سطح ۳ رشته تفسیر قرآن و کارشناسی ارشد رشته فلسفه و کلام، z.gholami135@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام ملایر k.kiani8320@yahoo.com

## ۵۱. تاثیر اشرافیت و تجمل گرایی در انحطاط جامعه اسلامی از منظر قرآن

خدیدجه حسین زاده باردئی<sup>۱</sup>، زهره خورشیدی فر<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

تمدن نوین اسلامی حالت توسعه یافته جامعه اسلامی را ترسیم می‌کند که دارای شاخصه‌هایی است. در برابر شکل‌گیری این شاخصه‌ها ترویج سبک زندگی غربی یکی از هشدارهای مورد توجه بیانیه گام دوم است. تجمل‌گرایی و اشرافیت از جمله پیامدهای سبک زندگی غربی است که در آیات زیادی از قرآن به عنوان یکی از عوامل انحطاط جامعه اسلامی معرفی می‌شود. نوشتار پیش‌رو با روش توصیفی-تحلیلی به تحلیل نقش اشرافیت و تجمل‌گرایی در انحطاط جامعه اسلامی در آیات قرآن می‌پردازد. یافته‌های تحقیق حاکی از این است که اشرافیت پیامدهای جبران‌ناپذیری بر طبق آیات قرآن دارد؛ از جمله آثار بینشی اشرافیت بر انحطاط جامعه انکار یا تشکیک در عقاید حقه، ترویج عقاید باطل، جابجایی ارزش‌ها و ترویج حس گرایی است و از جمله تاثیرات رفتاری این خو مصرف گرایی، گسترش فساد، اعراض از جهاد و مقاومت، ترویج فساد اخلاقی، تخریب رهبران الهی را می‌توان نام برد.

کلید واژگان: اشرافیت، مترفان، تجمل‌گرایی، انحطاط جامعه اسلامی، انکار عقاید حقه؛

فساد اخلاقی.

۱. دانش‌آموخته سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء و مدرس

مجتمع عالی بنت‌الهدی؛ hosinzadeh110@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ جامعه الزهراء علیها السلام؛ z.khorshidifar2@gmail.com

## ۵۲. نقش گفتمان سازی معلمان در تحقق تمدن نوین اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی

زینب طیبی<sup>۱</sup>، فروغ صالحی زاده<sup>۲</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی رقم خورد تا پیام تحقق پیشرفت همراه با مقاومت را به جهانیان برساند. در طلوعه چهلمین حیات انقلاب اسلامی ایران، رهبر معظم انقلاب با صدور بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مسیر تمدن سازی اسلامی را نشان دادند و با تأکید بر نقش جوانان در حفظ و بقای نظام مقدس جمهوری اسلامی، از هفت میدان برای تحقق بیانیه و دستیابی به تمدن اسلامی سخن به میان آوردند. در این بیانیه، تعلیم و تربیت، خط مقدم تمدن سازی و معلمان افسران سپاه پیشرفت خوانده شده اند چراکه تمدن سازی اسلامی از تعلیم و تربیت و از معلمان آغاز می شود. این پژوهش با روش تحقیق کتابخانه ای و به صورت توصیفی و تحلیلی به بررسی نقش معلمان در ایجاد حلقه های میانی و گفتمان سازی در شکل گیری تمدن نوین اسلامی پرداخته است. یافته های پژوهش حاضر نشان می دهد که رهبر معظم انقلاب اسلامی برای تمدن سازی روش حلقه های میانی که برگرفته از آیه ۱۴۳ سوره بقره است را معرفی نموده اند. این حلقه ها متشکل از خود مردم است که ایده ها را به برنامه های مدیریتی و راهبرانه تبدیل می کنند. بر این اساس معلمان باید با گفتمان سازی در قالب حلقه های میانی به ایده ها و برنامه های موجود جامه عمل پوشانده و آنان را در نظام تعلیم و تربیت تحقق بخشند.

کلید واژگان: گام دوم انقلاب اسلامی، تمدن نوین اسلامی، گفتمان سازی معلمان، حلقه های میانی معلمان.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان استان قم، f.salehizadeh2020@gmail.com



## ۵۳. نقش عدالت در نظریه ولایت فقیه با تأکید بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

زینب طیبی<sup>۱</sup>، فاطمه خسروپناه<sup>۲</sup>

### چکیده

عدالت به معنای توزیع عادلانه میان افراد، با توجه به جایگاه اجتماعی آنان است. حضور عدالت در جامعه امری بسیار ضروری است؛ زیرا وجود عدالت سبب پیشرفت تمامی اقشار جامعه است. شخصی باید در رأس جامعه وجود داشته باشد تا این عدالت را بر پا کند؛ زیرا یک جامعه هر چقدر هم که تصمیم به اجرای عدالت داشته باشد باز هم نیاز به رهبر دارد. مسئولیت رهبری جامعه از آغاز خلقت بر عهده پیامبران و معصومان بوده است. حال که در شرایط غیبت معصوم هستیم کسی باید به جای ایشان این وظیفه را بر عهده بگیرد که نزدیک به حالات ایشان است؛ فقیه جامع الشرایطی که قدرت مدیریت سیاسی داشته باشد تا با وجود ایشان هم جامعه به درستی اداره شود و هم اسلام در جامعه پیاده شود. کسی است که می‌تواند وظایف امام معصوم را بر عهده بگیرد. این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی و شیوه کتابخانه‌ای، به تعریف ولایت فقیه و عدالت و همچنین ضرورت وجود عدالت پرداخته است تا ثابت کند که باید عدالت را ولی فقیه جامع الشرایط در جامعه اجرا کند. در این جستار نقش عدالت در نظریه ولایت فقیه بیان شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد هدف خلقت و حرکت همه مخلوقات نزدیکی به حق تعالی و کمال مطلق است و رهبری می‌تواند جامعه را به کمال مطلق هدایت کند که خود عادل باشد و در جامعه عدالت را برقرار کند.

کلید واژگان: عدالت، نظریه ولی فقیه، رهبر، گام دوم انقلاب اسلامی

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه علمیه عالی حضرت آمنه ۱۱، za.hasani94@gmail.com

## ۵۴. علل انحطاط جوامع اسلامی و راهکارهای مقابله با آن از دیدگاه امام خمینی علیه السلام و

### مقام معظم رهبری

زینب طیّبی<sup>۱</sup>، فاطمه خسروپناه<sup>۲</sup>

چکیده

علل انحطاط و عقب ماندگی جوامع از موضوعاتی بسیار مهمی است که نظر دانشمندان اسلامی را به خود جلب کرده است. از دیدگاه امام خمینی علیه السلام، انحطاط جامعه اسلامی دو عامل خارجی و داخلی دارد؛ دور بودن از اسلام، جدایی دین از سیاست، اختلاف میان مسلمانان و وابستگی دولت‌ها به ابر قدرت‌های جهان از علل داخلی انحطاط هستند و متحجر نشان دادن اسلام توسط بیگانگان، تفرقه افکنی میان کشورهای اسلامی، استفاده از ذخایر طبیعی مسلمانان و تهاجم فرهنگی ایجاد شده توسط ابر قدرت‌ها، علل خارجی انحطاط جوامع اسلامی به شمار می‌آیند. نتایج این جستار که با روش توصیفی و تحلیلی و به صورت کتابخانه‌ای سامان یافته است، نشان می‌دهد که از نظر مقام معظم رهبری (مدظله)، انحطاط در جوامع اسلامی به خاطر هوس‌های پراکنده، شک و تردید در افراد، نداشتن آرمان صحیح، تقلید از غرب، علم بدون تذکیه، افکار متحجران غرب زده و فقدان آرمان صحیح در مسلمانان است. امام خمینی علیه السلام برای مقابله با انحطاط جوامع مسلمان راهکارهایی چون: بیداری مسلمانان، بازگشت به اسلام اصیل، اعتماد به نفس و خودباوری و افزایش وحدت میان مسلمانان ارائه داده‌اند. مقام معظم رهبری نیز راهکارهایی چون: بهره‌گیری از علم، تقویت رابطه با خدا، جلوگیری از غرور، توجه به شعارهای انقلاب، پایبندی به اصول، دفاع از مظلوم را یاد نموده‌اند.

کلید واژگان: علل انحطاط، امام خمینی علیه السلام، جوامع اسلامی، مقام معظم رهبری.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه عالی حضرت آمنه علیها السلام، za.hasani94@gmail.com، ۱۱

## ۵۵. شاخصه‌های فرهنگی و سیاسی حفظ و تداوم انقلاب از دیدگاه رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، سمیه احمدی طیفکانی<sup>۲</sup>، آسیه گلستانی<sup>۳</sup>

### چکیده

پیروزی انقلاب ایران، در رویارویی با مسائل سیاسی جهان و منطقه نقش تعیین کننده‌ای ایفا کرد و سبب شد که بیداری عمیقی در میان ملل جهان به ویژه مسلمانان به وجود آید. در این شرایط، دشمن با تهاجم فرهنگی به باورها و بنیان‌های فرهنگی ما هجوم کرد تا بتواند دیدگاه‌های تازه را به قصد جایگزینی و بی‌هویت کردن فرهنگ غنی اسلام جایگزین کند؛ از این رو تبیین شاخصه‌های فرهنگی و سیاسی حفظ و تداوم انقلاب از دیدگاه رهبری حائز اهمیت است. در این تحقیق به مفهوم و ویژگی‌های انقلاب اسلامی، اهمیت و ضرورت حفظ نظام اسلامی پرداخته شد و بعد از آن به تبیین شاخصه‌های فرهنگی که معنویت، ترویج فرهنگ اسلام و انقلاب در کانون‌های فرهنگ، تعمیق و رشد کیفی فرهنگ عمومی جامعه، ترویج فرهنگ عاشورا و شهادت، زنده نگه داشتن یاد امام خمینی علیه السلام و اندیشه دینی و سیاسی ایشان، توجه به هنر اصیل اسلامی، توجه جدی به علم و تحقیق، تقویت خودباوری و اعتماد به نفس ملی، نهادینه کردن فرهنگ کار، ترویج و گسترش زبان فارسی از اهم آن‌ها بود. از اهم شاخصه‌های سیاسی ولی فقیه و رهبری، حضور مردم، وحدت، قانون‌گرایی، ایستادگی و مقاومت راه دفاع از اسلام و انقلاب، حفظ منش و غیرت انقلابی، حضور فعال روحانیت، اجرای فریضه امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح مفاسد و رعایت سه اصل عزت و حکمت و تقیه در سیاست خارجی است. از رهگذر تبیین این

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۳ کلام اسلامی، مؤسسه آموزش عالی فاطمه معصومه، s.ahmadi\_t@yahoo.com

۳. دانش پژوه سطح ۴ مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی جبرفت، s.ahmadi\_t@yahoo.com

شاخص‌ها از بیانات مقام معظم رهبری با روش توصیفی و تحلیلی به صورت کتابخانه‌ای، امید است که بتوان با بصیرت عمیق راهکارهایی متناسب با این مبانی اتخاذ کرد و جهت حفظ و استمرار انقلاب از آن‌ها مدد جست.

کلید واژگان: شاخصه فرهنگی، شاخصه سیاسی، حفظ انقلاب، امام خمینی علیه السلام، رهبر معظم انقلاب، اسلامی

## ۵۶. راهکارهای گسترش عدالت اجتماعی از دیدگاه نهج البلاغه و مقام معظم رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، زهرا کهوری<sup>۲</sup>، سلیمه سالاری پور<sup>۳</sup>

چکیده

عدالت اجتماعی، یکی از اهداف اصلی پیامبران و ائمه اطهار<sup>علیهم السلام</sup> برای تشکیل جامعه توحیدی و سعادت‌مند بوده است که به منظور حفظ حقوق همه مردم باید در جامعه اجرا شود. این مسئله نه تنها در میان مسلمانان از اهمیت زیادی برخوردار است، بلکه اندیشمندان غرب و شرق نیز به آن پرداخته‌اند. حضرت علی<sup>علیه السلام</sup> به عنوان زمامدار و حاکم جامعه اسلامی، این مهم را در جامعه اسلامی آن روز اجرا کرده و همواره کارگزاران را به رعایت آن دستور داده‌اند و راهکارهایی را بیان کرده‌اند. مقام معظم رهبری نیز به عنوان یک رهبر که پیرو مکتب اسلام و اهل بیت عصمت و طهارت<sup>علیهم السلام</sup> است، با تأسی از سیره علوی، این راهکارها را به مردم و مسئولین گوشزد نموده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که از جمله این راهکارها که مربوط به مردم و مسئولین است عبارت‌اند از: توجه به تعالیم اسلام، امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه با فقر، فساد، تبعیض که اجرای آن‌ها در بطن جامعه، عدالت اجتماعی را در پی خواهد داشت. این تحقیق از نوع تحلیلی - توصیفی و به روش کتابخانه‌ای است.

کلید واژگان: عدالت اجتماعی، نهج البلاغه، جامعه اسلامی، امام خامنه‌ای<sup>علیه السلام</sup>.

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش‌آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه الزهراء<sup>علیها السلام</sup> بندرعباس، z.kahoori@chmail.ir

۳. دانش پژوه سطح ۳ کلام با گرایش امامت موسسه آموزش عالی حوزوی فاطمه معصومه<sup>علیها السلام</sup> بندرعباس  
salime.s@chmail.ir

## ۵۷. بایسته‌های تمدن نوین اسلامی در قرآن و سنت با تأکید بر بیانیه گام دوم

زینب طیبی<sup>۱</sup>، مریم جعفری سراجی<sup>۲</sup>

چکیده

تمدن و تمدن سازی از مقوله‌های قابل توجه و پر اهمیت جامعه انسانی است. تمدن تداعی کننده مفهوم گسترده‌ای از مجموعه‌ای از پیشرفت‌ها، علوم، فرهنگ و آداب و رسوم است. تمدن اسلامی نیز از آنجا قابل توجه است که اسلام داعیه کمال را دارد. پس انتظار می‌رود هر آنچه را که لازمه رشد همه جانبه انسان است، ارائه و ضمانت کند. مقام معظم رهبری برای توسعه تمدن اسلامی که از زمان رسول مکرم اسلام ﷺ آغاز شده، نظریه تمدن نوین اسلامی را مطرح کرده اند. با بررسی و تحلیل بیانات معظم له، استفاده می‌شود که اهم شاخصه‌های اختصاصی تمدن نوین اسلامی عبارت است از: محوریت قوانین قرآنی، خردورزی، توجه به علم و تولید علم، اخلاق، مجاهدت در راه خدا، حکومت مردمی دینی، پرهیز از تحجر، ایجاد رفاه عمومی و استقرار عدالت در همه ابعاد جامعه. مقام معظم رهبری برآنند که در تحقق تمدن نوین اسلامی، توجه به مسائل نوین از جمله ابتکار و خلاقیت، توجه به رسانه‌های مدرن، هنر، بهبود روابط بین الملل و صدور احکام فقهی مناسب با نیازهای جدید بشری، باید مورد توجه قرار گیرد. ایشان تمدن اسلامی را فضایی می‌داند که انسان در آن فضا به لحاظ معنوی و مادی می‌تواند رشد کند و به غایات مطلوبی که خدای متعال برای او مقدر کرده است برسد. این پژوهش به روش کتابخانه‌ای و اسنادی و پردازش توصیفی تحلیلی انجام گرفته است.

کلید واژگان: تمدن نوین اسلامی، انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی.

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. Ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۴ فقه خانواده، دانش آموخته مرکز تربیت مدرس صدیقه کبری (ع.ق.م)،  
m.Jafarisaraji@gmail.com

## ۵۸. عوامل عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب

فاطمه سالاری<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی ایران به عنوان یکی از بزرگترین رویدادهای قرن بیستم که بر پایه تفکر شیعی و با حضور اقشار مختلف مردم و رهبری بی بدیل معمار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی علیه السلام در سال ۱۳۵۷ به پیروزی رسید، و جمهوری اسلامی ایران در سالیانی که گذشت پرچم عزت و اقتدار ایران را در منطقه به اهتزاز درآورد. بیانیه‌ای گام دوم انقلاب، از جانب مقام معظم رهبری برای ملت شریف ایران بیان شده، که با پیاده کردن آن در جامعه، زمینه سازی برای ظهور حضرت مهدی عجل الله فرام می‌شود و آرمان‌های انقلاب به تحقق می‌پیوندد. از این رو محقق در این نوشتار با عنوان "عوامل عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب" به تبیین و بررسی عوامل اعتقادی، رفتاری و اخلاقی عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی، به روش نقلی و حیاتی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی در سه بخش: عوامل اعتقادی عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی و عوامل رفتاری عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی و عوامل اخلاقی عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی، مورد بررسی قرار گرفته است. از جمله عوامل اعتقادی عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی طاعت و بندگی، تقوا و خود نگه داری، عقیده و ایمان، ایثار و شهادت است. از جمله عوامل رفتاری عزت و پیشرفت انقلاب اسلامی عزت ملی در مرتب انقلاب اسلامی، ولایت‌مداری، قیام یکپارچه مردم، وحدت و هماهنگی مراکز الهام بخش انقلاب اسلامی، پیشتاز بودن روحانیت مبارز، تمسک به قرآن در اسلام است.

کلید واژگان: عزت، پیشرفت، عوامل عزت انقلاب، انقلاب اسلامی

۱. دانش پژوه سطح ۲ حوزه علمیه ریحانه الرسول علیه السلام جزیره قشم، s.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۵۹. شرایط و موانع تحقق جهادکبیر در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی با تأکید بر بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

زینب طیبی<sup>۱</sup>، آسیه گلستانی<sup>۲</sup>، فاطمه مدبر<sup>۳</sup>

چکیده

جهادکبیر یکی از مفاهیم مقاومتی است که به فرموده مقام معظم رهبری، برای عدم تبعیت از دشمن است. رهبر معظم انقلاب به صورت ویژه در مقابله با جنگ نرم در سال ۱۳۹۵ این مفهوم را مطرح فرمودند. این مفهوم خاستگاه قرآنی دارد و به عدم تبعیت از دشمن تفسیر شده است. در این مقاله به ارائه شرایط و موانع تحقق جهاد کبیر در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی از منظر مقام معظم رهبری پرداخته شده است. ارائه این مطالب، سبب می‌شود جامعه به ضرورت این جهاد پی ببرد و با راه‌های تحقق آن آشنا شود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که دشمن با نفوذ فرهنگی خواسته افکار جوانان و جامعه را استکبار پذیر کند. شرایط تحقق جهاد کبیر در عرصه فرهنگی لزوم بصیرت، قدرت تقوا و... است و موانع آن: ترس از قدرت‌ها، پذیرش تفکر آمریکایی و... است. دشمن با عقب نگه داشتن کشور سعی بر تسلط بر آن دارد؛ بنابراین نخبگان باید برای پیشرفت کشور تلاش کنند و مسئولین باید حامی آنان باشند. تحقق جهادکبیر در عرصه اجتماعی شامل: علم ابزار پیشرفت، علوم سودمند و... است و موانع آن در بیانات رهبری، احساس خود کم بینی و تلاش دشمن در توقف حرکت علمی است. این نوشتار با روش تحقیق کتابخانه‌ای سامان یافته و پردازش اطلاعات با روش تحقیق تحلیلی - توصیفی صورت گرفته است.

**کلید واژگان:** جهاد کبیر، شرایط فرهنگی، شرایط اجتماعی، مقام معظم رهبری.

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، tazayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۴ فقه خانواده موسسه آموزش عالی معصومیه قم، دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی جبرفت، s.ahmadi\_t@yahoo.com

۳. دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا علیها السلام بندرعباس s.ahmadi\_t@yahoo.com



---

## ۶۰. نقش کنشگری حضرت زینب علیها السلام در حفظ و صدور انقلاب (با محوریت امر به معروف و نهی از منکر)

---

فرانک بهمنی<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی به دوّمین مرحله خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی رسیده است و نیازمند تلاشی مضاعف برای پاسداری و تداوم است. با عنایت به اهمیت اجرای امر به معروف و نهی از منکر در حفظ انقلاب و صدور آن، حفظ دین در جامعه اسلامی و چالش های موجود در اجرای آن، پژوهشگر به بررسی نقش کنشگری حضرت زینب علیها السلام در نهضت عاشورا پرداخته است. هدف اصلی تبیین نقش کنشگری بانو و الگوبرداری از آن برای دستیابی به راهبردهای عملیاتی اجرای امر به معروف و نهی از منکر است که به شیوه توصیفی - تحلیلی صورت پذیرفته است. یافته حاکی از آن است که حضرت زینب علیها السلام، با شناخت کامل معروف و منکر، اطاعت قلبی نسبت به آن و اجرای عملی آن در زندگی فردی و اجتماعی، به تفاوت های فردی انسانها توجه داشته اند. عزت نفس که موجب صلابت و اقتدار در برابر مرتکبین منکر می گردد و هم چنین تواضع در برابر بندگان خدا که گاهی مرتکب خطا نیز می شوند از اصولی است که رغبت افراد را در رعایت معروف و دوری از منکر افزایش می دهد. با رعایت مراتب و شوونات امر به معروف و نهی از منکر که از جمله مولفه های ارتباط انسان با دیگران می باشد نیز تاثیر پذیری افراد به پذیرش معروف و دوری از منکر چندان می گردد.

کلیدواژگان: امر به معروف، نهی از منکر، حضرت زینب علیها السلام، نهضت عاشورا، راهبردهای اجرای امر به معروف

## ۶۱. تبیین مقوله «پیشرفت» در اندیشه مقام معظم رهبری دامت برکاته در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

میشم ناظمی<sup>۱</sup>

چکیده

تبیین اندیشه‌های مترقی مقام معظم رهبری در حوزه‌های گوناگون علمی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و غیره و کنکاش در منویات، خواسته‌ها، تصریحات و تأکیدات ایشان در موضوعات نوپدید و یا مفهوم جدید دادن به تعاریف متعارف و مرسوم، در بیانات و سخنرانی‌های ایشان که در مسیر رشد و تکامل فردی و اجتماعی جامعه نمونه اسلامی مورد نیاز است، می‌بایست همواره مورد مذاقه پژوهشگران برای تشریح ابعاد گوناگون آثار و برکات آن باشد. با توجه به اینکه یکی از تأکیدات معظم‌له در سال‌های اخیر به مناسبت شعار دهه چهارم انقلاب اسلامی، یعنی دهه «پیشرفت و عدالت»، مقوله «رشد و پیشرفت» بوده عنوان این پژوهش «تبیین مقوله پیشرفت در اندیشه مقام معظم رهبری (دامت برکاته)» است که با روش توصیفی تحلیلی و به هدف تبیین صحیح از این مقوله صورت پذیرفته است. در اندیشه ایشان برای فرایند سیر و حرکت تکاملی و تعالی همه‌جانبه کشور آنچه بایستی مورد توجه جدی قرارگیرد، رشد همه‌جانبه امور به دور از آسیب و زیان است و برای این فرایند به مفهوم کلیدی «پیشرفت» تأکید دارند و در مناسبت‌های مختلف زوایای مختلف آن را تبیین کرده و آن را به صورت مرحله‌ای در مقابل «توسعه» همواره به کار برده‌اند به گونه‌ای که در مهم‌ترین بیانیه ایشان در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز گام دوم انقلاب اسلامی، با دقت از واژه راهبردی «پیشرفت» به عنوان یک ایده تأسیسی استفاده کردند و مطلقاً از کلمه «توسعه» استفاده نکرده‌اند.

کلیدواژگان: اندیشه مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم، پیشرفت، توسعه.

۱. دانش‌آموخته دکتری رشته قرآن و تربیت جامعه المصطفی العالمیه، maysanaz118@gmail.com

## ۶۲. بررسی پیشینه نظارت و کنترل در قرآن، روایات و تاریخ تمدن اسلامی

محمد علی رضایی اصفهانی<sup>۱</sup>، سید امان الله حسینی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

در بیانیه گام دوم انقلاب، ضمن توصیه به قاطعیت و حساسیت «دستگاه‌های نظارتی» در برخورد با مفاسد، از این دستگاه‌ها به عنوان پیشگامان پیشگیری و مبارزه با فساد سخن گفته شده است. این بیان برگرفته از آموزه‌های قرآنی و روایی است چرا که نظارت در دین اسلام و آموزه‌های دینی از اهمیت بالایی برخوردار است و در قرآن کریم، روایات معصومین و تاریخ تمدن اسلامی، از دستگاه‌های مختلف نظارتی سخن رفته و نقش تعیین کننده دستگاه نظارتی را در کنترل و اصلاح فرد و جامعه، بیان کرده است. مسئله نظارت می‌تواند از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار بگیرد. هدف از تحقیق پیش رو، بررسی پیشینه نظارت در منابع دینی (قرآن، روایات و تاریخ تمدن اسلامی) است. این پژوهش، با مدنظر قراردادن، کلید واژه «دستگاه نظارتی»، سعی می‌کند، با روش توصیفی تحلیلی، اهمیت، جایگاه، و انواع دستگاه‌های نظارتی بیان شده در منابع سه گانه یاد شده، را مورد بررسی قرار دهد.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در منابع سه گانه، نظارت به عنوان کنترل کننده، جهت دهنده و اصلاح کننده اعمال و رفتارهای انسانی دانسته شده و از سازوکارهای مختلف نظارتی در زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها سخن گفته است. همچنین در بررسی تاریخ تمدن اسلامی مشخص شد که برخی از سازوکارهای نظارتی در جامعه اسلامی، از شهرت بیشتری برخوردار بوده و به عنوان دستگاه‌های نظارتی اسلامی می‌توان از آنها یاد کرد. کلید واژگان: نظارت، دستگاه‌های نظارتی، پیشینه نظارت، قرآن کریم، روایات، تمدن

اسلامی

۱. استاد تمام و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی [info@rezaeesfahani.com](mailto:info@rezaeesfahani.com)

۲. دانشجوی دکتری قرآن و مدیریت جامعه المصطفی العالمیه، [amanhassani92@gmail.com](mailto:amanhassani92@gmail.com)

### ۶۳. عناصر اقتدار بین المللی انقلاب اسامی ایران در بیانیه گام دوم انقلاب

محسن اصغری<sup>۱</sup>

چکیده

اقتدار، حق مشروع برای نفوذ یا هدایت رفتار دیگران است. این حقیقت در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مورد تاکید مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای قرار گرفته است. نوشتار حاضر پیرامون بررسی اقتدار جمهوری اسلامی ایران سامان یافته است. هدف از پژوهش، تبیین چیستی چرایی و چگونگی حضور مقتدرانه جمهوری اسلامی در حوزه منطقه‌ای و بین المللی می‌باشد.

نتایج تحقیق با روش تحلیلی و توصیفی، مبین این نکات است که عناصر اقتدار انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگی مشروعیت دینی، تکلیف محوری، شهادت طلبی و گفتمان سازی است و در حوزه سیاسی گفتمان اسلام سیاسی، امت واحده اسلامی، انقلابی‌گری، پیروزی بر فتنه‌های ملی و بین المللی، مبارزه با تروریسم، تکفیر و مقبولیت و در حوزه نظامی داشتن قدرت دفاعی و نظامی، توجه به ارزش‌های والای اسلامی و انقلابی، معنویت، شجاعت، ولایت پذیری بی نظیر در کادر سازی و در حوزه بین المللی ارائه الگوی جهانی‌گرایی اسلامی، گفتمان مهدویت است.

**کلید واژگان:** اقتدار، مشروعیت، استکباری ستیزی، مقبولیت مردمی، بیانیه گام دوم.

۱. استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم و استاد دانشگاه مجازی جامعه المصطفی و سطح ۴ موسسه بین

## ۶۴. مستندسازی قرآنی سخنان مقام معظم رهبری در باره راهکارهای عزت مندی اقتصادی جامعه

ظفر عباس رضوی<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از مفاهیم مهم و کاربردی در قرآن کریم و روایات، عزت مومنان است. همین امر در سخنان مقام معظم رهبری نیز به کار رفته است. این معنا، دارای ابعاد مختلفی مانند سیاسی، جهادی، فرهنگی و اقتصادی است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی راهکارهای عزت مندی اقتصادی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستندسازی سخنان ایشان با آیات و روایات مربوطه می باشد.

نوع این تحقیق تحلیلی - توصیفی است و سعی شده پس از بررسی سخنان مقام معظم رهبری و مستندسازی سخنان ایشان با آیات و روایات مربوط، به شیوه کتابخانه‌ای و تحلیل درون متنی، به بررسی سخنان پرداخته شود. از نتایج این پژوهش می توان به این نکته اشاره کرد که از جمله راهکارهای عزتمندی جامعه مؤمنان در بعد اقتصادی، تولید، مبارزه با مفاسد اقتصادی و انفاق است که باید در جامعه به صورت جدی مورد توجه و عمل واقع شود تا جامعه به عزتی که شایسته یک جامعه مؤمن است برسد.

کلید واژگان: عزتمندی اقتصادی، مقام معظم رهبری، اقتصاد، مؤمنان، تولید، مبارزه با

اقتصادی

## ۶۵. مستندات قرآنی و روایی عزت ملی؛ عوامل و موانع آن

مجتبی میرزایی<sup>۱</sup>، مسعود شیرازی<sup>۲</sup>

### چکیده

حضرت آیت الله خامنه‌ای یکی از بزرگترین و تأثیرگذارترین رهبران دینی جهان هستند، که تطبیق کلام ایشان با کلام صاحبان دین امری ضروری و بدیهی است. مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، در توصیفه ششم، به یک اصل کلّی در روابط بین الملل جمهوری اسلامی ایران، اشاره فرموده اند. و این اصل را دارای سه شاخه می‌دانند، عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن. در این مقاله بدنبال یافتن مستندات قرآنی و روایی شاخه عزت ملی مطرح شده در بیانیه گام دوم انقلاب در ارتباطات بین الملل جمهوری اسلامی ایران با سایر دولت‌های جهان هستیم. از جمله دستاوردهای این تحقیق با روش تحقیق کتابخانه‌ای، تطابقات رفتاری و گفتاری رهبری در سیاست‌های بین المللی جمهوری اسلامی ایران با رفتارها و گفتارهای قرآنی و روایی ائمه شیعه علیهم‌السلام است. این تحقیق سند محکمی بر اعتقاد ما بر نایب بودن مقام معظم رهبری از امام زمان عجل‌الله‌فرجه است و هیچگونه شکی در مشروعیت الهی ایشان باقی نمی‌گذارد.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، مستندات قرآنی و روایی بیانیه گام دوم انقلاب، روابط بین

الملل، عزت ملی.

۱. دانش پژوه درس خارج مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم‌السلام قم، mojtabamirzaey@yahoo.com

۲. دانش پژوه سطح ۳ حوزه علمیه قم، nosrat1214@gmail.com

## ۶۶. اعتلای جامعه آرمانی اسلامی در پرتو آیات امامت با تأکید بر سخنان مقام معظم رهبری

طاهره ماهروزاده<sup>۱</sup>، خدیجه ضیایی<sup>۲</sup>

چکیده

قران و اهل بیت علیهم السلام، دو منبع اساسی در فهم معارف اسلامی و هدایتگر انسان به سوی بهترین و استوارترین راه کمال و سعادت انسان است. خداوند متعال در قران، آیاتی را به وصف چنین انسان‌های شایسته‌ای اختصاص داده است.

در این تحقیق، به روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای درصدد پاسخگویی به این پرسش هستیم که شاخص‌های الگویی آیات مربوط به امامت در تحقق جامعه آرمانی اسلامی با تأکید بر سخنان مقام معظم رهبری، چگونه منشأ اثر است؟

یافته‌های پژوهش، نشان می‌دهد با توجه به شاخص‌های الگویی آیات امامت، مردم و مسئولان جامعه آرمانی اسلامی عزم خود را جزم نموده تا با داشتن روحیه ولایت‌پذیری و اطاعت از امام در رشد معنوی و مادی افراد جامعه که لازمه اعتلای جامعه آرمانی اسلامی است، تلاش نمایند و بر اساس معرفت بالای مردم نسبت به بهره‌گیری از شاخصه‌های الگویی آیات امامت، اعتلای جامعه آرمانی اسلامی را از طریق سبک زندگی اسلامی فردی و اجتماعی و نیز اعتلای اخلاق، فرهنگ، اقتصاد به منصفه ظهور رسانند.

کلید واژگان: امامت، جامعه آرمانی، آیات امامت، جامعه آرمانی اسلامی، مقام معظم

رهبری

۱. استادیار. عضو هیئت علمی مجتمع آموزش عالی بنت الهدی و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی

جامعة الزهراء mahrozadeh@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری تفسیر تطبیقی بنت الهدی kziaii@yahoo. Com

## ۶۷. نقش قرآن در ظهور تمدن اسلامی

زینب زمانی انالوجه<sup>۱</sup>

### چکیده

دین مبین اسلام، به عنوان تنها دینی است که به تمام ابعاد زندگی انسان توجه ویژه‌ای نموده است. اسلام دین تربیت و تمدن ساز است و نقطه آغاز شکوفایی علوم در تربیت و تمدن اسلامی، قرآن کریم است. این مقاله، بر آن است که با روش توصیفی - تحلیلی به نقش قرآن در ظهور تمدن اسلامی بپردازد.

طبق روش توصیفی و تحلیلی، نتیجه گرفته شد که مسلمانان، علوم خویش را از تحقیق و جستجو در معانی و مفاهیم آیات قرآن آغاز کردند و لهذا نخستین شهری که جنب و جوش علمی در آن پیدا شد مدینه بود، و نخستین مراکز علمی مسلمین مساجد بود و نخستین موضوعات علمی آنان مسائل مربوط به قرآن، و نخستین معلم شخص رسول اکرم است. علم قرائت، تفسیر، کلام، حدیث، رجال، لغت، نحو، صرف، بلاغت و تاریخ و سیره که جزء نخستین علوم اسلامی است که همگی زاینده قرآن می‌باشند. ضمن اینکه قرآن، در بنیان‌گذاری سنگ بنا و فرهنگ و تمدن اسلامی نقش بسزایی داشته و از همان قرن نخست هجری، ابعاد تمدن‌سازی اسلام نمود عینی یافت.

کلید واژگان: اسلام، تمدن، تمدن اسلامی، قرآن.



---

## ۶۸. رسالت و وظایف حوزه علمیه انقلابی در تحقق گام دوم

---

سهیلامرادی<sup>۱</sup>

چکیده

تداوم انقلاب اسلامی، منوط به تلاش انقلابی حوزه‌ها و علما است و این امر ضرورت حوزه‌های انقلابی را می‌رساند. از این رو این مقاله برآن شده که به بررسی رسالت و وظایف حوزه‌های انقلابی در راستای تحقق گام دوم انقلاب بپردازد.

با روش توصیفی و تحلیلی، نتیجه گرفته شد که رسالت حوزه انقلابی از دیدگاه امام خامنه‌ای؛ حفظ هویت و موقعیت اجتماعی، حفظ ارزش‌های حوزوی، فراهم آوردن نظام کاربردی توانمند و مؤثر، احساس مسئولیت و خطریابی در مسایل نظام، تدوین اندیشه وایدلوژی انقلاب به سراسر جهان، دفاع از انقلاب و امام خمینی علیه السلام، پذیرش مسئولیت اجتماعی، مبارزه بانفوذ دشمن، مقابله با تهاجم فرهنگی می‌باشد.

کلید واژگان: رسالت، وظایف، حوزه علمیه، انقلابی، تحقق گام دوم

## ۶۹. فقه سیاسی شیعه و ظرفیت‌های نظام سازی و تمدن سازی

دکتر محمد حیدری زاد<sup>۱</sup>

### چکیده

فقه شیعه، مختص ابعاد عبادی محض و خانواده و امثال آنها نیست بلکه یکی از موارد مهم در ابواب فقهی بعد سیاسی فقه است. توجه به این بعد و ظرفیت سازی آن در نظام سازی و تمدن سازی، از اهداف نگارش پژوهش کنونی است.

بر اساس نتایج تحقیقات با روش توصیفی و تحلیلی، رهبر انقلاب شاخصه‌های تمدن نوین اسلامی را ایمان، علم، پیشرفت، عزت، عدالت، قدرت مقابله با امواج جهانی، ثروت، اخلاق و مجاهدت مداوم بر می‌شمارند و تولید فکر از اقیانوس عظیم معارف و پرورش انسان با کمک علمای دین، مدیران جامعه و آحاد مردم را دو عنصر اساسی برای ایجاد تمدن اسلامی می‌دانند.

هم چنین، ویژگی‌های کلی و دستاوردهای تمدن اسلامی را در بهره‌مندی انسان‌ها از همه ظرفیت‌های مادی و معنوی، حکومت مردمی، قوانین برگرفته از قرآن، اجتهاد و پاسخگویی به نیازهای نوبه‌نوی بشری، پرهیز از تحجر، ارتجاع، بدعت و التقاط، پیشرفت مادی و ایجاد رفاه و ثروت عمومی، تلاش و کار و ابتکار و نگاه اجتهادی بیان می‌کنند. ایشان نیازها و بایدهای برپایی تمدن اسلامی را، لزوم القای باور تمدن سازی اسلامی به مردم، لزوم استفاده از دانش جهان، لزوم ادای وظیفه علمای دین و روشنفکران، لزوم گنجاندن معارف تمدن ساز در کتاب‌ها، لزوم طراحی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت برای شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، تکیه بر فرهنگ و بینش و معرفت و کمال فکری انسانی می‌دانند.

کلید واژگان: فقه، فقه سیاسی، نظام سازی، تمدن سازی

## ۷۰. محوریت عدالت نسبت به سایر آرمان‌ها در گام دوم انقلاب

محمدصادق شهبازی<sup>۱</sup>

### چکیده

عدالت، چهارمین بند از بیانیه گام دوم انقلاب است. اما مهم‌تر از بحث در مورد چیستی و چگونگی‌های مرتبط با عدالت، نسبت‌سنجی آن با سایر آرمان‌ها مهم است. به این معنا که آیا عدالت آرمانی درجه اول است یا خیر؟ نسبت به بقیه آرمان‌ها اولویت، محوریت و تقدم دارد یا خیر؟ با آن‌ها محدود می‌شود یا خیر؟

در این پژوهش با بررسی اسنادی در قرآن و احادیث، به دنبال نسبت‌سنجی عدالت با بعضی از آرمان‌ها هستیم. بر این اساس، عدالت در ادبیات دینی ما محوریت دارد و یک آرمان درجه دو و محدود شدنی نیست. خدا، جهان، انسان و اراده تکوینی و تشریحی الهی بر اساس عدالت سامان یافته است. عدالت نسبت به آرمانهایی نظیر امنیت، ولایت، پیشرفت، امید و عزت مقدم است و اساساً عامل موجد آن‌ها به حساب می‌آید. با آرمانی مثل معنویت نیز رابطه رفت و برگشتی دارد. عقلانیت نیز در شناخت عدالت و اجرای آن محوریت دارد.

کلیدواژگان: عدالت، گام دوم انقلاب، آرمان، نسبت عدالت و آرمانها.

۱. دانش آموخته ارشد جامعه‌شناسی انقلاب اسلامی پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی،

## ۷۱. تحلیلی مبانی و اصول عزت ملی در روابط بین الملل

مریم شهسواری<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از اصول اساسی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ناظر به عزت و اقتدار اسلام و حکومت اسلامی است. با توجه به اهمیت این اصل در ارتباطات کشور اسلامی با دیگر کشورها اعم از اسلامی یا غیر اسلامی، تبیین مبانی و اصول اسلامی این عزت، ضروری است. نوشتار کونی، عهده دار تشریح اینهاست.

بر اساس یافته‌های تحقیق با روش توصیفی و تحلیلی نتایج ذیل به دست آمد: مهم‌ترین مبانی در اسلام، فطرت توحیدی، نفی خشونت، کرامت انسانی و... می‌باشد. در اسلام اولویت در روابط بین‌المللی، برقراری ارتباط است. از مهم‌ترین اصول روابط بین‌الملل در اسلام نیز، می‌توان به دعوت، مقابله به مثل، نفی سیل و پایبندی به پیمان‌ها و تعهدات اشاره کرد. مهم‌ترین اهداف روابط بین‌المللی دولت اسلامی نیز ایجاد امنیت، نفی سلطه مستکبران و دفاع از مظلومان، اعتلای کلمه توحید و حاکمیت آن بر جهان و اقامه قسط و عدالت جهانی و... اشاره نمود.

کلید واژگان: عزت ملی، روابط بین الملل، عزت، مبانی عزت و اصول عزت

## ۷۲. مفهوم درک پیشرفت از دیدگاه گام دوم انقلاب از منظر قرآن وحدیث

فاطمه طاهری<sup>۱</sup>، روح الله نباتی<sup>۲</sup>

### چکیده

طبق معیارهای بیانیه گام دوم انقلاب برای تعریف پیشرفت باید شناخت درستی از جامعه مدنظر داشته باشیم. باید در مسیر پیشرفت توجه داشته باشیم که پیشرفت در جامعه به صورت تدریجی ولی محاسبه شده می باشد. تنوع فرهنگی و قومی نباید به عنوان مانعی برای پیشرفت شناخته شود بلکه برعکس خود می تواند عامل پیشرفت باشد. به طور کلی، وارد کردن «فرهنگ» به پیشرفت، به معنای درک پیشرفت است.

از یافته های پژوهش حاضر که به روش توصیفی تحلیلی انجام شده است، چنین استدلال می شود که پیشرفت در تعریف بیانیه گام دوم انقلاب به تعبیر قرآن، دست یابی انسان به زندگی حیات طیبه است که در کنار تامین نیازهای مادی زمینه رشد و تعالی معنوی را به همراه دارد و مفهوم پیشرفت غربی همواره هدفی استعماری و وابستگی به همراه دارد. می توان گفت پیشرفت در بیانیه گام دوم انقلاب یعنی احیای هویت انسانی است.

**کلید واژگان:** اقتصادی، فرهنگ، آزادی، عدالت، پیشرفت، گام دوم انقلاب

۱. کارشناس ارشد علوم اجتماعی، دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه الزهرا همدان،

Fatemeh.taheri6113@gmail.com

۲. دانشجو دکتری مهندسی نرم افزار دانشگاه آزاد سنندج، rnabati@gmail.com

## ۷۳. تبیین راهکارهای استمرار و تقویت آرمانهای انقلاب اسلامی

حبیبه شاهنده<sup>۱</sup>، قنبر گل پرست<sup>۲</sup>

چکیده

آرمانهای انقلاب به شرطی محقق می‌شود که انقلاب استمرار پیدا کند و استمرار و تقویت انقلاب هم نیازمند به کارگیری اصول و راهکارهای است که بقاء و تداوم انقلاب را تضمین نماید. هدف از نگارش این مقاله، تبیین راهکارهای استمرار و تقویت آرمانهای انقلاب اسلامی است که با روش توصیفی - تحلیلی، به نگارش درآمده است.

نتایج تحقیق در این پژوهش، معطوف به این حقیقت مهم است که اعتقاد و ایمان به خدا، همدلی، یکپارچگی، عدالت محوری، حفظ ارزش‌های اسلامی، اعتماد به جوانان و نخبه پروری، حفظ و شور و نشاط ملت، انگیزه الهی داشتن، نوآوری در علم، تقویت بنیه توان نظام و...، از جمله راهکارهای استمرار و تقویت انقلاب هستند که در صورت ضعف و سستی در این مورد، آرمان انقلاب اسلامی به مخاطره افکنده می‌شود و دوام انقلاب با سختی مواجه خواهد شد.

**کلید واژگان:** استمرار، تقویت، آرمان، انقلاب اسلامی، ایران

۱. دانش پژوه سطح سه حوزه علمیه الزهراء (ع) شهرستان خلخال، gg29673@gmail.com

۲. کارشناس ارشد علوم تربیتی حوزه علمیه الزهراء (ع) خلخال، gg29673@gmail.com

۷۴. نقش ناجا در تحقق جامعه اسلامی در راستای تمدن سازی نوین اسلامی در منظومه

### فکری مقام معظم رهبری علیه السلام

اکرم صالحی<sup>۱</sup>

چکیده

امنیت جامعه اسلامی، مساله مهمی است که نقش برجسته‌ای در تحقق و پیشرفت آن ایفا می‌کند و به تبع آن نهادهای ایجاد کننده امنیت نیز جزء ارکان اصلی جامعه محسوب می‌گردند. این نوشته با روش کتابخانه‌ای به تبیین نقش نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در پی ریزی و ساختن جامعه اسلامی، به عنوان یکی از این نهادها در حفظ سایر ارکان، با توجه به نظرات رهبری معظم انقلاب علیه السلام می‌پردازد. و در پی پاسخ به این سوال است که نقش ناجا بر تحقق جامعه اسلامی چیست؟ و روند اجرایی شدن این نقش در ساختار جامعه اسلامی چگونه است؟

از تحقیقات به کار رفته در این پژوهش با روش تحلیلی، به دست آمد که نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، به عنوان نهاد تامین کننده امنیت جامعه می‌تواند با در اختیار داشتن قدرتی که یک روی آن رحمت و روی دیگر آن اقتدار است در دنیایی که به ارزشهای معنوی بی اعتنا شده است، نماینده حاکمیت اسلام باشد. این نیرو، محوری ترین نقش را در این عرصه داراست و نقش خود را می‌تواند با اجرای امنیت با دو راهبری امنیت پایدار (امنیت نظارتی) و امنیت پایدار (درونی سازی ارزشها) می‌تواند اجرا کند.

کلید واژگان: امنیت، جامعه اسلامی، مقام معظم رهبری علیه السلام، اقتدار ناجا، تمدن سازی

## ۷۵. بایسته‌های دولت اسلامی مطلوب با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

محمود ابراهیمی ورکیانی<sup>۱</sup>

### چکیده

تمدن نوین اسلامی، هدفی متعالی است که انقلاب اسلامی برای رسیدن به آن برنامه ریزی می‌کند و یکی از موضوعات مهم در راه نیل به آن، تشکیل دولت اسلامی مطلوب است. این دولت مقدمه‌ای برای تشکیل جامعه اسلامی و سپس شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی است. به همین منظور، در پاسخ به سوال اصلی مقاله، پیرامون چیستی بایسته‌های دولت اسلامی مطلوب بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، به این مدعا استدلال شده که دولت اسلامی در عرصه‌های حفظ امنیت سیاسی و ثبات سیاسی با محوریت عدالت، می‌تواند زمینه‌های تمدن نوین اسلامی را فراهم کند. در این راستا، شاخصه‌های اصلی بیانیه گام دوم انقلاب در زمینه دولت اسلامی، وظایف این دولت در زمینه امنیت سیاسی و ثبات سیاسی تشریح، سپس الزامات تشکیل دولت اسلامی در سطح داخلی و خارجی تبیین گردید.

نتیجه بر اساس روش توصیفی و تحلیلی، آن است که دولت اسلامی مطلوب، باید از طریق ایجاد سازوکارهایی از جمله تضمین حقوق سیاسی و تسهیل مشارکت مردم در امور حکومت، پاسخگویی به خواسته‌ها و رضایت نسبی شهروندان و کارکرد صحیح نظام با محوریت عدالت و... بسترهای امنیت و ثبات سیاسی را فراهم می‌کند.

**کلیدواژگان:** دولت اسلامی، بیانیه گام دوم، ثبات سیاسی، امنیت سیاسی، عدالت.



## ۷۶. عدالت اجتماعی و مبانی نظری آن در حاکمیت علوی با نگاهی به بیانه گام دوم انقلاب

عصمت همتی<sup>۱</sup>

چکیده

قیام مردم برای برقراری عدالت اجتماعی، یکی از اهداف بعثت پیامبران است که با ظهور منجی موعود، تحقق کامل خواهد یافت. در این نوشتار، عدالت اجتماعی و مبانی نظری آن با روش تحلیل متن نهج البلاغه در تطبیق با مطالبه عدالت اجتماعی در بیانیه گام دوم انقلاب مورد بررسی قرار گرفته است.

تحقیقات کنونی با روش توصیفی و تحلیلی، نشان می‌دهد امام علی علیه السلام یکی از دلایل اصلی پذیرش خلافت را در شرایط نامساعد پس از کشته شدن خلیفه سوم، عهد و پیمان الهی می‌داند که از دانایان برای تلاش برای برقراری عدالت و مخالفت با ظلم طبقاتی گرفته شده است. در منشور حکومت علوی برگرداندن حق‌های ضایع شده و مخالفت با تبعیض‌های نابجای سنت شده، اصولی ثابتند. در عدالت مورد نظر اسلام در عین تلاش برای فراهم آوردن امکانات مساوی و عدالت نهادی، به نیازمندان توجه خاص می‌شود تا کرامت انسانی آنها حفظ شود، مبانی نظری عدالت علوی، باور به توحید و معاد، اصل تساوی در آفرینش و حریت و کرامت انسان است.

کلید واژگان: عدالت اجتماعی، مبانی نظری، نهج البلاغه، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. استادیار گروه معارف دانشگاه فرهنگیان اصفهان پردیس فاطمه زهرا علیها السلام، hemmaty.e@gmail.com

## ۷۷. عزتمندی جامعه مسلمانان از منظر مقام معظم رهبری علیه السلام

مریم شب تاری<sup>۱</sup>

چکیده

عزت، یکی از مفاهیم ارزشی الهی و دینی محسوب می‌شود، اسلام محور و پایه همه تعلیمات اخلاقی خود را بر عزت و کرامت نفس نهاده و در آموزه‌های دینی، روی هیچ موضوعی به این اندازه تکیه نکرده است.

مقاله حاضر به بررسی عزتمندی جامعه مسلمانان از منظر مقام معظم رهبری علیه السلام می‌پردازد. روش این مقاله به صورت نقلی- و حیانی و گردآوری اطلاعات، توصیفی - کتابخانه‌ای است.

از تحقیقات انجام شده در این پژوهش، معلوم می‌شود گروهی از افراد، با غفلت از راه درست و منشا حقیقی عزت، به بیراهه می‌روند و سعی می‌کنند تا عزت را از غیر منشا حقیقی آن کسب کنند. از نگاه مقام معظم رهبری (حفظه الله) اسلام به دلیل تکامل منحصر به فرد خود را به منظور افزایش عزت و شرافت مسلمانان، خصوصیات را ترسیم کرده است که یکی از آنها، کسب عزت ملی است. در نگاه ایشان، عزت ملی به معنای عدم احساس حقارت در آحاد ملت و احساس عزیز بودن از این نگاه عزتمندانه به خود در بین مسلمانان یکی از تاکیدهای مهم قرآنی نیز هست. مقام معظم رهبری (حفظه الله) به مسئله عزت در بیانیه گام دوم تاکید فراوانی دارد.

کلید واژگان: عزت، ذلت، جامعه مسلمانان، بیانیه گام دوم انقلاب، مقام معظم رهبری

۱. Noroalhoda313@gmail.com دانش آموخته سطح ۳ تفسیر مدرسه معصومیه قم

## ۷۸. بررسی ابعاد عدالت اجتماعی در چشم انداز گام دوم انقلاب

کیوان احسانی<sup>۱</sup>، ملیحه غلامی<sup>۲</sup>

### چکیده

مقوله عدالت، از مسائل مهمی است که اکنون پس از طی شدن ۴۰ سال از انقلاب اسلامی ایران و قدم نهادن در گام دوم آن مورد توجه مقام معظم رهبری بوده و ایشان پس از عدم رضایت از اجرای آن، پرداختن به عدالت در جامعه را مورد توجه قرار دادند. این نوشتار، باهدف بررسی شناخت انواع عدالت، قصد دارد با روش توصیفی - تحلیلی و با ابزار کتابخانه‌ای به این مهم بپردازد.

محصول پژوهش با توجه به ضرورت شناخت فواید اجرای عدالت و آسیب‌های عدم توجه به آن برای ملت، درمی یابیم که طبق بیانات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب بی توجهی به آن جامعه را در تمام زمینه‌ها تحت الشعاع قرار می‌دهد. چنانچه با بررسی‌های بعمل آمده، مشخص می‌شود که اجرای عدالت در گام دوم انقلاب اسلامی بسیاری از مشکلات جامعه را حل خواهد کرد.

کلید واژگان: ابعاد، چشم انداز، عدالت اجتماعی، گام دوم انقلاب

۱. استادیار دانشگاه اراک، k-ehsani@araku.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه اراک، malihegholami1393@gmail.com

## ۷۹. راهکارهای ارتقای کرامت انسانی در گام دوم انقلاب اسلامی

زکيه فرهادی<sup>۱</sup>، عطيه شیرزادی<sup>۲</sup>، حبيب الله حليمی<sup>۳</sup>

چکیده

ضرورت روزگار ما، اقتضا می‌کند که به حرکت خود ادامه دهیم تا اهداف بلند اسلامی محقق شود. یکی از شاخصهای مهم آن، رساندن انسان به شناخت جایگاهش در عالم هستی است. این امور بیانگر این حقیقت است که انسان از کرامت و فضیلت ذاتی برخوردار است و این کرامت در مقام انسانیت اوست. این کرامت بالقوه در تمام انسان‌ها که باید با طی مسیر کمال و درجات به فعلیت برسد، وجود دارد. حال سوال این جاست که برای ارتقای کرامت انسانی چه راه‌های وجود دارد؟

در این نوشتار با استناد به آیات متعدد قرآن کریم و روایات و با روض توصیفی و تحلیلی، به انواع کرامت در انسان و مصادیق کرامت ذاتی و هم چنین راهکارهای ارتقای کرامت در انسان پرداخته شده است.

با بررسی در آیات و روایات، معلوم گردید که عوامل متعددی در ارتقای کرامت انسانی دخیل است؛ عواملی مانند اطاعت از خدا؛ تقوای الهی؛ گسستن از غیر خدا؛ صداقت؛ شهامت؛ آزادگی؛ دوری از طمع؛ ایمان و عمل صالح؛ کردار و گفتار نیک و... که بررسی شده است.

**کلید واژگان:** کرامت انسانی، کرامت ذاتی، کرامت کسبی، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. کارشناسی ارشد آموزش عالی الزهرا علیها السلام مازندران zfkfzk@gmail.com

۲. دانش آموخته موسسه قدسیه بهشهر atiyeh.shirzadi@yahoo.com

۳. استاد یار دانشکده معارف دانشگاه مازندران jlouidar@umz.ac.ir

۸۰. معرفی عزّت با تاکید بر سیره نبوی و علوی و رهبران انقلاب اسلامی و نقش آن در

## روابط بین الملل

سیده فاطمه حسینی<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از مهمترین عوامل ایستادگی در برابر ستمگران که باید به آن توجه کرد، عزت می باشد. ارتباطات انسان، ابتدا از خانواده شکل می گیرد و بعد با جامعه خود سپس با جوامع دیگر، که مهمترین ارتباط، ارتباط با جوامع بین الملل است که شخص باید در روابط خارجی عزتمند باشد تا مغلوب آنان نشود.

این مقاله به روش توصیفی- تحلیلی در راستای این پرسش که عزت در معارف دینی چگونه معرفی شده و چه نقشی در روابط بین الملل دارد؟، انجام شده است.

با بررسی های انجام شده در کتب مختلف و آیات و روایات، این نتیجه حاصل شده است که عزت یعنی ایستادگی در برابر دشمنان و بیگانگان و دفاع از حق و حفظ شرافت انسان و داشتن عزت در روابط بین الملل باعث حفظ اقتدار و ارزش های ملی، و حفظ حریم های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی یک کشور و ملت می شود و سبب ایجاد مرزبندی دقیق با دشمنان و روابط خارجی می شود.

کلید واژگان: عزت، روابط بین الملل، سیره نبوی، رهبران انقلاب اسلام

۱. دانش پژوه پایه پنج مدرسه علمیه فاطمه الزهرا علیها السلام قائمشهر. Fatemeh.simorgh.1996@gmail.com

## ۸۱. تحلیل تمدن آفرینی امام علی علیه السلام در حوزه علوم اسلام

سیدحسین شفیعی دارابی<sup>۱</sup>، نسرین انصاریان<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

تمدن اسلامی، همانند هر تمدن نوپای دیگر، برای رشد و بالندگی خود در حوزه‌های مختلف، نیازمند حضور چهره‌هائی آگاه و فعال در صحنه عملیاتی است. به اعتراف دوست و دشمن، برترین چهره علمی و عملی تاثیرگذار در تثبیت و توسعه تمدن اسلامی، امام علی علیه السلام بوده‌اند. با توجه به این که اولین توصیه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم پیرامون علم و گسترش آن بود، پی بردن به «تمدن آفرینی امام علی علیه السلام در حوزه علوم اسلامی» ازای اهمیت است.

این نوشته، به شیوه «توصیفی» و «تحلیلی»، در پی پاسخ این پرسش است که: «تمدن آفرینی امام علی علیه السلام در حوزه علوم اسلامی، چگونه است؟»؛

در خلال پژوهش، ضمن آگاهی از گستره کمی و کیفی ساحت علمی آن حضرت؛ مشخص شد آن بزرگوار، هم در ابداع و هم در تثبیت و گسترش علوم اسلامی مهمی؛ همانند: صرف، نحو، تفسیر، قرائت، کتابت و خط کوفی نقشی بی‌بدیل داشته‌اند و با تربیت شاگردانی متخصص و کارآمد پیرامون هر یک از دانش‌های یاد شده، زمینه ساز تثبیت و پیشرفت هر چه بیشتر تمدن اسلامی در این حوزه‌ها گردیده‌اند.

کلید واژگان: امام علی علیه السلام و تمدن اسلامی، امام علی علیه السلام و صرف و نحو، امام علی علیه السلام و خط و کتابت، امام علی و قرائت، امام علی علیه السلام و تفسیر، بیانیه گام دوم.

۱. دکترای تفسیر و علوم قرآنی، هیئت علمی و استادیار جامعه المصطفی علیه السلام، و مدیر آموزشی تفسیر و علوم

قرآنی جامعه الزهراء علیه السلام shafieidarabi@chmail.ir

۲. دانش آموخته سطح ۴ تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء علیه السلام، nasrin. Ansarian@yahoo.com

## ۸۲. تحلیل علل انحطاط «تمدن سبأ» از منظر قرآن و تطبیق آن بر تمدن‌های مادی معاصر

سیدحسین شفیعی دارابی<sup>۱</sup>، مرضیه خراسانی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

در خلال آیات ۱۵ - ۱۹ سوره سبأ، از فروپاشی تمدن عظیم قوم «سبأ» خبر داده شده است؛ مقام معظم رهبری نیز در خلال «بیانیه گام دوم» نسبت به از دست رفتن تمدن‌های بشری معاصر، هشدار جدی داده، و بر این نکته تصریح دارد که: «که برای برداشتن گام‌های استواردرآینده، باید گذشته را شناخت و از تجربه‌های تلخ برآمده از تاریخ پیشینیان درس گرفت». مقاله حاضر، به شیوه توصیفی-تحلیلی و بر مبنای جمع‌آوری اطلاعات از طریق منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی تهیه و تدوین گردیده است، در پی پاسخ به این پرسش است که: «تحلیل علل فروپاشی تمدن قوم «سبأ» چیست؟ و تطبیق آن بر انحطاط تمدن‌های مادی معاصر چگونه می‌باشد؟».

نتیجه تحقیق، این است که دست‌یابی ملت‌ها به تمدن‌های متنوع، تنها بخشی از سنت اعطاء نعمت از سوی خداوند به قوم «سبأ» و دیگر خلائق را تشکیل می‌دهد؛ و خوگرفتن اقوام و امت‌ها به باورها و کارکردهای نادرست اقتصادی، اخلاقی، و... موجب از دست دادن تمدن‌ها و دیگر نعمت‌های الهی گشته و خواهد شد.

کلید واژگان: انحطاط تمدن سبأ، عوامل مؤثر در زوال تمدن سبأ، عوامل زوال تمدن در بیانیه گام دوم انقلاب، عوامل زوال تمدن‌های مادی معاصر

۱. دکترای تفسیر و علوم قرآنی، هیئت علمی و استادیار جامعه المصطفی علیه السلام و مدیر گروه آموزشی جامعه

الزهراء علیها السلام shafieidarabi@chmail.ir

۲. مدرس حوزه علمیه و دانشگاه، پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء علیها السلام،

mkh68033@gmail.com

## ۸۳. شاخصه‌های سنجش عدالت ازدیدگاه مقام معظم رهبری با تاکید بر بیانیه‌های گام دوم

شهناز یوسفی<sup>۱</sup>

چکیده

عدالت، از جمله مفاهیم فطری و مطلوب بشری در طول اعصار مختلف بوده و هست. به گونه‌ای که قدمت آن را، می‌توان به شکل جوامع انسانی بازگشت داد. به نظر می‌رسد اقامه عدالت را نیز بتوان به عنوان یکی از اجزای هویت بخشی و بقا آفرین برای انقلاب اسلامی معرفی کرد. به تصریح قرآن کریم، ارسال رسل و انزال کتب نیز با هدف گسترش قسط و عدال انجام گرفته است.

تبیین این شاخصه، به نوبه خود برای بقاء و پیشبرد نظام اسلامی از اوجب واجبات است. روش توصیفی و تحلیلی در این پژوهش، اتخاذ شده است.

بر پایه نتایج به عمل آمده در این تحقیق، باید گفت که پابندی و تلاش برای اقامه این ارزش اصلی و اساسی جزو اولویت‌های حیاتی نظام اسلامی است؛ به گونه‌ای که به بیان رهبر معظم انقلاب اسلامی " گفتمان عدالت، یک گفتمان اساسی است و همه چیز ماست. منهای آن، جمهوری اسلامی هیچ حرفی برای گفتن نخواهد داشت ". از این رو یکی از ماموریت‌های اصلی نظام عملی و اجرای کشور، جهاد به منظور اقامه عدالت در شکل نظری و عملی خویش است.

کلید واژگان: عدالت، استقلال، اقتصاد، نظام اسلامی.

۱. دانش پژوه پایه پنجم، حوزه علمیه معصومه علیها السلام، shy490600@gmail.com



## ۸۴. ظرفیت‌ها و بایسته‌های تمدن سازی انقلاب اسلامی در «بیانیه گام دوم»

قنبرعلی صمدی<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از موضوعات مهم مورد توجه در «بیانیه گام دوم انقلاب»، مسأله تمدن سازی و ایجاد تمدن نوین اسلامی است؛ به گونه‌ای که رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیت الله خامنه‌ای، در این بیانیه، ایجاد تمدن نوین اسلامی را، آرمان بزرگ انقلاب اسلامی معرفی کرده است.

تبیین ظرفیت‌ها و بایسته‌های تمدن سازی در بیانیه گام دوم انقلاب به خاطر اهمیت آن، محل پژوهش در نگاشته کنونی است، لذا با توجه به اهمیت و جایگاه ویژه مسأله تمدن نوین اسلامی در جهت گیری کلی انقلاب اسلامی، هدف از طرح این بحث، عطف توجه به مسأله تمدن سازی در برنامه‌ها و رویکرد آینده انقلاب اسلامی، با تکیه بر سند راهبردی «بیانیه گام دوم» از سوی رهبر معظم رهبری است.

مقاله حاضر با روش تحلیلی - توصیفی، به تبیین آرمان تمدنی انقلاب اسلامی پرداخته، سپس با استناد به فرازهای بیانیه گام دوم، رسالت تمدن سازی انقلاب اسلامی و ظرفیت‌ها و بایسته‌های تحقق این مهم را، مورد بررسی قرار داده است.

یافته‌های پژوهش، منتج به این نکته مهم گردید که در نگرش ایشان، مراد از «تمدن نوین اسلامی»، به کارگیری توانمندی‌های انسانی و استفاده از امکانات و ظرفیت‌های طبیعی برای پیشرفت و تعالی بشر و بهره‌مندی همه انسان‌ها از مواهب مادی و معنوی است که خداوند برای رشد و سعادت آنان در این عالم قرار داده است.

کلیدواژگان: بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی، تمدن سازی، تمدن نوین اسلامی، آیت الله خامنه‌ای.

## ۸۵. تبیین پیامدهای ظلم در انحطاط جامعه اسلامی

صدیقه فیجانی<sup>۱</sup>، هاجر خادم زاده<sup>۲</sup>

چکیده

طبق بیانیه گام دوم، یکی از شعارهای اصلی انقلاب اسلامی که نقش مهمی در ادامه انقلاب دارد، شعار عدالت است و یکی از مهم‌ترین عوامل تهدید کننده عدالت، رواج ظلم در جامعه است. که متأسفانه امروزه، تا حدودی در جامعه ما رواج پیدا کرده است.

آیات ۴۵ تا ۵۲ سوره نمل نیز از جمله آیات کلیدی است که در آنها ظلم، یکی از عوامل سقوط جامعه معرفی شده است. نوشته پیش رو درصدد است با روش توصیفی - تحلیلی به تحلیل نقش ظلم در سقوط جامعه اسلامی در ذیل این آیات بپردازد.

از رهگذر مطالعه و تحلیل تفاسیر ذیل این آیات، به دست می‌آید ظلم، پیامدهای جبران‌ناپذیری به دنبال دارد. از جمله: ایجاد تفرقه، تحریف حقایق دینی، چیرگی ظالمان بر جامعه، زوال نعمت و عدم امنیت اجتماعی که این عوامل منجر به سقوط تدریجی جامعه اسلامی می‌شوند.

کلید واژگان: ظلم، سقوط، سقوط جامعه اسلامی، بیانیه گام دوم

۱. مدرس و طلبه سطح چهار تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء ع.ا.ه. . Figani19@gmail.com

۲. طلبه سطح چهار رشته تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء ع.ا.ه. . Hajaryeganeh20@gmail.com

## ۸۶. شاخصه‌های تمدن از منظر آیات و روایات با تکیه بر بیانیه گام دوم

مریم شمشانی<sup>۱</sup>، معصومه حیدری<sup>۲</sup>

### چکیده

در طول تاریخ، گروه‌هایی از افراد بشر در کنار یکدیگر، مبادرت به تشکیل زندگی اجتماعی داشتند. یک دسته از این اقوام، مورد تمجید و ستایش خداوند قرار گرفته‌اند که سعادت دنیوی و اخروی شامل حال آنان شد.

تحقیق حاضر، به دنبال تبیین این مسئله است که ویژگی‌های تمدن پیشرو از منظر بیانیه گام دوم انقلاب چیست؟ با توجه به این که قرآن کریم از تمدن‌هایی که خداوند آنان را مورد مدح خویش قرار داده، سخن گفته است؛ این تحقیق درصدد برآمد که با بررسی ویژگی این اقوام و انسان‌ها و به تبع آنها، اوصاف جوامع مذکور، شاخصه‌های جوامع مزبور به دست بیاید. این تحقیق، به روش کتابخانه‌ای به بررسی ویژگی‌های اقوام پیشرفته پرداخته است. تحقیق کنونی، منتج به این نکات شد که این ویژگی‌ها در بعد شاخصه‌های فردی در بعد اخلاق و رفتار از جمله، شناخت پیوسته به وحی، شناخت‌های روشن‌بینانه و...، شاخصه‌های اجتماعی از جمله امنیت، جهانی‌شدن، مقاومت در بعد هنری و... بوده است.

کلید واژگان: شاخصه، تمدن، تمدن‌های پیشرو، قرآن کریم، بیانیه گام دوم.

۱. دانش آموخته سطح ۴ رشته علوم و معارف قرآن جامعه الزهراء،، shamkhani387@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح سه، مرکز تفسیر و علوم قرآنی حضرت ولی عصر(عج الله)، h.massoom@gmail.com

## ۸۷. آثار اخلاقی دنیاگریزی در تحقق تمدن نوین اسلامی

فاطمه مرادی<sup>۱</sup>

چکیده

دنیانگریزی، نحوه مدیریت بهره مندی از این دنیا؛ یعنی سنجیدن موقعیت، اهداف، انتخاب مسیر استفاده و درست از دنیا است. هدف از این تحقیق، شناخت الگوی زندگی و معرفت به دنیا، از بعد و نگاهی متفاوت در جهت ایجاد یک جامعه اسلامی برای تحقق گام دوم انقلاب در راستای تمدن اسلامی است.

پژوهش حاضر، با روش توصیفی و تحلیلی با تحلیلی داده‌های اطلاعاتی انجام پذیرفته است. در این تحقیق، بعد از بررسی، به این نتیجه رسیدیم که بشر در این عصر تکنولوژی، به پاسخ فطری خود نرسیده است. امکانات مادی صرف، تامین هزینه‌های زندگی آرامش او را ساقط کرده و انسان به تسخیر امکانات ظاهری دنیا در آمده است. دین، دارای نوعی کارکرد است که بر اساس آن اشخاص به لحاظ فکری و عاطفی - گرایشی آماده میشوند تا با جنبه‌های ناخوشایند هستی به نحوی مثبت روبرو شوند و کل وضع موجود را با نگاهی دیگر تفسیر کنند.

کلید واژگان: جهاد کبیر، بینشی، گرایشی، رفتاری، گام دوم انقلاب، مسئولین، مردم.

## ۸۸. مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری در حوزه عدالت اجتماعی

زینب حیدری<sup>۱</sup>، زهرا ملکی<sup>۲</sup>

### چکیده

تحقق عدالت در جامعه بشری، یکی از آرمان‌های انبیاء الهی بوده و نظام جمهوری اسلامی نیز دنبال کننده همین رسالت است. رهبر فرزانه انقلاب در راس نظام اسلامی همواره به دنبال آن بوده که برنامه‌های اصلاحی کشور بر اساس عدالت اجتماعی باشد.

ضرورت بررسی دیدگاه‌های ایشان در حوزه عدالت اجتماعی، سبب شد که در این مقاله با روش نقلی - و حیانی ضمن بررسی منویات مقام معظم رهبری علیه السلام در این حوزه، به مستندات قرآنی و روایی نظریات ایشان پرداخته شود.

بر اساس پژوهش، واضح گردید که در بخش مستندات قرآنی، انگیزه بعثت انبیاء، تزکیه و تعلیم مردم است و عدالت در اسلام و غرب، متفاوت است. همانطور که فریضه بودن عدالت و مبنا بودن تشکیل حکومت، برای تحقق عدالت است. هم چنین، در بخش مستندات روایی، پایبندی به ارزش‌های انقلابی و قاطعیت و... از مهم ترین شاخصه‌های دولت انقلابی برای استقرار عدالت در جامعه دانسته شد و در پایان نتیجه‌ای که حاصل شد آن بود که لازمه تحقق عدالت اجتماعی، روی کار آمدن مجریان عادل است.

**کلید واژگان:** عدالت، عدالت اجتماعی، بیانیه گام دوم، ظلم و تبعیض

۱. دانش پژوه فقه و اصول، مرکز آموزش‌های غیرحضوری قم، [istadedarghobar@gmail.com](mailto:istadedarghobar@gmail.com)

۲. دانش پژوه سطح دوحوزه حضرت زینب علیها السلام ملایر، [zahramaleki.32@gmail.com](mailto:zahramaleki.32@gmail.com)

## ۸۹. تمدن سازی نوین اسلامی با رویکرد عدالت محوری براساس سیره ائمه اطهار

سید حسین دانشگر<sup>۱</sup>، سارا بنی عامریان<sup>۲</sup>، مؤگان باقرتبار طوری<sup>۳</sup>

### چکیده

تمدن نوین اسلامی، بر مبنای توحید و ایمان به یگانگی ذات اقدس باری تعالی شکل گرفته است. مهم‌ترین و اولین ویژگی تمدن اسلامی، اصالت و غنای فرهنگ اسلام است. در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، نقش ائمه اطهار به عنوان شاخص‌ترین رهبران فکری در میان مسلمانان را نمیتوان نادیده گرفت.

در این مطالعه موردی و با نگاه تحلیلی، سعی گردیده است تا با جستجو در منابع کتابخانه‌ای و با مراجعه به بانک‌های اطلاعاتی داخلی و با استناد به سیره ائمه اطهار علیهم‌السلام تمدن نوین اسلامی را، به عنوان ارمغان جاودانه بشریت دانست و بر نقش عدالت‌ورزی در تمدن سازی نوین اسلامی و راه و روش رسیدن به تمدن نوین بر پایه عدالت محوری اشاره کرد.

تحقیق در این نوشتار، منتج به این شد که تمدن نوین اسلامی، بر پایه سبک زندگی اسلامی شکل می‌گیرد. یکی از شاخص‌های مهم سبک زندگی اسلامی هدایت محوری و عدالت‌ورزی می‌باشد. جامعه اسلامی اگر به دنبال رسیدن به مدینه فاضله یا همان سبک زندگی اسلامی باشد باید عدالت و لزوم پیروی و تحقق عدالت خواهی را سرلوحه خود قرار بدهد و باید در این مسیر ثابت قدم، با جدیت و با پشتکار باشد. جامعه‌ای که در پی ساختن تمدن نوین اسلامی است، ضرورت دارد در جهت رسیدن به این هدف متکی به خود باشد و خودباوری را در جامعه رواج دهد. نیروی جوان، سرمایه‌ای بس گرانبها برای هر

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد دزفول shd.am34@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری رشته تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی baniamerians@gmail.com

۳. کارشناسی رشته فیزیک دانشگاه فرهنگیان پردیس بنت الهدی صدرگیلان

btmozhgan313@gmail.com

جامعه‌ای است. تمدن سازی نوین دارای مشکلات و دشواری‌هایی است که صبر و استقامت و پشتکاری می‌طلبد که جز با توسل به نیروهای تازه نفس و جوان امکان پذیر نخواهد بود.

کلید واژگان: اسلام، عدالت، تمدن نوین، سیره ائمه، سبک زندگی

۹۰. مولفه‌های اقتصادی تمدن اسلامی با تأکید بر داستان حضرت یوسف علیه السلام

سیده فاطمه طاهری<sup>۱</sup>

چکیده

بیش از یک دهه است که نام سال از سوی مقام معظم رهبری، معطوف به مسائل اقتصادی است. از صدر اسلام تاکنون نیز مسلمانان منتظر برقراری نظام عدل جهانی هستند، نظامی که از آن با عنوان «تمدن نوین اسلامی» یاد می‌شود. نظامی که هدف آن، رسیدن به «تمدن اسلامی» الگوی بشریت برای رسیدن به عزت و حاکمیت عدالت در جهان است..

این مقاله با روش نقلی و حیانی، به توصیف و تحلیل «مؤلفه‌های اقتصادی تمدن اسلامی با تأکید بر داستان حضرت یوسف علیه السلام پرداخته است. براساس آموزه‌های وحیانی و تحلیل داده اطلاعاتی و به طور خاص داستان حضرت یوسف علیه السلام، نتایج به دست آمده در دو بخش مؤلفه‌های مدیر اقتصادی، و راهبرد اقتصادی نشان داد: مدیر باید دارای مؤلفه‌های صلاحیت، دانش و مسئولیت‌پذیری باشد. مؤلفه‌های راهبردی اقتصادی «تمدن اسلامی» نیز شامل بکارگیری نیروی انسانی کارآمد، پرهیز از ربا خواری، استقلال اقتصادی و توزیع عادلانه ثروت است.

کلیدواژگان: مؤلفه‌ها، تمدن اسلامی، اقتصاد، یوسف علیه السلام.

۱. دانشجوی ارشد دانشگاه لرستان، دانش پژوه سطح ۳ فقه و اصول مرکز آموزش‌های غیر حضوری،



## ۹۱. پیامدهای ایجاد تفرقه در فروپاشی تمدن‌ها از دیدگاه قرآن کریم

خدیدجه حسین زاده باردئی<sup>۱</sup>، پریسا صدیقی<sup>۲</sup> (نویسنده مسول)

### چکیده

تفرقه به معنای اختلاف، دودستگی و جدایی در گروه و دسته‌ای خاص است که از موانع مهم در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی است. پرداختن به پیامدهای تفرقه بر مانایی و پایایی یک تمدن، می‌تواند هر جامعه‌ای را از آسیب و انحطاط حفظ نماید.

در نوشتار حاضر، سعی شده با روش توصیفی تحلیلی به نقش تفرقه در فروپاشی تمدن‌ها با رویکرد قرآنی پرداخته شود.

آنچه از مطالعه آیات قرآن، به دست می‌آید این است که در حقیقت مهم‌ترین پیامد تفرقه که نقش عمده‌ای در انحطاط تمدن دارد، «سیطره ستمگران»، «حاکمیت افراد نالایق» و «ترویج سستی» در جامعه اسلامی است با بروز تفرقه، سیطره ستمگران و فرومايگان بر جامعه بیشتر شده و با ایجاد جنگ و خون‌ریزی پایه‌های هر جامعه‌ای به سستی و ضعف کشیده و دشمنان بر آن تمدن و جامعه تسلط یافته و زمینه‌های فروپاشی آن‌ها را فراهم کردند.

**کلید واژگان:** تفرقه؛ تمدن؛ پیامد تفرقه؛ فروپاشی تمدن‌ها؛ حاکمیت ستمگران؛ تضعیف

نخبگان.

۱. دانش‌آموخته سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء (ع) و

مجتمع عالی بنت الهدی؛ hosinzadeh110@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد مدرسی معارف؛ p.sedighi93@gmail.com

۹۲. کارکردهای اوقات فراغت و رسانه ملی در تحقق تمدن نوین اسلامی (نقد و بررسی  
بازنمایی نقش پدر در سریال نون. خ)

منیره شریعت جو<sup>۱</sup>

چکیده

تماشای فیلم و سریال‌های تلویزیونی که آموزه‌های آن در افکار و سبک زندگی افراد تأثیرگذار است؛ بخشی از گذران اوقات فراغت افراد جامعه است. این پژوهش با رویکردی تمدنی که در بیانیه گام دوم انقلاب با عنوان اصلاح سبک زندگی بر آن تأکید شده، با این هدف که رسانه ملی دولت اسلامی ایران، تا چه حد توانسته است در این راستا حرکت نماید، به تحلیل نقش پدر در قبال فرزند در سریال «نون. خ» می‌پردازد.

نخست با استفاده از روش نشانه‌شناختی، تحلیل گفتمان و تحلیل بینامتنیت به توصیف و بازخوانی جایگاه پدری در جامعه مدنظر پرداخته؛ سپس نتایج این توصیف، در مقام تحلیل و داوری، با الگوی مطلوب نقش پدر با استفاده از شاخصه‌های اسلامی مقایسه می‌گردد. نتیجه آنکه، رسانه ملی می‌تواند با معرفی الگوهای مطلوب اسلامی، بازنمایی و مصداق‌یابی آن در قالب آداب و رسوم‌های مختلف، جهت غنی‌تر ساختن سطح فکری و فرهنگی مردم و پیوند بیشتر فرهنگ‌های متعدد در ذیل تمدن اسلامی گام‌های مهمی بردارد.

کلید واژگان: رسانه ملی، الگوی مطلوب، فرهنگ رسانه، بیانیه گام دوم انقلاب

## ۹۳. موانع برپا کننده عدالت اجتماعی در جامعه کنونی از دیدگاه رهبری با تاکید بر آیات و روایات

حمیده صنیعی<sup>۱</sup>

چکیده

عدالت اجتماعی، از اصولی ترین آموزه‌های اسلامی است که در اندیشه‌های سیاسی - اجتماعی رهبران انقلاب اسلامی باز تاب بسیاری یافته است. به رغم آن که شعار عدالت اجتماعی و اجرای آن، از سیاست‌های اصلی نظام جمهوری اسلامی بوده، ولی مسئله عدالت اجتماعی در جامعه کنونی، تا به امروز وضعیت مطلوبی نداشته است.

بر این اساس، این مسئله مطرح خواهد شد که چه موانعی، بر سر راه عدالت در جامعه کنونی وجود دارد؟. در این مقاله، از روش توصیفی - تحلیلی و با تاکید بر آیات و روایات به محتوای بیانات مقام رهبری، به عنوان برترین اندیشمند اسلامی - انقلابی و با هدف برداشت موانع برپا کننده عدالت در جامعه کنونی از دیدگاه ایشان پرداخته است.

طبق تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش، می‌توان گفت که در اندیشه معظم له، یکسری از موانع اجرای عدالت مربوط به مسئولان اجرایی است که عبارت اند از: اصالت قائل شدن برای رشد اقتصادی نسبت به عدالت، استفاده از نسخه‌های غربی، عدم برخورد قاطعانه با مفاسد اقتصادی، شکاف در آمدی رسمی و نهادینه شدن حقوق‌های نجومی. هم چنین، یکسری از آنها مرتبط به مردم است که عبارت اند از: ایجاد مسابقه رفاه طلبی و ثروت اندوزی در جامعه، تبدیل نشدن عدالت به گفتمان و مطالبه آن و انتخاب گزینه‌های عدالت‌گریز از سوی مردم.

کلید واژگان: عدالت اجتماعی، مقام معظم رهبری، جامعه کنون

۱. دانش‌آموخته سطح ۲ جامعه الزهراء (ع)، کارشناسی ارشد مدرسی معارف

## ۹۴. شاخص‌های فقهی نظام خانواده تمدن ساز با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

فاطمه فلاح تفتی<sup>۱</sup>

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب که تک تک واژگانش، با عنایت خاص انتخاب شده‌اند و مخاطب اصلی آن، جوانان به عنوان جمعیتی پرنرژی و آینده ساز هستند، دارای محتوا و مضامین راهبردی است که می‌توان آن را منشور انقلاب اسلامی در نقطه عطف چهل سالگی ارزیابی کرد. با روش توصیفی - تحلیلی بر روی محورها، فرازاها و نکته‌های پُرمغز این بیانیه، شاخص‌های فقهی نظام خانواده تمدن ساز استخراج شد. تمدنی که همه مؤلفه‌های آن بر محور دین اسلام می‌گردد و مسائل فقهی حاکم بر خانواده را از بعد تمدنی می‌نگرد.

حاصل پژوهش در این نوشتار کنونی، این شد که برخی از این شاخص‌ها عبارت‌اند از: نگاه تمدنی به نظام خانواده، نگاه نظام‌وار به خانواده، ورود به مباحث فقه خانواده با دید فقه حکومتی، تأکید بر مناسبات انسانی و بالتبع نگاه اخلاق مدارانه و توجه به مقتضیات زمان و مکان در مسائل خانواده که می‌تواند به عنوان ملاک و راهبردی اساسی برای ارزیابی اسناد و لوايح مرتبط با نظام خانواده باشد.

کلید واژگان: شاخص‌های فقهی، نظام خانواده، تمدن ساز، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه علامه طباطبایی f.fallah@atu.ac.ir

## ۹۵. مولفه‌های خودسازی در شکل‌گیری تمدن اسلامی از دیدگاه آیات قرآن کریم

طیبه جعفری<sup>۱</sup>

### چکیده

خودسازی، یکی از ارزش‌های اخلاقی است و از آن جا که هدف از خلقت انسان، رسیدن به تکامل و قرب الهی است و جامعه و تمدن، مرکب از انسان‌هاست. خودسازی، به مثابه تحول زیر بنایی برای ایجاد جامعه‌ای متکامل و تمدن اسلامی است که مورد تاکید مقام معظم رهبری در گام دوم انقلاب بود.

با توجه به اهمیت بحث نقش مولفه‌های خودسازی در شکل‌گیری تمدن اسلامی از دیدگاه قرآن کریم، نوشتار کنونی با شیوه کتابخانه‌ای و روش توصیفی - تحلیلی بررسی شده است. این تمدن در صورتی محقق خواهد شد که همه عناصر آن با یاری همدیگر خود را به محاسن اخلاقی و خودسازی بیارایند و رذایل اخلاقی را از کشور وجود خود پاک سازند. یافته‌های پژوهشی، نشان می‌دهد که بدون خودسازی تک تک افراد جامعه به خصوص افرادی که در رده‌های بالا ریاست می‌کنند تمدن اسلامی احیا نخواهد شد و زمینه برای ظهور یگانه منجی عالم بشریت فراهم نخواهد شد چرا که تمدن اسلامی، فضایی است که در آن فضا انسان‌ها با آزادی، امنیت، عدالت و آرامش به تزکیه نفوس خود می‌پردازند. **کلید واژگان:** آزادی، تمدن، تمدن اسلامی، خودسازی، گام دوم.

۱. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه فاطمه الزهراء قم khademeezahra@chmail.ir

## ۹۶. نقش مردم در جامعه پردازی تمدن نوین اسلامی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب

حکیمه قاسم پور قاضی محله<sup>۱</sup>

چکیده

ایجاد تمدن نوین اسلامی، تعبیری نو و مطرح شده از سوی مقام معظم رهبری است. این تمدن، ادامه و تکامل تمدن اسلامی پی ریزی شده توسط پیامبر ﷺ در صدر اسلام می باشد. رهبر معظم انقلاب در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب، بیانیه ای صادر نمودند که می توان آنرا نمودار گذشته، حال و آینده ایران اسلامی دانست. مطالبه رهبری از مردم در این بیانیه برداشتن گام دوم جامعه پردازی به جهت تمدن سازی می باشد.

ضروری است متن بیانیه به جهت تبیین وظایف مردم در این زمینه مورد بررسی قرار بگیرد. این تحقیق با رویکرد توصیفی تحلیلی و با استفاده از روش کتابخانه ای به این موضوع پرداخته است.

در پایان به این نتیجه رسیده است که عوامل متعددی از جمله جهاد همه جانبه مردم، ولایتمداری، بصیرت و وحدت مردم در گام دوم جامعه پردازی مؤثر و ضروری می باشد؛ بنابراین مجاهدت و همراهی امت اسلامی در ساخت جامعه ای که می تواند مقدمه ساز حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله و تمدن نوین اسلامی باشد، از جایگاه و اهمیت والایی برخوردار است.

**کلید واژگان:** بصیرت، تمدن نوین اسلامی، جامعه پردازی، مجاهدت، مردم، ولایتمداری

۱. دانش پژوه پایه پنجم مدرسه علمیه فاطمه معصومه (ع) هشترود sayesar.aftab@gmail.com

## ۹۷. نقش عبرت‌پذیری از تاریخ در پیشرفت جامعه اسلامی از منظر آیات و روایات

سحر نعمتی<sup>۱</sup>، فاطمه خدا بنده لو<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از مهم‌ترین و پرثمرترین راه‌ها برای بیداری و رشد انسان، عبرت‌پذیری از تاریخ است. عبرت، حالتی است که در آن انسان از امور ظاهری و مشهود به شناخت باطنی و غیرمشهود نایل می‌شود. تشابه زندگی اقوام و ملل گذشته و تأثیرپذیری انسان از احوال آنان، سبب گشته تا عبرت‌پذیری به عنوان یک روش مهم و کاربردی برای دست‌یابی به یک حیات مطلوب، در نظر و عمل مطرح گردد. نوشتار حاضر با هدف معرفت‌افزایی و آگاهی بخشی به عموم بشریت، به تبیین عبرت‌پذیری از تاریخ و نقش آن در پیشرفت جامعه از منظر قرآن و حدیث، که در بیانیه گام دوم انقلاب رهبری بر شناخت و عبرت‌پذیری از آن تأکید شده است، به روش توصیفی و شیوه کتابخانه‌ای پرداخته است.

نوشتار کنونی، به این نتیجه رسیده است که عبرت‌پذیری از تاریخ، منبع رشد و تکامل آدمی در جامعه می‌باشد و می‌تواند نقش یک الگوی مناسب جهت بازداري از لغزش و گناه ایفا نماید، چرا که با انتقال تجارب می‌تواند نقش هدایتگری آگاه را ایفا کند و به نوعی کلید بصیرت و روشنایی راه به آیندگان باشد. فلذا؛ قرآن کریم و احادیث معصومین علیهم‌السلام با توصیه به عبرت‌پذیری از تاریخ، همه انسان‌ها و به طبع آن جامعه را به عبرت گرفتن از سرانجام نیک و بدشان دعوت می‌کند، چرا که عدم آگاهی و بهره نبردن از تجربه‌های ارزشمند پیشینیان، خسران و تباهی را به بار خواهد آورد، فلذا؛ بیان تاریخ و حوادث تلخ و شیرین آن، روشی مطلوبی در جهت رشد جامعه کنونی می‌باشد.

**کلید واژگان:** عبرت‌پذیری، وقایع تاریخی، پیشرفت جامعه، پیشینیان، تجربه

۱. دانش آموخته سطح سه تاریخ اسلام، sayesar.aftab@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه حضرت فاطمه معصومه علیها‌السلام البرز  
sayesar.aftab@gmail.com

## ۹۸. آثار آزادی اجتماعی در گام دوم انقلاب از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه

ژاله سالاری<sup>۱</sup>، زهره میرزاده<sup>۲</sup>

### چکیده

در دین اسلام، مقوله آزادی اهمیت فراوانی دارد. بر مبنای تعالیم اسلام، از آنجا که انسان موجودی آزاد است، همواره باید حریم آزادی او حفظ گردد، لذا آزادی حق فردی هر انسانی می‌باشد و از او قابل سلب نیست. در قرآن کریم و نهج البلاغه و بینش امام علی علیه السلام تأکیدات فراوانی بر مقوله آزادی شده است.

تبیین آثار مثبت و منفی آزادی اتماعی و بیان مبانی آن، از اهداف این مقاله است، لذا هدف از این پژوهش، شناخت آثار مثبت و منفی آزادی اجتماعی بر آحاد افراد جامعه در گام دوم انقلاب اسلامی است.

این نوشتار، با روش توصیفی و تحلیلی داده‌های اطلاعاتی، به این نتیجه نائل آمد که اصول حاکم بر حکومت دینی در قرآن و نهج البلاغه، پرهیز از اجبار و اکراه و توجه به حقوق و آزادی‌هاست. اهمیت این امر برای بشر آنقدر زیاد است که در همه اعصار انسان‌هایی برای رسیدن به آن و برای حاکمیت آن در جامعه جانفشانی کرده اند. حریت و آزادی انسان، امریست که خداوند متعال برای انسان قرار داده و نباید انسان آن را از خود سلب کند چه به مملوکیت ظاهری برای دیگری و چه به اسقاط حق حاکمیت اجتماعی و آزادی اجتماعی و نیز دیگران هم مجاز نیستند که آزادی دیگران را سلب کنند.

**کلید واژگان:** آزادی اجتماعی، حکومت اسلامی،، حدود آزادی، گام دوم انقلاب

۱. دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه فاطمه معصومه بندرعباس. zahra.salari@vatanmail.ir.

۲. دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا علیها السلام، بندرعباس mohamin2122@gmail.com



## ۹۹. مولفه‌های کرامت انسانی با تاکید بر قرآن کریم و بیانات رهبر معظم انقلاب

زهرا صالحی تمبانونی<sup>۱</sup>، فاطمه نیکبخت نیا<sup>۲</sup>

### چکیده

از جمله مفاهیمی که در جهان بینی و شناخت انسان مؤثر است، عبارت است از: علم، اختیار عقل، فطرت، خلافت و غایت بودن انسان برای آفریده‌ها که مولفه‌های کرامت انسان بر دیگر موجودات است.

هدف از این تحقیق، آشنایی و شناخت بیشتر مولفه‌های کرامت انسان است تا بشر بتواند با مطالعه آن به درک درستی از خود و جهان هستی برسد سپس با به کارگیری آن در جهت درست به چیزی برسد که ذات الهی برای او مقرر کرده است.

این مقاله، با موضوع مولفه‌های کرامت انسانی در قرآن و بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی به مطالعه و جستجو در این مولفه‌ها می‌پردازد. روش این مقاله توصیفی تحلیلی و گردآوری اطلاعات آن کتابخانه‌ای است.

بر اساس تحقیقات انجام شده انسان با کمک این عناصر به اشرف مخلوقات تبدیل گشته اما خود او با باید در جهت رسیدن به تقرب الهی تلاش کند تا بشود انسان تکامل یافته به کمال رسیده در واقع سعادت حقیقی در گرو تلاش و کوشش برای بدست آوردن ایمان و عمل صالح است تا به تقرب الهی برسد

کلید واژگان: کرامت انسانی، فطرت، سعادت حقیقی، علم، اشرف مخلوقات، گام دوم

انقلاب

۱. دانش آموخته و معاون پژوهش مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام میناب، ztayyebi62@gmail.com

۲. سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام میناب\_ahmadi\_t@yahoo.com

## ۱۰۰. عوامل سیاسی انحطاط تمدن‌ها از منظر قرآن و روایات

خدیدجه حسین زاده باردئی<sup>۱</sup>، مرضیه محمدی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)، محمد کاظم محمدی<sup>۳</sup>

### چکیده

تمدن نوین اسلامی یکی از مسائل مورد تاکید مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم است. اینکه هنوز این مهم محقق نشده در راستای آسیب‌شناسی باید دید چرا تمدن‌ها در برهه‌های مختلف تاریخ از نگاه قرآن و روایات راه اضمحلال را پیموده‌اند؟ از آنجا که عوامل سیاسی نقش موثرتری در انحطاط تمدن‌ها دارند؛ نوشتار پیش رو با روش توصیفی تحلیلی و با هدف واکاوی نقش مهمترین علل سیاسی سقوط تمدن‌ها بر اساس آیات و روایات تنظیم می‌شود. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که تفرقه و اختلاف، ظلم و اجحاف حاکمان وقت، سکوت در برابر ظلم و عدم استقلال از جمله مهم‌ترین علل سیاسی انحطاط تمدن‌ها است که در بین سایر عوامل از نقش پررنگ‌تری برخوردار است.

کلید واژگان: تمدن، انحطاط تمدن، عوامل سیاسی، تفرقه و اختلاف، عدم استقلال.

۱. دانش‌آموخته سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی، مدرس و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه

الزهراء علیها السلام - مدرس مجتمع عالی بنت الهدی؛ hosinzadeh110@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، مجتمع آموزشی عالی بنت الهدی. Marziamohammadi698@gmail.com

۳. لیسانس حقوق دانشگاه خاتم النبیین علیهم السلام و دانش‌آموخته سطح چهار علوم حوزوی.

M.kazim.mohammadi99@gmail.com

---

## ۱۰۱. بررسی راهکارهای عزت مندی سیاسی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات

---

سید ظفر عباس رضوی<sup>۱</sup>

### چکیده

یکی از مفاهیم مهم و کاربردی در قرآن کریم و روایات، عزت مومنان است. همین امر در سخنان مقام معظم رهبری نیز به کار رفته است. این معنا، دارای ابعاد مختلفی مانند سیاسی، جهادی، فرهنگی و اقتصادی است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی راهکارهای عزت مندی سیاسی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات مربوطه می باشد. نوع این تحقیق تحلیلی - توصیفی است و سعی شده پس از بررسی سخنان مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات مربوط، به شیوه کتابخانه‌ای و تحلیل درون متنی، به بررسی سخنان پرداخته شود. از نتایج این پژوهش می توان به این نکته اشاره کرد که از جمله راهکارهای عزتمندی جامعه مؤمنان در بعد سیاسی، ایمان به خدا و کفر به طاغوت مایه قدرت و اقتدار است. احیای تفکر اسلام سیاسی، وحدت، عدالت، تأمین رفاه و امنیت، تعلیم و تربیت، آزادی، برقراری نظم و قانون، لزوم اعتماد به وعده بی تردید نصرت الهی، ایمان و فداکاری، است که باید در جامعه به صورت جدی مورد توجه و عمل واقع شود تا جامعه به عزتی که شایسته یک جامعه مؤمن است برسد.

**کلید واژگان:** عزتمندی سیاسی، مقام معظم رهبری، سیاست، مؤمنان، تولید.

## ۱۰۲. نقش هنر در تمدن اسلامی از منظر علامه طباطبایی و جوادی آملی

منیره شیرمحمدی<sup>۱</sup>، آمنه کریمی<sup>۲</sup>، نرگس کریمی<sup>۳</sup>، لیلامرسلی<sup>۴</sup>، فاطمه غوررقانلو<sup>۵</sup>

### چکیده

هنر یک شیوه بیان است. این شیوه بیان از هر تبیین دیگر رساتر، دقیق تر، نافذتر و ماندگارتر است. هنر اسلامی غیر از هنر مسلمانان است غالباً هنر مسلمانان با هنر اسلامی اشتباه می‌شود. هنر اسلامی آن چیزی است که در آن عنصر سازنده‌ای از اندیشه اسلامی وجود داشته باشد. ضرورت و اهمیت این موضوع آنقدر زیاد است که با مطالعه در این مورد و با نگاه به احادیث پی خواهیم برد. از این رو این مقاله با رویکرد توصیفی و روش گردآوری که کتابخانه‌ای است به واکاوی مفهوم و تبیین و تاثیر هنر در تمدن اسلامی پرداخته است. سوال مهمی که ذهن افراد را به خود مشغول می‌کند این است که هنر چه تاثیری در تمدن اسلامی در منظر علامه طباطبایی و استاد جوادی آملی دارد. بنابراین با مطالعه کتاب‌ها و مقاله‌ها این نتیجه حاصل شد که هنر دینی، جلوه گاه حقیقت اسلام است. در این مقاله به مفهوم شناسی هنر و تمدن، تبیین و تاثیر هنر از منظر هر دو بزرگوار، تاثیر آن بر روی گفتار و کردار پرداخته شده است.

کلید واژگان: هنر، تمدن، اسلام، علامه طباطبایی، استاد جوادی آملی.

۱. طلبه فارق التحصیل، حوزه علمیه الزهرا هیدج، sara.babaey@yahoo.com

۲. طلبه فارق التحصیل، حوزه علمیه الزهرا هیدج، sara.babaey@yahoo.com

۳. طلبه فارق التحصیل، حوزه علمیه الزهرا هیدج، sara.babaey@yahoo.com

۴. طلبه فارق التحصیل، حوزه علمیه الزهرا هیدج، sara.babaey@yahoo.com

۵. طلبه فارق التحصیل، حوزه علمیه الزهرا هیدج، sara.babaey@yahoo.com

## فصل دوم

---

رویکرد قرآنی بانوان درگام دوم

---

## ۱. نقش مادر در مبارزه با آسیب‌های اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

هاجر شعبانی<sup>۱</sup>، اکرم کریمی<sup>۲</sup>

### چکیده

نقش بی بدیل مادری، ناشی از عالم قدس در وجود انسان خاکی تجلی کرده و در آن، به عالی‌ترین درجه خود رسیده و در راه خیر و سعادت خانواده صرف شده است. نقش مادر در پیش‌گیری از آسیب‌های اجتماعی بر کسی پوشیده نیست. تبیین دیدگاه مقام معظم رهبری در خصوص این موضوع، حائز اهمیت است. تحقیق در باهر خصوص این موضوع، هدف این نوشتار را تشکیل می‌دهد.

یافته‌های تحقیق با شیوه توصیفی و تحلیلی، حاکی از این نکته مهم است که نقش مادر در تربیت اجتماعی (سال‌های اول زندگی کودک، وابستگی‌های عاطفی فرزند، احاطه داشتن به ابعاد زندگی کودک، اجتماعی کردن کودک) به نوبه خود برجسته است. ضمن اینکه، جایگاه مادری در کلام مقام معظم رهبری از لحاظ وظایف مادر، برنامه مادر برای جلوگیری از آسیب اجتماعی، عدم افراط و تفریط در بحث فعالیت اجتماعی) و نیز به تقویت نهاد خانواده و جایگاه مادر در آن، همانند: یافتن نابسامانی‌ها، مسائل رسانه‌ای، ارتباط با مسجد، امنیت روانی و... پرهیز از زندگی تجملاتی، به خوبی نمایان است.

**کلید واژگان:** آسیب‌های اجتماعی، جامعه اسلامی، راه‌های مبارزه با آسیب‌های اجتماعی، نقش مادر

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآن، Shabanihajar@yahoo.com.

۲. دانش پژوه سطح ۲ حوزه، حوزه علمیه حضرت آمنه علیها السلام، fatemehsadat937@gmail.com

## ۲. دیدگاه اسلام بر اهمیت فرزند آوری و افزایش جمعیت براساس بیانیه گام دوم

اعظم بیگم موسوی فرد<sup>۱</sup>، سهیلامرادی<sup>۲</sup>

### چکیده

دین مبین اسلام به فرزندآوری توجه ویژه دارد و یکی از کارکردهای ازدواج را تولید نسل می‌داند و از آنجا که امام خامنه‌ای در بیانیه گام دوم انقلاب بر سبک زندگی اسلامی توجه دارند از این رو نگارندگان بر آن شده اند که به بررسی دیدگاه اسلام بر اهمیت فرزند آوری و افزایش جمعیت که یکی از زیر شاخه‌های موضوع سبک زندگی اسلامی است، بپردازند. این مقاله به شیوه کتابخانه‌ای و روش توصیفی نوشته شده است. هدف این تحقیق شناساندن خانواده‌ها بر ضرورت تولید نسل سالم و صالح از دیدگاه آیات و روایات است که اگر این مهم صورت نگیرد، فروپاشی جامعه اسلامی و حکومت اسلامی را همراه خواهد داشت. چون بنا تشکیل جامعه اسلامی بر تولید نسل سالم و صالح است که رشد و ارتقای حکومت اسلامی فراهم می‌شود. یافته‌های پژوهش دال بر آن است که فرزند آوری از دیدگاه آیات و روایات خواستی والا محسوب می‌شود، و به همین دلیل روایات تاکید دارند که زوج، زوجه خود را به گونه‌ای انتخاب کند که فرزند آور باشد و به پرورش نسل پاک و صالح مبادرت ورزد. چون فرزندان صالح نورچشم خانواده و فراوانی آنها سرفرازی هر جامعه‌ای را در پی دارد و فرزند ان علاوه بر ایجاد استحکام بخشی و آرامش بخشی در خانواده در دیگر موضوعات مهم جامعه از جمله بحث دفاع و جهاد و قدرت، اثر دارند. اگر حکومت اسلامی نیروی جوان مدافع خود را در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی نداشته باشد زودتر به اضمحلال و شکست می‌رسد. از این روست که اصل و حکم مشترک ادیان آسمانی، نهی از کشتن فرزندان بر اثر فشار اقتصادی است.

**کلید واژگان:** اسلام، اهمیت فرزند آوری، افزایش جمعیت، گام دوم انقلاب

۱. سطح ۳ حوزه علمیه سمنان azam.mosavifard@yahoo.com

۲. سطح ۳ حوزه علمیه سمنان morad1366@chmail.ir

### ۳. تکنیک‌های از بین بردن امید و ایجاد یأس در زنان ایرانی

(با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

فائزه سادات عظیم زاده اردبیلی<sup>۱</sup>، فاطمه رضوی راد<sup>۲</sup>

چکیده

امید به معنی داشتن انتظار مثبت برای رسیدن به هدف است. اهمیت موضوع امید در دو جهان بینی الهی و مادی بسیار متفاوت است در جهان بینی غیر الهی امید در حوزه محسوسات ممکن قابل تعریف و تحدید است و حیات و پویایی جوامع وابسته به آن نیست، اما در جهان بینی الهی مانند اسلام امید یکی از مهم ترین ارکان جامعه است زیرا محدود به کسب اهداف مادی نیست و برای رسیدن به هدف و افزایش امید در جامعه تنها متکی به ابزارهای محدود مادی نمی باشد از این رو همواره یکی از مهم ترین ابزارها برای ضربه زدن به انقلاب اسلامی بوده است. حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای به عنوان یکی از مهم ترین صاحب نظران این عرصه در متن بیانیه گام دوم به نقش امید در پیروزی انقلاب اسلامی و ترویج ایدئولوژی انقلاب و حرکت به سوی تمدن اسلامی توجه شده است، امید به عنوان شاه کلید موفقیت در مبارزه با دشمنان و پیروزی بر آن‌ها، قبل از موضوعاتی چون تحقق عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، اخلاق، معنویت، اقتصاد و... در متن بیانیه مطرح شده است. ترویج یأس و ناامیدی به عنوان مهم ترین سلاح دشمنان در مبارزه با انقلاب اسلامی در متن بیانیه گام دوم معرفی شده است. نظر به اهمیت موضوع امید و پرداخت جدی بیانیه به آن، در مقاله پیش رو با عنوان تکنیک‌های از بین بردن امید و ایجاد یأس در زنان ایرانی، با هدف بررسی تکنیک‌های مورد استفاده برای ایجاد یأس و امید (نسبت به انقلاب اسلامی) در

۱. دکتری تفسیر و علوم قرآنی دانشیار دانشگاه امام صادق پردیس خواهران علوم قرآن و حدیث  
faezehazimzadeh@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری جامعه شناسی دانشگاه علوم و تحقیقات تهران fateme.razavirad@gmail.com



زنان ایرانی با روش اسنادی - کتابخانه‌ای در صدد پاسخگویی به این سؤال هستیم که حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای در بیانیه گام دوم به چه تکنیک‌هایی برای ایجاد امید و از بین بردن یأس در جامعه ایرانی اشاره کرده اند و به صورت خاص این تکنیک‌ها در مورد زنان ایرانی چگونه اعمال می‌شود؟ دشمنان داخلی و خارجی با کم رنگ نشان دادن حضور زنان در جریان پیروزی انقلاب، جنگ تحمیلی و بازسازی کشور در دوره سازندگی، باعث کوچک جلوه دادن محاسن و ایجاد یأس و ناامیدی در جامعه زنان هستند. آنان با عیب جلوه دادن موضوعاتی چون حضور کمتر زنان در منا صب بالای مدیریتی، درصد اشتغال پایین نسبت خانم‌ها در مقایسه با آقایان و... بدون در نظر گرفتن دلایل حقیقی این مسائل، منافع واقعی زنان، دستاوردها و پیشرفت‌های زنان ایرانی بعد از انقلاب در صدد بزرگ نمایی مشکلات و ایجاد روحیه یأس و ناامید برای زن ایرانی است.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم، تکنیک‌های تضعیف امید، تحلیل‌های مغرضانه، وارونه نشان دادن حقیقت

#### ۴. نقش آفرینی زنان در نهادهای سازی سبک زندگی اسلامی

(از منظر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

سید حسین شفیعی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول). فاطمه اسبقی<sup>۲</sup>. نسیم کاظمی<sup>۳</sup>

چکیده

از آنجاکه بانوان مسلمان در شکل‌گیری و تداوم نهاد مقدس خانواده و جامعه اسلامی مناسب با طراز انقلاب اسلامی ایران، همواره نقشی اساسی در فرهنگ‌سازی داشته‌اند اما متأسفانه نگاه جنسیتی به این قشر، منجر به غفلت در این امر گشته؛ از این رو با امکان نظر به اهمیت مسئله در سبک زندگی اسلامی که فرمایش بزرگان نیز مؤید آن است؛ مقام معظم رهبری نیز همچون دیدبانی حکیم و خیرخواه، همواره به ضرورت زدودن این غفلت توجه نشان داده و گام‌های مؤثری در این راستا برداشته‌اند. ایشان در پرتو صدور بیانیه گام دوم، برای نهادهای نمودن نقش چشمگیر بانوان، نکات سودمندی را یادآور شدند. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی ضمن بهره‌گیری از توصیه‌های حکیمانانه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی ایران در خلال بیانیه گام دوم تدوین یافته و می‌کوشد تا با تحلیل مضامین، به تبیین نقش بانوان مسلمان در دو حوزه «خانواده» و «اجتماع» بپردازد. مضامین حاصل از این پژوهش این است که قشر عظیم بانوان، در حوزه‌هایی همچون: تحکیم نهاد خانواده، روان و عاطفه، تربیت درست، پویایی جامعه، سیاست همگون با طراز آموزه‌های اسلامی و گرایش و تثبیت دین‌باوری در خانواده‌ها و جامعه، صاحب نقشی کلیدی هستند.

کلید واژگان: سبک زندگی، نقش بانوان در بیانیه گام دوم، نقش زیستی، نقش روانی، نقش اجتماعی.

۱. دکتری تفسیر و علوم قرآن، استادیار جامعه المصطفی، مدیر گروه علمی تفسیر جامعة الزهراء (ع).  
Shafieidarabi@chmail.ir

۲. دانش پژوه سطح چهار تفسیر تطبیقی، مجتمع آموزش علوم اسلامی کوثر تهران،  
rohangezabaghi@yahoo.com

۳. طلبه سطح دو مدرسه علمیه نجمه خاتون. Shafieidarabi@chmail.ir

## ۵. ابعاد نقش آفرینی حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب

اکرم صالحی<sup>۱</sup>

### چکیده

انقلاب اسلامی ایران، بعد از سالها سلطه نظام‌های طاغوتی موجب شد، تا بار دیگر اسلام در راس حاکمیت قرار بگیرد و نظام اسلامی بر جامعه ایران حاکم شود. در زمان کنونی که ما بر طبق نظریات رهبری معظم علیه السلام در گام دوم انقلاب قرار داریم، تنها قدم اول را برای ایجاد تمدن نوین اسلامی برداشته ایم. بعد از انقلاب اسلامی و ایجاد نظام اسلامی، بایستی با تشکیل دولت اسلامی سیر طبیعی جامعه به سوی اسلامی سازی پیش برود و جامعه اسلامی تشکیل شود و عملیاتی شدن دستورات اسلام در پیکره جامعه و ایجاد الگوی اسلامی پیشرفت می‌تواند زمینه ظهور تمدن نوین اسلامی را فراهم آورد. حوزه‌های علمیه و بخصوص حوزه علمیه خواهران به تبع جایگاه مهم زن در جامعه، توانایی آن را دارد که نقش مهم و بی بدیلی را در این عرصه ایفا نماید. این مقاله با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای به تحلیل و توصیف ابعاد و چگونگی این نقش آفرینی، در گام دوم انقلاب و ایجاد تمدن نوین اسلامی پرداخته است. حوزه‌های علمیه خواهران می‌تواند در دو بعد درون حوزوی و برون حوزوی در عرصه‌های علمی - پژوهشی و فرهنگی - تبلیغی، بر روند تمدن سازی نوین اسلامی تاثیر مهمی داشته باشد.

کلید واژگان: تمدن نوین اسلامی، گام دوم انقلاب، حوزه‌های علمیه خواهران، پیشرفت

علمی

## ۶. نقش خانواده در سلامت روان از دیدگاه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب

شهربانو زارعی<sup>۱</sup>، واعظم امجد فر<sup>۲</sup>، ودکترهادی کمال عزت<sup>۳</sup>

### چکیده

خانواده کانونی است مقدس که در شکل گیری اولیه شخصیت، میزان موفقیت و سلامت روان انسان نقشی چشمگیر دارد. اگر خانواده بر اساس اندیشه توحیدی بنا شود و بتواند قوانین کلی جهت تطبیق با نیازها و نحوه رفتار صحیح در سبک زندگی را رعایت نماید؛ نقش موثری در رسیدن فرد به کمال حقیقی و شخصیتی استوار و روانی سالم خواهد داشت. مقاله حاضر به روش توصیفی - تحلیلی به بیان نقش خانواده در ایجاد ارتقای سلامت روان پرداخته است که شامل؛ نقش زن به عنوان عنصر اصلی در ایجاد محبت و آرامش و سازش در خانواده و مرد، بارفتار خردمندانه و فرزندان، با حفظ احترام والدین بوده است. سلامت روان یکی از دغدغه‌های انسان معاصر است؛ چراکه با وجود اختلال در آن، فرد تعادل شخصیتی خود را از دست داده و به طور طبیعی موجب بروز مشکلات عدیده‌ای در سطح اجتماع و در عرصه‌های گوناگون خواهد شد. مقام معظم رهبری با اندیشه ژرف خود به نقش خانواده در سلامت روان بسیار اهمیت داده و در جایگاه‌های مختلف به تبیین آن پرداخته‌اند. مقاله حاضر سعی دارد؛ نقش خانواده را در سلامت روان از دیدگاه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب مورد بررسی قرار دهد.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم، خانواده، سبک زندگی، سلامت روان.

۱. دانش پژوه سطح سه رشته تربیت دینی کودک و نوجوان و کارشناس علوم تربیتی،  
mgh13561818@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح سه رشته مشاوره خانواده و کارشناس شیمی،  
aazamamjadfar@gmail.com

۳. دکترای مدرسی معارف اسلامی گرایش قرآن و متون کهن،  
kamalezat121@gmail.com

## ۷. اشتغال زنان در گفتمان انقلاب اسلامی (با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری)

صفورا سادات امین جواهری<sup>۱</sup>

### چکیده

هر ملتی برای پیشرفت و تحقق آرمان‌هایش به ثبات و پیشرفت اقتصادی نیاز دارد که اشتغال به‌سامان نیروی انسانی از عوامل و نشانه‌های آن است. نیمی از جمعیت نیروی انسانی هر جامعه نیز زنان هستند و بی‌توجهی به توانایی آنان، جامعه را از استعداد‌های آن‌ها محروم می‌کند. در چهاردهه اخیر به رغم نیاز جامعه به نیروی کار زنان در برخی عرصه‌ها و رشد دانش و توانمندی زنان، اشتغال زنان هنوز با چالش‌های فراوانی روبه‌رو است. اشتغال زنان افزون بر ارتباط با محور اقتصاد از جهت حضور اجتماعی زنان با محور سبک زندگی مرتبط است که هر دو محور از بندهای مهم بیانیه گام دوم است. خلأ مهم برای ساماندهی اشتغال زنان در ایران اسلامی، در دست نداشتن شاخص‌های اشتغال مطلوب برای زنان است. در این پژوهش با تأکید بر محور سبک زندگی به دنبال یافتن این شاخص‌ها هستیم و به سراغ اندیشه رهبر انقلاب رفتیم. در این راستا، از روش تحلیل گفتمان بهره جستیم و به چهار شاخص کلیدی در حوزه اشتغال زنان دست یافتیم. اشتغال زن در گفتمان انقلاب اسلامی و از منظر مقام معظم رهبری به لحاظ فردی عامل پیشرفت زن محسوب می‌شود، به لحاظ ارزشی ارزشی درجه دو دارد و ارزش زن با آن محاسبه نمی‌شود. به لحاظ فقهی مباح و جایز است و به لحاظ سیاسی مایه افتخار و نماد کارآمدی نظام جمهوری اسلامی است.

کلید واژگان: زنان، اشتغال، گفتمان، پیشرفت، سبک زندگی، گام دوم انقلاب.

## ۸. راهکارهای تقویت فرهنگ معنویت در نسل جوان، توسط خانواده

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، مینا اشرفی<sup>۲</sup>

### چکیده

فرهنگ مقوله‌ای است گسترده و یکی از مهم‌ترین عامل سازنده هویت جوان می‌باشد. معنویت به مجموعه صفات و ویژگی‌هایی در انسان گفته می‌شود که انسان را به پروردگار نزدیک می‌نماید. درهرملتی جوان، گران بها ترین سرمایه آن ملت می‌باشد و آینده هر ملت و جامعه، بسته به عملکرد جوانان آن ملت دارد. در این پژوهش به راه کارهایی برای تقویت فرهنگ معنویت در جوانان، توسط خانواده پرداخته شده است. اهمیت این پژوهش در این است که؛ هر جامعه‌ای که نیازمند موفقیت است، نیاز به تربیت جوانان فرهیخته‌ای دارد، لذا ضرورت دارد به این موضوع مهم توجه بیشتری شود. فرهنگ معنوی در یک جامعه علاوه بر سعادت دنیوی، سعادت اخروی آن ملت را نیز در برخواهد گرفت. پرورش و تقویت فرهنگ معنویت در خانواده پایه گذاری می‌شود. در این تحقیق به دو راهکار معنویت‌افزایی توسط رفتار عملی و رابطه معرفتی پرداخته شده است. روش این پژوهش، توصیفی - تحلیلی و با توجه به آیات و روایات و بیانات مقام معظم رهبری و با اشاره به بیانیه گام دوم، در بخش معنویت و اخلاق می‌باشد.

کلید واژگان: تقویت فرهنگ، معنویت، نسل جوان، خانواده، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی

۱. دانش پژوه دکتری مدرسی معارف اسلامی، گرایش قرآن و متون، دانشگاه قرآن و حدیث، پردیس تهران،

na.bahreman@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا شهرری، heydar13751396@gmail.com

## ۹. بانوان و تقویت سبک زندگی اسلامی ایرانی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام

فاطمه قمری<sup>۱</sup>، سمیه حاجی اسماعیلی<sup>۲</sup>

### چکیده

با رواج سبک زندگی غربی در جوامع، بنیان و شالوده اصلی اجتماع یعنی خانواده با خطرات جدی مواجه شده است. حضرت آیت الله خامنه‌ای علیه السلام در بیانیه گام دوم انقلاب، به چالش‌ها و آسیب‌های سبک زندگی غربی اشاره و برنامه‌ریزی برای مقابله با آن را خواستار شدند. با توجه به اهمیت و تأثیر خانواده در تمدن‌سازی اسلامی و نقش بی‌بدیل بانوان در این فرایند، پژوهش حاضر با هدف کشف الگوی مطلوب نقش‌آفرینی زنان در تحقق سبک زندگی اسلامی با استفاده از «روش تحلیل محتوا» به واکاوی در بیانات رهبر انقلاب پرداخت. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که در اندیشه مقام معظم رهبری علیه السلام، بانوان در سه محور فردی، خانوادگی و اجتماعی در تقویت سبک زندگی اسلامی نقش دارند. و علاوه بر خودسازی، مراقبه، پایبندی به اعتقادات مذهبی و وظیفه در راستای بهینه‌سازی تربیت فرزندان، در بعد اجتماعی نیز با هدف افزایش گنجینه اطلاعات مورد نیاز و ایجاد انگیزه به منظور ایجاد تغییرات، به آموزش و مهارت‌هایی نیاز دارند.

کلیدواژگان: بانوان، خانواده، فرهنگ دینی، بیانیه گام دوم انقلاب، جامعه‌پذیری، مقام

معلم رهبری علیه السلام.

۱. طلبه سطح سه رشته مطالعات اسلامی زنان جامعه الزهراء علیه السلام golbargbluesky@gmail.com

۲. پژوهشگر مقیم مرکز مطالعات زن و خانواده، مدیر گروه پژوهشی گروه مطالعات اسلامی پژوهشگاه

مطالعات اسلامی جامعه الزهراء علیه السلام esmaeili@wrc.ir

## ۱۰. بایسته‌های زنان در ترویج سبک زندگی اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

الناز جهان پور<sup>۱</sup>، فاطمه بهروزثانی<sup>۲</sup>، رقیه ضیافر<sup>۳</sup>

### چکیده

سبک زندگی منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های فرد یا گروه است و پیاده‌سازی آن در جوامع از نیازهای ضروری بوده و حساسیت آن زمانی آشکار می‌شود که تأکیدات رهبر معظم انقلاب در این راستا مورد بررسی قرارگیرد. از سوی دیگر هوشیاری نسبت به حجم‌های اعتقادی، فرهنگی دشمنان برای نابودی سبک زندگی اسلامی و در مرحله بعد زنان امت‌های اسلامی است. بدین جهت بایسته‌های زنان در ترویج و اجرایی نمودن سبک زندگی اسلامی مد نظر پژوهشگران عرصه علم واقع شده‌است و همگام‌سازی این بایسته‌ها با بیانیه گام دوم انقلاب به عنوان یک چارچوب هدایتی محسوب می‌گردد. از این رو مقاله حاضر با رویکرد توصیفی - تبیینی و روش کتابخانه‌ای به بررسی مواردی چون حفظ و پایبندی به ارزش‌ها و شعارهای اسلامی و... پرداخته و به این مهم دست یافت که نقش زنان در حفظ و پاسداری از ارزش‌های اسلامی بویژه ترویج و توسعه سبک زندگی امری انکارناپذیر است چرا که محوریت و مدیریت اصلی خانواده بر عهده زنان است و با ایفای نقش‌های متنوع خود بلور دهنده و مروج سبک زندگی اسلامی هستند.

**کلید واژگان:** بایسته‌های زنان، سبک زندگی، بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. دانش پژوه سطح چهار، استاد حوزه و دانشگاه ارومیه، jahanpor6363@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح چهار استاد حوزه و دانشگاه ارومیه. f.sani313@chmail.ir

۳. دانش پژوه سطح ۳ و پژوهشگر حوزه. Jahanpor6363@gmail.com



## ۱۱. نقش مادران در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب با تربیت دینی فرزند

زینب طیبی<sup>۱</sup>، سیده زینب توسلی<sup>۲</sup>

### چکیده

جامعه اسلامی ایران در کشاکش روزگار و پستی و بلندی‌های ایام و مشکلات دوران، باید نگاهش همواره به قله باشد و فراموش نکند که فرزندی که در دامن آن پرورش می‌یابد، قرار است چه باری را در راستای تربیت فرزندان انقلابی به دوش بکشد. تربیت دینی کودکان اهمیت خاصی در پرورش نسل کارآمد و انقلابی دارد. در تربیت صحیح دینی فرزند نقش مادران بسیار اساسی است و این مهم مورد توجه پیشوایان دینی و رهبر معظم انقلاب اسلامی است. آنچه باید مدنظر قرار گیرد تقلید و الگوپذیری فرزند گفتار و کردار مادر است و نخستین تجربیات یادگیری مفاهیم اخلاقی و اعتقادی و دینی، از طریق ارتباط کودک با مادر شکل می‌گیرد. بر این اساس این مقاله بر آن است تا نقش مادران در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را از طریق تربیت دینی فرزند را بررسی کند. روش تحقیق جستار حاضر کتابخانه‌ای است و با بررسی توصیفی - تحلیلی کتب دینی، اخلاقی و روانشناسی مطالب آن گردآوری شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که محبت، بازی، تلقین خوبی‌ها، پرورش فطرت خداپرستی در فرزند، پرورش حس دینی و مذهبی با شناساندن پدیده‌های جهان، آموزش وظایف دینی و احکام شرعی از جمله بایسته‌های مادران در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، مادر، تربیت دینی فرزند، روش الگویی.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران. Ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح دو مدرسه عالی حضرت آمنه (ع)، قم. Ztayyebi62@gmail.com

## ۱۲. مسئولیت‌ها و حقوق زن در خانواده از نگاه مقام معظم رهبری علیه السلام و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

زینب خسروی نیا<sup>۱</sup>، نجمه نظری رباطی<sup>۲</sup>

چکیده

حقوق و مسئولیت‌های زن یکی از مباحث مهم و لازم‌الاجرا در حوزه خانواده است که برای رشد و اعتلای زن ضروری بوده و در چارچوب آن، مسئولیت‌های خانواده شکل می‌گیرد. هدف از این پژوهش اطلاع بخشی به زنان نسبت به حقوق خود در برابر مسئولیت‌ها بوده تا از مشکلات موجود پیشگیری شده از پایداری شدن حقوق وی جلوگیری شود در نتیجه جامعه از فساد و بی‌عدالتی ناشی از آن مصون بماند. یافته‌های این تحقیق حاکی از آن است که حقوق خانوادگی زن، در بُعد مادی شامل حق نفقه، حق تحصیل، حق اشتغال و در بُعد معنوی، شامل حق عزت و کرامت، حق تأمین نیازها و معاشرت نیکو است. مسئولیت زنان نیز در حوزه خانواده، در زمینه همسری شامل محبت، خوش رفتاری، حفظ آرامش و تأمین سلامت روان همسر است و مسئولیت مادری او، تربیت فرزند و مدیریت خانه را در بر می‌گیرد. این مقاله به روش توصیفی و تحلیلی داده پردازی و به روش کتابخانه‌ای داده‌آوری شده است.

**کلید واژگان:** حقوق زن، مسئولیت زن، خانواده، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

۱. دانش پژوه سطح ۴ مؤسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه قم، yaemamreza@vatanmail.ir

۲. دانش پژوه سطح ۳ مؤسسه آموزش عالی حضرت فاطمه معصومه علیها السلام، najme.nazari@vatanmail.ir

### ۱۳. نقش زنان در کاهش پیامدهای رشد منفی جمعیت در گام دوم انقلاب اسلامی

مرضیه آگاه<sup>۱</sup>، محمد صادق فاضل<sup>۲</sup>

#### چکیده

اگر درصد رشد جمعیت به کمتر از صفر برسد، به آن رشد منفی می‌گویند که در این حالت میزان تولد کمتر از مرگ و میر می‌شود. رشد منفی جمعیت سبب انقطاع نسل بشر، پیری جمعیت، آسیب‌های اخلاقی و تربیتی و ضعیف شدن نیروی دفاعی کشور می‌شود. افزایش جمعیت و فرزندآوری در متون دینی از جایگاه مهمی برخوردار بوده و کاهش جمعیت مورد مذمت قرار گرفته است. مقام معظم رهبری نیز در این باره بیان کرده‌اند: فرزندآوری یکی از مهم‌ترین مجاهدت‌های زنان است؛ چون فرزندآوری در حقیقت هنر زن است. از این رو، زنان به عنوان رکن مهم فرزندآوری مسئولیت‌های مهمی برعهده دارند که از جمله آن‌ها قناعت، ایثار، حمایت کردن از هم‌نوعان خود در مراحل بارداری، تلاش برای کاهش هزینه‌های خانواده، تغییر نگرش زندگی و گرایش به سبک زندگی اسلامی، صبر در برابر مشکلات مادری، توجه به سلامتی خود، گرایش به مذهب و مسئولیت‌پذیری در قبال خانواده و اجتماع می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: بانوان، جمعیت، رشد منفی، گام دوم، انقلاب اسلامی.

۱. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه علمیه الزهراء علیها السلام بندرعباس marziyeh\_agah@yahoo.com

۲. استاد سطح عالی حوزه علمیه، قم، m\_60\_sfazel@yahoo.com

## ۱۴. مؤلفه‌های حفظ کرامت زن در بیانات مقام معظم رهبری

مریم علوانیان سداوی<sup>۱</sup>

### چکیده

از آنجایی که مکاتب مختلف، اسلام را متهم به نابرابری جایگاه مردان و زنان می‌کنند و معتقدند در اسلام زن جایگاهی پست دارد و پایین‌تر از مرد است، بر آنیم با واکاوی مؤلفه‌های حفظ کرامت زن در بیانات رهبری، نشان دهیم زن و مرد از جایگاه یکسانی برخوردارند و هر دو شایسته کرامت‌اند. هدف از پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های حفظ کرامت زن در بیانات رهبری است که به روش توصیفی و تحلیلی صورت پذیرفته است. شناسایی مؤلفه حفظ کرامت زن که شامل: ۱. مؤلفه‌های حفظ کرامت زن توسط خودش، که با نیکوشوهرداری، نیکومادری کردن و حفظ کرامت خود در اجتماع، ۲. مؤلفه‌های حفظ کرامت زن توسط غیرکه با متعهد بودن دیگران از قبیل همسر، والدین، افراد جامعه و فرزندان در انجام وظایف خود در قبال زن، از دستاورد این پژوهش است. بنابراین پژوهش دو نوع کرامت وجود دارد: ۱. کرامت ذاتی که همه انسان‌ها از آن برخوردارند؛ ۲. کرامت اکتسابی که با تقوا به دست می‌آید. که رسیدن به آن برای هر دو قشر (زن و مرد)، برابر است و تنها بستگی به توان، تلاش و کوشش هر شخص فارق از جنسیت دارد.

**کلید واژگان:** کرامت ذاتی، کرامت اکتسابی، زنان، مقام معظم رهبری

۱. دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه کوثر بندرلنگه s.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۱۵. اشتغال بانوان از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

پروانه رمضان مظفری<sup>۱</sup>

### چکیده

در عصر حاضر زن در جامعه نقش قابل توجهی دارد. فعالیت زنان در امور اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی موجب شده است که زنان، پایه پای مردان، در پیشبرد اهداف جامعه نقش مهمی داشته باشند. با وجود تحولات عظیمی که در جامعه ایران به وجود آمده زنان که نیمی از منابع انسانی بشمار می‌روند تحت تأثیر این تحولات، به بازار اشتغال راه یافته‌اند. اما در باب اشتغال زنان در میان دانشمندان گفتگوهای زیادی رخ داده، و نظریات مختلفی در این باره مطرح گردیده است. از آنجا که مقام معظم رهبری به عنوان یک اسلام‌شناس و تئوریسین انقلاب نظرات مهمی در این باره دارند، پژوهش حاضر در صدد این است که اشتغال بانوان از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام را بیان می‌کند. یافته این پژوهش که به صورت توصیفی و تحلیلی صورت پذیرفته است عبارت است از این که اشتغال بانوان از دیدگاه مقام معظم رهبری با رعایت نکات زیر خالی از اشکال است: ۱. حفظ خانواده و لطمه نخوردن روابط زناشویی ۲. توجه به خصوصیات زنان در بحث اشتغال ۳. عدم خضوع زن در برابر مرد در محیط کار ۴. حفظ حریم.

کلید واژگان: جامعه، زنان، اشتغال، انقلاب، اجتماعی، سیاسی، اقتصاد

۱. دانش پژوه سطح دو مدرسه علمیه کوثر بندرلنگه هرمزگان، parvan.1770@gmail.com

## ۱۶. نقش تربیتی مادر در تربیت نسل چهارم انقلاب با توجه به قرآن و بیانیه گام دوم انقلاب

فاطمه ناصری<sup>۱</sup>، زهرا محبی<sup>۲</sup>

چکیده

هدف از خلقت انسان، بسیار عالی و رسیدن به آن هدف با مشکلات و موانع بسیاری همراه است. از این رو تعلیم و تربیت از ضروری ترین مسائل انسانی است. تا از این راه زمینه رشد و تکامل همه جانبه انسان فراهم گردد. آیین مقدس اسلام نیز به عنوان کامل ترین دین، بهترین دستورها و برنامه‌ها را برای تکامل جسمی و روحی انسان آورده و همواره کوشیده است تا بشر را به سعادت دنیا و آخرت رهنمون سازد. درباره تربیت فرزند و عوامل مؤثر در آن راهکارهای مهمی در متون اسلامی آمده است. در بسیاری از آیات و روایات و سیره امامان معصوم علیهم‌السلام، شیوه‌های تربیت به روشنی بیان و در هر مورد راهکار مناسبی ارائه شده است. این نوشتار می‌کوشد با توجه به آیات و روایات و احادیث و سیره معصومان علیهم‌السلام به روش توصیفی و تحلیلی، نقش مادر را در تربیت دینی فرزندان بررسی و دیدگاه اسلام را در این زمینه تبیین کند. نقش زن در تربیت فرزند بسیار مهم و سرنوشت ساز است. از این رو در این پژوهش پس از تبیین مفاهیم و مقدمات نخست به جایگاه مادر پرداخته و سپس نقش وی در تربیت دینی بررسی می‌شود. یافته‌ها بر آن است که پدیده‌های ازدواج، کار خانگی و تربیت فرزندان از منظر قرآن در مقابل اندیشه‌های فمینیستی قرار می‌گیرند و قرآن کریم و سنت تساوی زن و مرد، ازدواج و پاکدامنی و عدم حضور زنان در جامعه با آرایش، ارضای مشروع نیازهای جنسی و اعتقادی، عدم استعمار زنان به وسیله پدرسالاری و سرمایه داری و دوری از هم جنس خواهی تأکید دارد

کلید واژگان: مادر، تربیت دینی، نسل چهارم انقلاب، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد، minab.fatem@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها‌السلام، میناب minab.fatem@gmail.com

## ۱۷. حقوق فرزندان مهدوی بر والدین

سهیلا مرادی<sup>۱</sup>

### چکیده

از رسالت خانواده مهدوی تولید نسل و تربیت فرزندان سالم و صالح است. از این رو در این مقاله به بررسی حقوقی که فرزندان برعهده والدین مهدوی دارند پرداخته شد. بنابر دستورات دین باید برای ساختن شخصیت فرزند پیش تر از انعقاد نطفه توجه شود، زن و شوهر باید با آگاهی و رعایت دستورات تربیتی دین خود را به ارزش و هنجارهای تربیتی اسلامی آراسته کنند و با تغذیه حلال و اجرا کردن دستورات و احکام دینی در زمان انعقاد نطفه، و دوران بارداری و پس از تولد بتوانند در تربیت فرزندان خود مؤثر باشند. هدف پرداختن به این مقاله آشنا کردن خانواده ولایی به رسالت فرزندآوری و فرزند پروری اسلامی است تا انشاءالله نسلی ولایی و ولایت پرور پرورش یابد. ضرورت پرداختن به این موضوع آن است که در صورتی گام دوم انقلاب محقق می شود که نیروی انسانی مدافع آرمان های انقلاب پرورش یابد که مطیع فرمایش امام خامنه ای باشند تا بتوانند از دستاوردهای انقلاب دفاع کنند و پرچم این انقلاب را به دست بقیة الله اعظم بسپارند و جامعه مهدوی شکل بدهند. روش تحقیق به کار رفته در مقاله نقلی و حیانی می باشد و شیوه گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه ای و نحوه پردازش اطلاعات به شیوه توصیفی و تحلیلی می باشد.

**کلید واژگان:** حقوق، فرزندان، والدین، مهدوی، گام دوم انقلاب

## ۱۸. نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی و گام دوم انقلاب اسلامی

زهرا فرزام<sup>۱</sup>، نعمان امید<sup>۲</sup>

### چکیده

در اسلام هیچ بنایی محبوبتر از نظام خانواده پایه ریزی نشده است. اسلام برای زنان در ابعاد فردی و اجتماعی قوانین ویژه‌ای وضع نموده است. در گام نخست، مهمترین نقشی که اسلام برعهده زن نهاده، نقش تربیتی است که در واژه مادر خلاصه می‌شود. این نقش در نهاد خانواده در کنار نقش‌هایی همچون همسری تعریف می‌شود و در فرایند تمدن سازی و توجه به سبک زندگی متناسب، به آن اهمیت داده می‌شود، برای ساخت تمدن اسلامی ضروری است که هویت تمدنی همواره در مسیر تعالی و تکامل، بازتولید و تقویت شود و تنها از این طریق می‌توان به تمدنی متفاوت تر از تمدن غرب و سایر تمدن‌ها امید داشت و این هویت زمانی بطور صحیح شکل می‌گیرد که ریشه در ارزش‌های اسلامی ایرانی داشته باشد. این پژوهش به روش توصیفی و تحلیلی و کتابخانه‌ای است. این پژوهش با ارائه مدل نقش آفرینی زنان در تحقق تمدن اسلامی و چگونگی این نقش آفرینی را تبیین می‌نماید که وظیفه اصلی او پرورش نسل و وفاداری به همسر است. بین سبک زندگی و نقش زن در یک جامعه یک رابطه دوسویه برقرار است، گاهی نقش زن فقط محدود به داخل خانه می‌شود و زمانی هم بخشی از محیط کلان تر را شامل می‌شود و نقش‌های اجتماعی خارج از محیط خانه را بر عهده می‌گیرد.

**کلید واژگان:** نقش، زن، تمدن نوین، اسلام، گام دوم، انقلاب.

۱. دانشجوی دکتری فقه مقارن موسسه آموزش عالی بنت الهدی صدر، farzam.zhnjc@yahoo.com

۲. کارشناسی ارشد علوم اجتماعی دانشگاه واحد علوم تحقیقات تهران، Naman\_omidi@yahoo.com



## ۱۹. نقش زنان در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین

مریم نوروزپور<sup>۱</sup>

### چکیده

امروزه مباحث مربوط به زنان در الویت قرار دارد. زنان به عنوان نیمی از جمعیت جامعه نقش بسیار مهم و حیاتی در سلامت روانی، معنوی، رفتاری و ایجاد انگیزه در خانواده دارند. این پژوهش با هدف بنیادی ضمن بررسی نقش زنان در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین زیر ساخت کاربردی آن را فراهم می‌سازد. این نوشتار به طرح این پرسش اشاره دارد که مشارکت افزون‌تر زنان چه نقشی در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین دارد؟ پژوهش حاضر مطالعه‌ای است که با ابزار کتابخانه‌ای جمع‌آوری و به روش تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت توصیفی صورت پذیرفته است. نتایج نشان می‌دهد با توجه به نقش زن و اهمیتی که اسلام برای جایگاه زن تعیین کرده است، حضور زنان مسلمان در عرصه‌های گوناگون ضروری است. در نتیجه زنان نقش مهم و تأثیرگذار در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین خواهد داشت.

**کلید واژگان:** نقش، زن، سبک زندگی، اسلام، تمدن نوین و بیانیه گام دوم.

## ۲۰. بررسی مدیریت زن در خانواده با توجه به بیانیه گام دوم

معصومه استقلال<sup>۱</sup>

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی نقش زن در مدیریت خانواده با توجه به بیانات مقام معظم رهبری تدوین شده است. مدیریت زنان نیز به عنوان یکی از ارکان اصلی خانواده نقش مهمی در رشد و شکوفایی استعداد اعضای خانواده و ساختن جامعه‌ای سالم دارند. مدیریت عاطفی زنان در ایجاد بهداشت روانی خانواده نقش موثری در استحکام بنیان‌های خانواده دارد. مدیریت زن در خانواده برای رعایت اعتدال در اقتصاد خانواده و خودداری از اسراف و داشتن روحیه قناعت از مهمترین ویژگی‌های همسر مطلوب در روایات اسلامی ذکر شده است و این اهمیت این مطلب را می‌رساند که مدیریت زن تاثیر سازنده‌ای در خانواده دارد. این پژوهش با هدف بررسی نقش زن در مدیریت خانواده با توجه به بیانات مقام معظم رهبری تدوین شده است. در این تحقیق، از روش توصیفی-تحلیلی و برای جمع‌آوری آن از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. با توجه به اینکه خطاب امام خامنه‌ای در این بیانیه جوانان و نیمی از جوانان ما را هم زنان تشکیل داده‌اند، نقش زنان در این بیانیه، بسیار مهم و غیرقابل انکار است. برای تشکیل تمدنی نوین اسلامی باید بستر ایجاد سبک زندگی اسلامی ایجاد شود با توجه به اینکه مولفه‌های ارزشی زن مسلمان اعم از تدبیر منزل، مدیریت ارتباطی بین اعضای خانواده، ایجاد روحیه مشارکت بین اعضا و مدیریت اقتصادی، نقش مادری و همسری همواره مورد تاکید مقام معظم رهبری است می‌توان جامعیت هویتی و شخصیتی زن را اثبات نمود و جایگاه موثر وی را در خانواده نتیجه گرفت.

کلید واژگان: زن، خانواده، مدیریت، بیانیه گام دوم.

۱. دانش پژوه پایه پنجم، مدرسه علمیه معصومیه شیراز،

## ۲۱. زمینه‌سازی قرآنی حضور اجتماعی زنان با تکیه بر دیدگاه مقام معظم رهبری

محمد جواد یعقوبی<sup>۱</sup>

### چکیده

بر پایه خط سیر اسلام و تعقل فطری انسانی این امر را آشکار می‌سازد که تفاوتی در حقیقت خلقت زن و مرد وجود ندارد از همین روست که رشد و تکامل معنوی هر دو نیز درگرو تقوا و فضیلت می‌باشد. با عنایت به بیانیه گام دوم انقلاب توسط رهبری، نفس حضور زنان که نیمی از جامعه را تشکیل می‌دهند در جوامع انسانی و نقش سازنده آنان در شکل‌گیری اجتماع غیرقابل انکار است، برخلاف جوامع دیگر و به اصطلاح تمدن یافته، کرامت و منزلتی که اسلام به زن داده است و همچنین مقام و حقوقی که برای او به‌عنوان مادری، همسری و فرزندی در جامعه اسلامی قائل شده است در هیچ‌یک از جوامع غیر اسلامی نظیر آن را نخواهیم یافت. در پژوهش پیش رو با روش تحلیلی - توصیفی با بررسی فرامین الهی و تدبر در پیام‌های آیات قرآنی به‌خوبی نمایان می‌گردد که زنان مسلمان با رعایت برخی از ضوابط و شرایطی که حافظ کرامت انسانی آنها می‌باشد می‌توانند همانند مردان در عرصه‌های مختلف اجتماعی مانند سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... حضور داشته و نقش آفرینی نمایند. حضور زنان موفق و شایسته و الگوسازی آنها برای جامعه، زمینه‌سازی اسلام جهت حضور زنان در عرصه عبادی اجتماعی مانند اجتماع عظیم حج، مسجد و اعتکاف و گواه قرآنی - تاریخی اشتغال زنان در پرتو قرآن و با تکیه بر دیدگاه‌های دقیق و کارشناسانه مقام معظم رهبری از برآیندهایست که در این مقوله به آن پرداخته شده است.

**کلید واژگان:** اجتماع، خانواده، زن مسلمان، اشتغال، قرآن، رهبر انقلاب

۱. دانش‌پژوه دکتری رشته جریان‌های کلامی معاصر جهان اسلام جامعه المصطفی العالمیه

## ۲۲. نقش جوانان در جهاد علمی و جهاد اقتصادی از نگاه قرآن و روایات

فاطمه غلامی<sup>۱</sup>، معصومه محسنی پور<sup>۲</sup>

### چکیده

جهاد یکی از فروع شریعت مقدس اسلام است که خداوند در قرآن به آن تأکید بسیار کرده است. اگر چه جهاد عرصه‌های گوناگونی دارد اما مهم‌ترین عرصه‌های آن، بنا بر تأکیدات مقام معظم رهبری و با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب، جهاد علمی و جهاد اقتصادی است. مقاله حاضر که به روش توصیفی - کتابخانه‌ای تدوین شده است به این پرسش، پاسخ می‌دهد، که جوانان در عرصه جهاد علمی و اقتصادی از نگاه قرآن و روایات دارای چه نقش و جایگاهی هستند؟ هر چند در عرصه‌های مختلف، تجربه میانسالان و سالمندان نسبت به جوانان بیشتر است اما بی‌تردید جوانان به دلیل روحیه جهادی، توانایی‌های جسمی و ذهنی و توان بدنی، ایشار و از خود گذشتگی و توان مطالبه‌گری، بهتر می‌توانند در عرصه این دو جهاد نقش آفرینی کنند و به مقابله با دشمنان داخلی و خارجی، با دستان توانمند خود پردازند. شاخصه‌ها و الزامات جهاد علمی و اقتصادی و آثار جهاد در این دو عرصه بر روی جوانان نشان‌ازاهمیت جایگاه و نقش آفرینی جوانان در این عرصه است.

کلیدواژگان: جهاد، جهاد علمی، جهاد اقتصادی، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. کارشناسی ارشد، رشته تفسیر و علوم قرآن و کارشناسی ارشد رشته فلسفه z.gholami135@gmail.com

۲. حوزه علمیه حضرت زینب علیها السلام شهرستان ملایر masumehmohseni781@gmail.com

## ۲۳. نقش زنان در گام دوم انقلاب؛ با تأکید بر الگوی سوم (زن نه شرقی و نه غربی)

زهرا حداد زاده بهابادی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، معصومه شریفی<sup>۲</sup>، محسن رفیعی<sup>۳</sup>

### چکیده

مسأله زن، حقیقت وجودی زن و کارکردهای زن، از دیرباز و در نظام‌های فکری مختلف، مورد توجه بوده است. هدف اساسی از این پژوهش، بررسی و تحلیل نقش زنان در گام دوم انقلاب، با تأکید بر زن الگوی سوم (زن نه شرقی و نه غربی) بوده است. نگاه شرقی و نگاه غربی به زن، همواره با افراط‌ها یا تفریط‌های مخرب همراه بوده است. در مقابل، اما نگاه اسلامی به زن، همراه با کرامت، معتدلانه و به دور از هرگونه افراط و تفریط بوده است که از این الگو در این پژوهش، با عنوان زن الگوی سوم یاد می‌شود. با توجه به اهمیت زنان به عنوان نیمی از پیکره جامعه انسانی، نقش مهم ایشان در پیشرفت و تعالی جامعه و همچنین نقش الگوها در شکل‌گیری رفتار فردی و اجتماعی، انجام پژوهش در زمینه زنان و الگوهای زنان حائز اهمیت است. این پژوهش، به روش کتاب‌خانه‌ای و با ابزار فیش بوده که پردازش داده‌ها به شیوه توصیفی-تحلیلی، به سامان رسیده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که عوامل مختلف دینی، سیاسی و اجتماعی در شکل‌گیری هر یک از الگوهای سه‌گانه شرقی، غربی و اسلامی دخیل بوده‌اند. در نهایت، با توجه به نواقص و اشکالات موجود در دو الگوی نخست، این دو الگو مورد نقد قرار گرفت و این نتیجه به دست آمد که از برجسته‌ترین ویژگی‌های الگوهای سوم زن، دارای کرامت انسانی، شریف، عفیف، پویا و در متن و مرکز، و - در عین حال - پاسدار و حافظ سنگر خانواده است که به همین جهت، به عنوان الگوی برتر برای زنان جهت دست‌یابی به اهداف والای گام دوم انقلاب معرفی

۱. دانشجویی کارشناسی آموزش عربی دانشگاه فرهنگیان، zahrahadadzadeh80@gmail.com

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان قم dr\_sharifi\_masoomah@yahoo.com

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان قم dr\_mohsen\_rafeei@yahoo.com

می‌گردد. هفت هدف اصلی انقلاب در گام دوم، در بیانیه گام دوم انقلاب مشخص شده است که در این بین نقش‌آفرینی زنان در چهار محور علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد و سبک زندگی حائز اهمیت است. در پایان هم راه‌کارهایی برای تحقق هرچه بهتر این الگو در جامعه پیشنهاد گردیده است.

کلیدواژگان: زن، الگوی نه شرقی و نه غربی، الگوی سوم، گام دوم انقلاب

## ۲۴. نقش سلامت فردی و اجتماعی زنان در بهبود کیفیت زندگی

زهرا دانشجو<sup>۱</sup>

### چکیده

این پژوهش با عنوان «نقش سلامت فردی و اجتماعی زنان در بهبود کیفیت زندگی خانوادگی و جامعه با تأکید بر آیات و روایات در دوران دومین گام انقلاب اسلامی ایران» تلاش کرده تا به تبیین نقش کلیدی فردی و اجتماعی زنان بپردازد؛ زیرا سخن درباره سلامت فردی و اجتماعی زنان، در واقع سخن درباره تمام انسان‌هاست، چون زن به عنوان مادر می‌تواند نقش وسیعی در نظام انسانیت و ارتقاء سطح فرهنگ جامعه داشته باشد. به همین جهت ضروری است مورد توجه بیشتری قرار گیرد تا در پیشبرد اهداف بلند خانواده و جامعه اثر گذار باشد، این تحقیق با هدف تبیین نقش کلیدی زنان که به روش نقلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای به توصیف و تحلیل این سوال پرداخته است که سلامت فردی و اجتماعی زنان چه نقشی در بهبود کیفیت زندگی خانوادگی و جامعه در دومین گام انقلاب اسلامی ایران می‌تواند داشته باشد؟ و به این نتیجه دست یافته که زنان در خانواده جایگاه و نقش بسیار مؤثری در تأمین امنیت و آرامش روانی اعضا، پرورش نسل جدید، تربیت فرزندان سالم و به تبع جامعه‌ای سالم دارند؛ زیرا اگر برخورد سالم، سنجیده و مناسب زنان در خانواده نباشد در آینده نه چندان دور، جامعه بشری رو به زوال خواهد رفت.

کلید واژگان: سلامت، زنان، فردی، اجتماعی، خانواده، جامعه، گام دوم انقلاب.

## ۲۵. نقش مادران در تربیت نسل منتظر از منظر مقام معظم رهبری

مطهره محمدی<sup>۱</sup>

چکیده

انتظار، نوعی حالت آمادگی، خودسازی و زمینه‌چینی برای هر نوع فداکاری در خدمت امام زمان «ارواح‌ناله فدا» می‌باشد و خانواده منتظر، خانواده‌ای است که خود را برای رسیدن به این آرمان آماده می‌کند؛ در این خانواده، پدر و مادر به عنوان دو عضو اصلی، رسالت‌های خطیری بر عهده دارند. والدین منتظر به ویژه مادران، در تربیت این نسل نه تنها باید معرفت و محبت حضرت ولی عصر را در قلب و جان فرزند خویش افزون نمایند بلکه آنها را در اطاعت و پیروی از امام و مولای خویش نیز یاری کنند. اهمیت و جایگاه ویژه مادران در تربیت نسل منتظر مقوله‌ای بوده که همواره از منظر صاحب نظران و اندیشه‌ورزان دینی بسیاری نیز مورد تایید و تاکید قرار گرفته است. مقام معظم رهبری به عنوان پرچمدار فعلی نظام اسلامی و جانشین برحق آن امام غایب از نظر بیشترین تبیین‌ها و روشننگری‌ها را در این خصوص داشته‌اند ازین رو این نوشتار برآن شد تا با محور قرار دادن بیانات رهبری و به روش کتابخانه‌ای به تبیین و توصیف منظومه اندیشه مقام معظم رهبری در خصوص نقش مادران در تربیت نسل منتظر، پرداخته و از این روزنه رابطه مهدویت و تربیت را مورد بررسی قرار دهد. از نتایجی که در پایان مقاله بدست آمد می‌توان به ارزش بالای نقش مادری در خانه و توجه به تربیت مهدی‌یاوران حتی از دوران قبل از تولد و بعد از تولد اشاره نمود. از بایسته‌های ایفای کامل نقش تربیت منتظران آشنایی با اصول تربیت فرزند سالم و منتظر، همچنین استفاده از شیوه‌های متناسب با این اصول می‌باشد. محبت، دلدادگی در تربیت، توجه به عواطف و تربیت روحی فرزند و تلاش بر شکل‌گیری هویت صحیح از جمله مواردی است که مادران باید در تربیت فرزندان منتظر بدان‌ها توجه داشته باشند.

**کلید واژگان:** انتظار، تربیت، مادر، نسل منتظر، گام دوم انقلاب

۱. طلبه سطح ۳ گرایش فقه و اصول موسسه آموزش عالی حوزوی نورالزهرای زنجان



## ۲۶. نقش مدیریت فرهنگی بانوان در تمدن نوین اسلامی

سمانه میان دی<sup>۱</sup>

### چکیده

در طول تاریخ زنان عناصر موثر در تغییر ارزش‌ها، باورها و رفتارهای جامعه دانسته شده و می‌شوند. زنان هر جامعه با ظرفیت‌های وجودی خویش و افزایش توانمندی‌های خود در عرصه‌های شخصیتی، اخلاقی، رفتاری، خانوادگی، فرهنگی، اجتماعی می‌توانند به ایفای نقش پرداخته و اثرگذار باشند. بر این اساس هدف اصلی این تحقیق بررسی چستی و چگونگی نقش آفرینی مدیریت فرهنگی زنان در ایجاد تمدن نوین اسلامی است که از طریق استخراج و طراحی الگوی نقش آفرینی زنان در ایجاد تمدن اسلامی به تبیین مسأله پرداخته می‌شود. در بیان اهمیت این امر باید گفت که با اعلام مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب در راستای اینکه انقلاب وارد دومین مرحله خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی شده است، توجه به حوزه زنان و توان و قدرت مدیریتی آنان در پیشبرد اهداف تمدن نوین اسلامی به عنوان یکی از ارکان زمینه ساز و پایه در بسترسازی این امر بسیار حائز اهمیت است. پژوهش حاضر با روش تحلیلی با ارائه مدل نقش آفرینی زنان در مدیریت فرهنگی تمدن نوین اسلامی، چستی این نقش آفرینی را تحلیل نموده و به وسیله آن چگونگی ایفای نقش زنان در مدیریت فرهنگی تمدن نوین اسلامی را الگویی و تبیین می‌کند. از جمله نتایج حاصله که پژوهشگر در خلال تحقیق بدان دست یافته است به طور اختصار میتوان اینچنین بیان نمود که: ۱=میتوان برای تقویت هویت شیعی و توسعه و نشر معارف دینی و نهادینه کردن این امور از بانوان فرهیخته استفاده کنند، ۲=جامعه می‌تواند از توانمندی زنان با توجه به ظرفیتهای وجودی آنان در عرصه‌های جهادی، علمی، فرهنگی، اجتماعی و... بهرمنند گردد و...

**کلیدواژگان:** بیانیه گام دوم انقلاب، تمدن، تمدن نوین اسلامی، فرهنگ، مدیریت فرهنگی.

## ۲۷. نقش مادر در تربیت مهدوی نسل چهارم انقلاب اسلامی

زینب طیّی<sup>۱</sup>، فاطمه سماواتی<sup>۲</sup>

### چکیده

مادر مهم‌ترین رکن خانواده، مؤثرترین عامل تربیت، تأمین‌کننده سلامت روحی و جسمی فرزند و مهم‌تر از همه، عامل انتقال ارزش‌ها به کودک است؛ زیرا یکی از مهم‌ترین عوامل پای بندی فرزندان به مسائل ارزشی و دینی، چگونگی رفتار مادر با فرزند است. موعود باوری به معنای اعتقاد به یک نجات‌بخش است که در آخرالزمان برای نجات و رهایی انسان‌ها و برقراری صلح و عدالت خواهد آمد. تربیت صحیح، زمینه‌ساز ظهور حضرت مهدی A است که می‌توان با پرورش نیروهای مخلص و معتقد به مهدویت، زمینه قیام آن حضرت را فراهم کرد. یکی از مسئولیت‌های زنان منتظر از طرف شارع مقدس؛ تلاش برای تربیت نسل مهدی‌یاور و ولایی است و مادر منتظر برای تربیت مهدوی فرزندانش، لازم است ویژگی‌هایی را دارا باشد. هدف این نوشتار بررسی بایسته‌های مادر و تأثیر آن در تربیت مهدوی نسل چهارم انقلاب اسلامی است که در تحلیل مطالب، از قرآن و روایات معصومین علیهم‌السلام و سخنان مقام معظم رهبری استفاده شده است. ایمان و تقوا، معرفت، محبت و توسل به امام زمان A، ولایت‌مداری، الگوپذیری از بزرگان، دارا بودن علوم زمینه‌ای، عفاف و حجاب و صبر، از بایسته‌های تربیتی نسل منتظر است. اطلاعات این نوشتار به روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده و به صورت توصیفی - تحلیلی پردازش شده است.

کلید واژگان: تربیت مهدوی، مادر، نسل چهارم انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه آمنه علیها‌السلام، F.sama1377@gmail.com

## ۲۸. نقش زن در معنویت خانواده با تکیه بر دیدگاه مقام معظم رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، زهرا مصلح<sup>۲</sup>

### چکیده

خانواده، نهادی محوری و اساسی در جامعه و مناسب‌ترین مکان برای تأمین نیازهای مادی و معنوی انسان است و در معتبرترین متون دینی راهکارهای فراوانی برای کارآمدی خانواده و استحکام بخشی به آن آمده است که تقویت معنویت از آن جمله است. در این میان، زنان به عنوان یکی از ارکان اصلی خانواده، نقش مهمی در تعالی، رشد و شکوفایی استعداد اعضای خانواده و ساختن جامعه‌ای سالم دارند. هدف از نگارش این مقاله، تبیین نقش زن در معنویت خانواده با تکیه بر دیدگاه مقام معظم رهبری با روش تحلیلی - توصیفی در زمینه نقش همسری و نقش مادری است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تهذیب و تزکیه نفس، تقویت حیا و پاکدامنی، افزایش سطح دانش و مهارت‌های فردی، صبر و تحمل در سختی‌های زندگی، عشق و محبت، خانه‌داری و شوهرداری، وفاداری، قناعت، اطاعت پذیری از جمله نقش‌های بانوان در معنویت خانواده است.

**کلید واژگان:** خانواده، معنویت، زن، رهبر معظم انقلاب اسلامی.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح دو مدرسه عالی حضرت آمنه، zahra.mosleh212@gmail.com

## ۲۹. نقش زن در تعالی اخلاقی و معنوی جامعه با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

زینب طیبی<sup>۱</sup>، فاطمه سماواتی<sup>۲</sup>

### چکیده

زنان در جامعه نقش بسیار مؤثری دارند. به تنهایی نیمی از جمعیت جامعه هستند اما در جایگاه مادر و همسر که قرار می‌گیرند گویی کل جامعه را زنان تشکیل می‌دهند. تعالی جامعه در گرو تعالی افرادی است که از خانواده وارد جامعه می‌شود. در بیانیه گام دوم ضمن تبیین پیشینه انقلاب، چشم انداز آینده تشریح و در چند محور بیان شده است. معنویت و اخلاق دومین محور مورد تأکید است. هدف نوشتار، بررسی جایگاه زن در اسلام و جایگاه زن در تعالی اخلاقی و معنوی جامعه به مثابه مادر، همسر و فرد حاضر در اجتماع، با تأکید بر بیانیه گام دوم و فرمایشات رهبر معظم بود. مطالب و اطلاعات این نوشتار به روش کتابخانه‌ای جمع آوری شد و به صورت توصیفی - تحلیلی پردازش گردید. نتایج نشان داد زن با تعالی اخلاقی و معنوی فرزندان و همسر و هم چنین با رعایت مؤلفه‌های اخلاق و معنویت در هنگام حضور در اجتماع، جایگاه ویژه در تعالی اخلاقی و معنوی جامعه دارد.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، زن، اخلاق، معنویت.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام، F.sama1377@gmail.com

### ۳۰. شاخصه‌های زن تراز انقلاب اسلامی در بیانات مقام معظم رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، سیده کلثوم عدنانی<sup>۲</sup>

#### چکیده

با وقوع انقلاب اسلامی به رهبری بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی، نقش و حضور اثربخش بانوان در پیدایش و حفظ و تداوم انقلاب اسلامی آشکار شد. زنانی که اگر حضور آنان در نهضت انقلابی نبود، به احتمال زیاد این انقلاب به این شکل پیروز نمی‌شد. در منظومه فکری مقام معظم رهبری، زن تراز انقلاب اسلامی معلم ثانی برای زنان جهان است و آینده در انتظار بانوان مسلمان است. از آنجا که معرفی الگوهای عملی زن مسلمان در عرصه‌های تربیتی، اجتماعی، سیاسی برای دستیابی به تمدن نوین اسلامی ضروری است، نوشتار حاضر که با روش توصیفی و تحلیلی و به صورت کتابخانه‌ای سامان یافته است، شاخصه‌های زن تراز انقلاب اسلامی را در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی روش نموده است. قناعت، ایمان آگاهانه در مبارزات، حفاظت از خون و نگه‌داری از علم شهدا، دوری از سنن و فرهنگ غربی، دوری از تفاخر، پیش تازی در میدان علم و صنعت، مشوق همسران در حمایت از انقلاب و آگاهی به مسائل سیاسی از جمله شاخصه‌های زن تراز انقلاب اسلامی در فرمایشات رهبری است.

**کلید واژگان:** زن تراز انقلاب، بیانیه گام دوم، نقش تربیتی، نقش اجتماعی، نقش خانوادگی.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۲، مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام، adnani58 @chmail.ir

### ۳۱. نقش زن در ترویج فرهنگ مقاومت در گام دوم انقلاب اسلامی

زینب طیبی<sup>۱</sup>، فاطمه رستمی کیا<sup>۲</sup>

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی نقش زن در ترویج فرهنگ مقاومت اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی پرداخته است. بدون تردید انقلاب اسلامی فرصت‌های وافر برای حضور مستقیم و غیر مستقیم زنان در عرصه‌های مختلف ایجاد کرده است که موجب خودباوری و کرامت زن در زمینه‌های مختلف و احیا و بازسازی حقوق زن و نداشتن نگاه صرفاً ابزاری و جنسی به زنان شده است. آنچه در این مقاله مورد نظر است تدوین نقش سیاسی و اجتماعی زن در مقاومت اسلامی است که در اینجا به بخشی از آن پرداخته شده است. این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی گردآوری شده است و در آن سعی شده مقاومت زنان و الگو پذیری آنان از بانوان بزرگ صدر اسلام، زنان مقاوم دوران انقلاب و زنان مبارز دوران دفاع مقدس را تبیین نماید. زنان در زمان گذشته همواره در میادین جنگ با دشمن و هم پای مردان و گاهی الگویی برای مردان در میادین سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ورزشی بوده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در گام دوم انقلاب نیز زنان همچنان به عزم راسخ خویش مبنی بر مقاومت و دفاع از آرمان‌ها و ارزش‌های اسلام ناب محمدی ﷺ، رهنمودهای کبیر انقلاب حضرت امام خمینی ﷺ و همچنین مقام معظم رهبری (مدظله تعالی) پای بندند و تمام دغدغه خود را برای تربیت نسل جوان انقلابی شجاع و مقاوم در برابر ظلم و استبداد در پرتو آموزه‌های دین مبین اسلام متمرکز نموده است.

کلید واژگان: فرهنگ مقاومت، زن، گام دوم انقلاب اسلامی، مقام معظم رهبری.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۲ مدرسه عالی علمیه حضرت آمنه، ztayyebi62@gmail.com

## ۳۲. حق نفقه زن از منظر فقه امامیه و حقوق فرانسه از نگاه بیانیه گام دوم

### انقلاب اسلامی

زینب طیبی<sup>۱</sup>، آسیه گلستانی<sup>۲</sup>، نجمه نظری رباطی<sup>۳</sup>

#### چکیده

حق نفقه، یکی از حقوق شرعی و قانونی زوجه برای برقراری عدالت بوده، برای جلوگیری از فساد زن، لازم الاجرا است و در چارچوب آن وظایفی در قبال مرد در خانواده برای زن تعریف می‌شود. هدف از این پژوهش تبیین و ارائه امتیاز فقه امامیه و ترجیح آن بر حقوق فرانسه است. تا به واسطه احقاق این حق، زن ملزم به انجام تکالیف در برابر مرد شود. در نتیجه عدالت که یکی از مهم‌ترین شعارهای بیانیه گام دوم انقلاب است، تأمین شود. یافته‌های این تحقیق حاکی از آن است که حق نفقه زوجه شامل دلایل و شرایط وجوب و ضمانت اجرایی در فقه امامیه و حقوق فرانسه شامل تعهد به نفقه زن، عوامل کاهش یا سقوط نفقه، نفقه در زمان فوت یکی از زوجین و حقوق غیرمالی زوجه، دارای اشتراک و افتراق است. این موضوع در تطبیق با چشم‌انداز بیانیه گام دوم شامل امتیازات فقه امامیه بر حقوق فرانسه و ضمانت اجرایی کیفری و پرداخت حق نفقه زن بوده، با (عدالت و فساد ستیزی) در بیانیه گام دوم مرتب است. این مقاله به روش توصیفی و تحلیلی داده پردازی و به روش کتابخانه‌ای داده آوری شده است.

**کلید واژگان:** نفقه زوجه، فقه امامیه، حقوق ایران، حقوق فرانسه، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۴ مؤسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه قم، moud472100@vatanmail.ir

۳. طلبه سطح ۳ رشته تفسیر و علوم قرآنی، مؤسسه آموزش عالی حوزوی فاطمه معصومه (ع)، najme.nazari@vatanmail.ir

### ۳۳. چالش‌ها و راهکارهای پیش روی مادران در مسیر رشد فضایل اخلاقی نسل چهارم انقلاب از منظر مقام معظم رهبری

طاهره درمیردی<sup>۱</sup>، زینب خسروی نیا<sup>۲</sup>

چکیده

با توجه به توصیه‌های راهبردی مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب در راستای ضرورت توجه به معنویت و اخلاق نسل چهارم انقلاب، مسئولیت سنگین مادر در تربیت اخلاقی فرزند بیش از پیش احساس می‌شود. هدف از انجام این تحقیق بیان چالش‌ها و راهکارهای پیش روی مادران در مسیر رشد فضایل اخلاقی نسل چهارم انقلاب از منظر مقام معظم رهبری است. رهبر معظم انقلاب طی سال‌های اخیر بر نقش تربیتی مادر در رشد معنوی و اخلاقی فرزند تأکید فراوانی داشته‌اند. ایشان معنویت و اخلاق را جهت‌دهنده همه حرکت‌ها، فعالیت‌های فردی، اجتماعی و نیاز اصلی جامعه می‌دانند. به اعتقاد ایشان علت اصلی مشکلات، غفلت از امور معنوی و ارزش‌های اخلاقی است. بنابر فرمایش‌های مقام معظم رهبری، از همه کارهای زن مهم‌تر، تربیت فرزند برای ورود در میدان‌های بزرگ است. عصر حاضر، عصر پیشرفت‌های علمی - تکنولوژی است و نسل چهارم انقلاب تحت تأثیر منفی رسانه‌ای شدیدی قرار دارند. الگو شدن قهرمان‌های منفی کارتون، عدم انتقال مفاهیم ناب اسلامی از طریق خانواده‌ها به فرزند و معاشرت با دوستان ناشایست چالش‌های جدی پیش روی مادران در رشد فضایل اخلاقی نسل جدید به شمار می‌روند. بنابراین ضروری است مادر ضمن نهادینه‌سازی فضایل اخلاقی در وجود خود، آسیب‌های رسانه‌ای پیش رو را شناسایی کند و با طرح و برنامه صحیحی تأثیرات منفی آن‌ها را نسبت

۱. دانش پژوه سطح ۳ موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام بندرعباس، taheredarmoridi@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیها السلام قم.



به فرزند خود کاهش دهد. همچنین با محبت و ورزش، بازی با فرزند، بهره‌گیری از روش‌های هنری و معرفی الگوهای برتر، فضایل اخلاقی را در وجود فرزند خود پرورش دهد. روش تحقیق در این مقاله توصیفی - تحلیلی است و داده‌های مورد استفاده در آن به شیوه کتابخانه‌ای جمع‌آوری و پردازش شده‌اند.

**کلید واژگان:** مادر، تربیت دینی، فضایل اخلاقی، مقام معظم رهبری، نسل چهارم انقلاب اسلامی

### ۳۴. تأثیر قناعت زن بر اقتصاد خانواده در گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه اسلام

سعیده رئیسی<sup>۱</sup>

چکیده

قناعت همواره در متون اسلامی به عنوان یک ارزش اساسی مورد تأکید قرار گرفته و یکی از ابعاد الگوی مصرف اسلامی است که مایه بقا و توانایی و ایجاد یک زندگی ایده آل خواهد بود. این پژوهش با عنوان تأثیر قناعت زن بر اقتصاد خانواده از دیدگاه آیات و روایات درصدد بود، با استفاده از قرآن و احادیث و منابع اصیل اسلامی به صفت قناعت به عنوان فضیلت اخلاقی در زندگی بپردازد. در این تحقیق، آثار قناعت و عوامل تقویت قناعت و جایگاه زن بر اقتصاد مورد بررسی قرار گرفته و در پایان نتیجه گرفته شد که قناعت نسخه منحصر به فردی است که اسلام آنرا برای نیل به کمال در عرصه زندگی دنیوی و اخروی معرفی کرده است و درست در نقطه عکس گفتار عامیانه می باشد. که معنای قناعت را در زندگی با رنج و سختی می دانند بلکه قناعت، عبارت از درست و از روی برنامه زیستن است.

کلید واژگان: قناعت، زن، اقتصاد، خانواده، گام دوم انقلاب اسلامی

۱. دانش پژوه سطح سه تفسیر و علوم قرآنی، موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام بندرعباس  
s.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۳۵. ویژگی‌های الگوی سوم زن، در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

ژاله سالاری<sup>۱</sup>، زهره میرزاده<sup>۲</sup>

### چکیده

نقش سیاسی و اجتماعی زن در جامعه معاصر ایرانی بر کسی پوشیده نیست. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران یکی از مسائلی که به شکلی جدی مورد بحث و توجه افکار عمومی ایران و جهان قرار گرفت موضوع «زن» بود. نگاه انقلاب اسلامی به زن برگرفته از مبانی اسلامی است. در نگاه اسلامی هم زن و هم مرد فارغ از «جنسیت» شان می‌توانند در مسیر رشد و کمال حرکت کنند. زن، در تعریف غالباً شرقی، همچون عنصری در حاشیه و بی‌نقش در تاریخ‌سازی؛ و در تعریف غالباً غربی، بمثابة موجودی که جنسیت او بر انسانیتش می‌چربد و ابزاری جنسی برای مردان و در خدمت سرمایه‌داری جدید است، معرفی می‌شد. شیرزنان انقلاب و دفاع مقدس نشان دادند که الگوی سوم، «زن نه شرقی، نه غربی» است. در «الگوی زن مسلمان»، زن «نقاط قوت زنانه»ی خود را با «ایمان و عفت» همراه می‌کند و با چنین ترکیبی قادر به نقش‌آفرینی منحصربه‌فردی می‌شود و اینگونه «ارزش و تخصص زن» معنا می‌یابد. اکنون راهکارهای مختلفی برای مقابله با نفوذ فرهنگی که موجب تغییر سبک زندگی انسان‌ها شده، مطرح گردیده است که یکی از بهترین آن‌ها، بیان الگوی سوم و سوق دادن جامعه به سمت شناخت معیارهای آن‌الگو در سطح جامعه است. این نگاه متعالی نیازمند تبیین و گفتمان‌سازی چه در داخل کشور و چه در جوامع مختلف اسلامی و... است. مقام معظم رهبری خود در این مهندسی و نظام اندیشه‌ای که درخصوص زن ارائه کرده‌اند حتی نحوه معرفی این‌الگو را تبیین کرده‌اند. بنابر این در

۱. دانش‌آموخته، سطح ۳، اخلاق و تربیت اسلامی، فاطمه معصومه بندرعباس

zahra.salari@vatanmail.ir

۲. دانش‌آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا علیها السلام بندرعباس mohamin2122@gmail.com

تحقیق حاضر بر آنیم که با روش توصیفی و تحلیلی به شناخت گام دوم انقلاب، نقش زنان و ویژگی‌ها و الگوهای رفتاری زن مسلمان در خانواده و اجتماع را مورد بررسی قرار دهیم و با پیروی از الگوی نه شرقی نه غربی و مفهوم الگوی سوم الگوی جدید ارائه شود. زنان در تحولات اجتماعی و مراحل خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن سازی در گام دوم انقلاب ایران نقش جدی و تعیین کننده دارند.

کلید واژگان: الگوی سوم، الگوی اسلامی، زن انقلابی، گام دوم انقلاب اسلامی

## ۳۶. نقش زن در رشد باورهای دینی اعضای خانواده و بیانیه گام دوم انقلاب

حمیده حیدری بهراسمان<sup>۱</sup>

### چکیده

خانواده سیستم ارتباطی منحصر به فردی است که با روابط دوستی و کاری متفاوت است. ارزش اصلی خانواده، حاصل شبکه روابطی که توسط اعضای آن به وجود آمده است. زنان عالی ترین نقش سازنده را با عناوین همسر و مادر در خانواده دارا می باشند، آن ها از یک سو نیمی از پیکره جامعه اند و با حضور فعال خود در عرصه های گوناگون اجتماعی، مسئولیت بسیاری را بردوش گرفته اند و از سو دیگر با ایفای نقش مادری و همسری نقش محور در تحکیم خانواده و تربیت نسل آینده را دارا می باشد با توجه به اهمیت این موضوع در بیانیه گام دوم انقلاب برای بستر سازی تمدن اسلامی، از این رومحقق در این نوشتار به تبیین و بررسی نقش زن در رشد باورهای دینی اعضای خانواده در بیانیه گام دوم انقلاب به روش نقلی و حیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه ای و پردازش داده ها به روش توصیفی در پنج بخش؛ مفاهیم تحقیق، نقش رفتاری زن و نقش کرداری زن و نقش اخلاقی زن و نقش اعتقادی زن پرداخته است از جمله یافته های تحقیق؛ نقش رفتاری زن: دوران بارداری، نوزادی، شیر خواری، مرحله سیادت، مرحله اطاعت، مرحله وزارت، نقش کرداری زن: انتخاب همسر، انعقاد نطفه، الگوی عملی بودن، فهم دهی، استمرار تربیت، اعتبار بخشی و شخصیت دهی نقش اخلاقی زن: محبت و رزی، تکریم و احترام، تشویق و تنبیه، عطای روحیه کرامت، عادت کردن به آداب اسلامی نقش اعتقادی زن: ایجاد میل و خوشایندی نسبت به دین، احساس خوشایندی به مسجد، احساس خوشایندی به قرآن، احساس خوشایندی به پیامبر ﷺ و اهل بیت  و احساس خوشایندی به اولیای الهی پرداخته است.

کلید واژگان: باورهای دینی، خانواده، نقش زن، گام دوم انقلاب.

۱. دانش آموخته سطح ۲ استان هرمزگان، مدرسه علمیه خواهران ریحانه الرسول ﷺ جزیره قشم،

## ۳۷. مستندات قرآنی نظر رهبری در مورد نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم

خدیجه غلامی<sup>۱</sup>، مهدی جهانی<sup>۲</sup>، جمال کاوند<sup>۳</sup>

چکیده

تمدن نوین اسلامی، گفتمانی نوظهور است که نخستین بار توسط مقام معظم رهبری، باهدف توسعه انقلاب اسلامی، به عنوان بزرگ‌ترین هدف انقلاب و امت اسلامی مطرح شد که تعبیری جدید از تمدن اسلامی، به معنای پیشرفت همه‌جانبه است. این تمدن از دو بخش ابزاری، شامل ارزش‌هایی چون؛ علم، اختراع، صنعت، سیاست و... بخش حقیقی یعنی؛ سبک زندگی اسلامی، مانند مسائل خانوادگی... تشکیل شده است. با توجه به نگاه ویژه امام خامنه‌ای، به نقش‌آفرینی زن در نهضت‌های جریان ساز و رسالت خطیر اندیشه سازی و انسان‌سازی، بی‌شک در اقامه گام دوم انقلاب تا تمدن نوین اسلامی هم نقش‌آفرین خواهد بود. نویسنده در این مقاله به روش اسنادی و کتابخانه‌ای و رویکردی توصیفی - تحلیلی درصدد شناخت نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری و بررسی مستندات قرآنی آن است. بر اساس یافته‌های تحقیق، زن در حوزه‌های؛ فرهنگی، تربیتی، اجتماعی، علمی، سیاسی و اقتصادی می‌تواند در تحقق تمدن نوین اسلامی نقش‌آفرینی نماید.

**کلید واژگان:** تمدن نوین اسلامی، نقش زن، رهبر معظم انقلاب، سبک زندگی.

۱. دانش آموخته سطح سه رشته تفسیر و علوم قرآنی مدرسه علمیة ریحانه الرسول (ﷺ) قشم،

entezar2000@chmail.ir

۲. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیة قم و دانش پژوه دکترای قرآن تربیت جامعه المصطفی (ﷺ) العالمیه.

Jahanimahdi313@gmail.com

۳. پژوهشگر و مدرس انقلاب اسلامی، jamalkavand@gmail.com

## ۳۸. نقش تربیتی اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب اسلامی

آسیه جلال زاده<sup>۱</sup>

### چکیده

حوزه علمیه به عنوان یک نهاد تأثیر گذار بیشترین نقش را در جهت حرکت به سمت تمدن سازی داراست. جامعه روحانیت خصوصاً خواهران طلبه همانطور که در به ثمر رساندن انقلاب نقش آفرینی دارند در ادامه مسیر تداوم آن خصوصاً عملیاتی کردن بیانیه گام دوم انقلاب که آرمان اصلی آن ایجاد تمدن نوین اسلامی است نقش مهمی را باید ایفا کنند. خواهران طلبه بطور قطع یکی از کانون‌های اصلی و موثر در پیشبرد اهداف الهی هستند زیرا لازمه حتمی بر پایی تمدن نوین تربیت نسلی شجاع متدین مبتکر با اعتماد به نفس و پیشرو است. طلاب خواهر هم در درون کانون خانواده و هم در اجتماع تأثیر بسزایی در پیاداشتن تمدن اسلامی دارند. از این رو محقق در این نوشتار به تبیین و بررسی نقش تربیتی اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب اسلامی به روش نقلی و حیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی در سه بخش؛ مفاهیم تحقیق، نقش تربیتی اساتید حوزه علمیه خواهران، نقش تربیتی طلاب حوزه علمیه خواهران در تحقق گام دوم انقلاب پردازد؛ از جمله یافته‌های تحقیق نقش تربیتی اساتید حوزه علمیه خواهران؛ نقش اخلاقی، دینی و علمی اساتید و نقش تربیتی طلاب حوزه علمیه خواهران؛ نقش اخلاقی، دینی، فرهنگی طلاب است.

کلید واژگان: اساتید حوزه، طلاب حوزه، نقش تربیتی، گام دوم انقلاب

## ۳۹. نقش تربیتی مادر در تربیت نسل چهارم انقلاب با توجه به قرآن و بیانیه گام دوم انقلاب

فاطمه ناصری<sup>۱</sup>، زهرا محبی<sup>۲</sup>

چکیده

بر اساس آموزه‌های قرآن، هدف در خلقت انسان، بسیار عالی و رسیدن به آن هدف با مشکلات و موانع بسیاری همراه است. آیین مقدس اسلام، بهترین دستورها و برنامه‌ها را برای تکامل جسمی و روحی انسان آورده و همواره کوشیده است تا بشر را به سعادت دنیا و آخرت رهنمون سازد.

در بسیاری از آیات و روایات و سیره امامان معصوم علیهم‌السلام، شیوه‌های تربیت به روشنی بیان و در هر مورد راهکار مناسبی ارائه شده است. این نوشتار، می‌کوشد با توجه به آیات و روایات و احادیث و سیره معصومان علیهم‌السلام نقش مادر را در تربیت دینی فرزندان بررسی کند. بر اساس یافته‌های پژوهش در این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی، ضمن اینکه معلوم شد نقش مادر در تربیت فرزند، بسیار مهم و سرنوشت ساز است. مادر طبق آموزه‌های قرآنی روح بیانیه گام دوم انقلاب، می‌تواند در ابعاد عقیدتی، روحی و رفتاری نقش‌های مهمی رو ایفا نماید که نوشتار کنونی، عهده دارد تبیین آنها به صورت مبسوط است. از این رو در این پژوهش پس از تبیین مفاهیم و مقدمات نخست به جایگاه مادر پرداخته و سپس نقش وی در تربیت دینی بررسی می‌شود.

**کلید واژگان:** مادر، تربیت دینی، نسل چهارم انقلاب، بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد، مدرس حوزه علمیه حضرت زینب علیها‌السلام میناب

minab.fatem@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها‌السلام میناب، minab.fatem@gmail.com



---

## ۴۰. بررسی نقش زنان در حفظ هویت فرهنگ اسلامی - ایرانی با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب

---

روح الله نباتی<sup>۱</sup>، فاطمه طاهری<sup>۲</sup>

### چکیده

نقش زنان در حدوث و بقاء حکومت اسلامی ایران، پوشیده نیست. پژوهش حاضر، به بررسی نقش زنان در حفظ هویت فرهنگ اسلامی - ایرانی با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته است. روش پژوهش، بصورت کتابخانه‌ای است. در این پژوهش، سعی شده است با اشاره به بیانیه گام دوم انقلاب و بررسی مقوله هویت و فرهنگ اسلامی - ایرانی موضوع را از دیدگاه این که چه عواملی مانع پیشرفت و توسعه کشور می‌شود و چگونه می‌توان با زدودن برخی افکار منحط عمده‌تاً منبعت از غرب در گام دوم انقلاب مسیر پیشرفت را پیمود. چگونه می‌توان با حفظ هویت اسلامی - ایرانی حضوری توسعه یافته در عصر جدید داشت؟ یافته پژوهش نشان می‌دهد که گام گذاشتن در مسیر پیشرفت بدون توجه به بعد فرهنگی بومی و هویت اسلامی - ایرانی محال است. لذا با بالا بردن سطح آگاهی زنان و بکارگیری مبانی ارزشی اسلامی مانند گذشت و فداکاری و... خصوصیات سازنده موجود در ساختار هویت جامعه نمی‌توان به یک جامعه پویا و توسعه یافته دست پیدا کرد.

کلید واژگان: زنان، هویت، فرهنگ ایرانی، فرهنگ اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب

---

۱. دانشجوی دکتری مهندسی نرم افزار دانشگاه آزاد سنندج، [mabati@gmail.com](mailto:mabati@gmail.com)

۲. کارشناسی ارشد علوم اجتماعی گرایش مدیریت توسعه دانشگاه تهران، دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه

الزهره همدان، [fatemeh.taheri6113@gmail.com](mailto:fatemeh.taheri6113@gmail.com)

## ۴۱. بررسی نقش زنان در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین اسلامی

فاطمه طاهری<sup>۱</sup>، ساناز طاهری<sup>۲</sup>، روح الله نباتی<sup>۳</sup>

### چکیده

نقش زنان در ابعاد مختلف انقلاب اسلامی بر کسی مخفی نیست. یکی از این ابعاد ایجاد سبک اسلامی است. هدف از این پژوهش، بررسی نقش زنان در ایجاد سبک زندگی اسلامی در تمدن نوین اسلامی می‌باشد.

یافته‌های حاصل از این پژوهش بر اساس روش کتابخانه‌ای، نشان می‌دهد احساس خشنودی زنان از محیط خانوادگی، عامل بسیار مهمی در توسعه و تحکیم بنیاد خانواده است. افزایش رضایت زنان از خانواده منجر به ایجاد رفتارهایی مانند احساس تعهد، ارتباط مفید دو طرفه بین خانواده و جامعه منجر می‌شود. همچنین، باعث افزایش سطح تحمل خانواده‌ها از کمبودهای احتمالی جامعه می‌شود و همین امر سبب می‌شود که خانواده از منظر اماکن عمومی با تبلیغات مثبت مواجه شود. اگر دولتمردان طبق گام دوم انقلاب به تأمین کردن نیازهای زنان خانواده ادامه دهد و خدماتش را به شیوه‌هایی ارائه دهد که همیشه دارای تقاضا باشد، ارزش دو طرفه ایجاد می‌شود و هدف نهایی که همان تعلق زنان به خانواده است، حاصل می‌شود. یکی از تأثیرات مطالعه جوانان حفظ کرامت زن در خانواده است.

**کلید واژگان:** زنان، جوانان، بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی، قرآن، تمدن اسلامی

۱. کارشناس ارشد علوم اجتماعی گرایش مدیریت توسعه، دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه الزهرا همدان،

fatemeh.taheri6113@gmail.com

۲. کارشناس ارشد کامپیوتر، fatemeh.taheri6113@gmail.com

۳. دانشجوی دکتری مهندسی نرم افزار دانشگاه آزاد سنندج، mabati@gmail.com

---

## ۴۲. تحلیل محتوای بیانات امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام در زمینه نقش زنان در رشد، پیشرفت و آبادانی

---

فاطمه طاهری<sup>۱</sup>، ساناز طاهری<sup>۲</sup>

### چکیده

توجه به نقش زنان در ابعاد فردی و جمعی حیات انسان، حائز اهمیت است. پژوهش حاضر، به بررسی تحلیل محتوای بیانات امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام در زمینه نقش زنان در رشد، پیشرفت و آبادانی پرداخته شده است.

روش پژوهش بصورت توصیفی و تحلیلی محتوا، از رهنمودهای امام خمینی و رهبر انقلاب امام خامنه‌ای است. در توسعه کشور، نقش زنان را به منزله نیمی از جمعیت جامعه نمی‌توان نادیده گرفت. بی توجهی به این موضوع، موجب می‌شود تا بخش زیادی از جامعه کنار گذاشته شود. داده‌های مورد نیاز برای این پژوهش با استفاده از بیانات امام خمینی و رهبر معظم انقلاب نمایه شده است.

یافته‌های پژوهش، نشان می‌دهد مدیریت جامعه بدون توجه به جامعه زنان با بحران‌های زیادی مواجه خواهد بود و توجه به سیاست‌های توسعه باید مستقیماً بر نیازهای تمام اقشار جامعه بخصوص زنان و جوانان تمرکز یابد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که قبل از انقلاب، زنان در جامعه اهمیتی نداشته اما بعد از انقلاب که بحث مشارکت هر دو جنس زن و مرد مورد تاکید است.

**کلید واژگان:** پیشرفت، زنان، رشد، امام خمینی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم

انقلاب

---

۱. کارشناس ارشد علوم اجتماعی گرایش مدیریت توسعه، دانش پژوه سطح دو حوزه علمیه الزهرا همدان،

fatemeh.taheri6113@gmail.com

۲. کارشناس ارشد کامپیوتر، fatemeh.taheri6113@gmail.com

### ۴۳. وظایف جوانان در گام دوم انقلاب با توجه به بیانات مقام معظم رهبری

لیلی کریمی<sup>۱</sup>

چکیده

در برهه‌ها و جریان‌های حساس تاریخی همانند شکل‌گیری و پیروزی انقلاب اسلامی ایران، جوانان نقش اصلی را ایفا کرده و حضوری سرنوشت ساز دارند. رهبر معظم انقلاب علیه السلام در بیانیه گام دوم، جوانان را مخاطبان اصلی دانسته و بار مسئولیت را بر دوش آنان قرار می‌دهند. این مقاله به روش توصیفی، تحلیلی و با استناد به سخنان رهبری، هفت وظیفه اصلی در بیانیه گام دوم انقلاب را با توجه به بیاناتی که مقام معظم رهبری در سال‌های بعد از انقلاب تاکنون ایراد کردند، تبیین نموده است.

بر پایه تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی، باید گفت که خودسازی و تلاش برای رواج معنویت در جامعه، تحقق اقتصاد مقاومتی، اهمیت به علم و پژوهش، مطالبه عدالت و مبارزه با فساد، صیانت از استقلال و آزادی کشور، حفظ عزت و اقتدار و مقاومت در برابر استکبار جهانی و ارائه سبک زندگی ایرانی اسلامی، از وظایفی است که در بیانیه ذکر شده است و شناخت این وظایف اولین قدم برای تحقق بخشیدن به منویات مقام معظم رهبری است و آگاهی نسل جوان نسبت به مسئولیت‌هایش را فراهم می‌سازد.

کلید واژگان: انقلاب اسلامی، جوان، مقام معظم رهبری، وظایف جوانان.

۱. دانش پژوه پایه سوم مدرسه رضویه، abbarani8@gmail.com.

## ۴۴. الگوی مناسب یک زن مسلمان از منظر قرآن

فاطمیما ویس کرمی<sup>۱</sup>

### چکیده

در طول تاریخ، بشر همواره به دنبال راهی برای بهتر زیستن و رسیدن به رشد و شکوفایی بوده است. در همین راستا، یکی از تأثیرگذارترین نیروهای فطری بشر، میل به تقلید کردن و الگو پذیری بوده و از جمله روش‌های رسیدن به کمال، داشتن الگوهای مناسب است. زنان به عنوان نوع انسانی، به دنبال الگویی مناسب برای خود می‌باشند. شناخت و معرفی الگوها و افراد شایسته در تربیت زنان، امری ضروری است. در بیان ضرورت این موضوع (الگوهای رشد از منظر قرآن و حدیث) همین پس که مقام معظم رهبری علیه السلام یکی از بندهای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را به این مهم اختصاص داده‌اند.

در این مقاله، نگارنده پس از شرح ضرورت وجود الگو برای زنان که نیمی از افراد جامعه را تشکیل می‌دهند، به معرفی بانوان اسوه از منظر قرآن پرداخته است.

هدف از نگارش این مقاله، معرفی الگوهای رشد از منظر قرآن است که از منابع روایی، از جمله کتب تفسیری و حدیثی و کتبی با موضوع سبک زندگی اسلامی استفاده شده است. از نتیجه تحقیقات در نوشتار کنونی، معلوم گردید که وجود الگو برای زیست مسلمانی برای هر زن مسلمانی از ضروریات است. کسی می‌تواند در این حیات دنیوی، الگو شناخته شده باشد که از نظر اعتقادی، روحی و رفتاری در رتبه بالاتری قرار بگیرد. **کلید واژگان:** رشد، تربیت، بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی، کمال

۱. دانش پژوه سال اول حوزه علمیه انسیه الحوراء تهران، (fatima84viskarami@gmail.com)

## ۴۵. سیری بر چشم انداز رهبر معظم انقلاب اسلامی در حوزه علم‌آموزی بانوان

فاطمه هدائی<sup>۱</sup>

چکیده

بانوان، تشکیل دهنده نیمی از سرمایه فکری جوامع‌اند که به دلیل پرورش نسل بر نیم دیگر جامعه نیز اثرگذارند. بهترین راهکار جهت جهش در توسعه مادی و معنوی کشور، بکارگیری این ظرفیت مورد غفلت واقع شده در علم و پژوهش با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب است. هدف این پژوهش، بررسی چشم‌انداز و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی در حوزه علم‌آموزی بانوان است. روش تحقیق، توصیفی تحلیلی است.

یافته‌ها، نشان می‌دهد بنابر چشم‌انداز مورد نظر رهبرانقلاب اسلامی علم‌آموزی بانوان جهت اثبات ادعای اسلام مبنی بر بنای نظام اجتماعی پیشرفته، درک پوچ بودن تبلیغات استکبار جهانی و کنترل رفتار بانوان ضرورت دارد. از روش‌های ایشان به منظور تسریع فرآیند علم‌آموزی بانوان می‌توان به ارائه الگو از برجسته‌ترین بانوان عالم، توصیه جهت غفلت‌زدایی به افراد موثر، بیان حکم شرعی و حقوقی علم‌آموزی و تشویق کلامی بانوان تحصیل کرده اشاره نمود. از نظر ایشان الگوی زن مسلمان در عرصه علم حضرت زهرا (ع) ... است و کسب علم فریضه شرعی و اجتماعی است. همچنین، فعالیت بانوان در عرصه علم مشروط به حفظ حدود اسلامی و نیز، حفظ سهم خانه و فرزندپروری در عرض فعالیت‌های علمی است. کلید واژگان: بانوان، علم، دیدگاه رهبری، انقلاب اسلامی ایران، گام دوم انقلاب

۱. دانش پژوه سطح دو مدرسه علمیه قدسیه بهشهر؛ fateme.hodaeci@alumni.ut.ac.ir

## ۴۶. نقش تربیتی «مادر» به مثابه تمدن‌سازی در رویکرد اسلام تمدن

فاطمه عطار<sup>۱</sup>

چکیده

توجه به نقش خطیر «مادر» در خانواده، به عنوان یکی از نهادهای تمدن‌ساز و با توجه به مؤلفه‌های مطرح در بیانیه گام دوم انقلاب، حائز اهمیت فراوانی است. هدف از پژوهش حاضر، عنایت بیش از پیش بر نقش تربیتی «مادر» در تحقق تمدن نوین اسلامی می‌باشد؛ مضافاً بر این‌که، در بیانیه گام دوم انقلاب بر تحقق تمدن نوین اسلامی به عنوان آرمان انقلاب اسلامی تأکید شده است.

ضرورت بحث حاضر، از این جهت است که انحراف مادران به عنوان محور اصلی خانواده از مسیر صحیح تربیت، منجر به ایفای نقش تمدن‌سوزی به جای تمدن‌سازی خواهد شد.

مسئله اصلی در پژوهش حاضر، این است که نقش تربیتی «مادر» در نهاد خانواده به عنوان یکی از نهادهای تمدن‌سازی در رویکرد اسلام تمدنی چیست؟

نگارنده با روش توصیفی و تحلیلی در این پژوهش، به این نتیجه رسیده است که نقش تربیتی «مادر»، به مثابه تمدن‌سازی در قالب ظرفیت‌های هفتگانه مادران شامل ظرفیت باروری و شیردهی، حمایت علمی - تحصیلی، تربیت عقلانی، تربیت دینی، تربیت عاطفی، تربیت اجتماعی و تربیت بهداشتی می‌باشد. در تبیین و تحلیل کارکردهای مادرانه به قرآن کریم و احادیث استناد خواهد شد.

کلید واژگان: تمدن، تربیت، مادر، بیانیه گام دوم انقلاب، اسلام تمدنی.

۱. دانشجوی دکتری، مدرّس موسسه آموزش عالی بنت الهدی، atarodfateme@yahoo.com

## ۴۷. مستندات قرآنی نظر رهبری در مورد نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم

خدیدجه غلامی<sup>۱</sup>، مهدی جهانی<sup>۲</sup>، جمال کاوند<sup>۳</sup>

### چکیده

تعبیری جدید از تمدن اسلامی توسط مقام معظم رهبری، به معنای پیشرفت همه‌جانبه است. این تمدن از دو بخش ابزاری، شامل ارزش‌هایی چون؛ علم، اختراع، صنعت، سیاست و... بخش حقیقی یعنی؛ سبک زندگی اسلامی، مانند مسائل خانوادگی... تشکیل شده است. با توجه به نگاه ویژه امام خامنه‌ای، به نقش‌آفرینی زن در نهضت‌های جریان ساز و رسالت خطیر اندیشه سازی و انسان‌سازی، بی‌شک در اقامه گام دوم انقلاب تا تمدن نوین اسلامی هم نقش‌آفرین خواهد بود.

نویسنده در این مقاله به روش اسنادی و کتابخانه‌ای و رویکردی توصیفی - تحلیلی درصدد شناخت نقش زن در تحقق تمدن نوین اسلامی با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری و بررسی مستندات قرآنی آن است.

بر اساس یافته‌های تحقیق، زن در حوزه‌های؛ فرهنگی، تربیتی، اجتماعی، علمی، سیاسی و اقتصادی می‌تواند در تحقق تمدن نوین اسلامی نقش‌آفرینی نماید. کلید واژگان: تمدن نوین اسلامی، نقش زن، رهبر معظم انقلاب، سبک زندگی.

۱. دانش آموخته سطح سه رشته تفسیر و علوم قرآنی، مدرسه علمیه ریحانه الرسول علیها السلام قشم،

entezar2000@chmail.ir

۲. قرآن پژوه سطح ۴ حوزه علمیه قم. Jahanimahdi313@gmail.com

۳. پژوهشگر و مدرس موضوعات انقلاب اسلامی، jamalkavand@gmail.com



## ۴۸. برکات معنوی انقلاب در حوزه بانوان

سکینه دهقان باغی<sup>۱</sup>

### چکیده

پدیده انقلاب اسلامی، باعث شد زنان هویت واقعی خود را پیدا کرده و نقش تربیتی مهم خود را درک کنند. روز به روز، به فعالیت‌های موفقیت آمیز آنان در عرصه‌های مختلف خانه و اجتماع افزوده شود. لذا ضرورت ایجاد می‌کند تا به بیان برکات معنوی انقلاب در حوزه بانوان پردازیم.

این مقاله، به روش نقلی، وحيانی و با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای و تحلیل داده‌های اطلاعاتی فراهم گردیده است. از آنچه در این پژوهش آمده، معلوم گردید که انقلاب اسلامی، یک تحول مذهبی است، آثار و برکات فراوان و بی سابقه‌ای را در عرصه‌های گوناگون دارد. از جمله برکات معنوی انقلاب برای بانوان، احیای هویت زن، خود باوری و عزت نفس، تقویت اعتماد به نفس و ایمان فرزندان، مشوق و پشتیبان همسر در تمام عرصه‌هاست. برکات معنوی بانوان در حوزه علمیه، به عنوان فردی از افراد جامعه که حقوق اجتماعی مساوی با مردان دارد، آزادی اعتقاد و اندیشه، حضور فعال در مشارکت‌های معنوی می‌باشد، زنان توانستند حضور خود را در عرصه‌های مختلف علمی و اخلاقی به اثبات برسانند.

**کلید واژگان:** برکات، معنویت، انقلاب، بانوان، حوزه علمیه.

۱. دانش پژوه سطح دو مدرسه علمیه حضرت سیدالشهدا علیه السلام، dhqanbaghyskynh@gmail.com

## ۴۹. نقش زنان در بیداری اسلامی پس از انقلاب

فاطمه خدابخشی موری آبادی<sup>۱</sup>

چکیده

روی سخن در این مقاله، نگاهی به نقش زنان در بیداری اسلامی بعد از انقلاب است. زن در جامعه اسلامی و در نتیجه تربیت مکتب والای اسلام، ضمن بازیافتن مقام والای خویش، در کانون گرم خانواده به تربیت و پرورش انسان‌های متدین و تلاشگر می‌پردازد و در طول تاریخ در عرصه‌های مختلف با شایستگی، ارزش خویش را به اثبات رسانده و ثابت کرده است که هیچ چیزی نمی‌تواند مانعی در برابر او باشد، از جمله در جنبش بیداری اسلامی، همگام با مردان در میدان عمل شرکت کرده و با وجود مشکلات عدیده‌ای که با آن روبرو هستند، پشتیبان مردان در همه جریان‌ات هستند و در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی ایفای نقش می‌کنند.

در این پژوهش، روش تحقیق، نقلی - وحیانی و گردآوری اطلاعات، کتابخانه‌ای و پردازش آنها توصیفی است. ساختار این مقاله تحت سه عنوان به بررسی نقش زنان در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی پرداخته است.

یافته‌های آن، شامل سعی در تربیت صحیح خانواده و نهادینه کردن ارزش‌ها و باورها و بصیرت‌افزایی زنان است که از اهمیت ویژه‌ای در بیداری اسلامی برخوردار است تا منجر به بقای نظام اسلامی و ایجاد عدالت در آن گردد.

کلید واژگان: انقلاب، بیداری اسلامی، زنان، بصیرت زنان اسلامی.

۱. دانش پژوه دو حوزه، مدرسه علمیه حضرت سیدالشهدا علیه السلام یزد، fkhodabakhshi31@gmail.com

## ۵۰. نقش بینش، گرایش و کنش مادر در کودک خدا باور

حانیه مازارچی<sup>۱</sup>، طاهره حسن زاده خیاط<sup>۲</sup>، نورالهدی مازارچی<sup>۳</sup>

### چکیده

خدا باوری، از عمیق‌ترین نیازهای انسان است که سبک زندگی را برای انسان‌ها مشخص می‌کند و به آن، معنا و مفهوم می‌بخشد. بهترین زمان برای نهادینه سازی این نیاز عمیق، در دوران کودکی است.

مقاله پیشرو، با روش توصیفی - تحلیلی درصدد است با توجه به اهمیت سبک زندگی که در بیانیه گام دوم نیز آمده است، در مقابله با سبک زندگی خدا ناپاوری که غرب ترویج می‌کند، با بررسی آیات و روایات و ارائه الگوها و بیانات مقام معظم رهبری به نقش بینش، گرایش و کنش مادر در کودک خدا باور پردازد.

یافته‌های پژوهش کنونی، معلوم می‌کند که بر اساس مستفاد از آیات قرآن و روایات اسلامی، از بین تمام عوامل تربیت، جایگاه مادر در انتقال ژن و فراهم کردن محیط، برای خدا باوری کودک حائز اهمیت است.

**کلید واژگان:** کودک خدا باور، بیانیه گام دوم، گرایش، بینش، سبک زندگی

۱. دانش آموخته سطح ۴ جامعه الزهراء رشته معارف قرآن و فارغ التحصیل کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی

H.mazarchi@chmail.ir

۲. سطح ۴ تفسیر تطبیقی از معصومیه. استاد حوزه و دانشگاه. Hasanzadeh265@gmail.com

۳. طلبه سطح سه جامعه الزهراء گرایش تعلیم و تربیت اسلامی فارغ التحصیل کارشناسی حکمت و فلسفه

H.mazarchi@chmail.ir . اسلامی

## ۵۱. راهکارهای مقابله با تجمل‌گرایی در میان زنان از دیدگاه رهبری با تاکید بر بیانیه گام دوم

زینب اکبری<sup>۱</sup>

چکیده

جایگاه والا و مسئولیت پراهمیت و ضروری زن، در تربیت مناسب و تعیین سبک زندگی جامعه اسلامی کاملاً آشکار و غیرقابل انکار است. سبک زندگی، یکی از سرفصل‌های اصلی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است. همانطور که یکی از مهم‌ترین مسائل و مشکلات مبتلا به جامعه در مبحث سبک زندگی، مسئله تجمل‌گرایی می‌باشد.

توجه مقام معظم رهبری با بیان این مسئله که مسابقه تجمل پرستی و مسابقه پول درآوردن، یک طبقه جدیدی درست کرده است. ضرورت بررسی و مطالعه کامل در این مبحث و اثرات فراوان آن بر سبک زندگی را گوشزد کرده‌اند.

در تحقیق حاضر با توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری و نقش زن در جامعه اسلامی، تأثیرات تجمل‌گرایی در جامعه بیان شده و بر مبنای فرمایشات ایشان، امکان نهادینه‌سازی روحیه پرهیز از تجمل‌گرایی در بین زنان بررسی شده است.

یافته پژوهش، گویای این است که توجه به ارزش انسانی زن و جایگاه والای منزلت او در پرورش فرزندان مومن و... می‌تواند او را در مقابل تجمل‌گرایی بیمه نماید.

**کلید واژگان:** بیانات رهبری، تجمل‌گرایی، زن در جامعه اسلامی، بیانیه گام دوم.

۱. دانش پژوه سطح دوحوزه علمیه خواهران معصومیه شیراز، زینب اکبری z.akbari.jeyhouni@gmail.com

## ۵۲. نقش مادر در تربیت نسل مومن با تکیه بر بیانیه گام دوم رهبری

خدیدجه کیانی<sup>۱</sup>، سمیه نجفی زمردیان<sup>۲</sup>، زهرا کامیار دهقان<sup>۳</sup>

### چکیده

خانواده، نخستین کانون رشد و آرامش بشر است و در میان اعضای آن، بیشترین تاثیر تربیتی را مادر دارد. مادر، می‌تواند فرزند را برای پذیرش حق و دعوت انبیای الهی آماده کرده و با اخلاق اسلامی آشنا کند.

انقلاب اسلامی ایران نیز، در راستای تکامل بشر و حرکت او به سوی کمال مطلوب انسانی و زمینه سازی ظهور به وقوع پیوست و از همان آغاز راه، به نقش زن در تکامل انسانی توجه ویژه داشت تا آن جا که معمار کبیر انقلاب فرمود: «از دامن زن مرد به معراج می‌رود» و در آغاز چهل ساله دوم انقلاب، مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب بر تربیت نسل مومن، برای ادامه راه توجه ویژه شد.

پژوهش حاضر با هدف آشنایی با نقش مادر در تربیت نسل مومن و انقلابی با استفاده از توصیه‌های بیانیه گام دوم به روش توصیفی - تحلیلی سامان یافته است.

نتایج تحقیق، نشان می‌دهد که مادر، نقش بسیار تاثیرگذاری در تربیت فرزند در دوران پیش از تولد، دوران نوزادی و شیرخوارگی و دوران کودکی فرزند دارد که در شکل‌گیری شخصیت و آینده او بسیار موثر است.

**کلید واژگان:** مادر، تربیت نسل مومن، بیانیه گام دوم

۱. دانش آموخته سطح ۳ موسسه آموزش عالی حوزوی فدک، عضو مرکز پژوهشی حوزه علمیه خواهران استان

همدان. [Kh.kiani@whc.ir](mailto:Kh.kiani@whc.ir)

۲. دانش آموخته سطح ۳ موسسه آموزش عالی حوزوی فدک، عضو مرکز پژوهشی حوزه علمیه خواهران استان

همدان. [s.najafi@whc.ir](mailto:s.najafi@whc.ir)

۳. دانش آموخته سطح ۳ موسسه آموزش عالی حوزوی فدک. [Zksalam89@gmail.com](mailto:Zksalam89@gmail.com)

## ۵۳. گام دوم انقلاب اسلامی و نقش تربیتی زنان از دیدگاه قرآن و حدیث

طاهره محسنی<sup>۱</sup>، مهدیه صدیف مطلق<sup>۲</sup>

### چکیده

با ظهور اسلام، کرامت انسانی زن احیا شد و او در کنار مرد، به عنوان نیمی از پیکره حیات بشری مطرح گردید. در طبیعت الهی، در زن آن چنان لطافت و زیبایی و گرمای محبتی وجود دارد که می‌تواند هم خود را و هم محیط پیرامون خود را به طرف معنویت، پیشرفت و علو مقامات علمی و عملی سوق دهد و پیش ببرد. بدون شک نیاز جامعه امروز برای گذر از مشکلات موجود به‌ویژه در حوزه زنان و در فضایی که سایه فرهنگ مدرنیته همه ذهن‌ها را فرا گرفته، رجوع به متون دینی و ژرف اندیشی در آیات قرآن کریم و روایات است.

براساس نتایج مطالعات و پژوهش‌های انجام شده به روش توصیفی - تحلیلی در راستای تبیین مستندات قرآنی و حدیثی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مهم‌ترین نقشی که اسلام بر عهده زن نهاده و زن با ایفای آن می‌تواند زیر بنای ساخت جامعه اسلامی را تضمین کند، نقش تربیتی است که در واژه مقدس مادر خلاصه می‌شود. این نقش در نهاد خانواده، در کنار نقش‌هایی همچون نقش همسری ایفا می‌شود و موجب بالندگی و رشد نسل‌ها خواهد شد. این هنر زن است و با ورود به عرصه‌های سیاسی و اجتماعی منافاتی ندارد.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم انقلاب، زن، تربیت، قرآن، حدیث.

۱. استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام پردیس خاوران، t.mohseni@isu.ac.ir

۲. دانش پژوه سطح سه مؤسسه آموزش عالی حوزوی کوثر، m\_motlagh690@yahoo.com

## ۵۴. شرایط ظهور و نقش زنان در زمینه‌سازی آن

جمیله براتیان<sup>۱</sup>

چکیده

ظهور و انقلاب جهانی حضرت مهدی، انقلابی فراگیر و جهانی گسترده و وسیع و سرنوشت‌ساز است که همه بنیان‌های اعتقادی، اجتماعی و سیاسی بشر را دست‌خوش دگرگونی می‌سازد. امر ظهور، به عنوان سرآغاز بزرگ‌ترین تحول در جهان آفرینش، همانند قیام و نهضت همه پیامبران و صالحان، به طور عمده از طریق اسباب و علل طبیعی شکل می‌گیرد و نیازمند فراهم شدن شرایط و زمینه‌هاست.

این مقاله، در صدد بررسی نقش زنان در زمینه‌سازی ظهور با استفاده از منابع تفسیری، کلامی، بیانیه گام دوم انقلاب و با روش توصیفی و تحلیلی است. با این هدف که با دانستن این شرایط زمینه ظهور فراهم شود. جهان بر این سنت الهی استوار گردیده تا هر پدیده و رویدادی با فراهم آمدن شرایط و زمینه‌های آن به وجود بیاید.

از آنچه در این پژوهش آمده، واضح می‌نماید انقلاب اسلامی ایران، یکی از مهم‌ترین واقعه‌های قرن حاضر است که پس از فراهم شدن مقدمات و تحمل سال‌ها رنج و زحمت به پیروزی رسید، حکومت عدل جهانی امام مهدی عجل‌الله تعالی فرجه‌الشریف هم به عنوان بزرگ‌ترین حرکت و رویداد جهانی، از این قاعده و سنت مستثنی نیست و تحقق چنین رخداد عظیمی، حتماً نیازمند فراهم شدن زمینه‌هاست. شرایط و زمینه‌های انقلاب جهانی امام مهدی عجل‌الله تعالی فرجه‌الشریف عبارتند از: ۱. طرحی جامع و دقیق و قانون همه‌جانبه ۲. مدیریت و رهبری ۳. پذیرش همگانی و محبوبیت مردمی ۴. یاران.

کلید واژگان: شرایط، ظهور، بیانیه گام دوم، طرح جامعه، دعوت همگانی، یاران

## ۵۵. نقش مادران در تربیت فرزند مهدوی با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، زهرا سادات حسینی<sup>۲</sup>

چکیده

انسان، موجودی تربیت پذیر است. بر این اساس، خداوند متعال برای تربیت او، انبیاء را مبعوث کرد و بعد از آنها، این امر خطیر را به اولیائش که موظف به آشنایی به این مسیر هستند سپرد، تاراه و رسم درست زندگی را از آنها بیاموزد و او را به سمت هدف و مسیری که سعادت او را تأمین می‌کند حرکت دهند. تمام راهنمایان ما آمده اند تا این هدف را به ما بشناسانند و به سمت این هدف سوق دهند، برای رسیدن به این هدف لازم و ضروری است که انسان مانند کسی شود که این مسیر را می‌شناسد یعنی حجت‌های الهی.

این تحقیق، ضمن بیان اهمیت نقش مادری با تأکید بر بیانات رهبری علیه السلام با روش توصیفی و تحلیلی، راهکارهایی را در زمینه تربیت مهدوی فرزندان بیان نموده است.

پژوهش انجام شده در این نوشتار، بیانگر این است که هر فرد، باید خود و شرایط حاکم بر جامعه را بگونه‌ای تنظیم کند که عرصه برای ظهور حضرت فراهم شود و این با تربیت مهدوی انسان‌ها محقق می‌شود و اساس این تربیت هم، به دست اولین مربی انسان یعنی مادران می‌باشد. حال، تربیت و آگاهی مادران برای ایفای این مسئولیت مهم لازم است نیازمند آموزش و بکارگیری راهکارهایی باشند که رسیدن به این هدف را تسهیل می‌کند. در این مقاله، برخی از آنها بررسی شده است.

**کلید واژگان:** مادران مهدوی، تربیت مهدوی، تربیت فرزند، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی

۱. دانش پژوه دکتری مدرسی معارف اسلامی، دبیر انجمن علمی - دانشجویی دانشگاه قرآن و حدیث پردیس

تهران، na.bahreman@gmail.com

۲. حوزه الزهرا علیه السلام، سطح ۲ مقطع کارشناسی. Zs.h313montazer@gmail.com



## ۵۶. تحلیل رابطه عفاف و عبادت از دیدگاه قرآن و روایات

سمیه حبیبی والا<sup>۱</sup>، نسترن بهرمان<sup>۲</sup>

### چکیده

جامعیت آموزه‌های اسلامی، به این معناست که رابطه‌ای وثیق و هدفمند بین بینش‌ها، گرایش‌ها و رفتارهای یک مسلمان باید وجود داشته باشد. انسان مسلمان، نمی‌تواند قسمتی از دین را بپذیرد و قسمتی را رد کند. به عبارت بهتر، ارزش‌ها و بایدهای اسلام در کنار ضد ارزش‌ها و نبایدهای دین شریف یک کل به هم پیوسته است و تجزیه آن، به تحریف و ناکارآمدی منجر خواهد شد.

در این پژوهش، مقصود اصلی از عبادت، معنای آخرین آن یعنی؛ عبادت خداوند متعال است و هدف، یافتن رابطه این نوع عبادت با یکی دیگر از ارزش‌ها و آموزه‌های دینی یعنی؛ عفاف در آیات و روایات می‌باشد.

پژوهش کنونی، با روش توصیفی و تحلیلی، نشان دهنده این است که عفاف، به معنای دوری جستن و پرهیز از هرآنچه که شایسته و حلال نیست و خویشتن‌داری در برابر شهوات با آن گرایش خاصی که در وجود انسان به سمت معنویت نهفته است، سازگار است؛ چرا که هر دو حفظ انسانیت انسان و نشانه شکر انسان در برابر خداوند است.

کلید واژگان: عفاف، عبادت، آیات و روایات، رابطه عفاف و عبادت، بیانیه گام دوم

انقلاب

۱. دانش پژوه دکتری مدرسی معارف دانشگاه علوم قرآن حدیث s.h.habibivvvala@gmail.com

۲. دانش پژوه دکتری مدرسی معارف اسلامی، دبیر انجمن علمی - دانشجویی دانشگاه قرآن و حدیث پردیس

تهران، na.bahreman@gmail.com

## ۵۷. مخالفت صریح برنامه‌های توسعه محور همسوی با دیدگاه‌های فمینیستی با مبانی دینی و تأثیر آن بر تزلزل نهاد خانواده

حکیمه قاسم پور<sup>۱</sup>، سحر نعمتی<sup>۲</sup>، مهدی جهانی<sup>۳</sup>

چکیده

نظام حاکم جهانی، تفکرات اومانیزم، لیبرالیسم و سکولاریسم را با عناوین کنوانسیونها و قراردادهای بین المللی و دیگر برنامه‌های جهانی سازی فراروی کشورهای دیگر، به ویژه ممالک اسلامی قرار داده است. اسنادی مانند «کنوانسیون رفع تبعیض علیه زنان» و «سند پکن» از جمله این اسناد است که به عنوان نقطه عطفی در روند احقاق حقوق زنان در سطح جهانی مطرح شد.

در این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی صورت گرفته بررسی می‌شود که همسویی این برنامه‌ها با دیدگاه‌های فمینیستی، چه تأثیری بر نهاد خانواده خواهد داشت؟ و موضع دولت اسلامی در مواجهه با اسناد بین المللی که آشکارا مخالف قرآن و سنت است، چه خواهد بود؟ یافته‌های این مقاله، حاکی از آن است، که هدف این اسناد، گرچه حمایت همه جانبه از حقوق زنان است اما در مسیر فردگرایی و آزادی افراطی، خانواده را دچار چالش جدی کرده و در حقیقت در جهت تأمین منافع نظام سرمایه داری و توسعه پایدار تدوین شده‌است.

کلید واژگان: خانواده، فمینیسم، عدالت جنسی، برنامه‌های توسعه محور، زنان.

۱. دانش پژوه سطح ۲، پایه پنجم، مدرسه علمیه فاطمه معصومه علیها السلام، هشتگرد sayesar.aftab@gmail.com

۲. سحر نعمتی، دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه، sayesar.aftab@gmail.com

۳. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه قم و دانش پژوه دکتری قرآن و تربیت جامعه المصطفی العالمیه .

## ۵۸. مستندات قرآنی و روایی جایگاه زن دیدگاه آیت الله خامنه‌ای حفظه الله

سعیده آخوندزاده<sup>۱</sup>، سحر نعمتی<sup>۲</sup>، مهدی جهانی<sup>۳</sup>

چکیده

نیمی از جمعیت عالم را زنان تشکیل می‌دهد. تاریخ، نشان می‌دهد که زنان می‌توانند با خواست و اراده خود به جایگاه و ارزش واقعی که در شأنشان است، در جامعه و خانواده بدان برسند. اکنون با توجه به الگوهای تاریخی و قرآنی که برای زنان وجود دارد؛ این پرسش مطرح می‌شود که: مستندات قرآنی و روایی نظر حضرت آیت الله خامنه‌ای علیه السلام در مورد جایگاه و ارزش واقعی زن در اسلام چیست؟

در این تحقیق که با روش کتابخانه‌ای با رویکرد توصیفی، تحلیلی اطلاعات گردآوری شده، به مستندات قرآنی و روایی جایگاه و ارزش زن در جامعه و خانواده از دیدگاه آیت الله خامنه‌ای علیه السلام پرداخته است. حاصل آن که حضرت آیت الله خامنه‌ای علیه السلام زن را مدیر و محور خانواده می‌داند؛ و بیان می‌کنند زن، مایه آرامش در خانواده است. اسلام اگرچه با حضور زن در جامعه مخالف نیست؛ و هیچ کشوری هم نمی‌تواند خود را از این نیرو بی‌نیاز بداند، اما کار نباید کرامت و ارزش معنوی زن را پایین آورده؛ او را به اختلاط نامناسب و خضوع در برابر نامحرم وادار کند؛ که باعث تزلزل در خانواده می‌شود. زن با حضور درست و با حفظ جایگاه و ارزش خود می‌تواند زمینه را برای پیشرفت هرچه بهتر و بیشتر کشور فراهم کند و برای هر کدام از این موارد آیات و روایاتی موجود است.

کلید واژگان: آیت الله خامنه‌ای علیه السلام، جایگاه زن، مستندات قرآنی و روایی نظرات رهبری،

زن در جامعه و خانواده

۱. دانش پژوه سطح دو حوزه حضرت فاطمه معصومه علیها السلام. akhoondzadeh.2055@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه، sayesar.aftab@gmail.com

۳. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه قم. Jahanimahdi313@gmail.com

## ۵۹. نقش بانوان طلبه در تحقق تمدن نوین اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی

زینب خسروی نیا<sup>۱</sup>، پریسا عباسی هفشجانی<sup>۲</sup>

چکیده

در بیانیه «گام دوم انقلاب» مقام عظمای ولایت رهبر معظم انقلاب اسلامی با مرور تجربه چهل ساله انقلاب اسلامی اعلام کردند: انقلاب «وارد دومین مرحله خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است». تحلیل نقش بانوان در تمدن‌سازی چنین جامعه‌ای، حائز اهمیت است.

با روش توصیفی و تحلیلی، نتیجه تحقیق این شد که هر کس براساس رسالتی که برعهده دارد برای رسیدن به هدف نهایی کوشش کند. در این بین نقشی که این بیانیه برای بانوان طلبه ترسیم کرد، هویتی تازه به خواهران طلبه در عرصه زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی بخشید.

کلید واژگان: نقش - بانوان طلبه - تمدن نوین اسلامی - گام دوم انقلاب.

۱. دانش پژوه سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام قم.

Yaemamreza@vatanmail.ir

۲. دانش پژوه سطح سه تفسیر و علوم قرآنی، موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیه السلام، بندرعباس

s.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۶۰. نقش بانوان در مواجهه با آسیب‌های اجتماعی در بیانات مقام معظم رهبری

زلیخا قاسمی گشویه<sup>۱</sup>

### چکیده

عنوان مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام در سبک زندگی اسلامی، یک موضوع دینی اجتماعی است. اسلام به عنوان مجموعه‌ای از آموزه‌های وحیانی مبتنی بر فطرت انسانی، این قابلیت را دارد تا در هر زمان و مکانی، پاسخگوی نیاز کمال خواهی و خداجویی انسان باشد. سبک زندگی، یکی از مفاهیمی است که در قرن بیستم مورد توجه جامعه شناسان قرار گرفت. دیدگاه‌های مختلفی درباره سبک زندگی ارائه شده است اما به طور کلی، می‌توان گفت سبک زندگی، همه حوزه‌های رفتاری را شامل می‌شود که عینیت یافته ترجیح‌های فرد است.

در ارتباط با مفهوم سبک زندگی اسلامی به عنوان یک مسأله اساسی، باید گفت که رهبر معظم انقلاب مفهوم سبک زندگی را یکی از ابعاد پیشرفت در مفهوم اسلامی قلمداد می‌کنند که باید به آن اهمیت داد. از این رو محقق در این نوشتار به روش نقلی - وحیانی و گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی - تحلیلی به مستند سازی قرآنی و حدیثی سبک زندگی در دو حوزه فردی که عبارتند از: ایمان به خدا و نبوت و معاد، علم و آگاهی، پرهیز از تقلید کورکورانه، لباس و پوشش، سفر و تفریح و اصلاح الگوی مصرف؛ و دوم حوزه اجتماعی که شامل خانوادگی عبارتند از ازدواج، رابطه والدین با فرزندان، فرزندآوری و معرفی الگوی مناسب و جامعه عبارتند از انضباط اجتماعی، وجدان کاری، توجه به تعاون و همکاری می‌توان اشاره نمود.

**کلید واژگان:** مستندسازی قرآنی، مستندسازی حدیثی، مستندسازی قرآنی و حدیثی، مقام معظم رهبری، سبک زندگی، سبک زندگی اسلامی.

۱. دانش آموخته مدرسه علمیه نرجسه شهرستان رودان. S.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۶۱. وظایف همسر داری زن در خانواده از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

پروین دری<sup>۱</sup>، زهرا کریمدادی<sup>۲</sup>

### چکیده

وقتی مردی سر دو راهی قرار می‌گیرد، زن است که می‌تواند او را به راه درست سوق دهد یا به راه اشتباه. زن، نباید فشار روحی و اخلاقی به مرد وارد سازد و نباید او را در امور زندگی مستاصل کند. اوست که باعث آرامش دادن به شوهر می‌شود.

هدف مقاله کنونی، تحقیق در باره وظایف زن در مقابل خانواده و شوهر و جامعه است. با روش توصیفی و تحلیلی، به این نتیجه رهنمون گردیدیم که زن، عنصر نگهبان خانواده است و اوست که شوهر را نسبت به زندگی دلگرم می‌کند. زن باید اعتماد شوهر را به خود جلب کند که این جلب اعتماد، باعث ایجاد محبت می‌شود. زن غالباً گرفتاری‌های مرد را درک می‌کند باید سعی کند که اخلاق خوب او را از گرفتاری در آورد. زن‌ها هستند که مردها را یا اهل بهشت می‌کنند یا جهنمی، این است که نباید بگذراید همسر در راه گناه بیفتد اگر وارد گناه شد مانع پیشرفت او شود، برخی فکر می‌کنند که جهاد زن این است که وسایل راحتی مرد را فراهم کند. جهاد زن و هنر زن، این است که با کار سخت مرد و بداخلاقی‌های او بسازد.

کلید واژگان: وظیفه، زن، همسر، شوهر، خانواده، جامعه

۱. کارشناسی ارشد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام و دانش آموخته سطح دو حوزه، zendgino97@gmail.com

۲. سطح دو حوزه، دانش آموخته سطح دو مدرسه علمیه فاطمه البنین علیه السلام شهرستان حاجی اباد  
zahrakarimdadi70@gmail.com

## ۶۲. نقش طلاب جوان در پیشرفت اسلامی ایرانی در گام دوم انقلاب اسلامی

حانیه ماهی گیرقویدل<sup>۱</sup>، حوا گهره قشمی<sup>۲</sup>

### چکیده

نقشی که طلاب جوان در عرصه‌های مختلف فردی و اجتماعی دارند، برکسی پوشیده نیست. تاریخ باشکوه حوزه و روحانیت، بیانگر این موضوع است که مکتب روحانیت برای تربیت انسان‌های وارسته، دانش و ارشادبشری است. این نوشتار، به منظور شناخت طبقه بندی و تبیین این نقش آفرینی از سوی طلاب جوان سامان یافته است.

این مقاله که عمدتاً متکی بر بیانیه‌ی معظم له نوشته شده است، باهدف تبیین جایگاه و نقش طلاب جوان در پیشرفت اسلامی ایرانی است که با جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و با روش توصیفی تهیه شده است.

این پژوهش، نشان می‌دهد طلاب جوان در هفت محور مهم می‌توانند در پیشرفت اسلامی ایرانی نقش مهم و بی‌بدیل ایفا کنند که شامل علم و پژوهش - اقتصاد - عزت ملی و سیاست خارجی، معنویت و اخلاق - عدالت و مبارزه با فساد - استقلال و آزادی - سبک زندگی کلید واژگان: طلاب جوان، پیشرفت اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب، امام خامنه‌ای

۱. دانش پژوه سطح ۲ حوزه علمیه ریحانه الرسول ﷺ واحد قشم، haniyehhghavidell14691@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ حوزه علمیه ریحانه الرسول ﷺ واحد قشم، hiva.6571h@gmail.com

### ۶۳. نقش تربیتی اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب اسلامی

آسیه جلال زاده<sup>۱</sup>

چکیده

جامعه روحانیت خصوصا خواهران طلبه، همانطور که در به ثمر رساندن انقلاب نقش آفرینی دارند در ادامه مسیر تداوم آن خصوصا عملیاتی کردن بیانیه گام دوم انقلاب که آرمان اصلی آن ایجاد تمدن نوین اسلامی است نقش مهمی را باید ایفا کنند. طلاب خواهر هم در درون کانون خانواده و هم در اجتماع تاثیر بسزایی در پیاداشتن تمدن اسلامی دارند.

محقق در این نوشتار، به تبیین و بررسی نقش تربیتی اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب اسلامی به روش نقلی و حیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی در سه بخش؛ مفاهیم تحقیق، نقش تربیتی اساتید حوزه علمیه خواهران، نقش تربیتی طلاب حوزه علمیه خواهران در تحقق گام دوم انقلاب پردازد.

از جمله یافته‌های تحقیق، نقش تربیتی اساتید حوزه علمیه خواهران؛ نقش اخلاقی، دینی و علمی اساتید و نقش تربیتی طلاب حوزه علمیه خواهران؛ نقش اخلاقی، دینی، فرهنگی طلاب است.

کلید واژگان: اساتید حوزه، طلاب حوزه، نقش تربیتی، گام دوم انقلاب



## ۶۴. نقش زنان در توسعه دانش در گام دوم انقلاب اسلامی

فاطمه مهرخواه<sup>۱</sup>

### چکیده

در بیانیه «گام دوم انقلاب» که می‌توان آن را منشور انقلاب اسلامی در نقطه عطف چهل سالگی ارزیابی کرد، محورها، فرازاها و نکته‌های بسیار مهمی موج می‌زند که با تعمق و ژرف‌اندیشی در آن این حقیقت روشن‌تر می‌شود.

این نوشتار که با روش تحقیق کتابخانه‌ای تدوین شده است، می‌کوشد تا با بهره‌گیری از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، نقش بانوان را در توسعه دانش در گام دوم انقلاب اسلامی روشن کند. بر اساس یافته‌های پژوهشی، امروز و در این مقطع تاریخی، رسالت شناسی زنان و شناخت مسئولیت‌ها و حقوق فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان مسلمان جایگاه ویژه‌ای یافته است. زن مسلمان امروز، پرچمدار حق و عدالت جهانی است و در گام دوم انقلاب با عزمی جزم‌تر مسیر تمدن نوین اسلامی را تا رسیدن به مرزهای مطمئن ظهور، دنبال خواهد کرد.

**کلید واژگان:** زنان، توسعه دانش، گام دوم انقلاب اسلامی، رهبر معظم انقلاب اسلامی

## ۶۵. واکاوی نقش زنان در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

سید حسین شفیعی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول). فاطمه اسبقی<sup>۲</sup>. نسیم کاظمی<sup>۳</sup>

### چکیده

گام دوم انقلاب اسلامی دوره‌ای بی نظیر از تبلور انقلاب اسلامی ایران است. در آغاز این دوره رهبر فرزانه انقلاب برای ادامه این راه روشن، بیانیه‌ای صادر کردند که در آن ضمن تبیین دستاوردهای شگرف چهار دهه گذشته، به توصیه‌هایی اساسی نیز پرداخته‌اند. با توجه به جایگاه ویژه زنان در این آموزه معرفتی و عملیاتی شگرف به خوبی می‌توان دریافت که زنان نقش کلیدی تری در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب نسبت به سایر آحاد جامعه دارند؛ و واکاوی نقش بانوان در بستر موضوعات مطرح شده در بیانیه گام دوم، مقیاس‌ها و مجرای عملیاتی کردن نقش‌های آنان حائز اهمیت است. یافته‌های این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی صورت پذیرفته دال بر این است که بانوان می‌توانند در تمام حوزه‌های مربوطه ورود داشته باشند اما مقیاس عملکرد آنان را می‌توان به سه حوزه فردی، خانوادگی و اجتماعی تقسیم کرد. از طرفی مجرای عملیاتی کردن نقش‌آفرینی آنان در دو بستر درونی (خانواده) و بیرونی (اجتماع) قابل تبیین است. بستر درونی تأثیرگذاری بر محور انگیزه، تفکر و رفتار را شامل می‌شود و ثمره نهایی بستر درونی در بستر بیرونی با همین شاخص‌ها نمایان می‌گردد. **کلید واژگان:** نقش زنان، مقیاس‌های نقش زنان در بیانیه گام دوم انقلاب، بیانیه گام دوم انقلاب، بستر درونی و بیرونی بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. دکتری تفسیر و علوم قرآن، استادیار جامعه المصطفی، مدیر گروه علمی تفسیر جامعه الزهراء (ع).  
Shafieidarabi@chmail.ir

۲. دانش پژوه سطح چهار تفسیر تطبیقی، مجتمع آموزش علوم اسلامی کوثر تهران،  
rohangezabaghi@yahoo.com

۳. طلبه سطح دو مدرسه علمیه نجمه خاتون. Shafieidarabi@chmail.ir

## فصل سوم

---

### سبک زندگی و گام دوم

---

## ۱. بیانیه گام دوم رهبری و کاوشی در دستاوردهای مدیریت زمان در سبک زندگی قرآنی و حدیثی

مجید حیدری فرا<sup>۱</sup>، مرضیه محمدی آرام<sup>۲</sup>

چکیده

مکتب پایا و پویای اسلام، با استناد به آیات قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام کامل‌ترین برنامه‌های سعادت بخش را برای انسان به ارمغان آورده و در ارائه قانون‌های مفید برای همه شئون زندگی انسانی، همه نیازهای او در زندگی فردی و جمعی را در اختیارش قرار می‌دهد. یکی از اصول با اهمیت در بیانیه گام دوم رهبری، پرهیز از سبک زندگی غربی و رویکرد به سبک زندگی اسلامی و تلاش جهادگرانه در ترویج آن است. بی‌شک این مهم، در گرو شناخت زمان و مدیریت درست آن است؛ یعنی انسان‌های انقلابی و مؤمن برای وصول به اهداف و آرمان‌های خویش، باید با برنامه‌ریزی هوشمندانه و مجاهدانه، چگونگی استفاده از نعمت وقت را مدیریت کنند تا به سهولت و سرعت، به مقاصدشان برسند. هدف این نوشتار پاسخگویی تحلیلی به پرسش پیش روست: «مهم‌ترین برکات مدیریت زمان در سبک زندگی قرآنی و حدیثی چیست؟» که پنج رهاورد اندیشه‌ای و دوازده دستاورد کاربردی را به بحث می‌گذارد. در مغرب زمین، نخستین کتاب با عنوان مدیریت زمان، اواخر دهه ۱۹۵۰ به بازار آمد؛ ولی بسیار پیش‌تر، در منابع اسلامی با عناوین استفاده بهینه از عمر و فرصت‌های گوناگون زندگی، گاه نیز ضرورت داشتن نظم، از آن یاد شده بود. پرداختن تحلیلی به دستاوردهای نظری و عملی مدیریت زمان در سبک زندگی اسلامی، با الهام از آیات و روایات، بر اساس چیدمان منطقی و دسته‌بندی‌های گویا و نگارشی روان، از امتیازات این مقاله به شمار می‌آید. روش پژوهش، نقلی و حیانی (تحلیل دلالتی متنی و فرامتنی آیات و

۱. استاد سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم [dr.mheidarifar313@yahoo.com](mailto:dr.mheidarifar313@yahoo.com)

۲. کارشناسی ارشد دانشگاه معارف اسلامی قم [m.m.raoof333@gmail.com](mailto:m.m.raoof333@gmail.com)

روایات) و گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و نرم افزاری و داده‌پردازی متن مقاله، به شیوه توصیفی و تحلیلی است.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی اسلامی، مدیریت زمان، برکات مدیریت زمان، دستاوردهای اندیشه‌ای، دستاوردهای کاربردی.

## ۲. تحلیل قرآنی - روایی راهکارهای جهادی مبارزه با سبک زندگی غربی از منظر مقام معظم رهبری در حوزه اقتصادی

مژگان میرزائی<sup>۱</sup>

چکیده

از منظر مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیان‌های غیر قابل جبران اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی به کشور و ملت ایران زده است؛ از این رو مقابله جهادی همه جانبه و هوشمندانه با این چالش به خصوص در حوزه اقتصادی امری ضروری است. در همین راستا نوشتار پیش رو درصدد است با روش توصیفی و تحلیلی به تبیین راهکارهای جهادی مبارزه با سبک زندگی غربی از منظر مقام معظم رهبری در حوزه اقتصادی و تحلیل قرآنی - روایی آن‌ها بپردازد. یافته‌های این تحقیق، حاکی از آن است که مهم‌ترین راهکارهای قرآنی و روایی از نظر ایشان اصلاح الگوی مصرف همگانی با توجه به مسئله قناعت ورزی در زندگی و دوری از اسراف، دوری از تجمل‌گرایی با رویکرد ساده زیستی در زندگی و انضباط در مصرف، اشتغال زایی جهادی در مسیر تولید و توزیع، احیای فرهنگ کار و تلاش، ترویج رویکرد تولید در خانواده از طریق اشتغال به کارهایی مانند بافندگی، تولید محصولات غذایی مفید در منزل، مدیریت فضای مجازی در جهت افزایش تولید با ایجاد بازارچه‌های مجازی جهت توزیع و فروش کالای تولیدی است.

کلید واژگان: سبک زندگی، راهکارهای جهادی، راهکارهای اقتصادی، بیانیه گام دوم.

۱. دانش آموخته سطح چهار رشته علوم و معارف قرآن جامعه الزهراء ع mmirzace40@gmail.com

### ۳. مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری در سبک زندگی اسلامی

حسن روشن<sup>۱</sup>، سید یحیی مرتضوی<sup>۲</sup>، سیده عفت حسینی<sup>۳</sup>

#### چکیده

فرهنگ و سبک زندگی، برگرفته از نگرش ما به زندگی است. ارائه الگوی سبک زندگی متناسب با آموزه‌های اسلامی بسیاری از چالشهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را برطرف خواهد کرد. تحقق سبک زندگی اسلامی یکی از ضرورت‌های اساسی برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی است و همین موضوع مستلزم توجه جدی در این زمینه و راههای واقع شدن آن در جامعه و افراد می‌باشد. رهبر معظم انقلاب در سال‌های اخیر درباره اصلاح سبک زندگی، و توجه به ترویج سبک زندگی غربی و جلوگیری از آن، تاکید داشتند. در این مقاله که بر اساس بیانات مقام معظم رهبری درباره سبک زندگی و نگاه ویژه ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب به سبک زندگی اسلامی با نگاهی به آیات و روایات است و به روش اسنادی - کتابخانه‌ای جمع آوری شده، می‌توان با توجه به بیان مولفه‌های موثر در جنبه‌های مختلف زندگی، به این مطلب رسید که اصلاح سبک زندگی بر اساس آموزه‌های دینی و اسلامی، زمینه رشد فردی، خانوادگی، اجتماعی، اقتصادی و اندیشه و در نتیجه ایجاد تمدن نوین اسلامی را در پی خواهد داشت.

کلید واژگان: سبک زندگی. بیانات. اصلاح. آموزه‌های اسلامی.

۱. دانشجوی دکتری قرآن و بهداشت و سلامت [elmvaamal@yahoo.com](mailto:elmvaamal@yahoo.com)

۲. دانش آموخته سطح ۴، دکتری فقه و اصول [elmvaamal@yahoo.com](mailto:elmvaamal@yahoo.com)

۳. سطح سه حوزه مطالعات زن و خانواده [elmvaakhlaq@yahoo.com](mailto:elmvaakhlaq@yahoo.com)

#### ۴. عوامل ترویج سبک زندگی غربی و راه‌های مقابله با آن از منظر قرآن و حدیث

دکتر محمدنبی احمدی<sup>۱</sup> (نویسنده مسؤول)، نوراله خانی پور<sup>۲</sup>

##### چکیده

سبک زندگی، شیوة زندگی یا سبک زیستن است که منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های یک فرد یا گروه می‌باشد. سبک زندگی را می‌توان مجموعه‌ای از: باورها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار، حالت‌ها، سلیقه‌ها، و عملکردها دانست که فرد آن‌ها را به کار می‌گیرد. زمانی سخن از سبک زندگی به میان می‌آید که میان گذشته، حال و آینده یکپارچگی باشد؛ زیرا باید سبک باشد و نه رفتاری منفرد. سبک زندگی از آن جهت اهمیت می‌یابد که می‌تواند به طور مستقیم بر سلامت جسمی، روحی، اخلاقی، فردی و اجتماعی افراد و جامعه تأثیر بگذارد و پیامدهای مثبت و منفی برای آن‌ها داشته باشد. نفوذ فرهنگ و سبک زندگی غربی در کشور ما به دو صورت اتفاق افتاده است. یک روش به صورت رسمی و قانونی از طریق دولت مردان و کارگزاران دولتی و دیگری به صورت غیر رسمی که پیامد انتخاب‌های مردم در میان محدودیت‌های ساختاری و بازتاب مهم موقعیت‌های اجتماعی آن‌ها است. سبک زندگی غربی ویژگی‌ها و نموده‌های خاص خود را دارد که معمولاً با سنت‌گریزی، دین‌گریزی، طلب لذت آنی همراه است و روابط جنسی نامشروع، ورزش و رسانه جلوه‌گاه‌های مهم آن هستند. کشف حجاب می‌تواند به عنوان منشاء اصلی بسیاری از مفاسد اخلاقی در جامعه اسلامی باشد. سبک زندگی یکی از موضوعات مطرح شده در پهنیه گام دوم انقلاب اسلامی می‌باشد که مقام معظم رهبری به تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران تأکید نموده است. این مقاله بر آن است تا با روش توصیفی - تحلیلی به بررسی عوامل ترویج سبک زندگی غربی و راه‌های مقابله با آن از منظر قرآن و حدیث بپردازد. لذا ضمن بیان

۱. دانشیار گروه عربی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، [mn.ahmadi217@yahoo.com](mailto:mn.ahmadi217@yahoo.com)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، علوم قرآنی و حدیث، کرمانشاه،: [khanipournoor1354@gmail.com](mailto:khanipournoor1354@gmail.com)



شیوه‌های تغییر سبک زندگی به راه‌کارهای مقابله با نفوذ غرب در کشورمان با استفاده از آیات و روایات از جمله اعتقاد به توحید، تمسک به قرآن، اعتقاد به معاد و سرای پس از مرگ، زندگی اعتدالی، فراگیری فرهنگ و سواد رسانه‌ای توسط مردم و خانواده‌ها پرداخته‌ایم.

**کلید واژگان:** قرآن، حدیث، سبک زندگی، فرهنگ، غربی، ترویج

## ۵. تحلیل قرآنی - روایی مولفه‌های تمدن ساز سبک زندگی در حوزه

### مصرف از منظر مقام معظم رهبری

سید احمد موسوی باردئی<sup>۱</sup>، خدیجه حسین زاده باردئی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)، طاهره ماهروزاده<sup>۳</sup>

چکیده

روح اصلی بیانیه گام دوم انقلاب سبک زندگی به معنای جامع آن است. سبک زندگی مقوله‌ای است بنیادین که اندیشمندان علوم اجتماعی، تربیتی، روان‌شناختی اقتصادی و مدیریتی یا رویکردهای مختلف به آن توجه کردند اما تفسیر مقام معظم رهبری از سبک زندگی و مولفه‌های تمدن ساز ایشان در حوزه مصرف به این دلیل که برگرفته از مبانی دینی و ناظر به مسائل فرهنگی و اقتصادی می‌تواند مسیر روشنی را در اختیار محققان و مبلغان فرهنگ اسلامی قرار دهد. از این رو مقاله پیش رو با به روش نقلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای درصدد است که با تحلیل قرآنی و روایی بیانات مقام معظم رهبری به تبیین مولفه‌های تمدن ساز سبک زندگی در حوزه مصرف بپردازد. یافته‌های پژوهش پیش رو، حاکی از آن است که از دیدگاه مقام معظم رهبری، مهم‌ترین مولفه‌های موثر در تمدن سازی سبک زندگی قرآنی در حوزه مصرف را می‌توان به دو دسته مولفه‌های سلبی و ایجابی تقسیم نمود. مصرف اقلی و قناعت، دقت بیشتر در مصرف عمومی، توازن بین دخل و خرج، گزینش کالاهای حلال و طیب، گزینش کالاهای داخلی از جمله مولفه‌های ایجابی و اسراف، تجمل گرایی، اتراف و تنوع طلبی، نیازهای کاذب و اولویت بندی نیازها از جمله مولفه‌های سلبی تمدن سازی در اصلاح الگوی مصرف از دیدگاه ایشان است.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم؛ سبک زندگی قرآنی؛ مولفه‌های تمدن ساز؛ مولفه‌های مصرف؛ اصلاح الگوی مصرف.

۱. استادیار گروه معارف موسسه آموزش عالی فخررازی و مدرس سطوح عالی حوزه علمیه قم

musavi6290@gmail.com

۲. پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء (ع) و مدرس مجتمع عالی بنت الهدی

hosinzadeh110@gmail.com

۳. استادیار، هیئت علمی مجتمع آموزش عالی بنت الهدی و مدیر گروه تفسیر و علوم قرآن پژوهشگاه

مطالعات اسلامی جامعه الزهراء (ع) mahrozadeh@gmail.com

## ۶. ازدواج صحیح از منظر قرآن (با تاکید بر آیه ۲۷ سوره مبارکه قصص)

بمانعلی دهقان منگابادی<sup>۱</sup>، رضیه درویش زاده<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

به نام یگانه خالقی که ازدواج را به عنوان ارزشی برای بندگانش قرارداد تا در سایه قرآن و بهره گیری از راهنمایی‌های بسیار ارزشمند آن، با ازدواجی صحیح، در راه رسیدن به کمال و رضای او گام بردارند. یکی از توصیه‌های رهبر عزیزمان در بیان گام دوم انقلاب، سبک زندگی اسلامی است. کانون شکل‌گیری سبک زندگی اسلامی، خانواده است و اولین قدم برای تشکیل خانواده اسلامی، ازدواج صحیح است. بر همین اساس این مقاله برآن است تا با تاکید بر آیه ۲۷ سوره قصص، برخی از راهکارهای روشنی بخش ازدواج صحیح را بیان نموده و برای نجات ازدواج این یگانه تسکین و تکمیل بخش زندگی، از منجلا ب تاریخ تجملات و تشریفات و... که معضلی بزرگ برای ازدواج است، گامی کوچک بردارد. در این مسیر با استفاده از روش کتابخانه‌ای به جمع‌آوری مطالب پرداخته و درصدد است تا به نتایجی چون برجسته‌ترین معیار در انتخاب، پذیرش واسطه در ازدواج، سخت‌گیری و آسان‌گیری به جا و مناسب و... در این امر پسندیده دست یابد. امید است که بتوان گامی بسیار کوچک برای شروع قدم‌های بزرگ در این راستا برداشت.

کلید واژگان: گام دوم انقلاب، حضرت موسی، ازدواج، مهریه.

۱. هیئت علمی دانشگاه یزد، dehghan@barid.com

۲. دانش پژوه کارشناسی ارشد. Yadegarymondegar@gmail.com

## ۷. چگونگی شکل‌گیری سبک زندگی غیردینی، با نگاهی دشمن‌شناسانه به داستان فرعون در قرآن کریم

آمنه شهبازی<sup>۱</sup>

چکیده

از آن جایی که مردم بسیار متأثر از حکام هستند، یکی از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری سبک زندگی غیردینی، حاکمیت مجازی استکبار جهانی با سوء استفاده از رسانه‌هاست. از طرفی سبک زندگی، بخش اصلی تمدن‌سازی نوین اسلامی به عنوان آرمان بزرگ انقلاب اسلامی است؛ لذا پرداختن به آن بسیار ضروری به نظر می‌رسد. روش جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش، کتابخانه‌ای و پردازش آن‌ها به صورت توصیفی - تحلیلی، انجام پذیرفته است. در این مقاله با پرداختن به داستان فرعون در قرآن و محور قرار دادن بیانات رهبری با هدف شناخت دشمن و روش‌های دشمنی او به منظور پیش‌گیری از شکل‌گیری سبک زندگی غیردینی در راستای تحقق بیانیه گام دوم تلاش شده و مشخص شده است که در شکل‌گیری سبک زندگی غیردینی، علاوه بر نقش مهم مستکبران، نقش زمینه‌ای ملت‌ها نیز مؤثر است. دشمنان با روش‌ها و ابزارهایی فرعونی بر ملت‌ها مسلط می‌شوند؛ که برخی راه‌کارهای علاج آن را می‌بایست در تقویت مبانی و باورها، مدیریت فضای مجازی، بومی‌سازی حکمرانی مجازی، دوری از یأس و بازگشت به قرآن طلب نمود.

کلید واژگان: سبک زندگی غیردینی، دشمن‌شناسی، فرعون، موسی، مقام معظم رهبری،

بیانیه گام دوم.

۱. طلبه سطح سه تفسیر و علوم قرآنی جامعه الزهراء ع، valasrshahbazi@gmail.com

## ۸. از خانه تا شهر سبک زندگی اسلامی - ایرانی از منظر آیات و روایات

محمد محیط آرا<sup>۱</sup>

### چکیده

سبک زندگی با مفهوم رایج شیوه زیستن از منظر آیات و روایات موضوع کلی مقاله با هدف اصلاح ابعادی از سبک زندگی و فضاهای مرتبط است. خانواده در جامعه اسلامی نقش اساسی بر عهده دارد و منشاء بسیاری از مسایل جامعه است. به نظر می‌رسد ایجاد تعادل و تعاملات اجتماعی بدون توجه به نهاد زیر بنایی خانواده نتیجه بخش نیست. تعامل و تعادل در خانه و خانواده زیر ساخت رسیدن به روابط اجتماعی متعادل از محورهای اساسی و مهم رسیدن به پایداری اجتماعی محله و شهر و جامعه اسلامی است.

با ورود مدرنیسم؛ شهر و خانواده اسلامی - ایرانی تحت تاثیر تمدن غرب دچار عدم تعادل‌هایی چون افزایش طلاق، کاهش ادب و احترام و اعتماد و... گردید و روند این تحولات منفی حتی با ورود به گام دوم انقلاب همچنان ادامه دارد. ضرورت توجه به این مساله حیاتی با رویکرد اصلاح سبک زندگی که در گام دوم بعثت اهمیت موضوع نیازمند به حرکت جهادی توسط جوانان ذکر شده است، تغییر و یا احیا بعضی ساختارها، فضاها، در خانه، خانواده، شهر و جامعه اسلامی نتیجه این بحث خواهد بود.

**کلید واژگان:** شهر اسلامی - ایرانی، خانواده، سبک زندگی، گام دوم انقلاب

۱. دانش آموخته دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری و مدرس دانشگاه فرهنگیا، mohitara57@gmail.com

## ۹. مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام در سبک زندگی اسلامی

فائزه خرمی دهبازری<sup>۱</sup>

چکیده

عنوان مستند سازی قرآنی و حدیثی دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام در سبک زندگی اسلامی یک موضوع دینی اجتماعی است. اسلام به عنوان مجموعه‌ای از آموزه‌های وحیانی مبتنی بر فطرت انسانی، این قابلیت را دارد، تا در هر زمان و مکان پاسخگوی نیاز کمال خواهی و خداجویی انسان باشد. سبک زندگی یکی از مفاهیمی است که در قرن بیستم مورد توجه جامعه شناسان قرار گرفت. دیدگاه‌های مختلفی درباره سبک زندگی ارائه شده است اما به طور کلی می‌توان گفت سبک زندگی همه حوزه‌های رفتاری را شامل می‌شود که عینیت یافته ترجیح‌های فرد است. بدون تردید مهمترین موضوع جهان هستی، تربیت انسان است فلذا اهم رسالت امروز اندیشمندان مسلمان در حوزه آموزه‌های دینی، راه و روش زندگی بر طبق موازین الهی که همان تعلیم و تربیت، مبتنی بر قرآن و مکتب اهل البیت علیهم السلام است. در ارتباط با مفهوم سبک زندگی اسلامی به عنوان یک مسأله اساسی، باید گفت که رهبر معظم انقلاب مفهوم سبک زندگی را یکی از ابعاد پیشرفت در مفهوم اسلامی قلمداد می‌کنند که باید به آن اهمیت داد. از این رو محقق در این نوشتار به روش نقلی - وحیانی و گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی - تحلیلی به مستند سازی قرآنی و حدیثی سبک زندگی در دو حوزه فردی که عبارتند از: ایمان به خدا و نبوت و معاد، علم و آگاهی، پرهیز از تقلید کورکورانه، لباس و پوشش، سفر و تفریح و اصلاح الگوی مصرف؛ و دوم حوزه اجتماعی که شامل خانوادگی عبارتند از ازدواج، رابطه والدین با فرزندان، فرزندآوری و معرفی الگوی مناسب و جامعه عبارتند از انضباط اجتماعی، وجدان کاری، توجه به تعاون و همکاری پرداخته است.

کلید واژگان: مستند قرآنی، مستند حدیثی، مقام معظم رهبری، سبک زندگی اسلامی،

خانواده.

۱. دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه نرجسه شهرستان رودان. S.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۱۰. وظایف حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه از نگاه بیانیه گام دوم

رقیه دورقی<sup>۱</sup>، سیده فاطمه موسوی<sup>۲</sup>

### چکیده

«معنویت و اخلاق، جهت دهنده همه حرکتهای و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آنها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند. شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه هرچه بیشتر رشد کند برکات بیشتری به بار می‌آورد؛» با توجه به اهمیت معنویت و اخلاق، مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب همگان، به ویژه حکومت‌ها را موظف به گسترش آن می‌داند. از این رو، پژوهش حاضر درصدد است تا به روش توصیفی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای پاسخ به این سؤال دهد که از نگاه بیانیه گام دوم حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه چه وظایفی دارد؟ و در پایان به این پاسخ می‌رسد که وظایف حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه از نگاه بیانیه گام دوم عبارتند از این که حکومت باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند، زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند، به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند و با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق به شیوه معقول بستیزند.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، حکومت، اخلاق، معنویت

۱. دانش پژوه سطح سه حوزه علمیه خواهران قم، 6652montazer@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۲ حوزه علمیه کوثر بندرلنگه، 09387622677@fateme.mosavi2677@gmail.com

## ۱۱. خانواده در تراز گام دوم انقلاب با تأکید بر آیه ۱۸۷ سوره بقره

مجید جعفری هزفته<sup>۱</sup>

### چکیده

خانواده اولین و اساسی‌ترین سازمان اجتماعی است. از یک سو، دین اسلام زن و شوهر را به عنوان دو ستون مهم در ساختمان نظام خانواده می‌داند. از سوی دیگر مخاطب اصلی بیانیه گام دوم انقلاب جوانان هستند و طبعاً برای محقق شدن آرمان بزرگی چون ایجاد تمدن نوین اسلامی، جوانانی می‌خواهیم که «مؤمنانه و متعهدانه» در جهت محقق شدن این تمدن بزرگ حرکت کنند و به تعبیر رهبری حکیم «نگاه انقلابی و روحیه انقلابی و عمل جهادی را به کار بندند». اگرچه محیط‌های آموزشی، رفاقتی و شغلی هر یک تأثیرات بسیار مهم و شگرفی بر روحيات و عقاید انسان می‌گذارند ولی از جهت تربیتی اولین و قوی‌ترین محیطی که نقش سازندگی برای انسان دارد، محیط خانوادگی است. هدف از پژوهش حاضر تبیین خانواده در تراز بیانیه گام دوم مقام معظم رهبری، با تأکید بر آیه ۱۸۷ سوره بقره است. این پژوهش، بصورت کتابخانه‌ای با روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است، بدین منظور منابع اسلامی و روان‌شناختی مورد مطالعه قرار گرفت و مطالب در چیدمان منطقی استخراج گردید. بر اساس نتایج تحقیق، آیه از دو جهت به ارائه راهکار برای تعالی خانواده می‌پردازد. یکی از حیث مهارت‌های قبل از ازدواج و دیگر از حیث مهارت‌های زناشویی است.

کلید واژگان: قرآن، آیه ۱۸۷ سوره بقره، لباس بودن همسران، گام دوم انقلاب، خانواده

۱. دانش پژوه دکتری قرآن و روان‌شناسی جامعه‌المصطفی‌العالمیه، majidjafari76@gmail.com



## ۱۲. نقش وعده‌های الهی در تحقق سبک زندگی انقلابی - اسلامی

رضا مهدیان فر<sup>۱</sup>، سیده آرزو بنی صدر<sup>۲</sup>

### چکیده

سبک زندگی اسلامی بر مبنای آموزه‌های قرآن کریم استوار است و در تمام ابعاد فردی و اجتماعی زندگی انسان تحقق می‌یابد. این شیوه زندگی، انسان را به سعادت جاودان خواهد رساند. با توجه به آنکه انقلاب اسلامی بستری مناسب برای تجلی سبک زندگی اسلامی فراهم نمود و نیز با توجه به اینکه در بیانیه گام دوم امام خامنه‌ای علیه السلام این انقلاب را انقلابی می‌دانند که دین و دنیا را در کنار هم مطرح نمود، این موضوع که وعده‌ها و بشارت‌های قرآنی در شکل‌گیری این سبک زندگی مؤثر هستند یا نه و اگر هستند دامنه تأثیرشان چقدر است، باید پاسخ داده شود. در این پژوهش سعی بر آن است تا به نقش وعده‌های الهی و اثرات آن در زندگی پرداخته شود. در نهایت درمی‌یابیم که وعده‌های الهی نقش مهمی در شکل‌گیری این سبک دارند. این وعده‌ها در ابعاد زندگی فردی و جمعی بررسی شده تا هم انگیزه و امید وافر گردد و هم بایدهای آموزه‌های اسلامی به‌طور جزئی‌تر تبیین شود که منجر به آگاهی و اصلاح عمل خواهد شد. این مهم از طریق مطالعه کتابخانه‌ای و روش توصیفی - تحلیلی میسر گشته است.

**کلید واژگان:** گام دوم انقلاب، سبک زندگی، وعده‌های الهی، ایمان، عمل صالح،

دشمن

۱. استادیار دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، email: rezamahtab52@yahoo.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن، email: arezo.banisadr@yahoo.com

## ۱۳. راهکارهای مقابله جهادی و هوشمندانه با ترویج زندگی غربی در

### ایران از نگاه قرآن و حدیث

زینب عباسی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، الهه نوبخت<sup>۲</sup>

چکیده

در دستورات و احکام دین اسلام، تمام نیازهای انسان لحاظ شده و بهترین سبک زندگی که تأمین کننده سعادت انسان در دنیا و آخرت باشد، بیان شده است. حضرت امام خامنه‌ای (زیدعزه) در بیانیه گام دوم انقلاب، به روش زندگی اسلامی توصیه داشته‌اند و به لزوم مقابله با سبک زندگی غربی اشاره کرده‌اند. ایشان از تبلیغ شدن و اشاعه یافتن سبک زندگی غربی، احساس نگرانی کرده و نسبت به آن هشدار می‌دهند. هدف این مقاله بیان ضرورت، اصول و راهکارها در مقابله با ترویج سبک زندگی غربی است. این پژوهش به روش اسنادی - تحلیلی و عقلی انجام شده و حاصل بررسی سبک زندگی از منظر قرآن، حدیث و بیانات رهبر جمهوری اسلامی می‌باشد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که با اتکای به اصول اسلام، می‌توان با بازنگری در سبک زندگی افراد و توجه به رهنمودهای مقام رهبری، در برابر هجوم ترویج سبک زندگی غربی راهکارهایی در سطح فردی، خانوادگی، اجتماعی، در سنین و موقعیت‌های مختلف ارائه داد. به طور کلی راه مقابله با این تهاجم، ترویج سبک زندگی دینی، تعمیق و گسترش آن در جامعه می‌باشد.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی غربی، مقابله جهادی، قرآن و حدیث.

۱. دانش آموخته دکترای شیمی z.abbasi.chem@gmail.com

۲. طلبه سطح ۳ حوزه علمیه خواران p.nowbakht143@yahoo.com

## ۱۴. هنجارهای سبک زندگی سیاسی و اجتماعی زن تراز تمدن نوین اسلامی از منظر قرآن و حدیث

مجتبی دولتی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول) مرضیه شمسی گوشکی<sup>۲</sup>، حسن دولتی<sup>۳</sup>

### چکیده

امروزه در جوامع مختلف حضور سیاسی و اجتماعی زن یک اصل پذیرفته شده است. از نگاه اسلام زن حقیقت بسیار ارزشمندی است که به سبب ساختار وجودی ویژه در فرآیند تعلیم و تربیت و اجتماع و سیاست نقش مؤثری ایفا می‌کند. قرآن کریم در آیات متعدد حضور، مشارکت و نقش سیاسی و اجتماعی را برای زنان قائل است و سبک زندگی خاصی را برای این حضور مطرح می‌کند. در بیانیه گام دوم انقلاب نیز سبک زندگی اسلامی مورد تأکید قرار گرفته است. اسلام به عنوان آخرین و کامل ترین دین و قرآن به عنوان کاملترین کتاب و روایات صادره از اهل بیت علیهم‌السلام، به هنجارهای سبک زندگی سیاسی و اجتماعی زنان، به صورت مبسوط پرداخته اند. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی به تبیین هنجارهای سبک زندگی زن تراز تمدن نوین اسلامی می‌پردازد. رعایت حجاب و عفت در گفتار و رفتار، کنترل نگاه، پرهیز از اختلاط با نامحرمان، هماهنگی نقش اجتماعی با سایر مسئولیت‌ها و... را از جمله هنجارهای سبک زندگی سیاسی و اجتماعی زن تراز تمدن نوین اسلامی از منظر قرآن و حدیث می‌باشند.

**کلید واژگان:** تمدن نوین اسلامی، قرآن کریم، زن در اسلام، سبک زندگی

۱. دانشجوی دکتری علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، mdmd3807@gmail.com

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه تهران، mdmd3807@gmail.com

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد عمران، دانشگاه علوم و تحقیقات سیرجان، mdmd3807@gmail.com

## ۱۵. «واکاوی همبستگی معنویت و اقتصاد در سبک زندگی جوانان به سنجۀ آیات و روایات؛ با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی»

دکتر سید مهدی رحمتی<sup>۱</sup> کوثر السادات آقابور حصیری<sup>۲</sup>

چکیده

جهت‌گیری جامعه‌شناسی معاصر به سمت پذیرش اهمیّت رو به افزایش حوزه مصرف و فعالیّت‌های سبک زندگی در شکل دادن به هویت شخصی و جمعی است. در این میان واکاوی ارتباط معنادار معنویت و اقتصاد در سبک زندگی جوانان به عنوان بزرگترین سرمایه‌های کشور در ریل‌گذاری و راه‌اندازی قطار پیشرفت و دفاع از ارزش‌های ایران اسلامی، دارای جایگاه ویژه در اندیشه اسلامی است. یافته‌های نوشتار حاضر که با روش کتابخانه‌ای، مبتنی بر توصیف و تحلیل آیات و روایات، به ارزیابی جایگاه جوانان در منظومۀ فکری تقلین پرداخته و همبستگی معنویت و معیشت را در سبک زندگی ایشان کاویده از یک سو حاکی از آن است که بسامد حداکثری جوان‌باوری و جوان‌سپاری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ریشه در تنوع مؤلفه‌های شکل دهنده هویت و شخصیت و ویژگی‌های نگرشی و رفتاری، حالات و رفتارهای متمایز جوانان از سایر اقشار اجتماعی داشته و از سوی دیگر میان معنویت و سبک زندگی (بعد هنجارهای مصرف) رابطه معناداری وجود دارد؛ آن‌طور که پایبندی به موازین کوثرگزین و تکاثرستیز در حوزه طلب روزی و مصرف، کاهش احساس فقر، افزایش رضایتمندی معیشتی و بهباشی روانی جوانان را به دنبال خواهد داشت.

کلیدواژگان: بیانیه گام دوم، جوان، معنویت، سبک زندگی، معیشت

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث و عضو هیئت علمی دانشگاه گنبد کاووس، rahmati@gonbad.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث پردیس فارابی دانشگاه تهران،  
kosareaghapour@gmail.com

---

## ۱۶. «واکاوی تأثیر قرائت و انس با قرآن بر معنویت جوانان با تأکید بر بیانات رهبری و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی»

---

سید مهدی رحمتی<sup>۱</sup>

چکیده

جوانان به عنوان بزرگترین سرمایه‌های کشور در پیشرانی و پیشداری فرهنگی و تحقق تمدن نوین اسلامی، از جایگاه ویژه‌ای در اندیشه رهبر معظم انقلاب و بیانات ایشان برخوردارند. نوشتار حاضر با در نظر داشتن موقعیت حساس جوانان و تأکید بیش از پیش رهبر انقلاب در جوان‌ستایی و واسپاری امور به ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، به واکاوی مؤلفه‌های شکل دهنده هویت، شخصیت و ویژگی‌های نگرشی و رفتاری آنان پرداخته است. یافته‌های پژوهش توصیفی تحلیلی حاضر که بر اساس ارزیابی منابع کتابخانه‌ای در حوزه قرآن و روایات و بیانات رهبری در بیانیه گام دوم سامان یافته، حاکی از آن است که افزون بر ضرورت توانمندسازی حداکثری علمی و مهارتی، معنویت جوانان و سلامت روح و روان ایشان، مهم‌ترین ضامن میدان‌داری و موفقیت آنان در عرصه‌های ترسیم شده از سوی رهبر فرزانه انقلاب است. امری که تنها با گزاره‌های توصیه‌محور رخ نخواهد نمود و نیازمند طرحی نو و با پشتوانه در راستای مأنوس ساختن نسل آینده‌ساز انقلاب اسلامی با کلام خدا است. چه دستیابی به این مهم جز در سایه سار، تصحیح باور به قرآن و قلمرو اثربخشی کلام وحی و تبیین شیوه‌های ارتباط درست و عمیق با معارف انسان‌ساز و جهت‌بخش قرآن کریم روی نخواهد داد.

کلید واژگان: قرآن، انس، قرائت، بیانیه گام دوم، جوان، معنویت

---

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث و عضو هیئت علمی دانشگاه گنبد کاووس، rahmati@gonbad.ac.ir

## ۱۷. عوامل و موانع رشد معنویت و اخلاق و تأثیر آن در پیشرفت جامعه اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

سعید خدادادی<sup>۱</sup>

چکیده

مقام معظم رهبری در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، بیانیه‌ای تحت عنوان "بیانیه گام دوم انقلاب" صادر کردند که در آن، ضمن توصیه‌هایی که به جوانان داشتند، موضوعات متفاوتی را مطرح نمودند، یکی از این توصیه‌ها، سفارش به معنویت و اخلاق بوده به گونه‌ای که جوانان در تمام مراحل زندگی خویش این دو مؤلفه را جاری نمایند که یکی از اثرات وجود معنویت و اخلاق در جامعه اسلامی، فراهم شدن موجبات پیشرفت آن جامعه است؛ بنابراین ضرورت پرداختن به این موضوع از این جهت است که رابطه معنویت و اخلاق با پیشرفت به دست آید که نوشتار پیشرو به بررسی ارتباط دو عنوان معنویت و اخلاق با یکدیگر و سپس عوامل رشد آنها در جامعه اسلامی مانند عبرت گرفتن، توجه و عنایت خداوند و غیره و موانع رشد آنها در جامعه مانند شرک، ارتکاب گناه و غیره و نهایتاً ارتباط آنها با پیشرفت جامعه اسلامی به شیوه توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای پرداخته است.

کلید واژگان: اخلاق، معنویت، پیشرفت، بیانیه گام دوم انقلاب.

## ۱۸. عوامل تقویت کننده حیا در سبک زندگی اسلامی

پرستو مجیدی پور<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، پروانه اسدی<sup>۲</sup>

### چکیده

حیا از مهم ترین عوامل حفظ و بقای عفت عمومی جامعه است که در همه ادیان آسمانی، مورد تأکید قرار گرفته است. هدف مطالعه حاضر بررسی عوامل تقویت کننده حیا در سبک زندگی اسلامی است. خداوند حکیم علاوه بر به ودیعه قرار دادن حیای فطری در انسان به عنوان یک ارزش دینی که قرین عقل و ایمان است، با ارائه توصیه ها و ایجاد محدودیت ها بین دو جنس، به افزایش حیا در آنان کمک کرده تا از طریق توجه به آن و تأمین سلامت جسم و روح و روان، به هدف نهایی از خلقت دست پیدا کند. در گام دو بیانیه انقلاب نیز به افزایش عیار معنویت و اخلاق در انقلاب اشاره شده است. مطالعه حاضر به بررسی حیا و عوامل تقویت کننده آن در سبک زندگی اسلامی پرداخته است. این مطالعه به روش توصیفی و تحلیلی بوده و با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و جستجوی اینترنتی جمع آوری گردید. تقویت حیا در سبک زندگی اسلامی از دو بخش مراقبت های لازم در خانواده و اجتماع تشکیل شده است.

کلید واژگان: حیا، اسلامی، عوامل تقویت کننده، بیانیه گام دوم، سبک زندگی اسلامی

۱. دانشجوی دکتری علوم تربیتی دانشگاه کرمانشاه majidi.majidipour@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری علوم تربیتی دانشگاه کرمانشاه poone\_violet@yahoo.com

## ۱۹. «آسیب شناسی سبک زندگی اسلامی بر اساس آموزه‌های قرآن و روایات با محوریت بیانیه گام دوم»

محمد سحرخوان<sup>۱</sup>

چکیده

بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم در موضوع سبک زندگی، نمایانگر آن است که ایشان بسیار به «وضع اجتماعی» و «مناسبات و احوالات مردم در لایه اجتماعی» نظر دارند و دغدغه‌ها و ملاحظه‌هایشان محدود به مسائل سیاسی نیست. موضوع این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی صورت پذیرفته است «آسیب شناسی سبک زندگی اسلامی بر اساس آموزه‌های قرآن با محوریت بیانیه گام دوم» است. زیرا تنها معرفی سبک زندگی اسلامی کافی نیست بلکه لازم است به طور شفاف مطرح شود که چه اموری از سبک زندگی اسلامی نیست و آسیب‌های سبک زندگی چیست؟ از جمله آسیب‌های بدست آمده در این پژوهش در زمینه‌های فرهنگی: تقلید از بیگانه، قانون‌گریزی و زمینه‌های قانون‌گریزی، خرافه‌گرایی؛ در زمینه‌های اخلاقی: تملق و چاپلوسی، دروغ‌گویی؛ در زمینه‌های رفتاری: رفاه‌طلبی، پیمان‌شکنی، خیانت و بی‌تفاوتی نسبت به مسائل جامعه؛ در موضوعات اقتصادی: کسب در آمد حرام، رشوه‌خواری، رباخواری و تنبلی و سستی؛ در موضوعات جنسی است: تبعیت از تمایلات جنسی، آزادی‌های جنسی و اباحی‌گری است. برخی از راهکارها مانند: خدا باوری، معاد باوری، نماز و تقوای الهی برای پیشگیری از آسیب‌های سبک زندگی و مقابله با سبک زندگی غربی مطرح شده است.

کلید واژگان: سبک زندگی، بیانیه گام دوم، آسیب شناسی، راهکار

۱. عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی m.saharkhan@isca.ac.ir



## ۲۰. بررسی تطبیقی هدف ازدواج در نگاه اندیشمندان شیعی، با تأکید بر مفهوم رشد

زهرا عسکری دستجردی<sup>۱</sup>، زهرا مجیدی فر<sup>۲</sup>

### چکیده

ازدواج از نیازهای ضروری هر انسان و از مسائل مهم در سبک زندگی اسلامی است. این مسأله در بیانیه گام دوم انقلاب نیز مطرح شده است. مهم‌ترین پرسش بنیادی در مسأله ازدواج پرسش از چرایی آن است. متفکرین اسلامی در پاسخ به این پرسش نکاتی مطرح ساخته‌اند. برخی هدف از ازدواج را تولید نسل و جلوگیری از فساد می‌داند و معتقدند ازدواج در اسلام اساسی عقلانی دارد و آن توالد و تربیت نسل است. برخی در تبیین خود بیشتر به وجه ثبات روحی و جسمی و آرامش روانی حاصل از آن توجه دارند و برخی دیگر معتقدند ازدواج در اسلام یک تکلیف و مسؤولیت است. به نظر می‌رسد آنچه در همه این تبیین‌ها مستتر است اما به صورت شفاف بیان نشده، مفهوم کلیدی رشد است. مفهومی که با طبیعت کمال‌خواه انسان سازگاری دارد و هیچ انسانی نمی‌تواند آن را نادیده بگیرد. این پژوهش در نظر دارد با روش اسنادی ضمن احصای ظرفیت مفهوم رشد در اندیشه برخی اندیشمندان شیعی به اهمیت و ضرورت پرداختن به این مفهوم در ترویج و ترغیب انسان‌ها به امر ازدواج بپردازد.

**کلید واژگان:** سبک زندگی اسلامی، ازدواج، اندیشمندان شیعی، رشد، بیانیه گام دوم

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات زنان دانشگاه اصفهان z.asgari100@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی z.majidifar@gmail.com

## ۲۱. راهبردهای قرآنی ایجاد سبک زندگی در تمدن نوین مبتنی بر بیانیه گام دوم

مهديه جهانی<sup>۱</sup>

چکیده

تمدن نوین اسلامی متناسب با نیازهای بشریت در همه ابعاد به دنبال احیای عزت و کرامت انسان مسلمان و تعالی در همه عرصه‌های مادی و معنوی زندگی است و این مهم جز با در پیش گرفتن سبک زندگی اسلامی - قرآنی میسر نخواهد شد. این پژوهش که با روش توصیفی - تحلیلی به راهبردهای قرآنی ایجاد سبک زندگی در تمدن نوین پرداخته تا جامعه را در برابر سبک زندگی غربی مصون سازد و الگوی حیات طیبه را نهادینه کند. در تعالیم اسلام و قرآن ظرفیتی نهفته است که با کاربردی کردن آن‌ها می‌توان برنامه‌ای جامع مطابق با خواست فطری بشر در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی تنظیم کرد. طبق یافته‌های تحقیق، رشد دادن فضایل و دوری از رذایل اخلاقی در زندگی فردی، اصلاح روابط و تحکیم آموزه‌های دینی در زندگی خانوادگی و همچنین بصیرت، مسئولیت‌پذیری و پیشبرد اهداف اقتصاد اسلامی - مقاومتی در زندگی اجتماعی، می‌تواند جهشی چشمگیر در گشودن افق‌های جدید باشد.

کلید واژگان: راهبردهای قرآنی، سبک زندگی، تمدن نوین، گام دوم.

۱. دانش‌آموخته حوزه علمیه حضرت معصومه علیها السلام [banoysharghi20@gmail.com](mailto:banoysharghi20@gmail.com)

## ۲۲. مدارا در سیره رفتاری پیامبر اکرم ﷺ و نقش آن در پیشبرد معنویت،

### اخلاق و انقلاب اسلامی

مریم افشارویگنی<sup>۱</sup>

چکیده

موضوع «مدارا در سیره رفتاری پیامبر اکرم ﷺ و نقش آن در پیشبرد معنویت، اخلاق و انقلاب اسلامی» از موضوعات مورد توجه اندیشمندان و عالمان دینی است. واکاوی این مساله به دلیل وجود رفتارهای ناشایست حاکمان دینی ضروری می‌باشد، چرا که شیوه حکومت داری پیامبر اسلام گونه‌ای متفاوت با آنچه سایر حاکمان در پیش گرفته اند است. محقق به شیوه توصیفی - تحلیلی با هدف کاربردی با تفحص در قرآن و سیره به این مهم رسید: آنچه در پیشبرد اهداف اسلام موثر است رفتار توأم با مدارا با مردم می‌باشد که در رفتار پیامبر اسلام نیز قابل مشاهده است، همانگونه که در رفتار رهبران انقلاب اسلامی قابل مشاهده است که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به آن اشاره شده است. هر یک از مدارا و خشونت که مصادیقش صلح و جنگ است، در شرایطی جواز دارد که مصلحت ایجاب کند، بدون مصلحت و منفعت در جامعه اسلامی هیچیک از دو عنوان جنگ و صلح جواز ندارد.

کلید واژگان: مدارا، سیره، رفتار، پیامبر اکرم ﷺ، اخلاق و معنویت، گام دوم انقلاب.

۱. دانش آموخته سطح دو حوزه علمیه کوثر البرز و کارشناسی ارشد تفسیر و علوم قرآن کریم موسسه آموزش

## ۲۳. آسیب شناسی نژادپرستی، ملی گرایی، قوم گرایی، تعصبات مذهبی

لیلا اوروجی<sup>۱</sup>

چکیده

امروزه از مباحث مهم در جامعه شناسی سیاسی و تمدن اسلامی مسئله نژادپرستی و ملی گرایی و قوم گرایی و... بوده است باید به این نکته توجه داشته باشیم که راهکار دادن و حل مشکلات آسیب شناسی و نژاد پرستی و ملی گرایی، لازمه اش این است که ابتدا باید تمدن نوین اسلامی را در جامعه با توجه به چهار محوریت اصلی ملی گرایی، نژاد پرستی، تعصبات مذهبی و ملی گرایی جا انداخت. از نگاه رهبری اسلام یعنی فضایی که در آن بتوان از لحاظ مالی و معنوی پیشرفت کرد و تمدن اسلامی با زندگی انسان رابطه تنگاتنگی دارد ایشان تمدن اسلامی را به چشم انداز و هدف غایی امت اسلامی و اجتماعات بشری تبیین و تعریف می کنند و تحقیق حاضر از بعد جامعه شناسی مبحث را مورد بررسی قرار دهد است بدان علت که در این بعد (جامعه شناسی) کمتر به مسئله نژادپرستی و تعصبات مذهبی و ملی گرایی و... پرداخته شده است. این مقاله درصدد آن است تا برخی از سوالات را پاسخ دهد از جمله اینکه: قوم گرایی و ملی گرایی و نژادپرستی چه ریشه در ایران دارد؟ راهکار دادن برای حل مشکلاتی که ناشی از عدم آگاهی نسبت به مسائل ملی گرایی و... نقش عالمان دینی بخصوص زنان در این رابطه چیست؟ روش مطالعه این پژوهش تحلیلی و توصیفی و به صورت محیطی و محدود و با استفاده از ابزار کتابخانه گردآوری شده است. امت اسلامی امروز بیش از هر زمان نیازمند رأفت و مهربانی میان خود است. شبکه های ماهواره ای اگر بر دینداری حرمت می گذارند و اگر بر مذهب خود یقین می ورزند، نباید از جانب انکار و تقبیح دیگر مذاهب به این مهم دست یابند. احترام بر هر مکتب و عقیده به معنای احترام بر عقیده و مذهب خود است.

**کلید واژگان:** نژاد پرستی، تمدن نوین انسانی، ملی گرایی، قوم گرایی

۱. دانش آموخته حوزه علمیه خواران تبریز leilaorooji23@gmail.com

## ۲۴. تاملی بر راهبردهای قرآن کریم در باب دگردیسی سبک زندگی مورد اشاره در بیانیه گام دوم انقلاب (دگردیسی در سبک زندگی انسان جاهلی)

جواد زروندی<sup>۱</sup>

### چکیده

قرآن کریم از طرف خداوند متعال در دوره‌ای نازل شد که انسان عصر جاهلی از نظر فرهنگی شرایط نامساعدی داشت. تعالی انسانی مغفول مانده بود و باورهای آن‌ها مملو از خرافات بود تلی از غبار غفلت و نادانی روی قلب و دل انسان آن عصر و دوره را پوشانده بود، صاحب تواریخ مختلف اشاره کرده اند که انسان عصر نزول با تعالیم نورانی قرآن کریم در مدت زمان کوتاهی به مرحله‌ای رسید که گوی سبقت را از خیلی افراد دیگر در طول تاریخ گرفت. یعنی قرآن کریم دگردیسی شگرفی در ذهن و فکر انسان عصر جاهلی به وجود آورد گویا که اصلا دوره جاهلیتی درکار نبوده و تاریخ به خود آن دوره را هرگز ندیده است. در همین راستا، پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و با نگاه تحلیلی عمیق به تاریخ، کتب مستند و متقن، ابتدا به بیان ویژگی‌های سبک زندگی انسان عصر جاهلی قبل نزول قرآن و سپس به بیان ویژگی‌های سبک زندگی انسان عصر جاهلی بعد نزول قرآن پرداخته است. نتایج و یافته‌های پژوهش نشان داد که قرآن کریم با راهبردهایی مانند الگودهی مناسب، تبلیغ مناسب، توجه به کانون‌های تأثیرگذار در جامعه، استفاده از روش مرحله به مرحله، ... در مدت زمان بسیار کوتاهی دگردیسی بسیار عظیم و سترگی را در سبک زندگی انسان عصر جاهلی به وجود آورده است؛ و این حاکی از این مطلب می‌باشد که قرآن کریم با این ظرفیت عظیم خود، توانایی هر نوع تغییر مثبت و موثر در سبک زندگی انسان در هر عصر و دوره را دارد؛ زیرا قرآن کتاب و منبعی وحیانی برای همه اعصار و همه انسان‌ها در همه مکان‌ها می‌باشد و این همان موضوع مورد اشاره رهبری در تغییر سبک زندگی افراد جامعه و حلقه مفقوده جامعه ما (عمل و برگشت به قرآن کریم) در بیانیه راهبردی گام دوم انقلاب می‌باشد.

کلید واژگان: قرآن کریم، دگردیسی، سبک زندگی، انسان جاهلی، راهبردها.

## ۲۵. بررسی شاخصه‌های سبک زندگی مسئولان حکومت اسلامی در نامه‌های نهج البلاغه و بیانیه گام دوم

محمد رضا ضیایی<sup>۱</sup>

چکیده

سبک زندگی یکی از مهمترین جلوه‌های زندگی انسان به حساب می‌آید که تأثیر مستقیم در پیشرفت یا عقب ماندگی ملت‌ها دارد. به ویژه سبک زندگی مسئولان در حکومت اسلامی بالاترین تأثیر را در ساخت و تکامل جامعه دارد. امام علی علیه السلام به عنوان حاکم اسلامی، در نامه‌هایی که نگاشته‌اند و در نهج البلاغه درج گردیده است، به سبک زندگی مسئولان حکومتی توجه داشته است. چنانکه مقام معظم رهبری علیه السلام در سال‌های اخیر اهمیت و جایگاه سبک زندگی را در تجدید بنای تمدن نوین اسلامی به‌طور مکرر متذکر شده و بند هفتم بیانیه گام دوم انقلاب را به آن اختصاص داده است. براین اساس، این نوشتار که از نوع تحلیلی و توصیفی است، با بهره‌بری از روش کیفی، به این پرسش پاسخ داده است که سبک زندگی مسئولان حکومت اسلامی در پرتو نامه‌های امام علی علیه السلام در نهج البلاغه و بیانیه گام دوم انقلاب چگونه است؟ با بررسی نامه‌های امام علی علیه السلام در نهج البلاغه و بایسته‌های روش تاریخ و حدیث پژوهی در می‌یابیم که در نامه‌های آن حضرت سبک زندگی مسئولان تبلور یافته است. مقام معظم رهبری علیه السلام نیز در بیانیه گام دوم انقلاب به سبک زندگی و تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی اشاره کرده است. خدامحوری، معادمحوری، رعایت انصاف، صداقت و راستی محوری، ساده‌زیستی، اعتدال و میانه‌روی، خواب و خوراک از جمله مواردی است که امام علی علیه السلام به عنوان سبک زندگی مسئولان در نامه‌های خویش به آن اشاره کرده است.

کلید واژگان: نامه‌های امام علی علیه السلام، نهج البلاغه، سبک زندگی، بیانیه گام دوم انقلاب و مقام معظم رهبری علیه السلام.

۱. دکترای تاریخ اسلام و پژوهشگر پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی [rezaziae19@yahoo.com](mailto:rezaziae19@yahoo.com)

## ۲۶. مولفه‌های سبک زندگی در بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام

معصومه سعید<sup>۱</sup>، فاطمه عرب گورچوئی<sup>۲</sup>

### چکیده

از آنجایی که مسئله سبک زندگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و در سعادت یا شقاوت انسان تأثیر بسزایی دارد، پرداختن به آن ضروری می‌نماید و از طرفی این مسئله با موضوع فرهنگ در ارتباط تنگاتنگی است. فرهنگ زیربنای سبک زندگی و پایه و اساس آن محسوب می‌شود. رهبر فرزانه ایران اسلامی آیت الله خامنه‌ای که دغدغه سعادت افراد جامعه به ویژه جوانان را دارند در این زمینه بیانات ارزشمندی دارند. ما در این پژوهش به شیوه تحلیلی توصیفی این مهم را از نگاه ایشان بررسی کرده‌ایم و به مؤلفه‌هایی چون تمسک به قرآن، پیروی از سنت، استفاده از عقل، پرهیز از اشرافی‌گری و مصرف‌گرایی و پرهیز از غرب‌گرایی در سخنان ایشان رسیده‌ایم و در بیانیه گام دوم انقلاب بر مورد اخیر و نقش جوانان در این زمینه تأکید کرده‌اند.

کلید واژگان: رهبری، سبک زندگی، فرهنگ، بیانیه گام دوم

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان، msaeid@uk.ac.ir

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان، arab@uk.ac.ir

## ۲۷. راهکارهای بازدارندگی از نفوذ سبک زندگی غربی

[در چارچوب بیانات آیت الله خامنه‌ای]

فیروزه دلداری<sup>۱</sup>

چکیده

مسأله نفوذ از جمله مباحث مهمی است که امروزه در تغییر سبک زندگی اسلامی توسط غرب، مورد توجه واقع شده است، که مهمترین راه حل، بازدارندگی از نفوذ سبک زندگی غربی و تأثیر آن بر زندگی تک تک افراد جامعه اسلامی است. هدف از انجام پژوهش بیان راهکارهایی است که از نفوذ سبک زندگی غربی جلوگیری نماید. پژوهش حاضر با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و نرم افزاری و استفاده از بیانات آیت الله خامنه‌ای به روش تحلیلی - توصیفی سعی در پاسخ به مسأله نموده است. در این تحقیق سعی شده است، در ابتدا با شناساندن سبک زندگی غربی و راههای نفوذ غرب، راههای جلوگیری از نفوذ سبک زندگی که شامل زدودن احساس خودباختگی در برابر سبک زندگی غربی، به‌صحنه‌آوردن ثروت‌های فرهنگی بومی و بهره‌گیری از آنها، احیاء و تقویت آموزه‌ امر به معروف و نهی از منکر، فعال‌سازی دولت به‌منظور ایفای نقش فرهنگی آفندی و پدافندی، مهار و هدایت رسانه‌های عمومی به‌خصوص فضای مجازی، مقابله قاطعانه حکومتی با تجاهر به فسق و محرّمات اجتماع، با توجه به سخنان رهبر معظم انقلاب تبیین نماید.

واژگان کلیدی: نفوذ، سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی غربی

۱. دانش آموخته سطح ۳ تفسیر و علوم قرآنی، مؤسسه جامعه الزهراء (ع.ا.س). firuzedeldari@gmail.com



## ۲۸. بررسی راهکارهای خانواده گرایی در جامعه ایران با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

لادن آسمان رفعت<sup>۱</sup>

چکیده

هدف اساسی اسلام، تربیت انسان و تامین سعادت او در ابعاد وجودی و در تمام مراحل زندگی است. پیامبران الهی به ویژه پیامبر ﷺ برای این هدف مبعوث شدند و در این راه کوشیدند و در انجام این کارها به نیازها، ویژگی‌ها و علایق فطری انسان توجه داشتند. به همین دلیل دستورهای تربیتی و فرهنگ حیات بخش معصومین علیهم‌السلام به صورت دقیق در راستای پرورش فطری انسان‌ها تدوین شده است. نهاد خانواده رکن حیاتی هر جامعه‌ای است با توجه به این که این نهاد نقش مهم و اساسی در انتقال آموزه‌های حیاتی دارد این مقاله به مقایسه خانواده اسلامی و غربی و آسیب‌های آن می‌پردازد و عوامل خانواده گرایی و تاثیر آن در رشد فردی و اجتماعی و نقش خانواده در گام دوم انقلاب و رسیدن به اهداف آن به روش توصیفی و تحلیلی بررسی شده است. برای حفظ خانواده عوامل بسیاری موثر هستند از جمله مهرورزی، انس الفت، احساس آرامش، همچنین خانواده سالم تاثیر بسزایی در رشد فرد و جامعه دارد که البته تفاوت بسیار مهم سبک زندگی خانوادگی در اسلام و غرب را حائز اهمیت است.

کلید واژگان: خانواده گرایی، ازدواج سفید، خانواده اسلامی، خانواده غربی.

۱. دانش پژوه پایه پنجم، حوزه علمیه معصومه علیها‌السلام، asemanr111@gmail.com

## ۲۹. تفاوت مولفه‌های سبک زندگی غربی و زندگی اسلامی

(با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب)

عارفه مرادی<sup>۱</sup>

چکیده

این پژوهش به بررسی تفاوت‌های سبک زندگی غربی و اسلامی با تکیه بر سخنان رهبری خصوصاً در بیانیه گام دوم انقلاب پرداخت. هدف در این تحقیق تبیین مهمترین تفاوت در مولفه‌های سبک زندگی اسلامی و غربی است تا بیان شود که سبک زندگی اسلامی مدنظر خداوند منان است و از طرف دیگر مقام معظم رهبری به عنوان جانشین الهی، به دنبال سبک زندگی اسلامی است که همین امر، به اهمیت تحقیق می‌افزاید.

در سبک زندگی اسلامی، تشکیل خانواده باید به روش الهی باشد وگرنه زندگی حیوانی می‌باشد چنان که در زندگی غربی‌ها همین امر دیده می‌شود. همچنین سبک زندگی اسلامی به دنبال رسیدن به اهداف الهی مثل تولید مثل و حفظ ارزش‌ها است که این رویه در زندگی غربی اصلاً قابل مشاهده نیست. روش پژوهش تحلیلی - توصیفی با تکیه بر اسناد و مدارک مرتبط با موضوع مقاله می‌باشد. یافته‌ها نشان داد که میان سبک زندگی اسلامی با سبک زندگی غربی، تفاوت‌های زیادی از جمله خدامحور بودن، هدف الهی داشتن، دوری از تجمل‌گرایی، ارزشمندی تشکیل خانواده و مقید به داشتن چارچوب در روابط و... وجود دارد.

کلید واژگان: اسلامی، بیانیه گام دوم، سبک زندگی، غربی.

---

### ۳۰. اصول الگوی صحیح مدیریت خانواده مسلمان از منظر نامه ۳۱ نهج البلاغه (راه کاری برای مقابله با ترویج زندگی غربی)

---

زینب صادقی<sup>۱</sup>، روح الله پورعابدین<sup>۲</sup>

چکیده

افق بیانیته گام دوم انقلاب تمدن سازی نوین اسلامی است که آغاز آن، خانواده است و برای مدیریت خانواده نیازمند الگوی صحیح و اسلامی هستیم که با اصول و آموزه های ناب اسلامی برخاسته از متون اسلامی، تطابق داشته باشد. در روزگار ما، جهان غرب در تلاش برای ترویج سبک زندگی غربی در ایران است و زبان های اخلاقی اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور ما زده است. و از آنجا که اصلاح خانواده می تواند قدمی مهم در راستای اصلاح سبک زندگی و راه کاری هوشمندانه و عملی در راستای مقابله با ترویج زندگی غربی باشد، پژوهش حاضر به روش توصیفی و تحلیلی و به شیوه کتابخانه ای از منابع اسلامی بویژه نهج البلاغه تهیه شده است. در این پژوهش به سه اصل مهم رسیدیم که از آنها روش ها و دستورالعمل ها بدست می آید. ۱. الرجال قوامون علی النساء ۲. فان المرأة ریحانه ۳. فان شده الحجاب ابقی علیهن؛ که در جمع بین این سه اصل به قسم صحیح مدیریت خانواده یعنی نگاه امانتدارانه می رسیم نه نگاه مالکانه.

کلید واژگان: نامه ۳۱ نهج البلاغه - بیانیته گام دوم انقلاب - سبک زندگی - خانواده مسلمان - اصول مدیریت

---

۱. دانش آموخته سطح ۴ تفسیر مکتب نرجس مشهد bazargan.mq@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه قم و دکترای دانشگاه hoda124@gmail.com

### ۳۱. مؤلفه‌های معنویت و اخلاق از منظر قرآن و حدیث با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

راضیه صنم یار<sup>۱</sup>

چکیده

معنویت و اخلاق دو مؤلفه مهم در رسیدن به کمالات انسانی و برپایی جامعه عدل الهی خواهد بود. با پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی علیه السلام فرهنگ طاغوتی کشور جای خود را به فرهنگ معنویت و اخلاق داد و روحیه خود باوری و عزت نفس را در بین آحاد مردم گسترش یافت. پژوهش حاضر می‌کوشد به روش توصیفی - تحلیلی به این سوال پاسخ دهد که نقش معنویت و اخلاق در پیشبرد اهداف انقلاب از دیدگاه قرآن و حدیث با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب چگونه است؟ آنچه حائز اهمیت است تأثیر اخلاق قرآنی در جامعه برای تداوم انقلاب اسلامی و رسیدن به آرمان‌های نظام خواهد بود. دشمن در جامعه امروز با هدف گرفتن قشر جوان از طریق تهاجم فرهنگی و ایجاد غفلت و ساده انگاری در صدد سست کردن پایه‌های انقلاب می‌باشد. مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم به این مهم اشاره فرمودند که دو عامل اخلاق و معنویت جهت دهنده حرکات و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ لذا ضرورت پرداختن به این مسئله احساس می‌شود. هدف از این تحقیق تبیین دو عنصر معنویت و اخلاق با توجه به متون اسلامی و تأثیر هر یک از آن دو در پیشبرد اهداف نظام با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب خواهد بود. برای رسیدن به نتیجه مطلوب لازم است معنویت واقعی را از منبع اصیل آن، قرآن و احادیث معصومین علیهم السلام استخراج کرد. مقاله پیش رو ابتدا به ارزیابی اخلاقی وضعیت موجود و مقایسه آن با گام اول انقلاب، سپس در مرحله بعد به راهبردهای اخلاقی در گام دوم پرداخته است.

کلید واژگان: معنویت، اخلاق، قرآن، حدیث، انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم

## ۳۲. فنون دستیابی به قناعت در زندگی از منظر روایات

عارفه نجفی عمران<sup>۱</sup>

### چکیده

یکی از گرایش‌های فطری انسان میل به لذت و راحت طلبی است که با فرار از ناراحتی‌ها و سختی‌ها همراه خواهد بود. قرآن کریم نه تنها وجود این میل را در انسان محکوم نمی‌کند بلکه یک سلسله از تعالیم خود را بر اساس این میل طبیعی انسان می‌داند. از جمله مسائلی که به جهت مدیریت این میل به انسان تعلیم داده شده است، ایجاد خلق و خوی قناعت در فرد می‌باشد. قناعت در فرهنگ غنی اسلام یکی از شاخصه‌های بالندگی و عزت و سربلندی می‌باشد که ممکن در فرد و یا اجتماع تحقق یابد. اگر جامعه‌ای فرهنگ غنی قناعت رواج یابد، در آن جامعه حق محرومان ضایع نخواهد شد و باعث ناامنی یا رکود اقتصادی و... نمی‌شود؛ چرا که هدف از زندگی اجتماعی رعایت حقوق و عمل کردن به وظایف اجتماعی است. این مقاله با روش توصیفی و تتبع در کتب روایی و اخلاقی برخی فنون دستیابی به خوی قناعت را مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسیده است که میتوان با دوری از حرص و طمع در زندگی، ایجاد تفکر همدردی با محرومان، تنظیم بودجه و اندازه گیری در معیشت، ساده زیستی مسئولین دست یابی به سنت حسنه قناعت را در محیط خانواده و جامعه ایجاد کرد.

کلید واژگان: قناعت، ساده زیستی، طمع، تنظیم بودجه، همدردی

۱. دانش آموخته سطح ۳ رشته تفسیر و علوم قرآنی، arefe.najafi99@gmail.cim

### ۳۳. نقش اشرافیت و تجمل‌گرایی در انحطاط جامعه اسلامی با تأکید بر آیه ۱۶ سوره اسراء

رقیه عالمی<sup>۱</sup>

چکیده

تجمل‌گرایی و اشرافی‌گری به معنای گرایش مطلق به خود آرائی و برتری جوئی از جمله اسباب انحطاط جامعه است. در طلوعه ورود به گام دوم انقلاب اسلامی که از جانب امام خامنه‌ای (زید عوّه) به عنوان ورود به دومین مرحله خودسازی و جامعه پردازی و تمدن سازی هستیم، لازم است با تکیه بر مباحث قرآنی یکی از آسیب‌های مهلک جامعه اسلامی و تمدن‌های بشری را که اشرافیت و تجمل‌گرایی است، مورد بررسی قرار دهیم. در این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی و با تمرکز بر آیه ۱۶ سوره اسراء و برخی آیات دیگر مبین می‌شود که کثرت مترفان و حاکمیت آنان بر جامعه از جهات مختلف به انحطاط و زوال مدنیت منجر می‌گردد. رواج انحرافات، جابجایی ارزش‌ها، ترویج اسراف و تبذیر و عقاید باطل، ترور شخصیت‌های انحراف ستیز، در تقابل قرار دادن توده‌های مردم با دین و انبیاء و استهزاء آنها و اعراض از جهاد از جمله مفاسدهای است که از نگاه قرآن نتیجه اشرافی‌گری و تجمل‌گرایی هوس‌بازانه است که سرانجام به فروپاشی و کیفر جامعه منجر می‌شود. کلید واژگان: مترفان، ملاء، تجمل‌گرایی، اشرافی‌گری، انحطاط جامعه، گام دوم.

۱. طلبه سطح چهار رشته تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء علیها السلام rahelalemi313@yahoo.com

### ۳۴. تحلیلی برسن ازدواج دختران در افق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

زهرا راد<sup>۱</sup>

چکیده

سن ازدواج دختران یکی از مسائل پرچالش حوزه خانواده بوده که از آن با عنوان «کودک همسری» یاد می‌شود. نگارنده برای احتراز از فروافتادن در چهارچوب گفتمانی رقیب با تغییر عنوان مسأله تلاش کرده تا زمین بازی را به نفع گفتمان دینی تغییر داده و مسأله را به درستی حل کند. آخرین بند از بیانیه گام دوم به بحث سبک زندگی اختصاص یافته و رهبری معظم ضمن احاله تفصیل مباحث به آینده، در اشاره‌ای گذرا به آثار زیان‌بار سبک زندگی غربی، به تعیین خط مشی کلی در این حوزه با اتخاذ رویکرد دینی در حل مسائل، همت گماشتند. سبک زندگی عنوان عامی است برای همه مطالعات حوزه خانواده و این پژوهش با روش تحلیل توصیفی و به اعتضاد اسناد و منابع دینی سعی در ارائه تحلیلی فقهی از سن ازدواج دختران دارد. نتیجه این تحقیق نشان می‌دهد که اصل تشریح حکم جواز ازدواج صغار، ادله محکمی دارد که قابل خدشه نیست و منشأ آن اقتضائات جامعه و رفع نیازهای بشری بوده است؛ هرچند حکم اولی قابل تحدید و تقیید به حکم ثانوی و قاعده مصلحت به نفع دختران و برای خروج آنان از مضرات احتمالی چنین ازدواج‌هتربایی است. کلید واژگان: بیانیه گام دوم، سن ازدواج دختران، کودک همسری، ولایت پدر و جد پدری

### ۳۵. تأثیر احسان به والدین در سبک زندگی مؤمنانه از دیدگاه حضرت علی علیه السلام

مرجان پورسالاری زاده<sup>۱</sup>

#### چکیده

مقاله پیش رو با عنوان «تأثیر احسان به والدین در سبک زندگی مؤمنانه از دیدگاه حضرت علی علیه السلام» است. نیکی کردن به والدین از مهم‌ترین آموزه‌های اخلاقی دین اسلام و از اثر بخش‌ترین عبادات در کسب رضای خداوند است و سپاس‌گزاری از والدین در ردیف شکرگزاری از خداوند مطرح شده که نشان دهنده اهمیت فراوان این عمل است. روایات فراوانی از ائمه اطهار علیهم السلام در مورد تأکید به این امر پسندیده وجود دارد، به طوری که می‌توان آن را از مهمترین تکالیف الهی دانست. روش این تحقیق نقلی \_ وحیانی است و روش گردآوری اطلاعات بنیادی و کتابخانه‌ای، و روش پردازش اطلاعات توصیفی است. ساختار این مقاله در هفت عنوان نزول رحمت و وجود نعمت، صله رحم و ظهور محبت، بازگشت خیر کثیر، دریافت بزرگترین موهبت (بخشش الهی)، تعالی و رشد، شکل‌گیری شخصیت فرزند، خرسندی والدین و برآورده شدن حاجات، مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. در این مقاله فقط در مورد تأثیرات احسان به والدین از دیدگاه حضرت علی علیه السلام در بُعد فردی و خانوادگی با چینش منطقی سخن به میان آمده است بر خلاف مقالات دیگر که از منظر قرآن، احادیث یا هر دو بررسی شده است، ولی چنین چینشی در آنها وجود ندارد.

**کلید واژگان:** سبک زندگی مؤمنانه، احسان، اطاعت، محبت، احترام به والدین.

۱. دانش پژوه سطح دو حوزه مدرسه علمیه حضرت سیدالشهدا علیه السلام، یزد،



## ۳۶. کیفیت زندگی بر مبنای شاخص‌های شهر اسلامی از منظر آیات قرآن و روایات

محمد محیط آرا<sup>۱</sup>

### چکیده

کیفیت زندگی با مفهوم عمومی بهزیستی و با همه ابعاد آن اگر چه از منظر واژگانی یک مفهوم امروزی است. اما همه ابعاد قابل دفاع آن در زندگی مسلمانان مورد توجه بوده است. شناخت عمیق تر مفاهیم سبک زندگی غربی برای مقابله هوشمندانه توصیه شده با آن در محور ۷ بیانیه گام دوم انقلاب یک ضرورت است.

ارتقاء کیفیت زندگی از اهداف اساسی توسعه در همه کشورهای از جمله در کشورهایی با فرهنگ اسلامی است. به نظرمی‌رسد، فرآیند توسعه حقیقی که توجه به همه ابعاد زندگی انسان در مکتب اسلام مورد توجه قرار گرفته است. هدف اساسی زندگی در جامعه اسلامی پدید آمدن فضای حرکت انسان بسمت کمال است. و همه امکانات در این جهت باید سامان یابند. فضاهای مسکونی، خدمات و امکانات زندگی در دو تفکر مدرنیسم و اسلامی با همه شباهت‌ها و تفاوتها شرایط تربیت، رشد و ایده آل‌های متفاوتی بوجود می‌آورند. این پژوهش توصیفی - تحلیلی و پیمایشی به کیفیت زندگی در دو محله شهر اسلامی - ایرانی که تقریباً با دو نگرش شهرسازی بوجود آمده اند، پرداخته است. تفاوت معناداری بین محله بنیاد با میانگین ۳,۶۳ برای کل شاخص‌ها و همچنین در مقایسه با واحد همسایگی آپارتمانی پردیسان با میانگین ۳,۱۷ برای کل شاخص‌ها تفاوت قابل توجه است. خلاصه، در الگویی که با معیارهای اسلامی - ایرانی در ساخت مسکن و سلسله‌مراتب و مرکزیت و. طراحی شده و از فن‌آوری‌های نو و تجارب جهانی مناسب و مفید نیز استفاده گردیده است. معیار «کیفیت زندگی» بالاتر و پایداری اجتماعی - فضایی نیز سطحی بالاتر به دست آمده است.

کلید واژگان: کیفیت زندگی، شهر اسلامی، شهر مدرن، بیانیه گام دوم، پایداری اجتماعی

۱. دانش‌آموخته دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری و مدرس دانشگاه فرهنگیان قم،

### ۳۷. باورهای زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی

زهرا نیک زاد<sup>۱</sup>

چکیده

ضرورت شکل‌گیری فرهنگ اسلامی، ذهن را به سوی سبک زندگی اسلامی در خانواده که نخستین بستر رشد و شکوفایی فرد است، رهنمون می‌سازد. زیرا خانواده در انتقال و پاسداری از باورها و ارزشهای دینی و فرهنگی جامعه، اساسی‌ترین نقش را برعهده دارد؛ اما متأسفانه این نهاد ارزشمند در دهه‌های اخیر، شاهد بحران‌های جدی بوده است به طوری که در غرب تمام شئون خانواده دچار آسیب زیادی شده است، با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب که در آن به تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران و زیان‌های بی‌جبران آن به ملت اسلامی پرداخته است این مقاله با عنوان «باورهای زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی» با هدف تبیین باورهای زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی نگاشته شد و روش انجام پژوهش، توصیفی و در مواردی تحلیلی بوده و سوال اصلی عبارت بود از: «باورها و بینش‌های بنیادین و زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی کدامند؟»؛ به منظور گردآوری داده‌های لازم جهت دست‌یابی به هدف پژوهش، علاوه بر آیات قرآن و منابع تفسیری، منابع و متون روایی موجود و مرتبط با موضوع، گردآوری و مورد بررسی قرار گرفت. از جمله باور به آفرینش زن و مرد از یک حقیقت، همتایی زن و مرد در انسانیت، زوجیت و آفرینش متفاوت ایشان، تفاوت‌های تکوینی و تشریحی آن دو، متفاوت بودن راه‌های کمال زن و مرد، گرایش و کشش فطری میان آنها اشاره شد. نتیجه این شد که باورها و اصول اعتقادی ازدواج به عنوان شالوده و اساس تشکیل خانواده در لایه‌های زیرین شناخت قرار داشته و در چگونگی شکل‌گیری سبک زندگی خانواده قرآنی و نیز رشد، تعالی و کمال اعضای آن و در نهایت، قرب به خداوند تأثیر انکارناپذیری دارند.

**کلید واژگان:** سبک زندگی اسلامی، باور، ازدواج، خانواده، زن و مرد.

۱. دانشجوی دکتری مدرسی معارف اسلامی گرایش قرآن و متون اسلامی، دانشگاه علوم قرآن و حدیث.

## ۳۸. بایسته‌های رفتاری خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب

معصومه فرجی چمرینی<sup>۱</sup>

### چکیده

از آنجا که برای تحقق تمدن نوین اسلامی نقش خانواده برای رسیدن به مرزهای مطمئن ظهور بسیار پررنگ است، لذا توجه ویژه به حوزه خانواده به عنوان یکی از ارکان زمینه ساز و پایه در بستر سازی آن بسیار حائز اهمیت است و خانواده می‌تواند نقش کاربردی در تحقق بخشیدن به آرمانهای گام دوم انقلاب ایفا کند.

مقاله حاضر با رویکرد توصیفی به بررسی بایسته‌های رفتاری خانواده در تحقق بخشیدن بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته و این موارد را با کمک آیات و روایات مستند سازی می‌کند و به این مسئله می‌پردازد که خانواده با نقش خود در ایجاد معنویت و اخلاق و ایجاد روحیه علمی - پژوهشی و توسعه اقتصادی در پیاده سازی سبک زندگی اسلامی می‌تواند گامی برای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب برداشته و با اصلاح این رفتارها بتواند جامعه‌ای امن و آرام ایجاد کرده تا ظهور حضرت مهدی محقق گردد.

با توجه به نقش مهم خانواده در تحقق بخشیدن بیانیه گام دوم انقلاب آشکار می‌شود که نتیجه تمام بایسته‌های رفتاری خانواده اعم از توسعه اقتصادی، اخلاق و معنویت، سبک زندگی اسلامی، ایجاد روحیه علمی پژوهشی و فرزندآوری، زمینه ایجاد تمدن نوین اسلامی است که به دنبال ایجاد این موارد زمینه قطعی ظهور اتفاق خواهد افتاد.

**کلید واژگان:** خانواده، بایسته‌های رفتاری، گام دوم انقلاب

۱. طلبه سطح چهار رشته تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء (ع). Masomfaraji107@gmail.com

### ۳۹. اصلاح سبک زندگی با تبیین نوع مهریه در آیه ۲۷ سوره قصص (با رویکرد گام دوم)

فاطمه مرادی<sup>۱</sup>

#### چکیده

در این نوشتار تبیین نوع مهریه در آیه ۲۷ سوره قصص مورد تحقیق قرار گرفته است. در دین اسلام، برای تحکیم بنای خانواده، قوانین خاصی وضع شده است؛ که طبق آن، محدوده وظایف هر یک از اعضای خانواده را مشخص می‌کند. مهریه از جمله این قوانین می‌باشد که برای زوجین وضع شده است. امروزه تعیین مهریه‌های سنگین و بیش از توان زوج، این قانون الهی را به یکی از موانع ازدواج تبدیل کرده است. این پژوهش، با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب و ضرورت پرداخت به مباحث سبک زندگی اسلامی، که همواره ما را به آسان‌گیری در امر ازدواج و سبک گرفتن مهریه توصیه می‌کند، با هدف دستیابی به راهکاری در جهت تسهیل امر ازدواج و پیدا کردن جایگزین مناسب، برای مهریه‌های سنگین بوده است و درصدد پاسخگویی به این سوال که با توجه به آیه ۲۷ سوره قصص چگونه می‌توان جنس مهریه را علاوه بر اموال، کار و خدمت، امور معنوی و دین، محسوب کرد. آنچه از دستاورد این تحقیق به دست آمده، آن است که هرچیزی که مالیت داشته باشد می‌تواند مهریه قرار گیرد از جمله کار و خدمت؛ و همچنین می‌توان از این آیه بعنوان ارائه یک الگو و معیاری در جهت تعیین مهریه استفاده کرد؛ که در تعیین آن باید از هرگونه تجملات و سنگینی اجتناب کرد تا شاهد افزایش آمار ازدواج و کاهش طلاق بشود. این پژوهش با رویکردی تفسیری - فقهی و با هدف بنیادی انجام گرفته است. همچنین روش گردآوری اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای و از نظر پردازش اطلاعات، توصیفی و تحلیلی است.

کلید واژگان: آیه ۲۷ سوره قصص، خدمت، کار، مهریه، مهریه دختر شعیب علیه السلام، گام دوم

## ۴۰. گام دوم انقلاب و مولفه‌های دستیابی به سبک زندگی اخلاقی جامعه از منظر قرآن و حدیث

مهسا قربانی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، سید معصوم حسینی<sup>۲</sup>

### چکیده

سبک زندگی اسلامی به مجموعه رفتارها و کنش‌هایی اطلاق می‌شود که از آموزه‌های دینی نشأت گرفته و نیل به آن در حوزه فردی و اجتماعی از بنیادی‌ترین آرمان‌های انقلاب اسلامی بوده است. در سالهای اخیر نفوذ سبک زندگی غربی در ایران خسارات جبران ناپذیری را بر کشور وارد کرده که مقام معظم رهبری با استنباط درست از این وضعیت یکی از توصیه‌های مهم در بیانیه گام دوم انقلاب را به این امر اختصاص داده اند. هدف از نگارش این مقاله اشاره به برخی از مهمترین مولفه‌های سبک زندگی اسلامی برای دستیابی به افق ترسیم شده در بیانیه گام دوم از منظر آموزه‌های دینی و رهنمودهای رهبری می‌باشد که با روش کتابخانه‌ای، و رویکرد توصیفی - تحلیلی به آن پرداخته شده است. این مولفه‌های اخلاقی جامعه عبارتند از: ایدئولوژی اسلامی در نفی طبقات اجتماعی، تقویت روحیه جهادی و استقامت، بصیرت‌افزایی، اصلاح ذات‌البین، وجوب کمک به مسلمانان جهان، اثر ترویج ذکر خدا و دعا، برپایی امنیت اجتماعی و...

کلید واژگان: گام دوم انقلاب، سبک زندگی اسلامی، اخلاق اجتماعی، مقام معظم

رهبری

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد دانشکده علوم قرآن ghorbanizms@gmail.com

۲. استاد یار و عضو هیئت علمی دانشکده علوم قرآنی آمل masoomhosseini@gmail.com

## ۴۱. گام دوم انقلاب و بررسی مولفه‌های عدالت سیاسی در اختلاس زدایی از منظر سبک زندگی اسلامی

مهسا قربانی<sup>۱</sup>

چکیده

سبک زندگی اسلامی در بردارنده تمام ابعاد سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و... زندگی بشر است که پیرامون تمامی مسائل از جمله عدالت سیاسی راهکارهای روشمندی را پیش روی انسان نهاده است. اختلاس یکی از معضلات عصر حاضر بایشینه‌ای به قدمت تاریخ بشری در معاملات می‌باشد که همانند سد بازدارنده‌ای در مسیر رشد اقتصادی جامعه قرار دارد از این رو مقام معظم رهبری یکی از توصیه‌های مهم سبک زندگی را در زمینه اقتصادی مطرح کردند که متاثر از سبک زندگی غربی شده است. هدف از تحریر این مقاله اشاره به برخی از مهمترین مولفه‌های عدالت سیاسی در حوزه اختلاس زدایی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب و آموزه‌های قرآنی و حدیثی می‌باشد که با روش کتابخانه‌ای، جمع آوری اطلاعات، با رویکرد توصیفی - تحلیلی به آن پرداخته شده است. این مولفه‌ها عبارتند از: سیستماتیک کردن مقابله با اختلاس، انتخاب کارگزاران شایسته، گم‌کردن بازرسان درست کارو امین، وجود نظارت و کنترل روشمند، قانون گرایی، مبارزه روشمند با مفاسد و... تاحدی زیادی می‌توان موجب اختلاس زدایی شود.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، اختلاس، سبک زندگی اسلامی، عدالت سیاسی، مقام معظم رهبری.

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشکده علوم قرآن ghorbanizms@gmail.com

## ۴۲. تاثیرات اخلاق مداری بر استحکام زندگی زوجین از دیدگاه آیات و روایات

فاطمه سادات حسینی<sup>۱</sup>

### چکیده

اخلاق یکی از نیازهای اساسی زندگی زناشویی می‌باشد که تاثیر زیادی بر روابط زوجین دارد. دین اسلام برای حسن روابط زوجین و بقاء و استحکام خانواده، جلوگیری از اختلافات و طلاق بهترین راه را پابندی به ارزش‌های اخلاقی می‌داند. خانواده بنیادی‌ترین نهاد در جامعه انسانی است که وظیفه تربیت و سازندگی افراد و انسان‌ها را بر عهده دارد و اگر افراد نتوانند خانواده را تحکیم ببخشند و افراد با ایمان پرورش ندهند، نمی‌توانند جامعه ایده آل برای نسل آینده بسازند و به هدف تعالی خود نمیرسند و از این جهت مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب بر مسئله خانواده و سبک زندگی آن تاکید فرمودند. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع و نیاز جامعه، نوشتار حاضر مقاله را به روش توصیفی-تحلیلی و از حیث جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای نگاشته است. قرآن کریم بر رشد اخلاقی انسان‌ها تاکید بسیار داشته؛ زیرا سرمایه بی‌هزینه است که با بودنش زندگی گوارا و آرام و در نبودش زندگی پر از تنش و تلخی است. رابطه انسان با توجه به طرف مقابل چند گونه است یا ارتباط با خالق است که همان اخلاق بندگی است و باید هنجارها و نابهنجاری‌هایی را رعایت کند یا ارتباط با خود است «اخلاق فردی»؛ مانند داشتن عزت نفس و صبر در مقابل مسائل و مشکلات و یا ارتباط با دیگری است که اخلاق اجتماعی گویند؛ مانند احسان که یک عامل مهم در تقویت مودت میان همسران است و محبت که از تاثیرات اخلاق خوش و خودش نیز از عوامل استحکام زندگی زوجین می‌باشد.

کلید واژگان: اخلاق، اخلاق مداری، استحکام زندگی زوجین، گام دوم انقلاب.

۱. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه حضرت فاطمه الزهرا علیها السلام قم khademeezahra@chmail.ir

### ۴۳. تمدن اسلامی و شاخصه‌های خانواده مطلوب در منظومه فکری مقام معظم رهبری؛ با تأکید بر شاخصه بینشی

زهرا سادات نادری<sup>۱</sup>، فاطمه صادقی<sup>۲</sup>، معصومه شریفی<sup>۳</sup>، محسن رفیعی<sup>۴</sup>

#### چکیده

خانواده، یکی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین نهادها در هر جامعه‌ای به شمار می‌رود. همچنین مهم‌ترین نهاد در تربیت انسان‌ها و زمینه‌ساز رشد و پیشرفت آنهاست. ارزش خانواده به اندازه‌ای بالاست که هیچ نهاد دیگری نمی‌تواند جایگزین آن شود. و خانواده، از جمله مسائلی است که از دیرباز مورد توجه همگان به‌ویژه رهبر معظم انقلاب بوده است. ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب، ایجاد تمدن نوین اسلامی و برپایی حکومت جهانی مهدوی را آرمان و هدف انقلاب دانسته‌اند؛ که لازمه تحقق این هدف و تبدیل این آرمان به واقعیت، وجود جامعه مطلوب، که آن هم متأثر از خانواده مطلوب می‌باشد. آنچه که متضمن داشتن خانواده سالم و مطلوب است، آشنایی با شاخصه‌هایی است که در منظومه فکری رهبری به آن‌ها اشاره شده است. هدف اساسی این پژوهش، ارائه شاخصه‌های بینشی خانواده مطلوب در تمدن اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری، با نظر به چشم‌انداز بیانیه گام دوم انقلاب و مقایسه آن با خانواده غربی در قالب آسیب‌شناسی بحران خانواده بوده است. در این پژوهش، از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی استفاده گردید و داده‌ها به روش کتاب‌خانه‌ای و فیش‌برداری گردآوری شد. بر اساس یافته‌های پژوهش، مسأله خانواده در کلام رهبر فرزانه انقلاب، اهمیت بسیار زیادی دارد و نتایج نشان داد که در نگاه ایشان،

۱. دانشجوی کارشناسی پردیس فرهنگیان حضرت معصومه علیها السلام قم zahrasadatnaderi80@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی پردیس فرهنگیان حضرت معصومه علیها السلام قم ffsadeghiff@gmail.com

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان قم dr\_sharifi\_masoomeh@yahoo.com

۴. عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان استان قم dr\_mohsen\_rafiee@yahoo.com



مهم‌ترین شاخصه‌های بینشی خانواده مطلوب عبارتند از: ترسیم هدف زندگی، پای بندی به احکام اسلامی، دین‌داری، علم و آگاهی، پرهیز از تقلید، الگوگیری از اهل بیت علیهم‌السلام، توکل و حساسیت در برابر دشمن و نقشه دشمن و عدم تبعیت از آن.

کلید واژگان: شاخصه، خانواده مطلوب، گام دوم انقلاب، تمدن اسلامی، تمدن غربی

## ۴۴. منشور اخلاق فردی اجتماعی در سبک زندگی در گام دوم انقلاب اسلامی با محوریت نامه ۶۹ نهج البلاغه

زینب طیبی<sup>۱</sup>، سیده معصومه معنوی<sup>۲</sup>، صفیه گرجی<sup>۳</sup>

### چکیده

سبک زندگی در منظومه فکری مقام معظم رهبری از جمله مسائل مهمی است که تمامی شئون زندگی انسان را در بر می‌گیرد. سبک زندگی نشان دهنده میزان نفوذ یک نظام، فرهنگ و تمدن در متن جامعه است. امام علی (ع) در نامه ۶۹ نهج البلاغه خطاب به همدان به روابط فردی اجتماعی اشاره کرده است؛ این در حالی است بسیاری گمان می‌کنند که در متون دینی درباره سبک زندگی و تعامل با دیگران چیزی گفته نشده است و باید آن‌ها را از کتاب‌های غربی الگوبرداری کرد. این مسأله فاصله‌گیری از اسلام و عبور از خط قرمزهای دین است. این مقاله به تبیین روابط فردی اجتماعی از دیدگاه نهج البلاغه با تکیه بر نامه ۶۹ پرداخته است و در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که رفتار فردی اجتماعی از دیدگاه نهج البلاغه چیست و مصادیق آن کدام است. روش تحقیق در مقام گردآوری کتابخانه‌ای - اسنادی و در مقام داوری توصیفی - تحلیلی است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که امام (ع) در بیان فضایل و رذایل اخلاقی فرقی بین امیر و رعیت قائل نیست. در این کتاب به تمام مسائل اعتقادی، عبادی، اخلاقی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی پرداخته شده است. از این رو می‌تواند به عنوان الگوی مطلوبی برای آحاد جامعه در هر زمانه‌ای باشد.

کلید واژگان: سبک زندگی، اخلاق اجتماعی، اخلاق فردی، نامه ۶۹ نهج البلاغه، گام دوم انقلاب اسلامی.

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. Ztayyebi62@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا (ع)، بندرعباس. S.ahmadi\_t@yahoo.com

۳. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا (ع)، بندرعباس. S.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۴۵. نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی

فائزه خرمی دهبازری<sup>۱</sup>

### چکیده

عنوان «نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی» یک موضوع دینی - اجتماعی است. داشتن نسل مؤمن و انقلابی نتیجه تربیتی است که با فرآیند خود، آدمی را برای نحوه خاصی از حیات مهیا می‌سازد. این نحوه زندگی بر مبنای اصول، قواعد و راهبردهای از پیش تعیین شده شکل می‌گیرد که از طریق عقاید و شریعت الهی به انسان عرضه شده است. تربیت دینی و اخلاقی فرزند در دامن خانواده اهمیت خاصی در نظام آموزشی و تربیتی اسلام دارد. پرورش دینی از حقوق کودکان و از وظایف و مسئولیت‌های خطیر پدر و مادر در ارتباط با فرزندان به شمار می‌رود که باید بکوشند این وظیفه بزرگ را به نحو احسن انجام دهند که باعث توسعه یک جامعه دینی و اسلامی می‌شود. خانواده مهم‌ترین نهادی است که ارزش‌های اخلاقی، اعتقادی، انقلابی، را به فرزند آموزش می‌دهد و می‌تواند اعضای خود را طوری تربیت کند که از انحرافات امروزی دوری کند و استعدادهای درونی بالقوه درون کودک را به فعلیت درآورد. اما اینکه فرزندان چگونه پرورش یابند تا به این تناسل بقا ادامه دهند و سلامت جامعه را تأمین نمایند، خود زائیده تفکر، روش‌های تربیتی مناسب است. از این‌رو محقق در این نوشتار به روش نقلی - و حیانی و گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی - تحلیلی به بیان نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی در سه حوزه اعتقادی عبارت است از: ایمان به خدا و نبوت و معاد، پایبندی به هویت دینی، تبیین ارزش‌های اعتقادی، توجه دادن به محبت الهی و حوزه اخلاقی عبارت است از: آموزش مسائل اخلاقی، پرهیز از لقمه حرام، اعتدال در تشویق و تنبیه، توجه به دوستان و حوزه رفتاری عبارت است از: پرهیز از دوگانگی در عمل، برنامه ریزی مناسب، ارائه الگوی مناسب، واگذاری مسئولیت‌های متناسب، استکبارستیزی، افزایش علم و آگاهی پرداخته است.

**کلید واژگان:** تربیت، خانواده، نسل مؤمن و انقلابی.

## ۴۶. وظایف حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه از نگاه بیانیه گام دوم

رقیه دورقی<sup>۱</sup>، سیده فاطمه موسوی<sup>۲</sup>

### چکیده

«معنویت و اخلاق، جهت دهنده همه حرکتها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آنها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند. شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه هرچه بیشتر رشد کند برکات بیشتری به بار می‌آورد؛» با توجه به اهمیت معنویت و اخلاق، مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب همگان، به ویژه حکومت‌ها را موظف به گسترش آن می‌داند. از این رو، پژوهش حاضر درصدد است تا به روش توصیفی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای پاسخ به این سؤال دهد که از نگاه بیانیه گام دوم حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه چه وظایفی دارد؟ و در پایان به این پاسخ می‌رسد که وظایف حکومت در قبال اخلاق و معنویت جامعه از نگاه بیانیه گام دوم عبارتند از این که حکومت باید منش و رفتار اخلاقی و معنوی داشته باشند، زمینه را برای رواج آن در جامعه فراهم کنند، به نهادهای اجتماعی در این باره میدان دهند و کمک برسانند و با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق به شیوه معقول بستیزند.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، حکومت، اخلاق، معنویت

۱. طلبه سطح سه حوزه علمیه خواران قم، معاون پژوهش مدرسه علمیه کوثر بندرلنگه

6652montazer@gmail.com

۲. سطح ۲ حوزه علمیه کوثر، بندرلنگه .fateme.mosavi2677@gmail.com

## ۴۷. آثار و برکات اجتماعی معنویت از منظر امام خامنه‌ای در جامعه اسلامی با تأکید بر روایات

اسماء مرادی<sup>۱</sup>

چکیده

معنویت با اندیشه و اعتقاد به خدا، با انگیزه قرب به حق و انجام عمل صالح است که در قالب راز و نیاز با محبوب، عبودیت در برابر معبود، معرفت و محبت و اطاعت تحقق‌پذیر خواهد بود. تحقیق حاضر جهت تبیین و بررسی «آثار و برکات اجتماعی معنویت از منظر امام خامنه‌ای در جامعه اسلامی با تأکید بر روایات کوشیده است با استفاده از روش نقلی - وحيانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی بپردازد. نتایج تحقیق حکایت از آن دارد از منظر امام خامنه‌ای آثار اجتماعی معنویت عبارتند از یکم: اثر اجتماعی معنویت در عرصه خانواده و دوم: اثر اجتماعی معنویت در عرصه اجتماع؛ که خود شامل: عرصه رزم و سیاست و اقتصاد است؛ از جمله آثار معنویت در عرصه خانواده عبارتند از: سلامت از نفس، قرب به حق، سعادت اخروی، از بین رفتن فسادهای اخلاقی، استحکام بنیان خانواده و توجه به کرامت انسانی و در عرصه سیاسی اجتماع آثاری؛ نظیر: سلامت از فتنه‌ها، گره خوردن معنویت و عدالت اجتماعی، تلفیق سیاست و معنویت، مبارزه با فساد و ظلم و تبعیض، از بین رفتن قدرت طلبی و شهرت است و در عرصه اقتصادی اجتماع آثاری؛ مانند: سلامت از گناه، یاد خدا، گسترش کار و تجارت و تولید و ثروت، از بین رفتن فساد و بی‌دینی و پوچ‌گرایی و فقر، سعادت دنیا و رفاه مادی، پیشرفت کشور، رونق اقتصاد و بصیرت است.

واژگان کلیدی: آثار اجتماعی، آثار معنویت، امام خامنه‌ای، آثار خانوادگی معنویت، آثار اجتماعی معنویت.

## ۴۸. آسیب شناسی مهجوریت اخلاقی قرآن در جامعه اسلامی از منظر امام خمینی علیه السلام

معصومه اکبریپور<sup>۱</sup>

### چکیده

قرآن کریم کلامی نشأت گرفته از حق و مهم‌ترین و صادق‌ترین منبع دانش، اخلاق، تاریخ، سیاست، قانون و حقوق انسان است. اما متأسفانه جوامع انسانی به تدریج اجرای قوانین حیات‌بخش این کتاب آسمانی را فراموش و حتی کنار گذاشتند، به طوری که امروز می‌بینیم مسلمانان فقط به خواندن ظاهری قرآن، چاپ، تکثیر و تزئین آن و نوشتن تفاسیر مختلف و حفظ قرآن در سینه‌ها اکتفا می‌کنند و به اجرای احکامش توجهی ندارند. قرآن آمده است تا انسان را بسازد و او را به خلق و خوی انسانی و الهی برساند، ولی ما در عمل نسبت به آن فاصله داریم. امام خمینی رحمه الله به عنوان بزرگ‌ترین مصلح و منادی معاصر بازگشت به قرآن در این زمینه فرمایشاتی دارند، که این مقاله با عنوان «آسیب شناسی مهجوریت اخلاقی قرآن در جامعه اسلامی با تاکید بر آراء امام خمینی رحمه الله» و با روش نقلی - وحيانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی، آسیب مهجوریت اخلاقی قرآن را در سه بخش: مهجوریت اخلاقی در حوزه فردی و خانواده و اجتماع با تاکید بر سخنان ایشان بر رسید. از دیدگاه امام خمینی از جمله آسیب‌های مهجوریت اخلاقی در حوزه فردی این است که فرد قرآنی مانند مربیان و حافظان و قاریان قرآنی و طلاب فاقد اخلاق مدنظر قرآن هستند و این سبب می‌شود تا مردم از آنها فاصله بگیرند و این بی اخلاقی فرد در روابط را از جانب قرآن ببینند. همچنین این مهجوریت در حوزه خانواده در تربیت فرزندان و روابط همسران نمود می‌کند، از نظر امام گام اول آموزش قرائت و معارف قرآن به فرزندان است که اهمیت دادن خانواده‌ها به کلاس‌های متفاوت

۱. طلبه در حال تحصیل سطح ۲، مدرسه علمیه ریحانة الرسول صلی الله علیه و آله قشم. s.ahmadi\_t@yahoo.com.

امروزی سبب به حاشیه رفتن این مهم شده و شکاف روابط بین همسران و نیز والدین و فرزندان بیانگر این مدعاست. امام آسبب مهجوریت اخلاقی قرآن در سطح کلان یعنی اجتماع را در بعدهای فرهنگ، سیاست و قضاوت وسیع می‌داند. ایشان دور ماندن فرهنگ جامعه از قرآن را سبب انهلال پایه‌های جامعه می‌دانند و همچنین آواز جدایی دین از سیاست از سوی سردمداران کشورهای اسلامی را از نشانه‌های این آسبب می‌شمارند. در بعد قضاوت نیز می‌فرمایند قاضی تنها با تمسک به اخلاق قرآنی است که می‌تواند انصاف و عدالت را اجرا و رعایت نماید.

کلید واژگان: قرآن کریم، امام خمینی علیه السلام، مهجوریت سیاسی، مهجوریت فرهنگی، مهجوریت اقتصادی، مهجوریت قضایی.

## ۴۹. راهکارهای صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت در بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلام

عالیه نجفی<sup>۱</sup>

چکیده

ایثار و شهادت از مهم ترین و اساسی ترین محورهای پایداری و بقای اسلام هستند و به نوعی آنچه باعث بقای اسلام و نظام اسلامی است، فرهنگ ایثار و شهادت است. این فرهنگ، برگرفته از فرهنگ عاشورا بوده که ما باید به آن توجه داشته باشیم. توجه به فرهنگ ایثار و شهادت، راز بیمه شدن کشور در برابر دشمنان است. جامعه امروز، نیازمند گسترش فرهنگ ایثار و شهادت است و در این زمینه، همه متصدیان وظیفه مهم دفاع و صیانت از آن را بر عهده دارند. بر اساس این دو محور است که اسلام روی پایه‌های خود ایستاده و در قبال هر طوفانی ایستادگی می‌کند. با نگاهی اجمالی به تاریخ ملل، در می‌یابیم که چنانچه ملتی از فرهنگ ایثار و شهادت برخوردار بوده، پیروز و سربلند باقی مانده است، اما برای اینکه جامعه مسیر دائمی ایثار و شهادت قرار بگیرد و به عبارتی؛ برای فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه پایدار باشد و دچار افت نشود، باید به صیانت و دفاع از آن‌ها پرداخت. از این رو محقق در این نوشتار به تبیین و بررسی راهکارهای صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت در بیانات مقام معظم رهبری به روش نقلی و حیاتی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی در سه بخش مفاهیم تحقیق، راهکارهای اخلاقی و راهکارهای رفتاری صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت پرداخته است، از جمله یافته‌های تحقیق: راهکارهای اخلاقی نظیر؛ اعتقاد به جهاد، افتخار به شهادت و شهدا، برگزاری نشست‌ها و همایش‌ها در جهت جاوید ماندن یاد شهدا، صبر، دوری از غفلت از خانواده‌های شهدا و جانبازان و راهکارهای رفتاری نظیر؛ مطالعه در مورد شهدا، تکیه بر اسلام، حفظ خون شهید، پیروی از شهدا و عملیاتی کردن پیام‌ها و وصیت‌های ایشان، ادامه دادن راه شهدا، همت و ورود به میدان‌های خطر است.

کلید واژگان: شهادت، ایثار، صیانت، فرهنگ شهادت و ایثار، صیانت از فرهنگ شهادت.

۱. طلبه سطح ۲، مدرسه علمیه ریحانه الرسول قشم s.ahmadi\_t@yahoo.com



## ۵۰. نقش خانواده در تربیت نسل مومن و انقلابی در گام دوم انقلاب اسلامی

فاطمه ناصری<sup>۱</sup>، ملیحه نورالدینی<sup>۲</sup>

### چکیده

خانواده بعنوان مهمترین عامل نقش آفرینی در عرصه تربیت نسل مومن و انقلابی است، نسلی که در پایبندی انقلاب و حفظ ارزش‌های آن کوشش خواهند کرد. هدف از نگارش این مقاله که با روش اسنادی - کتابخانه‌ای و توصیفی و تحلیلی تدوین شده است شناخت نقش خانواده در تربیت نسل مومن و انقلابی است. یافته‌های مقاله حاکی از آن است که نقش والدین در تربیت نسل مومن و انقلابی که نقش پدر شامل تربیت اخلاقی و تکامل معنوی در فرزندان، تلاش برای خانواده، نیکی به فرزندان و نقش مادر در تربیت نسل مومن و انقلابی که تربیت دینی و معنوی است. نقش والدین در امور عبادی فرزند از جمله نماز، روزه، قرائت قرآن که همگی بر ایمان نسل آینده تاثیرگذار است و نقش والدین در امور اعتقادی و اخلاقی که شامل راستگویی فرزند، سخاوت و اعتماد به نفس او دارد.

کلید واژگان: انقلاب اسلامی، خانواده، نسل مومن، تربیت دینی.

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، مدرس حوزه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب

minab.fatem@gmail.com

۲. طلبة سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب ztayyebi62@gmail.com

## ۵۱. مولفه‌های رشد معنوی در قرآن و روایات

لیلا نفیسی ثانی<sup>۱</sup>

چکیده

رشد معنوی با اندیشه ایمان به غیب، توحید و انجام اعمال صالح، در عمل کاربست آن در زندگی فردی و اجتماعی در چهارچوب دین تعریف می‌شود. هدف از رشد معنوی رسیدن به قرب الهی است. معنویت و اخلاق یکی از توصیه‌های مهم رهبرانقلاب در بیانیه گام دوم بوده که جهت دهنده به تمام اعمال و رفتار انسانی است و برای رسیدن به تمدن اسلامی جامعه نیازمند چنین افراد رشد یافته‌ای در گام دوم انقلاب است و برای رسیدن به چنین اهداف بزرگی این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی به بررسی مولفه‌های رشد معنوی در قرآن و روایات پرداخته است. اهمیت این مسئله تا آنجاست که بدون رشد معنوی اقشار مردم، خلأهای در جامعه ایجاد می‌شود که عوامل مادی به تنهایی پاسخ‌گوی این نیاز جامعه نخواهد بود. نتایج حاصله از این پژوهش موید این است که رشد با انس با قرآن، دینداری، باور به آخرت، امام شناسی ولایتمداری، و مبارزه با شرک و طاغوت در متن اجتماع به دست می‌آید.

کلید واژگان: مولفه‌های رشد، رشد معنوی، هدایت، گام دوم انقلاب

۱. طلبه سطح سه رشته تفسیر و علوم قرآن، حوزه علمیه جامعه الزهراء (ع)، nafisileila407@gmail.com

## ۵۲. تاثیر نیروی جوان در حرکت تحولی از دیدگاه مقام معظم رهبری

حسن نجفی<sup>۱</sup>، مقدسه معتمدی<sup>۲</sup>

### چکیده

رهبر معظم انقلاب راهکار عملیاتی شدن بیانیه گام دوم انقلاب را "تحول" و مولفه اصلی تحول را، دولتی باورمند به عناصر تحول آفرین در جامعه یعنی جوانان می‌داند. راه منحصر به فرد تحقق تحول به تعبیر رهبر معظم انقلاب، حضور جوانان است. از دیدگاه معظم له فکر نو، ابتکار، میل کامل به سمت حرکت، باور به تحول، دولت جوان انقلاب است به این معنا که بدنه دولت باید جوان باشد نه اینکه لزوماً رییس دولت فرد جوانی قرار گیرد.

بر اساس یافته‌های تحقیق، چشم‌امیدی که رهبر انقلاب به جوانان دارند می‌تواند حلال بسیاری از مشکلات کشور باشد و تنها کافی است برخی از مسئولین و مدیران با اعتماد به جوانان و سپردن امور کشور به آنان راه را برای روزهای پرامید و موفقیت‌آمیز هموار کنند. روزهایی که با توجه به فشارهای همه‌جانبه و روند فعلی، اگر بدون حضور جوانان و نیرو و انگیزه آنها و اعتماد به آنان، فرا برسد، شاید چندان امیدوارکننده نباشد. این تحقیق به شیوه توصیفی و اقتباس از بیانات مقام معظم رهبری درباره جوانان و با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب نگاشته شده است.

**کلید واژگان:** نیروی جوان، حرکت تحولی، تاثیر، بیانیه گام دوم، مقام معظم رهبری.

۱. دکتری مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران. hnajafih@yahoo.com

۲. طلبه سطح دو، مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام، قم. Shabanihajar@yahoo.com

### ۵۳. شاخصه‌های خانواده سالم از منظر اسلام

هاجر شعبانی<sup>۱</sup>، سمانه مرادی شاه قاسمی<sup>۲</sup>

#### چکیده

خانواده، نقش مهمی در سلامت افراد و جامعه ایفا می‌نماید. اسلام، خانواده را از مهم‌ترین و اساسی‌ترین واحدهای اجتماعی دانسته، و شاخصه‌ها و معیارهایی را برای حفظ سلامت و موفقیت آن قرار داده است. این تحقیق، با هدف تعیین شاخصه‌های خانواده سالم صورت گرفته است.

در انجام تحقیق، از روش کتابخانه‌ای و شیوه توصیفی و تحلیلی استفاده شده است. خانواده سالم از منظر اسلام با توجه به تحقیقات صورت گرفته، دارای شاخصه‌های اعتقادی، اخلاقی و رفتاری می‌باشد. شاخصه‌هایی همچون: اعتقاد به خدا و معاد، اخلاق نیکو، تقوآمداری، معنویت‌مداری، کسب حلال و اعتدال و میانه روی و... از جمله آنهاست. از اینرو، در صورتی که یک خانواده دارای این شاخصه‌ها باشد، ضمن وصول به رشد و سعادت، به راحتی در مقابل سختی‌ها و ناهمواری‌های مسیر زندگی مقاومت خواهد کرد، و الگوی مفید و بسیار خوبی برای سایر خانواده‌ها خواهد بود.

کلید واژگان: شاخص، خانواده، خانواده سالم، جامعه و اسلام

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآن، معاون پژوهش مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام.

Shabanihajar@yahoo.com

۲. دانش آموخته سطح دو، مدرسه علمیه حضرت آمنه علیها السلام. moradialiireza@gmail.com

## ۵۴. آثار رسانه بر سبک زندگی اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی

حسن نجفی<sup>۱</sup>، زهرا مصلح<sup>۲</sup>

### چکیده

ابزار رسانه، یکی از ابزارهای مهم برای مطالعه و درک سبک زندگی است. رسانه را، فضایی بازنمایی شده از واقعیت می‌خوانند که با وجود تمامی محدودیت‌هایش، در حوزه سبک زندگی الگوسازی می‌کند. از آنجا که رسانه، یکی از مهم‌ترین ابزارها در تبلیغ سبک زندگی اسلامی است و نقش تعیین‌کننده‌ای در ترویج سبک زندگی اسلامی برعهده دارد، از اهداف این پژوهش به شمار می‌آید.

نتایج تحقیق با روش توصیفی و تحلیلی، معطوف به این حقیقت مهم است که می‌توان آثار مثبت و منفی رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی و آسیب‌های تلویزیون را در زمینه سبک زندگی اسلامی و تضعیف یا تقویت آن، مورد تاکید قرار داد. در این مقاله، سعی شده است که جوانب مذکور، به صورت مبسوط تبیین و تشریح گردد.

کلید واژگان: رسانه، رسانه‌های جمعی، فضای مجازی، سبک زندگی اسلامی

۱. دکتری مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران. hnajafih@yahoo.com

۲. طلبه سطح دو حوزه علمیه حضرت آمنه علیها السلام، zahra.mosleh212@gmail.com

## ۵۵. پیامدهای اجتماعی تک فرزندی در گام دوم انقلاب با تأکید بر آیات و روایات

هاجر شعبانی<sup>۱</sup>، سمانه مرادی شاه قاسمی<sup>۲</sup>

### چکیده

مقوله تک فرزندی، به موضوعی فراگیر در جامعه کنونی ایران اسلامی تبدیل گشته است. موضوع پژوهش حاضر، تحقیق و بررسی پیامدهای تک فرزندی از منظر آیات و روایات است. هدف پژوهش، بررسی پیامدهای اجتماعی تک فرزندی می باشد. در انجام تحقیق، از روش کتابخانه‌ای با شیوه توصیفی و تحلیلی استفاده شده است.

نتایج تحقیقات صورت گرفته، گویای این نکته مهم است که تک فرزندی، دارای پیامدهای فراوان و غیر قابل جبران اقتصادی، سیاسی، جمعیتی و فرهنگی و مذهبی می باشد و کشور را با آسیب‌ها و مشکلات فراوانی مواجه می کند مشکلاتی همچون پیری جمعیت، فروپاشی خانواده، به هم خوردن تعادل جنسیتی، کاهش روابط اجتماعی، بحران سالمندی، کاهش جمعیت فعال و نخبه، تضعیف قدرت و اقتدار کشور، کاهش نیروی نظامی و امنیتی، و عدم توسعه اقتصادی و... را به دنبال دارد.

**کلید واژگان:** پیامد اجتماعی، تک فرزندی، گام دوم انقلاب، قرآن کریم، روایات اسلامی

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآن، معاون پژوهش مدرسه عالی حضرت آمنه علیها السلام.

Shabanihajar@yahoo.com

۲. دانش آموخته سطح دو، مدرسه علمیه حضرت آمنه علیها السلام moradialiireza@gmail.com

---

## ۵۶. راهکارهای تقویت معنویت از دیدگاه نهج البلاغه و مقام معظم رهبری

---

مژگان دهقانی سیاهکی<sup>۱</sup>

چکیده

بی‌تردید، معنویت یکی از اساسی‌ترین نیازهای بشر است. امروز، انسان با وجود گسترش تکنولوژی‌های نو و رفاه و آسایش در زندگی بازم احساس خلا دارد. کمبود مذکور، موجب گردیده که او، راههای مختلفی را برای رسیدن به آرامش انتخاب کند. دین اسلام، با تاکید زیاد بر بعد معنوی انسان، راهکارهایی برای تقویت آن ارائه داده است. بررسی این راهکارها، از اهداف این نوشتار است.

در این مقاله با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و مطالعه بیانات مقام معظم رهبری، به دست آمد که ضمن توجه به جایگاه رفیع معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب، می‌توان با نگاهی به فرمایشات آمده در نهج البلاغه، راهکارهای عملی و موثر در معنویت را برشمرد که از جمله آنها، می‌توان به انس با قرآن، دعا، استفاده از فرصت‌ها، بصیرت، عمل صالح، معاشرت با انسان‌های والا و پرهیز از گناه اشاره کرد.

کلید واژگان: معنویت، تقویت معنویت، بیانیه گام دوم انقلاب، نهج البلاغه

## ۵۷. تبیین جوان گرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری

فاطمه پیروی منش<sup>۱</sup>

چکیده

حضور نسل جوان مؤمن و انقلابی در صحنه، یکی از اصلی‌ترین لوازم دستیابی به اهداف انقلاب و نیل به تمدن نوین اسلامی است. رهبر معظم انقلاب، شرط دوام حیات جمهوری اسلامی را وجود انگیزه‌های انقلابی و وجود روحیه انقلابی در جوانان می‌داند. از اینرو، تشریح جوان گرایی در ابعاد مختلف آن، به نوبه خود حائز اهمیت است. این مقاله، در تبیین و بررسی جوان گرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری متمرکز است.

یافته‌های تحقیق با روش توصیفی و تاریخی، بیانگر این است که رهبر خردمند و جوان‌شناس و جوان‌یاور و جوان‌باور، شدیداً به جوانان جامعه دل‌بسته است. به عقیده ایشان، انقلاب اسلامی با بهره‌گیری از وجود جوانانی می‌تواند مراحل تکاملی خود را طی کند و به هدف کلی خود که همان تمدن نوین اسلامی است، دست یابد.

کلید واژگان: جوان، جوانگرایی، انقلاب اسلامی، بیانیه، گام دوم انقلاب



## ۵۸. عوامل تقویت معنویت در جوانان از منظر مقام معظم رهبری

صغری طاهری<sup>۱</sup>

چکیده

مقوله معنویت، یک امر هدایت بخش و نجات دهنده سلوک آدمی است. انسان از ابتدای زندگی خود تا پایان آن به معنویت نیازمند بوده و هرگاه که از این نیاز ذاتی غفلت کرده، دچار خسارت‌های فراوانی شده است و هرگاه به این نیاز درونی و ذاتی توجه داشته است، دارای آرامش آسایش و صاحب پیشرفت در عرصه‌های گوناگون زندگی شده است. تبیین حقیقت معنویت و عوامل تقویت آن در جوانان اهمیت داشته و از اهداف این پژوهش به شمار می‌آید.

در این تحقیق با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و به روش توصیفی، سعی شده عوامل تقویت معنویت در جوانان که مشتمل بر راه‌های ایجابی و سلبی است از نظر مقام معظم رهبری مورد بحث قرار گیرد. یافته‌های تحقیق، بیانگر این است که دعا، نماز، ذکر، تقوا، ایمان و عمل صالح، توکل، نماز جمعه، از جمله راه‌های ایجابی و گریز از آزادی جنسی، رفع فساد فکری و اخلاقی، جلوگیری از جدایی دین از سیاست، پرهیز از هنر مبتذل، از راه‌های سلبی تقویت معنویت است.

کلید واژگان: عوامل تقویت معنویت، معنویت، جوانان، مقام معظم رهبری.

۱. طلبه سطح ۲ مدرسه الزهراء (ع)، بندرعباس، soghrataherio@gmail.com

## ۵۹. راهکارهای اثربخشی شهدا در افزایش بصیرت جوانان از منظر مقام معظم رهبری

زینب خسروی نیا<sup>۱</sup>، فاطمه خادمی نژاد<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از برجسته ترین ارکان حفظ انقلاب اسلامی پاسداری از خون شهدا است. از نگاه قرآن و سیره نبوی ﷺ تنها عامل برای رسیدن به کمال، شهادت تلقی شده است. یکی از آثار پربرکت شهادت، بصیرت دهی به آحاد جامعه است. هدف مقاله پیش رو، معرفی راهکارهای اثربخشی شهدا در افزایش بصیرت جوانان از منظر مقام معظم رهبری ﷺ در دو بعد راهکارهای پیش روی جوانان و راهکارهای پیش روی مسئولان با روشی توصیفی و کتابخانه‌ای است.

بر اساس یافته‌های پژوهش، راهکارهای پیش روی جوانان در دو بعد مطالعه و تفکر در آثار شهدا که شامل وصیت نامه، زندگی نامه، کرامات، رفتارهای فردی و اجتماعی و بعد دیگر آن، عمل به سیره شهدا که از جمله شرکت در تشیع شهدا، دیدار با خانواده‌های آن‌ها، شرکت در برنامه‌های مربوط به شهدا، زیارت مطهر شهداست. همانطور که راهکارهای پیش روی مسئولان تشکیل یادواره‌های شهدا، تحقیق، تدوین و چاپ آثار مکتوب در زمینه شهدا تبیین کرد و جوانان با شناخت این راهکارها و درس گرفتن از سیره شهدا می‌توانند بصیرت خود را افزایش دهند و به درجات عالی کمال نائل شوند.

**کلید واژگان:** شهدا، بصیرت، مقام معظم رهبری، آثار شهادت، جامعه اسلامی.

۱. طلبه سطح ۴ تفسیر تطبیقی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران و مدرس حوزه علمیه خواران

هرمزگان fatemeh13hm1@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه الزهراء علیها السلام بندرعباس fatemeh13hm1@gmail.com

---

## ۶۰. راهکارهای مواجهه با سبک زندگی غربی در خانواده‌های اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام

---

زلیخا قاسمی گشویه<sup>۱</sup>

### چکیده

سبک زندگی، با احتمال بر همه حوزه‌های رفتاری، عینیت یافته‌ی ترجیح‌های فرد است. عنوان راهکارهای مواجهه با سبک زندگی غربی در بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام در سبک زندگی اسلامی یک موضوع دینی - اجتماعی است. با توجه بر اهمیت راهکارهای مواجهه با سبک زندگی غربی، تبیین این راهکارها بر اساس بیانات مقام عظمای ولایت، از اهداف این پژوهش است.

بررسی راهکارهای مواجهه با سبک زندگی غربی در اندیشه‌های مقام معظم رهبری، به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها طبق روش توصیفی - تحلیلی، در سه حوزه مهم قابل طرح است. نتایج به عمل آمده در سه حوزه فردی عبارتند از: تقویت ایمان، کسب علم، پرهیز از تقلید کورکورانه و... در حوزه خانواده عبارتند از: ازدواج، روابط خانوادگی، تولید مثل و در حوزه اجتماعی عبارتند از: انضباط اجتماعی، وجدان کاری، توجه به تعاون و همکاری است. کلید واژگان: مقام معظم رهبری، سبک زندگی اسلامی، خانواده، سبک زندگی غربی.

## ۶۱. راهکارهای ترغیب جوانان به عرصه‌های معنوی با تاکید بر بیانیه گام دوم

فاطمه ناصری<sup>۱</sup>، رفیعه رنجبری<sup>۲</sup>

### چکیده

مقوله دین از نگاه قرآن، مجموعه‌ای از باورها و رفتارها با محوریت یک موجود برتر است. عوامل دین‌گریزی با استناد به آیات قرآن متعدد است. در این میان، تبیین راه‌حل‌های دین‌گریزی حائز اهمیت است. ارائه راهکارهای مختلف در جذب جوانان به دین، از اهداف این تحقیق است.

نتایج تحقیقات بر اساس روش توصیفی تحلیلی، بیانگر این است که در این مرحله، می‌توان سه راهکار زیر را پیشنهاد داد: ۱. معرفی شایسته و بایسته دین طرح خردمندان دین آرامش بخش دین و طرح سازگاری دین علم ۲. پیاده سازی و عملیاتی کردن دین توجیه‌های اقتصادی و توصیه‌های سیاسی و اجتماعی ۳. انسان سازی راهکارهای مرحله درمان دین‌گریزی را نسبت به عوامل آن متفاوت دانسته و بر درمان خاص برای هر شکل دین‌گریزی تاکید کنیم. ضمن اینکه، به راهکارهای درمانی متناسب با عوامل دین‌گریزی هم اشاره گردیده است.

کلید واژگان: جوانان، معنویت، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، دین‌گریزی.

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، مدرس حوزه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب

minab.fatem@gmail.com

۲. طلبة سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب minab.fatem@gmail.com

## ۶۲. سبک‌های زندگی افراد دیندار با نگره به اهداف در راستایی تبیین بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

مهدی جهانی<sup>۱</sup> محمد شهرباف<sup>۲</sup> محمد احسانی<sup>۳</sup>

### چکیده

یکی از توصیه‌های مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی است که در تمدن سازی نوین اسلامی جایگاهی بس والا دارد. پژوهش با عنوان «سبک‌های زندگی در قرآن با نگره به اهداف، در راستایی تبیین بیانیه گام دوم»، هدف پژوهش کنونی است. تحقیق کنونی، در پی آن است که مؤلفه‌های اصلی در سبک‌های زندگی ذکر شده در قرآن را بررسی کند.

تحلیل با روش توصیف و تحلیل آیات و روایات، روشی است که مورد استفاده قرار گرفت. یافته‌های پژوهش، بر آن است که در قرآن، سه سبک زندگی دنیا خواهانه، آخرت‌گرایانه و خداخواهانه برای افراد دیندار وجود دارد. مهمترین مؤلفه در این سبک‌ها، هدف افراد است و قرآن هرچند در آیات زیادی دعوت به آخرت‌گرایی می‌کند ولی این را، مقدمه‌ای برای سبک زندگی برتر که همان زندگی خداخواهانه است قرار می‌دهد.

**کلید واژگان:** سبک زندگی، اهداف زندگی، بیانیه گام دوم، تمدن اسلامی، علامه طباطبایی.

۱. دانش پژوه سطح ۴ حوزه علمیه قم، دانشجوی دکترای قرآن و علوم تربیتی جامعه المصطفی العالمیه،

jahanimahdi313@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح ۳ تفسیر و علوم موسسه امام علی بن ابیطالب (ع) s45110@yahoo.com

۳. دکترای جامعه المصطفی العالمیه mohammadehsanni@gmail.com

## ۶۳. تاثیر نیاز و کمال بر تکامل معنوی انسان معاصر

محمدحسین محمدی<sup>۱</sup>، عباس کریمی<sup>۲</sup>

### چکیده

تقابل دو رویکرد لاهوتی و ناسوتی به انسان در سرتاسر تاریخ امری روشن به نظر می‌رسد. دیدگاه ناسوتی، انسان را به "نیازش" و انسان لاهوتی، او را به "ارزش و کمال" تعریف نموده است، انسان معاصر غربی در ذیل "قلمرو ناسوتیان" سعی بر تحمیل تمدن و فرهنگ آنگلو ساکسونی و بسط و گسترش آن در تمام ساحات وجودی آدمیان است. اما با ظهور انقلاب اسلامی تمام انگاره‌های زیستی غربی با چالش روبرو شده و بی‌معنایی، نیهیلیسم غربی و تنزیل آدمی به صرف "نیاز" مورد نقد واقع گردید. نقد و بررسی تفکر ناسوتی در این نوشتار، هدف از نگارش مقاله است.

نتیجه‌گیری این تحقیق به روش توصیفی - تحلیلی بر اساس آیات و روایات، سعی بر آن دارد تا ضمن نقد رویکرد تنزیلی غربی، تعریف و چشم انداز روشنی از "انسان" ارائه دهد که خود تمهیدی باشد بر بناء نهادن تمدن اسلامی بر امور عقلانی و ملکوتی که در آن ترجیح صدر آدمی "عقل و قلب" و به خدمت گرفتن و در بند کشیدن ذیل آدمی "شکم و شهوت" ما را در جهت گسترش جهانی که معنویت را ارج می‌نهد و انسان متعالی را انسانی عقل‌گرا می‌داند یاری می‌دهد که چنین انسانی، دل در گرو روحانیت و الوهیت دارد و پا در زمین مادیت، تا آن هدف را پی بگیرد. ولذا این انسان از پیامدهای مخرب عصر "تکنیک زده" آسوده است چرا که نسبتش را با آنها بر اساس ترجیح "کمال" بر "نیاز" تعیین داده است.

**کلید واژگان:** انسان ناسوتی، انسان لاهوتی، فرهنگ غربی، تمدن اسلامی

۱. استاد یار و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی [mhmtafsir@yahoo.com](mailto:mhmtafsir@yahoo.com)

۲. دانش آموخته دکتری قرآن و مستشرقان [abb.karimi.1988@gmail.com](mailto:abb.karimi.1988@gmail.com)

## ۶۴. ازدواج صحیح از منظر قرآن کریم با تاکید بر آیه ۲۷ سوره قصص

احمد مرادخانی<sup>۱</sup>، عقیل یزدانی<sup>۲</sup>

### چکیده

بر اساس بیانیه گام دوم، سبک زندگی در جامعه باید به سمت سبک زندگی اسلامی حرکت کند. انتخاب و تشکیل خانواده در این سبک، معیارهای خود را دارد که باید از قرآن و سیره اهل بیت علیهم السلام بدست آید. تحقیق از سبک زندگی در بخش ازدواج، حائز اهمیت است. بررسی نمونه قرآنی در این زمینه از قرآن کریم، هدف نگارش این نوشتار است.

پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی منتج به این نکته مهم شد که از منظر تفاسیر موجود و روایات تفسیری از آیه ۲۷ سوره مبارکه قصص، موسی علیه السلام جوانی سی ساله غریب و فراری بدون دارایی مالی با خانواده شعیب نبی علیه السلام آشنا شده و بر اساس معیارهایی برگرفته از سبک زندگی دینی که هر کدام از دو طرف بر اساس تعالیم دینی خود به آنها پایبندند ازدواجی شکل می‌گیرد که در نتیجه آن موسی علیه السلام به خانواده، شغل، دارایی و البته یک بستر آرامش بخش برای تعالی معنوی و تعالیمی در این راستا دست می‌یابد و دختر شعیب نیز به همسری جوانی، مؤمن و برگزیده خدا در می‌آید. این پیوند، نمونه‌ای از ازدواج صحیح است که به عنوان الگویی در دسترس و کاربردی از سوی قرآن کریم برای جامعه اسلامی قابل مطرح است.

کلید واژگان: سوره قصص، ازدواج صحیح، بیانیه گام دوم، سبک زندگی

۱. استادیار گروه فقه و حقوق اسلامی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران (نویسنده مسئول)

ah\_moradkhani@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی قم، ایران، مسئول مکاتبات

fazl.moslem@yahoo.com

## ۶۵. بایسته‌ها و شاخص‌های قرآنی و انقلابی برای تحقق خودسازی

حمید قادری<sup>۱</sup>

### چکیده

توجه اصولی به آفرینش انسان و وجوه قابل تامل خصیصه‌های نفسی و ذاتی با استناد بر بعد معنوی و روحانی و دقت نظر در هدف والای خلقت وی توسط پروردگار، نیازمند واکاوی مولفه‌های سعادتمند و بشر محوری برای نمو روح خویش خواهد بود. خودسازی با مولفه‌های قرآنی برای تعالی روح و سعادت آن اهمیت دارد. تبیین مولفه‌های قرآنی در باره خودسازی، هدف نوشتار کنونی است.

یافته‌های تحقیق در این نوشتار با رویکرد توصیفی و تحلیلی و تجمیع ایده‌های منبعث از قرآن کریم و تطبیق آن در منظر بیانات رهبر انقلاب سعی برای ارائه این مولفه‌ها، نشانگر این است که مبانی فوق را در قالب فردی و جریانی و اجتماعی، قابل تقسیم بوده و هر کدام با توجه بیشترین نقش در خودسازی بشر و تاکید در آن جامعه اسلامی، میتوان واکاوی نمود. مواردی از جمله، معرفت افزایی، استقامت دینی، بصیرت فردی و خواص، مدیریت اخلاقی جامعه، عدالت محوری از دستاوردهای این تحقیق می‌باشد. کلید واژگان: خودسازی، قرآن کریم، رهبری، بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. کارشناسی ارشد الهیات دانشگاه علامه طباطبایی hamidghaderi68@gmail.com



## ۶۶. سیاست‌های کلی توجه به جوانان در تحقق نظام دینی با تکیه بر آموزه‌های قرآن

سید عبدالرسول نودادی<sup>۱</sup>، سیدعسکری فهیم علوی<sup>۲</sup>، سیدابراهیم نودادی<sup>۳</sup>

### چکیده

دوران جوانی که از مهمترین دوران حیات انسان است، دارای امتیاز ویژه و ابعاد متفاوت است. بر همین اساس، نقش جوانان به عنوان یک اصل مهم در همه ادوار تاریخ بشریت مورد توجه بوده است. تحلیل ابعاد جوانی با تاکید بر آیات قرآن، حائز اهمیت است و تبیین آنها، از اهداف این پژوهش کنونی است.

بر اساس نتایج تحقیقات با روش توصیفی و تحلیلی، زمانی نظام پیشرفته اسلامی تحقق می‌یابد که به ابعاد وجودی جوان در تحقق یک نظام اسلامی از قبیل توجه به نیروی جوانی به عنوان نیروی کار و کارآمد، توجه به بعد مدیریتی جوان و استفاده تخصص محور از جوانان در پیشرفت بهتر نظام جمهوری اسلامی و نقش آنها به عنوان یک محرک برای پیشبرد انقلاب اسلامی توجه شود. اما راهکارهای قرآنی برای مقابله با چالش‌های موجود در تکیه بر جوانان در چهل ساله دوم وجود دارد که در این مقاله نویسندگان در صدد تبیین آن با بهره‌گیری از منابع قرآنی و منابع لازم بینا رشته‌ای با روش توصیفی - تحلیلی به بیان موارد فوق هستند.

کلید واژگان: سیاست‌های کلی - جوان - نظام دینی - بیانیه گام دوم - آموزه‌های قرآن کریم - روایات.

۱. دانش آموخته سطح ۳ موسسه تفسیر علوم قرآنی sarasulhoseyni@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۴ موسسه امام علی بن ابیطالب علیهما سلام a.fahimalavi@gmail.com

۳. دانش آموخته سطح ۳ موسسه تفسیر علوم قرآنی abrahymhmt24@gmail.com

۶۷. زمینه سازی تقنینی در راستای تحقق بُعد اخلاق و معنویت بیانیه گام دوم از منظر

حضرت آیت الله خامنه‌ای

هادی حسین خانی<sup>۱</sup>

چکیده

اخلاق و معنویت، موضوع یکی از توصیه‌های کلیدی رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم است. نهادهای قانون‌گذاری، از جمله مراکز حکومتی هستند که می‌توانند با زمینه‌سازی تقنینی، نقشی مؤثر در ترویج ارزش‌ها داشته باشند. هدف پژوهش به روش توصیفی و کتابخانه‌ای، شناسایی و تبیین تکالیف تقنینی و نظارتی دستگاه‌های قانون‌گذار است.

نتایج تحقیق، حاکی از آن است که موارد زیر، زمینه‌ساز گسترش اخلاق و معنویت از بُعد تقنینی محسوب می‌شوند: بررسی لوایح و طرح‌ها با انگیزه الهی، اولویت دادن به قانون‌گذاری در موضوعات فرهنگی، بررسی لوایح و طرح‌ها بر اساس مبانی اسلامی، تبدیل نهادهای قانون‌گذاری به عصاره فضایل ملت، اختصاص بودجه لازم به نهادهای فعال، اصلاح قوانین؛ و نظارت بر سازمان‌های مرتبط با اخلاق و معنویت، و دستگاه‌های اجرایی از بُعد معنویت و اخلاق.

کلید واژگان: اخلاق، معنویت، بیانیه گام دوم، زمینه‌سازی تقنینی، آیت الله خامنه‌ای.

## ۶۸. تحلیل و بررسی کنترل جمعیت از منظر اخلاق کاربردی

سیدمرتضی هنرمند<sup>۱</sup>، احسان ترکاشوند<sup>۲</sup>

### چکیده

کنترل جمعیت و راه‌های آن، یکی از مسائل مهم و تأثیرگذار اجتماعی، اخلاقی و حقوقی مورد بحث در جوامع بشری است. جواز یا عدم جواز آن، موضوع نزاع موافقان و مخالفان است. تبیین ادله هر یک از طرفین، از اهداف این پژوهش است.

یافته‌های پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی، نشانگر این است که موافقان، به ادله‌ای همچون محدودیت منابع، اصول لذت‌گرایی، سودگرایی و آرمان‌گرایی، مفهوم حقوق طبیعی، مبنای تحقق عدالت اجتماعی و مدرنیته تمسک بسته اند که همگی قابل خدشه‌اند. در مقابل، مخالفان نیز ادله‌ای ارائه کرده‌اند.

در این مقاله از منظر اخلاق کاربردی، با کاربست اصول، مبانی و ارزش‌های مکتب اخلاقی اسلام، به مسئله کنترل جمعیت پرداخته و ضمن بررسی ادله موافق و مخالف آن، با کشف قیود پنهان به حل تعارض و در نهایت، اتصاف این مسئله به خوبی یا بدی دست یافته‌ایم. البته، خوبی یا بدی آن، مطلق نبوده و تابع مصالح و مفاسد است که در صورت تزاخم با مصلحت برتر، تنها حکم مصلحت برتر فعلیت می‌یابد.

کلیدواژه‌ها: کنترل جمعیت، اخلاق کاربردی، اخلاق اسلامی، فرااخلاق، اخلاق هنجاری.

۱. استادیار گروه معارف، دانشگاه ملایر. navust@yahoo.com

۲. استادیار گروه معارف، دانشگاه ملایر. torkashvand110@yahoo.com

## ۶۹. آسیب‌شناسی تجمل‌گرایی از منظر اخلاق اسلامی

سیدمرتضی هنرمند<sup>۱</sup>، جمال سروش<sup>۲</sup>

### چکیده

مقوله تجمل‌گرایی، به عنوان امری ذاتی و میلی فطری و به معنای میل و گرایش به زیبایی و نمایش آن، در قالب افعال اختیاری و در ابعاد مختلف زندگی بروز و ظهور می‌کند. این فعل اختیاری همچون سایر افعال اختیاری که از منظر اخلاق اسلامی به خوب و بد متصف می‌شود از افراط و تفریط که از آن به آسیب و تجمل‌گرایی مذموم یاد می‌شود مصون نیست. گرچه آسیب‌های تجمل‌گرایی بسیار است، تبیین آسیبها و آفتهای این مقوله با تکیه بر آیات و روایات، از اهداف این نوشتار است.

در این مقاله با روش تحلیل محتوای کیفی و با تأکید بر سبک زندگی مدرن که مبتنی بر فردگرایی بوده و خود را در قالب مصرف تظاهری، تبرج، شهره‌گی، انباشت ثروت و تن‌آسایی نشان می‌دهد و با توجه به نوعی ابهام عرفی در ممدوح و مذموم بودن این سبک زندگی به عنوان آسیب، به کشف مقوله‌های تجمل‌گرایی و زیباشناختی ممدوح از منظر آموزه‌های اسلامی پرداخته می‌شود. مهم‌ترین قیود مستخرج از آیات و روایات، عبارتند از حیات طیبه، رزق طیب و حلال، شأنیت، هم‌زیستی با محرومین، رعایت اضعف مأمومین، حسن نیت، اخلاص و زهد. مقوله‌های متخذ از مبانی اسلامی، در راستای طراحی سبک زندگی دینی از جنس معاش طیب را نشان می‌دهد.

کلیدواژه: سبک زندگی، تجمل‌گرایی، قیود تجمل اخلاقی، تبرج، شهره‌گی، تن‌آسایی

۱. استادیار گروه معارف، دانشگاه ملایر. navust@yahoo.com

۲. استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه ملایر، jsorush@yahoo.com

## ۷۰. راهکارهای تقویت معنویت در جامعه با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب

سیده حکیمه موسوی<sup>۱</sup>

### چکیده

بزرگترین و مهمترین رسالت انبیاء، برقراری معنویت در جامعه است. اهمیت آن در شرایط کنونی جامعه بسیار مهم است؛ زیرا دشمنان اسلام بهترین راه نفوذ در جامعه اسلامی را در جدا کردن افراد جامعه بویژه جوانان از اعتقادات دینی می‌دانند تا بتوانند بر جوامع اسلامی مسلط شوند.

این مقاله با بهره‌گیری از روش تحقیق توصیفی تحلیلی، به بررسی راهکارهای تقویت معنویت پرداخته است. در ابتدا به بیان معنویت از منظر مقام معظم رهبری (مدظله) سپس مهمترین عوامل ایجاد معنویت از جمله ایمان و زهد و تقوا و اعتقاد به معاد و سپس به بررسی راهکارهای تقویت معنویت در جامعه پرداخته است. مهمترین موارد از جمله: تقویت معنویت فطری و تقویت باورهای دینی و ترویج ارزش‌های اسلامی و سالم سازی محیط و اهمیت دادن دولت به اخلاق و معنویت و تامین نیازهای زیستی و اعتماد به جوانان و سپردن مسئولیت به آنان و احیای امر به معروف و نهی از منکر و شدت عمل در برخورد با انحرافات.

کلید واژگان: معنویت، جامعه اسلامی، تقویت معنویت، ایمان، اخلاق.

۱. دانش آموخته سطح ۳، رشته تفسیر و علوم قرآنی، salam136892@gmail.com.

## ۷۱. مطالعه و تحلیل جایگاه سبک زندگی ایرانی - اسلامی از نقطه نظر مقام معظم رهبری با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

معصومه پاژکی<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از موضوعات مهم و حیاتی جامعه بشری، سبک زندگی است که راهی برای تعریف ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای افراد یک جامعه می‌باشد و در آیین اسلام همانند درختی است که ریشه آن، باورها و اندیشه‌های اعضای جامعه می‌باشد. سبک زندگی نمایانگر لایه‌های باطنی و درونی هویت انسانی است و با توجه به اهمیت آن در جامعه اسلامی ایران، رهبر انقلاب در بند پایانی بیانیه گام دوم انقلاب، به مقوله «سبک زندگی» پرداخته و اشاراتی به آن کرده‌اند. هدف از انجام این پژوهش، آن است که به یک مفهوم مشترک از سبک زندگی ایرانی - اسلامی با توجه به دیدگاه مقام معظم رهبری برسیم.

در این نوشتار سعی شده است تا با بهره‌گیری از منویات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، به تحلیل جایگاه سبک زندگی ایرانی - اسلامی توجه شود.

بر اساس تحقیقات پژوهش کنونی، نگاه حکیمانه و دقت نظر اندیشمندان مقام معظم رهبری به مقوله سبک زندگی، نشانگر اهمیت این امر در جامعه امروزی کشور می‌باشد و نشان دهنده آن است که معظم له به «وضع اجتماعی» و «مناسبات و احوالات مردم در لایه اجتماعی»، توجه دارند و دغدغه‌های ایشان، صرفاً محدود به لایه سیاسی جامعه نیست. پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی و از نوع اسنادی انجام پذیرفته است.

کلید واژگان: سبک زندگی ایرانی - اسلامی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی

۱. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور، تهران masomepazoki93@gmail.com

## ۷۲. نقش اخلاق و معنویت در سبک زندگی اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

محمد رضا جهان نژادی<sup>۱</sup>، جمال سروش<sup>۲</sup>

### چکیده

اخلاق و معنویت، دو بال پرواز برای تعالی فرد و جامعه است. کارکردهای معنویت و اخلاق در صحن جامعه در پیشرفت همه جانبه، نقش آفرین است. این پژوهش، از نوع توصیفی - تحلیلی است، و با روش کتابخانه‌ای، به انجام رسیده است. تلاش برای پیدایی دغدغه رهبر انقلاب در طول دهه‌های اخیر نسبت به تهاجم فرهنگ غرب به تار و پود جامعه اسلامی از دیگر اهداف پژوهشگر بوده است.

این مقاله بر اساس روش توصیفی و تحلیلی، بعد از بررسی نقش آندو در سبک زندگی، به سبک زندگی اسلامی استدلال، به این نتیجه رسیده است که انقلاب اسلامی، با بهره‌گیری از معنویت حقیقی و مکارم اخلاقی، زمینه ساز عدالت اجتماعی و تمدن نوین اسلامی خواهد گشت. در ادامه، قدرت نمایی بیانیه گام دوم در ترسیم نقش اصیل و استراتژیک اخلاق و معنویت به عنوان زیر ساخت سبک زندگی اسلامی با هدف عدالت اجتماعی به رخ کشیده می‌شود. بیانیه مذکور، تبیین بنیادین تفارق میان سبک زندگی اسلامی با سبک زندگی غربی را با نگاهی ژرف، هدف قرار داده است.

**کلید واژگان:** اخلاق، معنویت، سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی غربی، بیانیه گام

دوم انقلاب اسلامی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی jahannejadi@yahoo.com

۲. استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه ملایر، jsorush@yahoo.com

## ۷۳. پیوند مدنیت اسلامی و سبک زندگی در اندیشه مقام معظم رهبری علیه السلام مطالعه مضامین و سوبه‌های معنایی

محبوبه علی محمدی<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی ایران، گفتمانی متفاوت با جهان معاصر خلق کرد. «ایمان به قدرت لایزال الهی» و «نفی قدرت‌های غیر او» سرآغاز حرکت جدیدی بود که با پیروزی این انقلاب، نمود یافت. «سبک زندگی» یکی از محورهای نامبرده است که رابطه عمیقی با حیات جمعی و به تبع آن، پی‌ریزی مدنیت دارد.

مقاله حاضر بر آن است که با توجه به اهمیت مفهوم «سبک زندگی» آن را در ساحت اندیشه و گفتمان انقلاب، بازشناسی کند.

نتایج تحقیقات، بیانگر این است که با ارجاع به سخنرانی‌های ایشان، مضامین آن را به روش «تحلیل مضمون» احصا می‌کند. «شاخص‌سازی از سبک زندگی قرآنی»، «عینیت بخشی و عملی‌سازی سبک زندگی قرآنی»، «ضرورت پیشگامی دولتمردان در اشاعه سبک زندگی اسلامی» از مضامین اصلی است که از منظر رهبر معظم انقلاب می‌تواند زندگی آحاد جامعه اسلامی را به مدنیت اسلامی گره بزند.

کلید واژگان: مدنیت اسلامی، سبک زندگی، بیانیه گام دوم انقلاب، مضمون، سوبه معنایی.

۱. دکترای علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی mahboobeh.alimohammadi@gmail.com



## ۷۴. حقوق فرزندان مهدوی بر والدین

سهیلا مرادی<sup>۱</sup>

### چکیده

بنابر دستورات دین، باید برای ساختن شخصیت فرزند، پیش تر از انعقاد نطفه توجه شود. زن و شوهر باید با آگاهی و رعایت دستورات تربیتی دین خود را به ارزش و هنجارهای تربیتی اسلامی آراسته کنند و با تغذیه حلال و اجرا کردن دستورات واحکام دینی در زمان انعقاد نطفه، و دوران بارداری و پس از تولد بتوانند در تربیت فرزندان خود مؤثر باشند.

با توجه به اهمیت این مسئله، در این مقاله به بررسی حقوقی که فرزندان بر عهده - و ا لدین مهدوی دارند پرداخته شد. روش تحقیق به کار رفته در مقاله نقلی و حیا نی می باشد و شیوه گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و نحوه پردازش اطلاعات به شیوه توصیفی و تحلیلی می باشد.

یافته‌های نگارش این مقاله، بیانگر آن است که آشنا کردن خانواده ولایی به رسالت فرزندآوری و فرزند پروری اسلامی است تا انشاءالله نسلی ولایی و ولایت پرور پرورش یابد. ضرورت پرداختن به این موضوع آن است که در صورتی گام دوم انقلاب محقق می شود که نیروی انسانی مدافع آرمان‌های انقلاب پرورش یابد که مطیع فرمایش امام خامنه‌ای باشند تا بتوانند از دستاوردهای انقلاب دفاع کنند و پرچم این انقلاب را به دست بقیة الله اعظم بسپارند و جامعه مهدوی شکل بدهند.

کلید واژه: حقوق، فرزندان، والدین، مهدوی، گام دوم انقلاب

۱. دانش آموخته سطح سه رشته فقه و اصول، پژوهشکده حوزه علمیه عصمتیه سمنان، آدرس ایمیل

## ۷۵. نگاهی به شایستگی‌های تربیتی خانواده مومن انقلابی از دریچه سوره انسان با نظری به خانواده فاطمی

مریم شحیطاوی<sup>۱</sup>

چکیده

قرآن و اهل البیت علیهم‌السلام، دو منبع نورانی برای هدایت و سعادت دنیوی و آخروی انسان از سوی خداوند در نظر گرفته شده‌اند. از آنجایی که خانواده، نهاد مقدسی است و در قرآن به اهمیت آن تأکید شده است، الگوبرداری از خانواده کاملی همچون خانواده فاطمی در بستر قرآن و شناخت ویژگی‌های آنان، ضرورت این پژوهش را مشخص می‌کند. اساس نوشتار حاضر، بر روش توصیفی - تحلیلی بنا شده است.

از نتایج حاصل این‌که؛ در این سوره پنج ویژگی مهم در معرفی این خانواده گرامی آمده است که عبارت‌اند از: ۱. وفای به نذر ۲. معاد باوری ۳. اطعام نیازمندان ۴. اخلاص و ۵. ترس عذاب الهی در رستخیز. با تحلیل این ویژگی‌ها در سوره انسان با منابع نقلی و عقلی، مشخص شد که ویژگی‌های یادشده در خانواده فاطمی از اثر تربیتی بالایی برخوردارند، به طوری که اگر این ویژگی‌های تربیتی در خانواده‌ها نهادینه شود، علاوه بر آن‌که موجب اعتلای خانواده می‌شود که جوامع تشکیل یافته از خانواده‌ها را متأثر می‌کند و بسیاری از معضلات و مشکلات تربیتی را به طور چشم‌گیری کاهش می‌دهد، نکته اساسی که می‌توان بدان اشاره کرد این است که لازمه رسیدن به نتایج مثبت تربیتی شناخت صحیح معارف اسلامی از قبیل معارف و نکات تربیتی سوره انسان است.

کلید واژگان: قرآن، سوره انسان، ویژگی‌های خانواده فاطمی، تربیت، خانواده.

۱. دانش پژوه سطح چهارم مدرسه علمیه عالی تخصصی الزهرا علیها‌السلام اهواز mr.sh.06136524083@gmail.com

## ۷۶. سبک زندگی اسلامی با تاکید بر رهنمودهای رهبر انقلاب در گام دوم انقلاب

محبوبه جلالی<sup>۱</sup>

### چکیده

شکل‌گیری سبک زندگی در حوزه‌های گوناگون فردی و اجتماعی براساس آموزه‌های اسلام، یکی از اهداف و آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی است. این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی به ویژگی‌ها و شاخصه‌های سبک زندگی و بررسی مباحث مربوط به سبک زندگی اسلامی در اندیشه و بیانات رهبر انقلاب اسلامی پرداخته است.

مقام معظم رهبری با درک صحیح از وضعیت نگران‌کننده تأثیرپذیری جامعه کنونی از فرهنگ غرب، یکی از محورهایی را که در بیانیه گام دوم مورد اشاره قرار دادند مسئله سبک زندگی بود. در پژوهش پیش رو تلاش شده است تا با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی با تاکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری، راهکارهای اسلامی شدن سبک زندگی با روش توصیفی و تحلیلی مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

بر اساس نتایج به دست آمده، مهم‌ترین راهکارهای دستیابی به افق ترسیم شده در بیانیه گام دوم انقلاب در حوزه سبک زندگی عبارتند از: اصلاح نگرش و تقویت باورهای دینی، عمل به آموزه‌های دینی از سوی رهبران دینی و مدیران نظام، ترویج فرهنگ صحیح استفاده از رسانه، اصلاح مدیریت رسانه‌ها، نهادینه شدن فرهنگ نظارت و تقویت روحیه جهادی.

کلیدواژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، دیدگاه مقام معظم رهبری، سبک زندگی اسلامی، فرهنگ انقلاب اسلامی

۱. استادیار گروه علوم و مهندسی خاک دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران  
jalali.mah@lu.ac.ir

## ۷۷. نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی از منظر روایات

صبح ابراهیمیان<sup>۱</sup>

چکیده

نسل مؤمن و انقلابی، سرمایه‌های عظیم یک جامعه، آینده سازان نظام و افتخار آفرین مردم اند. جامعه شناسان، معتقدند جامعه‌ای سالم است که نسل سالم داشته باشد. تربیت، مهم ترین عامل شکل گیری شخصیت و هویت افراد است. این نوشتار با هدف بررسی نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی از منظر روایات، به روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است. برآیند تحقیق با روش توصیفی و تحلیلی، این است که برای داشتن تربیتی صحیح، توجه به محتوا و مربی حایز اهمیت است. همانطور که نگرش مذهبی والدین در تربیت دینی فرزندان تأثیر مستقیم داشته و رعایت آداب دینی از سوی والدین با تربیت دینی فرزندان آنها رابطه معناداری دارد.

هم چنین، توجه به مسائلی از قبیل انتخاب همسر، انعقاد نطفه، انتخاب نام نیکو، تربیت کودک، تربیت نوجوان و تربیت جوان در تربیت دینی بسیار حائز اهمیت است. در بحث تربیت عاطفی، عواملی همچون: هم سوئی بینش‌ها و باورهای مذهبی، حس مالکیت فرزند، انسان دوستی، محبت، خوش رویی، تکریم و احترام متقابل، ..... از جمله عوامل تربیتی - عاطفی فرزندان در نهاد خانواده هستند. راهکارهایی همچون، الگو سازی، شرح اصول انقلابی، استفاده از نمادها، مطالعه کتاب، آشنایی با رهبر و ..... الگوی کامل برای والدین جهت تسهیل در تربیت انقلابی فرزند می باشد. اولین و مهم ترین مریبان برای انتقال ارزش‌ها خانواده است.

**کلید واژگان:** تربیت، خانواده، تربیت دینی، تربیت انقلابی

۱. کارشناسی ارشد و ادبیات عرب و سطح سه تفسیر و علوم قرآنی m.ghorbani.no2181@gmail.com

## ۷۸. سبک زندگی و تمدن نوین اسلامی در بیانیه گام دوم آسیب‌ها و راهکارها

اکبر غفوری<sup>۱</sup>

چکیده

سبک زندگی، روح هر تمدن به شمار می‌رود و مثل هر پدیده دیگری می‌تواند دچار آسیب‌ها و چالش‌ها گردد. بررسی منظومه فکری مقام معظم رهبری، نشان می‌دهد که یکی از دغدغه‌های ایشان، موضوع سبک زندگی است و در بیانیه گام دوم سبک زندگی را به عنوان یکی از مولفه‌های تمدن اسلامی بیان نموده‌اند. هدف این مقاله، بررسی برخی از این آسیب‌ها و راهکارهای مقام معظم رهبری در جهت اسلامی کردن سبک زندگی می‌باشد. روش پژوهش در این مقاله توصیفی-تحلیلی می‌باشد.

از مجموع تحقیقات صورت گرفته، برداشت می‌شود که مقام معظم رهبری، برخورداری مردم از سبک زندگی دینی را یکی از ارکان تداوم انقلاب اسلامی و جزو اساسی‌ترین مسائل و بخش حقیقی و اصلی تمدن معرفی می‌نمایند و راه مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن را ترویج سبک زندگی دینی، تعمیق و گسترش آن در متن جامعه می‌دانند.

کلید واژگان: مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم، سبک زندگی، اسلام، آسیب، راهکار.

۱. دکترای علوم سیاسی دانشگاه یزد a.ghafoori@yazd.ac.ir

## ۷۹. گونه‌های سبک زندگی در سوره لیل با روش داده بنیاد

ربابه زینوند لرستانی<sup>۱</sup>، مهدی زارع<sup>۲</sup>

چکیده

اهتمام قرآن به گونه‌های متفاوت از سبک زندگی، نشان از این دارد که سبک زندگی به عنوان تجلی عینی اندیشه و باور، تأثیر فراوانی بر عقاید و خلیات انسان دارد. آیات سوره مبارکه لیل، حول محور دعوت به انفاق و هشدار از عواقب بخل است و تفاوت در رفتار، اخلاق، پندار و عاقبت را در این دو نوع از سبک زندگی که بر پایه انفاق و بخل است.

در این مقاله با روش "داده بنیاد"، تمایزات دو گونه از سبک زندگی در قرآن با محوریت آیات سوره لیل مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌های این پژوهش، حاکی از آن است که سبک زندگی متقیان اهل انفاق و مکذبان بخیل متفاوت است. و تفاوت در رفتار، اخلاق و اعتقاد در این دو نوع سبک زندگی عاقبت متفاوتی را برای هر کدام به همراه دارد.

کلید واژگان: لیل، انفاق، بخل، سبک زندگی، بیانیه گام دوم

۱. کارشناسی ارشد. دانشگاه جندی شاپور دزفول [lorestani.r@yahoo.com](mailto:lorestani.r@yahoo.com)

۲. دانشگاه جندی شاپور دزفول [zare.m461@gmail.com](mailto:zare.m461@gmail.com)

---

## ۸۰. آسیب‌های ترویج سبک زندگی غربی بر خانواده با محوریت بیانیه گام دوم انقلاب

---

مریم جعفری<sup>۱</sup>

### چکیده

آخرین سرفصل از فصول بیانیه گام دوم انقلاب، «سبک زندگی» بود. مقام معظم رهبری، با اشاره‌ای گذرا به این مطلب عنوان کردند که «تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیان‌های بی‌جبران اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی به کشور و ملت ما زده است.» از طرفی، امروزه سبک زندگی غربی به عنوان الگوواره‌ای، به زندگی بسیاری از آحاد جامعه انسانی در حال جهت دادن است. لذا بررسی دغدغه رهبر بزرگ انقلاب، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف این تحقیق، تبیین آسیب‌های ترویج سبک زندگی غربی است

یافته‌های پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی، این است که بی‌شک رواج یک سبک زندگی، می‌تواند بر ازدواج، روابط زناشویی، تربیت فرزند و حتی بر معماری خانه‌ها اثرگذار باشد. از اینرو، چنانچه ملت ایران به توصیه‌های پسا ۴ سالگی انقلاب، از زبان رهبر فرزانه خود، جامه عمل بپوشاند، گام بسیار مهمی در پیشرفت و تداوم ایران اسلامی بر خواهد داشت.

**کلید واژگان:** آسیب، بیانیه گام دوم انقلاب، خانواده، سبک زندگی غربی

## ۸۱. ویژگی‌های اقتصادی مسئولان حکومت اسلامی در بعد زندگی شخصی

مرتضی لفته‌ای<sup>۱</sup>

چکیده

تهدید و خطر بروز انحرافات اقتصادی در مدیران و مسئولان جامعه برای انقلاب خیلی بزرگ است. اهمیت این موضوع، نویسنده را برآن داشت تا با استفاده از روش توصیفی تحلیلی، ویژگی‌های اقتصادی شخصی مسئولان جامعه اسلامی را استخراج کند. با گذر از بخش اول مقاله در رابطه با ثروت اندوزی کارگزاران جامعه اسلامی از طرق نامشروع که بشدت نکوهش شده است در بخش دوم، سوال خود را اینگونه مطرح کردیم که آیا ثروت اندوزی مسئول جامعه اسلامی از طرق مشروع نیز ناپسند است یا خیر؟

یافته‌های تحقیق با شیوه تحلیلی و توصیفی، نشان می‌دهد که در این رابطه سه دیدگاه اصلی وجود دارد که بعد از بیان ادله هر دیدگاه در نهایت علاوه بر دلایل قرآنی بر مذمومیت اشرافی‌گری، دلایل محکم روایی بر نکوهش ثروت اندوزی در کارگزاران حکومت اسلامی تکلیف را روشن می‌سازد.

**کلید واژگان:** کاخ نشینی و کوخ نشینی، مسئولان جامعه اسلامی، گام دوم انقلاب، ثروت اندوزی، نظام اقتصادی اسلام

۱. دانش پژوه سطح سه تخصصی تفسیر مرکز قرآنی امام علی بن ابی طالب علیه السلام و دکتری فقه و مبانی حقوق



## ۸۲. نقش خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب با تکیه بر مدیریت معاش و اقتصاد در قرآن

مسعود داودی پور<sup>۱</sup>

چکیده

تبیین نوع تصمیم‌گیری درباره انتخاب کمیت و کیفیت مطلوب تخصیص درآمد خانوار برای تامین نیاز انسانی که اعم از نیاز دنیوی و اخروی است، به نوبه خود حائز اهمیت است. تحقیق و تشریح الزامات مدیریت اقتصادی خانواده بر پایه آیات قرآن، از اهداف این پژوهش است.

بررسی این آیات با روش توصیفی و تحلیلی، در ارائه برنامه جهت مدیریت اقتصادی خانواده و ترسیم جایگاه آن در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، کاشف فضاییلی چون؛ تقدیر معیشت، عدم اسراف، انفاق، اعتدال، قناعت و زهد، و همچنین رذایلی چون؛ اسراف، تبذیر و مصرف‌گرایی افراطی خواهد بود، که این امور علاوه بر این که همواره باید برای تخصیص درآمد خانواده مدنظر قرار بگیرند نقش خانواده را، به عنوان یک مصرف‌کننده خرد در تحقق تمدن نوین اسلامی روشن می‌کند.

کلید واژگان: اقتصاد خانواده، تخصیص درآمد، مصرف، انفاق، اسراف، مشارکت اجتماعی.

## ۸۳. اهمیت تهذیب نفس نوین اسلامی با تکیه به گام دوم انقلاب

الهام احمدوند<sup>۱</sup>

## چکیده

بی‌شک معارف دین اسلام شامل برنامه‌های خودسازی انسان است اما در این برهه از زمان به تبیین و بیان آن معارف به زبانی قابل قبول در میان ایدئولوژی‌های مختلف غربی همچون لیبرالیسم، اومانیسم و... نیاز است. هدف در این مقاله آن است که با توجه به مبانی حکمت متعالیه و بیان مبانی فلسفی در این زمینه، عمل به شریعت و چرایی آن را مورد بررسی قرار دهد تا جامعه در مسیری عقلانی در پرتو وحی و کلام ائمه معصومین علیهم‌السلام حرکت نماید. روش تحقیق در مقاله حاضر به صورت توصیفی - تحلیلی می‌باشد.

از تحقیقات به عمل آمده در این پژوهش، معلوم گردید که ایجاد تمدن نوین اسلامی، در گرو رشد و تعالی حقیقی افراد جامعه است. توجه فرد انسان به حقیقت وجودی خویش و حرکتی که در مسیر رشد و تعالی دارد، می‌تواند موجب بی‌توجهی به امور باطل و بی‌ارزشی باشد که زندگی ماشینی امروز در صدد بت کردن آن برای فرد انسان است. البته با چنین نگاهی فرد انسان از امکانات ماشینی روز دنیا نیز در جهت رشد و تعالی حقیقی خویش بهره می‌گیرد و لکن خود را اسیر و بنده آن نمی‌کند.

کلید واژگان: تمدن نوین اسلامی، حکمت متعالی، شریعت، گام دوم، نفس.

۱. طلبه سطح دو، حوزه علمیه معصومیه علیهم‌السلام Eli.ahmadvand2772@gmail.com

---

## ۸۴. نگرشی بر نقش سبک زندگی اسلامی بر تحکیم خانواده با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب

---

طیبه قربانی<sup>۱</sup>، اکرم صاحبی<sup>۲</sup>

### چکیده

سبک زندگی، یک مجموعه به هم پیوسته از الگوهای رفتاری در حوزه‌های مختلف بشر است. خواه و نا خواه، هر انسانی برای خود در زندگی، سبکی دارد. در دین مبین اسلام، به سبک زندگی اهمیت زیادی داده شده است. امروزه، سبک زندگی غربی رواج بسیاری یافته و منجر به از بین رفتن تحکیم خانواده‌ها شده و آن را نشانه رفته است. سبک زندگی اسلامی مهم‌ترین بند بیانیه گام دوم انقلاب است که توسط رهبر انقلاب بیان شده است.

هدف از پرداختن به این مسئله، ترویج و فرهنگ سازی در باب سبک زندگی اسلامی به جامعه و خانواده‌ها است که منجر به تحکیم بنیان خانواده و در پی آن ایجاد تمدن نوین اسلامی است. این نوشتار به روش تحلیلی، توصیفی تدوین گشته است.

یافته‌های تحقیق کنونی، نشان می‌دهد که ترویج سبک زندگی اسلام در تحکیم خانواده، با تکیه بر مفاد بیانیه مکتوم معظم رهبری به عنوان نقشه راه قابل اجراست. **کلید واژگان:** سبک زندگی، سبک زندگی اسلامی، خانواده، بیانیه گام دوم انقلاب

---

۱. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث. t\_qurbani@yahoo.com

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد a.sahebi7623@gmail.com

## ۸۵. بررسی اهمیت نهاد خانواده در بیانیه گام دوم، با توجه به سبک زندگی اسلامی از منظر آیات و روایات

حامد میرزاخان<sup>۱</sup>

چکیده

تاکید مقام معظم رهبری بر سبک زندگی اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب و تنظیم سبک زندگی بر پایه قرآن و حدیث، از مهمترین تاکیداتی است که در این بیانیه مطرح شده که مقابله با آن، جهادی همه جانبه و هوشمندانه می‌طلبد» (بیانیه گام دوم انقلاب). هدف از این مقاله، بیان اهمیت نهاد خانواده در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بر مبنای آیات و روایت با اتفاد از سخنان مقام معظم رهبری می‌باشد. این پژوهش، به روش تحقیقی و کتابخانه‌ای مورد تحقیق قرار گرفته شده است. پژوهش حاضر به بررسی اهمیت نهاد خانواده در بیانیه گام دوم، با توجه به سبک زندگی اسلامی بر اساس آیات و روایات می‌پردازد. نتایج این تحقیق، نشان می‌دهد تربیت صحیح در خانواده در موضوعات، اخلاق فردی و اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و... می‌تواند جامعه را به سوی کمال و به دور از ناهنجاری ببرد و پیشرفت روبه جلو داشته باشد که این مهم در گام دوم انقلاب بسیار مهم و پراهمیت می‌باشد.

کلید واژگان: نهاد خانواده - زندگی - اسلام - گام دوم - سبک زندگی اسلامی

## ۸۶. نقش کراهت زن در جدا سازی عادلانه زوجین از منظر قرآن وحدیث

مریم برقی<sup>۱</sup>، زهره سادات قافله باشی<sup>۲</sup>

### چکیده

ایجاد محیط امن در زندگی، گامی مهم برای حفظ امنیت روانی افراد خانواده است. یکی از شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی از منظر قرآن و روایات معصومین علیهم‌السلام، عدم اکراه زوجه در امر طلاق است. در سبک زندگی اسلامی با توجه به آموزه‌های گام دوم یکی از مسائل مهم، امنیت روانی افراد خانواده به خصوص زن است.

تحقیق حاضر با هدف ارائه تاثیر عنصر عدالت در تمامی احکام خانواده به خصوص در طلاق است که با شناخت ماهیت کراهت به بیان مصادیق کراهت و اکراه و احکام آنها می‌پردازد. نوع پژوهش توصیفی - تحلیلی می‌باشد.

در نهایت، بر اساس یافته‌های پژوهش، مشخص می‌گردد در مواردی که زن، درخواست طلاق نماید و زوج زیر بار طلاق نرود تکلیف حاکم و زوجه، الزام او به طلاق یا طلاق به دست خود بالحفاظ حاکمیتی خود است.

کلید واژگان: کراهت، جداسازی، خانواده، عادلانه، جداسازی عادلانه.

۱. دکتری فقه و اصول، استادیار جامعه المصطفی العالمیه و مدیر گروه فقه و حقوق پژوهشگاه مطالعات

اسلامی جامعه الزهراء علیها‌السلام. m.borqhei@yahoo.com

۲. سطح چهار فقه و اصول و مدرس جامعه الزهراء علیها‌السلام. zsmgh34@gmail.com

## ۸۷. اخلاق اجتماعی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث

علی حاتمی ورنیاب<sup>۱</sup>

## چکیده

توجه به مسئله اخلاق در جامعه، اهمیت بسزایی دارد؛ چرا که علما و دانشمندان، اخلاق و معنویت را موتور محرک همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه می‌دانند. هر چقدر اخلاق و معنویت در بخش‌های مختلف جامعه اعم از خانواده، سیاست، اقتصاد، عدالت و در آخر سبک زندگی پیاده شود زندگی انسان، رنگ و بوی خدایی به خود می‌گیرد و انسان با آرامش می‌تواند در جهت هدف خلقت خود که همان سیر به کمال است حرکت کند. علت اصلی بسیاری از مشکلات بشری در نظام‌های مختلف کنونی، ناشی از غفلت از معنویت و گرایش به سوی مادی‌گری و مادی پرستی است.

تحقیق پیش رو، به روش توصیفی - تحلیلی و با گرایش نقلی - وحيانی درصدد بررسی اخلاق اجتماعی در بیانیه گام دوم انقلاب از منظر قرآن و حدیث می‌باشد که در سه محور تنظیم شده است.

این پژوهش، بر این فرضیه و نتیجه استوار است که اخلاق اجتماعی، دارای اهمیت بسزایی بوده و دارای منشا قرآنی و روایی است و در صورت غفلت از آن، خسارات جبران ناپذیری در جامعه ایجاد می‌گردد.

کلید واژگان: اخلاق اجتماعی، معنویت، عدالت، سبک زندگی، مبارزه با فساد

۱. دانش آموخته سطح ۳ تفسیر و علوم قرآنی hatamivarniab.ali369@gmail.com

## ۸۸. تأثیر تغذیه بر خلق و خوی فردی با نگرشی بر سبک زندگی اسلامی

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، الهام آقاجانی<sup>۲</sup> (نویسنده مسئول)

### چکیده

تأثیر تغذیه در میان عوامل زیستی از نقشی انکارناپذیری برخوردار است. شناخت ابعاد وجودی انسان‌ها، همچون بعد روحی و روانی، دارای ضرورت و اهمیت فراوانی است. تاکنون، راه‌هایی برای دستیابی به سلامت روانی و خلق و خوی فردی، ارائه شده است. یکی از این راه‌ها، توجه به تغذیه افراد است. توجه مقام معظم رهبری به سبک زندگی اسلامی، اهمیت پردازش به این نکته مهم را روشن می‌نماید.

در این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی به تأثیر تغذیه بر خلق و خوی فردی با نگرشی بر سبک زندگی اسلامی، اشاره شده است.

یافته‌های پژوهش کنونی، نشان می‌دهد که بر اساس دین مبین اسلام، اصول مرتبط با تغذیه تنها از ناحیه خداوند صادر شده و دارای صحیح‌ترین اصول است. در اسلام علاوه بر کلیات مرتبط با تغذیه، خواص هر یک از گیاهان و سایر اغذیه را مورد مذاقه قرار داده و ذیل هر کدام از آن‌ها مباحث قابل توجهی را مطرح نموده است.

کلیدواژگان: تغذیه، خُلقیات، سبک زندگی اسلامی، سلامت روان، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. دانش پژوه دکتری مدرسی معارف اسلامی (گرایش قرآن و متون) na.bahreman@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه فاطمیه، استان قزوین elham.aghajani@ymail.com

## ۸۹. بررسی ارتقاء صلاحیت معنوی مدیران دولتی با اقتباس از رهنمودهای سر فصل دوم بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی منطبق با آیات قرآن کریم

مهدی میرزایی<sup>۱</sup>

چکیده

مقوله معنویت، به عنوان موتور محرکه و خمیر مایه در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی مطرح شده و ارتقاء ارزش‌ها و فضیلت‌های معنوی در کنار اخلاقی، به عنوان یکی از مفاد مهم بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از اهمیت و ضرورت فراوانی برخوردار است. هدف پژوهش، بررسی شایستگی‌های معنوی در مسیر ارتقاء با الهام گرفتن از رهنمودهای رهبر معظم انقلاب بر اساس سر فصل دوم در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و انطباق آن با آیات قرآن کریم است. این پژوهش از نوع تحقیقات بنیادی و به روش مروری روایتی است و در این راه از منابع استنادی، کتابخانه‌ای استفاده شده و با رویکرد توصیفی - تحلیلی با مراجعه به منابع علمی مختلف، موضوع پژوهش، مورد توصیف، تشریح و تحلیل قرار گرفته است. تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش، نشان داد که در بیانیه گام دوم انقلاب، بر مولفه‌های معنوی به عنوان فضیلت‌ها و ارزش‌های انسانی همچون: اخلاص در نیت و عمل، ایمان به خدا، توکل به خدا، خیرخواهی حداکثری، ارتقای شناخت معنوی، مدیریت جهادی، افزایش عیار معنویت، تاب آوری و روحیه صبر و تحمل، جوانمردی، داشتن روحیه انقلابی، آرمان خواهی، خودسازی معنوی، خودباوری، مقابله با استحاله فرهنگی و معنوی دشمن، تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها، زایش قوه تفکر، بصیرت، تحلیل گری و استدلال منطقی اشاره شده است و مصادیق آیات تمامی این مولفه‌ها در سوره‌های قرآن کریم موجود است، همچنین، مشخص شد که رفتار اسلامی و الگو برداری معنوی از آموزه‌های دینی و بهبود و ارتقای اصول و مبانی معنوی باید بر طبق ابعاد فطرت الهی انسان، استعداد انسانی، تعقل، عبرت

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم تربیتی از دانشگاه تهران، mmirza1000@gmail.com



پذیری، ایمان، مهر ورزی، اخلاص، شرح صدر، صبر و اعتدال، که مصادیق فراوان آیات قرآنی دارند، باشند تا بهترین مسیر برای رشد و تعالی معنوی حاصل شود.

کلید واژگان: مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای علیه السلام، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مدیران دولتی، صلاحیت معنوی.

## ۹۰. راهکارهای تحقق فرهنگ قناعت در خانواده بر اساس آیات و روایات

مطهره روشی<sup>۱</sup>

چکیده

امروزه یکی از دغدغه‌های خانواده اسلامی در اوضاع اقتصادی کنونی، مدیریت اقتصادی خانواده می‌باشد که در آیات و روایات اشاره شده است. یکی از مهم‌ترین راهکارهای مدیریت اقتصادی خانواده، قناعت می‌باشد.

راهکارهای تحقق فرهنگ قناعت در خانواده، به معنای اتخاذ روش‌هایی برای ایجاد قناعت در سبک زندگی خانواده است.

با توجه به اینکه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم اشاره کردند به تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران برای اینکه زیان‌های بی‌جبران اخلاقی و اقتصادی و... به ملت ما بزنند و مقابله با آن را از جوانان خواستارند و این مقابله را جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه دانسته‌اند، پژوهش در باهر قناعت را دارای اهمیت می‌نماید.

این پژوهش با رویکردی تحلیلی و توصیفی، راهکارهای تحقق فرهنگ قناعت بر اساس آیات و روایات و هم‌چنین سخنان مقام معظم رهبری بیان شده و مورد بررسی قرار داده است. نتایج این تحقیق، نشان می‌دهد اگر اعضای خانواده قناعت را بر اساس روشهای بیان شده تمرین کنند، می‌توانند قناعت در دو سطح حیات فردی و حیات جمعی نهادینه و فرهنگ پذیر شود.

کلید واژگان: قناعت - خانواده - بیانیه گام دوم - مدیریت اقتصادی - فرهنگ سازی

---

## ۹۱. واکاوی تأثیر آزادی بر نسل جوان از منظر شهید مرتضی مطهری با رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب

---

زهرا سادات<sup>۱</sup>، دکتر زهرا کاشانیها<sup>۲</sup>

### چکیده

امام خامنه‌ای، طی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به ترسیم خطوط اصلی تمدن اسلامی پرداخته است. در بیانیه مذکور، مفاهیم آزادی و جوان، دو مؤلفه مهم است.

هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر مفهوم «آزادی» مدنظر شهید مرتضی مطهری - از نمایندگان تفکر اسلامی - بر نسل جوان در چارچوب بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی است. سؤال اصلی این است که آزادی مدنظر شهید مرتضی مطهری در چارچوب بیانیه گام دوم چه تأثیری بر نسل جوان دارد؟

تحقیق حاضر به روش توصیف و تحلیل محتوا، نشان داده است که جهت تحقق تمدن اسلامی، گسترش دامنه «آزادی» جوانان در مرزهای معیارهای تمدن اسلامی ضروری است. کلید واژگان: آزادی، نسل جوان، شهید مرتضی مطهری، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

---

۱. کارشناسی ارشد الهیات و معارف کلام اسلامی zara.sadat90@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد الهیات و معارف اسلامی - کلام اسلامی دانشگاه تربیت دبیر رجایی تهران  
zkashaniha@yahoo.com

## ۹۲. نقش اندیشه در سبک زندگی اسلامی از منظر مقام معظم رهبری

محمد غلامپور<sup>۱</sup>، علی ضیایی<sup>۲</sup>

### چکیده

مقوله اندیشه، از مهم ترین امتیازات و سرمایه های انسان و در واقع، وسیله ای است که از آن برای رسیدن به مسئله ای جدید یا کشف مجهولات استفاده می شود و تحقق سبک زندگی اسلامی یکی از ضرورت های اساسی برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی است. این امر، خود مستلزم توجه جدی اندیشمندان مسلمان به موضوع سبک زندگی و راه های وقوع آن در فرد و اجتماع است.

اهمیت و ضرورت بحث اندیشه و سبک زندگی اسلامی، این است که نشان دهند میزان نفوذ یک نظام، فرهنگ و تمدن در متن جامعه است و تمام تمدن ها و نظام های فکری برای حفظ بقای خود تلاش می کنند تا یک سبک زندگی مشخصی به مردم ارائه دهند. نتیجه این تحقیق طبق فرمایشات مقام معظم رهبری علیه السلام که نیز در بیانیه گام دوم انقلاب مورد توجه و تاکید قرار داده اند، این است که برای ایجاد تمدن نوین اسلامی و رسیدن به آرمان های اسلام و انقلاب اسلامی، مستلزم توجه به سبک زندگی اسلامی می باشد. کلید واژگان: اندیشه - سبک زندگی اسلامی - مقام معظم رهبری - بیانیه گام دوم انقلاب

۱. دکتری روانشناسی و علوم تربیتی iliyazeiaey@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد روانشناسی و علوم تربیتی جامعه المصطفی العالمیه iliyazeiaey@gmail.com

## ۹۳. نقش نرم‌خویی پیامبر در خانواده، با تاکید بر بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، مینا اشرفی تیرشابی<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از صفات پسندیده، نرم‌خویی است. متقین، کسانی هستند که با نرم‌خویی با مردم برخورد می‌کنند. قرآن، رمز موفقیت پیامبر صلی الله علیه و آله در جذب مخاطبان را نرم‌خویی بیان کرده است. آگاهی از آثار شگفت نرم‌خویی، سبب به کارگیری آن در امر تربیت و جذب حد اکثری مخاطب می‌شود، چرا که؛ سنت الهی در امر تربیت، سهل‌گیری است و چون دین اسلام از حرج و سختی به دور است، رفق و مدارا آثار مثبتی در تبلیغ داشته و دارد. تحلیل نرم‌خویی به خصوص در باره خانواده، حائز اهمیت است.

این پژوهش با استفاده از روش توصیفی تحلیلی و با توجه به آیات و روایات و بیانات مقام معظم رهبری و با اشاره به بیانیه گام دوم انقلاب در بخش اخلاق به نگارش در آمده است. بر اساس پژوهش کنونی، از جمله رهبرانی که نهایت رأفت را نسبت به خانواده داشت، پیامبر صلی الله علیه و آله است که معروف به خُلُق عظیم می‌باشند. وهمین نرم‌خویی وی در رفتار و گفتار، باعث جذب حداکثری مخاطب در آن زمان در میان اعراب جاهل بوده است. مقام معظم رهبری نیز، در بیانیه گام دوم به اخلاق به عنوان جهت‌دهنده همه حرکتها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی اشاره نموده و آن را، نیاز اصلی جامعه معرفی کرده اند.

**کلید واژگان:** نقش پیامبر، نرم‌خویی، جذب، خانواده، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

۱. دانشجوی دکتری معارف اسلامی (گرایش قرآن و مومن)، دانشگاه قرآن و حدیث، پردیس تهران  
na.bahreman@gmail.com

۲. مینا اشرفی، سطح ۲ مدرسه علمیه الزهرا علیها السلام، استان تهران heydar13751396@gmail.com

## ۹۴. عوامل خشم در جوانان با رویکرد اسلامی

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، زهره صبری<sup>۲</sup>

### چکیده

خشم و پرخاشگری، موجب آسیب رساندن به دیگران می‌شود. این خُلق، مربوط به یک دوره وسن خاصی نبوده بلکه از خردسالی وجود داشته و در جوانی و بزرگسالی مشاهده می‌شود. عواملی، همچون احساس حقارت، فشارهای روحی و روانی، درگیری با خانواده و همسالان از مسائل روانشناختی، زیستی، فرهنگی، آسیب‌هایی به جوان وارد می‌کند.

هدف از انجام این پژوهش، شناخت عوامل خشم در جوانان و کنترل آن توسط رویکرد اسلامی با نگاهی به بیانات رهبری در بیانیه گام دوم در موضوع اخلاقی می‌باشد. این پژوهش به روش جمع‌آوری داده‌ها به شیوه کتابخانه‌ای - اسنادی به نگارش این مقاله پرداخته است.

از تحقیقات انجام گرفته، معلوم شد که اگر عوامل خشم جوانان شناسایی شده و پس از آن کنترل شود، جوان می‌تواند با اخلاقی نیکو در تحقق اهداف نظام اسلامی گام برداشته و تبدیل به یک نیروی انقلابی تاثیرگذار در جامعه شود.

کلید واژگان: عوامل خشم، خشم در جوانان، رویکرد اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی

۱. دانش پژوه دکتری معارف اسلامی، گرایش قرآن و متون، دانشگاه قرآن و حدیث، پردیس تهران.

Na.bahreman@gmail.com

۲. طلبه سطح ۳ حوزه قاسم بن الحسن علیه السلام تهران (نویسنده مسئول) zohresabrii94@gmail.com

## ۹۵. آثارقناعت اجتماعی در سبک زندگی اسلامی از منظر آیات و روایات با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، بتول علی پور<sup>۲</sup>

### چکیده

قناعت، همواره در متون اسلامی، مورد تأکید بوده و یکی از ابعاد الگویی زندگی است. صاحب قناعت چون به کفاف روزی بسنده می‌کند؛ دقت خود را صرف تحصیل آخرت می‌کند. جسم و روح او از آسیب‌ها مصون می‌گردد و آماده دریافت معارف ناب اسلام و اجرای آن در زندگی است.

مقاله حاضر، در صدد بیان اهمیت و آثار قناعت در زندگی انسان از منظر آیات و روایات و با نگاهی به بیانات مقام معظم رهبری در قالب اشاره ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به سبک زندگی اسلامی می‌باشد. هدف این پژوهش، آن است که ضمن بهره‌گیری از آیات و روایات در قالب میان رشته‌ای در زمینه گسترش فرهنگ اسلامی، و راهکار مناسب برای دوری از حرص و رسیدن به آرامش و عزت نفس با تأکید بر ارزش اخلاقی قناعت و رزی، نقش آنرا در زندگی انسان مورد بحث قرار دهد. روش تحقیق حاضر، تحلیلی توصیفی مبتنی بر داده‌های دینی و تربیتی و به صورت کتابخانه‌ای و کاربردی است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد انسان به شدت متأثر از فرهنگ اسلامی بوده، و با اثر پذیری مستقیم از آیات و روایات به تقویت فضیلت قناعت در زندگی می‌پردازد. و قناعت و رزی علاوه بر افزایش ثروت، در زندگی فردی و اجتماعی نیز مؤثر بوده، و مهم‌ترین این آثار رسیدن به آرامش است.

کلید واژگان: قناعت اجتماعی، سبک زندگی اسلامی، فقرزدایی، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی

۱. دانش پژوه دکتری معارف اسلامی گرایش قرآن و متون na.bahreman@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲، حوزه علمیه الزهرا علیها السلام، ali.alipoor6975@yhoo.com

## ۹۶. آثار قناعت فردی در سبک زندگی اسلامی از منظر آیات و روایات با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، بتول علیپور<sup>۲</sup>

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب برای دست یابی به اثر قناعت در زندگی انسان، قرآن و روایات معصومین علیهم السلام را به عنوان منابع اصیل بر می‌شمارد. قناعت، به زندگی در تمام ابعادش، برکت می‌بخشد، لذا شایسته است ابعاد مختلف قناعت از لحاظ قناعت فردی، مورد تجزیه و تحلیلی قرار بگیرد.

هدف این پژوهش آن است که ضمن بهره‌گیری از آیات و روایات در قالب میان رشته‌ای در زمینه گسترش فرهنگ اسلامی، و راهکار مناسب برای دوری از حرص و رسیدن به آرامش و عزت نفس باتأکید بر ارزش اخلاقی قناعت ورزی، تأثیر و نقش آن را در زندگی انسان مورد بحث قرار دهد. روش تحقیق حاضر، تحلیلی توصیفی مبتنی بر داده‌های دینی و تربیتی و به صورت کتابخانه‌ای و کاربردی است.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد انسان به شدت متأثر از فرهنگ اسلامی بوده، و با اثرپذیری مستقیم از آیات و روایات به تقویت فضیلت قناعت در زندگی می‌پردازد. هم‌چنین، قناعت ورزی علاوه بر افزایش ثروت، در زندگی فردی مؤثر بوده، و مهم‌ترین این آثار، رسیدن به آرامش است.

**کلید واژگان:** قناعت فردی، سبک زندگی اسلامی، گام دوم انقلاب، آرامش.

۱. دانش پژوه دکتری معارف اسلامی گرایش قرآن و متون na.bahreman@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲، حوزه علمیه الزهرا علیها السلام، ali.alipoor6975@yahoo.com



## ۹۷. نقش فرهنگ عاشورا در ایجاد معنویت و اخلاق با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب

عارفه مرادی<sup>۱</sup>

### چکیده

معنویت، در جامعه اسلامی متکی بر آموزه‌ها و نمادهایی است که بعد از ظهور اسلام جامعه عمل پوشیده است. معنویت، همواره هدایت کننده به سمت اخلاق مداری است که اگر در جامعه نفوذ کند بسیاری از امور اجتماعی و فردی قابل اصلاح و چشم پوشی می‌شود. به دلیل حضور آموزه‌های معنوی چون قیام عاشورا که با رگ و خون مسلمانان آمیخته شده است، تبیین فرهنگ عاشورایی نیز بر معنویت و اخلاق اسلامی تاکید حائز اهمیت است.

یکی از مهمترین ارکان قیام عاشورا تاکید بر امر به معروف و نهی از منکر است که خود بیانگر ارزش معنویت در جامعه اسلامی است. این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی کوشیده است تا به بررسی رابطه معنویت و اخلاق با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب که برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری است بپردازد.

در این مقاله، معلوم گردید جامعه معنوی، فرهنگ عاشورایی، راههای تحقق فرهنگ عاشورا، نقش جوانان در تحقق این اهداف، آموزه‌ها و اهداف قیام عاشورا، در پیشبرد و حفظ انقلاب اسلامی اثرگذار است..

کلید واژگان: معنویت، اخلاق، فرهنگ عاشورایی، زندگی معنوی، ارزش‌های اخلاقی

## ۹۸. بررسی جایگاه سبک زندگی اسلامی در تحقق تمدن نوین اسلامی

سهیلا شیروانی<sup>۱</sup>

چکیده

پیشرفت در علم، صنعت، اقتصاد و سیاست که بُعد ابزاری تمدن اسلامی را تشکیل می‌دهد، وسیله‌ای برای دستیابی به سبک و فرهنگ صحیح زندگی و رسیدن به آرامش، امنیت تعالی و پیشرفت حقیقی است. تبیین و تحلیل نقش سبک در تحقق تمدن نوین اسلامی، حائز اهمیت است.

این مقاله، به صورت کتابخانه‌ای و با استفاده از روش تحقیقی توصیفی با توجه به بیانات مقام معظم رهبری مطالب مورد نظر را جمع‌آوری کرده است. هدف از تدوین این نگاه، بررسی جایگاه سبک زندگی اسلامی در برقراری تمدن نوین اسلامی است.

دستاوردهای این مقاله، بیانگر این است که سبک زندگی، باید سبکی اسلامی باشد و آموزه‌های دینی در تمام سطوح جامعه جاری گردد و بر اساس آن جامعه پیش رود. اما سبک زندگی در جامعه امروز ما به دلیل تبلیغات گسترده دشمن و غفلت مردم و مسئولان به سمت و سوی سبک زندگی غربی سوق داده شده است. بنابر این لازم است تا تلاشی صورت گیرد و طوری برنامه ریزی شود جامعه به سبک زندگی اسلامی برگرفته از سیره معصومین برگردد تا بتوانیم گامی در جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی برداریم.

**کلید واژگان:** سبک زندگی - سبک زندگی اسلامی - تمدن نوین اسلام

## ۹۹. نقش جریان دانشجویی در مقابله با تهدیدات فضای مجازی در گام دوم انقلاب

روح‌اله کریمی دردشتی<sup>۱</sup>، عبدالحسین کلانتری<sup>۲</sup>، فاطمه کریمی دردشتی<sup>۳</sup>

چکیده

امروزه، فضای مجازی به عنوان بستری برای افق‌افکار عمومی و اثرگذاری در عرصه جهانی، دارای نقش قابل توجهی است. ظرفیت این فضا در گام دوم انقلاب، فرصتی برای حضوری فعالانه و نقش‌آفرینی فرامرزی خواهد بود.

همه این موارد، پتانسیل‌های انقلاب اسلامی برای مقابله با برنامه‌های مایوس‌سازی مردم در داخل و شکستن هژمونی نظام استکبار در نگاه سایر ملت‌ها، در راستای تحقق بیانیه گام دوم است که در آن، به لزوم پیش‌گامی جوانان در شکستن محاصره تبلیغاتی دشمن اشاره شده است.

پژوهش حاضر با رویکرد تاریخی ناظر به دهه‌های اول انقلاب اسلامی و با استفاده از روش تحلیل اسنادی، ضمن بازخوانی جریان دانشجویی، در پی ارائه مؤلفه‌های اثرگذاری این جریان و تعیین سطوح نقش‌آفرینی آن در فضای مجازی متناسب با اقتضائات عصر فضای مجازی و گام دوم انقلاب است.

یافته‌های پژوهش، نشانگر این است که این حضور مجازی، توسط کنشگران به شکلی و توسط شرکت‌ها و پلتفرم‌های داخلی به شکلی دیگر، مورد انتظار است. در همین راستا، شکل‌دهی به کنسرسیوم‌ها با کشورهای همسو و افزایش عمق راهبردی جمهوری اسلامی، از اقدامات موثر در جهت گسترش تاثیرگذاری در فضای بین‌الملل است.

**کلید واژگان:** گام دوم انقلاب، فضای مجازی، استکبار، جریان دانشجویی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد تفسیر دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم تهران (نویسنده مسئول)

roohollahkarimidardashti@gmail.com

۲. دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه تهران ۲ abkalanitari@ut.ac.ir

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت رسانه دانشگاه باقرالعلوم (ع) ۳ fatima.karimi.d@gmail.com

## ۱۰۰. فرآیند مطالبات از دولت در استخدام نسل جوان در ترویج معنویت و فرهنگ اسلامی

نسترن بهرمان<sup>۱</sup>، نرگس نجاتی<sup>۲</sup>

### چکیده

ترویج معنویت، یکی از مهم ترین بحث های امروز در جهان اسلام است. موضوع معنویت، معمولاً فراتر از ارتباط انسان با جهان است. معنویت، ارتباط مستقیم با زندگی روزمره انسان نیز دارد. ترویج معنویت و فرهنگ اسلامی توسط جوانان، نیازمند مهارت است و باید با توجه به مقتضیات هر زمان، راهکارهایی را ارائه داد.

در این راستا، لازم است سطح جوانان ارتقاء یافته که آن ها بتوانند برحسب آن مبانی، معارف را نشر دهند و اگر چنین نشود فرصت بیشتری برای نفوذ دشمن در جوامع اسلامی فراهم می گردد.

در این پژوهش، سعی بر آن شده است راهکارهایی را در قالب فرآیند مطالبات از دولت در استخدام نسل جوان در ترویج معنویت و فرهنگ اسلامی، از منظر قرآن و حدیث، بانگاهی به موضوع ارزش های معنوی، در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، و همچنین دیگر "بیانات معظم له" مورد بررسی قرارگیرد.

روش این پژوهش توصیفی - تحلیلی و از نوع کاربردی است. بر اساس پژوهش کنونی، پر واضح است که زندگی بر پایه معنویت بوده و نشر معارف آن از فرد به جامعه رواج پیدا می نماید. در این میدان نیز، جوانان از انرژی و توانایی جسمی بیشتری نسبت به دیگر اقشار جامعه برخوردارند، لذا باید با ارائه راهکار و برنامه ریزی، آنها را وارد عرصه نمود.

**کلید واژگان:** قرآن و حدیث، ترویج معنویت توسط جوانان، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مطالبات از دولت.

۱. دانش پژوه دکتری معارف اسلامی گرایش قرآن و متون na.bahreman@gmail.com

۲. کارشناسی علوم قرآن و حدیث (گرایش حدیث) narges.nejati137638@gmail.com

## ۱۰۱. دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام درباره ضرورت فرزندآوری

سمیرا قانعی بیدگلی<sup>۱</sup>

### چکیده

پیش از ظهور صنعت در زندگی انسان‌ها، کسی از خود نمی‌پرسید «چرا فرزند دار شوم؟» با ورود به دوره مدرن و آشنایی مردم با فرهنگ غربی، زمینه برای تغییر سبک زندگی خانواده‌ها فراهم شد به گونه‌ای که بسیاری از مظاهر زندگی غربی به زندگی مسلمانان راه یافته و در نتیجه، خانواده‌های امروزی را در فرزندآوری با تردید روبه رو کرد. تبیین دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در این باره، می‌تواند حائز اهمیت فراوان به دلیل شمرده شدن عاملی مهم در بیرون بردن جامعه از مشکلات فرارو به شمار بیاید.

مقاله پیش رو، با روش نقلی و گردآوری اطلاعات به شیوه کتابخانه‌ای به بررسی سخنان مقام معظم رهبری با موضوع فرزندآوری پرداخته است تا اهمیت و نیاز آن بیش از پیش برای ما تبیین گردد.

تحقیق حاضر، نشان از آن دارد که ایران به دوران «سالمندی عمومی» و «بحران پیری» نزدیک می‌شود، دورانی که بیشترین جمعیت کشور را سالمندان تشکیل خواهند داد و ایران بی بهره از نیروهای جوان برای امورات کشور خواهد بود، از آنجایی که امام خامنه‌ای علیه السلام به عنوان رهبر حکیم ما در تمام طول مدت مسئولیت خطیر خویش با هوشمندی تمام، کشور را از آسیب‌های جدی حفظ کرده و همواره بهترین راه را برای پیشرفت جامعه اسلامی به مردم معرفی کرده اند.

کلید واژگان: تحدید نسل - جمعیت - فرزندآوری - رهبرانقلاب - گام دوم انقلاب

## ۱۰۲. ملاک‌های صحیح ازدواج از نگاه آیات ۲۵ تا ۲۷ سوره قصص

نرگس امیری کلاریجانی<sup>۱</sup>

### چکیده

انتخاب و تشکیل خانواده در سبک زندگی اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، معیارهای خاص خودش را دارد که باید از کتاب وحی و سیره اهل بیت کمک گرفت. زن و مرد در بستر ازدواج می‌خواهند به اهدافی نظیر آرامش و بقاء نسل صالح و اکمال دین برسند. برای ازدواج صحیح، معیارهایی وجود دارد و از جمله منابعی که می‌تواند برای دست یابی به این معیارها راهنمای بشر باشد؛ آیات و داستان‌های قرآنی، به ویژه سنت پیامبران است.

قرآن کریم در سوره قصص آیات ۲۵ تا ۲۷ به ازدواج حضرت موسی علیه السلام اشاره دارد. با توجه به اهمیت مسئله ازدواج، افراد می‌توانند ملاک‌های درست ازدواج را از این گونه آیات به دست آورند تا با عمل به آن به اهداف ازدواج دست یابند تا شاهد کم شدن طلاق و طلاق عاطفی در جامعه اسلامی باشیم. این مقاله، ملاک‌های ازدواج صحیح که در آیات مورد نظر بیان شده است را به روش توصیفی، با مراجعه به کتب تفسیری بررسی کرده است.

نتایج این مقاله، نشان می‌دهد برای ازدواج مناسب، ملاک‌های درستی نظیر حیا و عفت و امانت و مهریه سبک و اعتماد متقابل و اهل کار بودن مرد را باید در نظر گرفت و هر کدام از این ملاک‌ها، نقش بسزایی را در موفقیت یک ازدواج دارند که نتیجه آن، زندگی همراه با آرامش و تکامل می‌شود.

**کلید واژگان:** ازدواج، امانت، حیا، عفت، ملاک، گام دوم انقلاب.

۱. طلبه پایه پنجم مدرسه فاطمه الزهرا علیها السلام قائمشهر tahmorsiii@gmail.com

## ۱۰۳. بررسی تاثیر نقش اجتماعی جوانان در عملیاتی نمودن راهبرد گام دوم انقلاب از دیدگاه مقام معظم رهبری

سمانه طهماسبی<sup>۱</sup>، رشید رکابیان<sup>۲</sup>، رضا طهماسبی<sup>۳</sup>

### چکیده

جوانان در هر جامعه‌ای، به دلیل برخورداری از استعداد های فراوان، می‌توانند نقش تعیین کننده‌ای در آن جامعه داشته باشند. آنان، می‌توانند به عنوان سرمایه بزرگ اجتماعی، موجبات رشد و پیشرفت را در عرصه‌های مختلف اجتماعی فراهم نمایند. جوانان به عنوان نیروی محرک و منبع انرژی مثبت نقش عمده و اساسی در تعیین جهت‌گیری‌ها و توسعه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه دارند و استفاده بهینه و کارآمد از این عناصر حیاتی، باعث پیشرفت و امیدواری به آینده می‌گردد.

در این مقاله، تلاش شده است تا تاثیر نقش اجتماعی جوانان در عملیاتی نمودن گام دوم انقلاب از دیدگاه مقام معظم رهبری به روش توصیفی و تحلیلی مورد بررسی قرار گیرد. طبق یافته‌های پژوهشی، فعالیت اجتماعی، جوانان را برای راه زندگی خود توانمند می‌سازد و در آنها، نسبت به دستاوردهای توسعه احساس مالکیت ایجاد خواهد نمود و ایجاد حس مشارکت در آنان تنها یک رهیافت برای رسیدن به توسعه پایدار نیست بلکه خود هدف توسعه پایدار است زیرا جوانان به دستاورد اجتماعی و توسعه‌ای که خود در آن مشارکت داشته‌اند، متعهد و پایبند خواهند بود.

**کلید واژگان:** جوانان، نقش اجتماعی، گام دوم انقلاب، مقام معظم رهبری

۱. دانشجوی دکتری علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبایی، samaneh.tahmasbi1368@gmail.com

۲. استادیار علوم سیاسی، دانشگاه آیت ا... العظمی بروجردی، ra.recabian@gmail.com

۳. دانش آموخته مهندسی شیمی عملیات پتروشیمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، rthmasby05@gmail.com

## ۱۰۴. کارکرد معنویت در عرصه اجتماع در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری

مهدیه السادات میرحسینی<sup>۱</sup>

چکیده

معنویت، ضرورت زندگی بشر است و انسان از آغاز تا انتهای زندگی اش به آن نیاز ذاتی دارد و بدون آن زندگی سراسر تشویش و اضطراب است. هدف از این تحقیق، تبیین معنویت در بیانیه گام دوم و کارکردهای آن در عرصه اجتماع است. روش این تحقیق، نقلی - وحیانی است و روش گردآوری اطلاعات بنیادی و کتابخانه‌ای، و روش پردازش اطلاعات توصیفی می‌باشد. یافته‌های تحقیق کنونی، منتج به این شد که دین اسلام، در تعالیم اجتماعی خود مردم را به معنویت و دینداری تشویق کرده است تا زندگی در صحنه اجتماع لذت بخش‌تر باشد و جامعه بدون معنویت، یک جامعه شکست خورده است و از امنیت و آرامش برخوردار نخواهد بود. پس با معنویت و تقوا است که زندگی سالم شکل می‌گیرد. کلید واژگان: اجتماع، انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم، رهبری، کارکرد، معنویت.



## ۱۰۵. شاخص‌های معنویت‌گرایی در قرآن با تکیه بر رهنمودهای آیت الله خامنه‌ای

مهدیه علوی فر<sup>۱</sup>

### چکیده

معنویت‌گرایی، تاریخی عمیق به درازای عمر بشر دارد. لکن هر زمان که بشر از تعالیم انبیاء فاصله گرفت و خود را دست‌آویز مکاتب اومانیسمی و پست‌مدرن و پسا‌مدرن کرد یا از اصل معنویت به دور ماند و یا به بیراهه کشانده شده. بدین جهت برای تمسک به معنویت اصیل و ناب اسلامی و قرار نگرفتن در نحله‌های عرفانی کاذب، بصیرت و شناختن معنویت حقیقی تنها عامل نجات است.

در این پژوهش به این سوال پاسخ داده می‌شود که شاخصه‌های معنویت در قرآن کریم با توجه به رهنمودهای رهبری چیست؟

با روش توصیفی و تحلیلی، پژوهش کنونی به این نکته مهم منتج شد که اولاً معنویت‌های مقدس خدا محورو بر مدار شریعت حرکت می‌کنند. و با یاد الله تمام جاذبه‌های کوچک را محو و اثرشان را خنثی می‌کند بدین ترتیب یاد خدا سلاحی برای رهایی از طواغیت استثمارگر و احیاء عدالت در سرتاسر عالم است. که با آن می‌توان معنویت حقیقی، را که نه با اصول بدیهی (عقلانی) متعارض است و نه با نتایج قطعی آن، برای پیش رفتن و رسیدن به آرمان‌ها گسترش داد. مخلص کلام اینکه سه عنصر شریعت‌گرایی، عقلانیت و عدالت در معنویت الهی چنان درهم آمیخته‌اند؛ که انفکاک یکی از آنها و انحراف از این منظومه ناب اسلامی، موجب انحراف از معنویت راستین الهی خواهد بود.

کلید واژگان: قرآن، معنویت، عدالت، عقلانیت، آیت الله خامنه‌ای

## ۱۰۶. پیامدهای اشرافیت و تجمل‌گرایی مسئولان با تأکید بر آیه ۱۶ سوره اسراء

اکرم سادات سیدی<sup>۱</sup>

### چکیده

در طول تاریخ اسلام، حکومت‌های قدرتمند و جوامع باشکوهی مثل آندلس، صفویه و... ناپود شده‌اند. طبق آیه ۱۶ سوره اسراء و شواهد تاریخی، یکی از عوامل اصلی انحطاط آن‌ها «تجمل‌گرایی» مسئولان بوده است. تجمل‌گرایی و اشرافیت اگر گریبان گیر سردمداران و مسئولان جامعه‌ای بشود، زمینه انحطاط آن را فراهم خواهد می‌آورد؛ به همین دلیل مقام معظم رهبری از تجمل‌گرایی و اشرافی‌گری به عنوان بلایی بزرگ یاد کرده و در بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی اسلامی را توصیه نموده‌اند. این پژوهش با روش نقلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای به توصیف و تحلیل پیامدهای تجمل‌گرایی مسئولان با تأکید بر آیه ۱۶ سوره اسراء می‌پردازد.

یافته‌های پژوهش، حاکی از آن است که تجمل‌گرایی و اشرافیت مسئولان موجب سرمستی و عدم احساس مسئولیت آنان نسبت به جامعه و دور شدنشان از مردم می‌گردد. همچنین، راه مصرف‌گرایی را در جامعه هموار می‌کند و انگیزه تولید را می‌گیرد و موجب وابستگی جامعه می‌شود و زمینه‌ساز فساد، ظلم و فراموش کردن خداوند عزوجل می‌گردد که هر یک از این عوامل، به تنهایی برای عقب‌افتادگی و سقوط یک جامعه به خصوص جامعه اسلامی کفایت می‌کند.

کلید واژگان: تجمل‌گرایی، اشرافی‌گری، انحطاط، سبک زندگی در گام دوم انقلاب.

۱. دانش پژوه سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی جامعه الزهراء akramsadat.seyedi@yahoo.com

## ۱۰۷. راه کارهای تحقق قناعت در جامعه

مریم شمشانی<sup>۱</sup>، سیده زهرا عطا حسینی<sup>۲</sup>

### چکیده

در فرهنگ اسلامی، ارزش و اعتبار انسان‌ها، از راه آراستگی آن‌ها به فضایل اخلاقی و صفات پسندیده انسانی مشخص می‌شود.

بدون تردید قناعت، یکی از فضایل ارزشمند اخلاقی در پایداری زندگی افراد محسوب می‌شود که مانعی محکم در برابر زیاده‌خواهی انسان و گرفتار شدن به رذیلت‌های اخلاقی می‌باشد.

هدف از تحقیق حاضر معرفی راه کارهای تحقق قناعت در جامعه است. از آنجایی که به فرموده رهبر انقلاب اسلامی، ما در زمینه فرهنگ، اخلاق عمومی و عدم رواج فضایل اخلاقی در جامعه مشکل داریم و باید روز به روز فضایل اخلاقی در بین ما رشد کند و این کار به تلاش نیاز دارد، به همین جهت برای نهادینه کردن این فرهنگ در جامعه باید برنامه‌ریزی شود؛ که این مسئله نیازمند بررسی و پژوهش می‌باشد.

نگارندگان، به کمک شیوه توصیفی تحلیلی به نتایج زیر دست یافته‌اند: راه کارهای تحقق قناعت در جامعه به دو گونه علمی، از جمله ایمان و اعتماد به فضل و کرم خدا، توجه به آثار قناعت در آیات و روایات، دوران‌دیشی و تفکر در علت جمع‌آوری مال و راه کارهای عملی مثل الگوپذیری از انبیا و اولیای خدا، میانه‌روی در امر معیشت و اقتصاد و پرهیز از حرص و طمع هستند.

**کلید واژگان:** قناعت، راه کارهای علمی، راه کارهای عملی، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. دانش‌آموخته سطح ۴ علوم و معارف قرآن جامعه الزهراء (ع)، عضو مرکز پژوهشی حوزه خواهران همدان  
shamkhani387@gmail.com

۲. طلبه سطح ۳ رشته تفسیر موسسه فدک همدان tahora677@gmail.com

## ۱۰۸. بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام و ارتباط آن با بیانیه گام دوم

حمیدرضا گل محمدی<sup>۱</sup>

چکیده

فضای مجازی، «فضایی تئوری و علمی است که ارتباطات کامپیوتری در آن رخ می‌دهد.» به فرموده رهبر انقلاب فضای مجازی میدان مبارزه بوده و هست و خواهد بود. همانطور که در دوران جنگ مسلحانه و به تعبیری "جنگ سخت" مردانی حضور یافتند که بیکار نبودند ولی بزرگترین کارشان، دفاع از اسلام و انقلاب شد..

متأسفانه، گسترش استفاده از فضای مجازی در تعاملات روزمره منجر به ایجاد تغییر در زندگی روزمره افراد به ویژه قشر جوان شده است که تحقیق و تحلیلی در این زمینه را می‌طلبد. مدل پژوهش توصیفی - تحلیلی است که با رویکرد اسنادی و رجوع به منابع مرتبط به دست آمده است.

مهم‌ترین دستاورد این مقاله، نشان دهنده نگرش مثبت مقام معظم رهبری نسبت به فضای مجازی، این طور استنباط می‌شود که تهدیدات فضای مجازی برای جامعه ما بیشتر از فرصت‌هایش می‌باشد. بنابراین، همان طور که افراد انقلابی به خصوص جوانان در فضای حقیقی مانند مسجد و بسیج خوب عمل می‌کنند باید در فضای مجازی هم اثرگذار باشند و این فضا را در اختیار دشمن قرار ندهند بلکه با تهدیدات مقابله کنند و از ظرفیت فضای مجازی برای تبیین گام دوم انقلاب استفاده کنند.

کلیدواژگان: فرصت‌ها، فضای مجازی، مقام معظم رهبری، گام دوم

۱. کارشناسی ارشد حقوق نفت و گاز دانشگاه علم و فرهنگ hamidreza8675@yahoo.com

## ۱۰۹. اعتماد به جوانان در گام دوم انقلاب از منظر مقام معظم رهبری

حمیدرضا گل محمدی<sup>۱</sup>

### چکیده

جوانان، بخش مهمی از افراد جامعه اند که نزد دوستان و دشمنان ملت جایگاه و اهمیتی ویژه دارند، زیرا این قشر، به ویژه متخصصان و شایستگان آنان، عامل تحولات بزرگ فرهنگی، سیاسی و اقتصادی یک کشورند. از همین رو دشمنان برای جلوگیری از پیشرفت ملت‌ها، ابتدا به سراغ جوانان آنان می‌روند تا با ایجاد سرگرمی‌های فریبنده، آنان را از رشد و تعالی و سلامت جسمی و روانی باز دارند و زمینه سلطه بر آنان را فراهم کنند.

در این راستا، تبیین و تحلیل نقش جوانان، حائز اهمیت است. مدل پژوهش توصیفی - تحلیلی است که با رویکرد اسنادی و رجوع به منابع مرتبط به دست آمده است.

مهم‌ترین دستاورد این مقاله، بدین شرح است که اعتماد به جوانان در سپردن مسئولیت‌ها، عصاره بیانیه گام دوم انقلاب است همان‌طور که مقام معظم رهبری به صراحت فرمودند انقلاب این امانت الهی باید به نسل‌های بعد تحویل داده شود پس چه خوب است به جوانان انقلابی اعتماد شود. ارتباط بین موضوع مقاله با بیانیه گام دوم در این است که مدیران و فعالان جوان در تمامی عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و نیز عرصه‌های دین و اخلاق باید شانه‌های خود را زیر بار مسئولیت ببرند و ایران را الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی بسازند زیرا که مقام معظم رهبری از جوانان انتظاراتی دارند.

**کلید واژگان:** اعتماد به جوانان، گام دوم انقلاب، مقام معظم رهبری، جوانان

## ۱۱۰. سیاست غرب در مقابله با سبک زندگی اسلامی و راهکارهای قرآنی مقابله با آن

فاطمه کیانی<sup>۱</sup>

چکیده

هر جامعه‌ای برای شکل‌گیری و رشد اجتماعی، نیازمند ارائه سبک زندگی ویژه‌ای است. در واقع سبک زندگی، هویت انسان‌ها را می‌سازد. خداوند متعال که خالق انسان‌ها است و بهتر از هر کس به نیازهای جوامع آگاه است، سبک زندگی اسلامی را که کامل‌ترین سبک زندگی و مایه سعادت بشر است، ارائه کرده است.

طبق بیانات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، متأسفانه غرب با نفوذ و اعمال سیاست‌های گوناگون درصدد مقابله با سبک زندگی اسلامی است تا از این طریق، جهان اسلام را تحت سلطه و نفوذ خود قرار دهد. تأکیدات و توجهات ویژه قرآن و روایات، نسبت به حفظ سبک زندگی اسلامی، ضرورت شناخت اقدامات غرب و ارائه راه‌کار برای مقابله با آنها را دوچندان می‌نماید.

نوشته پیش رو، در صدد است با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع تفسیری، سیاسی و اجتماعی به بررسی سیاست غرب در مقابله با سبک زندگی اسلامی و راهکارهای قرآنی مقابله با آن پردازد.

از رهگذر آنچه بیان شد، به دست آمد که جهان غرب هیچ‌گاه دست از تلاش برای زیر سلطه قراردادن مسلمانان بر نخواهد داشت و از تمام توان خود با استفاده از شیوه‌های مختلف جنگ رسانه‌ای، اسلام‌هراسی و... بهره خواهد برد. غرب با استفاده از ایجاد ترس و نگرانی نسبت به اسلام و مسلمین، تلاش می‌کند تا گرایش نسبت به اسلام را کم‌رنگ کند. **کلید واژگان:** سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی غربی، اسلام‌هراسی، جنگ رسانه‌ای، بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. دانش آموخته عمومی گرایش تفسیر جامعه الزهراء (ع) alialishamsss@gmail.com

## ۱۱۱. دلایل و راهکارهای تحقق فرهنگ قناعت در جامعه اسلامی

فاطمه غلامی<sup>۱</sup>، شیما بختیاری جوزانی<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از آموزه‌های اخلاقی مهم در اسلام، قناعت است. قناعت، تضمین کننده آرامش و سازگاری در زندگی اجتماعی است حتی طبق آیات و روایات، می‌تواند موجب آرامش و رفاه نسبی در مجموعه خانواده شود. همچنین، یکی از مهم ترین دلایل پیشرفت و برخورداری از اقتصادی مستقل و پویا جوامع را می‌توان، مرهون تحقق فرهنگ قناعت در زندگی افراد تشکیل دهنده آن دانست.

تبیین مهمترین دلایل زمینه ساز فرهنگ قناعت در جامعه و در نهایت، بیان راهکارهای مورد نیاز برای فرهنگ سازی قناعت در اجتماع حائز اهمیت فراوان است. این پژوهش، با استفاده از روش نقلی - وحيانی، به توصیف و بسط اطلاعاتی که به صورت کتابخانه‌ای جمع آوری شده است.

تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش، واضح می‌نماید که با آگاهی از دلایل و راهکارها، می‌توان به اصلاح فرهنگ جامعه از آفاتی چون تجمل گرایی و اسراف، و گرایش آن به سوی اقتصاد مقاومتی، بر طبق بیانیه گام دوم با ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی پرداخت. همانطور که برای ترویج قناعت در سطوح اجتماعی، فرهنگ سازی در این زمینه بهترین راه است.

کلید واژگان: قناعت، جامعه اسلامی، بیانیه گام دوم، فرهنگ

۱. طلبه سطح ۳ رشته تفسیر قرآن و دانشجوی کارشناسی ارشد رشته فلسفه و کلام  
z.golami135@gmail.com

۲. طلبه سطح دو حوزه علمیه و کارشناسی مهندسی فضای سبز از دانشگاه ملایر / حوزه علمیه خواهران

حضرت زینب علیها السلام: shima69/bakhtiary@gmail.com

## ۱۱۲. تاثیر زمان انعقاد نطفه بر سلامت جنین

اشرف پهلوانی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، خدیجه حسین زاده باردئی<sup>۲</sup>

### چکیده

رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، نیروهای جوان، مؤمن و کارآمد را یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های کشور برای ایجاد تمدن نوین اسلامی و مبارزه با تمدن غربی معرفی کرده‌اند. پژوهش حاضر، به بررسی تطبیقی نقش زمان انعقاد نطفه بر سلامت فرزند، به عنوان یکی از عوامل مؤثر بر سلامت نیروهای مستعد و کارآمد برای تحقق اهداف انقلاب پرداخته است. با مطالعه توصیفی تحلیلی و بررسی منابع علوم اسلامی و پزشکی و اشتراکات و افتراقات این علوم، به این نتیجه رسیده است که قرآن و روایات، انعقاد نطفه در زمان‌های خاص، مثل زمان حیض و قمردر عقرب را مورد نهی قرار داده و آثار زیانباری برای سلامت جسمی کودک مطرح کرده‌اند که در تحقیقات پزشکی نیز، عواقب احتمالی این موارد ثابت شده است. هم‌چنین، در تفاسیر و روایات، احتمال تأثیر زمان انعقاد نطفه بر سلامت روحی و عاطفی کودک نیز مطرح شده که اثبات علمی آن، تحقیقات گسترده آینده نگر را می‌طلبد. **کلید واژگان:** زمان انعقاد نطفه، سلامت فرزند، فرزند سالم، زمان آمیزش، سقط جنین.

۱. طلبه سطح ۳ تفسیر و علوم قرآنی جامعه الزهراء علیها السلام ashrafpahlevani@gmail.com

۲. پژوهشگر رشته تفسیر و علوم قرآنی پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء علیها السلام و مدرس مجتمع عالی

بنت الهدی: hosinzadeh110@gmail.com



## ۱۱۳. نقش خانواده در تربیت نسل مؤمن و انقلابی

فاطمه غلامی<sup>۱</sup>، فاطمه صفری<sup>۲</sup>

### چکیده

خانواده مهم ترین نقش را در زمینه سازی رشد و تکامل فرزندان بر عهده دارد. دین مقدس اسلام، پیرامون نقش خانواده در زمینه تربیت فرزند، نگاهی ویژه دارد و در این مورد، راهکارها و دستورالعمل های مفیدی را برای تربیت نسلی متدین و متعهد ارائه می دهد.

توجه به اهمیت موضوع خانواده در تربیت فرزند، موجب شد که پژوهش حاضر به بررسی موضوع نقش خانواده در تربیت نسلی مؤمن و انقلابی، به روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از شیوه کتابخانه ای پردازد. تربیت دینی و انقلابی، یکی از مهمترین مسائل جامعه مسلمین است که در سخنان رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب نیز، اشاره و تأکید شده است.

یافته های پژوهش حاضر، نشان داد که در نگاه اسلام و در بیانات مقام معظم رهبری در گام دوم انقلاب، سلامت جامعه و بوجود آمدن محیطی سالم، منوط به وجود خانواده های دینی و انقلابی و کارکرد مناسب آنها در همه ابعاد و تربیت شایسته نسل مؤمن و انقلابی است تا منافع و آینده نسل های بعد را در پرتو ارزش های اخلاقی و اسلامی تأمین کنند و در نهایت با توجه توجه به آرمان های انقلاب زمینه ساز ایجاد تمدن نوین اسلامی باشد

**کلید واژگان:** خانواده، تربیت، آموزه های دینی، انقلاب، بیانیه گام دوم

۱. کارشناسی ارشد رشته تفسیر و علوم قرآن و کارشناسی ارشد رشته فلسفه z.gholami135@gmail.com

۲. طلبه سطح ۲ حوزه علمیه حضرت زینب (ع) شهرستان ملایر fatemesafary2020@gmail.com

## ۱۱۴. معیارهای رشد معنوی در جامعه اسلامی

علیرضا استادی مقدم<sup>۱</sup>

## چکیده

یکی از مهم ترین خلأهای موجود در نظام سازی دینی و تحقق تمدن اسلامی، فقدان الگوهای روشن از چگونگی تحقق آن است. هرچند در اصل وجود نظامات اسلامی مانند نظام اقتصادی اسلام، نظام اجتماعی و تربیتی اسلامی و غیره و همچنین در سعه و ضیق آن، بین اندیشمندان اسلامی اختلاف نظر وجود دارد اما حتی آن دسته که معتقدند این الگو برای تمدن سازی اسلامی از منابع دینی قابل استنباط است، آثار جریان ساز و مدونی در این حوزه ارائه نکرده اند!

در این میان، توجه به معییرهای رشد معنوی برای تمدن سازی نوین اسلام ضرورت پیدا می کند. این نوشتار، با روش توصیفی و تحلیلی، عهده دار تبیین معییرهای فوق است. پژوهش کنونی در این نگاشته، منتج به این است که معیارها و موازین فوق را می توان از دل آیات قرآن استخراج نمود و با لحاظ آنها، تمدن نوین اسلامی را پدید آورد هر چند در گوشه و کنار حوزه های علمیه، اساتید و مراکز علمی - پژوهشی در سالهای اخیر آغازگر «فقه تمدن» بوده اند و در عرصه های جدیدی از جمله فقه تربیت و نظام اقتصادی اسلام ورود کرده اند اما راه بسیاری تا روشن شدن زوایای مختلف الگوی جامع تمدن اسلامی باقی مانده است.

**کلید واژگان:** رشد، رشد معنوی، تمدن، تمدن نوین اسلامی، جامعه

۱. کارشناسی فقه و اصول و طلبه سطح چهار حوزه علمیه قم. Alireza.ostadi@chmail.ir

---

## ۱۱۵. بررسی علل معنویت‌گریزی در نسل جوان و بیان راهکارهایی برای حضور آنان در عرصه معنویت از نگاه قرآن و روایات

---

فرشته سعیدی صبورا<sup>۱</sup>، علیرضا سعیدی صبورا<sup>۲</sup>

### چکیده

از آنجایی که جوانان سرمایه‌های عظیم یک جامعه‌اند، حضور آنان در عرصه معنویت امر بسیار مهمی است و باتوجه به این که در قرآن راهکارهایی برای این حضور بیان شده است، هدف پژوهش حاضر پرداختن به این مساله و ایجاد معرفت بیشتر نسبت به دوران جوانی و تاثیرات عمیق معنویت در مراحل مختلف زندگی فردی، اجتماعی و روانی جوان می‌باشد.

در این پژوهش با استناد به قرآن، چپستی، مبانی، منزلت معنویت و راهکارهای مربوطه با روش توصیفی و کتابخانه‌ای بررسی شده است.

شرایط حاکم بر این دوران هم اهمیت موضوع را دوچندان میکنند چراکه تهاجم‌های فرهنگی به کمک ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، یک تهدید بزرگ برای جوامع اسلامی و به خصوص برای جوانان عزیز است.

حاصل سخن در این پژوهش، این است که مقوله معنویت، هم چنانکه مقام معظم رهبری بدان اشاره نموده‌اند، گم‌شده قرن حاضر است که تاثیر زیادی در پویایی و پیشرفت جامعه دارد. قرآن کریم، راهکارهای رسیدن به حیات طیبه را که در آیه ۹۷ سوره مبارکه نحل مورد اشاره قرار گرفته است را بیان فرموده و برای آن اهمیت ویژه‌ای قائل شده است.

**کلید واژگان:** معنویت، اثرات معنویت، بیانیه گام دوم، حیات طیبه

---

۱. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث saidy251200@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث alireza73800@gmail.com

## ۱۱۶. بررسی تطبیقی مدیریت پسماندها در سبک زندگی اسلامی مورد نظر مقام معظم رهبری با مفاهیم قرآنی و روایی

فاطمه کیانی<sup>۱</sup>، علی سلحشور<sup>۲</sup>

چکیده

سبک زندگی ایرانی اسلامی که از محورهای بنیادین در میان هفت محور تصریح شده در بیانیه گام دوم انقلاب است، از شاخص‌های مهم ایجاد تمدن بزرگ اسلامی به حساب آمده و در سخنان رهبرانقلاب مورد تاکید واقع شده است. از محورهای تحول در سبک زندگی، رویکرد مدیریتی اسلام به مقوله پسماندها با توجه به نقش آن در سلامت، اقتصاد و حفظ محیط زیست بشر است.

مساله اصلی پژوهش حاضر، چیستی رویکرد قرآن و معصومین علیهم‌السلام در موضوع مدیریت پسماندها و واکاوی توصیه‌های مقام معظم رهبری و چگونگی نگرش بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بدان است.

این پژوهش، با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی به بررسی مبانی قرآنی و روایی مساله مدیریت پسماندها و تطبیق تاکیدات مقام معظم رهبری با این مبانی پرداخته است.

نتایج بررسی، نشان می‌دهد در سبک زندگی اسلامی، مدیریت پسماندها مبتنی بر اصلاح الگوی مصرف به صورت ارزشگذاری و حفظ نعمت‌های الهی و نیز کاهش حجم پسماند و تقویت فرهنگ بازیافت است و توصیه‌های مقام معظم رهبری با این مفاهیم همسو و منطبق است.

کلید واژگان: قرآن، بیانیه گام دوم انقلاب، سبک زندگی، مدیریت پسماند، فرهنگ

بازیافت

۱. استادیار دانشگاه کردستان exact\_20@yahoo.com

۲. استادیار دانشگاه کردستان a.salahshoor@uok.ac.ir

## ۱۱۷. نقش فقر زدایی بر معنویت و اخلاق با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب»

ریحانه حسنی<sup>۱</sup>، سیده فاطمه طاهری<sup>۲</sup>

### چکیده

مقوله فقر، نقش تأثیرگذاری بر فضائل معنوی، اخلاق و سرنوشت آدمی در دنیا و آخرت دارد. فرهنگ قرآنی - روایی و اندیشه مقام معظم رهبری، تأکید و توصیه‌های مهمی در این مقوله دارند. یکی از سرفصل‌های مهم «بیانیه گام دوم انقلاب»، «اخلاق و معنویت» می‌باشد. روش در این پژوهش، روش نقلی، وحیانی و گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و شیوه پردازش نیز توصیفی و تحلیلی است.

نقش فقر زدایی اجتماعی در معنویت و اخلاق، نقش فقر زدایی فردی در معنویت و اخلاق، نقش فقر زدایی خانوادگی در معنویت و اخلاق سه بخش این مقاله می‌باشند. طبق نگاه رهبری و بیانیه گام دوم یافته‌های تحقیق عبارت‌اند از: عدالت و مبارزه با فساد، پرداخت قرض الحسنه، انفاق و یاری رساندن به فقیران و محرومان جامعه در حوزه اجتماعی؛ کار و تلاش، بی‌تدبیری در اداره زندگی، حرص و زیاده خواهی، اسراف و تبذیر در حوزه فردی؛ مدیریت صله رحم، وضعیت معیشتی خانواده در حوزه خانواده؛ در کاهش یا افزایش معنویت و اخلاق نقش دارند.

کلید واژگان: رهبر، بیانیه گام دوم، نقش فقر زدایی، معنویت و اخلاق.

۱. طلبه سطح دو؛ مدرسه علمیه معصومیه خرم آباد. Mhdymhmdyzadh394@gmail.com

۲. طلبه سطح سه، دانشجو کارشناسی ارشد. S.f.taheri1366@gmail.com

## ۱۱۸. وظایف حکومت در برابر اخلاق و معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب

شادی حسونند<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷، چهلمین سالگرد پیروزی خود را پشت سر گذاشت. در چنین نقطه عطفی، رهبر حکیم انقلاب با صدور بیانیه گام دوم، چشم‌انداز آینده انقلاب را تبیین فرمودند. از بارزترین محورهای بیانیه، اخلاق و معنویت می‌باشد.

ایشان، اخلاق و معنویت را نیاز اساسی پیشرفت و تعالی جامعه بر شمرده‌اند. تحقق اخلاق و معنویت در جامعه، تنها وظیفه مردم نیست، بلکه وظیفه‌ای اصلی برای حکومت‌هاست. در واقع مردم بدون کمک حکومت نمی‌توانند به اخلاق و معنویت دست پیدا کنند. روش تحقیق این مقاله توصیفی، تحلیلی است.

با توجه به تاکید رهبری به اخلاق و معنویت و وظیفه خطیر حکومت در این امر، این پژوهش به این نتیجه رسید که همراهی حکومتها، برای جهاد و تلاش مردم ضروری است. از سوی دیگر، داشتن منش و رفتار اخلاقی و معنوی حکومتها، در کنار فراهم کردن زمینه رواج اخلاق و معنویت در جامعه و یاری نهادهای اجتماعی برای رواج اخلاق و معنویت به همراه ستیز معقولانه با کانون‌های ضد معنویت و اخلاق، از نیازهای اساسی به شمار می‌آید.

کلید واژگان: حکومت، وظایف، اخلاق، معنویت، بیانیه گام دوم، انقلاب.

۱. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه معصومیه، خرم‌آباد، shadi.hvand72@gmail.com

## ۱۱۹. تأثیر چهل سالگی در رشد معنوی با تأکید بر آیه ۱۵ سوره احقاف

(با رویکرد گام دوم انقلاب)

ریحانه سادات سید مهدی<sup>۱</sup>

### چکیده

همه موجودات زنده در طول حیات خود، فرآیند رشد را طی می‌کنند. انسان هم به عنوان جزئی از مخلوقات خداوند، از بدو تولد رشد خود را آغاز می‌کند. رشد او علاوه بر جسمانی، روحانی و عقلانی هم می‌باشد. از آنجایی که دو بعد جسمانی و روحانی وجودی انسان با هم عجین هستند، در دل‌های بیدار با گذر عمر، رشد معنوی نیز حاصل می‌شود. در بیانیه گام دوم انقلاب که در چهل سالگی پیروزی انقلاب صادر شد، به معنویت اهمیت بسزایی دادند. این مقاله، با هدف بررسی موضوع تأثیر چهل سالگی در رشد معنوی با تأکید بر آیه ۱۵ سوره احقاف، در پاره‌ای از قسمت‌ها علاوه بر توصیف به تحلیل نیز پرداخته و با روش کتابخانه‌ای نگارش شده است.

در این نگارش بعد از مفهوم شناسی واژه‌های رشد و بلوغ و چهل سالگی و ارتباط آنها با یکدیگر، به تأثیر سه واژه عقل و علم و حکمت فرد چهل ساله در رشد معنوی پرداخته شده است. انسان چهل ساله‌ای که به انتهای رشد و بلوغ عقلی رسیده، اگر در راه سعادت قدم بردارد، دو عطیه الهی حکمت و علم را دارا می‌شود که در نهایت او را به قرب الهی می‌رساند.

**کلید واژگان:** آیه ۱۵ سوره احقاف، بلوغ، بیانیه گام دوم، عقل، چهل سالگی، رشد

معنوی.

۱. سطح دو، مدرسه علمیه حضرت زینب کبری (ع.ا.س)، rseyed787@gmail.com

## ۱۲۰. باورهای زیربنایی ازدواج در سبک زندگی اسلامی

زهرا نیک زاد<sup>۱</sup>

### چکیده

خانواده، در انتقال و پاسداری از باورها و ارزشهای دینی و فرهنگی جامعه، اساسی ترین نقش را برعهده دارد؛ اما متأسفانه این نهاد ارزشمند در دهه‌های اخیر، شاهد بحران‌های جدی بوده است به طوری که در غرب تمام شئون خانواده دچار آسیب زیادی شده است، با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب که در آن به تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران و زیان‌های بی‌جبران آن به ملت اسلامی پرداخته است. روش انجام پژوهش، توصیفی و در مواردی تحلیلی بوده است.

به منظور گردآوری داده‌های لازم جهت دست‌یابی به هدف پژوهش، علاوه بر آیات قرآن و منابع تفسیری، منابع و متون روایی موجود و مرتبط با موضوع گردآوری و مورد بررسی قرار گرفت. از جمله باور به آفرینش زن و مرد از یک حقیقت، همتایی زن و مرد در انسانیت، زوجیت و آفرینش متفاوت ایشان، تفاوت‌های تکوینی و تشریحی آن دو، متفاوت بودن راه‌های کمال زن و مرد، گرایش و کشش فطری میان آنها اشاره شد. نتیجه این شد که باورها و اصول اعتقادی ازدواج به عنوان شالوده و اساس تشکیل خانواده در لایه‌های زیرین شناخت قرار داشته و در چگونگی شکل‌گیری سبک زندگی خانواده قرآنی و نیز رشد، تعالی و کمال اعضای آن و در نهایت، قرب به خداوند تاثیر انکار ناپذیری دارند.

**کلیدواژگان:** سبک زندگی اسلامی، باور، ازدواج، خانواده، زن و مرد.

۱. دانشجوی دکتری مدرسی معارف اسلامی گرایش قرآن و متون اسلامی، دانشگاه علوم قرآن و حدیث.



---

## ۱۲۱. الگوگیری از شخصیت حضرت زینب علیها السلام در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی بر اساس قرآن و حدیث

---

سیمین محمد صالح<sup>۱</sup>

### چکیده

مهم‌ترین رسالت جامعه اسلامی، شناسایی الگوهای دینی و بزرگ برای سعادت بشریت است. شخصیت بزرگ حضرت زینب علیها السلام و نقش ایشان در واقعه کربلا، به عنوان الگو و سرمشق نیز برای پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی حیاتی و بسیار اثر بخش خواهد بود. در این نوشتار تلاش شده به روش توصیفی و تحلیلی و با مبنا قرار دادن رفتار این بانوی بزرگوار، بهترین شاخصه‌های شخصیتی ایشان جهت رسیدن به تمدن نوین اسلامی بیان شود.

بر اساس یافته‌های پژوهش، اوصاف حضرت زینب از جمله: صبر و توکل خود در همه سختی‌ها و رنج‌های کوفه، کربلا، شام و نیز اطاعت و ولایت‌پذیری از امام زمان خویش، حضور در جبهه‌های نبرد و عرصه‌های فرهنگی همراه با عفت و رعایت موازین اسلامی و عزتی مجاهدانه، داشتن روحیه ظلم ستیزی و ایثارگری همراه با بصیرت و برخورد مناسب از روی خرد با سران کفر، برای جلوگیری از انحراف و بی‌ارزش جلوه دادن قیام امام حسین علیه السلام و تلاش برای تداوم مکتب عاشورا. الگوگیری از اینها، چراغ راهی برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی مورد تأکید مقام معظم رهبری (مدظله) در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی خواهد بود.

**کلید واژگان:** حضرت زینب علیها السلام، الگوگیری، تمدن نوین اسلامی، قرآن، حدیث

## ۱۲۲. عوامل رشد معنوی انسان در سوره کهف با تاکید بر بیانات مقام معظم رهبری

فرزانه فرشیم<sup>۱</sup>، خدیجه حسین زاده باردئی<sup>۲</sup>، مریم السادات موسوی<sup>۳</sup>

### چکیده

یکی از توصیه‌های مقام معظم رهبری در راستای ایجاد تمدن نوین اسلامی، توجه به رشد معنویت و اخلاق در جامعه اسلامی است. رشد معنوی، یکی از ابعاد رشد در ابعاد متفاوت در جامعه اسلامی است. خداوند متعال در سوره کهف، به دلیل تبیین رشد معنوی اصحاب کهف به عوامل مختلف این رشد در انسان اشاره کرده است.

به دلیل دستیابی به این مهم، پژوهش حاضر قصد دارد با روش عقلی و نقلی و با ابزار کتابخانه‌ای با پردازش اطلاعات به صورت توصیفی - تحلیلی به تبیین عوامل رشد معنوی انسان در این سوره بپردازد.

یافته‌های تحقیق، حاکی از آن است که عوامل رشد معنوی در سوره کهف در دو بُعد بینشی و رفتاری قابل تقسیم‌بندی است. خداشناسی، علم و آگاهی، دوری از جهل و غفلت از جمله عوامل بینشی و صبر شکیبایی، تواضع و خدمتگزاری، ولایت‌پذیری، جوانمردی، قدردانی، دوری از کبر و غرور، دوری از حب دنیا از جمله عوامل رفتاری رشد معنوی در این سوره است که در راستای ترسیم دیدگاه مقام معظم رهبری به عنوان اندیشمند دینی در بیانیه گام دوم مطرح شده است.

**کلید واژگان:** رشد معنوی، بیانیه گام دوم انقلاب، عوامل بینشی، عوامل رفتاری، سوره کهف.

۱. کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث yaffatemehzahra@gmail.com.

۲. دانش پژوه سطح چهار تفسیر تطبیقی، پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء و مدرس

مؤسسه آموزشی بنت الهدی hosinzadeh110@gmail.com.

۳. مدرس و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات اسلامی جامعه الزهراء و مدرس مؤسسه آموزشی بنت الهدی

m.mousavi5888@yahoo.com.

## ۱۲۳. موانع و آسیب‌های سبک زندگی اسلامی

کلثوم انوری<sup>۱</sup>

چکیده

سبک زندگی اسلامی و موانع آن، از جمله بحث‌هایی است که گهگاهی به آن پرداخته شده است. در این مقاله، سعی شده آسیب‌های وارد بر زندگی اسلامی با توجه به مسایل و آموزه‌های اسلامی شناسایی و به تبیین مطالبی که در منابع مختلف اعم از قرآن و روایات ناکیدات فراوان شده پرداخته شود.

ما، شاهدیم که زندگی اسلامی در برهه‌ای از زمان درخشیده و گاهی نیز فرهنگ غربی باعث شده لطمات جبران ناپذیری وارد شود. چنانکه شاهدیم در اوایل انقلاب اسلامی مردم به ساده زیستی و زندگی اسلامی بیش از پیش تمایل داشتند. با مرور زمان، این موضوع کم رنگتر شد، که لازم است بیشتر به تحقیق و روشهای پدافند غیرعامل نرم افزاری و آموزش‌های بنیادین توجه ویژه شود.

با روش توصیفی و تحلیلی به همراه شیوه درون متنی، به این نتیجه رسیدیم که هر چقدر پایه‌های زندگی اسلامی، همانند ساده زیستی و فضائل اخلاقی دیگر در حیات مردم، محکمتر و قوی تر بوده باشد هیچ فرهنگی، قدرت نفوذ در آن را نخواهد داشت.

کلید واژگان: سبک، گام دوم انقلاب،، زندگی اسلامی، آسیب‌ها و موانع

## ۱۲۴. نقش جوانان در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

فریبا ملائی<sup>۱</sup>

چکیده

رسیدن به توسعه و پیشرفت در تمامی حوزه‌های علمی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، به سرمایه بزرگ و مهمی نیاز دارد که با توجه به جمعیت جوان کشور، این شرط را واجد است. بنا به گفته مقام معظم رهبری که «اینک وارد دوّمین مرحله خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است.» نقش جوانان این مرز و بوم در پیشرفت کشور و تبدیل آن به کشوری قدرتمند و توسعه‌یافته بیش از پیش روشن می‌شود.

این پژوهش، به دنبال تحقیق از نقش جوانان در ایجاد تمدن نوین اسلامی است. با روش توصیفی و تحلیلی به شیوه کتابخانه‌ای، معلوم گردید که تحقق آن، بدون ایمان الهی و تکیه بر دارایی‌های بالقوه جوانان، ممکن نیست. هدف دشمن، جوان مؤمن ایرانی است که او را بی‌روح، کوتاه‌بین، غرب‌نگر، و بی‌تفاوت به حقیقت خویش بار آورد که تا به امروز به فضل الهی نتوانسته است گزندى رسانده، مغلوب سازد. جوانان نیز در مقابل وظیفه دارند باوحدت، بصیرت، پشتکار، تلاش مضاعف و سخت‌کوشی آگاهانه علی‌رغم موانع و مشکلات موجود به وظایف خود در جهت اعتلا، پیشرفت و توسعه کشور گام‌های اساسی و اثرگذار بردارند.

کلید واژگان: مقام معظم رهبری، اسلام، بیانیه گام دوم انقلاب، جوانان، سرمایه‌گذاری،

عزم.

۱. طلبه سطره ۳ - رشته کلام اسلامی، حوزه علمیه نورالزهراء علیها السلام زنجان [l.mollaei1912@gmail.com](mailto:l.mollaei1912@gmail.com)

---

## ۱۲۵. مستندات قرآنی - روایی بایسته‌های اخلاقی خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب

---

معصومه فرجی<sup>۱</sup>

چکیده

از آنجاکه برای تحقق تمدن نوین اسلامی، نقش خانواده برای رسیدن به مرزهای مطمئن ظهور بسیار پررنگ است. به همین خاطر، توجه ویژه به حوزه خانواده به عنوان یکی از ارکان زمینه ساز و پایه در بستر سازی آن بسیار حائز اهمیت است.

مقاله حاضر، با رویکرد توصیفی به بررسی بایسته‌های اخلاقی خانواده در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته و این موارد را با کمک آیات و روایات مستند سازی کرده و به مسئله اهمیت و جایگاه اخلاق در بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته و سپس به بایسته‌های اخلاق فردی و اجتماعی اشاره می‌کند.

پژوهش کنونی، به این نکته منتج شد که زمانی نقش کلیدی خانواده و ربط آن به این بیانیه را حقیقتاً درک خواهیم کرد که دو نکته اساسی را مد نظر داشته باشیم: اول اینکه مخاطب اصلی این بیانیه جوانان هستند که باید با اخلاق در جهت محقق شدن این تمدن بزرگ با روحیه انقلابی و عمل جهادی حرکت کنند و این خانواده‌ها هستند که می‌توانند این روحیه را در جوانان ایجاد کنند و دوم اینکه چون از جهت تربیتی اولین محیطی که نقش سازندگی بر انسان دارد خانواده است با ایجاد بایسته‌های اخلاقی آرمان بزرگ انقلاب یعنی ظهور تحقق می‌یابد.

کلید واژگان: بایسته‌های اخلاقی، خانواده، بیانیه گام دوم انقلاب

## ۱۲۶. راهکارهای افزایش نشاط و معنویت در جامعه با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

فرزانه دهمرده<sup>۱</sup>

چکیده

نشاط در طول تاریخ، نقش اساسی در زندگی انسان ایفاء کرده است، انسان‌ها، تلاش می‌کنند که زندگی خویش را همراه با امیدواری و توأم با نشاط طی کرده و خود را در مسیری قرار دهند که نفع اساسی از زندگی خود و بودن در این جهان ببرند. دوران جوانی با ویژگی‌های منحصر به فرد خود، زمانی سودمند و رضایت بخش است که همراه با شادی و نشاط در مسیر الهی، برای پیشرفت گام بردارد.

هدف از این تحقیق، آگاهی و شناخت و ایجاد نشاط در میان قشرهای گوناگون و کمک کردن به جامعه در جهت نهادینه سازی نشاط و معنویت است، روش پژوهش در این مقاله، توصیفی تحلیل است و جمع‌آوری مطالب به صورت کتابخانه‌ای بوده است. بنابراین، برای ارتقاء نشاط در جامعه باید فضای امید وار کننده‌ای در جامعه وجود داشته باشد، تقویت معنویت و داشتن اعتقادات معنوی با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب در افزایش نشاط و معنویت در جامعه نقش فوق العاده‌ای دارد، زیرا نشاط و معنویت، دو عامل اثرگذار در پویایی و بالندگی جامعه محسوب می‌شود، پس برای ایجاد نشاط در جامعه، لازم است که افراد با نشاطی داشته باشیم.

کلید واژگان: نشاط، شادی، جامعه، اسلام، معنویت، انقلاب.

۱. طلبه سطح ۲، حوزه علمیه زینبیه علیها السلام شهرستان زهک. Dahmardeh1996@gmail.com

## ۱۲۷. نقش جوانان در تحقق بیانیه گام دوم

فریبا ملائی<sup>۱</sup>

### چکیده

رسیدن به توسعه و پیشرفت در تمامی حوزه‌های علمی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، به سرمایه بزرگ و مهمی نیاز دارد که با توجه به جمعیت جوان کشور، این شرط را واجد است. و بنا به گفته مقام معظم رهبری، نقش جوانان این مرز و بوم در پیشرفت کشور و تبدیل آن به کشوری قدرتمند و توسعه یافته بیش از پیش روشن می‌شود. تحلیل نقش جوانانف از اهداف این نوشتار به شمار می‌آید.

تحقیق با روش توصیفی و تحلیلی، منتج به این گردید که جوانان نیز، در مقابل هجمه‌های دشمنان انقلاب، وظیفه دارند با وحدت، بصیرت، پشتکار، تلاش مضاعف و سخت‌کوشی آگاهانه علی‌رغم موانع و مشکلات موجود به وظایف خود در جهت اعتلا، پیشرفت و توسعه کشور گام‌های اساسی و اثرگذار بردارند. بیانیه گام دوم انقلاب از سوی مقام معظم رهبری، توجهی است عمیق به جوانان و در صِغَرِ حجم آن، کتابی است بزرگ برای راهنمایی و تحقق آرمان‌های انقلابی، که در این مقاله در هفت بند به صورت کتابخانه‌ای - توصیفی به تبیین آن پرداخته‌ایم.

کلید واژگان: مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم انقلاب، جوانان، سرمایه گذاری، عزم، بصیرت.

۱. طلبه سطره ۳ - رشته کلام اسلامی، حوزه علمیه نورالزهراء علیها السلام زنجان. L.mollaei1912@gmail.com

## ۱۲۸. وظایف جوانان در تحقق بیانیه گام دوم و توسعه انقلاب اسلامی

حمیدرضا گل محمدی<sup>۱</sup>

### چکیده

بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، همواره به جوانان و نیروی جوانی توجه و نظر خاصی داشتند و نیاز کشور به جوانان را، نیازی همیشگی دانسته و به یاری جوانان برای اصلاح کشور امیدوار بودند. بعد از ایشان، بیانات مقام معظم رهبری، نشان از اهمیت نیروی انسانی به ویژه نسل جوان، برای حراست از انقلاب و پیشبرد اهدافش است. متأسفانه طبق نتایج، کشور ما در مراحل آغازین ورود به میانسالی جمعیت است. اهمیت این تحقیق، به دلیل نقش جوانان در پیشرفت روز افزون ایران اسلامی و در نهایت اجرای بیانیه گام دوم مشهود است. مدل پژوهش توصیفی - تحلیلی است که با رویکرد اسنادی و رجوع به منابع مرتبط به دست آمده است.

با توجه به یافته‌های تحقیق این نتایج به دست آمد که دیدگاه مقام معظم رهبری، نسبت به جوانان مثبت است. ضمن این که جوانان نسل امروز، وظیفه برداشتن گام بزرگ دوم انقلاب را دارند و محصول تلاش چهل ساله نسل گذشته را باید گسترش دهند. کلید واژگان: وظایف جوانان، انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام، بیانیه گام دوم

۱. کارشناسی ارشد حقوق نفت و گاز دانشگاه علم و فرهنگ email: hamidreza8675@yahoo.com



## ۱۲۹. عوامل آرامش خانواده در سبک زندگی حضرت زهرا علیها السلام با تاکید بر بیانیه گام دوم

الهام قاسمی پوری<sup>۱</sup>

چکیده

مقوله آرامش، از مؤلفه های مهم سبک زندگی اسلامی به شمار می آید. دین اسلام، زندگی توأم با دغدغه را ناپسند می شمارد. فقدان آرامش در خانواده، ناسازگاری هایی را به دنبال خواهد داشت. برای قرارگرفتن زندگی در مسیر آرامش، داشتن الگو ضروری است و بهترین الگو زندگانی حضرات معصومین علیهم السلام به ویژه حضرت زهرا علیها السلام است، زیرا برای برداشتن گامهای استوار در آینده باید گذشته را درست شناخت و از تجربه ها درس گرفت.

این مقاله عوامل آرامش خانواده را در زندگی حضرت زهرا علیها السلام با تاکید بر بیانیه گام دوم را با شیوه کتابخانه ای و روش توصیفی - تحلیلی بررسی کرده است تا با ترویج عوامل موثر در ایجاد آرامش در مسیر رشد و تعالی فرد و جامعه به سوی سعادت دنیوی و اخروی به سوی تحقق آرمان "ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی" فراهم شود. این نتیجه در پژوهش کنونی، حاصل شد که عوامل آرامش در زندگی ایشان، در سه محور بندگی و همسری و مادری تبلور یافته است.

کلید واژگان: سبک زندگی حضرت زهرا علیها السلام، سبک زندگی، آرامش، بیانیه گام دوم

۱. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه حضرت فاطمه الزهرا علیها السلام قم khademeezahra@chmail.ir

## ۱۳۰. شاخصه‌های تقوا در رشد خانواده از منظر قرآن و حدیث

نجمه اله صوفی<sup>۱</sup>، محدثه رضایی<sup>۲</sup>، سودابه حسن زاده سرحدی<sup>۳</sup>


### چکیده


تقوا، که مرتبه اعلا دینداری است به عنوان مهم ترین فضیلت دینی و انسانی شمرده میشود که واجد اثار فردی و اجتماعی بسیاری است. این موضوع، از همان از آغاز اسلام تاکنون مورد توجه آموزه‌های شرعی و دستورد العمل‌های دینی بوده است. از همین رو، میتوان سعادت و شقاوت جامعه را در گرو میزان تقوا دانست.


پرسش اصلی نوشتار حاضر، این است که تقوا در حوزه درون خانوادگی، واجد چه جایگاهی در آموزه‌های دینی و بیانیه گام دوم میباشد؟.

از مطالب بیان شده با روش توصیفی و تحلیلی، معلوم گردید که تقوا، با تمامی مراتب آن از عوامل موثر در رستگاری و پیشرفت جامعه و نهایتاً تغییر سبک اسلامی و زمینه ساز ایجاد تمدن نوین اسلامی است. در نتیجه تقوا دارای مراتبی است که ارتباط تنگاتنگی با مراتب ایمانی دارد هر چه ایمان شخص استوارتر باشد تقوا، در او نمودارتر است و به سعادت و پیروزی بیشتری میرسد.

کلید واژگان: سعادت، سبک زندگی، ایمان، تقوا، اندیشه اسلامی، بیانیه گام دوم

۱. کارشناسی حوزه علمیه خواهران مدرسه علمیه حضرت فاطمه معصومه  tafazol65@gmail.com

۲. دانش آموخته حوزه علمیه خواهران مدرسه علمیه حضرت فاطمه معصومه  mohadeseh78528@gmail.com

۳. دانش آموخته حوزه علمیه خواهران مدرسه علمیه حضرت فاطمه معصومه  mohadeseh78528@gmail.com

## ۱۳۱. جایگاه نهضت عاشورا در افزایش معنویت و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

مهدی قانعی اردکان<sup>۱</sup>

### چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، چارچوبی روشن و مهم برای روشن تر شدن نقش انقلاب اسلامی در توسعه فرهنگ و تمدن سازی اسلامی است. یکی از مهمترین بندهای مورد اشاره این بیانیه، ایستادگی در برابر زورگویان و مستکبران و دفاع از مظلومان و مستضعفان است. این مسئله در قالب ترویج فرهنگ ایثار و شهادت قابل بررسی است. یکی از این حوادث مهم تاریخی قیام و نهضت عاشورا است که آثار فراوانی را از خود بر جای گذاشت. یکی از تاثیرات آن ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه بشری است.

این پژوهش که به شیوه توصیفی - تحلیلی سامان یافته است به دنبال پاسخ به این پرسش است که نهضت عاشورا، چه تاثیری در افزایش معنویت و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت داشته است؟.

یافته‌های پژوهش، نشان می‌دهد که نهضت عاشورا تاثیر زیادی برافزایش معنویت و فرهنگ ایثار و شهادت روی حرکت‌ها و قیام‌های بعدی از قبیل قیام عبدالله عقیف ازدی، قیام حرّه، قیام توابین، قیام مختار، قیام علویان، و قیام‌های شیعی تا انقلاب اسلامی ایران داشته و بعد از انقلاب نیز طبق فرمایش مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه بگونه‌ای چشمگیر افزایش داد که این مسئله در دفاع مقدس و دفاع از حرم اهل بیت خود را نمایان کرد..

کلید واژگان: نهضت، قیام، عاشورا، فرهنگ، ایثار، شهادت، معنویت

۱. استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه اردکان ghanei@ardakan.ac.ir

## ۱۳۲. نقش عدد چهل در رشد معنوی انسان از منظر قرآن و حدیث

صدیکا والی<sup>۱</sup>، خدیجه حسین زاده باردئی<sup>۲</sup>

### چکیده

عدد چهل در قرآن و روایات، بسیار مورد توجه بوده و اهل بیت، اربعینات را راهی برای تقویت معنویت دانسته‌اند. از آنجایی که انسان‌ها در زندگی فردی و اجتماعی خود نیاز به معنویت دارند مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب بیان کردند که باید عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه به گونه‌ای چشم‌گیر افزایش داد، لذا ضروری است با توجه به نقش عدد چهل در رشد معنوی انسان، به این موضوع مهم پرداخته شود.

این پژوهش، به روش توصیفی و تحلیلی با هدف تبیین چگونگی نقش عدد چهل بر رشد معنوی و با مطالعه کتابخانه‌ای و تحلیل داده‌ها نگارش یافته است. تحقیق در متون اسلامی، نشان می‌دهد که برخی از اعمال و اذکار که تأثیر مستقیمی بر رشد معنوی انسان دارد، باید در قالب عدد چهل به جا آورده شود؛ چرا که نقش عدد چهل در ظهور استعدادات عقلی و تکامل عقل در سن چهل سالگی اثبات شده است از آن جمله، نقش عدد چهل و اربعینات در داخل شدن به عالم خلوص ثابت و تجربه شده است.

کلید واژگان: قرآن، حدیث، چهل، رشد، رشد معنوی، بیانیه گام دوم

۱. دانشجوی کارشناسی مجتمع آموزش عالی بنت الهدی. Hosinzadeh110@gmail.com

۲. دانش‌آموخته سطح چهار رشته تفسیر تطبیقی، پژوهشگر رشته تفسیر و علوم قرآنی پژوهشگاه مطالعات

اسلامی جامعه الزهراء علیها السلام، مدرس بنت الهدی. Hosinzadeh110@gmail.com

## ۱۳۳. بررسی قرآنی روایی دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد آسیب‌های سبک زندگی غربی بر روابط اخلاقی - عاطفی زوجین

سیده مرضیه حسینی<sup>۱</sup>، سحر نعمتی<sup>۲</sup>، مهدی جهانی<sup>۳</sup>

چکیده

یکی از آسیب‌های مهم سبک زندگی غربی بر خانواده، لغزش در عرصه مباحث اخلاقی - عاطفی بین زوجین است. این پژوهش، در نظر دارد آسیب‌های اخلاقی - عاطفی که تحت تأثیر فرهنگ غربی در جامعه اسلامی ممکن است ایجاد شود را با توجه به مستندات قرآنی و روایی در بیانات مقام معظم رهبری و با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب مورد واکاوی قرار دهد. پژوهش حاضر، به روش کتابخانه‌ای و با رویکرد توصیفی - تحلیلی به این پرسش که «آسیب‌های سبک زندگی غربی بر روابط اخلاقی - عاطفی زوجین از دیدگاه مقام معظم رهبری چیست؟» پاسخ می‌دهد.

نتایج حاصل از این پژوهش، حاکی از آن است که از دیدگاه مقام معظم رهبری، مؤلفه‌هایی از دنیای غرب، باعث گسستگی بنیان خانواده شده است. زیرا این فرهنگ به دلیل شناخت ناقص از روابط صحیح زوجین، اثرات مخربی را به بار می‌آورد که عبارتند از؛ سردی روابط میان زوجین، خیانت‌های آشکار و پنهانی در بستر خانواده‌ها، طلاق و جدایی، عدم وصول آرامش که هدف اصلی تشکیل خانواده می‌باشد را به ارمغان می‌آورد. کلید واژگان: سبک زندگی غربی، آسیب‌های اخلاقی عاطفی، حقوق اخلاقی، حقوق عاطفی، خانواده اسلامی.

۱. طلبه سطح ۲، پایه پنجم، مدرسه علمیه حضرت فاطمه معصومه (ع) هشترگرد.

Sayesar.aftab@gmail.com

۲. سحر نعمتی، دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه، sayesar.aftab@gmail.com

۳. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه قم دانش آموخته دکتری قرآن و تربیت جامعه المصطفی العالمیه.

Jahanimahdi313@gmmail.com

## ۱۳۴. راهکارهای دستیابی به سبک زندگی اسلامی با تکیه بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

هاجر معدنی پور<sup>۱</sup>، سحر نعمتی<sup>۲</sup>، مهدی جهانی<sup>۳</sup>

چکیده

سبک زندگی از مفاهیم جدید در فضای مدرنیته غربی است که به سرعت مورد اقبال قرار گرفت و خاصیت میان رشته‌ای یافت. اسلامی شدن سبک زندگی در حوزه‌های گوناگون فردی و اجتماعی یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی بوده است. مقام معظم رهبری با درک صحیح از این وضعیت کشور، یکی از محورهایی را که در بیانیه گام دوم مورد اشاره قرار دادند، مسئله سبک زندگی می‌باشد. در این پژوهش که با روش توصیفی و تحلیلی انجام شد، تلاش شد تا با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی با تاکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری، راهکارهای دستیابی به سبک زندگی اسلامی مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. یافته‌های پژوهش نشان داد که اصلاح نگرش و تقویت باورهای دینی و همچنین عمل به آموزه‌های دینی از سوی رهبران دینی و مدیران نظام، مهم‌ترین راهکارهای دستیابی به افق ترسیم شده در بیانیه گام دوم انقلاب و پیشرفت مورد قبول در حوزه سبک زندگی است. همچنین می‌توان با تقویت روحیه جهادی و ترویج فرهنگ صحیح استفاده از رسانه‌ها، سبک زندگی اسلامی را ارتقا بخشید.

کلید واژگان: سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی غربی، بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی،

تهدیدهای فرهنگی

۱. طلبه سطح ۲ - حوزه علمیه حضرت فاطمه معصومه (ع).

h.madanipour50@gmail.com

۲. سحر نعمتی، دانش آموخته سطح ۳ حوزه علمیه، sayesar.aftab@gmail.com

۳. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه قم. Jahanimahdi313@gmmail.com

---

## ۱۳۵. جایگاه توسل به اهل بیت علیهم السلام در قوام حیات معنوی جوانان از دیدگاه رهبری

---

مینا صمدی<sup>۱</sup>، فاطمه کمچکی ملایی<sup>۲</sup>

### چکیده

جایگاه توسل به اهل بیت علیهم السلام، در قوام حیات معنوی جوانان از دیدگاه مقام معظم رهبری، مهم است. توسل، به معنای کسی یا چیزی را برای تقرب به خداوند وسیله قرار داده شود. این مقوله، از دیدگاه رهبری اهمیت ویژه‌ای در زندگی جوانان دارد.

سوال اصلی نوشتار کنونی با روش توصیفی و تحلیلی ضمن شیوه کتابخانه‌ای، جایگاه توسل در قوام حیات معنوی جوانان از دیدگاه رهبری است. تحقیقات انجام گرفته، این شد که توسل به اولیاء الهی، نقش بسیار مهمی در تقرب جوانان به خداوند تعالی دارد. هر چقدر رابطه جوان با حضرات معصومین بیشتر باشد به همان اندازه، تقربشان به خداوند هم افزونتر خواهد بود.

کلید واژگان: توسل، جوانان، اهل بیت علیهم السلام، مقام معظم رهبری

---

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآنی، موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام، بندرعباس

s.ahmadi\_t@yahoo.com

۲. طلبه سطح ۳ موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام، بندرعباس. Ztayyebi62@gmail.com

## ۱۳۶. نقش دین و باورهای دینی در سلامت روانی جوانان در گام دوم انقلاب اسلامی

میناصمدی<sup>۱</sup>، مهنز امیری<sup>۲</sup>

### چکیده

ارتباط میان باورهای دینی و آرامش روانی جوانان، غیر قابل انکار است. اسلام به عنوان مجموعه کاملی از باورها و اعتقادات و آموزه‌های دینی است. هدف اصلی دین، سعادت و سلامت روانی انسان‌ها است. دین باوری و خداپرستی، رابطه مستقیم با سلامت روانی دارد. هر قدر که افراد از ایمان قوی و مستحکم برخوردار باشند به همان نسبت از سلامت روان فردی و اجتماعی برخوردارند و ایمان و اعتقاد به خداوند متعال، اثر اضطراب نگرانی و افسردگی را ریشه کن و عفت و پاکدامنی، خوشبینی و امیدواری را برای جوانان به ارمغان می‌آورد. روش تحقیق در این مقاله توصیفی و کتابخانه‌ای می‌باشد.

نتایج حاصل از این تحقیق، نشان‌دهنده تأثیر عمیق این باورها در تمامی جنبه‌های زندگی جوانان از جمله دور نگهداشتن ایشان از موادمخدر و الکل است. باورهای مذهبی قوی سبب می‌شود که افراد کمتر در معرض فشارهای روانی قرار گیرند، کمتر دچار افسردگی شوند، کمتر به بزهکاری روی آورند و وجود این باورها نیز احتمال اقدام به خودکشی را در بین پیروان واقعی ادیان الهی تا سطح چشمگیری کاهش می‌دهد.

**کلید واژگان:** باورهای دینی، سلامت روان، دین، آرامش فرد، آرامش جامعه.

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآنی، موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام، بندرعباس

s.ahmadi\_t@yahoo.com

۲. طلبه سطح ۳ موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام، بندرعباس. Ztayyebi62@gmail.com



---

## ۱۳۷. پیامدهای گرایش جوانان به سبک زندگی غربی و راهکارهای مقابله با آن در بیانات رهبر معظم انقلاب

---

فاطمه یار<sup>۱</sup>

چکیده

سبک زندگی در واقع، تمامی حالات زندگی انسان از بدو تولد تا مرگ را دربرمی‌گیرد که بر اساس آن، انسان دارای یک شیوه خاصی می‌باشد که یا برگرفته از یک مکتبی بوده یا بر جوامعی در طی زمانی این امر حادث شده است. سبک زندگی، دارای سه نوع سبک زندگی تارک دنیایی، سبک زندگی غربی و سبک زندگی الهی است. تبیین عواقب گرایش به زندگی غربی، هدف از تحقیق کنونی است.

پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی، بیانگر این است که سبک زندگی الهی، بر گرفته از دین مبین اسلام بوده و بهترین سبکی است که نه راه افراط و نه تفریط بلکه اعتدال را طی می‌کند. اما متأسفانه شاهد گسترش سبک زندگی غربی در بین جوانان هستیم. پیامدهایی را مانند برانگیختن نزاع‌ها در میان مسلمانان، فعال سازی فعالیت‌های تبشیری (مسیحی سازی)، ایجاد درگیری و اختلاف میان جوانان را به دنبال خود می‌آورد. البته، راهکارهایی از جمله تحبيب قلوب بین المللی، ضرورت کنترل افراطی‌گری و بیداری اسلامی را برای کاهش سبک زندگی غربی میتوان مطرح نمود.

کلید واژگان: سبک زندگی، سبک زندگی غربی، جوانان، بیانات رهبر معظم انقلاب.

---

۱. طلبه سطح ۳ مدرسه علمیه فاطمه معصومه علیها السلام، بندر عباس. رشته تفسیر fatemehyar78@yahoo.com

## ۱۳۸. تأثیر فضای مجازی بر سبک زندگی اسلامی در گام دوم انقلاب

فاطمه عابدینی پور<sup>۱</sup>

### چکیده

فضای مجازی، با ساخت قلمرویی وسیع، بدیع و بکر، برای ساکنان خود امکانات، آزادی‌ها، فرصت‌ها، بهره‌ها، آسیب‌ها، و محدودیت‌های نوینی را به همراه دارد. استفاده از فضای مجازی به عنوان یک تکنولوژی فراگیر، تأثیرات زیادی بر جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها دارد. در تحقیق پیش رو به تأثیر فضای مجازی بر سبک زندگی اسلامی در گام دوم انقلاب پرداخته شده است. در این تحقیق، سعی شده است فضای مجازی با ابعاد مختلف آن، بررسی شود.

پژوهش کنونی، با روش توصیفی و تحلیلی در کنار شیوه کتابخانه‌ای، منتج به این است که فضای مجازی، آثار مثبتی همچون: فرصت در حوزه آموزش؛ فرصت در حوزه آموزش دینی، جهانی و فرامرز بودن فضای مجازی دارد. به نوبه خود، تأثیر منفی فضای مجازی که شامل برهم زدن تعامل میان فرزندان و والدین؛ تمایل زیاد به مصرف‌گرایی؛ تحت فشار قرار گرفتن دین و اعتقادات مذهبی؛ بحران هویت و شکل‌گیری شخصیت که تمامی آنها با سخنان مقام معظم رهبری علیه السلام تطبیق داده شده است، می‌توان نام برد.

کلید واژگان: سبک زندگی اسلامی، فضای مجازی، گام دوم انقلاب اسلامی، امام

خامنه‌ای

## ۱۳۹. گام دوم انقلاب و راهبردهای ترویج فرهنگ جهاد در مکتب شهید سلیمانی

اسما حسنی نیا<sup>۱</sup>، خدیجه غلامی<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از دغدغه‌های امام خامنه‌ای، کم رنگ شدن فرهنگ جهاد و شهادت است. بی شک، همانطور که در جنگ سخت، رزمندگان بخاطر روحیه جهاد و شهادت به پیروزی رسیدند، در گام دوم انقلاب هم برای مقابله با جنگ نرم و پیشرفت کشور، تقویت این فرهنگ بین مردم ضروری است. شهید سلیمانی از مصادیق بارزی بود که بر مبنای تفکر و احساس وظیفه، تکلیف خود را انجام داد و از مرگ نهراسید و در راه خدا جنگید تا به شهادت رسید. ترویج و تقویت روحیه جهادگری و شهادت طلبی چنین شهیدانی، بر پایه اصول فکری، عاطفی و عملی استوار است که باید راهکارهای آن مورد بررسی قرار بگیرد. از این رو محقق در این نوشتار به بررسی بیانیه گام دوم انقلاب و راهبردهای ترویج فرهنگ جهاد در مکتب شهید سلیمانی به روش نقلی، و حیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی پرداخته است.

بر اساس یافته‌های محقق، از طریق راهبردهای عاطفی، شناختی، رفتاری و تقویت روحیه انقلابی، می‌توان با تمسک به بیانات رهبری معظم در بیانیه، فرهنگ جهاد و شهادت در مکتب شهید سلیمانی را در جامعه ترویج نمود.

**کلید واژگان:** فرهنگ جهاد و شهادت، مکتب شهید سلیمانی، گام دوم انقلاب.

۱. دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه خوهان ریحانه الرسول علیه السلام جزیره قشم، [asania91@gmail.com](mailto:asania91@gmail.com).

۲. دانش آموخته سطح ۳ رشته تفسیر مرکز آموزش‌های غیر حضوری، مدرس حوزه علمیه ریحانه الرسول علیه السلام

## ۱۴۰. پیامدهای تجمل‌گرایی در گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و نهج البلاغه

کوشر ذاکری بلیلی<sup>۱</sup>

چکیده

دین اسلام، دین اعتدال و استفاده از زینت و زیبایی‌های طبیعت و اسباب و لوازم مناسب و... را نه تنها اجازه داده بلکه به آن سفارش و توصیه نموده گرایش افراطی به تجملات و تشریفات دنیوی و دینی و هدف قرار گرفتن آن در زندگی است.

محقق در این نوشتار، قصد دارد به روش نقلی و احیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی است.

ما حاصل تحقیقات صورت گرفته در این نوشتار، این شد که قرآن، راهکارهایی در مقابله با تجمل‌گرایی را توصیه کرده مثل توجه به هدف خلقت و ترویج الگوگیری از سیره معصومان و تقویت باورهای دینی و ارزش‌های معنوی و پارسایی و قناعت. در نهج البلاغه خطبه شقشقیه گفته شده که بذل و بخشش باعث شده مردم بیش از پیش در فقر زندگی کنند و حقوق عامه مومنین از بیت المال صرف عیش و نوش و تجمل‌گرایی شد و تجمل‌گرایی باعث به وجود آمدن تفرقه و فاصله طبقاتی میان مسلمانان و از بین رفتن اتحاد شد. هم‌چنین، تجمل‌گرایی در دو بخش علمی و عملی، پیامدهای علمی دارد که عبارت‌اند از: ایجاد رقابت‌های کاذب و از بین رفتن آرامش روانی جامعه فروپاشی اقتصادی داخلی و پیامدهای عملی آن عبارت‌اند از: پیدایش حالت تفاخر و زیاده‌خواهی و رواج الگوگیری نامناسب و تقلیدهای ناصحیح بر اساس بیانیه گام دوم می‌پردازد.

کلید واژگان: تجمل‌گرایی، گام دوم انقلاب، نهج البلاغه پیامدهای تجمل‌گرایی

## ۱۴۱. ویژگی‌های خانواده اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

پروین دری<sup>۱</sup>، زهرا کریمدادی<sup>۲</sup>

### چکیده

خانواده اسلامی، ویژگی‌هایی دارد که او را از خانواده غیر اسلامی جدا می‌سازد. این مقاله به بررسی ویژگی‌های خانواده اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری می‌پردازد. تحقیق در این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی است. با تحقیقات انجام یافته، به این نتیجه می‌توان اشاره نمود که با توجه به بیانات مقام معظم رهبری، ویژگی‌های خانواده اسلامی در سه بعد مادی، معنوی و اخلاقی قابل تصور است. از جمله ویژگی‌های معنوی خانواده اسلامی، شامل: توجه به بندگی در برابر خالق، حفظ ایمان فرزندان، توجه به هدف خلقت، کسب روزی حلال و توجه به بندگی در برابر خداوند. ساده زیستی و دوری از تجمل، قناعت، دوری از مصرف از ویژگی‌های مادی خانواده اسلامی است. اما ویژگی‌های اخلاقی که به آن توجه شده است شامل: سازگاری با عیوب، صبر، گذشت کردن و... است. کلید واژگان: خانواده، اسلام، خانواده اسلامی، جامعه.

۱. کارشناسی ارشد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام و دانش آموخته سطح دو حوزه، zendgino97@gmail.com

۲. سطح دو حوزه، دانش آموخته سطح دو مدرسه علمیه فاطمه البنین علیه السلام شهرستان حاجی آباد  
zahrakarimdadi70@gmail.com

۱۴۲. راهکارهای صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت در بیانات رهبر معظم انقلاب علیه السلامعالیه نجفی<sup>۱</sup>

## چکیده

برای اینکه جامعه، مسیر دائمی ایثار و شهادت قرار بگیرد. به عبارت دیگر، فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه پایدار باشد و دچار افت نشود، باید به صیانت و دفاع از آن‌ها پرداخت. از این رو محقق در این نوشتار، به تبیین و بررسی راهکارهای صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت در بیانات مقام معظم رهبری به روش نقلی و حیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی در سه بخش مفاهیم تحقیق، راهکارهای اخلاقی و راهکارهای رفتاری صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت پرداخته است.

از جمله یافته‌های تحقیق: راهکارهای اخلاقی نظیر؛ اعتقاد به جهاد، افتخار به شهادت و شهدا، برگزاری نشست‌ها و همایش‌ها در جهت جاوید ماندن یاد شهدا، صبر، دوری از غفلت از خانواده‌های شهدا و جانبازان و راهکارهای رفتاری نظیر؛ مطالعه در مورد شهدا، تکیه بر اسلام، حفظ خون شهید، پیروی از شهدا و عملیاتی کردن پیام‌ها و وصیت‌های ایشان، ادامه دادن راه شهدا، همت ورود به میدان‌های خطر است.

کلید واژگان: شهادت، ایثار، صیانت، فرهنگ شهادت و ایثار، صیانت از فرهنگ

شهادت.

## ۱۴۳. مقایسه مبانی سبک زندگی اسلامی و غربی با تاکید بر بیانات امام

### خمینی علیه السلام و رهبر معظم انقلاب

فاطمه دردمند<sup>۱</sup>

چکیده

سبک زندگی، مفهومی که با انتخابی شدن زندگی روزمره معنا و سبک‌های زندگی بازنمودی از جستجوی هویت و انتخاب فردی است. در دنیای امروز، مفهوم سبک زندگی راهی برای تعریف ارزش‌ها همچون، نشانگر ثروت و موقعیت اجتماعی است. در این میان، مقایسه دو نوع از سبک اسلامی و غربی، می‌تواند ما را در تشخیص ارزش واقعی کمک موثری باشد. در سبک‌های زندگی اسلامی و غربی با بررسی تمدن غربی و اسلامی و نوع سبک زندگی ارائه داده این ساختار به روش نقلی و حیانی و گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی و بر اساس تحلیل محتوا انسجام یافته است.

یافته‌های این پژوهش، نشان می‌دهد سبک زندگی غربی، فرهنگی مهاجم و وارداتی که در دل جامعه مسلمان و جبهه فرهنگی و فکری ما نفوذ و در آن تغییراتی را ایجاد کرده که جای تامل و برای حذف نفوذ فرهنگی غرب راهکارهایی را بیان کردیم با این وجود ملت بزرگ و انقلابی ایران به یمن داشتن ذخایر لایتناهی معنوی و فرهنگی اسلام و سبک زندگی اسلامی ایرانی تفکرات و اندیشه‌های حضرت امام خمینی علیه السلام، رهبری هوشمندانه مقام معظم رهبری، خونپاک و مطهر شهیدان و ایستادگی، مجاهدت و مقاومت آحاد ملت در این نبرد سخت اراده پولادین خود را بر اراده پوشالیدشمن مسلط ساخته است

کلید واژگان: سبک اسلامی، سبک غربی، رهبر معظم انقلاب، امام خمینی

۱. طلبه سطح ۲ مدرسه علمیه ریحانه الرسول قشم [drdmndfatmhl@gmail.com](mailto:drdmndfatmhl@gmail.com)

## ۱۴۴. تأثیر سبک زندگی اسلامی در ایجاد شادی و نشاط از منظر قرآن کریم

مریم فخرالدینی<sup>۱</sup>، حمید طهماسبی قرابی<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از مباحث جدید برای بشر معاصر، بحث سبک زندگی است و از آن جایی که نیاز به شادی از هیجاناتی است که بیش از امور دیگر مورد توجه قرار گرفته، از امتیازات هر سبک زندگی آن است که بتواند رهاوردی از نشاط و شادمانی را برای انسان به ارمغان آورد. در همین راستا پژوهش حاضر با استفاده از آیه ۹۷ سوره نحل که در آن خداوند به «حیات طیبه» اشاره دارد، در صدد تبیین ارتباط صحیح شادی و سبک زندگی از منظر آیات و روایات است. از این رو، این پژوهش با رویکرد مسئله محور و اتخاذ روش عقلی - نقلی ابتدا به بررسی ماهیت سبک زندگی و شادی پرداخته و سپس آیه مورد بحث را از نگاه مفسران مختلف مورد تحلیل قرار داده است. در یافته‌های این پژوهش مشخص شد که بر مبنای آیه مذکور می‌توان گفت حیات طیبه که نمودار سبک زندگی اسلامی است از سه جنبه جهان بینی، انسان شناسی و ارزش‌ها و معیارها می‌تواند از دو بعد احساسی و شناختی به ایجاد شادی در افراد کمک کند. در حقیقت، مشخص شد از حیث جهان بینی نشأت گرفته از سبک زندگی اسلامی، فرد به نگاهی جامع نسبت به خیر دنیا و آخرت رسیده و به نامحدود بودن نعمات الهی پی می‌برد. انسان شناسی برخاسته از این مدل زندگی نیز بر خلافت و جانشینی انسان و مسئولیت پذیری وی تأکید دارد. این نوع نگاه مبتنی بر چهار محور گفته شد از بعد شناختی فرد را به شادی می‌رساند. ضمن آن‌که از جنبه ارائه ارزش‌ها و معیارها نیز با تکیه بر ایمان و عمل صالح و صبر و توکل، فرد را از بعد احساسی با شادی و رضایتمندی قرین می‌سازد.

**کلید واژگان:** سبک زندگی، شادی، بیانیه گام دوم انقلاب، حیات طیبه.

۱. مدرس گروه کلام جامعه المصطفی العالمیه /mtaha\_anj@yahoo.com

۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان رشته منطق فهم دین /h.tahmasebi44@gmail.com



## ۱۴۵. تحلیل کارکردی لذت‌های مادی و معنوی در تأمین شادکامی انسان در سبک زندگی اسلامی

مرتضی فدایی اصفهانی<sup>۱</sup>، محمد زینلی خوزانی<sup>۲</sup>

چکیده

لذت، عامل اصلی تحقق نشاط و شادکامی است. از آنجا که انسان، موجودی دو بُعدی است و مرکب از بُعد مادی و معنوی است، لذا نشاط او نیز دو بُعدی می‌باشد و لذتی هم که تأمین کننده آن نشاط است دو بُعدی است و می‌بایست لذت‌های مادی و معنوی انسان را تأمین نمود تا نشاط در وجود او محقق گردد. در روایات اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) (از موارد متعددی به عنوان عوامل نشاط انسان یاد شده است که هر کدام یکی از ابعاد وجودی انسان را پوشش می‌دهد و نشاط آنها را تأمین می‌نماید، در این مقاله به روش توصیفی و تحلیلی به بیان برخی مصادیق لذت‌های مادی و معنوی از منظر روایات اهل بیت (علیهم‌السلام) (به عنوان عوامل اختیاری شادکامی پرداخته می‌شود. و عوامل غیر اختیاری شادکامی تحقیق مستقلی می‌طلبند. لذت تحرک و ورزش، لذت لامسه، لذت بینایی، لذت خوردن و آشامیدن، لذت جنسی، لذت پاکیزگی، لذت ارتباط با دیگر انسان‌ها، لذت بوی خوش، لذت شوخی با دیگران، لذت خندیدن و لذت خریدن هدیه از جمله لذات مادی است چنانچه انس با خدا، دوستی با او، یادکرد خدا، باور به خدا، مناجات با خداوند متعال، قرآن و نماز خواندن از جمله لذت‌های معنوی است که در روایات اهل بیت (علیهم‌السلام) به آنها اشاره شده است که از عوامل شادکامی محسوب می‌گردند.

کلید واژگان: سبک زندگی، شادکامی، عوامل نشاط، لذت، نشاط

۱. استادیار جامعه المصطفی العالمیه. واحد اصفهان fadaemortaza@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته تفسیر اثری، دانشکده علامه مجلسی (علیهم‌السلام) اصفهان، kesaci14@gmail.com

## ۱۴۶. بررسی راهکارهای عزت مندی فرهنگی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات

سید ظفرعباس رضوی<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از مفاهیم مهم و کاربردی در قرآن کریم و روایات، عزت مومنان است. همین امر در سخنان مقام معظم رهبری نیز به کار رفته است. این معنا، دارای ابعاد مختلفی مانند سیاسی، جهادی، فرهنگی و اقتصادی است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی راهکارهای عزت مندی فرهنگی جامعه مؤمنان از دیدگاه مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات مربوطه می باشد. نوع این تحقیق تحلیلی - توصیفی است و سعی شده پس از بررسی سخنان مقام معظم رهبری و مستند سازی سخنان ایشان با آیات و روایات مربوط، به شیوه کتابخانه‌ای و تحلیل درون متنی، به بررسی سخنان پرداخته شود. از نتایج این پژوهش می توان به این نکته اشاره کرد که از جمله راهکارهای عزتمندی جامعه مؤمنان در بعد فرهنگی، بصیرت، توسعه امنیتی فرهنگی و تقوای اجتماعی است که باید در جامعه به صورت جدی مورد توجه و عمل واقع شود تا جامعه به عزتی که شایسته یک جامعه مؤمن است برسد.

کلید واژگان: عزتمندی فرهنگی، مقام معظم رهبری، فرهنگ، مؤمنان، تولید،

## ۱۴۷. نقش همدلی و مواسات در سبک زندگی اسلامی

زهرا توکلی<sup>۱</sup>، سمیه کریمی<sup>۲</sup>

### چکیده

همدلی و مواسات به معنای مشارکت و یاری عاطفی - اقتصادی در زندگی با دیگران، پیشینه‌ای به قدمت تاریخ آفرینش بشر دارد که به صورت یک ضرورت تکاملی در جامعه مطرح شده و باعث رشد و بالندگی جامعه می‌شود. تدبیر در قرآن و روایات اهل البیت علیهم‌السلام نشان می‌دهد که همدلی و مواسات با عناوینی همچون: زکات، احسان، عدل، صدقه، نیکوکاری و... تحت معنای همدلی و مواسات به عنوان یکی از اهداف تربیتی، سیاسی، اجتماعی و از ارزشمندترین دست‌آورد های دین اسلام معرفی شده است. این دو مؤلفه به صورت بالقوه از دوران کودکی در انسان وجود دارد و تحت تربیت و پرورش والدین در خانواده بالفعل شده و در جامعه به صورت تعامل ارزش‌های ذاتی (مبانی عقل نظری) با خارجی (مبانی عقل عملی) نمود پیدا می‌کند. این نوشتار با استفاده از روش اسنادی و تحلیل محتوا به تبیین مبانی همدلی و مساوات در آیات و روایات و به دنبال بررسی پیامدهای نهادینه سازی آن در جامعه از جمله رشد و پیشرفت در ساحت‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است و به این نتیجه رهنمون است که چنگ زدن به ریسمان الهی و اصل برادری میان مسلمانان دو مبنای مهم ایجاد همدلی و مساوات در جامعه اسلامی بوده و توجه به این دو اصل می‌تواند باعث رشد و تعالی سطح همدلی و مواسات در جامعه شده و زمینه را برای رسیدن به حکومت آرمانی تحت لقای ولایت صاحب‌العصر و الزمان علیه‌السلام و نهادینه سازی سبک زندگی اسلامی که مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم برآن تاکید کرده فراهم سازد.

کلید واژگان: همدلی، مواسات، خانواده، سبک زندگی، بیانیه گام دوم

۱. استادیار جامعه المصطفی العالمیه، نمایندگی اصفهان. Daneshgah56@gmail.com

۲. طلبه سطح ۳ موسسه آموزش عالی مجتهده امین و کارشناس ارشد دانشگاه اصفهان.

Karimi.so.1387@gmail.com

## ۱۴۸. واکاوی مولفه‌های معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب

زهرا توکلی<sup>۱</sup>

چکیده

معنویت یکی از محورهای اصلی در بیانیه گام دوم انقلاب است. معنویت در انقلاب اسلامی، عامل قوت و قدرت ملت ایران معرفی شده و همواره در کنار دو مولفه عقلانیت و عدالت مطرح می‌شود به گونه‌ای که مقام معظم رهبری این سه بعد را شاخصه اصلی مکتب امام خمینی دانسته و معتقد است، انقلاب اسلامی است که می‌تواند معنویت را به مردم جهان هدیه داده و سر آغاز تمدنی نوین را رقم زده و پاسخگوی نیاز جوانان غربی باشد که گرفتار معنویت پست مدرن شده و به جهت فقدان پشتوانه حقیقی الهی به نوعی پوچ‌گرایی معرفتی دچار شده‌اند. در این پژوهش با عنوان واکاوی مولفه‌های معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب به روش توصیفی و تحلیلی با بررسی مفاهیم عدالت، معنویت و عقلانیت به رابطه تنگاتنگ این سه مولفه پی می‌بریم. عقل ابزار انسان در شناخت شریعت و تشخیص معنویت حقیقی است و برای تحقق این هدف متعالی، انسان باید عدالت را به عنوان یک فضیلت اخلاقی در نفس خود به وجود آورد تا بتواند هم در قوای نفسانی خویش و هم در بعد عدالت اجتماعی اثرگذار باشد. از طرف دیگر عدالتی که همراه با معنویت و توجه به آفاق معنوی عالم وجود و کائنات نباشد، به ریاکاری، دروغ، انحراف و ظاهرسازی تبدیل خواهد شد. معنویت که همراه با عقلانیت و عدالت باشد نقش اساسی در نیل انسان به قرب باری تعالی داشته و می‌تواند جامعه را به ایمان، عزم و جهاد آراسته کند، سه خصلتی که افتخارات زیادی برای مسلمانان به ارمغان آورده است و می‌تواند در تمدن سازی اسلامی نقش اساسی داشته باشد.

**کلید واژگان:** معنویت، عقلانیت، عدالت، بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی

۱. استادیار جامعه المصطفی العالمیه نمایندگی اصفهان daneshgah56@gmail.com

## ۱۴۹. شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی منطبق در قرآن و حدیث

فاطمه ناصری<sup>۱</sup>، بنت الهدی سلامی<sup>۲</sup>، حبیبه نژاد سبحانی<sup>۳</sup>، ملیحه نورالدینی<sup>۴</sup>

### چکیده

سبک زندگی اسلامی، به مجموعه‌ای از موضوعات قابل قبول در عرصه زندگی اشاره دارد که براساس آن، باید معیار رفتارها مبتنی بر اسلام باشد. رسیدن به سبک زندگی مطلوب اسلامی و آنچه در قرآن حیات طیبه نامیده شده درگرو شناختن شاخصه‌های زندگی اسلامی و به کارگیری آنهاست، همانگونه که رهبر معظم انقلاب نیز در بیانات مکرر خود تأکید نموده اند که فرهنگ زندگی را براساس اسلام تبیین و تدوین و تحقق بخشیم و اگر در این زمینه موفق عمل نکنیم، پیشرفت‌های سایر عرصه‌ها نیز ناکارآمد خواهد بود و ما را به اجرایی کردن چشم انداز چهل سال آینده انقلاب و هدف اصلی انقلاب که همان پایه‌ریزی تمدن نوین اسلامی است، نخواهد رساند. به خصوص که سبک زندگی فعلی ما و جهان متأثر از فرهنگ مهاجم غرب قرار گرفته که گاهی حتی در تعارض با اصول پایه اسلام می‌باشد و به شدت نیازمند اصلاح و پالایش است. برای همین منظور هم یکی از محورهای اساسی بیانیه گام دوم انقلاب، تغییر سبک زندگی انسان‌ها بر مبنای اسلام است. مقاله پیش‌رو، تحت عنوان "شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی مطابق در قرآن و حدیث"، باروش گردآوری کتابخانه‌ای و روش تحقیق توصیفی به توصیف داده‌های نقلی و وحیانی پرداخته است. سبک زندگی انسان در قالب دو نوع شاخصه فردی و اجتماعی قابل بررسی است. شاخصه‌های فردی عناوینی نظیر تقوا و خدامحوری، تفکر، صبر، را شامل می‌شود و مسائلی چون پایبندی به خانواده، صلح و رحمت، کنترل خشم و... تحت عنوان شاخصه‌های اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

**کلیدواژگان:** سبک زندگی اسلامی، حیات طیبه، بیانیه گام دوم انقلاب، تمدن نوین اسلامی

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، مدرس حوزه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب

minab.fatem@gmail.com

۲. دانش‌آموخته حوزه علمیه خواهران bahar8083h@gmail.com

۳. طلبه سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب minab.fatem@gmail.com

۴. طلبه سطح دو مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام، میناب minab.fatem@gmail.com

## ۱۵۰. ظرفیت‌های جسمی جوانان و مدیریت آن‌ها برای تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث

روح اله مقدسی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، مجید حیدری فر<sup>۲</sup>، محمد رضا جواهری<sup>۳</sup>، آمنه قلی پور<sup>۴</sup>

چکیده

جوانی از مهم‌ترین فرصت‌های زندگی مظهر پویایی و سازندگی است. بیانیه گام دوم منشوری است در دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی برای ملت ایران به ویژه جوانان به عنوان هسته اصلی مخاطبان در این بیانیه. شناخت ظرفیت‌های جسمی جوانان از جمله قدرت جسمی بالا و ارائه راهکارهای مدیریتی مانند اطاعت کامل از دستورهای الهی و رویکرد به ورزش برای تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی ضروری است. این شناخت برآمده از آموزه‌های قرآن مجید و احادیث پیشوایان معصوم به جوانان کمک می‌کند تا عمر خودشان را در راه بندگی خدای والا سپری کنند و روح ناآرامشان را آرامش بخشند و به چکادهای برافراشته سعادت و کمال بار یابند. پرداختن تحلیلی به ظرفیت‌های جسمی و ارائه راهکارهای مدیریتی صحیح آن‌ها برای تحقق اهداف گام دوم انقلاب اسلامی، بر اساس آیات و روایات و چیدمان منطقی و دسته‌بندی گویا و نگارشی روان از نوآوری‌ها و برجستگی‌های این نوشتار به شمار می‌آید. روش پژوهش این مقاله، نقلی و حیانی (گزارش و تحلیل دلالتی متون آیات و روایات) و گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه‌ای و پردازش متن مقاله، به شیوه تبیینی و تحلیلی است.

**کلید واژگان:** جوانان، گام دوم انقلاب، ظرفیت‌های جسمی، مدیریت، راهکارها.

۱. دانشجوی دکتری مدرسی معارف. دانشگاه فردوسی مشهد. Ro.moghadasi@chmail.ir

۲. استاد سطوح عالی و دروس خارج حوزه علمیه قم dr.mheidarifar313@yahoo.com

۳. استاد یار و عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد javaheri@um.ac.ir

۴. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشکده هدی (جامعه الزهراء) amaneh.gholipour@chmail.ir

## ۱۵۱. شناسایی نقش خانواده در توسعه و ترویج فرهنگ حجاب و عفاف در جوانان

نرگس نجاتی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، نسترن بهرمان<sup>۲</sup>

### چکیده

حجاب امری است که موافق فطرت انسان است. نقش والدین در حجاب فرزندان از عیون پنهان نیست. مادر می‌تواند نقش بی‌بدیل را در توسعه و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب ایفا نماید. این تأثیر پذیری از والدین آن چنان مهم است که می‌توان گفت تا حد قابل توجهی زمینه انحطاط و یا تعالی روان جوان را تشکیل می‌دهد. پس برای ترویج و توسعه این فرهنگ؛ نیازمند شناسایی نقش والدین در ترویج و توسعه فرهنگ حجاب هست و در صورت کم گذاشتن در تربیت فرزند، عوامل معاند جایگزین آن خواهند شد. در این پژوهش نقش موثر والدین در توسعه و ترویج فرهنگ حجاب و عفاف مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به بیانیه گام دوم، سبک زندگی جوانان باید مورد مذاقه قرار گیرد تا بتوانند آینده خوبی را برای کشور رقم زنند. روش این تحقیق توصیفی تحلیلی می‌باشد.

**کلید واژگان:** حجاب، تبلیغ و ترویج در جامعه، قرآن و حدیث، بیانات مقام معظم

رهبری، حیا و عفت، پوشش، جوانان

۱. کارشناسی قرآن و حدیث (گرایش حدیث) narges.nejati137638@gmail.com

۲. دانش پژوه دکتری مدرسی معارف اسلامی (گرایش قرآن و متون) na.bahreman@gmail.com

## ۱۵۲. راه‌کارهای تربیتی مقابله با شیطان در نهج‌البلاغه و جایگاه آن در گام دوم انقلاب

وحید رضائی<sup>۱</sup>، مهدی جهانی<sup>۲</sup>

### چکیده

معنویت از کلید واژه‌های مهمی است که مقام معظم رهبری در بسیاری از بیانات خود به صورت‌های گوناگون به آن اشاره کرده است. در بیانیه گام دوم نیز یکی از توصیه‌های مهم رهبری است. یکی از موانع مهم ایجاد و بقای معنویت شیطان است. امام علی علیه السلام در نهج‌البلاغه راه‌کارهایی برای مقابله با شیطان بیان نموده‌اند. عمل به این راه‌کارها برای دست یابی به معنویت، ضروری است. نوشتار حاضر با بهره‌گیری از تحلیل گزاره‌های مرتبط با شیطان در نهج‌البلاغه و توصیف آن‌ها، راه‌کارهای مقابله با شیطان را معین کرده و به دنبال شناسایی روش‌هایی برای مقابله با شیطان از این کتاب است. از نتایج تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: راه‌کارهای ضد شیطانی در نهج‌البلاغه علاوه بر حیطه فکری - قلبی، در حیطه عمل نیز می‌باشد. بیداری، افزایش شناخت و محبت خدا از راه‌کارهای فکری - قلبی انسان در مقابل شیطان است که در نهج‌البلاغه به آن اشاره شده است. تمسک به قرآن، تقوا، دعا، عبادت و امر زبردستان به سرپیچی از شیطان نیز تلاش‌هایی است در حوزه عمل که می‌توان برای دفع شیطان انجام داد.

**کلید واژگان:** شیطان شناسی، عبادت، محبت خدا، دعا، دشمن شناسی.

۱. دانشجوی دکتری جامعه المصطفی العالمیه، v.rezaei110@gmail.com

۲. دانش پژوه سطح ۴ حوزه علمیه قم، دانشجوی دکتری قرآن و علوم تربیتی جامعه المصطفی العالمیه، jahanimahdi313@gmail.com



## فصل چهارم

---

انقلاب اسلامی و غرب و شرق

---

## ۱. تهاجم فرهنگی؛ اهداف، روش‌ها و راه‌کارهای مقابله با آن در اندیشه مقام معظم رهبری با تأکید بر مستندات و حیانی

حسین مرکزی مقدم<sup>۱</sup>

چکیده

دشمنان اسلام در دوران معاصر - به ویژه بعد از انقلاب اسلامی ایران - بیشترین توان خود را در راستای مقابله و هجوم به فرهنگ اسلامی بکار برده‌اند. فرهنگ به عنوان مهم‌ترین دغدغه مقام معظم رهبری، در طی سالیان گذشته مورد تأکید ایشان بوده و در سخنرانی‌های متعددی بر این مسأله اهتمام ورزیده‌اند. همچنین از نکاتی که از سوی ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، مطرح شده است، مسأله «فرهنگ» می‌باشد. مقام معظم رهبری به عنوان سگانه دار کشتی جامعه اسلامی در بیانات خود به سه ساحت؛ اهداف دشمن در تهاجم فرهنگی، روش‌های دشمن در تهاجم فرهنگی و راهکارهای مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن، پرداخته‌اند. پژوهش پیش‌رو با روشی توصیفی - تحلیلی، با هدف ساحت‌سازی و منسجم نمودن دیدگاه مقام معظم در موضوع تاریخچه تهاجم فرهنگی و رابطه تهاجم فرهنگی با تبادل فرهنگی، به سه ساحت اهداف، روش‌ها، و راهکارهای مقابله با تهاجم فرهنگی از دیدگاه مقام معظم رهبری پرداخته، و اقدام به مستندسازی قرآنی - روایی فرمایشات ایشان نموده است.

کلید واژگان: مقام معظم رهبری، فرهنگ، دشمن، تهاجم فرهنگی

۱. طلبه درس خارج حوزه علمیه قم و دکتری الهیات - کلام اسلامی / دانشگاه قم.

## ۲. گونه شناسی تهدیدات سخت دشمن و راهکارهای مقابله با آن از منظر قرآن کریم با تکیه بر بیانیه گام دوم

احمد محمدی مجد<sup>۱</sup>

### چکیده

تهدید سخت به معنای با مخاطره روبه رو کردن استمراریک منفعت اساسی با استفاده از روش‌های قهرآمیز است و نابودی منافع مادی (جان، مال، سرزمین و...) از مهمترین اهداف در تهدیدات سخت و یکی از اصلی ترین تهدیدات برای یک جامعه است. و در شماری از آیات قرآن کریم تهدیدات سخت به عنوان یکی از ابزارهای دشمنان نهضت دینی پیامبران الهی آمده است مانند تهدیدات نظام استکباری فرعون و نمروود و سران کفر و شرک مکه و عوامل و اتباع آنان. این نوشته در صدد برآمده تا به بررسی گونه شناسی تهدیدات سخت، و سپس راهکارهای به کار گرفته شده در مقابله با آن توسط خداوند متعال، انبیاء و مومنین را مورد توجه قرار دهد و آنچه در بیانیه گام دوم انقلاب از سوی رهبر فرزانه در رابطه با تهدیدات سخت بیان شده نقاط اشتراک آن را با تهدیدات سخت علیه پیامبران و شیوه تقابل قرآن مورد بررسی تطبیقی قرار دهد. و چون صیانت از انقلاب و نظام اسلامی در گام دوم بیانگر اهمیت و جایگاه این تحقیق است و روش پردازش داده‌ها تفسیر و تجزیه و تحلیل خواهد بود. دستاورد آن شناخت و شناساندن راهبرد قرآن کریم در مسئله تهدیدات سخت و نقاط همسو در این باره با انقلاب اسلامی ایران است و اثبات اینکه راهکارهای ارائه شده در گام دوم انقلاب بعینه خلاصه همان راهکاری قرآنی با توجه به شرائط زمان و مکان و مخاطب است.

کلید واژگان: تهدیدات سخت، گام دوم انقلاب، قرآن کریم

۱. استاد یار جامعه المصطفی العالمیه، مدیر گروه فقه و معارف مدرسه شهابیه. mmajd.ahmad@yahoo.com

### ۳. مرزبندی با دشمنان؛ علل و پیامدها

زینب بهجت پور<sup>۱</sup>، ناهید سادات سیدرضائی<sup>۲</sup>

چکیده

هدف: مرزها، برای تعیین محدوده و ایجاد یک هویت مشخص در هر بخش است تا نسبت به محدودهٔ مقابل مشخص شود. رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، بر امر مرزبندی با دشمنان در تمام عرصه‌ها تاکید کرده و آن را در زمره چند سرفصل اساسی نظام اسلامی مطرح کرده و بر آن تاکید دارند لذا دغدغه این مقاله پرسش از علل مرزبندی‌ها در نظام اسلامی، عرصه‌های مرزبندی، پیامدهای عدم مرزبندی با دشمنان می‌باشد.

روش شناسی پژوهش: تحقیق حاضر به صورت توصیفی، تحلیلی به روش کتابخانه‌ای و نوع کاربردی با استناد به آیات قرآن و روایات، است.

یافته‌ها و نتایج مقاله: یافته‌های مقاله نشان می‌دهد شفاف بودن مرزبندی‌ها در نظام اسلامی در عرصه‌های جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی و اعتقادی، ضمن حفظ سلامت حرکت نظام اسلامی؛ امنیت و استقلال حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اعتقادی کشور نیز تضمین می‌گردد، لذا در صورت عدم مرزبندی، از جمله پیامدها، عدم تشخیص مومن از منافق در جامعه اسلامی و نفوذ در تمام ابعاد سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اعتقادی که باعث بردگی فکری مسلمانان و ایجاد اختلافات بین آن‌ها، عدم دفاع از یک دیگر در برابر دشمن، تجزیه سرزمین‌های اسلامی و سلطه اقتصادی بر جامعه اسلامی است.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، مرزبندی، دشمنان، قرآن، علل، پیامد

۱. دکتری تفسیر تطبیقی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام، نویسنده مسئول،  
bahjatpour.zeynab@gmail.com

۲. طلبه سطح سه، رشته تفسیر و علوم قرآنی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام،  
zahra958222@gmail.com

## ۴. شناسایی جریان تحریف و گام دوم انقلاب اسلامی؛ نگاهی بر آثار شهید مطهری و

### بیانات رهبر انقلاب علیه السلام

امیرحسین خورشیدی اطهر<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی در طول چهل سال گذشته فراز و فرودهای بسیاری داشته است. فراز و فرودهایی که به ما تجربه و درس مهمی در طی مسیر گام دوم می‌دهد. آنچه در استفاده از این تجربه مهم است دریافت صحیح و کامل که دستخوش تحریف نشده باشد. جریان تحریف سعی می‌کند در این دریافت اثرگذارد و به آن خلل وارد کند. اما کار جریان تحریف به همین نیست، جریان تحریف در جایی دیگر سعی می‌کند باورها و اعتقادهای انقلابی را به محاق ببرد و از ذهن‌ها دور کند. کار بعدی جریان تحریف، تخریب چشم اندازه‌ها و نابودی امیدواری به آینده است. این سه کار جریان تحریف در گام نخست انقلاب مشاهده شد که لازمه تحقق و طی مسیر گام دوم شناخت درست و صحیح این جریان به عنوان ابزار اصلی مقابله با حقیقت انقلاب است می‌باشد. این مقاله با روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای آثار شهید مطهری و بیانات رهبر انقلاب به همراه تدقیق روایی و قرآنی به تحلیل کیفی بر حسب موضوع، سعی می‌کند پرده از چهره این جریان بر دارد تا در گام دوم انقلاب اثر این جریان در دستیابی به آرمان‌ها ناچیز و حتی به صفر برسد.

کلید واژگان: تحریف، گام دوم انقلاب، انقلاب، جبهه باطل

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق علیه السلام

## ۵. آسیب شناسی ترویج سبک زندگی غرب باتاکید بر آیات و روایات

علی حسن بگی<sup>۱</sup>، ملیحه غلامی<sup>۲</sup>

### چکیده

ترویج سبک زندگی غرب مسئله‌ای است که درگام دوم انقلاب به عنوان عاملی مهم تلقی شده که می‌تواند زیان‌های بی‌جبران اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی به کشور و ملت وارد کند. امروزه تمدن منحط و سرگشته غرب تمامیت‌خواه درصدد برآمده است تا برای ترویج انسان محوری و اومانیسم در برابر خدا محوری با استفاده از رسانه‌ها و ابزارهای نوین جنگ نرم، ملت‌های مستقل جهان به ویژه جمهوری اسلامی را زیر سلطه خود قرار دهد و بدین ترتیب به اهداف خود جامه عمل بپوشاند. با توجه به ضرورت شناخت سبک زندگی غربی و آسیب‌های آن برای ملت و بخصوص جوانان درمی‌یابیم که طبق بیانات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب بی‌توجهی به آن جامعه را در تمام زمینه‌ها تحت الشعاع قرار می‌دهد. لذا این نوشتار با هدف بررسی شناخت این سبک و پیامدهای آن در زندگی قصد دارد با روش توصیفی تحلیلی و با ابزار کتابخانه‌ای به این مهم بپردازد. پیرامون این موضوع کتب و مقالات زیادی نگاشته شده اما آسیب شناسی ترویج سبک زندگی غرب از منظر آیات و روایات کمتر مورد توجه قرار گرفته است با پژوهش پیرامون ترویج سبک زندگی غرب در جامعه اسلامی به این نتیجه می‌رسیم که این نوع سبک زندگی بخصوص برای جوانان می‌تواند آسیب‌های زیادی در برداشته باشد.

کلید واژگان: آسیب شناسی / سبک زندگی / غرب زده / قرآن و روایات

۱. دانشیار و عضو هیئت علمی گروه الهیات دانشگاه اراک a.hasanbagi@araku.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه اراک malihegholami1393@gmail.com

## ۶. نقد «فهم متن» ریکور با تکیه بر آرای تفسیری آیت الله خامنه‌ای<sup>۱</sup>

محمدعلی داعی نژاد<sup>۲</sup>، فاطمه زاهدی<sup>۲</sup>

### چکیده

روش مقاله تحلیلی - انقادی بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای است. دادها نشان می‌دهد تفسیر «بیان قرآن» مقام معظم رهبری منبع خوبی برای دروس تفسیر تخصصی و رشته علوم قرآن و حدیث است. مزیت آن بیان مبانی، روش و قواعد تفسیری در ابتدای آن است. آرای تفسیری آیت الله خامنه‌ای به گونه‌ای مباحث هرمنوتیکی است که در فهم درست و جهت‌دهی تفسیری مؤثر است. ریکور فیلسوف فرانسوی و یکی از هرمنوتیست‌های متن محور است. نظریه هرمنوتیکی او بر مبنای زبان، تأمل، فهم و خود استوار است. ریکور تفسیر را یک پدیده می‌داند که دارای سه مرحله، تبیین، تفهم، و تصاحب است. مرحله دوم فرایند فهم و تفسیر «فهم» با نقایض و ابهاماتی مواجهه است. رسالت نوشتار حاضر نقد و بررسی آن با تکیه بر آرای تفسیری آیت الله خامنه‌ای است. استقلال متن از نیت و قصد مؤلف، فاصله مندی متن از زمینه، صدور مغالطه قصدی، تعدد معنا، فهم برتر از مؤلف، مؤلف ضمنی و... مبانی و پیش فرض‌های ریکور را تشکیل می‌دهد. براساس مبانی و پیش فرض‌های آیت الله خامنه‌ای قرآن کتابی وحیانی است که متن آن عینی و واقعی است. و اصالت و محوریت با متن و مؤلف است و مفسر رکن سوم آن است که به کمک متن به کشف مراد و قصد خداوند می‌پردازد. لذا نظریه تفسیری ریکور به علت نسبی‌گرایی و پلورالیسم فهم که مغایر با هدایت‌گری و هدفمندی قرآن است در فهم و تفسیر قرآن هیچ جایگاهی ندارد.

**کلید واژگان:** هرمنوتیک، فهم، تفسیر، ریکور، آیت الله خامنه‌ای.

۱. عضو هیأت علمی جامعه المصطفی العالمیه و مدیر گروه فلسفه و کلام ایمیل: daeinejad85@gmail.com

۲. دکتری رشته تفسیر تطبیقی آموزش عالی شهیده بنت الهدی ایمیل: fatemezhedi888@gmail.com

## ۷. بررسی مستندات قرآنی، روایی دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در رابطه با نفوذ فرهنگی دشمنان در انقلاب

سید عیسی مسترحمی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول) سید صادق مجابی<sup>۲</sup>

چکیده

امروزه دشمنان برای رسیدن به اهداف استعماری خود و تغییر حکومت و سبک زندگی، سعی می‌کنند در همه عرصه‌ها نفوذ کرده و مبانی فکری عقیدتی مردم بخصوص نسل جوان و فرهیخته را به سمت دلخواه خود تغییر دهند. لذا با استفاده از تمامی سازوکارهای ممکن، شبانه روز فعالیت می‌کنند. نفوذ فرهنگی یکی از مهمترین روش‌هایی است که دشمنان همواره در طول تاریخ انقلاب به انحاء مختلف در پیش گرفته اند تا بتوانند با صرف هزینه‌های کمتر، بهتر و آسان تر به اهداف خود نائل شوند. اهمیت بحث «نفوذ فرهنگی» را در یک کلام می‌توان در کلمات مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر، خصوصا اشارت مهم ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب مشاهده نمود. از آنجا که سخنان رهبرانقلاب برگرفته از آموزه‌های اسلام ناب محمدی ﷺ است؛ نگارنده در این مقاله با روش توصیفی، تبیینی ضمن مطالعه بیانات ایشان درباره «نفوذ فرهنگی» و تطبیق فرمایشات ایشان بر متون قرآنی و روایی تلاش می‌کند شاخص‌های محوری بحث، ابزارها و راهکارهای مقابله درباره نفوذ فرهنگی را تبیین نماید.

کلید واژگان: قرآن و روایات، مستندات، نفوذ فرهنگی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم

۱. استادیار و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه. Seid5101365@yahoo.com

۲. دانشجوی سطح ۴ مرکز امام علی بن ابیطالب علیه السلام رشته قرآن و مستشرقان Seid5101365@yahoo.com



## ۸. راهکارهای مقابله با نفوذ اقتصادی از منظر قرآن و روایات با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب

سید عیسی مسترحمی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول) سید صادق مجابی<sup>۲</sup>

### چکیده

حدود یک دهه است که شعارهای انتخابی اول سالی که توسط مقام معظم رهبری بیان می‌شود، در زمینه اقتصادی مطرح می‌گردد. این مطلب حاکی از اهمیت فوق العاده اقتصاد در استحکام و پایداری یک حکومت است. با توجه به همین مطلب مقوله مقابله با دشمنان نظام اسلامی در حوزه اقتصاد چندین سال است تحت عنوان «جنگ اقتصادی» مورد توجه رهبر انقلاب (مدظله) قرار گرفته است. طبق فرمایشات ایشان می‌توان گفت: نفوذ اقتصادی، با محوریت قدرت و استفاده از ابزارهایی متعددی صورت می‌گیرد. به عبارت دیگر، نفوذ اقتصادی به صورت ترکیبی از عوامل و عملکردهای مستقیم و غیرمستقیم بوده و اشخاص، گروه‌ها و سازمان‌های اقتصادی یا بخش‌های اقتصادی دولت‌ها را هدف قرار می‌دهد و تلاش می‌کند مسائل اقتصادی را در جهت دلخواه خود پیش برد. لذا رهبرانقلاب در فرمایشات مختلفی که مبتنی بر آیات و روایات می‌باشد به تبیین راهکارهای مقابله با این نوع از نفوذ اشاره فرموده‌اند. این مقاله به روش توصیفی، تحلیلی ضمن بیان دیدگاه‌های ایشان، به تحلیل و تطبیق این سخنان در این زمینه می‌پردازد.

**کلید واژگان:** مستندات قرآنی و روایی، راهکارها، نفوذ اقتصادی، مقام معظم رهبری،

بیانیه گام دوم

۱. استادیار و عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه. Seid5101365@yahoo.com

۲. دانشجوی سطح ۴ مرکز امام علی بن ابیطالب (ع) رشته قرآن و مستشرقان Seid5101365@yahoo.com

## ۹. مستندات قرآنی دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام در مسئله مذاکره با آمریکا

علی آقا صفری<sup>۱</sup> و سید علی احمد رضایی<sup>۲</sup>

### چکیده

یکی از مهم‌ترین و چالش برانگیزترین مسائل مطرح شده در بیانات مقام معظم رهبری مسئله مذاکره با آمریکا است. ایشان با در نظر گرفتن اقتضائات امت اسلامی نسبت به مذاکره با آمریکا خوش بین نبوده و در بسیاری از موارد تصریح نمودند که به دلایل مختلف از جمله عدم پایداری آمریکا به تعهداتش مذاکره با او انجام نشود. با توجه به اینکه مذاکره و عدم مذاکره با آمریکا آثار و تبعات فراوانی برای جامعه اسلامی دارد لازم است که مستندات قرآنی مخالفت مقام معظم رهبری در عدم مذاکره با آمریکا مورد بحث و بررسی قرار گیرد. پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی و با تمسک به آیات و حیاتی قرآن و مراجعه به بیانات مقام معظم رهبری مسئله یاد شده را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. یافته‌های پژوهش حکایت از آن دارد که علل مخالفت مقام معظم رهبری در عدم مذاکره با آمریکا به خاطر آن بوده است که آمریکا در مقام نظر و عمل طی سالیان ممتد نشان داده است که خوی استکباری داشته و پایبند تعهداتش نیست، بلکه حسب اقتضائات و منافع اش عمل می‌کند در نتیجه بدعهدی، بی‌اعتمادی، تهدید علیه امنیت ملی، فشار حداکثری از پیامدهای مذاکره بی قید و شرط با چنین دشمنی عنود و لدود خواهد بود؛ لذا رهبری به خاطر شناختی که از دشمن دارد نسبت به مذاکره‌ای با او خوش بین نیست و کلام و حی نیز تصریح دارد که مسلمانان حق ندارند در برابر چنین دشمنانی عقب‌نشینی کنند، بلکه باید در برابر زیاده‌خواهی او بایستند و مقابله کنند و از هر نوع وابستگی به او اجتناب و جهت دفاع از مظلومین قیام کنند، تا موجب رعب و وحشت او در تمام عرصه‌ها شوند.

**کلید واژگان:** قرآن، مستندات قرآنی، دیدگاه مقام معظم رهبری، عدم مذاکره با آمریکا.

۱. دکتری قرآن و علوم (گرایش مدیریت) جامعه المصطفی العالمیه علیه السلام، مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث: a.a.safari1364@gmail.com

۲. دانش پژوه کارشناسی ارشد تفسیر و علوم قرآن، جامعه المصطفی العالمیه علیه السلام، مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث: sayyedalirezace@gmail.com (نویسنده مسئول)

## ۱۰. تحلیلی بر منطق قرآنی «جریان تحریف» در بیانات رهبرانقلاب

محمد رضا خانی<sup>۱</sup>

### چکیده

تحریف و وارونه جلوه دادن واقعیت‌ها به عنوان یکی از ابزارهای جنگ نرم، کُنشی فرهنگی- رسانه‌ای و دارای ماهیت نرم‌افزارانه است. رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب، به امید و نگاه خوشبینانه به آینده توصیه کردند و پرورش نهال امید به آینده را ریشه‌ای‌ترین جهاد برای جوانان معرفی کردند. ایشان سیاست دشمن در برابر امیدآفرینی را تولید خبرهای دروغ، تحلیل‌های مغرضانه و وارونه نشان دادن واقعیت‌ها می‌دانند. تحریف نه به عنوان یک واقعیت بلکه به عنوان یک جریان، جورچین جریان تحریف است؛ به طوری که شکست جریان تحریف مستلزم شکست قطعی جریان تحریف است. پژوهش حاضر با روش توصیفی- تحلیلی به تحلیل مؤلفه‌های «جریان تحریف» در قرآن کریم پرداخته است. قرآن کریم از واژگون‌سازی واقعیت‌ها به مثابه یک فتنه سخن می‌گوید و اهداف جریان تحریف را اختلال در دستگاه محاسباتی مخاطب، تضعیف روحیه خودباوری و تغییر الگوی کُنش جامعه می‌داند. تمسخر، ترور شخصیت رهبر جامعه، شایعه‌پراکنی، شخصیت‌سازی و تحریف با شیوه خیرخواهی به عنوان ابزارها و شیوه‌های تحریف واقعیات در قرآن کریم مطرح است. همچنین تنظیم زاویه نگاه با نگاه رهبر جامعه، روشنگری، مقابله به مثل، نمایش قدرت در مقابل دشمن و حصر و تبعید تحریف‌کنندگان به عنوان پنج راهکار مبارزه با جریان تحریف در آیات قرآن کریم مطرح شده است.

**کلید واژگان:** جریان تحریف، گام دوم انقلاب، قرآن کریم، جنگ نرم، امید آفرینی.

۱. سطح چهار تفسیر و علوم قرآن مرکز تخصصی تفسیر و علوم قرآن حوزه علمیه قم [u.khany@yahoo.com](mailto:u.khany@yahoo.com)

## ۱۱. بررسی شبهه دونالدسن مبنی بر عدم تمایل امام سجاد علیه السلام به مبارزه و فعالیت سیاسی با تاکید بر نظرات مقام معظم رهبری علیه السلام

علی قانع<sup>۱</sup>، منیره هادی به<sup>۲</sup>

چکیده

شبهه کناره گیری امامان پس از شهادت امام حسین علیه السلام از فعالیت های سیاسی در کتاب مذهب شیعه دونالدسن بیان شده است. البته همین شبهه انزوا در اذهان بسیاری از مسلمانان خصوصاً در مورد امام زین العابدین علیه السلام مطرح بوده است. مستند دونالدسن ظاهراً، دو واقعه تاریخی است: یکی عدم تعرض مسلم بن عقبه به امام سجاد علیه السلام در جریان واقعه حره و نیز عدم تعرض ابن زبیر به حضرت در جریان قیام مختار. او چنین نتیجه گیری می کند که امام سجاد هیچ فعالیت سیاسی نداشته و لذا مسلم و ابن زبیر با ایشان درگیر نشدند. اما با توجه به نقل های معتبر تاریخی از ابعاد مختلف مبارزات سیاسی امام سجاد علیه السلام و تحلیل های تاریخی اندیشمند بزرگ جهان تشیع آیت الله خامنه ای بطلان این شبهه آشکار می شود. یافته های پژوهش که به روش کتابخانه ای بدست آمده، نشان می دهد مبارزه سیاسی امام سجاد از لحظه اول شهادت امام حسین علیه السلام آغاز و تا آخر عمر پر برکتش ادامه یافت است؛ زیرا هدف تمام ائمه، تشکیل حکومت اسلامی بوده و هیچ کدام در انجام این وظیفه خطیر کوتاهی نکردند. اگر چه امام سجاد علیه السلام نتوانست به مبارزه مسلحانه دست بزند اما، در برابر عبیدالله و یزید برخورد شدید سیاسی داشته، همچنین تمام تلاش خود را پس از بازگشت از اسارت در جهت زنده نگهداشتن یاد و خاطره عاشورا و حراست از دستاوردهای آن انجام دادند. ایشان با علمای درباری به شدت برخورد می کرد و به تربیت صحابه شجاع و ساماندهی جمعیت شیعه پرداخته و خود و اصحاب نسبت به حکومت

۱. دکتری تفسیر و علوم قرآن، دبیر آموزش گروه تفسیر جامعه الزهراء ghanei83@yahoo.com

۲. دانش پژوه سطح چهار علوم و معارف قرآن جامعه الزهراء علیه السلام monirehadi60@gmail.com

اموی تا حد امکان برخورد سیاسی داشتند. در جریان واقعه حره و نیز قیام مختار حضرت، به دلایلی متعدد شرکت نداشته و یا نقش پررنگی ایفا نکردند تا بهانه‌ای برای نابودی اصل و اساس شیعه به دست دشمن داده نشود. لذا بر خلاف ادعای دونالدسن، حیات سیاسی امام سجاد علیه السلام خالی از عزلت نشینی است و رفتارهای ایشان بر اساس مصالح سیاسی شیعه بود.

**کلید واژگان:** امام سجاد علیه السلام، حضرت آیت الله خامنه‌ای، دونالدسن، مبارزه سیاسی،

مستشرقان

## ۱۲. آثار جنگ نرم در بیانات رهبری و آیات و روایات

زینب خسروی نیا<sup>۱</sup>، حوریه اسدزاده<sup>۲</sup>

چکیده

سازۀ جنگ نرم بر آن است که نظامی را به لحاظ سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی از پا در آورده و علاوه بر مسائل و معضلاتی که جنگ نرم دارد برکاتی نیز دارد این مسأله در راستای هدفی است که در این مقاله دنبال می‌شود در واقع دستیابی به آثار جنگ نرم از دیدگاه مقام معظم رهبری در آیات و روایات است. مقاله آثار جنگ نرم بیانگر طلوع برهۀ جدیدی در شکوفایی جمهوری اسلامی ایران به عنوان قدرت منطقه‌ای به جهات مختلفی در بعد فردی و اجتماعی است هم چون علم یابی و آمیختگی علم با تولید و صنعت است که ماه عسل خود باوری و حاصل آن خود کفایی و قدرت و اتحاد با کشورهای دیگر است این محتوای پژوهشی به صورت توصیفی به رگه‌های حاصل از جنگ نرم می‌پردازد و جمهوری اسلامی را به قدرتی منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای مبدل می‌کند

**کلید واژگان:** جنگ نرم، دشمن، امید، وظیفه.

۱. طلبه سطح ۴ رشته تفسیر تطبیقی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام قم.

Yaemamreza@vatanmail.ir

۲. طلبه سطح ۲ عمومی مدرسه علمیه الزهرا علیه السلام بندرعباس yaemamreza@vatanmail.ir

## ۱۳. تبیین مستندات قرآنی مقام معظم رهبری در موضوع تهاجم فرهنگی

محمدجواد اسکندارلو<sup>۱</sup>

### چکیده

پروژه تهاجم فرهنگی که به طور مشخص از دهه دوم آغاز شده و با روندی صعودی تا امروزه نیز ادامه دارد، امنیت حوزه‌های اخلاق و فرهنگی کشورمان به ویژه نسل نورسته، خلاق و جوان ما را مورد هدف قرار داده است. مقام معظم رهبری از همان آغاز فعالیت فرهنگی دشمن، نقشه آن‌ها را پی برده و به گونه‌های مختلف برای اقشار گوناگون جامعه در این رابطه افشاگری و روشنگری نموده است. در مقاله پیش‌روی، مهم‌ترین نکات و توصیه‌ها و راهکارهای معظم له از بیانات ایرادشده ایشان برای مردم، انتخاب شده و در این نوشتار، نقل و تبیین گردیده است. گرچه تاکنون مقالات متعددی در این رابطه به نگارش درآمده، لیکن جنبه نوآوری این مقاله، ذکر و تبیین شواهد و مستندات قرآنی بیانات ایشان می‌باشد. از مهم‌ترین دستاوردهای این پژوهش می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: پاسخ ما در برابر تهاجم فرهنگی دشمن باید به گونه منظم و سازمان‌یافته باشد. امر به معروف و نهی از منکر، حفظ وحدت در دنیای اسلام، حفظ مرزهای ایمانی و روحی خودمان، رعایت تقوا در همه عرصه‌های زندگی، و حفظ روحیه مقاومت و پایداری در سنگر ایمان، از برجسته‌ترین راهکاری مبارزه با تهاجم فرهنگی قلمداد می‌شود.

**کلید واژگان:** تهاجم فرهنگی، شبیخون فرهنگی، تبادل فرهنگی، راهکارهای قرآنی مبارزه با تهاجم فرهنگی، مقام معظم رهبری.

## ۱۴. شیوه‌های دشمنان اسلام در مایوس سازی مدیران از منظر قرآن

### (باتأکید بر بیانیه گام دوم)

هادی تهرانی پور<sup>۱</sup> علی آقا صفری<sup>۲</sup>

چکیده

قرآن به عنوان تنها منبع اصیل و ماندگار در تمام عرصه‌های زندگی، رهنمودهای حیات بخش ارائه نموده و بستر رشد و تعالی انسان را فراهم ساخته است. بدون تردید از جمله مسائل مهمی که مانع هدایت و شکوفایی است، ناامیدی مدیران است و دشمنان جامعه اسلامی تمام تلاش خود را انجام می‌دهند؛ تا بتوانند مدیران را مایوس سازند. اهمیت مسئله و عدم سابقه پژوهش با رویکرد اتخاذ شده، موجب شد نگارندگان با مراجعه به آیات کلام وحی و بیانات مقام معظم رهبری با محوریت بیانیه گام دوم، شیوه‌های دشمنان اسلام در مایوس سازی مدیران را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند. برآیند پژوهش نشان می‌دهد که شیوه‌های دشمنان اسلام در مایوس سازی مدیران مسلمان، مختلف بوده و آنان جهت اجرا و عملیاتی سازی برنامه‌ها و رسیدن به اهدافشان از حرب‌های همچون: ۱. ایجاد تزلزل در اعتقادات و باورها ۲. ایجاد سستی و بی‌انگیزگی در رسیدن به ارزش‌ها و اهداف ۳. تحمیل رنج و مشقت به منظور عدم پیشرفت ۴. جلوگیری از خیرات و خوبی‌ها ۵. ایجاد اختلاف و تفرقه بین مدیران و مردم ۶. تضعیف جامعه اسلامی و به سلطه در آوردن آن که نتیجه‌اش هدر دادن منابع و ثروت‌های آن جامعه است، استفاده می‌نمایند. همچنین روشن شد که راه برون رفت و خنثی سازی روش‌های شوم دشمنان عنود لدود، در شناسایی طرح و برنامه‌ها و مبارزه و مقابله با آنان است و از این طریق است که مسلمانان می‌توانند با اتحاد و انسجام و تمسک به قرآن و عترت علیهم‌السلام در مسیر رشد و تعالی قرار گیرند و به اهداف خود برسند.

**کلیدواژگان:** قرآن کریم، موانع و چالش‌ها، شیوه‌های مایوس سازی، مدیران، بیانیه گام دوم.

۱. طلبه سطح ۴، مرکز تخصصی قرآن امام علی بن ابیطالب علیه‌السلام، قرآن و علوم (گرایش مدیریت)، (نویسنده مسئول):

hthrani52@gmail.com

۲. دکتری قرآن و علوم (گرایش مدیریت) جامعه المصطفی العالمیه، مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث:

a.a.safari1364@gmail.com



## ۱۵. ضرورت انقلاب اسلامی در بنگلادش از منظر قرآن و بیانیه گام دوم انقلاب

عبدالله<sup>۱</sup>

### چکیده

از آنجا که مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب در رابطه با ساخت تمدن نوین اسلامی جهت تحقق زمینه سازی ظهور منجی عالم بشریت تأکید نموده است، لازم است ضرورت انقلاب اسلامی در کشور بنگلادش واقع در جنوب شرق آسیا که از لحاظ جمعیت دومین کشور مسلمان جهان است مورد مطالعه قرار بگیرد. لذا سعی شده در این مقاله با توجه به آیات قرآن کریم و واقعیت میدانی ضرورت انقلاب اسلامی در کشور بنگلادش تبیین گردد. جهت تبیین این مسئله وضعیت اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، خانوادگی، فرهنگی و دینی این کشور به روش ترکیبی پیمایشی و تحلیلی بررسی شده و اشکالات موجود در این زمینه‌ها مطرح گردیده است و بیان شده که برای حل این مشکلات باید در این کشور تغییر و تحول فراگیر از طریق انقلاب اسلامی ایجاد گردد. از یافته‌های این پژوهش این است که جهت تحقق انقلاب اسلامی در بنگلادش پنج گام اساسی در این مسیر وجود دارد که عبارتند از: تعیین راهبر سیاسی و معنوی، تربیت نیروهای انقلابی، تبلیغ اهداف انقلاب اسلامی، جذب حداکثری و دفع حداقلی و ارسال نیروهای انقلابی به بخشهای مختلف اداری کشور. امید است که این نوشتار روحیه جوانان مصلح و انقلابی را جهت قدم برداشتن در این مسیر تقویت نموده راهگشای تحقق انقلاب اسلامی در بنگلادش باشد و در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی در جهان کمک کرده مقدمه ظهور امید مستضفان عالم در این منطقه فراهم گردد.

کلید واژگان: انقلاب اسلامی، بنگلادش، قرآن، بیانیه گام دوم

## ۱۶. گام دوم انقلاب و مواجهه دین‌مدارانه با تمدن غرب از منظر رهبری

یدالله حاجی زاده<sup>۱</sup>

چکیده

چگونگی مواجهه با فرهنگ و تمدن غربی، در گام دوم چهل ساله انقلاب اسلامی ایران، از اهمیت بسیاری برخوردار است. این نوع مواجهه، تنها در صورتی که عقلانی و با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی باشد، بی‌شک موفقیت جامعه اسلامی را در پی خواهد داشت و ما را به سمت تمدن نوین اسلامی رهنمون خواهد شد. سوالی که در این جا مطرح است این است که از منظر حضرت آیت الله خامنه‌ای، جمهوری اسلامی در گام دوم چهل ساله خویش، چگونه می‌بایست با تمدن غربی مواجه شود؟ واکاوی این موضوع با عنایت به بیانات رهبری - به خصوص آنچه در بیانیه گام دوم آمده - با بهره‌گیری از شیوه توصیفی و تحلیلی، نشان می‌دهد تمدن غرب هرچند جنبه‌های مثبت تمدنی هم دارد، اما بدان جهت که مادی، منحرف، جنایت‌کار، سلطه‌طلب، مهاجم و از جهت اخلاقی فاسد است، نمی‌تواند الگوی جامعه ما در راه پیشرفت باشد. ما باید در مواجهه با این تمدن - با الهام از آموزه‌های دینی - مادّیت را در کنار معنویت، علم را همراه با اخلاق، زندگی را با دوری از فساد، و قدرت مادی را همراه با معنویت داشته باشیم.

کلید واژگان: گام دوم انقلاب، آموزه‌های دینی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم، تمدن

غرب، مواجهه.

## ۱۷. اصول قرآنی حاکم بر روابط خارجی در فرمایشات مقام معظم رهبری با تکیه بر بیانیه گام دوم

علی سلحشور<sup>۱</sup>، مهوش پوررحمانی<sup>۲</sup>

چکیده

یکی از بارزترین نتایج انقلاب، تحول در عرصه سیاسی و روابط خارجی است. سیاست خارجی به معنای روش دولت‌ها در برخورد با مسائل خارجی برای تأمین منافع و حفظ موجودیت کشور است. مقام معظم رهبری به عنوان سران دار انقلاب - از سال ۶۸ تا کنون - به بیان بایدها و نبایدهای روابط خارجی و سیاست کلی نظام در این خصوص پرداخته‌اند و تصویر جامعی از یک نظام سیاسی مستقل ارائه داده‌اند. در بیانیه گام دوم نیز خطوط کلی حرکت و اهداف و مقاصد را ترسیم نموده‌اند. پژوهش حاضر در پی یافتن پاسخ این سؤال است که مبانی قرآنی بیانات مقام معظم رهبری در خصوص روابط خارجی کدام‌اند؟ روش پژوهش، طبقه‌بندی بیانات مقام معظم رهبری، تطبیق و تحلیل محتوایی آیات قرآن کریم به روش کتابخانه‌ای است. در این نوشتار اصول روابط خارجی مانند مقابله با استعمار و استبداد، حمایت از مظلومان، هوشیاری در برابر نقشه‌های دشمنان و مقابله با آنان و حفظ استقلال در بیانات مقام معظم رهبری بررسی شده و مبانی قرآنی آن مورد تحلیل قرار گرفته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که بیانات مقام معظم رهبری در تبیین چگونگی روابط خارجی منطبق و برآمده از آیات قرآن کریم است.

کلید واژگان: قرآن کریم، بیانیه گام دوم، انقلاب، دشمن، سیاست خارجی، استقلال

۱. استادیار دانشگاه کردستان (نویسنده مسؤل) - a.salahshoor@uok.ac.ir

۲. طلبه سطح ۳ رشته تفسیر و علوم قرآنی مؤسسه آموزش عالی الزهراء قروه - poorrahmani86@gmail.com

## ۱۸. «خطر نفوذ» در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی از منظر قرآن و حدیث

سید رضی مرتضوی<sup>۱</sup>، حسین علوی مهر<sup>۲</sup>

### چکیده

نفوذ، یکی از مهمترین راهبردهای دشمنان نظام مقدس جمهوری اسلامی، برای رخنه در مراکز تصمیم سازی و تصمیم گیری برای مایوس کردن بدنه اجتماعی و حتی برخی لایه‌های مدیریتی، از طریق برجسته کردن عیوب و انکار نقاط مثبت، و با ترفند تحقیر سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه اسلامی در برابر دشمن و سپس تغییر موازین و وارونه کردن ارزشهاست؛ رهبر معظم انقلاب اسلامی، بارها خطر نفوذ را گوشزد و در بیانیه گام دوم نیز به برخی عوامل و پیامدهای آن اشاره کرده‌اند؛ این مقاله با روش کتابخانه‌ای و توصیفی تحلیلی، پس از شناخت مفهومی نفاق در قرآن و حدیث، و ارتباط مفهومی آن با «نفوذ» به تبیین مباحث مربوط به نفوذ همچون لایه‌ها، زمینه‌های پیدایش، اهداف و همچنین راهکارهای مقابله با آن، در کلمات امام خامنه‌ای و خصوصاً بیانیه گام دوم پرداخته شده است.

کلید واژگان: گام دوم، نفوذ، نفاق، قرآن

۱. دکتری تفسیر تطبیقی smrzzm3@gmail.com

۲. دانشیار جامعه المصطفی alavimehr@gmail.com

## ۱۹. تهاجم فرهنگی دشمنان جامعه اسلامی با تکیه بر آموزه‌های قرآن و بیانیه گام دوم

احمد محمدی مجد<sup>۱</sup>

### چکیده

تهاجم فرهنگی به معنای حمله به بنیان‌های فرهنگی و باورهای یک ملت با هدف نابودی آن و جایگزینی فرهنگ مطلوب مهاجم است، شماری از آیات قرآن بیانگر تهاجم فرهنگی بر ضد معارف نوپدید انبیا است، در بیانیه گام دوم نیز مسئله هجده فرهنگی دشمن مورد توجه ویژه قرار گرفته است. این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی صورت پذیرفته در صدد بررسی مهمترین شیوه‌های این تهاجم و راهبردهای قرآنی مقابله و مقایسه‌ای تطبیقی با توصیه‌ها امامین انقلاب به ویژه بیانیه گام دوم و راهبردهای بکارگرفته شده در گام اول انقلاب و تبیین همسانی و احیانا عدم همسوئی است و تمرکز دشمن بعد شکست در تهاجمات نظامی بر تهاجم فرهنگی بیانگر ضرورت این تحقیق است و دستاورد آن شناساندن راهبرد موفق قرآن در مقابله، و بیان عدم وضعیت مطلوبی ما در خنثی سازی تهاجم فرهنگی به دلیل عدم بکارگیری همه راهکارهای قرآنی و شروط موفقیت آن است.

کلید واژگان: تهاجم فرهنگی، قرآن و حدیث، بیانیه گام دوم انقلاب

۱. استاد یار جامعة المصطفی العالمیه، مدیرگروه فقه و معارف (مدرسه شهابیه)

## ۲۰. شیوه‌های دشمنی دشمنان انقلاب اسلامی از دیدگاه امام و رهبری

سعید خدادادی<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب اسلامی داعیه دار حکومت علوی هستند فلذا با استکبار و استعمارگران مخالفت می‌کند و به همین دلیل استکبار جهانی در صدد هستند که جلوی این انقلاب را بگیرند و از هرگونه اقدامی برای متوقف نمودن آن دریغ نمی‌ورزند؛ بنابراین لازم است که شیوه‌های دشمنی آنان مورد شناسایی قرار گرفته شود تا بتوان در صورت نیاز به مقابله با آنان پرداخته شود، همان طور که مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم در زمینه مقابله با استکبار اشاره نمودند، فلذا لازم است که برای تحقق این امر شیوه‌های دشمنی آنان شناسایی شود؛ فلذا این نوشتار به روش توصیفی و تحلیلی به بررسی شیوه‌های دشمنی دشمنان انقلاب اسلامی از دیدگاه حضرت امام خمینی و مقام معظم رهبری پرداخته است که بعد از بررسی‌هایی که در کلام این دو بزرگوار انجام گرفت شیوه‌های دشمنی آنان به دست آمده که عبارتند از: اختلاف افکنی، فشار اقتصادی، استفاده از تبلیغات، فرستادن نیروهای نفوذی، تحقیر نمودن، گسترش فساد، تحریف نمودن، استفاده از قدرت نظامی و غیره که از قرآن برای هر کدام از شیوه‌ها مویداتی بیان شده است.

**کلید واژگان:** دشمن، انقلاب اسلامی، دشمنان انقلاب، امام خمینی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم انقلاب.

۱. دانش آموخته سطح سه مرکز تخصصی شیعه شناسی، :saidkhod1368@gmail.com

## ۲۱. مرزبندی با دشمنان؛ علل و پیامدها

زینب بهجت پور<sup>۱</sup>، ناهید سادات سیدرضائی<sup>۲</sup>

### چکیده

هدف: مرزها، برای تعیین محدوده و ایجاد یک هویت مشخص در هر بخش است تا نسبت به محدودهٔ مقابل مشخص شود. رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، بر امر مرزبندی با دشمنان در تمام عرصه‌ها تاکید کرده و آن را در زمره چند سرفصل اساسی نظام اسلامی مطرح کرده و بر آن تاکید دارند لذا دغدغه این مقاله پرسش از علل مرزبندی‌ها در نظام اسلامی، عرصه‌های مرزبندی، پیامدهای عدم مرزبندی با دشمنان می‌باشد.

روش شناسی پژوهش: تحقیق حاضر به صورت توصیفی، تحلیلی به روش کتابخانه‌ای و نوع کاربردی با استناد به آیات قرآن و روایات، است.

یافته‌ها و نتایج مقاله: یافته‌های مقاله نشان می‌دهد شفاف بودن مرزبندی‌ها در نظام اسلامی در عرصه‌های جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی و اعتقادی، ضمن حفظ سلامت حرکت نظام اسلامی؛ امنیت و استقلال حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اعتقادی کشور نیز تضمین می‌گردد، لذا در صورت عدم مرزبندی، از جمله پیامدها، عدم تشخیص مومن از منافق در جامعه اسلامی و نفوذ در تمام ابعاد سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اعتقادی که باعث بردگی فکری مسلمانان و ایجاد اختلافات بین آن‌ها، عدم دفاع از یک دیگر در برابر دشمن، تجزیه سرزمین‌های اسلامی و سلطه اقتصادی بر جامعه اسلامی است.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم انقلاب، مرزبندی، دشمنان، قرآن، علل، پیامد

۱. دکتری تفسیر تطبیقی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام، نویسنده مسئول،

bahjatpour.zeynab@gmail.com

۲. طلبه سطح سه، رشته تفسیر و علوم قرآنی موسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه علیه السلام،

zahra958222@gmail.com

## ۲۲. الگوی پژوهش تمدن ساز در بیانیه گام دوم با تأکید بر اندیشه‌های

### مقام معظم رهبری علیه السلام

محمد مهدی ولی زاده<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، زهرا مرندی<sup>۲</sup>

#### چکیده

تحقیق و پژوهش یک فرایند قابل مدیریت و نظام دهی است و یکی از پایه‌های اساسی تمدن سازی شمرده می‌شود؛ از این رو طراحی الگوی پژوهش هدفمند در مسیر تحقق تمدن سازی با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب ضروری است و در این راستا باید اندیشه‌های مقام معظم رهبری را به عنوان سردمدار مطالبه تمدن نوین اسلامی، مورد توجه و تحلیل قرار داد. این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی، با مطالعه تفصیلی بیانات رهبر معظم انقلاب از سال ۷۹ تا ۹۷، به استخراج اصول مسیر پژوهش تمدن ساز پرداخته و به دو اصل «انطباق پژوهش بر نیازهای جاری و آینده کشور» و «دستیابی به مرجعیت و استقلال علمی» دست یافته است. به دنبال آن، مؤلفه‌ها و راهکارهای عملی هر یک را مورد تحلیل و واکاوی قرار داده است؛ در این راستا، چهار مؤلفه برای تحقق اصل نخست و شش مؤلفه برای اصل دوم ارائه کرده و تاکتیک‌های عملیاتی را پیشنهاد نموده است.

کلید واژگان: پژوهش تمدن ساز، مرجعیت علمی، تولید دانش، تمدن اسلامی، بیانیه

گام دوم، مقام معظم رهبری

۱. دانش پژوه سطح چهار حوزه علمیه قم و دانشجوی دکتری دانشگاه شهید بهشتی تهران،

valizadeh.maaref@gmail.com

۲. زهرا مرندی: طلبه و پژوهشگر سطح دو حوزه علمیه خواهران قم، marandi.z.1379@gmail.com



## ۲۳. مستند سازی قرآنی و روایی (عدم مذاکره با آمریکا) - بیانیه گام دوم انقلاب

محسن خوش فر<sup>۱</sup>، احترام سادات موسوی زاده<sup>۲</sup>

### چکیده

اتخاذ موضع در برابر دشمنان، از مهم ترین نیازهای زندگی انسان ها و از محوری ترین مسائل دفاعی کشور است. قرآن کریم برای حفظ جامعه به این امر مهم توجه بسیار نموده است؛ و به همین دلیل معرفی دشمن، یکی از اهداف اساسی معصومین بوده است. از طرفی سیاستگذاری حوزه راهبردی جمهوری اسلامی ایران منوط به شناخت ضرورت های سیاست خارجی از نظر مقام معظم رهبری است که حکم به عدم مذاکره با آمریکا داده شده است. بنابراین مستند سازی قرآنی و روایی بیانیه گام دوم انقلاب، از ضرورت و اهمیت بالایی برخوردار است. مذاکرات معصومین از موضع قدرتمندانه و با مصلحت عقلایی و روش حکیمانه برخوردار بوده است. از بین راهکارهای بدست آمده در مقابله با استکبار جهانی، (دعوت و گفتار به نرمی، مدارا و سازش، ارباب دشمن، برخورد شدید) تبیین شد و با ذکر دلایلی جایگاه هر یک از این راهکارها واضح گشت. در سنجش و تطبیق بیانات رهبری با آیات و روایات در زمان کنونی، پذیرش مذاکره به مفهوم ناتوانی ایران تلقی خواهد شد که به دور از دستورات صریح اسلام خواهد بود. روش پژوهش توصیفی تحلیلی و کتابخانه‌ای است.

**کلید واژگان:** مستند سازی، مذاکره، آمریکا، آیات و روایات، بیانیه گام دوم انقلاب، بیانات رهبری.

۱. استادیار گروه علوم حدیث جامعه المصطفی العالمیه قم mohsenkhosfar@yahoo.com

۲. طلبه سطح ۴، تفسیر تطبیقی، مرکز پژوهشی مطالعات بین رشته‌ای علوم انسانی اسلامی فاطمه الزهراء saaban.mosavi@gmail.com

## ۲۴. توطئه‌های آمریکا بر ضد انقلاب اسلامی ایران و راهکارهای مقابله با آن (با تأکید بر فرمایشات مقام معظم رهبری علیه السلام)

باقر ریاحی مهر<sup>۱</sup>

چکیده

آمریکا از همان ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی ایران جهت شکست این انقلاب و به زانو درآوردن ملت ایران، توطئه‌هایی را آغاز کرد؛ که بیانگر ماهیت استکبار است. امروزه دولت آمریکا نماد استکبار می‌باشد. اقدامات آمریکا بر علیه ایران، متعلق به یک دولت، حزب یا فرد مشخصی نیست، بلکه ماهیت نام سیاسی آمریکا، یک ماهیت استعماری است و نمی‌توان از آمریکا انتظاری غیر از آن در روبرو با انقلاب اسلامی ایران داشت. این مقاله که تازه‌ترین پژوهش در این زمینه به شمار می‌رود، با بهره جستن از روش تحلیلی - انتقادی تلاش شده است؛ توطئه‌های آمریکا بر ضد انقلاب اسلامی ایران و راه‌ها تدبیر آن با رهنمودهای مقام معظم رهبری، تبیین و نقد گردد. بنابراین یافته‌های پژوهش، تلاش برای تضعیف و براندازی جمهوری اسلامی، توطئه اختلاف برانگیزی بین اقوام و ملل مسلمان، توطئه تهاجم فرهنگی، ایران هراسی، اسلام هراسی و شیعه ستیزی و... می‌باشد. و نیز قرآن کریم راهکارهایی از جمله: تقوا و تزکیه نفس و پیروی نکردن از هوای نفس، الگوگیری از اخلاق نبوی صلی الله علیه و آله، علم آموزی، تعقل و تدبر و دوری از قشری گری، تبیین صحیح تقیه و... برای مقابله با توطئه‌های طاغوت و استکبار که امروزه مصداق عینی آن آمریکا می‌باشد ارائه فرموده است. توجه به مؤلفه‌های مهم و حدت (اسلام، توحید، قرآن، نبوت و اهل بیت)، زمینه‌ساز برای ارتباطات نهادینه و مستمر در ایام حج میان مسلمانان، شناسایی تمام نهادهای دینی و مذهبی جهان اسلام و ایجاد ارتباط مستمر و نهادینه میان آن‌ها، و... از جمله راهکارهای مقابله با توطئه‌های آمریکا از منظر مقام معظم رهبری می‌باشد

**کلید واژگان:** انقلاب اسلامی ایران، آمریکا، استعمار، توطئه، جنایت، اقدامات، راه‌های تدبیر، مقام معظم رهبری.

## ۲۵. راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ فرهنگی دشمن در کلام رهبری

خدیدجه حسین زاده<sup>۱</sup>، کنیز کبری<sup>۲</sup>، غلامحسین<sup>۳</sup>

### چکیده

مبارزه با سبک زندگی غربی یکی از معارف بیانیه گام دوم است. ترویج این نوع سبک زندگی از راه‌های نفوذ فرهنگی دشمن است. از آنجا که آنچه در گذر قرن‌ها موجب تغییرات اقتصادی، صنعتی، سیاسی و غیره شده تغییرات فرهنگی بوده و از سویی در راستای تمدن‌سازی نوین اسلامی و مقابله با سبک زندگی غربی، باید راهکارهای قرآنی مقابله با این نفوذ ارائه شود تا برنامه جامع قرآنی براساس آن تنظیم گردد؛ از این رو این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی به تبیین راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ دشمن در بیانات رهبری می‌پردازد. آنچه از سیر مطالعه در بیانات ایشان به دست می‌آید این است که نفوذ فرهنگی دشمن همان جنگ نرم است که به وسیله ابزارهای فرهنگی، نفوذ، دروغ و شایعه‌پراکنی انجام می‌گیرد که در راستای مبارزه با آن باید به راهکارهای قرآنی چون «استعانت از صبر و تقوا»، «بصیرت‌افزایی»، «هویت بخشی به جوانان و نخبگان»، «ترویج فرهنگ امید و انتظار»، «احیای فرهنگ امر به معروف»، «گسترش فرهنگ نماز»، «ترویج انس با قرآن» و «تقویت روحیه انقلابیگری و دینی» تمسک نمود.

**کلید واژگان:** راهکار فرهنگی؛ نفوذ فرهنگی؛ بیانات رهبری؛ هویت بخشی به جوانان؛ روحیه انقلابیگری؛ بصیرت‌افزایی.

۱. دانش‌آموخته سطح چهار رشته تفسیر تطبیقی، پژوهشگر رشته تفسیر و علوم قرآنی پژوهشگاه مطالعات

اسلامی جامعه الزهراء علیها السلام، مدرس بنت الهدی. Hosinzadeh110@gmail.com.

۲. دانش‌آموخته بنت الهدی جامعه المصطفی العالمیه zahrahussaini313@gmail.com

۳. دانش‌آموخته جامعه المصطفی العالمیه ghulamhussain512@gmail.com

## ۲۶. راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ فرهنگ غربی در ایران

عزیزه لطفی دیزج‌یکان<sup>۱</sup>، حلیمه ایمانی<sup>۲</sup>

مساله نفوذ فرهنگی بیگانگان در فکر و سرزمین مسلمانان، سابقه‌ای به وسعت تاریخ اسلام دارد. از صدر اسلام تاکنون منافقان، اهل کتاب و سایر دشمنان دین در تلاش بودند تا به هر نحوی روزه‌ای برای تحت تاثیر قرار دادن فرهنگ و عقاید جامعه اسلامی بیابند همچنان که در سالهای اخیر در مقابله با جمهوری اسلامی ایران از آن بهره گرفته اند با توجه به اهمیت این مسأله، پژوهش حاضر به روش توصیفی - تحلیلی در پی بیان راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ فرهنگ غربی است. از نتایج برآمده این تحقیق می‌توان چنین بیان نمود که قرآن کریم با نگاهی ویژه به مساله نفوذ فرهنگی می-پردازد و راهکارهایی را ارائه می‌دهد از جمله راهکارهای مهم مقابله با نفوذ فرهنگی، تقویت بصیرت و هوشیاری در مقابله با فتنه‌ها حفظ وحدت، تشکیل سازمانهای اطلاعاتی قوی، شناخت اهداف دشمن می‌باشد. بطور کلی قرآن بهترین راه مقابله با هرنوع نفوذ فرهنگی منحرف را داشتن بصیرت برای خواص و اطاعت از رهبر دینی برای عموم مردم معرفی می‌کند.

**کلید واژگان:** نفوذ، نفوذ فرهنگی، قرآن، دشمن، بصیرت

۱. طلبه سطح چهار حوزه علمیه خواهران حضرت معصومه سلام علیها قم 123yamor123@gmail.com

۲. طلبه سطح چهار حوزه علمیه خواهران رفیعه‌المصطفی ﷺ، تهران 5740@baran@gmail.com

## ۲۷. تحلیل شگردهای فرهنگی و اقتصادی دشمنان در مایوس سازی مردم (با تکیه بر آموزه‌های قرآن و بیانیه گام دوم)

فاطمه همایون<sup>۱</sup>، سید حسین شفیعی دارابی<sup>۲</sup>

### چکیده

دشمنان انقلاب اسلامی ایران، برای ایجاد یأس در بین مردم و کم‌رنگ نمودن حضورشان در عرصه دفاع از انقلاب اسلامی ایران، از شگردهائی متنوع بهره جستند. این مقاله، به شیوه توصیفی-تحلیلی، و با الهام از آموزه‌های قرآن کریم و بیانیه گام دوم مقام معظم رهبری، تنها در پی تحلیل شگردهای فرهنگی و اقتصادی دشمنان در جهت مذکور و ارائه راهکارهائی مناسب در راستای مقابله با آنها است، یافته تحقیق این است: اگرچه بکارگیری شگردهای یاد شده از سوی دشمن، مشکلاتی را در پی داشته است؛ ولی تجربه چله اول انقلاب اسلامی حاکی از این است: در صورت تقویت باورهای درست مکتبی، راهبردی تلقی نمودن توصیه‌های حکیمانه رهبری، اعمال تدبیری مناسب در جهت رفع مشکلات اجتماعی (اقتصادی)، و... به خوبی می‌توان با شگردهای مورد اشاره و غیره مقابله کرد، و روحیه امید را در متن جامعه تثبیت نمود.

**کلید واژگان:** مایوس سازی مردم، شگردهای فرهنگی دشمن، شگردهای اقتصادی دشمن، راهکارهای قرآنی در مقابله با شگردهای دشمن، راهکارهای رهبری در مقابله با شگردهای دشمن.

۱. دانش پژوه سطح چهار تفسیر و علوم قرآن جامعة الزهراء علیها السلام. A.fhomyoon@ymail.com

۲. عضو هیئت علمی المصطفی و مدیر گروه تفسیر جامعة الزهراء علیها السلام. Shafieidarabi@chmail.ir

## ۲۸. بررسی عوامل سیاسی، اقتصادی و نظامی استکبارستیزی در اندیشه

### مقام معظم رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، عبدالحمود جهانگیری<sup>۲</sup>، سمیه احمدی طیفکانی<sup>۳</sup>، فاطمه جاودان<sup>۴</sup>

چکیده

استکبارستیزی، ایستادگی در برابر هرگونه رفتارهای مستکبرانه است که برخاسته از مخالفت‌های اسلام با هرگونه ستم‌پذیری است. اولین استکبارستیزی خداوند است که مقرب‌ترین موجودات خود را به علت مستکبر بودن از خود طرد می‌کند. از آن جا که مقام معظم رهبری وظیفه هدایت و رهبری جامعه را عهده دار است و بصیرترین فرد نسبت به مسائل سیاسی، جهانی هستند، در این تحقیق به ارائه عوامل استکبارستیزی در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی از منظر معظم له پرداخته شده است. این بحث سبب می‌شود جامعه به ضرورت استکبارستیزی پی ببرد و به دلایل مبارزه با استکبار آشنا گردد. استکبارستیزی در عرصه سیاسی به دلایل دخالت سیاسی مستکبران، اختلاف افکنی، تخریب ملت‌ها است. دشمن با تحریم کردن، غارت کردن، تک محصولی کردن اقتصاد کشور، ملت‌ها را به مبارزه با خود در عرصه اقتصادی کشانده است و کارهای نظامی مانند: حمله کردن به کشورها، ایجاد ناامنی مردم را به ستیز و مقابله با خود برانگیخته است. این تحقیق از نوع توصیفی است و به روش کتابخانه‌ای به صورت توصیفی و تحلیلی انجام شده است.

کلید واژگان: استکبارستیزی، عامل سیاسی، عامل اقتصادی، عامل نظامی، مقام

مقام معظم رهبری

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. Ztayyebi62@gmail.com

۲. استادیار دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، معاون آموزش دانشکده علوم قرآنی بندر عباس، مدیر حوزه علمیه خواران استان هرمزگان، hamraz32@gmail.com

۳. دانش آموخته سطح ۳ کلام اسلامی، مؤسسه آموزش عالی فاطمه معصومه ۱۱، معاون پژوهش حوزه علمیه خواران هرمزگان. S.ahmadi\_t@yahoo.com

۴. طلبه حوزه علمیه خواران هرمزگان. s.ahmadi\_t@yahoo.com

---

## ۲۹. راهکارهای تحقق اهداف انقلاب اسلامی در گام دوم انقلاب با تأکید بر قرآن کریم و بیانات رهبری

---

زینب طیبی<sup>۱</sup>، مرضیه شمس الدینی گورزانی<sup>۲</sup>، نرگس حیدری<sup>۳</sup>

### چکیده

در این زمان که دشمنان بیشتر از گذشته به دنبال تحریف انقلاب اسلامی هستند و تلاش دارند آن را از آرمان‌های اصلی خود دور کنند، تبیین محورهای اصلی انقلاب اسلامی ضروری است. هدف اصلی این مقاله، شناخت بیشتر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در مورد اهداف انقلاب اسلامی در گام دوم انقلاب اسلامی و راهکارهای تحقق اهداف انقلاب اسلامی بر اساس قرآن کریم و بیانات مقام معظم رهبری در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی - فرهنگی و علمی است. در این نوشتار که با روش تحقیق کتابخانه‌ای سامان یافته است، سعی شده است تا با استفاده از روش تحلیل مضمون بیانات مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر و همچنین منابع مکتوب درباره دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در گام دوم انقلاب اسلامی، نقشه راه و مسیر نظام جمهوری اسلامی روشن شود. از جمله این راهکارها توکل، بصیرت و عمل‌گرایی را می‌توان نام برد.

**کلید واژگان:** اهداف انقلاب اسلامی، مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی.

---

۱. استادیار دانشگاه فرهنگیان، gmail.comi62@ztayyb

۲. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث marziyeshamsodini@gmail.com

۳. طلبه سطح ۲ مدرسه حضرت خدیجه علیها السلام سیریک. Marziyeshamsodini@gmail.com

### ۳۰. مبانی قرآنی مقاومت اسلامی در مقابل نظام سلطه با تاکید بر بیانات مقام معظم رهبری

زینب درانی<sup>۱</sup>

چکیده

مقاومت و پایداری از پدیده‌های بسیار مهم و ارزنده در زندگی انسان و سلاحی برنده در صحنه مبارزه و نبرد است و مقاومت اسلامی، پایداری و ایستادگی بر اساس انگیزه‌های اسلامی و دینی است. شناخت مبانی مقاومت، راه رسیدن به اهداف را بسی آسان کرده است و این مبانی قرآنی نقش مهمی در رسیدن به اهداف اسلامی در مقابل نظام سلطه دارد و باعث بروز موفقیت و رسیدن به هدف و غایت اساسی و اصلی انسان خواهد شد، پیروزی به افراد شجاع و دلیر اختصاص دارد که در هر شرایطی تسلیم نمی‌شوند و همیشه با بصیرت و آگاهی راه مستقیم را پیش می‌گیرند. هدف این پژوهش، بررسی مبانی قرآنی مقاومت اسلامی در مقابل نظام سلطه با تاکید بر بیانات مقام معظم رهبری است. قرآن با بینشی دقیق تر به بررسی مفهوم و مبانی مقاومت اسلامی پرداخته است و مبانی مقاومت ورزی را در زمینه‌های اعتقادی، اخلاقی و رفتاری بررسی کرده است. نوشته حاضر با روش توصیفی و تحلیلی با بررسی در منابع دینی به ویژه قرآن و کتب تفسیری و گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای صورت گرفت. از جمله آن مبانی ایمان بصیرت، صبر و عزم آهنین و موافق با سنت‌های الهی و توکل به خدا و اعتماد به وعده‌های الهی است.

کلید واژگان: استقامت، صبر، بیانیه گام دوم، مقام معظم رهبری

۱. طلبه سطح سه موسسه آموزش عالی حضرت معصومه س بندر عباس z58567985@gmail.com



### ۳۱. تحلیل انتقادی دیدگاه خاورشناسان درباره ابعاد حیات امام کاظم علیه السلام با تأکید بر

#### بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام

سمیه رضایی<sup>۱</sup>

چکیده

شرق شناسی دربردارنده هر نوع بررسی درباره شرق است، که درزمینه عقاید، تاریخ، اوضاع معاصر شرق و شناخت دانش ها و آداب و رسوم مردم خاورزمین صورت می گیرد. و یک تمایز بین شرق و غرب در آن نهفته است. خاورشناسان درباره ائمه نظرات مختلفی دارند و گروهی از آنان دچار گزاف گوئی شده اند. شناخت و معرفت امامان امری واجب است و هیچ بهانه ای در ترک این امر پذیرفته نیست و هر کس که بدون معرفت و شناخت امام از دنیا برود مرگ او همانند زمان جاهلیت می باشد. هدف از این تحقیق رسیدن به حقایق درباره امام کاظم علیه السلام است. آن چه که تحقیق حاضر را متمایز کرد، ارائه تحلیل انجام شده طبق نظریه مقام معظم رهبری علیه السلام بود. این مقاله با روش کتابخانه - تحلیلی ابتدا به ارائه تبیین واژه شناسانه از مفهوم مستشرق، خاورشناس، شرق شناس و امام پرداخت و سپس به زندگی امام کاظم علیه السلام و القاب و فرزندان امام و سیاست های ایشان و بررسی شبهات شهادتشان اشاره کرد، تحلیل های بیان شده در مقاله پاسخ به سخنان مستشرقان درباره امام کاظم علیه السلام بود، از این روخواننده محترم بامطالعه مقاله حاضر متوجه نظرات نادرست مستشرقان نسبت به امام کاظم علیه السلام خواهند شد. کلید واژگان: امام کاظم علیه السلام، اتان کلبیگ، دونالدسون، مستشرق، مقام معظم رهبری علیه السلام،

هالم هاینس

۱. طلبه سطح سه، مدرسه علمیه فاطمه المعصومه بندرعباس. Ometaha313@gmail.com

### ۳۲. راهکار مقابله با جنگ نرم با تاکید بر بیانیه گام دوم

رقیه دورقی<sup>۱</sup>، محمدصادق فاضل<sup>۲</sup>

#### چکیده

پژوهش حاضر با موضوع، راهکار مقابله با جنگ نرم با تاکید بر بیانیه گام دوم تنظیم شده است. جنگ نرم، جنگی است که در شرایط صلح بین دولت‌ها و قدرت‌ها، برای تحمیل اراده و تأمین منافع با غلبه بر طرف مقابل، بدون استفاده از قدرت نظامی و روش‌های خشونت آمیز بصورت نامحسوس برای کنترل افکار عمومی طراحی شده است. سؤال اصلی این پژوهش راهکارهای مقابله با جنگ نرم با تاکید بر بیانیه گام دوم است، این تحقیق به روش توصیفی، تحلیلی انجام می‌شود. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که با توجه به اهمیت و قدمت جنگ نرم و موفقیت دشمن در این جنگ، ابتدا مستلزم شناخت جبهه معارض، سپس شناخت و توسعه توان نیروهای جبهه خودی است، که این مسئله در توصیه‌های مقام عظمای ولایت علی‌الخصوص جهت تحقق تمدن نوین اسلامی در چله دوم انقلاب اسلامی در ابعاد علمی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همانند چراغ راهی است که ماهیت و ابعاد این نبرد را برای امت اسلامی روشن می‌سازد.

کلید واژگان: جنگ نرم، جامعه، بیانیه، بصیرت، مقام معظم رهبری.

۱. طلبه سطح سه، حوزه علمیه خواهران، قم، ایران، 6652montazer@gmail.com

۲. استاد سطح عالی حوزه علمیه، قم، ایران، m\_60\_sfazel@yahoo.com

### ۳۳. گونه شناسی نفوذ دشمن در جامعه اسلامی از دیدگاه رهبری با استناد بر نهج البلاغه

معصومه اکبرپور<sup>۱</sup>

#### چکیده

در حال حاضر که دشمن از حمله نظامی ناامید شده به دنبال راه‌ها و روش‌های دیگری است تا به اهداف خود دست یابد که در این راستا از حربه نفوذ در سطوح مختلف جامعه استفاده می‌کند. چون این راه از پایداری و دوام بالایی برخوردار است، می‌تواند در نسل‌های بعدی یک جامعه تداوم یابد و یک حرکت یا جریان فکری پایدار را به جریانی مرده و خاموش مبدل سازد. از این رو شناخت عرصه‌های نفوذ در جامعه امری ضروری است. این مقاله با عنوان «گونه شناسی نفوذ دشمن در جامعه اسلامی از دیدگاه رهبری با استناد بر نهج البلاغه» و با روش نقلی - وحيانی و گردآوری اطلاعات به روش کتاب‌خانه‌ای و پردازش داده‌ها به روش توصیفی، نفوذ دشمن را در دو بخش نفوذ در خانواده و نفوذ در اجتماع بررسی کرده است. از دیدگاه امام خامنه‌ای نفوذ در خانواده از طریق رخنه در اعتقادات افراد خانواده از جمله مسئله حجاب و عفت و حیا و همچنین نفوذ در فرهنگ خانواده مانند ازدواج سخت و فرزندآوری کم است. ایشان نفوذ اجتماعی دشمن را در چهار دسته نفوذ سیاسی، نفوذ فرهنگی، نفوذ اقتصادی و نفوذ امنیتی نظامی معرفی می‌کنند. معظم له در نفوذ فرهنگی دشمن، مردم و سران کشور را به توجه در بخش‌های فرهنگی جامعه از جمله صدا و سیما، آموزش و پرورش، سینما و تئاتر سفارش می‌کنند. ایشان در نفوذ سیاسی پیشنهاد مذاکره از طرف دشمن را نوعی تهدید برای ملت می‌دانند. همچنین با اشاره به استفاده سران کشور از رسانه‌های جمعی که مانع تشویش افکار مردم نشوند. از دیدگاه امام خامنه‌ای اعمال تحریم‌های ظالمانه دشمن نوعی نفوذ در اقتصاد کشور است و عدم نظارت بر بازار زمینه نفوذ را فراهم می‌کند. رهبری نفوذ دشمن در سطح امنیتی نظامی را این طور بیان کردند که

۱. دانش آموخته سطح ۲، مدرسه علمیه ریحانه الرسول قم s.ahmadi\_t@yahoo.com

دشمن به بهانه نظارت، قصد نفوذ در حریم امنیتی و دفاعی کشور را دارد. ایشان تحریک دشمن به حرکات تجزیه طلبانه را نوعی نفوذ به قصد تضعیف امنیت می‌داند.

کلید واژگان: نفوذ دشمن، نهج البلاغه، نفوذ سیاسی، نفوذ فرهنگی، نفوذ اقتصادی، نفوذ امنیتی نظامی.

## ۳۴. دشمن شناسی از دیدگاه مقام معظم رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، سمیه احمدی طیفکانی<sup>۲</sup>، آسیه گلستانی<sup>۳</sup>، کبری دادخدایی<sup>۴</sup>، زینب ربیعی<sup>۵</sup>

### چکیده

دشمن شناسی یکی از مباحث مهمی است که مقام معظم رهبری در بیانات مهمی به آن پرداخته‌اند. شناخت دشمن و راهای مقابله با آن از اهمیت بالایی برخوردار است. هدف در این تحقیق، شناخت دشمن نظام جمهوری اسلامی و ویژگی‌های آن از دیدگاه مقام معظم رهبری است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که دشمن نسبت به نظام جمهوری اسلامی ایران، کینه دارد. وقاحت دشمن، نفاق و دورویی، بی عدالتی، تجاوزگری، اهانت کردن، عصبانی بودن و بی باک بودن دشمن در ارتکاب جنایت از مهمترین ویژگی‌های دشمن است. از علل دشمنی می‌توان به قدرت طلبی، مخالفت با صدور انقلاب، پیشرفت‌های هسته‌ای، خطرناک دانستن جمهوری اسلامی، مخالفت با محوریت قرآن در تعلیم و تربیت و دفاع ایران اسلامی از ملت‌های مسلمان اشاره کرد. دشمن در این راه از ابزارهایی مانند تبلیغات فریبنده، ایجاد تفرقه، فسادگری، تضعیف باورهای و تضعیف روحانیت، تفکیک دین از سیاست، القای ناکارآمدی دین، تضعیف اراده عمومی مردم و تحریم و فشار اقتصادی استفاده می‌کند. نظام جمهوری اسلامی باید با الگوگیری از

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران، [ztayyebi62@gmail.com](mailto:ztayyebi62@gmail.com)

۲. دانش آموخته سطح ۳ کلام اسلامی، مؤسسه آموزش عالی فاطمه معصومه ۱۱، معاون پژوهش حوزه علمیه

خواهران هرمزگان، [S.ahmadi\\_t@yahoo.com](mailto:S.ahmadi_t@yahoo.com)

۳. طلبه سطح ۴ فقه خانواده مؤسسه آموزش عالی معصومیه قم، دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق

اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد جبرفت، مدرس حوزه علمیه هرمزگان

[moud472100@vatanmail.com](mailto:moud472100@vatanmail.com)

۴. دانش آموخته سطح ۲ مدرسه علمیه حضرت زینب علیها السلام، بشاگرد، [S.ahmadi\\_t@yahoo.com](mailto:S.ahmadi_t@yahoo.com)

۵. کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث دانشکده هدی، [z.rabiee1212@gmail.com](mailto:z.rabiee1212@gmail.com)

سیاست پیامبر ﷺ در مقابله با دشمن و همچنین الگوگیری از قیام عاشورا، اجتناب از پذیرش ولایت دشمن، مراعات اصول اخلاقی و ایمانی، ترویج فرهنگ مهدویت و تبری جست از دشمن به مقابله با دشمنان برخیزد. این تحقیق از نوع توصیفی است و به روش کتابخانه‌ای انجام شده است.

کلید واژگان: دشمن شناسی، نظام جمهوری اسلامی، مقام معظم رهبری.

## ۳۵. تحلیل روابط بینامتنی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با قرآن کریم با تکیه بر توصیه‌های هفتگانه

احمدکریمی<sup>۱</sup>، ابراهیم فلاحی<sup>۲</sup>

### چکیده

بینامتنیت از جمله مباحث کاربردی و نوگرایانه در حوزه مطالعات ادبی است که به بررسی روابط بین دو متن مورد مطالعه می‌پردازد. نظریه‌پردازان مختلف با خاستگاه‌ها و تحلیل‌های متفاوتی به تبیین این روش پرداخته‌اند. ژنت از جمله مشهورترین نظریه‌پردازان متأخر در این زمینه است که به تفصیل به طبقه‌بندی انواع روابط بینامتنی و تحلیل چگونگی آنها پرداخته است. با توجه به این که یکی از متون دارای اهمیت ویژه در عصر و زمان ما، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بوده، و به ویژه با توجه به این که بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به عنوان برنامه‌ای راهبردی از سوی حضرت آیت الله خامنه‌ای در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی منتشر شده است. بررسی تحلیل روابط بینامتنی این بیانیه مهم و کاربردی با قرآن کریم می‌تواند اصول و ارزش‌های نهفته در ایدئولوژی انقلاب اسلامی را آشکافی کرده و گزاره‌های دقیق و قرآنی مرتبط با متن بیانیه را بر مخاطبان پژوهش آشکار سازد. سؤال اصلی تحقیق آن است که بیانیه از چه ساختارها، بافت‌های موقعیتی و روابط متنی و بینامتنی به ویژه در الهام‌گیری از آیات کلام الهی شکل گرفته و تأثیرات متقابل گفتمان بیانیه با ساختارهای اجتماعی و نهادی بر چه مؤلفه‌هایی استوار است. مقاله حاضر با بهره‌گیری از روش تحلیل روابط بینامتنی، روابط و شاکله ایدئولوژیک گفتمان بیانیه را در سه بخش توصیف، تفسیر و تبیین واکاوی نموده و به کشف ارتباط‌های پنهان و آشکار میان متن بیانیه، با آیات قرآن کریم می‌پردازد. تحلیل واژگان و بررسی ویژگی‌های زبانی بیانیه

۱. استادیار گروه کلام دانشگاه علوم قرآن و حدیث قم. ahmad.karimi@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه قرآن و حدیث قم. Ebr.falahi@gmail.com

نشان می‌دهد مولد متن به دنبال ایجاد گفتمانی تعاملی همراه با ایجاد حس قرابت با تعالیم انسان ساز اسلام عزیز به ویژه آیات قرآن کریم بوده و با هدف تبیین روحیه و آرمان‌های اصیل انقلاب برای جوانان، و روایت راه طی شده چهل ساله و ایجاد فضای گفتمانی سازنده، درصدد ترسیم مسیر آینده نظام اسلامی است. گزاره‌های به کاررفته در متن، حکایت گر تعهد مطلق نویسنده به صدق گزاره‌های مطرح شده و شفافیت دیدگاه مؤلف در جهان بینی دینی والهی بوده و بررسی زمینه‌های بینامتنی، روشنگر تأکید مؤلف بر خودباوری و درس آموزی از حقایق و آموزه‌های مسلم قرآنی می‌باشد.

کلید واژگان: قرآن کریم، بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی، رابطه بینامتنی، متن حاضر،

متن غایب



### ۳۶. مولفه‌های انقلابی بودن در بیانیه گام دوم انقلاب

معصومه شریفی<sup>۱</sup>، حسن نجفی<sup>۲</sup>، فاطمه رستمی کیا<sup>۳</sup>

#### چکیده

پژوهش حاضر به بررسی مولفه‌های انقلابی بودن در بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته است. مقام معظم رهبری در این بیانیه و همچنین در سخنرانیهایشان، به ویژه در دهه اخیر بارها ویژگی‌های فرد انقلابی را تبیین کرده اند. روش کار در این پژوهش، کتابخانه‌ای و از نوع توصیفی - تحلیلی می‌باشد که با هدف تحلیل و مستند یابی دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب درباره مولفه‌ها و شاخصه‌های انقلابی بودن نگاشته شده است. یافته‌های تحقیق، نشان می‌دهد شاخصه‌های اصلی انقلابی بودن یعنی پایبندی به ارزشها، هدف گیری آرمانها، پایبندی به استقلال همه جانبه و تقوای دینی و سیاسی، همگی به نحوی در بیانات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب مطرح شده است. از جمله ارزشهای دینی در اموری مانند عدالت، احسان، امر به معروف و نهی از منکر، تولی و تبری و ایثار، در بیانیه بدان توجه شده است.

**کلید واژگان:** مؤلفه‌های انقلابی بودن، گام دوم انقلاب اسلامی، امام خامنه‌ای، آرمانهای انقلاب.

۱. استادیار گروه آموزشی معارف اسلامی دانشگاه فرهنگیان، پردیس حضرت معصومه علیها السلام، قم، ایران

ztayyebi62@gmail.com

۲. دکتری مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران. hnajafih@yahoo.com

۳. طلبه سطح ۲، مرکز مدیریت خواهران، حوزه حضرت آمنه علیها السلام hnajafih@yahoo.com

### ۳۷. شیوه‌های نفوذ سیاسی دشمن از دیدگاه مقام معظم رهبری

سارا توکلی<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از مهمترین راه‌های مستکبران برای تسلط و حکومت بر جوامع دیگر، نفوذ است. استفاده از شیوه نفوذ می‌تواند در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، اخلاقی و سیاسی جامعه واقع شود. در این میان، نفوذ سیاسی نرم بر جامعه، مقدمات نفوذهای دیگر را نیز فراهم می‌کند. از این رو، شناسایی راه‌های نفوذ سیاسی برای مقابله با آن و حفظ جامعه از سرسپردگی به مستکبران، از اهداف نگارش این پژوهش است.

نتایج تحقیق با روش کتابخانه‌ای و با ابزار فیش‌برداری و مراجعه به منابع دست اول، گویای این نکته مهم است که مقام معظم رهبری به عنوان حاکم جامعه اسلامی با الگوگیری از آموزه‌های دینی، به خوبی شیوه‌های نفوذ سیاسی را بیان کرده‌اند. ضمن اینکه، معلوم شد که سوء استفاده از مذاکرات و غبارپراکنی در عرصه سیاسی کشور با به‌کارگیری افراد به صورت نامحسوس در قسمت‌های مختلف جامعه مثل مطبوعات، دستگاه‌های دولتی، استفاده از نخبگان و خواص و... از جمله شیوه‌های نفوذ سیاسی دشمن است.

کلید واژگان: شیوه‌های نفوذ سیاسی، دشمن، مقام معظم رهبری، گام دوم انقلاب.

۱. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه الزهراء (ع) بندرعباس. S.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۳۸. تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب بر مبنای مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی

محمد مهدی کیانپوری<sup>۱</sup>، پروین دری<sup>۲</sup>

### چکیده

توجه به مکتب حاج قاسم به عنوان مکتبی سرشار از امید، نشاط، معنویت و مدیریت جهادی است؛ وصیت نامه سردار نیز به عنوان سرفصل اصلی و عملی این مکتب، راهگشای مناسبی برای تفهیم بیانیه گام دوم انقلاب و ضرورت تشکیل "تمدن نوین اسلامی" با توجه به نیروی انسانی در راستای اهداف والای انقلاب اسلامی خواهد بود. تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب بر اساس مکتب شهید سلیمانی، با توجه بر تاثیرگذاری آن در بالندگی انقلاب، حائز اهمیت است. پژوهش حاضر به تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی بر مبنای مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی می‌پردازد.

پژوهش حاضر از نظر دسته بندی تحقیقات، برحسب نحوه گردآوری داده‌ها، یک تحقیق پیمایشی و از نظر تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش توصیفی - تحلیلی و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی است.

نتایج تحقیق، ضمن اینکه نشان می‌دهد، شناخت درست گذشته، شاه کلید برداشتن گام‌های استوار در آینده است و مکتبی است که در دل خود وقایع تاریخی انقلاب را ترسیم می‌کند. با رویکرد سخنان مقام عظمای ولایت، معلوم شد که همت و هوشیاری مردم به ویژه جوانان و با تکیه بر "مدیریت جهادی" و باور "ما می‌توانیم" قطعاً مصداق درست و عملی مکتب شهید سلیمانی می‌باشد.

**کلید واژگان:** بیانیه گام دوم انقلاب، مکتب قاسم سلیمانی، شهید سلیمانی، جوانان.

۱. دانشجوی ارشد نهج البلاغه و سطح دو حوزه shamim.yar@chmail.ir

۲. رشد مدیریت راهبردی فرهنگ و سطح دو حوزه، معاون پژوهش مدرسه علمیه فاطمه ام البنین شهرستان

حاجی اباد zendgini97@gmail.com

### ۳۹. راههای مقابله با تهاجم فرهنگی از دیدگاه مقام معظم رهبری

سمیه صفری زاده<sup>۱</sup>، مهدی جهانی<sup>۲</sup>

چکیده

راههای مقابله با تهاجم فرهنگی، موضوعی است که همواره مورد توجه مقام معظم رهبری و جامعه فرهیختگان بوده است. حفظ ارزش‌ها و فرهنگ یک جامعه به سبب هویت بخشیدن به ملت از اهمیت بالایی برخوردار است. دشمنان نیز، جهت نفوذ و سلطه بر جوامع به دنبال تهاجم فرهنگی به اهداف و ارزش‌های فرهنگی هستند.

مقاله حاضر با روش تحلیلی - توصیفی و به شیوه رجوع به اطلاعات کتابخانه‌ای و منابع اسلامی و بیانات ارزشمند مقام معظم رهبری در صدد تبیین راههای مقابله با تهاجم فرهنگی می‌باشد، در این تحقیق، مفهوم تهاجم فرهنگی از منظر اسلام و روش‌های تهاجم فرهنگی دشمنان، راههای مقابله با آن بیان شده است.

یافته‌های پژوهش با روش توصیفی تحلیلی، نشان می‌دهد که حفظ فرهنگ و آیین ارزشمند ایرانی اسلامی از اهم وظایف جامعه است و مقام معظم رهبری ضمن بیان روش‌های نفوذ دشمن در فرهنگ، تحکیم فکری و عملی، شناخت دشمن، دفاع از اعتقادات و ارزش‌ها، توجه به جوانان است.

کلید واژگان: تهاجم فرهنگی، مقابله با تهاجم فرهنگی، فرهنگ، مقام معظم رهبری

۱. سطح دو حوزه علمیه خواهران مرکز آموزش‌های غیر حضوری قم - قم. S.safaru@mailiran.ir

۲. سطح چهار حوزه علمیه قم، دانش آموخته دکتری قرآن و تربیت جامعه المصطفی  
jahanimahdi313@gmail.com

## ۴۰. بازکاوی مفاد قاعده «نفی سبیل» با تأکید بر نظرات امام خمینی علیه السلام

رسول عبداللهی<sup>۱</sup>، علی کریم پور قراملکی<sup>۲</sup>

### چکیده

اعتبار و منزلت رفیع دین اسلام و به تبع آن، جایگاه برتر پیروان دین اسلام در دنیا و آخرت، از تعالیم قطعی دین اسلام به شمار می‌آید. مفاد قاعده معروف و مهم «نفی سبیل» مستنبط از آیه ۱۴۱ سوره نساء در کنار آیات متعدد دیگر قرآن کریم نیز، بر این معنا دلالت می‌کنند. تبیین و تشریح آراء مفسران و فقهاء در مفاد آیه مذکور، هدف نگارش تحقیق کنونی است.

در این پژوهش با بررسی تطبیقی و تحلیلی به همراه شیوه انتقادی، معلوم گردید ضمن این که نوع نگاه آنان، در فهم و درک معنای آیه شریفه، افزون بر نقاط اشتراک و تشابه، تمایزات و افتراقاتی نیز با هم دارند که آثار مهمی را در حیات فردی و جمعی مسلمانان، می‌تواند برجای بگذارد. هم چنین، در میان نگرش‌های چهارگانه، به دلیل همراهی با سیاق آیه، جامعیت و ایفای آثار مهم با خود، حق با نگرش سومی؛ یعنی رویکرد جامع امام خمینی علیه السلام است که با امکان ارتباطات خارجی هم منافی نیست.

کلید واژگان: نفی سبیل، جعل تکوینی، جعل تشریحی، مفسران، فقها

۱. دانش آموخته جامعه المصطفی العالمیه [karimpoorali@yahoo.com](mailto:karimpoorali@yahoo.com)

۲. عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه [karimpoorali@yahoo.com](mailto:karimpoorali@yahoo.com)

## ۴۱. نقش دیپلماسی عمومی در تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

غلامرضا بهروزی لک<sup>۱</sup>، محمد بشیر احمدی<sup>۲</sup>

### چکیده

دیپلماسی عمومی، به عنوان یکی از عناصر مهم در دهه‌های اخیر و ابزار تعیین‌کننده در سیاست بین‌الملل و در جهت دستیابی به اهداف ملی و گسترش ارزش‌های یک نظام سیاسی در سطح منطقه و جهان مورد توجه خاص دولت‌ها قرار گرفته است. از سوی دیگر، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تأکید بر ماهیت ارزشی و جهان‌شمول انقلاب اسلامی و جذابیت روزافزون آرمان‌های آن در سطح افکار عمومی منطقه و جهان و نیز تشدید دشمنی‌ها و دسیسه‌های قدرت‌های استکباری با انقلاب اسلامی، اهداف مهم و رویکردهای مشخصی را فراروی سیاست خارجی نظام اسلامی ترسیم می‌نماید.

این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی، در پاسخ به چستی نقش دیپلماسی عمومی در تأمین اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، این فرضیه را مطرح می‌نماید که دیپلماسی عمومی، مهم‌ترین ابزاری است که می‌تواند اهداف سلبی و ایجابی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را تحقق بخشیده و ایده‌های تأثیرگذار و جهان‌شمول آن را در جهت نوسازی ساختار نظام بین‌الملل ارائه نماید. به عبارت دیگر، دیپلماسی عمومی در راستای صدور ارزش‌های فطری و همه‌پذیر انقلاب اسلامی، دفع تهاجمات سیاسی و فرهنگی، ارتقای وجهه نظام اسلامی و برقراری صلح عادلانه در جهان و... می‌تواند نقش مؤثر و منحصر به فرد را ایفا نماید.

**کلید واژگان:** دیپلماسی عمومی، اهداف، بیانیه گام دوم، آیت‌الله خامنه‌ای، روابط بین‌الملل.

۱. استاد تمام و عضو هیئت علمی دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام behroozlak@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری قرآن و علوم سیاسی جامعه المصطفی العالمیه bashia020@gmail.com

## ۴۲. تحلیل استکبارستیزی در بیانیه گام دوم

علیرضا شاهین<sup>۱</sup>

چکیده

اولین مستکبر از دیدگاه قرآن کریم، ابلیس است: «ابی و استکبر». تصور حیات یک مسلمان یا مؤمن یا موحد، بدون دشمنی با ابلیس و شیطان، حتی برای یک روز یا یک لحظه، یعنی انحراف از صراط مستقیم اسلام است، لذا استکبارستیزی به معنای مبارزه با خط ابلیس و شیطان است. تحلیل استکبارستیزی، هدف نگشاته کنونی است.

یافته پژوهش بر اساس روش توصیفی و تحلیلی، نشانگر است که رویارویی همیشگی حق و باطل ما را بر آن می‌دارد که به برخورداری از روحیه استکبارستیزی و تقویت آن بسیار حساس باشیم و نسبت به تحرکات و عملیات مستکبران در به انحراف کشاندن مسیر انقلاب واقف بوده و در برابر آن موضع هوشمندانه اتخاذ کنیم. هم چنین، معلوم گردید رهبر معظم انقلاب در مقابل این نیرنگهای دشمنان، بر اساس آموزه‌های استکبارستیزانه قرآن همواره بر مقابله جدی با استکبار و حفظ روحیه استکبارستیزی در بین آحاد افراد جامعه و خواص تاکید داشته و در بیانیه گام دوم نیز هوشمندانه بر این مطلب پای فشرده و آن را مورد توجه قرار داد و اند تا دشمن را در رسیدن به اهدافی همچون ایجاد اختلاف، فراموشی ارزش‌ها و عقب ماندن از کاروان پیشرفت در ابعاد مختلف ناکام گذارند.

**کلید واژگان:** استکبارستیزی، انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم، امام خامنه‌ای

۱. دانش آموخته سطح ۴ حوزه علمیه قم و مدرس مجتمع آموزش عالی امام خمینی (ره)

arsh19611340@gmail.com

## ۴۳. تبیین توطئه‌های دشمنان علیه جامعه اسلامی (ایران) از منظر قرآن

مجتبی میرزایی<sup>۱</sup>، مسعود شیرازی<sup>۲</sup>

### چکیده

مقام معظم رهبری در بیانیته گام دوم انقلاب، بیش از بیست بار به توطئه‌های مستکبرین جهان علیه جامعه اسلامی (ایران) جهت نابودی و زمین‌گیر کردن ایران انقلابی و اسلامی اشاراتی داشته و براین باورند جهت تحقق گام دوم انقلاب، باید نقشه‌ها و توطئه‌های او را شناخت و بر این امر تأکید دارند که حقیقت را نباید از دشمن و پیاده نظامش شنید. تبیین واقعیت دار بودن توطئه‌های دشمنان، از اهداف این مقاله است.

نوشتار کنونی در راستای اتقان کلام رهبری و برطرف شدن شک‌شگاکان، و با توجه به جدید شدن توطئه‌ها و همچنین جهت پاسخ دادن به معتقدین توهم توطئه، با روش کتابخانه‌ای و توصیفی و تحلیلی نگارش یافته است. نتایج تحقیقات، ثابت می‌نماید که قرآن بر شناخت دشمن و غافل نشدن از مکر و حيله‌های آنان تأکید دارد. تأکید قرآن بر آمادگی دفاعی در مقابل نقشه‌های دشمن است که جز با شناخت دشمن و توطئه‌های او، محقق نخواهد شد و نتیجه آن، اتخاذ تصمیمات صحیح و پیروزی نهایی خواهد بود.

کلید واژگان: توطئه، دشمن، دشمن شناسی، جامعه، جامعه اسلامی، بیانیته گام دوم،

مقام معظم رهبری

۱. سطح ۳ حوزه علمیه قم mojtabamirzaey@yahoo.com

۲. سطح ۳ حوزه علمیه قم nosrat1214@gmail.com



## ۴۴. شناخت ماهیت قرآنی انقلاب براساس بیانیه گام دوم

سهیلامرادی<sup>۱</sup>

### چکیده

شناخت ماهیت انقلاب از روی افراد و علل و ریشه‌ها و اهداف و شعار آن‌ها می‌باشد. در ایجاد نهضت توحیدی، سه عامل رهبری، مکتب، مردم نقش اساسی دارند. شناخت ماهیت قرآنی انقلاب در بقاء انقلاب اثر گذار است. تبیین این ماهیت، هدف مقاله کنونی است. با روش توصیفی و تحلیل و با شیوه دورن متنی، معلوم گردید که از دیدگاه قرآن کریم، دو عامل مؤثر که بار ایجاد انقلاب را بر دوش می‌کشند رهبری و مردم می‌باشند و از منظر قرآن رهبر جامعه اسلامی باید رهبری الهی و دینی و منصوب و مبعوث از ناحیه ذات باری تعالی باشد و مردم هم با اطاعت از رهبران دینی می‌توانند در شکل‌گیری انقلاب مؤثر باشند. از نظر مکتب اسلام، علل ایجاد یک انقلاب، مبارزه با ظالمین و کافران و استقرار حق و مبارزه با باطل و ایجاد آزادی و استقلال است. و هدف انقلاب برای استقرار حکومت الهی اقامه قسط و عدل و دگرگون‌سازی روابط حیاتی و معیشتی می‌باشد.

**کلید واژگان:** شناخت، ماهیت، انقلاب، قرآن، بیانیه گام دوم

۱، دانش آموخته سطح ۳ حوزه رشته فقه و اصول، پژوهشگر جامعه الزهراء، آدرس ایمیل،  
morad1366@chmail.ir

## ۴۵. پایبندی به ارزش‌های انقلاب در تداوم انقلاب اسلامی از دیدگاه قرآن و رهبر معظم انقلاب

سیده مریم قاسمیان<sup>۱</sup>

چکیده

کسانی قدرت حفظ انقلاب را دارند که دارای ویژگی‌های شاخصی از جمله؛ پایبندی به ارزش‌های انقلاب باشند. انقلابی که هدف آن برقراری و احیای ارزش‌های اسلامی است، حفظش از اوجب واجبات است. هدف مقاله پیش رو، بازاندیشی پیرامون نقش این خط جدید معرفتی در تداوم ارزش‌های انقلاب است.

امروزه، اگر مفهوم انقلابی‌گری و ارزش‌های انقلاب اسلامی به مردم به خصوص نسل آینده شناسانده و تبیین نشود، عدم بکارگیری و غفلت از این آرمان‌ها، زمینه آسیب‌ها و انحرافات جدی برای تداوم انقلاب به دنبال خواهد داشت.

حال، این سوال مطرح می‌شود که پایبندی به ارزش‌های انقلابی چه نقشی در تداوم ارزش‌های انقلاب دارد؟ این مقاله در یک نگاه مطالعاتی، با بررسی آیات و بیانات رهبری، مفهوم پایبندی به ارزش‌های اسلام و انقلاب و نقش آن در تداوم انقلاب اسلامی پرداخته است.

مقاله حاضر با استناد بر منابع معتبر مورد تحلیل قرار گرفته، و نتایج حاکی از آن است که انقلابی‌گری شاخص‌های معینی دارد، که یکی از این شاخصه‌ها جهت بقا و دستیابی به اهداف والای انقلاب، پایبندی به ارزش‌های اسلام و انقلاب و رفتار و گفتار امام علیه السلام و رهبر معظم انقلاب می‌باشد که فقدان از آنها می‌تواند زمینه آسیب‌های جدی برای انقلاب فراهم آورد و حفظ و تقویت روحیه انقلابی و خصلت انقلابی‌گری به عنوان جوهره انقلابی و اسلامی ضامن بقا و دست‌یابی به تمدن اسلامی است.

کلید واژگان: پایبندی، ارزش‌های انقلاب، اصول، انقلاب اسلامی، رهبر انقلاب.

۱. طلبه سطح سه مرکز تخصصی نورالزهرا علیه السلام ساری. آدرس الکترونیکی: m.ghasemnia95@gmail.com

## ۴۶. مقایسه انقلاب اسلامی با انقلاب‌های دنیا با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

رعنا محمدی<sup>۱</sup>

### چکیده

تحقیق‌هایی در رابطه با تفاوت، ویژگی‌ها و مقایسه انقلاب اسلامی ایران با انقلاب‌های دیگر نگارش یافته است. اما تا به حال، کمتر بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به این موضوع پرداخته شده است. پژوهش حاضر می‌کوشد با مقایسه انقلاب اسلامی ایران با انقلاب‌های دیگر، با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب بپردازد. توجه بر این نکته که انقلاب اسلامی ایران با سایر انقلاب‌ها چه نقاط اشتراک و افتراقی داشته؟ و همچنین چه علل و عواملی باعث شده است انقلاب اسلامی ایران ثابت و پایدار به راه خود ادامه دهد؟، از اهداف این پژوهش است.

روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی و تحلیلی است. نگاشته کنونی، در پی دستیابی به این نتیجه مهم است که ایدئولوژی حاکم بر انقلاب اسلامی ایران با سایر ایدئولوژی‌ها متفاوت است و آحاد مردم در تحقق آن نقش ایفا کرده اند. همچنین، این انقلاب، الگویی برای جنبش بیداری اسلامی در منطقه تبدیل شده است که به سوی ایجاد تمدن نوین اسلامی گام بر می‌دارد.

کلید واژگان: انقلاب اسلامی، انقلاب‌های دنیا، بیانیه گام دوم انقلاب، امام خامنه‌ای

۱. سطح ۲ فقه و اصول حوزه علمیه الزهراء آذربایجان غربی khailibodaghi@gmail.com

## ۴۷. نگاه اجمالی به فرهنگ و تمدن شرق و غرب و جامعیت فرهنگ و تمدن اسلام از دیدگاه گام دوم انقلاب

حوریه نیرومند<sup>۱</sup>

چکیده

خداوند، اسلام را به واسطه پیامبر اسلام برای هدایت و سعادت مسلمانان عرضه کرد. دین اسلام، دین کاملی بود که تمام جوانب مادی و معنوی زندگی انسان‌ها را در بر می‌گرفت و مسلمانان هم با پیروی و توجه به دین از تمدن والا و پیشرفت‌های زیادی در عرصه علم و هنر و صنعت برخوردار شدند؛ اما سهل‌انگاری آنان در ثبت و عرضه دستاوردهای خود از یک سو و انکار فضائل آنان از جانب بیگانگان از سوی دیگر، باعث این باور اشتباه شد که فرنگیان از هوش و استعداد استثنایی برخوردارند و از سایر ملل، از جمله مسلمانان از آن بی‌بهره‌اند.

با بررسی کتب تاریخی تمدن‌ها و با بررسی بیانیه گام دوم با روش توصیفی و تحلیلی، درمی‌یابیم که فرهنگ اسلامی مسیری دقیق و محکم دارد و بر پایه منطق شکل گرفته است و هم‌اکنون در مسیر تمدن اسلامی در دوران بعد از انقلاب به جامعه اسلامی نزدیک شده و دستاوردهای آن: اولاً ثبات و امنیت و تمامیت ارضی کشور ثانیاً پیشرفت در عرصه علم و فناوری ثالثاً مشارکت مردمی در عرصه سیاسی رابعاً عدالت در تقسیم امکانات عمومی و خامساً معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه بوده است.

کلید واژگان: تمدن، فرهنگ غرب، گام دوم انقلاب، شرق

## ۴۸. تبیین حکومت اسلامی از منظر امام خمینی علیه السلام

زینب کاظمی<sup>۱</sup>

### چکیده

حکومت اسلامی، حکومتی است که علاوه بر آنکه همه قوانین و مقررات اجرایی آن برگرفته از احکام اسلام است، مجریان آن نیز مستقیماً از طرف خدا یا به اذن خاص یا عام معصوم منصوب شده است.

سؤال اصلی که در اینجا مورد بحث است، این است که آیا حکومت اسلامی، یک امر ضروری است؟ ومتولی این حکومت کیست؟ اهمیت حکومت از جانب خداست و اگر واقع‌گدیر شکل گرفت بر حسب اهمیت حکومت اسلامی بود اگر حکومت اسلامی باشد می‌توان قوانین اسلامی را اجرا کرد؟، و کسی می‌تواند مسئول حکومت اسلامی باشد که اذن از طرف خداوند داشته باشد؟. تبیین و پاسخگویی به هر کدام از این پرسشها، اهمیت بحث از مقوله حکومت را روشن می‌نماید. روش بحث هم، بر اساس روش توصیفی و تحلیلی با شیوه درون متنی و کتابخانه‌ای است.

بر پایه روش فوق نتیجه گرفته شد که اولاً، حکومت به‌عنوان یک قدرت برتر، نقش محوری در تنظیم امور جامعه، تضمین اجرای قوانین و مقررات، در جامعه مذکور را بر عهده دارد. عدم وجود حکومت در جامعه بشری منجر به هرج و مرج و از هم گسیختگی خواهد شد.

ثانیاً، تمام هدف پیامبروائمه تشکیل حکومت اسلامی است که در حکومت اسلامی مبنای حکومت، حاکمیت مطلقه الهی است. حکومت اسلامی در حقیقت حکومت قانون از نوع الهی است. ثالثاً، تفاوت اساسی بین نظر شیعه و اهل سنت در ابعاد حکومت هست لکن تفاوت چندانی میان دیدگاه میرزای نائینی و امام خمینی، وجود ندارد.

**کلید واژگان:** حکومت، حکومت اسلامی، پیامبر صلی الله علیه و آله، امام خمینی.

۱. طلبه سطح ۱ حوزه علمیه معصومیه علیه السلام، شیراز ۲۲۵۰۰۲۲۵@gmail.com.z.kazemi

## ۴۹. دلایل مفید نبودن مذاکره ایران و آمریکا از نگاه قرآن و حدیث

حلیمه خاتون موثق الاتق<sup>۱</sup>

### چکیده

موضوع مذاکره با آمریکا و غرب و برقراری رابطه و دوستی با آنها، چند سالی است که از سوی برخی خواص و عوام به عنوان راه حلی برای حل مشکلات و کاهش فشارها و تحریم‌ها مطرح می‌شود که در این زمینه با مراجعه به قرآن کریم به آیات مختلفی درخصوص صلح و سازش و ایجاد رابطه و دوستی با دشمنان اهمیت زیادی پیدا می‌نماید.

هدف این نوشتار، یافتن نظر قرآن کریم و احادیث، درباره کسانی که دوستی با دشمنان را به عنوان راه نجات جامعه و برون رفت از مشکلات مطرح می‌کنند است تا ببینیم آیا امروز دوستی با آمریکا راه چاره ما و راه برون رفت از مشکلات است؟

حاصل پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی و با شیوه کتابخانه‌ای، این است که تصور حل مشکلات کشور با مذاکره یا رابطه با آمریکا، خطایی واضح است چرا که آمریکا، با اصل نظام اسلامی مشکل اساسی و مبنایی دارد، ضمن اینکه کشورهای فراوانی در آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین هستند که با آمریکا رابطه دارند اما همچنان با مشکلات فراوان دست به گریبانند.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، مذاکره با ایران و آمریکا، نظام اسلامی

۱. دانش پژوه سطح ۳ تاریخ تشیع حوزه علمیه زنجان. Movasagh2021h@gmail.com

## ۵۰. الگوی مواجهه با دولت‌های متخاصم و کفر با تکیه بر سیره امیرالمومنین علیه السلام

نفیسه حکیمیان جزی<sup>۱</sup>، احسان علی اکبری<sup>۲</sup>، محسن خوش فر<sup>۳</sup>

### چکیده

دوران حاکمیت حضرت علی علیه السلام، مصادف با ظهور احزاب، فرقه‌ها، اندیشه‌ها و تفکرات مختلف بسیاری می‌باشد، الگوی مواجهه ایشان، کاربردی فرا زمانی گرفته و نقشه راهی گران بها پیش روی حاکمان دوران پرطمطراق افکار و اندیشه‌ها نهاده است. کما اینکه یکی از اساسی‌ترین مسائلی که حاکمان در طول تاریخ حاکمیت‌شان با آن چالشی عمیق داشته، الگوی مواجهه با کفار و متخاتمان بوده است. در راستای گام دوم انقلاب اسلامی، یکی از شیوه‌های مواجهه انقلاب اسلامی در صحنه بین‌الملل، شیوه مواجهه با دولت‌های کفر است.

نگارنده در پژوهش پیش‌رو، پس از مطالعه استقرائی کتاب شریف نهج البلاغه و سیره امام علی علیه السلام به روش تحلیلی توصیفی در پی ارائه تعریفی جامع از مصادیق کافر حربی در زمان حضرت امیرالمومنین علی علیه السلام به بیان الگوی کلی مواجهه حضرت علیه السلام پرداخته و دو الگوی اساسی مواجهه مسالمت آمیز و عتاب آمیز را معرفی می‌نماید.

حاصل تحقیق با روش توصیفی و تحلیلی و تاریخی، این است که روش مسالمت آمیز حضرت، جنبه اخلاقی و تربیتی داشته و لذا آثار آن، در وحدت اجتماعی نقش موثری ایجاد می‌نموده است، شامل؛ مدارا، ادب، سکوت و از همه مهمتر گفتگو و مذاکرات بوده و روش عتاب آمیز که بعد از اتمام حجت صورت می‌گرفته است، شامل گفتگو و مذاکرات نکوهشی و نیز مجازات اجتماعی و در آخرین مرحله، نبرد بوده است. نوآوری نگارنده در

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد نهج البلاغه دانشگاه اصفهان nafiseh.hakimian@yahoo.com

۲. استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان 22aliakbari@gmail.com

۳. استادیار گروه حدیث جامعه المصطفی العالمیه قم mohsenkhoshfar@yahoo.com

متن حاضر استفاده از الگوی مواجهه حضرت علی علیه السلام با کفار و متخاصمین جهت دستیابی نظام اسلامی با چنین دولت‌هایی، در دولت کنونی بوده است و نیز رهیافتی برای فقه سیاسی و حکومتی و بین‌المللی می‌باشد.

کلید واژگان: کفر حربی، کفر فقهی، الگوی مواجهه با متخاصم، گام دوم انقلاب، امام

علی علیه السلام



## ۵۱. بررسی جایگاه مشارکت مردمی در تداوم انقلاب اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

فاطمه بهروزبیتانی<sup>۱</sup>، فاطمه سلطان محمدی<sup>۲</sup>

### چکیده

مشارکت مردم در حفظ و اداره حکومت، یکی از ارکان نظام سیاسی و اجتماعی اسلام است. حکومت جمهوری اسلامی ایران که تجلی حکومت دینی در عصر معاصر است، مظهر مشارکت مردمی در عرصه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی است و مقام معظم رهبری همواره توجه ویژه‌ای به مسأله حضور مردم در صحنه داشته و جایگاه خاصی برای این امر قائلند. با توجه به ورود انقلاب اسلامی به گام دوم خود، آشنایی با جایگاه مشارکت مردم در تداوم انقلاب امری ضروری است.

هدف این پژوهش که به روش اسنادی و تحلیل مضمون و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی انجام شده است، تبیین تأثیر مشارکت مردم در تداوم و استمرار انقلاب اسلامی ایران در اندیشه مقام معظم رهبری می‌باشد. یافته‌های تحقیق کنونی، حاکی از آن است که مشارکت مردم در دو حیطه سیاسی و اجتماعی از مهمترین مؤلفه‌ها در امر تداوم و استمرار انقلاب اسلامی، در اندیشه مقام معظم رهبری می‌باشد. از دیدگاه ایشان، اتکای انقلاب اسلامی ایران به حضور دائمی مردم، خنثی کننده توطئه‌های دشمن در طی این سال‌ها و علت اصلی استمرار و راز زوال ناپذیری انقلاب اسلامی ایران می‌باشد. **کلید واژگان:** مشارکت اجتماعی مردم، مشارکت سیاسی مردم، تداوم انقلاب اسلامی، گام دوم انقلاب اسلامی

۱. طلبه سطح سه تفسیر و علوم قرآنی جامعة الزهراء علیها السلام phzarekar2011@gmail.com

۲. مدرس و دانش آموخته سطح چهار علوم و معارف قرآن جامعة الزهراء و مدس مجتمع آموزش عالی بنت

الهدی god44550@yahoo.com

## ۵۲. توطئه‌های دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم و راهکارهای مبارزه با آن در بیانیه گام دوم انقلاب

بیات فاطمه<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از راهکارهای اجراسازی بیانیه گام دوم انقلاب، شناخت توطئه‌های دشمنان و راه‌های مقابله با آنان است. از منظر قرآن کریم نیز شناخت دشمنان و توطئه‌های آنان، اولین و مهمترین گام برای رسیدن به پیروزی است، زیرا این امر مقدمه تلاش برای دفع آن توطئه‌هاست.

پژوهش حاضر، تلاش دارد تا با روش توصیفی تحلیلی، به تبیین دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم بپردازد و سپس با تطبیق دشمنی‌های چهار ساله دشمنان قرن حاضر علیه جمهوری اسلامی ایران، ابتدا به بررسی انواع توطئه‌های دشمنان پرداخته و سپس راهکارهای مبارزه با دسیسه‌های دشمنان را از منظر مقام معظم رهبری «مد ظله العالی» در بیانیه گام دوم انقلاب بررسی نماید.

تحقیق در این پژوهش، منتج به این نکته مهم شد که از جمله اقدامات خصمانه و توطئه‌های دشمنان که در قرآن کریم به آن اشاره شده است، می‌توان به ایجاد تفرقه و اختلاف در میان طبقات مختلف مردم، اشکال تراشی و بدبین کردن مردم به اسلام، ناتوان جلوه دادن حکومت اسلامی و جنگ روانی اشاره نمود.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، توطئه‌های دشمنان، قرآن کریم، جمهوری اسلامی

ایران

۱. کارشناسی ارشد مدرسی معارف گرایش انقلاب اسلامی دانشگاه معارف اسلامی

f.bayat1950@gmail.com

## ۵۳. چشم انداز راهبردهای اجرائی گام دوم انقلاب اسلامی

آفرین قائمی<sup>۱</sup>


### چکیده

در اسلام، راهبردها و راهکارهای گران قدری برای پیشرفت تمدنی و تحول جوامع تعبیه شده و بکارگیری بهینه آن‌ها تلاش و همت و هشیاری همه مسلمانان و به خصوص علماء و جوانان را می‌طلبد. مقابله با تهاجم همه‌جانبه دشمنان بر علیه انقلاب اسلامی نیز، نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و طراحی نظامی منسجم و کارآمد است. معمار دوم انقلاب با ارائه بیانیه گام دوم، این معظم را به انجام رسانیده‌اند. لکن اجرائی و عینی شدن و تحقق نهائی آن نیازمند همت همگانی و بهره‌مندی از نیرو و تجهیزات است که بتواند آن همه هجمه را دفع و رفع و تمدن شیعی نوین را راه اندازی بنماید.

هدف این پژوهش به روش کتابخانه‌ای تهیه شده و با روش تحلیلی، بررسی راهکارهای کاربردی اجرائی و عملیاتی شدن بیانیه گام دوم، با توجه به آموزه‌های تشیع و تدابیر معمار دوم انقلاب در این بیانیه است.

یافته‌های این مقاله، این است راهبردهای بهره‌گیری از ظرفیت‌های مختلف ایران اسلامی، جامعیت و غنای معارف دینی، زهد و آخرت‌گرایی در مقابل تجمل و دنیاگرایی، محوریت کانون خانواده در تربیت نسل نو و ایفاء وظائف آحاد جامعه اسلامی نسبت به مصلحت‌اندیشی یکدیگر، مساجد و محافل عبادی، دعا، عزاداری، نهادها و کانون‌های مختلف فرهنگی می‌باشند. تنها در این صورت است که بتوان بیانیه گام دوم را اجرائی و عینی نمود و تلاش مذبحخانه دشمنان را نقش بر آب ساخت.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، راهبردها، ظرفیت‌ها، فرصت‌ها، راهکارها، و...

۱. دکتری مدرسی معارف اخلاق اسلامی، باقرالعلوم  vqaimi@gmail.com

## ۵۴. عوامل تداوم شعارهای انقلاب درقران و حدیث باتکیه بربیانیه گام دوم

رضوان جویلی<sup>۱</sup> فاطمه غلام نژاد<sup>۲</sup>

چکیده

جامعه اسلامی درمناسبت های مهم، شعارهایی را فریاد می زند و از سردادن این شعارها، اهداف و اعتقادات و دغدغه های خود را به گوش جوامع مختلف بشری می رساند. بسیاری دیده شده که این شعارها پس از تحقق یا عدم تحقق اهداف خود، کم رنگ شده و گاه نیز به فراموشی سپرده می گردد. تبیین عوامل تداوم شعارهای انقلاب، هدف این نوشتار است.

روش تحقیق به لحاظ پردازش، توصیفی و تحلیلی است و به لحاظ گردآوری، کتابخانه ای می باشد. حاصل پژوهش حاضر، این است که پیامهای انقلاب که در قالب شعار شکل می گیرد چون زیربنای اسلامی دارد، ماندگار است چرا که اسلام و شعارهایش، همواره تداوم داشته؛ چرا که متکی بر عواملی چون توحید محوری، فطری بودن و برادری و... هستند.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، شعارهای اسلامی، فطرت، برادری

۱. دانش آموخته مدرسه علمیه بانو امین rezvan.sathee3@gmail.com

۲. دانش آموخته دانشگاه شهید مطهری واحد خواران تهران gholamnejad@yahoo.com

## ۵۵. شرایط جنگ احزاب در ایران اسلامی امروز و عوامل پیروزی با تکیه بر

### بیانات رهبری علیه السلام

سحر نعمتی<sup>۱</sup>، زهرا سپهری<sup>۲</sup>، زهرا ماهتابانی<sup>۳</sup>

#### چکیده

نقطه عطف تاریخ صدر اسلام پیروزی مسلمانان با رهبری پیامبر صلی الله علیه و آله در جنگ احزاب بود که مسلمانان را در موضع تهاجمی و رو به رشد قرار داد. رهبر معظم مد ظله العالی بارها در طی تاریخ انقلاب و به خصوص در ۳۰/۳/۱۳۹۷ شرایط ایران را همچون جنگ احزاب دانسته‌اند.

این پژوهش با روش نقلی داده‌های مورد نیاز را به روش کتابخانه‌ای و با رویکرد توصیفی تحلیلی از منابع تاریخی گردآوری نموده و در صدد کشف عوامل پیروزی در این نبرد و الگو گرفتن برای پیروزی در جنگ کنونی ایران اسلامی با جبهه معاند از طریق تطبیق شرایط فرهنگی، اقتصادی و سیاسی این دو برهه می‌باشد.

این پژوهش، روشن ساخت که ولایتمداری و همبستگی مسلمانان و در مقابل کارشکنی‌های منافقان و فتنه‌های دشمنان در عرصه فرهنگی و وضع نامساعد اقتصادی و ائتلاف سیاسی دشمنان در هر دو برهه وجود داشته است. اما آنچه در پیروزی جنگ احزاب نقش آفرین بود، می‌توان عواملی از قبیل نقش رهبری در مدیریت، پایداری فرماندهان، حضور فعال بانوان و مدیریت رسانه دانست.

**کلید واژگان:** جنگ احزاب، ایران، رهبر، عوامل پیروزی، شرایط فرهنگی، سیاسی و

#### اقتصادی

۱. دانش آموخته سطح سه گرایش تاریخ اسلام، استاد مدرسه علمیه فاطمه معصومه علیها السلام - البرز - هشتگرد -

sayesar.aftab@gmail.com

۲. دانش آموخته سطح سه گرایش تفسیر، استاد مدرسه علمیه فاطمه معصومه علیها السلام - البرز - هشتگرد -

sayesar.aftab@gmail.com

۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد ادبیات عرب، استاد مدرسه علمیه فاطمه معصومه علیها السلام - البرز - هشتگرد -

sayesar.aftab@gmail.com

## ۵۶. علل گرایش جوانان غربی به اسلام از دیدگاه مقام معظم رهبری

زینب طیبی<sup>۱</sup>، فاطمه بیژنی<sup>۲</sup>

### چکیده

بیداری اسلامی، مجموعه‌ای از باورها و دینی است که در دوره کنونی در میان مسلمانان عالم شیوع پیدا کرده است. در این مقاله که موضوع اصلی آن علل گرایش جوانان غربی به دین اسلام است، در ابتدا با توجه به دیدگاه‌های مقام معظم رهبری پیشینه تاریخی اسلام و ماهیت کنونی آن در دنیای معاصر که متأثر از تفکرات سکولاریستی و تحولات سیاسی - اجتماعی غرب در سده‌های گذشته است تبیین شده و سپس به بررسی نامه ایشان به جوانان اروپا و امریکای شمالی در خصوص دعوت به اسلام پرداخته شده است.

این جستار که با روش تحقیق کتابخانه‌ای سامان یافته است، به بیان علل گرایش جوانان غربی به اسلام بر اساس دیدگاه مقام معظم رهبری می‌پردازد.

نتایج تحقیق، نشان می‌دهد که بیداری اسلامی دارای سه موج است؛ موج اول که با وقوع انقلاب اسلامی ایجاد شد و بنیاد تفکر غربی یعنی نگاه سکولاریستی را به چالش کشید و پس از موج دوم و فروپاشی نظام کمونیستی در دنیا، در موج سوم که توجه به اسلام و بیداری اسلامی است، بر اساس پیش بینی مقام معظم رهبری، به گسترش و فراگیری اسلام در دنیا منجر شد. مخالفت اسلام با سلطه و وابستگی، ویژگی‌های اسلام مانند منطق انسانیت، اخلاق اسلامی و ناتوانی غرب در برابر بیداری اسلامی از جمله علل گرایش جوانان غربی به اسلام در بیانات رهبری است.

**کلید واژگان:** مقام معظم رهبری، گرایش جوانان غربی، اسلام، بیداری اسلامی.

۱. استاد یار علوم و قرآن حدیث دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. Ztayyebi62@gmail.com

۲. طلبه سطح ۳ موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام، بندرعباس. S.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۵۷. شیوه‌های غرب در ابتدال جوانان و راه کارهای مقابله با آن در گام دوم انقلاب

لیلا محمدی<sup>۱</sup>

### چکیده

در میان انواع هجوم‌های غیرنظامی دشمنان، هجوم فرهنگی از همه آن‌ها خطرناک‌تر و خسارت‌بارتر است. زیرا در این نوع حمله، دشمن با ترویج فساد و فحشا، افکار عمومی به ویژه افکار و اخلاق نسل جوان را منحرف و آلوده کرده، ارزش‌ها و آرمان‌های مقدس دینی، عزت و شرف مسلمانان را مورد هجوم قرار می‌دهد تا مسلمانان را هم‌رنگ خودکرده و در نتیجه راه نفوذ و سلطه‌اش را هموار سازد.

در این پژوهش ضمن بررسی شیوه‌های غرب برای ابتدال جوانان، راهکارهایی برای مبارزه با تهاجم فرهنگی در گام دوم انقلاب به صورت یک مقاله تدوین شده است. با روش توصیفی و تحلیلی، نتیجه‌گیری شد که مبارزه با تهاجم فرهنگی غرب علیه اسلام و مسلمانان، از مصادیق بارز جهاد فرهنگی با دشمنان دین خدا در عصر حاضر است چراکه آنان، هماهنگ باهم در تلاش‌اند تا از هر راه ممکن، ابتدال فرهنگی و مفسد اخلاقی را در میان مردم به ویژه نسل جوان رواج داده و با اغفال جوانان آنان را به بی‌دینی و بی‌توجهی نسبت به ارزش‌های اسلامی بکشانند.

**کلید واژگان:** تهاجم فرهنگی، فرهنگ پذیری، جهاد فرهنگی، گام دوم انقلاب اسلامی

۱. طلبه سطح سه رشته فقه و اصول حوزه علمیه فاطمه معصومه (ع). S.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۵۸. بررسی تطبیقی روند جابجایی قدرت جهانی از غرب به شرق از منظر بیانیه گام دوم انقلاب

سیدحمید سیدجعفری<sup>۱</sup>

چکیده

ظهور نشانه‌های پدیده انتقال قدرت جهانی از نیمکره غربی به نیمکره شرقی و هم‌چنین پیش‌بینی تحقق آن در نیمه نخست قرن ۲۱، حتی توسط تحلیل‌گران و اندیشکده‌های آمریکایی، سبب شده تا توجه کشورها بیش از پیش به ترسیم وضعیت ژئوپلیتیکی‌شان در پساجابجایی قدرت معطوف شود به نحوی که در حال حاضر این موضوع، تقریباً به دغدغه‌ای برای آینده‌پژوهان و سیاست‌گزاران در جهان تبدیل شده است.

در بیانیه گام دوم انقلاب نیز افول قدرت غرب و انتقال قدرت به نیمکره شرقی با تعابیری مختلف مورد تأیید و تأکید قرار گرفته است. ارایه تئوری تمدن نوین اسلامی در این بیانیه، در راستای ترسیم سهم و جایگاه ایران در هندسه جدید قدرت جهانی باشد. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی، به واکاوی این نکته پرداخته که تحقق اهداف معین شده در سند راهبردی گام دوم، تا چه میزان می‌تواند در سرعت بخشیدن به روند جابجایی قدرت از غرب به شرق موثر باشد؟.

در نهایت، پژوهش حاضر مشخص نمود از تعداد ۹ مولفه قدرت ساز در منطقه پاسیفیک، بیانیه گام دوم به ۸ مولفه صریحاً یا تلویحاً پرداخته است، لذا عملیاتی شدن بیانیه می‌تواند تا حد زیادی روند ظهور و افول قدرت رادر نیمکره غربی و شرقی تسهیل نماید. کلید واژگان: هندسه قدرت، گام دوم انقلاب، افول، ظهور و انتقال قدرت جهانی

۱. دکتری ژئوپلیتیک (جغرافیای سیاسی)؛ پژوهشگر موسسه گام دومی‌ها h.sayedjafari@gmail.com



## ۵۹. مولفه‌های انقلابی‌گری در قرآن و روایات با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب

اعظم طوماری<sup>۱</sup>

چکیده

انقلاب، برآیند و دگرگونی‌های مختلف تاریخی یک کشور است. در وقوع این پدیده مجموعه تحولات و شرایط فکری - فرهنگی - اجتماعی - اقتصادی و سیاسی مداخله دارد. پژوهش انجام گرفته پژوهش توصیفی کتابخانه‌ای است که موضوع این تحقیق مؤلفه‌های انقلابی‌گری در قرآن و روایات با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب است. در این تحقیق به مؤلفه‌های انقلابی‌گری در قرآن پرداخته شده که از جمله آنها ایمان، صبر و استقامت، گذشتن از جان و مال، آمادگی در مقابله با دشمن، صلابت و استواری در مقابل دشمن... و همچنین در روایات به اخلاق، صبر، ثبات قدم، توکل، کمک الهی در صورت حرکت ملت در راه خدا، پرداخته شده. علاوه بر این به بیانیه گام دوم انقلاب که شاخص‌های انقلابی‌گری در قرآن و روایات را در بر می‌گیرد نیز پرداخته شده است. همچنین در این مقاله به پنج شاخص انقلابی‌گری، انقلابی بودن و انقلابی ماندن مطرح شده در بیانات رهبری و به ویژگی‌های انقلاب اسلامی و تفاوت آن با دیگر انقلاب‌ها اشاره شده است. بی‌شک تحقق هر یک از آموزه‌های یاد شده در جامعه می‌تواند موجب نهادینه شدن تفکر انقلابی در میان نیروهای انقلاب گردیده و در پی آن کسانی که روحیه انقلابی آنها تضعیف گردیده به دامن انقلاب بازگردند.

کلید واژگان: مولفه‌های انقلابی‌گری، استقامت، بیانیه گام دوم، انقلاب.

## ۶۰. نقش نظریه بازگشت به خویشتن در شکل‌گیری و تحقق انقلاب اسلامی ۵۷

مسعود وزینی<sup>۱</sup>

## چکیده

انقلاب اسلامی ایران، حرکت بزرگ مردم به رهبری امام خمینی علیه السلام، از مراجع تقلید بزرگ شیعه در قم که در سال ۱۳۵۷ ش/۱۹۷۹ موجب سقوط نظام پادشاهی پهلوی و ایجاد نظام جمهوری اسلامی شد. مواجهه ایرانیان با غرب و ضرورت بررسی علت عقب ماندگی و با توجه به سابقه درخشان اندیشمندان به طرح نظریات بازگشت به خویشتن پرداختند و مهمترین نظریه در این باب نظریه بازگشت به خویشتن (بازگشت به اسلام ناب) است که نقش مهم و تاثیر‌گذاری در شکل‌گیری نهضت اسلامی امام خمینی علیه السلام و تحقق انقلاب داشته است. بنابراین سوال اصلی پژوهش حاضر این است که نظریه بازگشت به خویشتن چه تاثیری در شکل‌گیری و تحقق انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ دارد؟ در این تحقیق با استفاده از اسناد و مدارک موجود در این حوزه با روش مطالعه کتابخانه‌ای به صورت توصیفی و تحلیلی تلاش شده تا به سوال تحقیق پاسخ داده شود. با توجه به مطالعات صورت گرفته در تحقیق حاضر، نظریه بازگشت به خویشتن بر تحقق انقلاب اسلامی تاثیرگذار بوده است و تاثیر این هویت و بازگشت به خویشتن بر وقوع انقلاب اسلامی در کلام حضرت امام و همچنین شعارها و دیوار نوشته‌های انقلابیون وجود داشته است و تعیین‌کننده نوع حکومت بعد از انقلاب بوده است. انقلاب اسلامی با ایجاد هویتی «معناساز» و «معنابخش» در صدد بر آمد با بهره‌گیری از فرهنگ سیاسی اسلامی - شیعی بحران هویت حاصل مواجهه ایرانیان با غرب را حل کند. در حقیقت بحران هویت حاصل وابستگی به غرب با آگاه‌سازی امام خمینی علیه السلام و سایر اندیشمندان اسلامی منجر بروز و ظهور خشم مردم و در نهایت پیروزی انقلاب اسلامی بعنوان راه‌رهای شده است.

کلید واژگان: بحران هویت، بازگشت به خویشتن، انقلاب اسلامی ۵۷،

۱. کارشناسی ارشد علوم سیاسی. روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبایی  
ashkanfamilmadaberan@gmail.com

## ۶۱. تبیین علل تداوم انقلاب از منظر بیانیه گام دوم انقلاب با بهره‌گیری از نظریه داده بنیاد

محمدعلی فاطمی نیا<sup>۱</sup>، علیرضا ارشادی<sup>۲</sup>

### چکیده

نظام‌های برآمده از انقلاب‌ها با دو الگوی تداوم یا عدم تداوم روبه‌رو هستند. انقلاب اسلامی ایران در آغاز ورود به دهه پنجم خود هنوز هویت «انقلابی» خود را حفظ کرده و «نظام اسلامی» برآمده از آن هنوز در کار تکمیل و تداوم ایده‌های انقلاب ۱۳۵۷ می‌باشد. هیچکدام از اصول و اهداف انقلاب اسلامی دگرگون نشده و موضوعیت خود را از دست نداده است. رهبری و مردم انقلابی هنوز راه انقلاب را با حرارت ادامه می‌دهند و از این رو جهان هنوز چشم انتظار اتفاقات راهبردی تازه‌ای است که این انقلاب در کار تحقق آن است. این پژوهش به دنبال تبیین علل تداوم این انقلاب از دیدگاه رهبری معظم انقلاب (حفظه...) و ارائه راهبردهایی برای ادامه این مسیر می‌باشد. به همین منظور به سراغ بیانیه «گام دوم انقلاب» که به‌مثابه منشوری برای «دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» خواهد بود، رفته و در تلاش است با بهره‌گیری از روش نظریه داده بنیاد و با استفاده از نرم افزار تحلیل کیفی MAXQDA به تبیین این موضوع بپردازد.

کلید واژگان: بیانیه گام دوم، انقلاب، نظریه داده بنیاد، راهبردپردازی

۱. دکتری جامعه شناسی دانشگاه تهران و عضو هیأت علمی وزارت علوم تحقیقات و فناوری

fateminia.s@ut.ac.ir

۲. کارشناس ارشد رشته پژوهشگری fateminia.s@ut.ac.ir

## ۶۲. شاخص‌های هویت انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

نرجس سادات حقایقی<sup>۱</sup>

چکیده

انسان، موجودی اجتماعی است. بینش، گرایش، کنش و منش انسان از نظام فرهنگی، اقتصادی و سیاسی اجتماع تأثیر می‌پذیرد. بنا براین، هویت، واقعیتی تدریجی و شخصی و عمدتاً متأثر از معرفت، انتخاب و عمل فردی و جمعی انسان است.

انقلاب اسلامی، عنصر هویت اسلامی را به‌عنوان واقعیتی پذیرفته‌شده در برابر هویت جهان‌شمول غرب قرار داده است و فصل جدیدی از هویت فرهنگی و تاریخی این سرزمین را رقم زد و طلیعه تمدنی تازه را نوید داد که بر ارزش‌ها و آرمان‌های قدسی دین اسلام استوار است. روش جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، در نوشتار حاضر کیفی، از نوع تحلیل اسنادی است. ابزار گردآوری داده‌ها در این مقاله، فیش برداری، کتابخوانی، اینترنت و مقالات است. مطالعه هویت انقلابی در اندیشه امام خامنه‌ای در بازه زمانی سالهای ۶۸ تا ۹۷ است. هدف نوشتار، شناسایی شاخص‌های هویت انقلابی در اندیشه رهبری و تأثیرات عملی آن از دیدگاه مقام معظم رهبری است.

نتایج تحقیق، نشان می‌دهد شاخص‌های هویت انقلابی شامل استکبار ستیزی، عدالت طلبی، مبارزه با فساد و... است. این شاخص‌ها به هم وابسته اند و در ایجاد انسجام، اقتدار ملی و تشکیل تمدن نوین اسلامی تأثیرگذارند.

**کلید واژگان:** انقلاب اسلامی، هویت انقلابی، هویت اسلامی، امام خامنه‌ای

۱. دانش‌آموخته سطح ۲ جامعه الزهراء علیها السلام و دانشجوی کارشناسی ارشد فلسفه و کلام دانشگاه علامه طباطبایی

## ۶۳. مبانی حمایت از مستضعفین جهان در آیات و روایات

عذرا یغموری<sup>۱</sup>

چکیده

واژه مستضعف و استضعاف و نقطه مقابل آن استکبار، دهها بار در آیات قرآن کریم تکرار شده و در روایات معصومین علیهم السلام و فرمایشات امامین انقلاب اسلامی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به عنوان منشور انقلاب اسلامی انعکاس وسیعی دارد. تحقق هدف غایی بیانیه گام دوم انقلاب، مستلزم ایفای نقش فعال منطقه‌ای است که حمایت از مستضعفین از ملزومات آن است.

در این مقاله، برای پاسخ به ابهاماتی که در محافل مختلف جامعه در مورد رویکردها و سیاستهای جمهوری اسلامی ایران در حمایت از مستضعفین جهان وجود دارد و با هدف پاسخگویی به آنها، مبانی حمایت از مستضعفین در دو بعد فقهی و اعتقادی، از منابع مذکور به ویژه با نگاه به بیانیه گام دوم احصا گردید.

روش تحقیق مورد استفاده، توصیفی - تحلیلی است و منتج به این شد که در آیات مختلف قرآن کریم، مستضعف با دو نگاه متفاوت مستضعف اقتصادی و مالی و مستضعف اعتقادی (و سیاسی) مورد توجه قرار گرفته و اساسا استکبار و مستکبر به معنای ظالم در مقابل استضعاف و مستضعف به مفهوم مظلوم آمده است. عدالت، نفی سبیل، انفاق برای دفاع از حق، تالیف قلوب، کرامت انسان و کمک به یاری طلبان به عنوان مبانی اعتقادی و جهاد دفاعی، زکات و تولی و تبری، امر به معروف به عنوان مبانی فقهی، از جمله اهم مبانی حمایت از مستضعفین شمرده شده اند. عدالت خواهی و حمایت از مستضعفین از محورهای اساسی بیانیه گام دوم انقلاب به شمار می‌رود.

کلید واژگان: آیات و روایات، بیانیه گام دوم، عدالت خواهی، مستضعف، مستکبر

## ۶۴. عوامل فرهنگی و اخلاقی استکبارستیزی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی ﷺ

جواد اسماعیل نیا<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، سمیه احمدی طیفکانی<sup>۲</sup>، فاطمه جاودان<sup>۳</sup>

### چکیده

استکبارستیزی ایستادگی در برابر هرگونه رفتارهای مستکبرانه است که برخاسته از مخالفت‌های اسلام با هرگونه ستم‌پذیری است. اولین استکبارستیز خداوند است که مقرب‌ترین موجودات خود را به علت مستکبر بودن از خود طرد می‌کند. از آن جا که مقام معظم رهبری وظیفه هدایت و رهبری جامعه را عهده دار است و بصیرترین فرد نسبت به مسائل سیاسی، جهانی هستند به همین علت این مقاله از دیدگاه ایشان می‌باشد. در این تحقیق به ارائه عوامل استکبارستیزی در عرصه فرهنگی و اخلاقی پرداخته شده است. ارائه این مطالب سبب می‌شود جامعه به ضرورت استکبارستیزی پی ببرد و به دلایل مبارزه با استکبار آشنا گردد. استکبارستیزی در عرصه فرهنگی با ترویج بی بند و باری، به انزوا کشاندن علم، ترویج تقلید گرایی... مردم را به ستیز و مقابله با خود برانگیخته است. مستکبران همچنین کارهای ضد اخلاقی همچون بدعهدی کردن، تهمت زدن، سوءظن ایجاد کردن و... هستند. این تحقیق از نوع توصیفی است و به روش کتابخانه‌ای انجام شده است.

کلید واژگان: استکبارستیزی، عوامل فرهنگی، عوامل اخلاقی، نهج البلاغه، بیانیه گام

دوم.

۱. دکتری وهابیت شناسی دانشگاه ادیان قم و سطح ۴ فقه و اصول، مدیر حوزه علمیه خواهران استان

هرمزگان. S.ahmadi\_t@yahoo.com

۲. دانش آموخته سطح ۳ کلام اسلامی، مؤسسه آموزش عالی فاطمه معصومه ۱۱، معاون پژوهش حوزه علمیه

خواهران هرمزگان. S.ahmadi\_t@yahoo.com

۳. طلبه سطح دو مدرسه علمیه الزهرا علیها السلام، بندرعباس s.ahmadi\_t@yahoo.com

## ۶۵. تحلیل تطبیقی مؤلفه‌های تمدن غرب و تمدن نوین اسلامی از منظر

### مقام معظم رهبری علیه السلام

مجتبی صبوری<sup>۱</sup>

چکیده

تمدن‌ها همچون دیگر پدیده‌ها همواره‌ها دستخوش تحول و دگرگونی هستند، از سوی دیگر هر مکتب، ایدئولوژی، دین و اندیشه که علاوه بر ایده و نظر، توان عینیت‌سازی و عمل آن ایده را نیز داشته باشد مسیری تمدنی را پیموده است و ما امروز در دنیای معاصر با دو تمدن بزرگ غرب و تمدن نوین اسلامی مواجه هستیم که توانسته است ارزش‌های خود را بر بسیاری از ملت‌ها نمایان سازد. همین مسئله ضرورت پرداختن به این بحث را نشان می‌دهد؛ از این رو پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی در صدد است به بررسی مؤلفه‌های تمدن غرب و تمدن نوین اسلامی با توجه به آراء مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای بپردازد. بر مبنای یافته‌های پژوهش حاضر مهمترین مؤلفه‌های تمدن غرب سلطه طلبی؛ غارت‌گری و فقدان آرامش است. همچنین مقام معظم رهبری با طرح تمدن نوین اسلامی مؤلفه‌های تحقق آن را کرامت انسانی، علم و معرفت، عدالت گستری، عزت، ولایت، آزادی، استقامت و مقاومت، اصلاح طلبی، استقلال، اخلاق عمومی و رفاه اجتماعی دانسته است.

کلید واژگان: تمدن غرب، تمدن نوین اسلامی، مقام معظم رهبری، مؤلفه‌ها، کرامت

انسانی

۱. مدرس سطح عالی حوزه علمیه و استاد دانشگاه علامه طباطبائی علیه السلام "saboorymojtaba@yahoo.com"

## ۶۶. غرب شناسی در برابر شرق شناسی با تاکید بر بیانات رهبری

باقر ریاحی مهر<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، مسعود شم آبادی<sup>۲</sup>، عبدالمطلب اسکندری<sup>۳</sup>

### چکیده

حرکت‌های اسلام ستیزی با انگیزه‌ها و اشکال مختلف در جهان غرب رو به گسترش می‌باشد. این جریان از رسانه‌ها و ابزار موثر بر افکار عمومی به صورت ماهرانه‌ای استفاده می‌کنند و در ساختن تصور توده‌های مردم و حتی نخبگان جوامع نقش موثری دارند. پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و با رویکرد انتقادی به مسئله غرب شناسی در برابر شرق شناسی می‌پردازد. به نظر نگارنده شکل دهی دشمن برای تثبیت هویت خودی، این بار به ضرر مسلمانان رقم می‌خورد. اقداماتی که به نام اسلام صورت می‌گیرد، بیشترین بهره را به این جریان ضد اسلامی می‌رساند. همچنین جریان‌های مقاومت و مقابله با اشغالگری نیز، در روایت جریان‌های اسلام ستیز به عنوان تروریسم، خشونت و تحجر معرفی می‌گردد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که: واقعیت احیای هویت جهان اسلام پس از دهه‌های متمادی انفعال و قدرت روزافزون مسلمانان در سرتاسر جهان و به ویژه مناطق استراتژیک جهان و همچنین توسعه گسترده حضور و نقش مسلمانان در جوامع غربی، به انگیزه‌ها و همچنین دلایل جریان‌های اسلام ستیز افزوده است. بر این اساس و با توجه به روند رو به گسترش قدرت، حضور و نقش مسلمانان و زخم خوردن جریان‌های ضد اسلامی صهیونیستی و سلطه گران و حاکمان بر ابزار شکل دهنده افکار عمومی در جوامع غربی، به نظر می‌رسد تا آینده قابل پیش بینی کماکان شاهد حضور و توسعه جریان‌های اسلام ستیز به سرکردگی دانشمندان و شرق شناسان به ویژه در کشورهای غربی خواهیم بود.

**کلید واژگان:** غرب شناسی، شرق شناسی، استشراق، مقام معظم رهبری، اسلام ستیزی

۱. استاد یار جامعه المصطفی العالمیه [dr.riahi@chmail.ir](mailto:dr.riahi@chmail.ir)

۲. دانش پژوه رشته دکتری رشته قرآن و مستشرقان جامعه المصطفی العالمیه [modafe\\_68@yahoo.com](mailto:modafe_68@yahoo.com)

۳. دانش‌آموخته ارشد حقوق خصوصی [eskandari1933@gmail.com](mailto:eskandari1933@gmail.com)



## ۶۷. خوانش و تحلیلی بر دیدگاه‌های انتقادی دکتر رضایی اصفهانی

### پیرامون قرآن پژوهی خاورشناسان

عباس کریمی<sup>۱</sup> (نویسنده مسئول)، باقر ریاحی مهر<sup>۲</sup>

#### چکیده

بازخوانی و نقد مطالعات شرق شناسی بویژه اسلام شناسی و قرآن پژوهی غربیان بعد از انقلاب اسلامی ایران به جایگاه خاصی دست یافته است، چنانکه با تأسیس رشته‌ها، کنفرانس‌ها، کرسی‌ها و نشست‌های استشرافی دیدگاه‌های خاورشناسان به چالش کشیده شده است، یکی از اندیشمندان قرآنی که سهم بسزایی در این امر دارند استاد رضایی اصفهانی مفسر و مترجم قرآن می‌باشند که اخیراً به عنوان چهره قرآنی کشور مورد تقدیر قرار گرفتند، ایشان در آثار و مقالات خویش مشکلات بنیادین اسلام پژوهی مستشرقان را بیان و نقدهای اساسی بر آنها ارائه داشته‌اند که در این پژوهش سعی شده است به روش توصیفی و تحلیلی نقدهای محتوایی و روشی ایشان بر مستشرقان تا حد امکان بررسی شوند؛ که از منظر استاد رضایی اصفهانی آنها نه تنها تصویر حقیقی از اسلام راستین ارائه نداده‌اند که علیرغم تلاش‌های قابل تقدیر، شکاف‌های معرفتی عمیقی را باعث شده‌اند که عمدتاً ناشی از تسری نگاه عهدینی و همسان‌انگاری متنی و بشری بودن قرآن است و ضرورتاً تبیین و تحلیل و حتی تفاسیر آیات و گزاره‌های اسلامی در چهارچوب سنت یهودی - مسیحی صورت گرفته است که شبهاتی چون "اقتباس قرآن" برآمده از چنین نگاهی است که عمده دیدگاه‌های تنزیلی دیگر نیز از همین امر انتزاع می‌شود.

کلید واژگان: قرآن، رضایی اصفهانی، قرآن پژوهی خاورشناسان، بیانیه گام دوم انقلاب

اسلامی

۱. دانشجوی دکتری رشته قرآن و مستشرقان جامعه المصطفی العالمية abbaskarimioreint@gmail.com

۲. استادیار گروه مطالعات تطبیقی قرآن جامعه المصطفی العالمية dr.riahi@chmail.ir

## ۶۸. عوامل و پیامدهای فتنه از دیدگاه نهج البلاغه و مقام معظم رهبری علیه السلام

میناصمدی<sup>۱</sup>

چکیده

فتنه ترفندهای سیاسی اجتماعی است که از آمیزش حق و باطل و پنهان نمودن باطل در پوسته حق توسط فتنه انگیزان به وجود آمده است و با هدف اغفال و فریفتن مردم برای رسیدن به مقاصد شیوم طراحی و برنامه ریزی شده است. علل پیدایش فتنه در جامعه، دو عامل است؛ یکی هوی و هوسهای افراد خودکامه و دیگری بدعتها و نوآوریهای گمراه کننده. در هر زمان و در هر جامعه‌ای فتنه نهفته است و عواملی باعث تحریک و بروز آن شده است. پس شناخت فتنه و داشتن بصیرت و آگاهی درباره آن برای مقابله با آن و به خصوص فتنه گران ضروری است. این نوشتار با هدف تبیین و موشکافی فتنه نگاشته شده است که امید است با مطالعه آن شناختی مناسب درباره معنا، چگونگی پیدایش، ویژگیها و ریشه‌های فتنه و همچنین پیامدهای آن حاصل آید.

کلید واژگان: فتنه، مراحل، عوامل، ریشه، رهبر معظم انقلاب اسلامی، نهج البلاغه.

۱. دانش آموخته سطح سه تفسیر و علوم قرآنی، موسسه آموزش عالی فاطمه معصومه علیها السلام، بندرعباس

---

## ۶۹. توطئه‌های دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن و تطبیق بر دشمن‌های چهل ساله علیه جمهوری اسلامی ایران

---

سیده زهرا عزیزی کانی<sup>۱</sup>

چکیده

امروزه دشمنان اسلام و قرآن، به طرق مختلفی در پی خاموش کردن الطاف الهی می‌باشند به این صورت که قرآن را از اساس نابود کنند یا آن را به صورت کتاب تحریف شده، در بین مردم باقی گذارند که به زعم آن‌ها، قرآن نتواند هدف و رسالت اصلی خود را ایفا کند و مردم را به ضلالت و گمراهی بکشاند.

هدف این مقاله، بیان اهم توطئه و کید دشمنان از منظر قرآن و تطبیق آن بر دشمن‌های چهل ساله جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

یافته‌های تحقیق کنونی، ثابت می‌نماید که دشمنان در پی تحقق اهداف شوم خود، به توطئه‌هایی به روش‌های مختلف، تمسک نموده و از هرگونه مکر و حيله برای رسیدن مقاصد خود بهره جستند و هزینه‌های هنگفتی را در این زمینه متحمل شدند و اسباب رعب و نا امنی و سستی و نا امیدی و اشاعه فحشاء و تخریب بنیان خانواده و تمسخر به مقدسات دینی و شایعه پراکنی و مغالطه و شبهه افکنی و زیبا جلوه دادن باطل و... از جمله ترفندهای شوم آن‌هاست.

کلید واژگان: توطئه دشمنان، دشمن چهل ساله جمهوری اسلامی ایران، اهداف فتنه انگیزی، راه مقابله با فتنه

---

۱. طلبه سطح چهار جامعه الزهراء علیها السلام تفسیر تطبیقی g.abazarpour@chmail.ir

## ۷۰. توطئه‌های دشمنان جامعه اسلامی از منظر قرآن کریم با تطبیق بر دشمنی‌های چهل ساله دشمنان

فاطمه باخدا<sup>۱</sup>

چکیده

یکی از موارد انحرافی که مسلمانان از صدر اسلام، تا کنون با آن مواجه هستند نفوذ و رخنه دشمنان اسلام و توطئه‌های آنان بر جامعه مسلمین و نظام جمهوری اسلامی ایران است، در قرآن کریم و روایات ائمه معصومین علیهم‌السلام، توطئه‌هایی که دشمنان بر علیه پیامبران و امامان ما داشته‌اند، موجود می‌باشد. اینک به تطبیق و بررسی و تحلیل زوایای مختلف دشمن مداری ۴۰ ساله‌ای که معاندین با خاک و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران داشته‌اند می‌پردازیم. در این پژوهش، محقق بیشتر از منابع کتابخانه‌ای و نرم افزار استفاده نموده است، روش این تحقیق توصیفی و با هدف کاربردی است که محقق به بررسی توطئه‌های دشمنان از منظر قرآن کریم و مطابقتش با دشمنی‌هایی که از زمان انقلاب تا معاصر بوده است می‌پردازد. یافته‌های پژوهشی، نشانگر این است که دشمنان با انواع توطئه‌ها، به دنبال تضعیف و تزلزل نظام انقلاب اسلامی هستند. رمز پیروزی در مقابل دشمن، ایمان به خدا و باور به تحقق وعده خداوند است که امام خامنه‌ای در بیانیه گام دوم انقلاب به این مورد اشاره کرده‌اند.

کلید واژگان: دشمن، توطئه، نفوذ، قرآن کریم، بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی

## ۷۱. دستاوردهای انقلاب اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام

پروین دری<sup>۱</sup>، علیا کریمی حقیقی<sup>۲</sup>

### چکیده

انقلاب اسلامی ایران، یکی از مهمترین رخداد‌های بی‌نظیر در سده اخیر بوده است. آثارشگرف در ابعاد، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، دینی، اخلاقی، ... در داخل و خارج از کشور داشت.

مقاله حاضر با عنوان دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری نگاشته شده است که منظور از دستاوردها همان فعالیت‌هایی است که با تلاش و کوشش یک ملت و یا گروه خاص به دست می‌آید. این مقاله، در پی اهداف مهمی از جمله - دستاوردهای انقلاب اسلامی نظر مقام معظم رهبری در زمینه‌های مختلفی از جمله - فرهنگی که شامل استقلال و خودباوری فکری، گفتمان وحدت و... دستاوردهای اخلاقی و معنوی شامل احیای معنویت و دین‌اندیشی و... دستاوردهای اقتصادی که شامل - وضع معیشتی مردم، کشاورزی و... و دستاوردهای علمی و فناوری که شامل فناوری نانو و... می‌باشد که با روش کتابخانه‌ای تهیه و جمع‌آوری شده است.

به طور کلی، می‌توان چنین نتیجه گرفت که انقلاب اسلامی ایران مهم‌ترین و بزرگترین انقلاب طی شده در سده‌های گذشته است.

**کلید واژگان:** انقلاب اسلامی، دستاوردها، مقام معظم رهبری

۱. ارشد مدیریت راهبردی فرهنگ و سطح دو حوزه، معاون پژوهش مدرسه علمیه فاطمه ام البنین شهرستان

حاجی اباد، zendgino97@gmail.com

۲. دانش آموخته حوزه علمیه خواران ztayyebi62@gmail.com

## ۷۲. جایگاه انقلاب اسلامی در عصر مدرنیته از دیدگاه قرآن و حدیث

(با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب)

طاهره محقق<sup>۱</sup>، زهرا ملک محمد دستجردی<sup>۲</sup>

چکیده

یکی از موضوعات اصلی مطرح شده در "بیانیه گام دوم انقلاب"، «شکسته شدن انحصار شعارهای چپ و راست "مدرنیته" با طرح شعارهای نوی انقلاب اسلامی» است. در پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی تلاش شده در ضمن ترسیم فضای فرهنگ مدرنیته و وقوع انقلاب اسلامی ایران در آن فضا، به معرفی اجمالی برخی از مبانی مدرنیته نیز بپردازد؛ تا از این طریق راهی برای برون رفت از بحران‌هایی که مدرنیته برای بشر امروز ایجاد کرده بیابد. همچنین تلاش شده دیدگاه اسلام نیز در مورد این مبانی استخراج شود.

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، نتیجه‌ای که از این پژوهش حاصل می‌شود این است که برای برداشتن گام دوم انقلاب، باید با نظر به سنت و پایبندی به مبانی اسلام، در جهان مدرن حاضر شد. نباید همه مدرنیته را رد کرد. بعضی از مبانی مدرنیته، اساساً با اسلام در تعارض اند؛ مثل سکولاریسم، تبعدگریزی، علم زدگی و اومانیزم به این معنا که امکان ندارد هم انسان، محور باشد و هم خدا. برخی از مبانی، توسط اسلام مرزبندی شده اند؛ مثل آزادی خواهی که آن گونه که مدرنیته آن را مطلق میداند، قابل دفاع نیست. همچنین، اسلام برخی از مبانی مدرنیته را که صرفاً به معنای دگرگونی در فن و ابزار تولید است را متعارض نمی‌داند و در راستای عبودیت، جهت دهی کرده و حتی به آن سفارش می‌کند؛ مثل علم محوری و پیشرفت گرایی.

کلید واژگان: انقلاب، مدرنیته، قرآن و حدیث، بیانیه گام دوم، مدرنیته

۱. دانش آموخته جامعه الزهراء. Mahdishahcheraghy@gmail.com

۲. دانش آموخته فلسفه و کلام اسلامی جامعه الزهراء. mahdishahcheraghy@gmail.com

## ۷۳. بررسی و تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب

سمانه پورغلام<sup>۱</sup>

### چکیده

انقلاب کبیر اسلامی ایران، در حالی چهلمین سالگرد پیروزی خود را پشت سر گذاشت و قدم به دهه پنجم حیات خود نهاد که دشمنان مستکبرش، گمان‌های باطل در سر داشتند اما دوستانشان در سراسر جهان، امیدوارانه آن را در گذر از چالش‌ها و به دست آوردن پیشرفت‌های خیره‌کننده همواره سربلند دیده‌اند.

نوشتار کنونی در صدد تحلیل بیانیه گام دوم انقلاب از ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و... است. این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی به شکل درون‌متنی انجام گرفته است.

پژوهش در این نگاشته، منتج به این شد که در چنین نقطه عطفی، رهبر حکیم انقلاب اسلام با صدور «بیانیه گام دوم انقلاب» و برای ادامه دادن این راه روشن، به تبیین دستاوردهای شگرف چهار دهه گذشته پرداخته و توصیه‌های اساسی به منظور «جهاد برای ساختن ایران اسلامی بزرگ» ارائه کرده‌اند. بیانیه گام دوم انقلاب تجدید مطلبی است خطاب به ملت ایران به ویژه جوانان که به مثابه منشوری برای دومین مرحله «خودسازی، جامعه‌سازی، تمدن‌سازی» خواهد بود که فصل جدید جمهوری اسلامی ایران را رقم خواهد زد.

**کلید واژگان:** بیانیه، انقلاب، خودسازی، جامعه‌سازی، تمدن‌سازی، سبک زندگی.

